

RÉGI
MAGYAR CODEXEK:

ÉRDY CODEX.

I. FELE.

KÖZZÉTESZI

VOLF GYÖRGY.

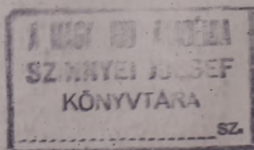
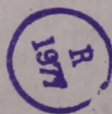
BUDAPEST 1876.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ HIVATALA.

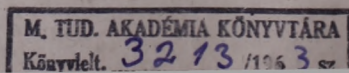

276183

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
HOLD-UTCA 4. SZ.

ELŐSZÓ.

A Nyelvemléktár IV. és V. kötete csak az egy Érdy Códex-et foglalja magában. Ez maga akkora, mint az eddig megjelent 13 codex együtt véve. Nagyobb régi magyar írott munkánk egyáltalában nincs. Korára nézve azonban már csak az utolsók közé tartozik. Végsora szerint befejezték 1527-ben sz. Kelemen napján, azaz november 23-án. Ez évszám még kétszer kerül elő, de csak az 515. és 605. lapon, vagyis codextünk utolsó negyed részében. Hogy tehát mikor kezdtek írni, azt legfeljebb találgatni lehet. Érdy János a következő szavakra támaszkodva: „INCipivnt Epistole et ewangelia dominicalia, Ac festivalia per Anni circulvm, Cum pastillis et legendis suis cum diligenti cura et labore multis annis ad profectum legencium in materna lingua exarata“, azt tartja, hogy „a multis annis kifejezés és a kézirat végén találtató 1527-ik évszám egyeztetése után, a munka idejét bőségehez képest mintegy 1490. és 1527. évek közé tehetni“ (Tudománytár I. köt. 217. l.). Még kell azonban gondolni, hogy e szavak a 3. lapon, tehát mindjárt a munka elején vannak, s így nem vonatkozhatnak codextünkre, melynek írásába épen csak hogy bele fogtak, hanem nyilván arra az eredetire értendők, mely codextünknek alapul szolgált. Az is megfontolást érdemel, hogy a Prologus munkánk egyik okául a „pestifera luteriana herefist“ emlegeti, „que nouissime et in electam hungarorum hew gentem in defolacionem et perdicionem ipsius peruenit“. Ismeretes dolog, hogy Luther, mint reformator, csak 1517-ben lépett föl, azért 1490-ig nem szabad visszamennünk. De még az sem lehet, hogy codextünket Toldyval (Magy. szentek legendái V. l.) 1517

és 1527 közé tegyük; mert Luther tanítása Magyarországon igazán csak 1520 után kezdett terjedni. Így hát codexünk elejét sem lehet előbbre tenni. Ez eredményhez még más úton is jutunk. Utolsó negyed része, mint már említettem, 1527-ben készült, s minthogy november 23-ára meg volt, 11 hónap sem kellett rá. A többi három negyed résznek így untig elég három esztendő. E szerint a codex eleje 1524-re esnék. De még ennyi is sok. Tekintetbe kell vennünk, hogy codexünket igen számos jel compiláló másolatnak bizonyítja, valamint azt is, hogy szerzetes írta, a ki tehát elegendő idővel rendelkezett s a kinek, írásából ítélve, foglalkozása lehetett a másolás. Gyakorlott másoló, mind a mellett hogy nem egy munkából írta le, ha csak 1526-ban fogott is bele, 1527. november 23-ára bizvást elvégezhetette. Hogy magában 1527-ben, tehát nem egészen 11 hónap alatt is elkészíthette volna, az a munka nagy terjedelme miatt nem valószínű. Azért az én véleményem szerint, codexünk 1526 és 1527 közé teendő.

Jelezttem, hogy írója nem volt puszta másoló, hanem egyúttal compiler is. Hogy mennyiben az egyik, mennyiben a másik, azt előmunkálatok hiában csak általánosságban tudom eldönteni. A legnagyobb részt, úgy látszik, egyetlen egy munkából szedte, ennyiben másoló; s csak itt-ott iktatott közbe egy-egy darabot más könyvekből, ennyiben compiler. Hogy egészben egy munkát követett, azt abból is gyaníthatni; hogy sokszor hivatkozik előfordult dolgokra, és sokszor utal következőkre. Egységes, összefüggő alap nélkül ez bajosan történt volna. Még valószínűbbé teszi az, hogy a legtöbb darab egy forrásra vall. E forrás Pelbárt. Toldy Ferencz (Alexandriai sz. Katalin verses legendája XXIX—XXXIII. l. és Magy. szentek legendái VII—X. l.) hét legenda közül csak egyről (Remethe yz Zenth paal ewfewnknek ky hozafáról) nem említi, hogy Pelbárton alapszik. E legendák igaz, hogy nagyon csekély részét teszik codexünknek, de egész második felében vannak szétszórva, és a mi fő, nincsenek szándékosan úgy összeválogatva, hogy közös forrásról tanúskodjanak. Azért, úgy hiszem, eleget bizonyítanak. Hozzá teszem még, hogy Szilády Áron Pelbárttal foglalkozva, azt is kutatta, hogy codexeink közül melyek merítették irójából. Az Érdy Codexben mindjárt az

előszót (Prohemium libri) annyira föltünőnek, annyira Pelbárt De tempore munkájához írt Prologusára emlékeztetőnek találta, hogy más darabok vizsgálatából is jó eredményt várhatott. Szóbeli közlése szerint, az egész codexben, a hol csak nézte, mindenütt Pelbárt nyomaira akadt. Az átdolgozó azonban, úgy látta, egész szabadon bánt eredetijével. Szórosan Pelbártnak egyik munkáját sem követte, hanem valamennyijéből szedeggett, még pedig úgy, hogy nem mindig csak lefordította, hanem hol összevonta, hol kibővítette. Pelbárt, „vt predicatoris habeant de anno in annum alium et alium sermonem predicare“, egy alkalomra közönségesen négy szent beszédet nyújt, az Érdy Codex ellenben rendesen csak egyet, de ez az egy néha amannak mind a négyéből készült.

Annyit tehát bátran állíthatni, hogy codexünk legtöbb darabja egy forrásra vall. Csak az a kérdés, hogy írója magából Pelbártból meritette-e vagy magyar átdolgozásból szedte? Én az utóbbit hiszem. Az alexandriai zent Katherina Azzonnak kegyes Innepeeról szóló beszéd csak úgy Pelbártból való, mint ugyan e szentnek legendája. Ha az Érdy Codex írója dolgozta volna át, nem esúszhattak volna bele a következő hibák: „ew vyzon ellenek tamadwan az gonoz kewelfeegöt meg győzee zent Alazatuffaghnak myatta... ez (= es) ezenkeppen pelda leen myndden Idwõffeegre vagyodo rendbely embereknek kōwetfeegeere“ (659—660. l.), „mykoron zembe allatta volna Maximius chazaar az ewthwen bōlch doctorokat zyz zent Catherina azzonnyal es (= ez) nemes zent zyz nagy alazatus byzodalommal ayanlaa magaat Cristus Iefusnak“ (661. l.), „kyról az zent ewangeliftaat (= ewangeliftaak) nylwan valo byzonfagot teeznek“ (659. l.), „Annewal hafonlatofbat (= hafonlatofbak) zeebbek eekõfbek feenefbek es dychõbbek“ (661. l.), „az olyanok meeg az erek dychõfeegben nylwabban es erwendetefben lattyaak wr iftennek zent zyneek“ (= zyneet, 664. l.). Az utolsó három példa legvilágosabban mutatja, hogy e beszéd magyar kidolgozásban volt előtte, s hogy ebben a *k* a szók végén (másutt sohasem hibázza el) *c*-vel volt jelölve. Írónk azonban csak *k*-t használt, azért a *c*-t mindig *k*-ra változtatta. Csakhogy a *c* régi iratokban, főleg mint utolsó betű annyira hasonlít a *t*-hez, hogy könnyen összetéveszthetni vele.

Így aztán irónkon, különösen gondatlan pillanataiban könnyen megeshetett, hogy a *c-t t-nek* nézte s azért így is írta, vagy megfordítva a *t-t c-nek* s *k-val* helyettesítette. Ilyen hibákat majd minden lapon találni. Én különösen olyan darabokban kerestem, melyekről ki van mutatva, hogy Pelbárt nyomán készültek, s mindenütt akadt bőven. Ez világosan tanúsítja, hogy az Érdy Codex írója a Pelbártból vett beszédeket s legendákat nem maga dolgozta ki magyarul, hanem már készen találta, s minthogy ilyet igen sokat közöl, nagyon hihető, hogy egy egész gyűjtemény volt előtte. Ez már most valószínűvé teszi azt is, hogy könyve legnagyobb részét csakugyan egyetlen egy munkából szedte.

Mind ezzel azonban még nincs kimutatva, hogy elejétől végig másoló volt. Hogy legalább annyiban compilált, hogy az alapul vett munkán kívül más könyvekből is szedett egyet-mást, az azért valószínű, mert a compilálni akarásnak igen világos jeleit mutatja. Gyakran egyes lapokat, sőt egész leveleket hágy üresen, nyilván olyan darabok számára, melyeket akár mi okból máshonnan akart pótolni. A mellett úgy látszik, mintha egyet-mást maga is fordított volna; mert máskép bajos elgondolni, hogyan jutott írásába néha egy-egy *et*, *qui*, *sed* s több efféle. Alkalmassint itt-ott változtatott is. Annyi bizonyos, hogy mindent a maga orthographiája s kiejtése szerint idomított át. Így az eredetijében előfordult *c* ket, mint már érintettem, mindig *k-ra* változtatta, s hogy a sok közül csak egy párt említek, a „halott, munka, szerencse“ szókat következetesen úgy írja, hogy halot (holt), *mwka*, *ferench*a. Ily módon még a pusztán másolt darabokra is rányomta a saját bélyegét. Ez azért fontos, mert személyéről más adataink alig vannak. Maga csak annyit árul el, hogy carthausi szerzetes volt. Ez abból világos, hogy a Prologust így kezdi: „*IN nomine domini Amen. Ad laudem Sempiternae Sancte et superbenedicte trinitatis Crisostomus vna cum prole deifica: dulcissime virginis Agloriosissimi Brunonis primi fundatoris Sacri ordinis nostri Carthusienfis*“ *). Ezt megerősíti az is,

*) Hasonlóan kezdi a sz. Ferencz-rendi Pelbárt a *Pomerium sermonum de tempore* Prologusát: „*In nomine patris et filii et spiritus sancti Ad laudem et gloriam eiusdem omnipotentis dei et domini nostri iesu*

hogy a legendák közt sz. Brunóéra (Az Nagy Carthwíay zerzetnek eredete) és sz. Hugóéra (Karthúfiay Zent hwgo pífpeknek Innepeeról) kiváló figyelem nem fordítva. Neve azonban schol sine följegyezve. Meglehet, hogy a codex czimlapján volt, ha ugyan volt czimlapja, mert codexekben az ilyen szokatlan; aztán a Prologus mindjárt az 1. ternió 1. lapjára van írva, s így a czimlapnak külön kellett volna hozzá ragasztva lenni, a mi szinte nem szokásos. Még a kolostor sine megemlítve, melyben carthausink tartózkodott. Egy pár adatból azt következtetem, hogy déli Magyarországon élhetett vagy talán oda való volt. Ilyen az, hogy a Prologusban Slavóniát közel helyezi s a slavnó vallásos irodalmat különösen kiemeli, mikor azt mondja: „hoc igitur sacracius mente tractans, vt quam (?) omnium linguarum Nationes in sua lingua materna fere totam Bibliam habent tranflatam puta Theutonica, Bohemica francigena Gallica, Sic prope nos et Slaonica In quam Diuinus Ieronimus Non modo bybliam ipfam, sed et nouis literis ad instar hebraicarum, grecarum et latinarum totum officium sacerdotale miro ac modo subtilissimo conuertit“ etc. Ilyen továbbá az is, hogy a szerenese szó nála ép úgy, mint déli íróinknál általában (pl. Veráncsisnál, Zrinyinél), mindig szerenese (ferencha) alakban fordul elő (yar' yo ferenchawal 435. l., myndenben yo ferenchawal yara 467. l.). Ilyen végre még az, hogy egy helyen a kutya szót gunyhó értelemben használja (es lakozeek ew attyaffaywal egy pwzta egyházban ky vala zentöltethween zent Ifthwan próthomartyr neweere: Es kewrwle apro kwtyakat alkotanak mert Cellakra valo Anneera nem vala 581—582. l.), a mit csak valamely déli szláv dialectusból sajátíthatott el, mert az éjszakiakban e szó tudtommal nincs meg; a déliek közül magam az illyrből ismerem. A kolostort tehát, melyben codexünk készült, déli Magyarországon lehetne keresni.

Csak az a baj, hogy Mátray Gáborral szólva „a magyar egyházi történetek írói a hazánkbeli néma barátok szerzetére minden egyéb szerzetnél legkevésbé fordíták figyelmöket, anynyira, hogy még a magyar carthausi kolostorok öszves helyeit

christi ac gloriosissime virginis Marie matris eius: necnon seraphici patris nostri Francisci“.

sem jegyezték fel, és csak egy-kettőt említnek közölők“ (Magy. Acad. Értesítő 1850-ről, 192. l.). Codexünk sem nyújt semmi fölvilágosítást, pedig Az Nagy zenth Carthwfiay zerzethnek eredetéről szóló részben jó alkalma kínálkozott. Mátray sajnálkozva mondja: „Keresztül olvasám egészen e hosszasan irt ezikkeket; mert biztatott a remény, hogy talán szerzője említést teend a magyarországi carthusiákról is. A kérlelhetetlen végzés azonban meghiusítá reményemet; mert a czikk végén tapasztálám, hogy a reá következő két utolsó levelet, vagyis négy oldalt, valamelly bárdolatlan kéz egykoron kiszakasztá a kéziratból; holott épen azokon lehetett említés a magyar néma barátokról; pedig nagyon kecsesgetém magamat, hogy itt találok némely adatokra, mellyek részint a magyar carthausi kolostorok holléte, részint azokban remetéskedett magyar honfiak s tudományos munkáik felől tudósítandnak“ (i. h. 193—194. l.). Az fájdalom igaz, hogy a mondott czikk után két levél ki van szakítva, de az nem valószínű, hogy ott a magyar carthusiákról volt szó; mert ama czikk csak annyiban foglalkozik a carthausi szerzet eredetével és elterjedésével, a mennyiben sz. Brunó legendájában mellőzhetetlen. A sz. Brunó halála után történetekről csak nagyon röviden emlékezik meg s így végzi: „O azért zerelmes attyamfiay ha ky közzöletök annak elette nem twtta my leegyen az aldot Cartufyay zerzet es mynemew regulaffagban eellyenek az penitencia tarto nema remeteek: ez kewef yrafnak magyarazattyabol vala my kewefet meg twdhat benne, yollehet nagyob reze eett meg ne leegen yrwan: Senky azért ne mongya hogy byzon zeerzet ne volna ha nem akar veeteny bezeedeben: De ha nagyobnak vallá eegyebneel ygazban mongya: kyben dycheertesseek atya, ffyw, zent leelek, mynd erekkee Amen“ (582. l.). Az amen mutatja, hogy a czikk tökéletesen be van fejezve, s a kitüntetett szavak épenséggel nem biztatók. A kiszakított levelek egyébiránt üresek is lehettek, mert ilyen codexünkben nem szokatlan, s a következő czikknek sincs semmi hia.

Mátray aztán más forrásokból 7 carthausi kolostort mutatott ki, s ezek közt csak egy délit, mely a zágrábi egyházmegyéhez tartozott. Ezt onnét tudjuk, mivel Gentilis cardinalis, mint a pápa követe, „Zagrabiae“ (talán 1308-ban vagy a

következő évben) „V. Idus Septembr.“ kelt levelében, három háborgatott carthausi kolostor közül egynek oltalmazását a zágrábi nagyprépostnak hagyja meg. Közelebbről azonban bajos meghatározni a helyét. Úgy látszik, hogy Lubesne helységben volt s hogy Domus Paradisi S. Joannis nevet viselt. Ez utóbbi név kétségtelen, mihelyt a helysége is az; mert Gentilis így szól: „Sane Priores in Christo Filii, et Conventus Domorum B. M. in Chifa, et S. Margarithae in Lapide Refugii, ac Paradisi S. Joannis in Lubesne, ordinis Carthufiensium, Strigon. et Zagrab. Dioecesis, sua nobis conquestione monstrarunt, quod nonnulli Clerici, ac Laici ad eos propter Deum debitam reverentiam non habentes, ipsos in personis, bonis, ac juribus suis, contra Apostolicae sedis, et Legatorum ejus indulta, praesummunt indebite molestare“ (Wagner, *Analecta Seepusii*, parte I. pag. 396.). Az itt megemlített három carthausi kolostor közül kettő az esztergomi egyházmegyéhez tartozott, mert e levél a „Strigonienfis, et Zagrabienfis, ac S. Martini in Cips, Strigoniens. Dioecesis, Ecclesiarum“ nagyprépostjainak szól. De melyik kettő? Csak a Lapis Refugiiról tudjuk, hogy a Szepességben volt s így levelünk szerint az esztergomi egyházmegyéhez tartozott. A másik kettő ismeretlen. Mátray Chifában a gömörmegyei Csiz helységet gyanítja, melynek temploma „most is Boldogasszönynek van szentelve“ (i. h. 197. l.). Ez most a rozsnói egyházmegyéhez tartozik, régenten azonban az esztergomihoz tartozhatott. Így Zágrábra Lubesne maradna. E gyanításra levelünk elég okot szolgáltat. Minthogy a három megnevezett kolostor közül épen a középső kétségtelenül esztergomi, azért az utánuk vetett „Strigon. et Zagrab. Dioecesis“ kifejezésben a Zagrabienfis nyilván az utolsóira vagyis Lubesnére értendő. Csak az kár, hogy e helység sehol sem található. Mátray szerint „a zágrábi újabb schematismusokban említették ugyan Lyubeschitza helység, de egyháza nem viseli sz. János paradicsoma nevét“. Hozzá kell még tennünk, hogy Gentilis levelétől codexünkig két egész század folyt le. Kérdés, hogy az a kolostor annyi ideig fennállott-e? Így hát azt, hogy codexünk hol készült, még csak nem is gyaníthatni. *)

*) Újabb idevágó munkák sem igazítanak jobban. A Fuxhoffer-Czinár-féle *Monasteriologia* a carthausi szerzettel nem is foglalkozik;

Ismeretlenek hajdani birtokosai és viszontagságai is. A Prologusban írója így szól: „Quapropter et A nonnullis conuerfis vt et sanctimonialibus diuerforum ordinum tum necessaria tum deuota tractus admonicione inter quas et nostra naturalis germana sub sacro velamine cristo dedicata militat“ etc. Könyvét e szerint részint megtértek, részint különféle nőszerzetesek, köztük a saját szerzetebeli apácák fölszólítására és használatára írta. Hogy az apácákra csakugyan tekintettel volt, az meg látszik abból is, hogy a legendák közt föltűnő sok a nőszenteké. Lehetséges tehát, hogy codexünk első birtokosai szerzetes nők, még pedig carthausi apácák voltak. Mátraynak ez azért is valószínűnek látszik, mivel „ez őskori becses maradvány Nagyszombatban őriztetett s tartatott fen számunkra, melly városba vonultak a török hatalom terjedtekor hazánk alsó vidékeiről a szerzetes nők“ (i. h. 190. l.), Hogy csakugyan ilyen módon s abban az időben jutott-e Nagyszombatra, arról semmi adatunk. Csak annyit tudni, hogy századunk elején a Nagyboldogasszonyról nevezett nagyszombati érseki seminarium könyvtáráé volt. Innét 1814. május 25-én Stipsics Ferencz apátkanonok, a mondott seminarium főigazgatója följajánlása folytán, a magyar nemzeti múzeum könyvtárának birtokába jutott (Protocollum benefactorum Bibliothecae regnicolaris in fol. 1814. die 25. Maji, idézve Mátraytól a mondott helyen 189. l.), a hol most is őrzik. Itt „358 Quart. Hung.“ jeggyel ellátva „Nagyszombati kézirat“ nevet visel, Toldy Ferencz azonban „megkülönböztetésül a nagyszombati könyvtárban még most is őrzött*) s azért méltán s kirekesztőleg Nagyszombati Codexnek nevezendő más régi kézirrattól“ (Magy. szent. leg. IV. l.) Érdy Codexnek nevezte el, mivel legelső ismertetője Érdy János volt, ki 1834-ben (még mint Luczenbacher) a Tudománytár I. köt. 216—234. l. rövid ismertetése mellett a Zent Lazlo kyrálnak legendayát (a szent

Rupp Jakab „Magyarország helyrajzi története“ czimű munkája még a Mátray kimutatta hét carthausi kolostort sem említi meg mind. Csak azt az egy új adatot találjuk ez utóbbinál (III. köt. 119. l.), hogy II. Ulászló a nagyváradi prémontrei prépostságot 1494-ben a carthausiaknak adta át; de kétségesnek mondja, vajjon ezek tényleg el is foglalták.

*) Már t. i. 1859-ben, mikor Toldy ezt írta, de azóta Esztergomba vitték, a hol a káptalan könyvtárában őrzik, Megjelent a Nyelvemléktár III. köt.

beszéd s a példák hián) hű másolatban s jegyzetekkel kísérve közölte, s az elejéből 24 sornyi hasonmást is csatolt hozzá. Jóval bővebben értekezett róla 1850-ben Mátray Gábor, kinek már sokszor idéztem ismertetése, mint többször említettem, a Magyar Academiai Értesítő 1850. foly. 189—199. l. jelent meg. Ismételve szólt róla Toldy Ferencz, különösen Az ó s középkori magy. nemz. irod. története II. köt. (3. kiad. 93. l.) s a Magy. szentek legendái Bevezetésében.

Ily meglehetősen új s azonfölül nagy terjedelmű munka természetesen, hogy nincs hártýára írva. Papirosa erős, vastag, nem nagy s három ívenként van egyszer összehajtva. Alakja tehát középszerű folió, hasonló a nagy quarthoz. Most barna félbőr-kötésben van s hátára arany betűkkel fölül „N. Szombati carthausi kézirat“, alul „Codex hung. evang. sermonum de ann. 1527.“ címek vannak nyomva. E kötést Mátraynak az elül beleragasztott levelek egyikére írt jegyzete szerint 1852 óta viseli. Ugyan e helyen az is olvasható, hogy „előbb kemény barnafekete bőrben, keménytáblás kötetű volt, mellynek hátulja, hihetőleg 1814-ben veres papirosra arany betűkkel e címet nyeré: Codex Hvngaricvs Evangeliorvm Sermonvm De An. 1527.“ Mátraynak (Magy. Ac. Értesítő 1850. 189. l.) úgy látszik, hogy ez még az eredeti kötése volt, de akkor a margóra irottakat (pl. 348. és 499. l.) már az első bekötőnek kellett megcsonkítania, mert mikor 1852-ben újra bekötötték, nem gyalulták meg. Codextünk nem lapok, hanem terniók szerint (6 levelenkint) s arabs jegyekkel van számozva. Az én hozzávetésem szerint valamikor $55\frac{4}{6}$ ternióból vagyis 337 levélből kellett állania. Most azonban 3 levél ki van szakítva. Mátray $55\frac{5}{6}$ terniót, tehát 1 levéllel többet tulajdonít neki. A kiszakított levelek a 49. ternió első 2 levele, ezek üresek lehettek, mert a textusnak ott semmi látható fogyatkozása, s az 56. (csonka) ternió első levele, ezen írás volt, mert az alexandriai sz. Katalin legendájából hiányzik a 2. fejezet vége, az egész 3. fejezet s a 4. fejezet eleje. Mind erre elég 1 levél. Mátray itt is, mint az előbbi helyen, kettőt ragasztatott bele, mert az 55. ternió utolsó lapján kezdődő Capitulum 2m-ot, mint jegyzetéből látszik, első fejezetnek nézte s így azt hitte, hogy több hiányzik, mint a mennyi 1 levélre fér. Igaz, hogy a 665. lapon

az 1. fejezet czime nincs kitéve, de bele van értve a Sequitur legenda festibe. Így van ez az 508. és 572. lapon is. Hogy a kiadásban mégis Mátrayt követem, az onnét van, mivel az eredetivel való összehasonlítást nem akartam megnehezíteni. Mátray t. i. czeruzával megszámozta a codex lapjait is, természetesen a maga hozzávetése szerint, s így, ha eltérek tőle, zavaró különbségek támadtak volna. Üresen maradt 2 levél és 4 lap. Ezek közül különösen megemlítendő a 139. és 474. lap. Az előbbinél úgy látszhatnék, mintha valami ki volna szakítva, mert az előtte való lapon kezdődő evangéliomi rész nincsen befejezve, de tulajdonkép csak nincsen végig írva, mert a 11. terniónak is meg a 12-iknek is meg van minden levele. A 474. lap meg egyenesen azért maradt üresen, mert az író átugrotta. A kiszakitott és üresen hagyott részeket leszámítva, marad 660 beírt lap, s minden ilyen lap két hasábra van osztva. Az írás legnagyobb részt apró folyó, csak a darabok és fejezetek czimeit, valamint az epistolák és evangéliomi perikopák vannak nagyobbacska, rideg útgót betűkkel írva, a czímek mindig veres festékekkel. Initialék a 103. lapon innen épen sem s a 250. lapon túl csak gyéren fordulnak elő. Többnyire pirossal, néha kékekkel, ritkán sárgával, zölddel, arannyal vannak kifestve. Szemre való nem igen akad köztük. Az egész codexet egy kéz munkájának tartom, habár nem tagadhatni, hogy a 103. laptól kezdve néhány levélen át, az írás egy kicsit különbözik, de minthogy észrevétlenül megszokott alakjába megy át s az orthographia tökéletesen összevág, azt hiszem, hogy csak a különböző idő s az írónak megváltozott kedve okozta e kis eltérést. Még meg kell jegyeznem, hogy a 143. lap második s a 144. lap első hasábját maga az író kivágta s helyébe más papirost ragasztva újra írta. Hogy csakugyan újra, az abból látszik, hogy az előbbi írásnak még egy-két nyoma maradt.

Teljesen codextünk most először jelenik meg. Eddig 10 darabja volt kiadva. Ezek a megjelenés ideje szerint rendezve a következők: 1. Zent Lazlo kyralnak Innepeeről (Érdy 1834. Tudománytár I. köt. 217—234. l. csak a legendát adta, teljesen Toldy 1859. Magy. szent. leg.), 2. Bodoghlagus zenth Istwan kyralnak Innepeeről (Toldy 1851. Az ő s középk. magy. nemz. irod. tört. II. köt. a beszéd nélkül, Érdy 1854. Szent István

első magyar király életirata Hartvik regensburgi püspök szerint Függelékül teljesen, ismét Toldy 1859. Magy. szent. leg. szintén teljesen), 3. Remethe zyz Zenth paal ewfewnknek ky hozafaarol (Toldy 1851. Az ó s középk. magy. nemz. irod. tört. II. köt. s 1859. Magy. szent. leg.), 4. (Alexandriai) zyz zent Katherina Azzonnak kegyes Innepeeról (Toldy 1855. Alexandriai szent Katalin verses legendája ugyanazon szentnek két kisebb prózai életével együtt, a beszéd nélkül), 5. Azzonywnk zyz Marianak zepletelen foganattyarol, 6. Azzonywnk zyz Marianak fogannattyanak Innepeeról, 7. Nemes Azzonywnk zyz Marianak zent zyleteseenek Innepeeról (mind a hármat Toldy 1855. Immaculata a régi magyar anyaszentegyház hét szent beszédében), 8. (Magyarországi) zent Erfebeth Azzonnak Innepeeról (Toldy 1857. a Szent-István-társulat kiadta diszes Legenda sanctae Elisabethben, s 1859. Magy. szent. leg.), 9. Zent emre kyralnak Innepeeról, 10. Zent Geelerd Píspeknek Innepeeról (mind a kettőt Toldy 1859. Magy. szent. leg.) *). Ezek közül csak az Érdy közölte Zent Lazlo kyralnak legendaya, Zenth Istwan kyralnak Innepeeról s a Toldy közölte Magyarországi zent Erfebeth Azzonnak Innepeeról jelent meg hű másolatban, a többi mind mai írásmóddal, valamennyi jegyzetekkel s egy-néhány azontőlül bevezetéssel is.

A jelen teljes kiadás codexünkét hű másolatban közli, s így az eredetinek nem csak orthographiáját, hanem még íráshibáit is meg kellett tartania. Az utóbbiakra, valamint minden feltűnő dologra, legyen az sajátos szóalak, ritka szó vagy különös constructió, kiváló gondom volt, hogy az olvasó mindig biztosan járjon. Változtatást nagyon keveset engedtem meg magamnak. Föloldottam néhány rövidítést s a margóra írott részeket kellő helyen a szövegbe iktattam. Az előbbieket hol dült, hol alul pontos betűk teszik fölismerhetővé, az utóbbiakat, minthogy tévedés nem lehet, szükségtelen lett volna megjelölni. Dült betűkkel pótoltam a kihagyott initialékat is. A legendákat megelőző szent beszédekbe itt-ott versek vannak szöve; ezeket a prózától meg kellett volna különböztetnem. De magam nem

*) Toldy említ még egy 11. darabot is (Magy. szent. leg. VII. 1.), a Tyzen egy ezer Zysek (sz. Orsolya) legendáját, melyet a Régi magyar legendák tára I. kötetébe szánt. E kötet azonban nem jelent meg.

vettem észre s mikor Szilády Áron figyelmeztetett rá, már ki volt nyomva az egész codex. E verseket rendesen „kyról wgy eenekől anya zent egyhaaz ez may zenth zolofmaban“ (494. l.), „annak okaert meltan enekly ew rola anya zent egyhaaz“ (658. l.) és más ily fordulatok vezetik be. Az egyformaság megkövetelte, hogy az előbbi kötetekben használt jelek, ezúttal is megmaradjanak. A hasábok elválasztására tehát | szolgál s a lapok végét || jelöli; föltűnő dolgok mellett (!) s kétes olvasatnak után (?) áll; a szövegben hagyott üres helyeket [†] mutatja, az olvasható törlések [] közé vannak téve s az olvashatatlanokat [?] pótolja. Megmaradt a betűk alakja is. Code-xünkben egyébiránt nagy ritkán fordul elő egy-egy g'', l'', n'', t'', z'' (kiadásunkban g, l, n, t, z); mert az első négy helyett rendesen az összetett gy, ly, ny, ty jegyeket használja s az utolsóval mindig csak a szó végén él. Úgy látszik, hogy az elősorolt betűk fölé rakott két vonás egyszerű rövidítő jel, mely az y kihagyását jelenti, s hogy e szeriut a hoz' hozy-nak olvasandó, valamint a yar' yary-nak. A kiadásunkbeli ő-nek (ö, ö) az eredetiben ó, az w'-nek (ü, ü) "w felel meg. Most már csak a sajtóhibákról kell számot adnom. Mindjárt javítva írom ide, az első számmal kiadásunk lapjait, a másodikkal ezek sorait jelölve. A IV. kötetben: 4, 15 fellfegeenek; 20, 7 Sicut scriptum; 21, 10 XLVIII. |; 186, 23 emberekneel, 24 [Zerelmes atyamffyay] Ez yelen valo stb.; 306, 17 Vynce; 369, 28 fem; 372, 9—10 ewangeliomot; 474, 12 Vrban. Az V. kötetben: 5, a tartalom mutató sorban Vida, 2 feyedelem; 9, a tartalom mutató sorban Marina, 27 a'tte; 15, a tartalom mutató sorban Keresztelő; 17, ugyanott ugyanügy; 68, 19 ket; 97, 11 byzonoyttya; 127, 36 yew'; 146, 20 Cristus; 179, 10 amy; 186, 29 teb b teb; 203, 24 Cyppreffus; 228, 23 feregh; 252, 14 vala belee; 255, 27 dychőseeges; 387, 10 kapwyan egy, 11 fenky azzonyallat; 388, 26 penitencia; 389, 20 iften; 413, 16 meltoffagofb; 417, 37 gond vyseleefnek; 504, 8 halarra. Több nem igen lehet, mert a kész nyomtatványt még egyszer gondosan betűről betűre összevetettem az eredetivel. Kérem az olvasót, hogy a kijelölteket használat előtt kijavítani s a netalán észre nem vettek elnézni sziveskedjék.

VOLF GYÖRGY.

TARTALOM.

	Lap
Prologus.	XXIII
Prohemium libri	1

Epistolák.

Epistola prime dominice	2
Adventban Mafod vafarnap	9
Adventban harmad vafarnap	19
Az három Cantor Napokon	28
Aduentban Negyed vafarnap	51
Karachon estynek Epistolaya	58
Karachon eeyely myfenek proffecyaia, Epistolaya, Ewan- gelioma	64-
Karachon haynal myfenek Proffecyaya, Epistolaya, Ewan- gelioma	72
Karachon Nagy myfenek Proffecyaia, Epistolaya, Ewan- gelioma	80
Karachon kőzöth valo vafarnap	85
Kyf karachon	91
Wyz kerezth	97
Wyz kerezth Innepe kőzöth valo vafarnap	104
Wyz kerezth Octauayanak Ewangeliuma	109
Elffew Menyegzős Vafarnap	113
Mafod meenyekzős vafarnap	118
Harmad meenyekzős vafarnap	123
Negyed menyekzős vafarnap	131
Kylenczben hagio vafarnap	136
Hetben hagio vafarnap	143
Faffangh vafarnap	150

Evangeliomok.

Adventh Elfe vafarnap	158
(Advent) Mafod vafarnap	160
(Advent) Harmad vafarnapon	163
Negyed Vafarnapon Aduentban	165
Karachon eeyel	168
Karachon haynal	170
(Karácson) Nagy Myfen	172
Karachonközôth valo vafarnap	176
Kyfkarachon napyan	179
Wyzkerezth napyan	181
Vyz kerezth Octauayaban valo vafarnap	185
Ellfew meenyekzew vafarnap	187
Mafod (menyegző) vafarnap	189
Negyed (menyegző) vafarnapon	192
Ewthôd (menyegző) vafarnapon	193
Kylenczben hagyo vafarnapon	196
Hethben hagyo vafarnapon	199
Faffangh vafarnap	202
(Nagy böjt első vasárnapján)	204
(Két evangeliomi perikopa)	208

Legendák.

Egyhaznak zenthfege napyarol	209
Zent Andras	216
Zyz zent Borbála azzon	222
Zent Myklos	231
Azzonywnk zyz Marianak zepletelen foganattya	237
Zent Thamas apostol	247
Zent Lucia azzon	255
Zenth Isthan prothomartyr	258
Zenth Ianos ewangelista	263
Apro zentek ynnepe	267
Cantuariay zent Thamas Martir	272
Zent Siluefter papa	277
Remete zent palnak eelethe	287
Zenth Fabyan Sebestyen	291
Zyz zent Agnes azzon	298

	Lap
Zent Vynce Martyr	306
Zent Pal Apostol megh fordulattia	310
Azzonywnk Maria tyztwlattya	314
Zent Balaas Martyr	319
Zent Agota azzon	323
Zyz zent Dorottia Azzonnak eelethe	328
Zent Balynth martyrnak eelete	333
Zyz zent Iwliana Azzon	335
Zent Pether Apostol zekben valo ffel magaztatafa	337
Zent Mattyas apostol valaztatafa	342
Zent Gergery papa	347
Zent Benedek Apath	354
Azzonywnk zyz Marianak foganattya	366
Zent Amborus doctor	379
Zent Gergy Martyr	384
Zent Mark ewangelista	392
S(i)enay zyz zenth katherina	396
De Sanctis Filipp et Iacobo Apl.	414
Cristus zent kerezth ffayanak meg leeletyröl	419
[Zent Orban papa]	426
Vita beati Stanizlay episcopi craccouien.	427
Zent Sophya Azzon ew harom zyz leanyval.	437
Remethe zyz Zenth Anthal ewfewnknec ky hozafa.	447
Padway zent Anthal confessor	464
Zenth Vrbán Pyspek es Papa	474
Zent petronilla Azzon	485

ÉRDY CODEX.

INCIPIT Prologus in sequentem vulgarem hungarice lingue expoficionem.

IN nomine domini Amen. Ad laudem Sempiternæ Sancte
et superbenedicte trinitatis Criftifereque vnacum prole deifica:
dulciffime virginis Ac gloriofiffimi Brunonis primi fundatoris 5
Sacri ordinis noſtri Carthuſienſis: omniumque celeſtium virtutum
perpetuum honorem, Neenon tocius ſacroſancte matris eccleſie
militantis edificacionem ſalutarem Nouam modo vulgari volens
cudendi(?) materiam Quapropter et A nonnullis conuerſis vt et
ſanctimonialibus diuerſorum ordinum tum neceſſaria, tum deuota 10
tractus admonicione inter quas et noſtra naturalis germana ſub
ſacro velamine cristo dedicata militat Quarum neceſſitatibus ac
vtilitatibus morem cupiens gerere et conpati Quamquam impericie
mee non ignarus tantique laboris minime ante expertus preſertim
intali arciori ordine vbi et tempus et facultas tale quid operandi 15
denegatur pre exerciciorum ſpiritualium occupacione Nichilomi-
nus tamen veritus: iuxta dictum ſaluatoris luceant opera veſtra
bona coram hominibus pro maiestatis gloria et donum adeo
datum in abſcondito ſuffocare. quo nichil damnabilius. ſed inpa-
tulo reponi. Hoc igitur ſacracius mente tractans, vt qm omnium 20
linguarum Nationes in ſua lingua materna fere totam Bibliam
habent tranſlatam puta Theutonica, Bohemica francigena Gallica.
Sic prope nos et Slaonica In quam Diuinus Ieronimus Non
modo bybliam ipſam, ſed et nouis literis ad inſtar hebraicarum,
greicarum et latinarum totum officium ſacerdotale miro ac modo 25
ſubtiliſſimo conuertit: Sic et de ceteris eſt videre. hec autem
noſtra gens hungara tam rudis et ruſtica minime tali irroratur
gracia vt more commentariorum huiusmodi dignum ferre poſſet
Quod non vicio ignorancie quinpotius ocy et negligencie aſcri-
bendum fore puto. Quare tam pio et ſalutifero operi manum 30
ponens tota me fiducia ipſius materie(?) et ſuperne virtuti con-

mendans. Qui Quondam | Et per os asine infipientiam prophete
redarguit et infancium linguas facit disertas: Sic Moysen. Sic
Ieremiam de impossibilitate conquerentes redarguit dicens Quis
fecit os hominis et linguam Alioquoque Noli dicere quia puer
5 ego sum &c. Sic Esayam ezechiel Daniel Amos et zakariam alios
eciam simili habilitans spiritu. Sed et patres noui testamenti vt
nouimus pari vegetans vnctione charismatum, &c In hoc et nunc
confusus tantillum subire temptauit laborem. Maxime tamen cum
feruente et fere totam ewropam corrumpente perfidia ac pestifera
10 luteriana heresi Que nouissime et in electam hungarorum. hew.
gentem in desolacionem et perdicionem ipsius peruenit Cui more
materne miseracionis pauculas vires quas natura denegat, cha-
ritas subministrat ex aduerso iuxta Ieremie vaticinium pro domo
dei et regno sancte domine dudum commendato, dorsum impo-
15 nens, Nouo scribendi, dicendi, docendique genere. Ex purissimo
fonte Autenticorum doctorum, scripturarumque Sacrarum licet
pauca de multis fidelia tamen e latino eloquio in nostrum wlgar-
rem sermonem Omnium dominicalium festiui[tatum]que sancto-
rum. Epistolas et ewangelia per anni circulum de verbo ad ver-
20 bum cum addicionibus et exemplis ac vtilissimis ortamentis seu
documentis salutiferis pro simplicioribus vtriusque sexus ac iunio-
ribus minus in latinitate tritis. vt Ipsa sancta simplicitas fratrum
et sororum habeant in promptu in festis uel solennitatibus modo
study, sermonis lectionisque sacrum tempus gloriosius occupare
25 Quod si quisque super hoc ausu suo reprehendere voluerit. Cha-
ritatem qua me hoc ipsum subire coegit: accuset. Quod tamen
ego minime expauesco, sciens causam cum muneris(?) intuito
fore collocatam. Si autem sapiencius defectuositates emendare
gracias illi vita comite non cesso: Reliquum est secundum exi-
30 mium Ieronimum vt quantum potest vnusquisque offerat in domo
aly aurum. Aly vero argentum aut gemmas preciosas &c. Sic
modo licet non equo, multum chara offerre valemus Saltim cum
illa sancta vidua duos(?) valentem minorum. de laboribus
manuum nostrarum simulcum animabus nostris eidem hilariter
35 commendemus Qui cum patre semper et spiritu sancto deus super
omnia benedictus viuunt et regnant In secula seculorum Amen. || *)

*) A 2. lap. tres.

Incipivnt Epistole et ewangelia dominicalia₃
ac festiualia per Anni circulum.

*Cum pastillis et legendis suis cum diligenti cura et labore
multis annis. ad profectum legencium in materna lingua
exarata ut patet apercius intuenti: Laus deo:* 5

Prohemium libri

Aldot wr Iesuf Cristusfnak neweeben Es ew kegyes zent
zyleyeenek azzonywnk zyz marianak es mynd az meennyey
dychôfeeges wdwarnak melto erômekre sok ayoytatus hywek-
nek keerelmeefôkre es lelky haznalattyokra nagy mwkara vet- 10
ween elmewnkket kezewnkket: kyt maga oly mynt semye twd-
wan: Az meennyey eerdemnek es Coronanak okaert bôlchnek
mondafa zerent Sap. iij. Az yo dolognak leezen yewendôre
dychôfeeges gymôlche Azonrol Cassianus newô doctor meg wgy
mond. Aldot az oly mwka ky az meennyey dychôfeeges kyr- 15
nak zolgalattyara leezen. De mynd azon atal myert mynden
felôl az gyarlo gyôkeer velewnk es bennewn zakadot, mynnen
erônk myat yo tehetetlenôk vagywnk Idwôzôytenknek mondafa
zerent Io [+]] zykfeeg azert folyamwnk az aldor vygasztalo
zent leeleknek malazttyahoz: kynek nyereeseere eegyetemben 20
yarwlwan az my nemes meennyey keralne azzonywnkhoz ky
mynekewn hamarab es bewebben nyerhety, ew aldor zent
ffyatwl kynek ereywel leegyen ygaz es melto, leegen dychee-
retes es Idwesseeges mynddennek vala kynek zeme eleeben akat
ez yras ha my fogyatkozafnak kedeeg tôrteenyk esny, awagy 25
vala meel ygheenek hagyomafanak: Vala ky meg erthety es
twdhattya, semy ellenfees nem leezen oka, ha meg emendallya
Mert vala my dolog yobbaa lehet anneewal yob | Leezen, ha

kedeeg vala ky vala my yoth talaal benne awagy haznot vehet
belôle aggyon halaat es dycheeretôt Ne annak a'ky yrtta es
zörzôtte De a'ky atta wr iftennek: En kedeeg myndden es
telleyes byzodalmammal ayanlom mynt zeegeen bynes magamat
ymachagtokban

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent paal Apostol Ro-
mayaknak yrth leweleenek tyzen harmad rezeeben. es olwassa
anyazent egyhaz ez elffew adveenth vasaarnapnak Miseyeeben
Mely epistolanak előtte azon Capitulomba emlekőzyk az atya-
10 ffywy zent zeretetnek tartafarol mondwan. Senkynek semywel
ne tartozyatok. hanem chak hogy egymast zereffeetők. mert
valaky ygazan zerety ew barattyaat attyaffyat az bel telleye-
főyty az törweent az az wr iftennek zent parancholattyaat:
ennek ymaran rokon wtanna kőwetkőzyk ez may zent Epistola:

15

Epistola prime dominice

ATyamffiyay. twggyatok mert ydee ymaran mynekewnk
almwnkbol ffil ferkennewnk: mert maſtan kőzelben vagyon
a'my Idweſſeegwnk honnem mynt eleeb hyttők. Az eey el mwlt
Az nap kedeeg el kőzelgetôt: Hannyok el azert tewlewnk az
20 ſeteetſegnek mywelkődetyt es vegyők ffil az vylagoffagnak
fegywereet. wgy hogy nappal tyzteſſeeggel yarywnk Ne chak
azon torkoffagban es rezegſeegben: Ne chak reſtſegben es főr-
tőzetſeegben, Ne chak egy maſſal valo vetekődeſben es yryg-
ſeegben, De őtőzyetők ffil a'my wrwnk ieſuſban Criſtuſban, az
25 az ewtet kőwetween yo eeletben. ||

4

Idwőzeytenk wr Ieſuſ Criſtuſban zerelmes es tyztőlendew
atyamffiyay meg hallok Ez may zent vasaarnapnak Epistolayaat
es benne valo ertelmeet, kyböl zykeeg ymaran lelky tanwſa-
got ees kereſnewnk my Idweſſeegewnk mellee. mert wgy mond
30 maſod helyen ezen zent paal vala menea yrafok vanna, erched
zent leelek wr iften myat zerezttween mynd a'my tanwſa-
gwnkra vanna, Nemellyek hogy my magwnkkat twggyok
ygazgatny tartany eeltethny vyſelny es myndden gonoztwl
otalmazny Nemellyek hogy yot gonoztwl meg twggywnk valaz-
35 tany Nemellyek kedeeg mynemew gonoz leegen ez vylaag es el
mwlando, meel bodog leegyen mennyeknek orzaga és erekkee

valo. Nemellyek mel vezedelemre meennek es nagy keenra Az nyawalyas bynefek ew halaloknak wtanna. vyzon ellen meel erek eremre mennek az ygazak mykoron malaztban kywe mwlnak Annak okaert nem keel zerelmes atyamffyay az zent yraft meg wtalny awagy hattra vethny. De eremest halgatny olwafny ⁵ es tanwlly, kynek mynee hazna leegyen hallyok az meennyey doctornak zayabol Luc xi Bodogok kyk halgattyaaak istennek ygyeet es teetemeennyel bel tellyefötyk, Azont hyrdety anyazent egyhaz mynekewn es may zent epistolanak es ewangeliomnak ertelmeeböl, mykeppen Ez zamos zent napokban mynden eele- ¹⁰ tewnket meg yobbok es lelky yozagokkal zerezyök magwnkat test zerent leelek zerent. Az yewendö wr isten fya zyletseenek aldot ymnepeere, mynt yo kerezttynenek

Azert towabbaa valo tanwlagwnknak haznalattyara. Neegy rend bely tanwlagwnk leezen ez zent Adventnak meltosagáról ¹⁵ Mykeppen hogy neegy rend bely yewetelyt twggyok zent yraftbol az wr istennek lennye twdnnya ylyk testben leelekben halarra es yteelettre kyröl nylwan emleközyk anyazent eegyhaaz ez zamos zent napokban, | Ez elfew yewetelynek yfmeretyre testben kyt ymaran latwnk bel tellyefödween lenny doctorok zent ²⁰ yraftban kerdeest tamaztnak tanwlagwnak okaerth My oka leen hogy [hogy] az aldotatya myndenhato wr isten zent fyanak ez vylagra, keelleetek yewnye halando testben kyre reea felelwen ymez harom yeles okaat vetyk elfew alkolmasag. Masod zykfeeg harmad haznalatofaagh Elezer alkolmas vala el yewny ennen ²⁵ maganak az felfeeges teremtonek. embery termeezetnek felöle ky myndenestewl foghwa el feletközöt vala az ew yo voltarol es nagy tewölgeefben es balwan ymadaflan kwerödöt vala, mynt yrwan vagyon Moyses [elfew] masod kenywenek viii Capitulumaban hol ott moyses es aaron parancholwan faroh kyralnak ³⁰ hogy az istennek valasztot nepeet ky bochatanaa az pwztaban aldozny Monda ewnekyk farah kyral kychoda az wr isten hogy izraelt földemböl ky bochatanaam, Nem twdom istent ky leegyen Izraelt sem bochatom el. De zent Dauid proffetanak mondafa zerent. Notus in iudea deus tantum chak az Sydo ³⁵ nemzet yfmery vala az wr istent. De meeg azok ees el vezynek mynt zemewnkkel yol lattyok. az nağ hytetlenfeeghnek. myatta Annak okaert alkolmas vala el yewny az wr istennek

hogy yfmerettre adnaa ennen magaat embereknek Mafodzor
 alkalmas vala el yewny ydōnek bel telliefōdeseert. kyt reegtwl
 foghwan el veegezōt vala az ew ifteny tanacchaban es zent
 proffetaknak myatta meg yzent vala ez vylagra Harmadzor
 5 alkalmas vala el yewny az nagy kōzōnfeeges betegfeeghnek es
 halalnak el hatalmazafaerth. kyrōl wgy mond zent Agofton
 doctor Akkoron yewe el az nagy orwol mykoron mynd ez zee-
 les vylaagon nāg betegfeeg vala, kyrōl zent yfayas proffeta ees
 5 wgy mond, ha chak az || Menney feregōknek wra iftene nem
 10 gyōkerezōt volna mybennewnk, erthween tefty zyleteefnek
 myatta: mynt az atkozot Sodomanak Gomorranak varasy ollya-
 nok lettewnk volna. Oazert zerelmes atyamffyay ky gondolhattya
 meg ez elffew yewetelynek, nāg zykeeges es haznalatus melto-
 fagaat O meel nagy halaa adaffal tortozwnk erette ew zent
 15 ffelfeegenek. wgy mond rola zent Bernald doctor. O byzonya-
 wal nagy zykeeges mynekewnk az kegyelmes meg valtonak
 el yewetely hogy koronkeed my bennewnk lakozyeek zent hyt-
 nek remeenfeeghnek es zeretetnek myatta, Es hogy meg vyla-
 gofoha a'my tefty lelky vakfagwnkat, hogy meg segheychē az
 20 my erōtelenfegewnkēt. hogy meg vygazyā az my betegfee-
 gewnkēt, hogy meg tamogaffa az my gyarlofagwnkat, Es hogy
 meg otalmazya gonoz ellenfeegtewl es vezedelmes kefeertettewl
 mynd eeletewnkēt halalwnkat.

Mafod tanwfagwnk lezen az mafod yewetelyrōl, ky wolt
 25 es napōnkeed lezen twdnja ylyk embernek zyweeben leelkee-
 ben az vygaztalo zent leelek malazttyanak myatta, Errōl zool
 zent Ianus ewangeliomy kenyweenek XIII ha ky enghem
 zeret az en bezedemet tarttya, Es ew hozyaa yewōnk es ew
 nala lakodalmat tezewnk, Mafod helyen wgy mond. es ew
 30 nala vachoralwnk. kyn zent gergel doctor mondafa zerent
 yegyzettetyk az meennyey veeghetetlen lakodalom, Errōl erte-
 tyk ez may zent epistolanak ees lelky ertelme hogy ne lee-
 gyewnk almasok eettē ez vylagon eelween De vygazywnk, lelky
 tanwfagot veet rola pelda zeren Albumazar Algafel yme latt yok
 35 termeezet zerent mykoron az feenes napnak alaya ywt ew for-
 gafa zerent az holdnak homalios teste mēg foghya tewlewnk
 az napnak feeneet. es wgy lattatyk hogy ha el vezne az nap-
 nak feene, ha kedeeg | El meegyen alola ottan efmeg ky bochattya

hozyank ew vylagoffagaat az nap Azonkeppen vagyon az byn embernek lelkeeben, homalyoffagot teezen iften kôzôt es ember kôzôt hoky wr iften az ew zent malazttywawal nem ffeer es nem adhattya vylagaat embernek myg az bynnek fetectfeege kôzbe vettetôt, Ezenrôl wgy mond zent Elafyas prophetha zaya altal ees 5 az wr iften Efa LVIII Ha ky zaggatandod kôzzôlwnk az kôtelet az az bynnek kôtelezetyt: tamad teenekôd vylagoffaag. es wr iftennek feeneffeeg bel tölty az te hazadat, yme mykeppen yewnek egybe ez may zent Epistolawal kyben wgy mond zent paal apostol Atyamffyay hannyok el azert my tewlewnk az 10 fetegfeegnek mywelkôdetyt: c. kybôl nylwan valo lelky tanwifagot vehetewnk hoky ha az eedes wr iftennek zent malazttyaat kewannyok yewnye my zywnkbe lelkeewnke, haat myndden bynnek förtelmeetwl es zemeermôs mywelkôdetôktewl meghtyztôhok az my zywnknek zallafaat es lelkeewnkek hazaat: 15 De annak felette mynt ylyk lenny. zent yozagoknak zeep ylatw vyragawal be fyzyôk es meg hymchôk: yo keddel ywhelfôn es lakozhaffek atya fyw zent lelek es az kegyes zyz maria azzonywnk mynd az mennyey zentôkkel zent angyalokkal. az my haylokwnkban, O zerelmes atyamffyay, meel aldôt ember. es 20 bodog leelek ky ezen keeppen twggya magaat tartany.

Harmad tanwifagwnk leezen az halarra valo yewetelyrôl Errôl zol zent Mark ewangeliomanak tyzen harmad rezeeben Legyetôk wgy mond keezôk mert nem twggyatok meel horaban embernek ffa el yew, esthwe awayg hollal. eeffely koron 25 awayg tykzoo koron, kyrôl wgy mond zent Agofton doctor. wgy keel kereztyen embernek eelny. es varny. hoky ha ma lenne awayg ezen horaban, mert femy nynchen byzonyosb mynt az halaal de || Semy byzontalanb mynt az halalnak horaya. O 6 zerelmes atyamffyay gondollyatok ee meennyen fekwznek maf- 30 tan es ez horaban halwa de kyk meegh fok eztendôôt veeltenek eelnye Azert mongya bôleh eeggyk kenyweeben ma ennekem. honap teeneked, ha maat attaak, honapot chak ygeerteek felette nagy gondot keel azeert mynekewnk rola vyfelwnk mert Idwôzeytenk mondafa zerent Math. [†] Sem napyaat sem horayaat 35 nem twggyok Mafod okaert mert byzonyawal ha tôrtenyk veztenewnk nagyot veztewnk, ha kedeeg tôrtenyk nyernywnk esmeg nagyot nyerwnk. kyre segheellyen meg az wr iften

Negyed tanwflagwnk leezen az Negyedyk yeweterről ky
 mondatyk lenny az wtolfo yteelettre kyről emlekőzyk ez may
 zent Ewangeliom ees. mynt megh hallyok, kynek nylwabban
 valo ertelmeere Doctoroknak mondafok zerent kerdeefők tamad-
 5 hatnak tanwfagnak okaert. My oka hogy annee zamtalan cho-
 daak es yegők leeznek az yewendő vegfew yteelethnek előtte
 kyről mynd az zent proffetaak nylwan zolnak mynd az zent
 ewangeliom nylwan emlekőzyk Doctorok reea felelween neegy
 okokat talalnak rola elfew Az nyavalyaf bynefeknek ygaffaggal
 10 valo bozzw allafokra es gyettrelmőkre Mert am wgy mond zent
 Gergel doctor rola, meg banthwan az felfeeges teremtőt meg
 bantatyk vele myndden teremtőt allat, Azert istennek ygaffaga
 aggya hogy az nagy bozzw allafnak ydeyn mynden teremtőt
 allat meennyen földön egben es tengerben ellenyewnk tamaggya-
 15 nak, kyről yrwan vagyon Sap. v. Armabit creaturam in vlcio-
 nem inimicorum. Et pugnabit cum illo orbis terrarum contra infen-
 fatos, Az nagy yteeletnek ydeyn ffele fegywerkőztety mynd egheez
 teremtőt allatot ew ellenfeeghynek bozzw allafara, es vyafko-
 dyk ew eerette mynd egheez földnek kerekfeege az eztelenek
 20 ellen. | Mykeppen kedeeg az lehesfőn meg magyarazwan bodogffa
gus zent Gergel doctor wgy mond In Omelia de martiribus Mert
 vala myt az teremtő wr isten mynekewnk naponkeed valo eele-
 tewnkre adot ew zent yrgalmassaga zerent my mynddent veze-
 delmes eelettre zerzettewnk gonofflagwnk zerent Annak okaert
 25 ymaran wgy leezen yewendőre, hogy kyk myndenben gonozwl
 eeltewnk myndenek gyetőryenek 10 Masod okaert leeznek az
 nağ rettenetef chodaak az nagy hatalmas yteelethnek feelemes
 voltaert. hog myndenek ezekben vegyeek mynemew nagy ret-
 tenetefeeeggel es hatalmassaggal yew az nagy yteelő byro myn-
 30 deneket meg yteelny, kyről wğ mond zent Gergel doctor az
 wtolfo rettenetef yteeletőt nagy fok rettenetes chodaak velyk
 elől, hogy meg yelentefeeek, mynemew vezedelmes leezen az
 wtanna kőwetkőzendő vezedelőm, kyről zent Bernald megh
 wgy mond: O ha ez vylaghy halandó emberek ezenkeppen feel-
 35 nek rettegnek ez vylaghy vezedelemnek elette, vallyon haat
 mynemew feelelembe efnek mykoron az nagy hatalmas byro
 zayabol ky hallangyaak zarmazny: En atyamnak atkozta

meennyetôk az erek tyzre ky meg vagyon zerezetween erdeghnek es az ew angyalynak Math. xxv.

Harmad okaerth leeznek az nagy rettenetes chodaak az vezedelmes karhozandoknak vadolafokra, mert mynek okaert wr iften embery nemzetôt twlaydon az ew zent newe dychee-⁵ retyre es zolgalattyara teremtôt leegyen, Es mynden eegyeb teremtôt allatokat embernek haznalattyara Annak okaert ymaran kyk enghedetlenek voltanak wr iftennek, myndenek vadollyak ewket az nagy halalatlanfagrol, errôl ertetyk az zent David prophethanak mondafa p's XLVIII. homo cum in honore effet ꝛc. ||¹⁰ Mykoron ember tyztôffeegben volna Nem ertekôzeek meg 7 rola az az nem tartaa magaat reea, De hofonlaa magaat az oktalán barmokhoz erzeekenfeegének gonozra valo haylafa myat, es hofonlatus leen ew hozyayok, Azert reea keyayt emberre mynd ez zeeles vylaag mondwan lassad ember meel ighen zere-¹⁵ tôt teegôdet az te wrad iftened, ky enghemet mynd bennem valowal te eeretted teremtôt hogy zolgalneek teenekôd es eeltetneek teegôdet Te kedeeg eellyen nagy halalatlan voltal rola Azert meeltan vettetôl az erek pokolnak keenyara h̄ hwgo

Neegyed okaert leeznek az nagy chodaak kenyerwleeffeeg-²⁰ eert: hogy mynden teremtôt allatok fyraffaak az zegheen bynefeknek karhozattyokat kyrôl wgy mond Aranzayw zent Ianus peldaat hozwan reea. yme mykoron ez vylagon vala meel chala-dus ember meg haal mynden rokonfaghy haza bely nemzety es yo baraty fyrattyaak, es feketeeben ôtôznek gyazolwan Azon-²⁵ keppen embery nemzetôt mykoron az veegfew napra ywt meen feld eghek Cyllagok fyrattyaak es gyazollyaak vezedelmeet O feellfeeges teremtô es megh valto wr iften honnem gondollyaak meg ez mastany neepeky mynd ez eellyen dolgokat hogy erek-kee el ne vezneenek, Byzon hyzôm nem tôrneenek egy masra³⁰ ha latnaak az yewendô nagy vezedelmet De myeert meg vakoytotta ewket az nagy eztelenfeeg es meg bolondoytotta ez vylaghy telhetetlenfeeg bôchnek mondafa zerent. [†] ew halaloknak wtanna egy punctban pokorra zálnak; O zerelmes atyamffyay ennek ellene predicallya vala az my eedes wrwnk³⁵ Iesus az zent ewangeliomba [†] Myt haznaal ember vele ha meeg mynd ez zeeles vylagot el nyerhetnee ees, ha halalanak wtanna leelkeenek vezedelmere vagyon, Es femyt vele el nem

vyhet De akar meel erőff kazdag hatalmas leegyen mynd el maradnak tewle chak ennen maga meegyen zamot adny az wr iftennek eleyben, Akkoron meg | Nylyk zeme es me yew eze mynt eelt myt tett es myt haznalt ez vylagon, De myndennel 5 nehezeb dolga az leezen embernek. hogy femy dolgaban ydőt nem vehet Sem meg nem valtozhatyk zent Ifayas mondafa zement.

Mafod kerdees az wtolfo yteelethnek yfmeretyről, Mynemewt leeznek az nagy rettenetes chodaak kyk az wtolfo ytee-
 10 letőt elől veezyk: Arra felel zent Rykhardus in III. d. XLVIII. es wgy mond Az twdo dolog hogy vala my rettenetes yeleneteknek annak elette kel yewnyók eegy okaert Az felfseeges kyralnak es hatalmas byronak melto yewetelyre Mafodert hogy emberek. de kywalt keppen az ygazak hozyaa zerezyeek ennen
 15 magokat az nagy yteeletnek elette Awagy ha lehet az zegheen bynefek ees penitenciara teryenek, De az napot es az horaat soha fenky nem twdhattya megh nylwan. ky chak az wr iftenneel vagon twdwa Matth XXIII Talaltatyk kedeeg zent Ieronimus doctornak mondafaban ky az reeghy Sydoknak yrafokban olvafta
 20 leegén tyzen ewt napon valo chodaknak lenny az wtolfo yteeletnek elette kyról lyray Miklos doctor wg mond hogy ha az napok es az chodaak mynd rokon közel egymaf wtan leeznek awagy közbe veteffel. Annak okaert ees az wtolfo napnak fenky nem mehet vegeere. Azert haggyok az wr iftennek my
 25 kedeeg leegyewnk keezök hozyaa Rykhardus azert ez zent Thamas do: ezenkeppen zamlallyaak az napokat es az chodakat előwe, Elfew nap az tenghernek vyze myndden heegyeknek felette neweködyk tyzen ewt feenghel mynt az reeghy vyz özön koron volt Mafod napon anneera el apad hogy chak alyg
 30 latzyk az fenekeen vyznek lenny, Harmad napon esmeg meg telyk mynt annak előtte Neegyed napon az tengher bely halaak egyben gyewlnek wgy mynt az felfseeges teremto wr iftennek halaat adwan es meg halnak. Ewtöd napon Az eghy madarak mynd eegy nagy mezöre gyewleköznek es nagy fyralmas zoglaffal || Halaat adwan wr iftennek mynden termeezetzerent
 8 valo yorol mert ewk ees meg yfmeryk ew halalok napyaat Hatod napon nagy tyzes zeel veez tamad nap nywgattrol es ez eeltew allatokat meg terötyy nap kelettire es az tenger vyze

ffel gywlad es meg eegh Heted napon az Cyllagok es forgo termeezetôt meg alnak es tyzes yftôkôketh erezhnek ez földre Nyolczad napon oly nagy föld yndwlaaf leezen kyhöz hafoulatus foha nem volt kezdettewl foghwa es mynden rakafok az földre hwnak, Kylenezed napon myndden kew⁵ zyklaak meg hafadoznak es mynd porraa leeznek Tyzed napon myndden faak fyweek es vetemeenÿek veeres vereyteekôt bochatnak es meg aznak. Tyzen eeggyed napon myndden heegyek halmok es fólteefôk le olwadnak ez föld zynre es el ygenewfwnnek Tyzen kettôd napon myndden reend bely vadak es¹⁰ feerghek ky fwthnak az mezôkre nagy ordoytaffal sem eetelt sem ytalt nem veeznek. mert meg ysmeryk ew halaloknak napyaat Tyzen harmad napon Napkelettewl foghwa nap nywgotyk myndden koporiflook meg nyttatnak es kywe hanyatnak belôle az holt tagok warwan az ffeel tamadaft Tyzen neeggyed¹⁵ napon az zeegeen nepek kyk wgyan leeznek ky yewnek az földnek vermeybôl sem eeznek sem yznak towabbaa De mynt eze vezôttek chak teetowa fwtofnak, eremest megh halnanak de nem lehet ydeyg Tyzen ewtôd napon Azok ees meg hálnak es towabbaa nem eelhetnek. Mert mynd ez zeeles vylaag meg²⁰ eegh az holdnak egheetwl foghwa mynd ez földnek fenekeeygh es semy teremôt allat meg nem maradhat, Towabbaa myne dolgok leegyenek az veegfew yteeletnek napyan az maf vafarnapra haggyok leegen eeleegh ez may napon rola zolwan De addeeglan zykeeg hogy ymaggywnk egy mafeert es vyfellyewnk²⁵ gondot rola myt kellyen tennewnk magwnkkat hozyaa zerezwen, Segeellyen reea wr iften

Ennek wtanna kôwetkôzyk az zent ewangeliom ky mafod helyen vagyon megh yrwan

E w a n g e l i o m

30

1 Dominice |

Adventban Mafod vafarnap Epiftolaya

Ez may zent Epiftolaat yrtha meg eredet zerent zent paal apostol Romayaknak yrth leweleenek tyzen ewtôd rezeben, meel epiftolanak elette emlekôzyk egymashoz valo atyaffywy kegyel-³⁵

mes es kewnyŵrŵletes ſeghódelemról mondwan My kyk wr
 iftennek hytyben es malaztyaban erőſſebbek vagywnk el keel
 zenwednewnk es tyrnyŵnk azokat ky gyarlobbak es erőtelem-
 bek, es nem keel ewket hatwnk [neegee] meghee vetnewnk, hogy
 5 chak mynnen magwnknak keelletſſewnk, kyt meg byzonywnk
 mynd zent yraſſal, mynd peldazattal ez may zent epiſtolanak
 zereeben mondwan

Epiftola.

Atyamffay, vala my nemew dolgok yrwan vannak: mynd
 10 az my tanwfagwnkra vannak yrwan hogy tyredelmſſeegnek
 es az zent yraſſ vygaztalafanak myatta remeenſeegőt tarchwnk,
 Az wr iften kedeegh ky mynd az tyredelmſſeegőt mynd az
 vygaztalaſt aggya, aggyon tynektők azonokban egymafhoz valo
 ertelmeſt, wr ieſus criſtus zerent hogy ygyenlő lelekkel es eegy
 15 zayal tyztőllyetek iftent és my wrwnk Ieſuf criſtoſnak zent
 attyaat. Annak okaert ees egymaf [egy] eremeſt fogaggyatok my-
 9 keppen Criſtus ees fogadot tyteket iftennek tyz||teſſegeere Mert
 mandom Ieſuf criſtus zolgaltatoyanak lett lenny az kewrnyŵl
 meteleefnek, iftennek ygallagaert az reeghy zent atyaak ygee-
 20 retynek meg byzonóytalara Az ydegen nemzetők kedeegh az
 yrgalmaſſagheert tyztőllyeek wr iftent Mykeent yrwan vagon
 Annak okaert vallaſt teezek teeneked wr az ydegön nemzetők
 közőt es az te zent newednek dycheeretőt eeneklők, Meg wgy
 mond az yraſſ. Ewrŵllyetek nemzetők mynd ew nepeewel egye-
 25 temben Meg wgy mōnd. Dycheeryetek mynd nemzetők wr iftent
 es magaztallyatok ewtet mynden neepeek, Meg wgy mond zent
 Eſayas proffeta. Leezen yeſſeenek gyökere es ky ſſel tamad nem-
 zetōket byrnya es az ydegön nemzetők ew benne vetyk remeen-
 ſegōket, Meel remeenſeegnek wra iftene tellyeſeychen be tyteket
 30 mynden eremmel es bekeſeeggel yo hytben hogy el araggyatok
 mynd remeenſegben mynd vygaztalo zent leleknek ereyben es
 yozagaban.

Wr iftenben zerelmes atyamffay yme meg hallook ez
 may zent epiſtolanak betew zerent valo ertelmeeth. ha kedeegh
 35 ez may zent ewangelimot mellee haſonlyok nagyob tanwfagnak
 foghatandofagaert nem ſokban kylembōznek egy maſtwl, mert
 mynth Lyray myklos es Gwyllermus doctorok mongyaak veeg-
 keppen hoznak es vonznak mynketh lelky nemes yozagoknak

kôwethfegeere twdnja yllyk kenyerwletheegre yrgalmaffagra
 atyaffwy feghedelem teeterre kynek haznalatoffaga byzon
 remeenfeegh | Igaz hyt es az vygaztalo zent leleknek malaztus
 zerelme es zerelmes malaztlya leezen weegkeppen lelky ertelom
 zerent azert ezekre ynt es tanoyt mynket ez may zent Innep-⁵
 nek Epistolaya Ezekre tanoyt az zent ewangeliom ees. ha meg
 gondollyok wrwnk Iesufnak feleletyt es yzenetyt zent Ianofnak
 Herodesnek fogfagaban leween. De myeert zerelmes atyamffiyay
 ez el mwlt valaarnapon meg ygyeerttem vala ty zerelmetoknek
 hogy ez may napon veegkeppen meg keellene latnwnk mynt¹⁰
 yteely meg wr iften ez vylagot es mynemew dolgok akkoron
 leeznek kynek ertelmeere haromrol leezen tanwfagwnk rywy-
 deden

Elfew tanwfagwnk leezen arrol mynemew dolgok leeznek
 az wtolfo kezenfeeges nagy yteelethnek elôtte kyröl wg mond¹⁵
 zent Lucach ewangeliomaban cap XXI. akkoron meg lattyaak
 embernek ffyaat yeween feenes kôdben nagy hatalmaffaggal es
 ifteny meltoffaggal, zent Mathe kenyweenek XXIII. rezeeben
 meg wgy vagyon meg yrwan Akkoron az az mykoron el yew
 yteelny ffel tetzyk ember ffyanak yegye az egben es akkoron²⁰
 leezen hogy myndden nemok es nemzetok syrattyaak magokat
 mondwan az zent Ianos latafarol valo kenyben megh yrth yayo-
 kat cap VIII. yay yay yay ez feldon lakozoo neepeknk
 mert el yewt ymaran myndennek veghe halaala. yay leezen azert
 myndennek az nagy yteelethnek elôtte es koran es wtanna, Ez²⁵
 elfew tanwfagban azert lassok meg doctoroknak mondasok ze-
 rent mynemew dolgok leeznek mynek elette az hatalmas byro
 wr Iesus Cristus el yew elewenoket es holtakat ygazakat es by-
 nefeket meg yteelny wgy mond rola zent paal Apostol 1 ad thessa
 III. Ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba dei³⁰
 descendet de celo, Az aldor wr iften parancholatban Archangyal-
 nak zawaban es iftennek kyrtolseeben le zaal menyorzagban.
 nylwabban valo ertelem zerent ez harom dolgoknak meg keel
 lenny es bel kel tellyefodny mynek elette alaa yeyyen ew
 fellsege az zentokkel zent angyalokkal Elezer zent Richardus³⁵
 doctornak mondasz zerent wr iften paranchol || Twdnja yllyk¹⁰
 az zent Angyaloknak hog mynd ez zeeles vylagon valo hallot-
 taknak porokat hamwyokat egyben gydheek kyknek arra hatal-

mat aad az teremtő wr iften Masodzor Cristufnak zawa meg
 zendwl nagy hangus trombita zerent kynek zozattyara mynd
 feld mynd meen mynd tengher mynd pokolnak feneke meg
 rendewl kynek ertelme leezen hog myndenek keezewllyenek
 5 az nagy iftennek yteeletyre O zerelmes atyamffyay gondollya-
 tokze meg mynemew nagy feelelemmel es zorgalmatoffaggal
 keezwl az ydöben yewny az hatalmas byronak eleyben O ha
 az bölchnek mondafa zerent akkoron az ygazak rettegnek es az
 meennyey zent erök az az angyalok feelelemben efnek, vallyon
 10 mynt leezen dolgok az zegheen bynefeknek. O ha ez ygeet ez
 vylaghy ember koronkeed zyweeben hordoznaa, nem hyzöm hogy
 fokath gondolna ez vylaghy zegödelmeffeegökkal. Harmad leezen
 archangyalnak zozattya Mert mynd ez zeeles vylag vagyon
 mynddennek kywalt keeppen valo öryzö angyala vagyon docto-
 15 roknak mondafok zerent mykeent mynden embernek ees. es azok
 ffeel zolayttyaak myndenwt wgy mynt iftennek hatalmawal
 mondwan kyröl zent Ianus ees meg emleközyk [†] kellye-
 tők ffeel hallottak es yewyetök az yteelettre, kynek erey
 oly hatalmas leezen hogy eegyebet nem tehetnek benne
 20 De ottan azonnal ffeel kel tamadnyok: Ez nag rettenetes zozat-
 rol wgy mond Aranzayw zent Ianus O byzonyawal nagy es
 rettenetes leezen ez eellyen hywatalnak zozattya kynek halla-
 fara mynden[ek] eeltetö allatok ottan enghednek: ky myat az kew
 zyklaak meg zakadoznak: ky az pokloknak meelfegeet meg
 25 nyttya es az oth valo ielköket ky hozwan twlaydon testökben
 aggya Bodogfagus zent Ieronimus doctor meg wgy mond rola:
 Vala mencezer az wtolfo yteeletöt meg gondolom ottan meg
 rettenek: Es akar eegyem, akar ygyam, akar vala my eegyeb
 dolgot teegyek az wtolfo kyrthnek zozattya koronkeed fylembe
 30 zenghedöz: kellyetök ffeel hallottak yewyetök az yteelettre O
 zerelmes atyamffyay ha ez nagy zent Iambor eellyen yghen
 feelt az yteelettwl hat my myt teegewuk kyk | Soha bynneel
 kyl nem akarunk eelny Olwastatyk az zent atyaak eeleteeben
 zent Agathon apattwrrol hogy mykoron halalara ywtot volna
 35 es yghen rettegne Mondanak az tanojtwany zentfseeges atyank
 myt feelz ky menny Nam nagy fok eztendeeg zolgaltaal wr
 iftennek. felele nekyk az zent Iambor yollehet a'mynt lehetöt
 wr iftennek parancholattyaat en eeletemben ygeköztem bel tel-

lyeföytenôm. De maga oly rettenetes az halaal es yftennek yteelety hogy ffeelök recayok mennem, Mert eég az halalna kapwya es wta De fok vezedelmek vanna raytta, ky twdhattya meg ha myndenekről ygaz zamot adhat, Es ky vohattya hattra az hatalmas byronak ky feyezôt sentenciayaan Es ky meneköd-⁵ betyk kywe az pokolnak veeghetetlen keennyabol ha törteenyk oda esnôm: ezek atyamffiy az feelelmes wtak embernek halalanak ydeyn Azert bölchnek mondafa zerent bodog ember az ky koronkeed feelelmes. Towabbaa keerdeef tamað doctorok kôzôt hol ott leezen az wtolfo yteelet, wgy mond rola yohel pro-¹⁰ phetha kenyweenek harmad Capitulumaban hogy Ierwsalem tayyan Iosephatnak wølgeeben hol ott vagyon Azzonywnk zyz marianak koporffoya, meel völgymondatyk lenny Olywetymnek heegye alat honnan Cristus Iesus aldozo napyan mennyeknek orzagaban ffeel meene az ew zent hyweynek zemek latafaara¹⁵ Es bel keel tellyefödny az zent angyalok mondanak, meg ezenkeppen yew mynt lattyatok ffeel menny: Azert mondaa yohel proffeta ees wr istennek yelenetyböl: Mynden neepeket gye-²⁰ tők Iosephaknak wølgeeben es ott veteködöm ew velök, rywy- deden zolwan azert rola wgy veegezyk el zent Irsfbely docto-²⁵ rok. hogy mynd yok mynd gonozok oda gywlnék. De az yok zent palnak mondafa zerent leeznek ffeen olywetym nek heegyeñ az eghben Cristusnak yoghya felöl Az gonozok kedeeg mynd az erdegekkel eleg alat alnak Iosaphaknak wølgeeben es mynd kôröf kôrwl ottan kôzel || Az nagy keferwfeeges tyzben langban³⁰ es nagy bydes dohoffagban: mert akkoron mynd ez zeeles vylaag eegh mynd addeglan myg az yteelet leezen. Ha ky kerdenee mykeppen gywlhetnek oda menea hallottak ffeel ez zeeles vyla-³⁵ gon nagy mezze földről. Doctorok wgy veegezyk hogy az yok myeert bodog testben leelekbten tamadnak ffeel az ew gyorffassa-⁴⁰ goknak myatta egy ponetban mynd Cristus Iesus eleeben mehetne. De az nyawalyaas bynefek myeert terhesek es nehezek faradandok leeznek nem mehetnek ollyan, De kyt mynd az ew erdeghe vyzen nagy hamarfaggal O teremto wr isten meel nagy keent es nyawalyaat valnak az gonozot chak akkoron ees ky⁴⁵ gondolhattya meg, my leezen kedeeg meeg towab O zerelmes atyamffiy gondollyatok meg mastan myg eeltök ez eellyen yewendö dolgokat vezedelmeket es el tawozthatatlan feelleme-

ket es foglallyatok magatokat lelky yozagban kynek myatta meg menekődhettők az ydőben myndden vezedelemtewl, Engggyen malasztot reea wr isten

Maſod tanwſagwnk leezen arrol my modon es mykeppen
 5 leezen az yteelet hogy nylwabban ezewnkb veheffők fok ker-
 deefők okoffagok es feleetők leezen ez maſtany tanwſagban
 Elſew my oka hogy az dychőſeeges zent háromſaag wr isten
 ky ennen zemelye zerent teremtee ez vylagot es embert ytee-
 letyk kedeeg Criftuſ Ieſuſnak haggya embery zemeelben mynt
 10 ez vylagon eele Doctorok ennek neegy yeles okaat vetyk Elſew
 mondatyk hogy myndenek meg yſmeryeek kereztyenek poga-
 nok es az pokolbely erdegők: Criftuſ Ieſuſnak byzon iſtenſeege
 hatalmaſſaga bölcheſſege es ygallagus byroſaga kyt ez vylagon
 eelween meg nem akartanak yſmerny Annak okaert zent Eſa-
 15 yas prophetanak mondaſa zerent Senky ott twdatlan eztelen es
 holond nem leezen De myndennek meg nylyk mynd lelky teſty
 zeme, De nem haznalnak az gonozok vele mert nagyob keen-
 nyokra leezen, Maſod okaert hogy meg yſmerteffeek mert ew
 veet mynd az gonozokra keent. ew aad mynd az valasztottaknak
 20 erek dychőſeegőt, mynt zent | Mathe yrtta meg kenyweenek xvj
 rezeben Harmad okaert az nagy zent alazatoffagnak erdemes
 ſſel magasztataſaert kyt zenwede az hytetlen byneſektewl ew
 zent halalanak ydeyn Ad phi u humiliavit ſemetzipſum ꝛ kyről zent
 Ianuſ meg wgy mond Io. v Omne Iudicium dedit filio et omnes
 25 honorificent filium ꝛ. myndden yteeletőt adot tenny az atya wr
 iſten ew ffyanak hogy ewt ees azonkeppen tyztöllyeek: Docto-
 roknek azert mondaſok zerent ſſee keppen teezy az yteeletőt az
 aldót zent háromſaag: De valaztaaf keppen hagyattatot Criftuſ
 Ieſuſ zemelyeenek Tanach keppen annak wtanna az zent Apof-
 30 toloknak, es byzonoytaaf keppen mynd az fok zentőknek kyk
 mynd rendzerent ky mongyaak az ſentenciat az karhoztakra.
 Neegyed okaert hogy meg yſmerteffeek mynd ez vylagon valo
 neepeknék yowoltok es gonoz voltok az az kyk az aldót Criftuſ
 Ieſuſnak hytyben es zerelmeeben es parancholattyaban eeltenek
 35 es kyk nem eeltenek; O zerelmes atyamffay ky nagy eremők
 es byzodalnok leezen azoknak kyk eett ez vylagon az eedes
 wr Ieſuſnak hywōn zolgaltanak: merth lattyaaak hogy vele lee-

nek az egben ffeel emelkôdween es meg zabadwltanak az byne-
feknek vezedelmes tarffaffagoktwl

Mafod dolog leezen az yteeletôn Az zegheen bynefeknek
vadolafok Doctoroknak mondafok zereⁿt ymez heet rendbelyek
vadollyaak ewket. Elezer az zent yraaf h^ogy nem hyttenek⁵
neky: kyrôl zent Ianus ken^yweenek ewtôd rezêeben wgy mond
Cristus leezen ky tytôket vadollyon mert Moyfes az az moyfes
tôrweene Mafodzor wr iftennek ez wylaghy tefty es lelky ayan-
deky, nagyobban kedee^g az ew zent kennya halala zent veere
hwllafa. Ber. yay ennekôm ha halalatlan leezen mert meg¹⁰
keeryk twlem az ygaz artatlan veert ky kywe entetôt en
eerettem ez földôn Harmadzor kynek mynd ew twlaydon byne
Apok. XIII kynek mynd ew teetemeenye kowetyk ewtet wgy
hogy akar mynemew gonoffagban eelt leegyen ez vylagon ott
mynd nylwan leezen: O meel nagy zee^gent keel ott embernek¹⁵
zenwedny eerette, Neegyedzer leezen vadolo pokolbely erdeg |
Kyrôl wgy mond zent Agofton doctor ott yelennen leezen¹²
Cristusnak yteelô zeky elôt pokolbely erdeg vadolwan es ze-
meeben hanywan embernek mynden byneyt kyt hol tett meel
helyen meel horaban es napon, kynek ellene az bodogtalan by-²⁰
nes femyt nem felelhet. Ewtôdzôr vadollyaak gonoz bynnek ok
adafy es tantorodafy kyrôl wgy mond zent Gergel doctor
Anne^e halarra melto ember menee gonoz tantorodaf^t es peldaat
wtannok valokra hagyot kyrôl wgy mond bôlch ees 1c XLJ. az
gonoz wfurawal eelô atyarol bozzonkodnak az ffyak h^ogy gono-²⁵
zwl kerefôt yozaggal morhawal eeltette ewket azert karhozta-
nak el. ezenrôl mondaa Idwezeytenk zent Mathe yrtta XVIII. yay
azoknak ky myat tantorodaf leezen Hatodzor vadollyaak az
bynefeket az neegy menyorzagra keyayto bynek tudnya ylyk
artatlan veer ontaf zegeenyeknek nyomorgatafa: zolgalatnak³⁰
nem fizeteefe: es tytkon lett es el rey^tôt bynek: ezek erôff va-
doloy leeznek iften elôt az bynefeknek wgy mond zent Ber.
Hetedzôr mynd ez zeeles vylaag: kyrôl wgy vagyon meg yrwan
Iob ken^yweenek xx. ky keyayttyaak az meennyek az alnokok-
nak ew alnokfagokat es mynd ez zeeles ffield ffeel tamad ew³⁵
ellenôk

Harmad dolog leezen az wtolfo yteeletôn byzonfag az
gonozok ellen mert meltan keel ewnekyk karhoznyok, Elffew

byzonfaag ennen maga az wr iften ky myndent twd laat es
 yfmeer Mafod 2-um Origenem kynek mynd tulaydon ôryzô angyla
 Harmad az zentôk [Harmad] Neegyed leezen az poganfaag kyk
 megh tertenek ez zent hyttre, es vadollyaak az gonoz kerez-
 5 tyenôket Ewtôd leezen ez vylaagon valo teremtôt allat Hatod
 kynek mynd ew lelky yfmerety az az twlaydon byne gonoffaga
 zent Ber. doctornak mondafa zerent: De meeg ember ennen
 1 maga ees vadollya magaat yollehet nem keerwe keetelen: wgy
 mond zent Esayas prophetha Hetedzôr leeznek byzonfaghy az go-
 10 nozoknak Iacob v. ez vylaghy yozagok morhaak kykkeel eelt
 es nem zolgalt az teremtô wr iftennek eerette | Neegyed dolog
 leezen mynden okoknak ky feyezeefe, mert az aldot Crifus
 Iesus mynt hatalmas byro ezenkeppen mongya ky az tôrweent
 meg halwan kynek mynd byzonfagaat Elôwe fordoythwan
 15 az ew nagy ifteny ygallagaat kyt ez vylaag elôt annak elôtte
 el reytôt volt es hattra allattya az yrgalmaffagot mynd ew yo-
 zaghywal kywel ez vylagot eeltette mynd az yteelet napyg Es
 yme elôwe hozattya az zent angyalokkal 2-m Magnum in Cto.
 et Crif. Az magaff zent kereztffaat es ew zent keennyanak ha-
 20 lalának myndden ezkôzeet kyk nagy ffenesôk es dychôseegôfôk
 leeznek mynt az napnak ffeene, kyrôl zent Math xxiii Tunc
 apparebit signum fily hominis incelo akkoron ffel tetzyk ember
 ffyanak zasztoya az egben es wgy mond 2-um Crif. O bodogta-
 lan es vezedelmes bynesek. O halalatlan neepek, my gonozt
 25 tôttem volt ty ellenetôk hogy enghemet ezenkeppen meg wtal-
 tatok es en tewlem el zakattatok, hol vagon az en yo votomnak
 es hozyatok valo zent zeretetômnek haznalattya, Myt nem tôttem
 az ty Idvôffeegtôkeert hogy enymmee tehettelek volna yme
 lassatok myt es mykeppen zenwettem en tyeerettetôk azonközben
 30 ky mwttatwan neky az ewt meel sebeyt zent kezeyn labayn
 oldalan mondwan yfmeryeetôk meg ha en vagok ky tyeerette-
 tôk ezeket zenwettem ez vylagon, hol vagon azert mynd ezek-
 eert az en zolgalatom halaa adafom es meg fyzetôt ywtalmam
 tytewletôt Mykoron femyt reea nem felelhetnek ez eellyen
 35 nyllwan valo byzonfagra wgy mond ewnekyk Azeert nyllwan
 legyen myndden teremtôt allatoknak mert meltan vagon az ty
 vezedelmetôt es karhozattok erekkewl erekkee mert nem eel-
 tetôk wgy hogy kyeert eerdemleneetôk az erek dychôseegnek

bodog orzagaat en velem es az en hyweymmel. leeznek kedeeg mynd ez eellyen yegyök dolgok es mondafok az nyawalyaas karhoztaknak nagyob zeegenfeegökre keennyokra es keferwfeegökre Az az yoknak eremökre vygafagokra es dychöfeegökre erekkewl erekkee 2-um Crif. ||

Harmad tanwlagwnk leezen arrol mykeppen az ygaffaag 13 teewö hatalmas byro Cristus Iesuf az wtolfo rettenetes sentenciat ky mongya O zerelmes atyamffay Byzonyawal nem keel chodalhy raytta ha akkoron rettenetes leezen mykoron ky mondatyk ha meeg maftan rettenetes chak gondolny chak bezeel- 10 leny chak hallanya ees. kyröl wgy mond vala zent Ber. do: ymez harom dolgok vannak myndennel feelelmesfbek es rettenetefbek halando embernek kyt nem twggya mykoron leezen de maga atal nem haghattya Masod az nagy yteelet kyre nem twggya mykeent mennyen, es mynt ott zamot aggyon Harmad pokol- 15 nak veeghetetlen keennya kyben ha belee esyk soha onnan ky nem zabadwlhat. Annak okaert felette keel embernek magaat otalmazny hogy ezeknek feelelmeet el tawoztathaffa. Doctoroknak azert mondafok zerent ymez neegy dolgok leeznek az wtolfo Sentencianak ky mondafa koron. Elfew mykeppen Cristus Iesus 20 az ew hyweeyt meg algya atyay aldomaffal Math. xxv. elöwe zamlalwan az heet yrgalmaffagokat ew elöttök kyket töttenek es kykben eeltenek Cristusnak zerelmeert ez vylagon, kykeert meg ayandekozwan ewket wgy mond yewetök el azert en atyamnak aldottay veegyeetök az bodog orzagot es nywgoggya- 25 tok meg myndden nehez mwkatoktwl ymaran Math xxv. 1e. hol ott ayoytatus leelekkel meg gondolhattyok mykeppen myndennek elette ffeel zoloyttya azzonywnk zyz mariat ew eedes zent zyleyeet es menynek földnek es myndden zentöknek kyalne azzonyaat es kywalt keppen meg algya mynden nemew yö tee- 30 temenyzerent es reea felelnék az zentök mondwan Amen. Annak wtanna az zent Apostolokat es tanoythwanyokat Annak wtanna az zent Martyrokat Annak wtanna az zent Confessorokat Annak wtanna az zent zyzeket Annak wtanna kôzönfeeggel myndden yo eeletben eelő hyweket es yrgalmasokat myndenyk 35 wtanna Ament mondñak. O zerelmes atyamffay gondolhattyok meel nagy mondhatatlan eremök | Leezen azon az valasztot hyweknek. es meel nagy vygaffagus dycheeretöket mondñak

es halakat adnak eerette wr istennek De leezen nagy zomorw-
 saag lathwan es halwan azt az karhozandok Masod dolog leezen
 mykeuppen Crifstus Iesus terőyty zyneet es bezedet az karho-
 zot fokaffagra es nagy haraggal kemeen bezeeddel meg feddy
 5 ewket hogy semy yozagban semy yrgalmassagban nem eelte-
 nek ez vylagon. De myndenben az ew attyoknak lucipernek es
 erdegnek akarattyá zerent eeltenek annak okaert vele keel
 lakoznyok erekkewl erekkee es ky adwan reeayok ees az nagy
 rettenetes Sentenciat mondwan. Tawozyatok el azert en tŵlem es
 10 en zynemnek előle es mennyetek az erek tyzre ky meg vagyon
 zerezttween erdegnek ew angyalynak. Atkoztak leegyetők en
 atyamtwl es en tŵlem ew fŵyatwl es zent lelektŵl es tellyes
 zent háromsaag wr iftentewl Atkoztak leegyetek en zent zylem-
 tewl es mynd kőzönfeeges zentőktŵl zent angyaloktwl. Atkoz-
 15 tak leegyetek meennyen földön myndden teremtőt allatoktwl
 mert nem akartatok meg ysmernye az teremtő wr istennek yo
 voltaat es veletők tőt yrgalmassagaat Es felelnék mynd az fok
 zentők Amen Amen

Harmad dolog leezen mykeppen Az aldót mennyey kyal
 20 Crifstus Iesus Lucipert mynd ew vezedelmes tarŵlaywal es atkozot
 angyalywal erőffen meg feddy rola hogy enny fok zamtalan
 leelkőket el veztőkkel ew alnoklagoknak myatta istennek boz-
 zwŵlagara es nagy rettenetes atokkal meg atkozya ewket erette
 mondwan. meg fokafŵllyon tynektők myndden keenotok es
 25 reatok fordŵllyon myndden teremtőt allatoknak atokya es nya-
 walyayā kynek foha veghe ne leegyen erekkŵl erekkee es
 felelnék az zentők Amen Amen Es azonkeppen reeaok zalwan
 istennek ygaffagus haraghya es meg nylyk az föld alattok es
 el nyely ewket eegyetemben mynd az nagy tyzzel es ez vylag-
 30 nak dohawal eegyetemben le hwlwan nagy ŵywaffal rewaffal
 pokolnak fenekeeben.

Neegyed dolog leezen mert tereyty ew aldót zeep dychő-
 feeges zyneet Crifstus Iesus ew zerelmes hyweyre mondwan
 14 Aldottak vattok ty en zerelmes hyweym yewetők || El en atyam-
 35 nak aldottay, kyk meg tartottatok az erek eelethnek paranchola-
 tyt es ellyen hywōn es zeretettel zolgaltatok es myndden
 yozagban eeltetők es bynőtőkről penitenciat tartottatok yewetők
 el ymaran vegyeetők az erek dychőfeegnek orzagaat ky ty-

nektõk meg vagyon zerezetween kezdettewl foghwan Azt halwan mynd az fok zentõk zent angyalok az eedes azzonywnk maria-wal Nagy eedef halaat adnak raytta wr iefus Criftusnak mynd-den nemew yorol kywel ewket zerette es meg ayandekozta. es hogy az nagy karhozatnak vezedelmeetwl meg zabadoytotta, Es azonkeppen kylemb kylemb feregõkre ozolwan el kezdyk az zent meennyey enekleest es dycheeretõt es halaa adaft mondwan. Awagy kyt zent Ianus latafarol valo kenynek xi. rezeeben halaat adwnk teeneked wrwnk wr iften myndenhato ky vagy es ky valaal es yewendõ leel mert ffel vetted az te nagy erõdet¹⁰ orzagolny erekkewl erekkee Amen. Dycheeret dychõsseegh bõlchessfeeg es halaa adaaf, tyztõsseegh yozag es erõsseegh wrwnk wr iftennek erekkewl erekkee Amen. Ineod. cap. vii. Az zent Angyaly feregõk kedeeegh mondanak O wr iftennek mynd zeretõ zenty mongyatok dycheeretõt my teremtenk wr iftennek mynd¹⁵ kyk ewtet feelytõk kyfdedõk es nagyok es az fok zentõk Alle-luyaat mondanak wtanna Apok xix yme zerelmes atyamffay mynemew dolgokat es yrafokat talalwnk az veegfew nagy yteeletnek mogyarol az zent doctoroknak magyarazattyok zerent my lelky tanwlagwnknak okaert keeryõk azert az my eedes²⁰ teremtenket es megh valtõ Criftus Iefus kyalwnkat hogy aggyon malaztot eett yol eelhetnewnk Akkoron gonoztwl meg zabadwlhatwnk es annak wtanna az ew valaztot hyweywel ew zent orzagaban reezefwlhetwnk erekkewl erekkee Amen

Sequitur ewangelium secunde diei dominice

25

Adventban harmad vafarnapnak epistolaya.

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent | Paal Apostol elffew Coryntombelyeknek yrt leweleenek Neegyed rezeeben. Meel ygheeknek elette azon Capitulomban emlekõzyk ez vylaghy bõlchefeeghnek vezedelmes voltarol es mereeffeghnek bolondfa-³⁰ garol wgy mond. Zerelmes atyamffay twggyatok hogy az celõ iftennek temploma zent ky ty vattok. Ha azert ty kõztetõt lattatyk bõlchnek lenny. leegyen eztelen ez vylagon az az ne lattaffa magaat bõlchnek lenny De tytkon tarcha. hogy byzonnyal bõlch

leegyen (okaat vety) Mert ez vylaghy bôlchefeeg bolondfagnak
 veetetyk iftennek elôtte, Ha ky mondanaa Nam azt mongya
 mafod helyen hogy myndden twdatlan, twdatlan leezen. twggyatok
 atyamffyay, ertelmes embert zeret az zent yraaf. Ez zent Apostol
 5 eeggyk bezedeeuwel nem mond mafyknak ellene. mert mykep-
 pen az bolondfagus bôlchefeeg vezedelmes. azonkeppen az ezte-
 len bolonfaagh. Sicut scriptum est sapientiam inflat charitas vera
 edificat, sapientiam autem cum charitate diuinitatem acquirit etc.

Ez may zent Epistolának azert bewtŵ zerent valo ma-
 10 gyarŵŵaga ezenkeppen vagyon

Epistola

ATyamffyay vgy veellyen mynket ember mynt Cristusnak
 zolgayt es iteny zentfeeg zolgaltatoynak ſaffaryt: eett ymaran
 kerdeef tamad. ky mondasfeek hyŵ ſaffarnak, En kedeegh ſemye
 15 twdom hogy ha en annak yteeltetôm: awagy tytewletôk awagy
 ez vylaghytwl De meeg en enmagamat ſem yteelôm, erthween
 arra meltonak lenny: yollehet ſemyben meltatlannak nem twdom
 magamat. De mynd azon atal meg ygazwltnak ſem yteelôm ma-
 15 gamat || Ky kedeeg megh yteel enghemet chak wr iften az.
 20 Azeert ty ees ne akaryatok ydônnek elôtte ſenkyt yteelny, myg-
 len el nem yew az wr iften es meg vylagofoyttya az ſeteetſee-
 gôknek reyôkyt es ky nylatkoztattya zyweknek tytkayt, es
 akkoron myndennek erdeme zerent valo dycheerety leezen wr
 iftentewl

25 Wr Ieſufban Cristufban zerelmes atyamffyay meg halwan
 ez zent epistolának ertelmeett kyben bodogŵŵagus zent paal apos-
 tol teezen tânwŵŵagot hogy nem ylyk kerezttyn embernek
 ſenkyt De meeg ennen magaat ees vak merôſeeggel yteelny es
 karhoztatny. eegy oka mert wgy mond Idwezeytenk Ieſus
 30 Senky nem twggya my vagyon belôl emberben chak ember-
 nek twlaydon zywe lelke, Mafod okaert nem twggya ember
 meeg ennen magaat ees ha zeretettre awagy gylôſeegre melto
 iftennek elôtte Azert iftennek keel hadny, ky myndennek nyl-
 wan lattya mynd yo voltaat mynd gonoz voltaat kyrôl mafwt
 35 teebbet zollywnk ha wr iften enghedy ſequitur ewangelium tertie
 dominice Myeertzerelmés atyamffyay ez el mwlt vaſaarnapon teenk
 emlekôzetôt az wtolfo yteeletnek rettenetes mywôltarol ymaran

towabbaa valo lelky tanwfwknak okaert ez may zent napon
lassok meg mynemew dolgok leeznek az nagy yteeletnek wtanna
ez vylagon, kynek nylwabban valo ertelmeere

Harom lelky tanwfwgnk leezen elfew leezôn arrol, my-
keppen valtozyk el zyneeben ez vylaag yteelethnek wtanna es ⁵
my okaert keel meg wyywlly. Masod reze leezen arrol mykeppen
tyztwltatyk meg es mynek myatta. Harmad leezen mynemew
allapatban aal meg ez feld mynd erekkwl erekkee mynd az
eeltetô allatokkal, Az elföre reea felelnék zent Doctorok, yelôf-
sen zent Tamas Rikhardus Aureolus 10. supra III. d XLVIII. 10
Mondwan, mynden kereztyen byzonnyal es ketsfeegneel kyl hy-
hety hogy ez vylaghnak ez mastany allapattya es zyne zerent el
keel mwly es valtozny job allapattya es zynce kynek byzon-
fagara mynd ooh törweenbôl mynd wy törweenbôl eellyen nyl-
wan valo yrafokat talalwnk. Elfew Elfayas cap LXV. holt ott ¹⁵
wgy mond az wr isten, yme en teremtök wy egheket es wy
földet erteny ylyk, nem allattya zerent de dychew abrazattya
zerent. Es nem leeznek soha emlekôzettre az eleebbelyek, az az
femye twdatnak, ty azert ewrwltök es vygattök mynd erekkewl
erekkee Masod byzonfaag az zent ewangelium Luc XXI. et ²⁰
Math XXIII. Meny es föld el mwlnak az az Gwyllermus doc-
tornak mondafa zerent zeeb zynre valtoznak, Harmad byzonfaag
zent pether Apostol II. petri vltimo holt ott eegyeb mondafa kôzôt
wgy mond. Twggyatok atyamffay hogy az eghek es az neegy
eeltetô allatok tyznek myatta meg tyztwlnak es wy egheket es ²⁵
földet varwnk ew meg ygeerety zerent, zenth Ianus neegyed
byzonfaag Apok XXI. hol ott wgy mond Lateek wy eghet es
wy földet, mert az elfew egh es föld el mwlanak. Ewtôd byzon-
faag zent paal apostol: ky ees nylwan meg ysmertte vala ew
latafanak ydeyn I. ad Cor. VII. wgy yra eegyeb bezeedy kôzôt ³⁰
Azt mondom atyamffay. myndden wgy eellyen ez vylaggal
mynt ha yngen nem celne. mert ez vylaghnak abrazattya el
mwlyk az az ez vylaghnak ez mastany zeepfeege az meg eegetô
tyznek myatta el veez, yme azert zerelmes atyamffay hallya-
tok eellyen nagy zentöknek mondasokbol ez nyawalyas rom- ³⁵
lando vylagnak vezedelmes voltaat O teremtô wr isten vallyon
mynt leezen dolgok es howa leeznek kyk mastan mynd lelkök-
kel testtökkel ez vylagot yzyk zeretyk kôwetyk, es wgy vetôt-

teek remeenfeegôket ez vylaghy dychôfeegben yozagban gye-
 16 nyerwfeegben ha yngen maaf vylag nem volna || Az oka hogy
 vytezkôdô anyazent egyhaaz ez vylagon mynd ew yo ffyaywal
 eegytemben zent vyncze doctornak mondasz zerent kylemb
 5 kylemb nyomorwfagokat es haborwfagokat zenwednek, mert az
 erek vezedelemnek ffyay felette el hatalmaztanak De hamar el
 yew az ydô mykoron erek fyalomban esnek az yokat kedeeg
 wr yften hozyaa veezy es mynden dychôfeeggel meg ayande-
 kozya, De ymaran lassok meg okaat ees, myeert wyywl meg ez
 10 vylaag: Az felwl meg mondot doctoroknak mondasok zerent
 teezy azt wr isten ymez neegy okaert. Elezôr Az ew nagy
 isteny zeretetynek meg yelentefeert Mert mykeppen Ew zent
 istenfeege az ellfew teremteefnek ydeyn myndent teen es teremte
 az ew yowoltabol ew zent newe dycheeretyre es zolgalattyara
 15 annak wtanna az ew zent ffyanak wrwnk Iesusnak ez vylagon
 valo leeteleben ew zent zyleyeewel Annak felette istennek
 zerelmes zolgaynak emberffyay kôzzôl Annak felette az zentôk-
 nek testy dychôfeegôkeert kyket ez földnek mohabol teremte wr
 isten, mynd enny Idwefseeges hazon eert meg akarya wr isten
 20 ees ez vylagot ayandekozny myndden zeepfeeggel eekôfeeggel
 mynt yo terômtôt allatyt mynt Moyses ellfew kenyweenek
 ellfew Capitulomaban meg vagyon yrwan, lathwan wr isten
 myndeneket kyket zerzet vala, es myndenek felette yook vala-
 nak, De myeert embernek byne myat myndenek meg förtôztet-
 25 tenek vala, wgy akarya wr isten hogy esmeeg meg tyztwlwan
 azon ellfew yo allapatban allyanak mynt valanak az ellfew
 teremteefnek ydeyn, meel valtozaaf es tyztwlat leezen wr isten-
 nek nagy newe dycheeretyre az zentôknek kedeeg nagy ôrô-
 môkre lathwan ez vylaghnak zeep eekôf voltaat kyt soha annak
 30 elette nem lattanak vala.

Mafod okaert az zentôknek nagy ôrômôknek tellyes dy-
 hôfeegôkert, Mert doctoroknak mondasok zerent, wr isten wgy
 teremtôtte az embert, hogy mynt lelky mynd testy dychôfeege
 ereme vygasaga es bodogfaga leegyen, leelek zerent az az lelky
 35 zemeywel lathwan az zent haromsaag wr istennek zent zyneet
 zemelyeet es istenfegeet kyben myndden tekeelletes bodogfaagh |
 vettetôt es kyneel kyl semy bodogfaag nynchen testy meg dy-
 chôwlt zemeywel kedeegh wr iesus Cristusnak testy nagy mel-

tofagaat dychõsegeet: kyraly feelseeges voltaat zeepsegeet ekõffe-
 geet, Es az eedes iften zylõ zyz anyã mariaat myndden meltofaga
 zerent es az zentõket Lathwan towabbã ez vylaghnak es
 mynden teremtõt allatoknak ees nagy eekesseegghel valo terem-
 tefõket mennyen földõn, myndeneknek latafaban nagy eremet⁵
 leel mynden zent, es myndenykben meg twggya es ysmery wr
 iftennek meltofagus voltaat es ha az teremtõt allatok ollyan
 nagy dychõseegõfõk. meneewel nagyobban az felseeges teremtõ
 wr iften, kyt myeert nem lathatnak tefty bodog zemõkkel Ex
 quo deus infe non fit Corporalis sed spiritualis Io. spiritus est deus¹⁰
 io non ern't corporali intuitu visuri neque pur sed smõ 2-m animam
 liczt gloriaficatam Annak okaert wr iftennek bewseeges ayande-
 kabol meg ysmeryk teft zerent ees: az teremtõt allatokbol wr
 iftennek myndden yo voltaat, es bel telyk kyt zent Ianus meg
 yrtt az zent ewangeliomban Io. [†] be menween twdnja¹⁵
 yllyk lelek zerent wr iften zyneenek latafara, es ky yween
 twdnja yllyk tefty latafzerent Cristus Iesus dychõseegeenek
 tekeentetyre eeledelt leelnek, ollyat kyt soha zem nem latot,
 ffyl nem hallot, embernek zyweeben sem zallot O azert zerel-
 mes atyamffay gondolhattyok mynemew mondhatatlan nagy²⁰
 eremõk vagyon es leezen az zentõknek mert vala howa lelky
 tefty zemeket fordoyttyaak myndenwt es myndenben wr iftent
 nylwan lattyaak: Mert felettõk leezen Cristus kyral azzonywnk
 mariawal: myndden felõl kõrwlõk az fok zamtalan zentõk zenth
 angyalok alattok föld meen nap hold es az fok Cyllagok mynd²⁵
 nap zeepõk es dychõseegõfõk, Harmad okaert teezy az wr hogy
 az teremtõt allatokat megh dychõytty az ew nagy erdemes
 voltokeert Nem hogy twlaydon ewk azt eerdemleneek, De myeert
 iftennek hywey es zolgay ew myattok erdemes dolgot awagy
 dycheeretes zolgalatot tõttenek wr iftennek Mynt pelda Aran³⁰
 zayw zent Ianus mondafa zerent Az my wrwnk Iesuf kerezttfaya
 es mynddenek || Kykkel meg keenzottaak nagy feenesõk es¹⁷
 dychõseegõfõk leeznek Nem hogy az fanak mywolta es erdeme
 ollyan tyztõsseegõt erdemlene, de leezen az wr Iesufnak zent
 keennyanak es vere hwllafanak erdemeert. O en eedes es ze³⁵
 relmes atyamffay ha az kegyelmes teremtõ es meg valo wr
 iften azt teezy az lelkõtlen es erezhetetlen allatokkal hat myt
 aad es teezen az okof lelkõs allatokkal. az az emberrel myko-

ron ky eedes zeretettel es ayoytatoffaggal zolgallya ew feelffee-
geet mynt halalyg: ky mynd ezeeben veegye Negyed okaert meg
keel tyztwlly ez vylagnak iftennek el veegezôt zôrzeese zeren
gonoz byneknek es kylemb kylemb fôrtelmes teetemeenyeknek
5 tyztwlatyokeerth, kyket mynd emberek tôttek fok ydôtwl fogh-
wan ez földön, es az tyztwlatlan lelök az egben, kyröl wgy
mond Rykhardus, myeert ez vylagnak abrazattya az meennyey
dychôfeegnek zeep feenlô zyneetffel keel venny hogy ez vy-
laag ees nemykeppen hafonlatus leegen az maaf vylaghoz
10 dychôfeeges eekesseegben: meel dychôfeeges abrazt kylemben
ffel sem vehet hanem hogy elezer le keel vetny az ew bynes
rwtfлагаат es zernyŵ zyneet, Towabbaa olwastatyk Moyfes elfew
kenyweenek harmad Capitulomaban. Mykoron adam atyank
veetközeeek paradychomban: ott meg atkozaa iften ewtet es ez
15 földet, O zerelmes atyamffyy myt erdemlôt vala ez föld akko-
ron hogy meg atkoztatneek De azt embernek atkozot byneert
tewee wr iften, meel atokbol soha sem ember sem ez vylaagh
sem föld sem eegyeb teremtôt allatok meg nem tyztwlhatanak
az nagy yteeletnek napyayg, zykfeeg azert az atokrol eleget
20 tenny, meg tyztwlly es meg mafodzor meg aldatny hogy zeep
es eekes leegen mynt wr iftennek haza es wdware, kyben
nem yllyk semy rwtfaghnak lenny, mynt mastan lattatyk lenny,
kyböl myndden rendbely ember peldaat vehet, Mert az embery
allat ees Iftennek haza es temploma zent paal apostolnak mon-
25 dafa zeren, wgy keel azert embernek ees meg tyztwlly awagy
eett penitencianak myatta, awagy pwrgatoriomba tyznek myatta
hogy semy zeplô ew | Benne ne leegyen, ky wr iftennek ellene
leegyen, ha azt akarya hogy wr iften lakozyeek ew eett zent
malázttyanak myatta es mennyeknek orzagaban erek dychôfeeg-
30 nek myatta

Mafod tanwfagwnk leezen arrol mykeppen tyztwltatyk meg
ez vylaagh es mynek myatta kynek nylwabban valo yfmeretyre
yme z neegy dolgokat kel meg latwnk elezer menee magaffagra
ffel es alaa keel meg tyztwlly ez vylagnak Doctoroknak mon-
35 dafok zeren 2-m Rich. Tomam. Bedam. 2 Aug xx. de ciuitate dei:
Neegy keppen valo tyznek keel ez vylagra zallany kyk ez vylagot
meg tyztotytyaak, twdnnya yllyk fewliwl az felfew eeltetô allat-
nak tyze. Alol pokolnak tyze, harmad purgatoriomnak tyze.

neegyed ez vylagon valo tyz. Ezek mynt negy sebef ffeew, awagy forgo zeel nagy heertelenfeeggel mynd ez zeeles vylagot bel foglallyaak es el földözyk es semy nemew teremtôt allat ellenek meg maradhat de myndent, az az földet kôwet chontot, valat erczök faat fywet es heegyeket el emeeznek es le olwazt-⁵ nak: tengört es eegyeb vyzeket meg tyztöytnak es mynd ez zeeles vylaaghnak pora fyfty, doha es wndokfaga gyöytetyk az karhoztakra az yteeletnek helyeere es annak wtanna eegyetemben mynd pokolnak meelfeegere zálnak Mykeppen kedeeg doctor mongyaak mynd addeg ffeel eghety ez vylagot. myg az ¹⁰ közeep egben lakoztanak az tyztwlatlan leelkök, kyk myndden bynre es gonoffagra kyzleltenek ez vylaghy embereket ew alnokfagoknak myatta. Es myglen eghy madarak ffeel mehettenek Es myglen az reeghy vyz özön ffeel es alaa hatot volt, wgy hogy ollyannaa leezen ez föld ennen magaban mynt mykoron ¹⁵ az ellfew teremteefnek ydeyn volt mynt az zeep Cristal ees ygenes Nem wgyan mynt mastan, mert ez mastany abrazattyat hogy heegy es erdőff fywes es kylemb kylemb kwt feyek nagy folyo vyzek es apro vyfek vannak ez vylagon. Wr isten azokat teremtôtte volt ez vylaghy eelettökre zykfeegökre es ²⁰ zolgalattyokra: mynd ez vylagy || Barmokkal es vadakkal ma-18 darakkal vyz bely [bely] halakkal: De ezek mynd el mwlnak es semye [semye] leeznek: annak okaert ez vylagnak ees ez mastany keepe zyue zemeellye el mwlyk es el vez zent palnak mondafa zarent.

25

Mafod dolog kyt meg keel latnwnk hogy ha az pokolnak vezedelmes orzaga meg tyztwl, zent Tamas reea es wgy mond hogy nem: mert az zentöknek dychöfeeges eremökre nem leezen zykfeeg De istennek ygassaga zarent ez vylagnak mynden feprewye oda zaal. myeert az földnek köldökeeben vagyon ³⁰

Harmad dolog hogy ha ez földy paradychom meg tyztöytatyk ee awagy nem myert mynden bynne feyezety ott erede az ellfew zyleknek myatta. Rik zent Thamas reea felelnak mondwan hogy nem, ellfew oka mert az mynt az ellfew zylek veetköztek azonnal meg tyztwltatot, ky yzween onnan ewket ³⁵ es soha towabbaa ott bynef ember nem lakozot sem mehetôt. yollehet fokan kefeergetteek. Mafod oka mert wr isten oly magass hegyn teremtôtte hog ewtet az vyz özön ffeel nem eerte

de akoron ees tyztan meg maradot: Azert az elffew teremtefeeknek zentfsegeeben meg marad istennek dycheretyre es az zentőknek erewendetefsegőkre erekkwl erekkee, myert halhatatlanfaag vagyon benne. Neegyed dolog ha [ha] az felffew tyzes egh hol az
5 zentők lakoznak, mynd az teeb eghekkkel meg kel tyztwltatnyok, oka ez, mert wgy vagyon meg yrwan az Soltar kenywben ps centesimo primo wr istennek kezey myat zörzettettenek az eghek de ewk el veznek, te kedeeg wr isten erekkee meg maratzt. Masod oka 1 petri iii. hol ott wgy mond zent peter apostol Az
10 eghek meg eegween el olwadnak es myndenek meg wyywnak Harmad oka mert luciper mynd ew angyalwal az tyzes egben veetközöt ott zyletöt az gonoz keweelfeegnek byne enghedetlenseeghnek meerghe es dagalyoffagnak hazwgfaga. Azert latta-tyk hogy meg keel tyztwlny reea felelnek Rik zent Thamas.
15 zent agoston. vbi supra hog az eellyen ok veteefök ertetnek ez eeltetew eghnek zyneeröl. Az tyzes eghnek sem zykeeg meg tyztwlny. mert | Meeg akkoron meg tyztoytotta wr isten mykoron luciper veetközöt es ky yzetöt onnan mynd hozyaa tartozo angyalwal, es oda soha femy zeplö bel nem mehet. De tyz-
20 tallagus zeep ekös dychö es bodog mynd benne lakozo zentőkkel es angyalokkal wé mond zent Ianus Apok xxi. yme azert zerelmes atyamffay hallyok es ysmeryök az zent yrafbol wr istennek myndden dolgayban valo yo voltaat, hatalmassagaat yrgalmas es ygaz yteeletyt O ky aldöt leezen akko-
25 ron ky mastan magaat leelekzerent testzerent byntewl es ez vylagnak ragadwanyatwl meg otalmazya es chak az teremto wr istennek tyzta es zerelmes zolgalattyaban foglallya magaat es ydeyt O zerelmes atyamffay ha zoom foganatus volna mynd-
30 dennek azt mondanaam hogy ollyan nagy feelelemmel syetettel es zorgalmatoffaggal el ragadoznotok eegymaf elöt ez mastany yrgalmassagnak es Idweelfeegnek napyayt yo mywelkódetnek myatta, mynt mykoron embernek haza ffeel gywlad es syet ky ragadozny morhayaban es dragalatus yozagaban hogy meg ne eeghyön, Mert mykeppen ymaran meg hallottatok sem ydew,
35 sem yo teetel sem penitencia nem leezen az mas vylagon, De vala myt eett gyeyt yoot awagy gonozt, azzal keel megh elee-
gödnny kyre engheggye wr isten malazttyaat hogy gonoztwl

magwnkat ohaffok es yoban gyoropodhaffwnk: hogy vehessők az erek bodogh orzogat.

Harmad tanwlagwnk leezen arrol mynemew allapatban aal meg meeny föld es eegyeb teremtőt allat veegképpen erek-kewl erekkee, ez vylagnak veegezetynek wtanna: kyről yollehet⁵ fok baba hyr bezeed vagyon. De maga zent yraaf magyarazo doctorok zolwan rola, kyben meg ees keel allany, hogy mykoron mynd ez zeeles vylaag meg eeghettetyk, semynemew feteetfeegh homalyoffaag zeel ffwwaaf, hoo effew es az neegy eeltető allatokban semy nehesséeg, mynt maftan latt yok lenny meg nem¹⁰ marad, De sem ehseeg || Zomeehfaag awagy faradfaag nem leezen mert az ollyan termeezetnek zykseeges volta mynd el mwlyk az ffeel tamadafnak valtozafa myat, ertween chak azoknak kyk Idwezwlnek mert wgy mondnak rola doctorok hogy az karhoztakon mynd raytok leezen myndden yrgalmaffagnaal kyl¹⁵ hollehet ennen magok halhatatlanok leegyenek, Ez vylagnak azert myndden förtelme myndden zernyewsegehe mynden sep-rewye: az bodogtalan karhoztakkal eegyemteben pokolnak vermeere zaal alaa ez földnek also fenekeere, hol semy vylagoffag nynchen, Ez vylaag azert egheezzen es tyztan marad, mynt mykoron kezdetben wr iften elezör teremtetete volt. Ez föld ky myndden eeltető allatoknak alatta vagyon. es kyfseb az teb eeltető allatok közöt az ew helyeen meg allapyg hol ott wr iften le tőtte es olly[an] zeep oly tyzta leezen, mynt az zeep tyzta Cristal ygyenes mynd az megh fykarlot tabla, es zaraz, nem wgyan mynt maf²⁵ tan, es mykoron azt lattyaak az valasztottak nagy chodalattal el ameelkodnak es nagy ewrömmel vygadnak raytta, halaad adwan wr iftennek mert soha azt nem lattaak annak elette. Az vyz esmeg egheezzen es tyztan megh marad ennen teremteese zerent es ollyan leezen mynt az zeep gyenghe Cristal, kyt ha³⁰ maftan ember lathatna mynt akkoron leezen myndden vyzeket atal lathatna mynd fenekeeygh: myeert kedeeg nagyob az vyznek bewseege az földneel, mynd ez zeeles vylagon vyz leezen Ez földnek kőróff kewrwle mynt wr iften kezdetben teremtetete es hol ott hatta lenny

35

Az harmadyk eeltető allat ymez eegh kyt bel vonzwnk, ky megh azonkeppen meg marad tyztan es semy haborwfaag sem fölhw sem homalyoffaag az egben nem leezen mynt maf

tan latt yok lenny, De mynd az | Felffew eghyg tyzta es vylagoff
 leezen Az nyegedyk eeltetõ allat twdnya ylyk az tyz, ky na-
 gyob es beweb mynd földneel vyzneel es eghneel: myndden
 eeghetefeenek hatalmaat le vety es zeep tyzta vylagoff leezen
 5 mynt kezdetben teremtõt volt wr iftentewl. Towabbaa az hold ky
 az albo eeghen mondatyk lenny: heetzõr feenesb vylagofb leezen
 mynt maftan: Az Nap megh azonkeppen, hetzõr zeeb leezen
 honnem mynt maftan latt yok: Es leezen vettetween ez vylag-
 nak keet ffeöl Az nap nap keeltre Az hold nap nywgattrá nagy
 10 zeep vylagoffaggal vylagofoythwan ez vylagra mynt kezdetben
 wr iften ewket teremtõtte: Az Cyllagok meg [meg] azonkeppen es
 mynd az eghék mynd az Cyllagok meg alnak forgafoktwl Annak
 okaert sem heet, holnap, sem eztendõ nem zamlaltatyk, mert az
 ydõ forgando nem leezen mynt maftan. De mynt wr iften az
 15 ew yo voltabol, ew zent newe dycheeretyre tyztõffegeere kez-
 detben teremtõtte volt ewket, esmeg azon zeep, nemes es eekes
 allapattyokban meg wywlnak es azonkeppen mynd az eeghek
 wyyak leeznek, mynd ez föld wy leezen, mynd vyz, tyz, es
 myndden teremtõt allatok mennyen földön yme azert zerelmes
 20 atyamffay latt yok hallyatok kyt peldazerent kyt yrafbol,
 kyt kedeeg nylnwá valo yfmeretbõl, mynemew dolgok voltanak
 ez bynes vylagon es mynemõk leezen az maf aldot vylagon:
 kyket lathwan az bodog leelkõk es zentõk. nagy halakat adnak
 raytta wr iftennek hogy anné yoot erdemlettek veenny es
 25 lathny: De az ees zemeynk elõt foroghat mené aldot ifteny
 yokat es dyehõfeeges latafokat hadnak veztnék el kyk bolon-
 dwl eelnék ez vylagon, es mené veeghetetlen keenra mennek
 az maf vylagon, My azerth kyk az wr iftent zolgallyok es
 zerettyõk, naponkeed horankeed keeryõk hogy otalmazyon meg
 30 az yewendõ vezedelemtwl es vygen az ew zeretõ zentynek
 tarffaffaghyban Amen ||

20 Imaran leezen tanwfagwnk Az három Cantor
 Napokon.

Wr Iefufban Criftufban zerelmes atyamffay, wgy olwaf-
 35 tatyk zent paal apoftolnak eeggyk Epiftolayaban, myndden

yraaf ky iftentwl awagy zent malaztnak myatta leezen es zar-
 mazyk haznalatus lelky tanwfagra: ywflon azert ezótókben
 mykeppen ez el mwlt napokban leen emlekózet az wtolfo ytee-
 letnek myndennemew zeer tartafarol es my voltarol. Ha ky
 ezeeben vette es tarttya hyzóm iftent hogy fokat haznaal vele: 5
 De myeert fok ydó bel telween leezen yewendóre kytwl ember
 nem zokot felny rettegný felette: yewywnk kózelben, zollywnk
 arrol ky mynden naponkeed zemewnk elót forog, embernek
 twlaydon efety es halala, kyról ez may napon eellyen lelky
 tanwfagwnk leezen wr iften malazttnanak segheedfeege myat 10

Elffew fermo Zerdan

Lelky tanwfagwnk ertelmeere ez may napon tamad eellyen
 kerdeefewnk zent yrafbol, My oka hogy wr iften myndden
 embert meg yteel kywalt keppen ew halalanak ydeyn es nem
 halazttya az wtolfo kózonfeeges yteelettre oka tamadhat ez 15
 kerdeefnek elfew wg mond az törween kenywben depe. d. iii
 hogy wr iften nem teezón eegyról ket yteeletót, kyról zent
 Gergel doctor meg wgy mond vala mynt ember ennen ez vy-
 lagbol ky meegyen ollyan leezen mynd órökkee az az meeg
 halalanak ydeyn el valyk embernek dolga ha ffel awagy alaa 20
 meegyen De reea felelnék doctorok mondwan hogy ylylk azt
 tenny wr iftennek ew ygallaga zerent ymez neegy okaert Ele-
 zer ky nylatkozaafnak okaert: Mert femyt nem akar wr iften
 tytkon tenny: mynt az zent ewangeliomban meg vagyon yrwan

Semy nynchen ol tytok ky meg ne yelennyeek, Ember- 25
 nek kedeeg halala Koron valo yteelet fokaktwl tytkon leezen,
 Annak okaert vagyon vala ky mastan meg haal, nem twdhat-
 tyaaak emberek ha Idwózwlt awagy karhozot hanem ha kywalt
 keppen vala kynek wr iften meg yelentendy De az wtolfo ytee-
 letnek napyaan mynd ez zeeles vylagnak elette nylwan leezen 30
 ky myeert Idwózwlt awagy karhozyk mynt meg vagyon yrwan
 Nawm proffeta kenyweenek harmad rezeeben, Masod okaert
 tellyes fyzetefnek veghezetyeert, mert embernek ew halala
 koron nem fyzethet tellyes fem keent ha gonoz leend, Sem dy-
 dyhófeegót ha yo leend: Mert myert ember ketkeppen teezen 35
 mynd yot mynd gonozt test zerent es leelek zerent, De az test
 halalanak wtanna porraa lezen, semy erdemót nem vehet. myg

nem efmeg ffeel tamad. Azert chak az leelek awagy erwł awagy zenwed, melto leezen azert wtolfo yteeletnek bel tellyefődny hol ott monno feel eegyetembe dychekőggyenek awagy keenzoggyanak. Harmad okaert el veegezten okoknak bel tellye-
 5 fődeefőkeert, mert twggya az wr iften kynek mynt mykeppen keel lenny, femyt nem teezen okanaal kyl hogy myndden meg erche fokban es zamtalanon voltanak. vannak leezenek ees yteelet napyg kyk fok gonoffaghnak okaat zőrzőtteek ez vylagon fok hytetlenfeegőket ereethnőkfeegőket hamyf törweenyőket gonoz
 10 zokafokat leeltenek es tamaztottanak [kyeert] kyeert mynd ennen magok el veztenek es erekke karhoztanak mynd ew wtannok valokkyk azonkeppen eeltenek, es elnek De ifteny ygassaag zere-
 rent valakynék gonoz eelete myat awagy gonozwl kerefőt morhaya myat tebben karhoznak annawal nagyob keennya leezen
 15 annak ky az gonoz eeletőt leelte. De ez eellyen gonoz kőtel el nem veegeztetyk hanem az wtolfo napon mykoron tellyes ||
 21 Erdemőt adnak eerette Az ollyanokrol mongya zent gergel doctor. Annee halalokra meltok, meenee gonoz peldat es okot wtannokvalokra hadnak Azonokrol meg wgy vagyon meg yrwan
 20 az törween kenyen: mynd az teewő mynd az neky enghedő ygenlő kennal keenoztatnak. kyről eellyen peldat yr petrus damiani, vala eegy hispan ky nemynemew őrőkőt el foglalt vala eegy zent egyhaztwl. Es azonközben ky mwlwan karhozeek eerette. ky ew wtanna byraa az es el karhozeek Annak
 25 wtanna harmadyk negyedyk tyz yzyk mynd pokorra'zallanak eerette, yeleneek meg egy Iambornak es lataa haat pokolnak keennyaban mynd tyzen es nagy tyzes kerekőn foroghnak ffeel es alaa es egy maft atkozyaak eerette hogy eegyky mafra hamyff yozagot hagyot volt, annak okaert meltan halazttya wr
 30 iften az ollyan yteeletőt az wtolfo yteelettre. Neegyed okaert, ygallagus hasonlatoffageert, Mert wr iftennek ygallaga azt aggya hogy mykoron mynd yonak gonoznak veege zakat, mynd addeeg el varya es akkoron teegyen mynddennek ygazat: kyről wgy zool zent dauid proffeta ps LXI ymez ket dolgot hallottam en
 35 az iftenről mert hatalmas ew, es yrgalmas kynek mynd teete-meenye zere-
 rent fyzet. Nynczen azert ew ygaz yteeletynék ellene ha elezer az lelekkal ysmertety meg, ha yöl eelt az erek dy-
 chőfeegőt, ha keddeeg gonozwl pokolnak keennyaat. Az wtolfo

yteeletön eegyetemben mynd testel leele^lekkel O azert zerelmes atyamffay ha azonkeppen vagyon. hogy sem eett. sem ott el nem mehetewnk az hatalmas istennek rettenetes yteelety es feelmes ygallaga elôt vyfellyewnk gondot rola mykeppen zabadwlhaffwnk megh mykoron reea ywtwnk hogy el ne vez-⁵yewnk |

Mafod tanwfagwnk leezen arrol hogy ha myndden embernek lelke mynt ky mwlyk es meg yteeltetyk ky mynd ew erdeme zerent: awagy meennyeknek orzagaban, awagy purgatoriomban, awagy pokolban, el vytetyk ee ottan azonnal awagy nem. Erre¹⁰ reea fele henricus de haffya es eellyen byzonfagokat mond hozyaya. Elezer az hyw leelkôkrôl, Es wgy mond hogy wr Iesus Cristus zent keenya halala es menyben menety wtan, vala ky az kereztsfeeghnek artatlanfagaat meg tarttya, Awagy byneynek wtanna tellyes penitenciat tart Awagy kyt halala koron bwlch-¹⁵wal keentwl byntewl meg oldoznak: azonnal mynt ky mwlyk mennyeknek orzagara leezen yteelendew, mynt az artatlanok kyk kereztsfeegnek wtanna ottan ky mwlnak, kynek byzonfaga bel vagyon yegezween tyzenkettôd Benedek papanak el veegezôt bullaya zerent.

20

Mafod keppen zolwan az oly ky mwlt lel^lkôkrôl, kyk purgatoriomban awagy karhozattr yteeltethnek: kyk kôzzôl sokakat olwafwnk nem azonnal erdemôt zerent valo herre vytetny: wr istennek choda keppen valo yteelety awagy yrgalmaffaga zerent De vala my kewes ydeygh alkolmas helyen tartatny²⁵ kyrôl elfew pelda. Traianus chazar ky yollehet melto volt volna erek karhozattr, De nem vetteteek az erek keenra: ky yewendôre zent Gergel papa ymachaganak myatta ky vala valtando Mafod pelda: az nema zerzetnek eredetyben wgy vagyon meg yrwan, hogy mykoron Parisban egy nagy yraftwdo doctor³⁰ meg holt volna es el akarnaak temetny: elfew napon ffeel yle es monda: Istennek yteeletyre ydeztettem es le erezkôdeek. Mafod napon meg ffeel yle es monda Istennek yteelety zerent meg yteeltettem meg le erezkôdeek Harmad napon meg ffeel yle es monda Istennek ygaz yteelety zerent el karhoztattam, es tebbe³⁵ ffeel nem tamda, ha ky ennek nylwabban valo eredetyt es veegezetyt meg akarya || Twdny zent Bruno atyank celeteeben²² meg talallya, yme hallyok hogy ez karhozando embernek har-

mad napyg valo halasztafa lótt leegyen. De my oka leegyen mynd ez eellyen dolgoknak nywabban valo okaat chak az wr iften twggya, mynekewn kedeeg kyk hallyok nagy feeelmes kyról ha ky tebbet akar tamolny olwaffa zent Agofton doctornak
 5 es Ieronimus doctornak eeleteet az zentőknek eeletőkben

Harmad keppen zolwan rola kőzönfeeges tőrween: azt valhattyok hogy mynt ember ky mwlyk, ottan nyllwan valo yteelety leegyen es azonnal el vytetyk az leelek vala howa melto leend iftennek ygaffaga zerent awagy menyorzagban ha eerdemly awagy
 10 purgatoriomban awagy pokolban, vala ky ennek kywle eegyebet hyend, teewőlyög es hamyfhytwnnek yteeltetyk, wgy mond zent thamas O azert zerelmes atyamffiyay tanachot vehetewn azzent yrafnak derekabol hogy myndden ember annak elette kezwllyön hozyaa mynd Idweffegheehöz mynd halalahoz mynd az hatalmas byro-
 15 wal valo zánweteefehez, mygh ydō vagyon neky es zabad magawal. Addeeg tarchon penitenciat zannya bannya fyraffa es gyonnya byneyth myg az yrgalmaffagnak ydeye yelen vagyon, Addeeg fyzeffen adoffagarol myg morhaya vagyon, Addeeg bekeellyeek meg haragofawal myg mynd ketten ez vylagon vannak
 20 Addeegh engheztellye meg az teremtő wr iftent myg eel, mert ha az fowan halaal el yeweend, mynd ez főlewl meg mondattakat el veezy embertewl es felette nehez oztan az maf vylagon koldwlly az ewt bolond zyceknek peldayok zerent, hol ott fenky az ewet mafnak nem athattya, De az yrgalmaffagnak fem lee-
 25 zen femy erey zent gergel doctornak mondafa zerent

Harmad tanwflagwnk leezen arrol hogy ha az wr iften ew nagy ygaffaga zerent zoroffabban yteellye ee es kemeenfeegesben karhoztaffa az gonoz | Kereztyeneket honnem mynt az poganakat awagy nem, kynek feleletyre doctoroknak mondafokbol
 30 ezenkeppen zolhatwnk: Elezer wgy vagyon meg yrvan n petri n Aquo quif superatus est illius et feruus est n; Vala ky kynek myatta meg győztetöt, annak zolgayanak mynt ha mykoron ember Cristufnak zent zerelme es malazttya myat meg győzte-
 tyk, bynnek ellene mondwan es ez vylagnak, haat Cristus
 35 Iesufnak zolgaya, Ha kedeeg vyzon ellen bynnek myatta el haytatyk haat erdegnek zolgaya, nagyobban ha ky kereztyen leend, kyról wgy mond azon bezedők wtañ, yob volt volna az ollyan embernek ha az ygaffagnak wtaat meg de yfmerte volna

es az Idweſſeegnek regulayaat meg ne tanwlhatta volna, honnem az ollyan nemes malaztoſſagbol hattra tert volna Nam ſcriptum eſt Seruus ſciens voluntatem domini ſui & non faciens vapulabit multis Mert wgy vagyon meg yrwan

Az zolga: az az kereztyen ember awag zeerzetes kyk wr ſftennek fogadaaf zereſt ayanlottaak ennen magokat es nem teezyk wr ſftennek akarattyaat nagyobban meg fanyargattatyk. twdny ylyk honnem az pogan Maſodzor wgy vagyon bel yrwan tyzenkettöd Vrbán papanak bullayaban, Twdny valo dolog az, hogy nehezebben keenoztatnak azok kyk Byzon kerezttien-10 ſeegnek hytyt es zerzetefſeegnek fogadafaat meg bonttyaak es meg zeploſſytyk ew gonoz eeletöknek myatta, honnem azok kyk kereztyen hytneel kyl es fogadafnal kyl kywe mwlnak.

Harmadzor zent Agoſton ees wgy mond rola: O atyamffay kerezttienek. Ne byzywnk benne hogy kereztyenek va-15 gywnk dycheködween mert chak arrol ees eröſſ yteeletöt veezewnk hogy kerezttien newet vyſelewnk, Ha kedeeg wgy nem eelewnt mynt kerezttien embernek || Keel eelny, yay 23 leezen eeletewnknek veegezety, Oh zerelmes baratym, haat myt mondhat kerezttien ember mykoron az aldöt Criftuſnak zent 20 vere hwllafarol zent halalarol zamot kezdeendnek venny, es az kerezttſeegnek zentſeegeröl, annak ſelette menea zamtalan yokat wr iſten adot myg eelt, ott leezen az nagy keſerwſeeg nagy zomorwſaag veeghetetlen banat mykoron ſemy okot nem vethet: ſemyröl nem fyzethet, Sem[y] ydöt ſem halaztaſt nem vehet 25 Sem tee ſem towa nem mehet, De fyzetny keel awagy akarya awagy nem, ott kezdy az bodogtalan leelek mondany mert yob volt ha iſten yngen ſe teremtötte volna yngen ez vylagra ſe zylethetöt volna honne ollyan veelhetetlen nyawalyara ywtot volna, yme azert mynemew ſeelelmes dolgay leezenek embernek 30 ew halalanak ydeyn, es wtanna, O azert meel ygön zykeeg zerelmes atyamffay az zent ewangeliomnak byzonſaga zereſt [†] hyw baratokat es ſeghedelmes zoolzokat kereſnewnk az wr iſtennek zenty közzöl, awagy az eedes iſten zylew zyz maria azzonywnknak zolgalny myg eelewnt, kyk ha myben meg fo-35 gyatkozwnk tamogaſſanak vezedelmewnkben otalmazyanak, ſeelelmewnkben byztaſſanak: es myndden ygewnkben ygazgaſſanak, Mert az byzon dolog hogy ſenky nynchen oly ygaz, oly zent,

oly yo eeletw hoky ky meg nem retten mykoron az meennyey
 hatalmas byro eleeben ywtan, kyról eellyen peldaat ees olwa-
 swnk: Vala Anglya orzagban zent Damonkos atyank zerzetyben
 es yffyw ayoytatus frater, mykoron halalara ywtot volna hoz-
 5 yaa gywleenek yo zokaaf zerent az Iambor atyaffyak hoky
 vygaztálnak es ymadnanak eerette, Azonkezen hog az hora
 el ywtot volna az halando frater el fakada mewethwe, mykoron
 meg kerdôteek volna okaat, felele mert yme bel yewe zent
 Edmondus kyralywnk es martyr, az zent angyalok ees bel ye-
 10 weenek Annak wtanna nagyobban kezdee annal ees mewethny |
 Es yme bel yewe az my zent azzonywnk maria ees azert tyz-
 töllyeetök ewtet, ottan Tordre esween az fraterék Salue reginat
 mondanak. Monda az betegh frater, halaa leegén tynektök mert
 nagy eremeft fogadaa týtletök ez nemes ydwózletöt Annak
 15 wtanna el valtozeek zyne az beteg fraternak kezde vereytözny
 kezde rettegny, es monda yme el yewe az Cristus byro enghe-
 met meg yteelny, kezde zeegen elötte feelny rettegny, kezde
 vereytözny, az fraterék kedeeg wntalan törölween, nem gyözyk
 vala vereytekeet zaraftany, Es veteködyk vala az byro elöt,
 20 Neha mondwan wgy vagyon, Neha kedeeg nem Nem wgy va-
 gyon, Es neha kenyeregh vala mondwan Azzonyom maria ne
 haagy el, ne tawozyaal el en tewlem. Monda esmeg o yo Iesus
 wram haag egy kewefet. Mykoron fel wehwdot volna es meg
 kerdôteek volna az fraterék my dolga volt volna, felele oly
 25 mynt vydamfaggal. O zerelmes attyamffay. byzonyawal nagy
 yrgalmas az wr istén, mert nem akaraa hoky el vezneek. Es
 annak wtanna halaat adwan azzonywnk marianak hoky meg
 fegeellette volna, es nagy bodogwl ky mwleek es mennyeknek
 orzagara meene
 30 Meg ezenról maf peldaat talalwnk vala eegy ayoytatus
 Apacchya leean kynek oly nagy malazttya vala isteny eedef-
 seegre, hog myndenkoron nagy ayoytatus syraffal es eremmel
 teezen vala mynden zolgalatot az wr istennek es azzonywnk
 zyz marianak, történeek hoky halalara ywta es mykoron zokafa
 35 zerent nagy eedes zeretettel es ayaytatus leelekkel ayanlanaa
 magaat wr istennek es azzonywnk marianak: azonközben yele-
 neek meg neky az hatalmas istennek yteelety es meg ysmeree
 magaat ky annak elette nem twggya vala mychoda leegyen az

ifteny feelelem kezde rettegny kezde feelny mynt ky foha femy
 yot nem tett volna. Azonközben neky yeleneek az zyz maria
 es monda. myt feelz myt rettetz eedes leanyom. felele, Oh zent-
 ffeeges azzonyom ne hagy el, nam myndenkoron nagy eedeffe-
 ges zolgaltalak myre hatz el veznöm. Monda ewneky, my oka ⁵
 myeert el keellene veznöd felele, Mert || Nem twttam hogy az 24
 te zent ffyad ellyen hatalmas eelleyen feelelmes leegyen Monda
 ewneky az zyz maria, twggyad azt eedes leanyom hogy meel
 yghen zykeeg Idwesseegre az ifteny zeretet ollyan zykeeg az
 ifteny feelelem ees, eeggyk masyknaal kyl nem lehet. ha iften- ¹⁰
 nek feelelmeeben eetel volna. haat ymaran tellyes erdemeet
 venneet De yol latod hogy vala myt tettel mynd femynek latta-
 tyk az ifteny feelelemnel kyl, meen el azert yobbohat meg te
 eeletödöt hogy az erek eeletöt eerdemlyed, Azth halwan nagy
 halaat ada raytta azzonywnk marianak es annak wtanna nem ¹⁵
 tehet vala femyt oly ayaytatuffaggal hogy maf felöl meg nem
 retten vala zywe az hatalmas iftennek ygaffagus yteeletyn: Es
 azonkeppen nagy fok yozagot gyöyte [es] bodwl mwleek kywe
 es tellyes erdemmel meene wr iftennek zent orzagaban kyt
 mynekewn es aggyon atya ffwy zent leeleek Amen. ²⁰

Ma f o d f e r m o p e n t e k e n

Myeert Cristuf Iesufban zerelmes attyamffay ez my eedes
 teremtenknek es Idwözeytenknek aldót zyleteese napya elöt-
 twnk vagon, myg tyztabban lehetne leelekerent test zerent
 wgy kellene elöwe varwnk hogy melto dycheeretöt es zolgala- ²⁵
 tot tehetneenk ew zent feelffegeenek mynd ew eedes zyzeffe-
 ges zyleyeewel De ha fundamentom zerent meg gondollyon
 mykeppen azt kellyen tennewn zykeeg elözör my magwnk-
 ban ternewn es magwnkkat meg neeznewnk es meg yfmernewnk,
 Conscienciának az az lelky yfmeretwnknek kenyweet meg ³⁰
 hannwnk vetnewnk, my teetemenyek vannak meg yrwan, leel-
 kewnknek hazaat megh sepernewnk ha my hwlladeek benne
 vagon, zywnknek haylokat ha vala zeertelen zeplö benne va-
 gyon, eeletewnknek zeer tartasaat ha vala my gonoz zokaaf benne
 vagon, erzeekenfeegewnknek haydan valo teetowa haylasaaf, ³⁵
 es ha myndenekben vala myt yften ellen es Idwöffeegewnknek
 bantafara talalwnk, meg ygazohok es meg tyztohok mynek |

Elette Criftus kyralt es meennek földnek wraat teremteyeet akaryok hozyank yewny, hallyok rola myt mond az zent ewangeliomba kereztlő zenth Ianus, zent Ianus ewangelista yrtta meg kenyweenek elfew rezeeben mondwan Ego vox clamantis
 5 indeferto parate viam domino rectas facite semitas dei nostri dum venerit, En az pwztaban keyayto zoo, zerezyeetek meg wrnak az az Criftusnak wtaat, ygyenesőheetők meg a'my wrwnk istennek őfwenyeet, twdnya ylyk hogy leegyetők keezen mykoron el yewend, hogy Azert ez nemes isten hyrdető predicatornak Idwesseeges tanwsfagaat meg tarthassok lassok meg my
 10 leegyen az lelky ysmeretnek yozaga, kynel kyl soha senky yol nem eelhet De sem Idwőzwlhet zent peter apostolnak mondasza zerent i petri iii: eellyetek ygazan ty lelky ysmerettőknek regulaya zerent kyben vettetőt az Idwesseeg [†] Mynd ez eel-
 15 lyen Idwesseeges dolgoknak azeert nylwabban valo ysmeretyre harom rendbely tanwsfagwnk lezen rola Ez may napon

Elfew tanwsfagwnk leezen arrol my leegén az lelky ysmeret allattyaz zerent es mynemew hatalmassaga vagyon emberben. Reea felel Aureolus magyarazwan mesterseeggel es wgy mond,
 20 Az lelky ysmeret mondatyk embery ygekőzetnek tekeelletes haylasza vala myt teny awagy nem teny lelky erőss veegezettel, kynek ertelme mellee zolwan zent yrasbely doctorok azt veegezyk hogy mywel az teremtlő wr isten, az ew kegyelmes yo voltaert embernek eeletehez latwan, neegy rend bely hatalmas
 25 yozagokat teremtlőt es adot embernek. Elfew mondatyk termeezetnek törwenye. ezzel eelnek mynd az poganak zent palnak mondasza zerent, ky embernek ez vylaghy eeleteere yo es haznos de maga nem Idwezwlnek vele az zent kerezttyn hytnek kywle. Masod mondatyk okoffaag ky embert el valaszt az okta-
 25 lan barmoktwl || Secundum Aureolum, ky mondatyk az leeleknk erey. Nem chak yonak gonoznak ysmeretyre de meeg yonak ees yndwlatyara ew my volta zerent zabad akaratbol, Arrol mongya pogan bőlch ees i. ethi, Az okoffag koronkeed yora vagyodyk. Harmad hatalmassaag vagyon embernek lelkeeben lelky ysmeret.
 35 ky mondatyk elfew teremteef zerent lelky vylagoffagnak kyról wgy mond Aluarus newő doctor. Mykeppen az zeweetnőknek vylagoffaga egy hazban mondatyk lenny Azonkeppen az lelky ysmeret embernek lelkeeben: kynek myatta az yo leelek mynd

yot gonozt meg yfmer, Es myt keel awagy nem keel tenny Neegeed mondatyk Synderesis: az lelky yfmeretnek zykraya, kynek oly nagy hatalmas ertelme vagyon, hogy azon zem pylantafban meg erzy es meg yfmery vala my dolog az leeleknék yawara awagy vezedelmere vagyon. Annak okaert myndden ha-⁵ talmaat az leeleknék koronkeed yora yzgattya mynt ew felölelehet, es az gonoz teetelnék ellene rwgodozwan. kyt twd karhozattyara lenny. O zerelmes atyamffay ha ez. vylaghy halando emberek mynd ez eellyen leelky hatalmaf byraknak es gonoffaag ellen valo fywdalafok wtan yarna, es nekyk en-¹⁰ ghedne hyzöm soha eegy ember sem karhozneek. kyböl meg yfmerhettyök az kegyelmes wr istennek hozyank valo zent zerelmes voltaat ky azert teremtöt volna a'my lelkewnkben enny dragalatus yozagokat hogy fenkyt nem akarna el vezny el karhozny zent palnak mondasá zerent, i. ad Thi ii. Haat honnan va-¹⁵ gyon enny fok zamtalan gonoffaag embery eeletben wgy mondleo papa eegyik fermoiaiban. hogy az förtelmes bynes termeezetnek haylafabol. ky oly yghen el döglette es el ragatta ez vylagot hogy ha Cristuf Iesusnak malaztus gyökerezety el vylagra nem zallot volna ew zent zyletfeenek es keen zenwede-²⁰ feenek. barom zamaban zamlaltatneek embery nemzet es soha fenky nem Idwözwilhetne sem yot nem tehetne De yay zerelmes. atyamffay, myt mondnak ez eellyenekről zent Gergel es zent Bernald doctorok. oh byzonyawal el yew az ydö mykoron kynek mastan az gonoz byn meg homalyosfytotta zemeyt az nagy²⁵ keen meg nyttya | Ennen leezen embernek meeg az maaf vylagon ees nagy keennya. mykoron az ennen lelky yfmerety vadollya ewtet Es myndden gonoz teetemenyeet gonoz gondolattyaat gonozra valo yndwlattyaat eleyben hozwan zemeeben hannya: kyknék ew ellene allot volna ha ember neky enghedöt³⁰ volna, kyröl wgy zolnak doctorok hogy meg az erdegökben ees vagyon ez eellyen lelky fywdalafnak keennya, myert hogy ewket ees yol teremtötte volt wr isten de gonoz keweelfeegöknek myatta el vezttötteek Erröl emleközyk zent Elaias proffeta kenyweenek LXVI. soha az ew lelky yfmeretöknek morgo feerghe³⁵ meg nem haal azaz mynd erekkwl erekkee keenzodnak myatta hogy az nagy veeghetetlen yoot el vezttötteek, es az teremtö wr istentewl el zakattak kyneet zyneet soha nem lathattyaak De

vyzon ellen meg nagy dycheeretes haznalatus batorfagus byzodalmas es Idweffeeges leegyen Az tyzta es ygaz lelky yfmeret mynd eeteeben embernek mynd halala koron. es wtanna wgy mond rola zent hwgo pyppek. Az yo lelky yfmeret mondatyk
 5 atya myndenható istennek kellemetes palotaya. Crifstus isten fyanak aranyas hayloka es zent leleknek zerelmes temploma, Az mennyey zent angyaloknak erwendetes vygasagok wr Iesufnak keenches haza. az mennyey isteny ygeeretnek byzon edeenye, kerezttien hytnek zeerzetes newezety es tyztöffeeges böchewlety
 10 Isteny aldomasnak zaporoyto mezeye. ky myndden yo gymeleches mywelkódettel tellyes es myndden isteny eedeffeegnek gyenyewffeeges kertte, veegre kedeeg mondatyk embernek bel chatlot kenywe: kyben myndenek meg vannak yrwan ky chak az nagy yteletaek napyan istennek es mynd ez zeeles vylagnak elötte
 15 nyttatyk meg. kyról holgot newô mester meg azt mongya. hogy embernek lelky yfmerety ollyan mynt egy Cartha. kyben mynd yot mynd gonozt bel yrtnak kyböl ember meg ees yteeltetyk es onnan veezen mynd erdemôt. mynd erek keen ew teete-meenyenek eerdeme zerent O azert zerelmes atyamffyay. lattyok
 20 hallyok az lelky yfmeretnek nagy dragalatus voltaat. azert felette ygen keel ewtet kôwetnewnk: ky myat enny fok yot leelhetwnk ||

26 Masod tanwflagwnk leezen arrol Mynemew lelky yfmeretöt keel embernek kôwethny hogy Idweffeegenek haznalattyara
 25 leegyen: Oka ez mert menea fok zamtalan gondolattya tamadhat embernek zyweeben. yo es gonoz Annee zamtalan lelky yfmeretynek zykraya ees tamadhat ew leelkeeben kyk kôzôt ha nem twdand valasztany hamar vezedelemen effhetyk ember kyról wgy mond zent Bernald doctor. Nem aloytom hogy yghen
 30 melto leegyen az erek Idweffeegre vala ky ennen yfmeretynek wtaan nem yaar: Doctoroknak azert mondafok zerent Nyolch rend bely lelky yfmeretöket talalwnk embery eeletben kykböl meg yfmerhety myndden ember magaat ha yo awagy vezedelmes lelky yfmerety leegyen

35 Elffew mondatyk felette vakmerőnek kyról wgy mond zent Ber. do. Nemeel lelky yfmeret vagyon, yollehet ennen magaban cheendez de maga nem yo Mynt kyk bochanatnak remeenfege alat veetköznek: Mondwan. ah nem gondol aproleekkal wr isten.

Az ollyan lelky yfmeret felette feelelmes es atkozot wgy mond
 zent Agofton do: Pelda my nekwnk Adam ewa. Azonban efyk
 Anticriftus ees. ii fñiar azert atkozot leezen. Mafod lelky yfme-
 ret mondatyk felette zeelefnek Mynt kyk bochanando bynnel es
 eellyen ollyan halalus bynnel femyt nem gondolnak hanem ha
 kezeeben foghyaak mynt ky iftenre az zentôkre awagy lelkeere
 efkŵzyk femynek twggyaak ha nem ha az byro eleeben vonz-
 yaak, kyrôl wgy mond zent Efayas proffeta kenyweenek ewtôd
 rezeeben. yay annak ky az gonozt yonak: es az yot gonoznak
 mongya. az vylagot feeteetnek az homalt vylagnak. De vannak 10
 ollyak kyk azt zoktaak mondany: en vezôm bynnee awagy
 nem twdom halalus bynnek es nem veetkôzôm benne reea felel-
 ween zent Tamas Bonaentura hoky nem menekôdyk meg ember
 raytta: mert wr iftent fenky meg nem chalhattya ky myndent
 nylwan twd es yfmeer | Harmad lelky yfmeret vagon felette 15
 rywyt es zoroff, myk mykoron ky az kyny bochanando bynt
 ees nagy neheez halalofnak yteely pelda mynt ky trwffaban
 hamyff bezeedôt zalazt kywel fenkynek nem arth Awagy alma-
 ban fôrtelmet zenwed, myndden gonoz akarat naal kyl, Awagy
 ha zokot ymachagaban el haagy fok dolga myat, Ez eellyen 20
 zeerzeteffeeg fem dycheeretes. Mert wgy mond az yraaf, Medium
 tenere beatum eft kôzbe vetôt dolgot tarchon bodoggaa leezen
 kyrôl wgy mond zent Ber. do. Quod eft nimium vertitur in vicium
 Akky felette vagon bynnee leezen Et ecclesiastici vii Ne leegy
 felette ygaz awagy zent, erthween tennen aloytafod zerent awagy 25
 bôlcheb annaal mynt zykeeg es yllyk lenny: zent pal apofol
 meg azont byzonoyttya. Noli altum fapere fptine, Neegyed lelky
 yfmeret vagon megh haborodot Mykoron ember kylemb ky-
 lemb zyweenek gondolattyaban efyk es nem twd myt tenny.
 O meel hamar ketfeegben efyk az ollyan ember. Annak okaert 30
 zykeeg yollehet akkoron ember az banat es keferŵfeeg. De
 nem keel magaat neky erezteny, hanem wr iftennek zent yrgal-
 maffagahoz keel folyamny es az vygaztalo zent leeleknnek ma-
 lazttyaat kerny, ky myat myndden neheffeeg meg feytetyk,
 myndden ketfeegh meg byzonwltatyk, es myndden tytok ky 35
 nylatkoztyatyk wgy mond zent Bern. doct.

Ewtôd lelky yfmeret vagon fôrtelmes: kyk mykoron maft
 lathnak akar mynemew bynben efny. felette yghen wtallyaak

es zydalmazyak zem latomast, ewk kedeeg ezer anneewal nagyobbat teeznek kyról semy Conscienciat nem tarthnak. pelda ha ky pentókön zombaton nem beytöl nagy bynnek vallyak De ha ewk zegeenyóket nywznak foztnak es artatlan vert onthnak

27 awagy eegyeb vezedelmes bynben | Elnék wgy wakoytotta meg ewket az pokolbely erdegh az bynnek kellemeteffeeg myat zent Isayas proffeta mondasa zerent hogy semynek twggyaak es az hatalmassagot törweennek twggyaak az ygaffaag helyöt, kynek myatta mastan el merwlt ez vylaag Luc xi. Hatod lelky

10 ysmeret mondatyk feelelmes awagy tantorgoo: mynt mykoron ember myndden kyfdedben aloyttya magaat halaluf bynben esnye, mondwan yaj vram isten nem tudom mykeppen bantotalak meg, O meel nagy bynes vagyon, Gyonafnak ydeyn meg ollyakat gyonyk halaluf bynnek. hog ynkaab yo mywel-

15 kódet honnem byn volna. Ez eellyen dolog gyermekfeeg es nem tekeellettefeeg. annak okaert kerdeef tamadhat, hogy ha kynnyen leezen az halaluf bynnek esety awagy nem. Reea felelhetwnk yrafbol, kyk kózöt zent Agofton doctor ees wgy mond. Ha ky magaat nem otalmazya hamar lehet. De oh ha wr isten-

20 nek feelelme es tyztólety zemeynk elöt forgand. kynnyen meg ohattya ember magaat. erről zool zent dauid proffeta Ps xxxiii zent leelek myat mondwan. yewyetök eede ffaym halgassatok enghemet ha ky mondanaa, myt akarz mondany, istennek feellemeere tanoytlak tyteeket, hayol el az gonoztwl, es teegy yot,

25 kereff bekefeegöt es kőwuffed ewtet. Ha ky ez nemes zent leeleknek tanacchaat meg akarya tartany hyzöm hogy nem hamar esyk halalof bynben. Wgy mond rola zent Rik de s. victor. Az halalus byn, mynt ennekem lattatyk soha nem lehet embernek nagy tőredelmeenel kyl, Barattyanak nagy ferelmee-

30 nel kyl, es wriftennek nagy wtalattyanaal kyl, Bodog ember azert az. ky koronkeed feelelmes böchnek mondasazerent hogy wr isten meg ne bancia ky hyzöm hogy sem lehet istennek segheeytő malazttyanaal kyl Heted lelky ysmeret mondatyk teewölgö kyben eelnek az poganok es az erethnekök, Es velök

35 eegyetemben az gonoz kerezttynenk kyk yffywlagoktwl foghwa gonoz zokasban newltek ffel. es sem ky nem akarnak belöle terny. sem meg nem gyönnyaak. sem meg nem zannyaak De ky annal ees vezedelmesb mast | Es azon vezedelmes eelettrees

zokaſtra tanoythnak, mynd azon atal azt hyzyk hogy menyor-
 zagra mennek O meel chalard es hamyf hyt es remeenſeeg,
 vezedelmes lelky yſmeret es byzodalom. mert merôm mondany
 hogy eegy ponctban pokorra merŵlnek Azert myndden atyam-
 ffyanak es zerelmes baratonnak wr iſtennek malazttya myat⁵
 tanacſhot adot vala ky ez yraaft hallya es olwaſſa. hogy ez-
 fölewl meg yelentôt lelky yſmeretôkben megh ne maraggyon
 halalyg De ky zaggaſſa zyweebôl lelkeebôl. es penitenciat tar-
 chon rola. Mynemew wton keedeeg keellyen yarny, mynemew
 eeletben zokaſtan eelny, es mynemew lelky yſmeretben halalyg¹⁰
 meg maradny yewyen eede hallya laſſa, olwaſſa es tarcca myg
 eel. Nyoleczad lelky yſmeret mondatyk Iſten keppen Idweſſeeges
 felette yo es byzodalmas kyrôl wgy modnak zent Ber. zent hwgo.
 yollehet fok fele lelky yſmeret leelettetyk De maga annaal yob
 nynchen mynt kywel ember ennen magaat meg yſmery, Az byzon¹⁵
 bôlchefeeg mykoron ennen magarol megh ertekôzyk. Az byzon
 kyral ky ennen magaat twggya byrnya. Az oly ember twd yol
 eelny ha gonoztwl tudnya magaat otalmaznya, Azert mongya
 zent hwgo Vbi ſupra puni preterita futura fuge et ſi tentari te
 ſentis non confencias. et erit ſemper pura conſciencia El mwlt by-²⁰
 neydet gyeterd meg, yewendôk elôl fwff el [es] az az tawoztaſd el.
 es ha yelennen keſeertetôt tamad. ne enghegy neky ha ezenkeppen
 teeſ koronkeed leezen teneked tyzta lelky yſmeretôt. Mert ott va-
 gyon az yo es tyzta leelek. hol kynek zywe zeplôtelen Bezeede
 byzon. teetemeenye ygaz. Ha yg eel ember. erekkee eel Px.²⁵
 Enghegye atya ffyw zent lelek zent haromfaag malazttyaai reea 10.

Harmad tanwſagwnk leezen arrol hol ott talalhatnank yo
 teekeelletes lelky yſmeretnek peldayaat: kyrôl zereewel valo
 tanwſagot vehetneenk, O ky yo tanach yob annal annal az kee-
 deef. kerdeefneel az tanwſagh. De ne mennyewnk mezze eerette³⁰
 mert wr iſten meg atta ezen may napon Gondollyok meg azert
 rywyleden zolwan rola mynemew nap vagon ma es my nemew ||
 Dolgokat chelekôdôt wr iſten ez may napon es azonnal meg²⁸
 ertôkôzwnk rola mert wr iſten meg atta a'myt keewanwnk:
 Wgy olwaſtatyk Moyſes elfſew kenyweenek eleyben, hogy ha-³⁵
 tod napon az az ez may napon teremtee wr iſten az embert.
 Az maſ Moyſefnek az az Criſtus Ieſufnak zent ewangeliomy
 kenyweeben meg wgy olwaſtatyk hogy meg azon napon valtaa

meg zent vereewel halalawal az embert Azon napon hozaa ky az
 halalus fogfagbol az reeghy zent atyakat, Allywnk meg eett, Al-
 lywnk meg zerelmes atyamffyay Cristus Iesufnak aldót zent kerez-
 tffayanak alatta. Allywnk meg wr iften fffyanak yteelô zekynek
 5 elette es hallyok bodogfagus zent Agofton doctor atyankat myt mond
 ett ez arant, keth gonoz teewô tolwayokat olwafwnk Cristufnak
 magaf kerezttffayanak alatta allany, kykôn yegyeztethnek mynd ez
 vylagon valo kereztttyen neepék. Az yo lelkû tolwayon kyknek yo
 lelky yfmeretôk vagyon Az gonozon kyknek vezedelmes vagon
 10 yme mynd ket ffeel kereztttyen merth Cristufnak zaztoya alat vannak
 az zent hytnék vallafa zerent: mynt zent zool rola Omnes fatentur
 se nosse deum factis autem negant Mert mynd nyayan azt vallyaak
 hogy yfmeryk iftent. De maga teetemeenyekkel ellene mon-
 danak. es meg tagaggyaak. O vylag vylaag kyben földenyg
 15 el bwrwltal Tenkeenchwâl ffeel ymaran es lassok meg mykeppen
 wrwnk Iesus Cristus az ket tolway kôzzôl meg byzonoytaa ky-
 nek leegen yo lelky yfmeret es kynek gonoz. Meg mwtata
 towabbaa, kywel teezen yrgalmaffagot es kywel kemeen ytee-
 letôt Megh towabba kyt hozyaa akar fogadny es kyt zyne elôl
 20 ky rekeztény. Meg mwtataa veegre kyt akar Idwezôyteny es
 kyt erekke el karhoztatny yme ygaffagus es tekelletes pelda |
 Ime hol vagyon az nagy chodalatus bôlchefeeg. kynek twdomanya
 foghatatlan. es yteelety veeghetetlen. Mert lattyok elezôr az
 penitenciara terô tolwayt Idwôzôytee. Az mafykát gonoffagaban
 25 meg vakwltat erekke el hagyaa karhozny: Mafodzor lattyok
 hogy az megh tert tolwaynak kenyergheefeet meg halgatwan.
 wgy monda, ymaran halalanak ydeyn byzon mandom velem
 leez ma paradychomban, Az gonoz tolwaynak kedeeg femy yot
 nem felele Annak yegyeere hogy az yokrol wr iften gondot
 30 vyfel az gonozokrol kedeeg femyt, Harmadzor lattyok hogy
 wrwnk Iesuf az yo tolwayt yoghyara hagyaa meg fezeytetny
 es az gonozt bal felôl, Annak tanwlagara mert mykoron az
 wtolfo yteelettre yewend az yo lelky yfmeretwky yob felôl alnak.
 az gonozok kedeeg bal felôl mert femy eremet. femy vygaztalaft
 35 nem eerdemnek. De erek vezedelmet Neegyedzôr lattyok [lattyok]
 hogy wrwnk Iesus az magaff kerezttffan yob kezeet vetee az yo
 tolwayra aldomaftnak yegyeert Az baal kezeet kedeeg az gonoz
 tolwayra erek atoknak peldazattyara Azonkeppen leezen az

wtolfo napon ees az yo lelky yfmeretewket meg algya mond-
 wan ywetök el ty en atyamnak aldottay. Az gonozoknak kedeeg
 mynd ew erdegh tarffallaghywal. En atyamnak atkozta meen-
 nyetök el az erek tyre. Math xxv. Ewtödözör latt yok azzonywnk
 mariat ees yob felöl allany Iesufnak honnan az yo lelkű tolway 5
 kyn meg yfmertetyk hogy az yokat valogattya hozyaa wr isten.
 Hatodzor azt ees olwassok hogy wr Iesuf az magaff kerezttfa-
 rol mynd feyeet mynd zemeyt zayaat yob felee haytotta, nyl-
 wan valo zeretetnek okaert Hetedzör ew zent ffyleyt ees yora
 haytotta mywel hogy eremeft meg halgattya ew ymacchagaban 10
 kynek yo lelky yfmerety vagon Veege ew zent oldalaat zy-
 weet ees onnan a'felöl nyttataa meg, kyröl wgy mond zent
 Agofton doct. O bodog lelky yfmeretnek tyztallaga O aldót
 leelky ygyenefseeghnek erwendetefseege. ky vagy gyenerwfeegh-
 nek paradychoma zeep yllatw vyragokkal meg fyzetöt Isteny 15
 malazttal megh || Hymtöztetöt eelö kwth folyaffal meg nedwe-29
 fewltetöt Criftufnak nywgodalma Isten ffyanak reytdök Cellaya
 kyt öryznek es kewrwl fekwffinek mynd az mennyey feregök,
 yme zerelmes atyamffay ha Idwözewlő leelek es myndden
 ayoytatuf zyw ember ha nemesbet es dragabbat ha yozagofbat 20
 es malaztofbat talalhat enneel myndden lelky yfmeret közöt Erröl
 zool az eedes zent paal apostol [†] Iam conuerfacio nostra incelis
 eft. Atyamffay ymaran a'my nyayaskodafwnk mennyekben
 vagon, Azonrol zent Agofton doctor atyank meg wgy mond
 O zentsfeeges lelky yfmeret ky yollehet test zerent ez földön 25
 leegy De maga lakodalmat mennyekben vagon, istennel lako-
 zyk nywgozyk erwyl vygad kyt mynekewnk ees enghegyen az
 megh fezewlt es bynefekeert meg holt es ffeel tamadot Criftus
 kyal Amen.

Harmad sermo Zombathon

30

Wr Iesufban Criftufban zerelmes atyamffay mynek elette
 vala my lelky tanwlagrol akarnank zolany. lassok meg ez may
 zent Epiftolanak ertelmeet: kyt meg yrtt zent paal apostol Tes-
 falonyabelyeknek yrtt mafod leweleenek mafod reezeeben, meel
 Capitulumnak elötte keery az ott valo wy kerezttynöket hogy 35
 meg maraggyanak az yo zandekban, az zent hytben isteny es
 atyaffywy zeretetben es wr istentwl veett zent paracholatban,

es hogy bekefeegőfők leegyenek myndden tyredelmeffeeggel
 azokhoz kyk raytok nyomorwflagot es haborwflagot lazzathnak:
 kyknek wtanna mynd erdemők mynd nywgodalmok leezen erek-
 kwl erekkee, mykoron az aldot wr Iesuf Cristus meg yelenen-
 dyk menböl, akkoron az ew zentyt meg dychőtyy az ew iftenfe-
 gheenek meltosaga zerent: Az gonozoknak kedeeg erek vezedelmet
 aad. el yzween ewket ew yozagus voltanak dychőfeeges zyne
 elöl, Annak ez zent Apostol aggya magaat es kenyereghween
 wr iftennek hogy ew zent malattyanak myatta tarccha meg
 10 ewket | Ez zent hytnek erőffegeben ew zent neweenek mel-
 tofagus tyztőffegeert, Ez eellyen eedes tanwflaghnak ottanna
 kőwetközük ez may zent Epistola mondwan

Epistola

ATyamffay keerlek tytőket my wrwnk Iesus Cristusnak
 15 yewetelynek myatta es a'my gyewlekőzetewnkre ewbenne hogy
 ne hamar tawozyatok el ty ezőtőkről meg se rettennyetők, se
 yewendő mondal myat se hyr mondal myat se lewel myat oly
 mynt my tewlwńk kyldetőt volna, hogy ymaran el közelgetőt
 volna wr yewetelynek napya Senky tytőket el ne hyteffen vala
 20 mykeppen, Mert mynek elette az kőzönfeeges haborwfaag el
 nem yewend, es bynböl zyletőt ember vezedelemnek fya meg
 nem yelenendyk anticristus ky myndennek ellene mond, es wr
 iftenneel myndenben ffeellyeb magazattya magaat, es feellyeb
 tyztőltety wgy hogy az eelő iftennek templomaban yltepyg
 25 (ertween Ierwsalemben) azt yelentween hogy ew leegyen az
 Cristus iftennek fya, Nem emléköztők ee rola, mert mykoron
 ott nalatok volneek, ezent mondom valeek tynektők, azért a'-
 mynek meg keel tellyefődny yol twggyatok, chak hogy ymaran
 ydeynek kel telny, Mert yme meegh mastan ees alnokflagot ző-
 30 röz, azért tarccha, ky tarttya myglen reea ywt Es hamar meg
 yelenyk az alnok ember: kyt wr iesus meg öl, ew zayanak
 leelkeewel, es el tőry ew yewetelynek byzon hatalmassagawal, ||

30

Ewangelium.

Myert ez may zent Ewangeliomot ez yewendő wafarnapon
 35 ees eenekly anyazent egyhaaz, nem zykleeg eett bewtű zerent
 meg yrnya sem helt awaygy ydőt vele foglalny

Megh lathwan azert zerelmes atyamffay, es meg erthween mynd az zent Epistolanak, mynd az zent ewangeliomnak lelky es bewtŵzerent valo ertelmeet. nagy sok yo tanwflagokat talalwnk ew bennök mynd maftany ydöre mynd yewendöre ydöre, mywel hogy az zent epistolaban bodogfagus zent paal apoſtol em-⁵ lekôzyk az vezedelmes Anticriſtusnak yewetelyröl: Az zent ewangeliom keddeeg Ieſuf Criſtusnak elſew ez vylagra yewetelynek ydeyröl Annak okaert eggyknek malyknak nylwabban valo ertelmeere harom rend bely tanwflagwnk leezen rywydedôn doct-
toroknak magyarazattyok zerent az zent yrafbol¹⁰

Elſew tanwflagwnk leezen arrol, mynemew yegekból yf-
mertetyk megh Anticriſtusnak hamar valo yewetely Docto-
roknak mondasokban wgy talallyok hogy addeeg az wtolſo
yteelettre Criſtus el nem yew Sem ez vylaagh el nem veege-
zyk myg nem Anticriſtusnak el keel yewny, kyt nagy sok yraf-¹⁵
ſal meg byzonyoythatwnk, wgy vagyon meg yrwan Daniel prof-
feta kenyeenek viii rezeeben Mykora ez vylagnak alnokſaghy
meg ſokaſwlannak akkoron tamad eegy zeegyentelen kyral az az
myndden gonoffaggal tellyes. kyt magyaraznak lenny Anticriſ-
tusnak, Meg wgy mond Ofee iii hogy Anticriſtusnak yewetely²⁰
koron ſelette yghen el beewól ez vylagon az gonoz gylkoſſaag,
ragadozaaf, ſelweenſeeg keweelfeeg, förtôzetnek wndokſaga, es
vala ky teb gonoffagot tehet az dycheeretes leezen 1c Math
xxiiii meg wg mond az zent ewangeliom El bewól az alnokſaag
es meg hydegwl ſokakban az zent zeretet 1c Petri ii. kyröl²⁵
bôlch megh | Wgy mond, azon erwlnek vygadnak mykora
gonozt tehetnek. eegy yegye azert mykora ez vylagon eellyen
gonozſagokat latandwnk De ha ez byzon kywel tellyes ez vy-
laag haat hyhettyek hogy awagy el yewt, awagy ezennel el
keel yewny mert yme nylwan lattyok hogy ſemy emendacio³⁰
ez vylagon nem leezen De myg towaab towab gonozbak leeznek
emberek.

Maſod nylwan valo yegye hogy kezenſeeges haborwſagnak
es hadakozafnak ydeyn keel el yewny mykora ſemynemew
bekeſeeg nem leezen ez vylagon. Math xxiiii Neep neepre ta-³⁵
mad Es orzag orzagra tôr, mert wgy vagyon meg yrwan Apok
ii hogy Az pokol bely Sathan az fogſſagbol es kôtelbôl. kywel
wr iſten ewtet awagy wr iſtennek akarattyabol zent Myhal

archangyal meg kötözte volt ezer eztendeeg, meg odoztatyk es ez vylagra yew ez vylagot meg haborojtany, kyt ymaran hy-zwnk es hallwnk bel tellyefödötnek lenny Azert vagyon enny vezedelem ez vylagon

5 Harmad nylwan valo yegye, mert nagy ehfeegnek ydeyn yew el kyröl az zent ewangeliom Luc xi wgy mond Mynden orzag ew magaban meg ozolwan el pwztlw, ezeket lattyok mastan nylwan lenny: mert yme sem zanthatnak sem vethetnek kyert el keel fogyatkoznyok embereknek, ozlaft kedeeg es zaka-
10 dozaft egy mastwl mynd ez zeeles vylagon nylwan latwnk,

Neegyed nylwan valo yegye, mert zenetlen valo dögh halaal ydeyn keel el yewny: ezt ees myndden orzakon keed nylwan latwnk hallwnk wralkodny

Ewtöd yegye. mert nagy fok orzagok el ydegönewlnek
15 romay byrodalomtlw II Tefsalon II Ezt ees mastany ydöben nylwan hall yok lenny

Hatod yegye, mert akkoron eretnekfeegök tamadnak anyazent egyhazban es el zakadnak romay zent zektewl, erröl fen-
kyt ne kergyewnk kyt zemewnnkel nylwan latwnk, ez atkozot
31 luterben lenny, ky nagy fok orzagokat meg || Dögletöt atkozot hyteteefewel Heted nylwan valo yegye, mert nagy fokak hamyff keepwtalo zeerzeteefegöket tamazthnak, hamyfflaghnak alatta hoky mywel maft el hyteslenek, kyröl zent paal zool I Teffalo
III, Az zent ewangeliom meg azonkeppen Math xxiiii tamadnak
25 wgy mond hamyff Criftufok es hamyff proffetaak, es zamtalan neepeket hytetnek el. O teremtö wr iften mennyen vannak mastan eellyenek ez nyawalyaf vylagon kyk hamyff zeerzeteefeg alat chak magokat eeltetyk,

Nyolezad yegye. mert az ydöhen nagy fokban el zakadnak
30 ez zent hytnek zentfeegétwl. O meennyen vannak mastan török orzagban, kyk awagy halaltwl valo feeltekben. awagy ez vylaghy gyenyerröfeeghnek myatta, el haylottanak az poganfagra, Azonkeppen az atkozot luternek regulaya alat kyk mynd erdegheknk attaak ennenmagokat es Criftusnak yrgalmaffagatwl
35 el zakattanak. kyknek keen nyttya zemeket.

Kylenczed nylwan valo yegye mykoren Antieriftusnak el keel hamar yewny, ez vezedelmes gyarlo vylagnak rokon köwetközew fogyatkozafa mert eeggyk masyknak halalaat es veze-

delmeet meg yelenty, ha eeggyk el yewend ottan az mafodyk wtanna kôwety. O zerelmes alyamffyay ha zemeynket ffeel emellyôk ez feelwl meg yelentôt yegyôket ez mastany vezedelmes ydôben mynt nylwan lattyok hallyok lenny kyre nem hyzôm hogy teeb byzonfagot zykeeg yrafbol kerefny Hanem ⁵ ha chak fyleynk kewanfaganak akarwnk kedwet kerefny Wgy mond rola bodogffagus zent Ber. doct. Az reeghy kegyetlen pogan kyraloknak ydeyn byzon az, hogy nagy haborwfagot zenwedôt anya zent egyhaaz. Annaal nagyobbat az hytellen eretnôkôknek ydeyn. Annaal ees nagyobbat az hamyff kerez- ¹⁰ tyeneknek ydeyn: mynt mastany ydôben: kyknek myatta zam- talan leeleek veez el. De mynd azoknaal erôffeb es nagyob haborwfaga leezen Az atkozat Anticristusnak ydeyn Eggy oka. mert akkoron anyazent egyhaaz meg zônyk myndden zentfeegtwl | Myndden hatalmatwl es zolgaltatafatwl es Senky nylwan kerez- ¹⁵ tyennek nem mery magaat vallany, mert vala ky azt teezy ottan halalaat leely. Maaf oka mert nagy erôff haborwfagok leezen akkoron az zeeghen kereztyeneknek ky soha nem volt kezdettwl foghwa, kyrôl zent Gergel doctor megh wgy mond xviii moralium Az ydôben az agh ellenfeegh pokolbely Sathan mynd ez zeeles ²⁰ vylagot meg haboroyttya. Es anneewal nagyobban ellenôk tamad az yoknak. myneewel hamarab lattya ez vylagot el veegezteny; Wgy mond Origenes doct. ees rola super Math. mykeppen wr Iefus Cristus zyletefeenek es ez vylagra yewetelynek ydeyn mynd ez zeeles vylagon bekefeeg vala wr istennek hatalma myat Azon- ²⁵ keppen az mafyk Anticristusnak yewetelynek ydeyn el veetetyk az zent bekefeeg ez vylagrol es vezedelemmel haborwfaggal ha myffaggal es myndden gonoffaggal tellyk be pokolbely erdegnek hatalma myat Dicebat quis Mondaa vala ky mynemew ember lee- zen Anticristus. yöllehet zemeerôm rola zolany az ew atkozot ³⁰ eeleteenek okaert: de rywydedôn mynt ylyk meg twdny wgy olvaffok yrafban hogy tyzta ember leezen zyleteefe zerent de annak wtanna pokol bely Sathan hatalmat veezen raytta mynd leelkeen testeen es akarattyara hayttya: zyletyk kedeeg Coro- zayn varafban es neweltetyk ffeel Betfaydaban: eleyn habornak ³⁵ eeletwnek mwtattya magaat hogy chak neky hyggyenek. de maga mynden gonoffaggal tellyes leezen. es erdeghy hatalmal yewendôket mond es bel telnek: földben el reytôt keenchôket

mynd meg leeles annak myatta nagy hatalmat veezõn es fokakat el hayth ha ky nem enghed meg õlety, es veegre iften newõn ymattattya magaat nagy keweelfegeeben. De monte Caspyo az tyz nemzetõket az vereff Sydokat ky hozya es mynt neky
 5 engednek valwan ewtet az byzon Messyasnak kyt meegh maftan ees varnak el yewny kyrõl wgy mond az yraaf hogy nyerff
 32 hwfth eeznek, es mynd embert, mynd || Egyeb barom allatot nyerffen meg emeeznek azoknak myatta Anticristus nagy weer ontaft teezen ez vylagon De eegy Iambor Romay kyral myat
 10 mynd meg õlethnek: azon ydõben ky bochattya Anticristus ellen az menybely teremtõ wr iften paradychombol yllyeft es Enokot az reeghy zent proffetaak atyakat predicalwan az zent hytõt kyeert zent martyromfagot zenwednek Ierwfalemben De wr iften esmeg ffel tamazttya ewket es myndeneknek latafaara mennyek-
 15 nek meennek ffeel. Azt lathwan az zeegeen neeppek fokan ternek tõredelmefseegre ef az zent kerezttynseegre: Annak wtanna harmad ffel eztendõ bel telween, wr iften meg eleegõdyk az gonoz erdengõs embernek ees eeleteen. Es zent Myhalnak hágwan meennyel yttety meg es pokolnak vermeere vettetyk alaa,
 20 yme zerelmes atyamffyay hallyatok mynemew nagy rettenetes es vezedelmes dolgok leeznek ez vylagon ha ky Idwezwllyny akar azon ymaggya ifteneet hogy az ydõket bator ne eerye mert zoroff leezen az napokban bel ffeerny Ha kyk kedeeg bynben eelnek ygaz ydee ha kywe ternek belõle es penitenciat
 25 tarthnak, mert maydan el fogy az dragalatus ydõ es erekkee meg fyrattya hogý el halaztotta, mert teb ydõ ennek wtanna soha nem leezen

Mafod tanwfagwnk leezen arrol Mykeppen keel embernek magaat halalahoz keezõyteny: Doctoroknak mondafokbol ez
 30 Idweffseeges kerdeefnek harom yeles okaat talalhattyok: Elffew zent paal apostol mondafa Ad ebre. v. Myndden embernek el veegezettõt yfteny ygaffaag zerent egyzer meg halny: Annak wtanna yteelet leezen, Mafod bõlch mondafa [+] myndennemew rettenetes dolgokkõzõt rettenetefb az halaal. annak okaert fe-
 35 lette nagy gondal es kezewlettel keel mynddennek reea varny, harmad esmeg zent paal apostol mondafa: ad Ebre quinto Nynchen eet ez vylagon megh maradando varafwnk, de yewendõt kerefewnk. Annak okaert kywe keel akar akaryok akar ne.

cennen fwtnwnk, mert ez el vezendew hogy vele eegyetemben
 el ne vezyewnk, meel fwtafrol wgy mond wrwnk Iesus az zent
 ewangeliomban Math. XXIII, ymatkozyatok | Kedeeg hogy az ty
 fwtaftok ne leegyen telben. awagy ynnepen, mert akkoron ne-
 hez es nem ylyk teetowa kôltôzny Ez eellyen ertelmes okok-
 5 nak wtanna reea felelween az kerdeefre myt kellyen tenny
 akkoron, mykoron az wtolfo nap bel telyk es az zeeghen lee-
 leknek el keel valnya ew testeetwl, mynt zerelmes tarifatwl,
 Doctoroknak mondasokbol harom rend bely tanwlagot talalwnk
 reea keezewlettire. Ellfew zent ymacchagnak ayoytatus yozagof¹⁰
 volta, kyre ennen maga tanoyta meg my kegyelmes wrwnk
 Iesus Luc XXI. mondwan: Vigyazyatok azert mynden ydôben
 ymatkozwan hogy meltok leegyetek alhatny embernek ew fya
 elôt: Ew zent halalanak ydeyn meg wgy monda az zent apos-
 toloknak Luc XXII Vygazyatok es ymatkozyatok hogy kefeer-¹⁵
 tetbe ne effetôk, Mynemew haznos leegen kedeeg zenetlen ymat-
 kozny awagy az zent ymachagnak yozaga: maf ydôre halaz-
 yok Masod zykefeeges dolog embernek hozyaa kezewlwy hogy
 zent zeretetnek yozagaban leelettefeek, kyneel kyl egheez zent
 yrafnak byzon vallafa zerept soha senky nem Idwezwlhet An-²⁰
 nak okaert adaa hagyaa es meg parancholaa tartany az ew
 zent tanoythwanyak wrwnk Iesus Io xv. mondwan. wy paran-
 cholatot adok tynektôk hog zereffeetôk eegy mast. mykeent en
 ees zerettelek tyteket. Annak wtanna esmeg wgy monda, ebben
 yfmernek meg tytôket vala hol yartok keltôk hogy byzon en²⁵
 tanoythwanyam vattok ha zerelmetôk leend egymafhoz, Ezenrôl
 ertethnek az fôlwl meg mondot ygheek ees ymatkozyatok Math
 XXIII hogy az ty kôltôzeestôk: twdnnya ylyk, ez vylagbol ne
 leegen telben az az halalof bynnek hydeg napyan, es zent ze-
 retetnek melegfeegeenel kyl, mert ha embernek tôrteenyk byn-³⁰
 ben kywe mwlny. Hallyok zent Daudid proffetanak mondasfaat
 zent leelek myat || Ps XXXIII Mors peccatorum pessima Az byne-³³
 seknek halala vezedelmes, Oh teremtô wr isten kynek yteelety
 elôl senky el nem fwthat: mynt leezen dolgok azoknak, kyk
 nem hogy zent zeretetnel kyl De annak felette nagy atyaffy-³⁵
 wy yrygfeegben nylwan valo haragossagban: vezedelmes bozzw
 allafban es nemeellyek meeg halaloknak oraya koron sem bo-
 chatnak ellenôk veetôtteknak. es azonkeppen mwlnak kywe,

yollehet en nem yteelôm, De ha mynt hallyok az zent yraft
 feelmes wtra mennek. Harmad zykfeeges dolog az wtolfo kee-
 zŵlettre lelky yozagus dolgoknak byzonywlafa az az hogy yo
 mywelkôdetôkben leegen foglalatus. Azert mondaa wrwnk Iesus.
 5 awagy Innen napon: kyt parancholat alat meg keel ylleny
 myndden mwkanaal kyl. kyn azt akarya ky yelentyeny hogy
 ember ew halala napyaat ne varya restfeeggel twnyaffagga De
 awagy yo mywelkôdetben awagy penitencia tartafban leegyen
 foglalatus. hogy wr iftennek kellemetes eeletben tôrteenyeeek
 10 ez vylagbol kywe hordozafa Arrol mondaa bôlch Sap III Az
 ygaz eeletew ember akar myffele halallal veetefseek elôl. koron-
 keed hyedelemenben leezen. Mynden ember azert meg otalmazya
 magaat yteelettewl: ha ky Idwezŵl awagy karhozyk mykoron
 kylemb kylemb betegôktŵl kylemb kylemb yegyeket laat lenny
 15 halalaanak ydeyn: Ha nem ha wr iften nylwan meg yelentendy
 vala kynek Idwefseegeet awagy karhozattyaat De en tanachom-
 mal ky mynd ennen magarol vyfellyen gondot. es ha ez felŵl
 meg mondot yozagokkal valo keezewlet benne leend. byzodalma
 lehet hogy yo es Idwefseegees halala lezen, kyt myndenewn-
 20 nek zent Iftenewnuk es ew aldor ffya Crifus kyralkwnk ew zent
 malazttyanak es zent lelkeenek myatta |

Harmad tanwlagwnk leezen arrol mykeppen keel ember-
 nek ez yewendô zent ynnepre az az meennyey dychôfeeghnek
 kyrallyanak zyleteefe napyara: es iften zylew kegyes keralne
 25 azzonnâk eremeere kereztyen embernek. es myndden hyew lee-
 leknek keezŵlly. okaat leelhettyôk doctoroknak mondafokbol.
 mert yme lattyok hogy anya zent eegyhaaz, az zent hofweet
 napyanak elôtte nagy zenwedetefseegeôt teezen: gyazban ôdôzyk.
 tôredelmefseegeôt gyonaft zentfeeg veetelt paranchol veennye
 30 myndden yozyaa tartozoo ffayaynak. hogy myneewel nagyob lelky
 tyztaffagga wgy predicallya myndennek varyny Pynkeft napnak
 elôtte kerezty yaraft es bôytôt zerzôt tenny nagyob ayoytatoffagh-
 nak okaert Azonkeppen lattyok [Ezeert lattyok] lenny ez zent ifteny
 zyleteef napnak elette myndden gyazzal es beytel penitenciat
 35 tartany, meltan kedeeg mert mynd az teeb innepôknek, kyket
 anya zent eegyhaaz egheez eztendeeg yll es tyztôl eley es feye
 es fundamentoma ez zent wr ffyw zyleteefnek aranyas Innepe:
 Annawal azeert nagyob lelky testy tyztwlattal. zyŵ bely eedef

zeretettel es ayoytatuffaggal. Ha ky tyzta halaa adaffal, ha ky kedeeg bynes zent gyonaffal es penitencia tartaffal teezwillyõn hozyaa es varya mynt yo aldõt kerezttÿen ew meennyey zent attyanak annyanak ewrõme napyaat, Mert wgy bõlch [†] Nagy ewrõm vygafaag es dychõfeeges tyztõlet az ffyaknak az ew⁵ attyoknak tyztõlettyõk es yo hyrõk newõk. O azert zerelmes atyamffay gondollyatok meg hogy sem ez yelen valo eeletben. sem halaalnak ydeyn sem wtanna nem lehettõk az eedes zeep Iesufnak es az zeep zyz marianak feghedelmõkneel kyl, ha eett ez vylaghy tyztõffeegõknek napyan, meltan es tyztan dychee-¹⁰ rendytõk es zolgalangyatok ewket tellyes eerdemmel meg fyzyetyk az erek dychõfeegben: kyt nekewn aggyon. a ffe z. Amen ||

Aduentben Negyed vafarnapnak Epistolaya 34

Wr Iesufban Criftufban tyztõlendõ es zerelmes atyamffay¹⁵ Myert ez el mwlt napokban zologatank lelky tefty feelelemrõl, ymaran ez may napon Anya zent egyhaaz hoz vyzon ellen lelky erwendeteffeegõt my zywnkbe lelkewnkb mynd az zent Epistolaban es mynd az zent ewangeliomban, Mert azzent ewangeliom tanoyt ar-
ra, mykeppen Criftus kyralnak yewetelyre wtat zerezyewnk my zy-²⁰ wnkb^{en} lelkewnkb^{en} zent penitencianak estõredelmeffeegnek myatta ky soha nem lehet erwendeteffeegneel kyl, mert akkoron vagyon embernek yo oka: mykoron Idwefseeges dologban ewrwendetef-
feeggel bankodyk zent Agoston doctor atyanknak mondafa ze-
rent az penitencia tarto embernek yollehet banatuf zywnk²⁵ keel lenny ew byneyrõl es azon zwmorwflagrol ewrõmeenek Arrol mongya wrwnk Math v. Beati qui lugent &c. Wgyan azon-
keppen tanoythwan mynket bodogffagus zent paal apostol ees ez may zent epistolaban ad philipenses IIII mondwan Gaudete
in domino semper atyamffay ewrwlyetek wr iftenben mynden-³⁰ koron Nem mongya hogy ez vylaghyakban. Mert ez vylaghy ewrõm es az wr iftenben valo lelky ewrõm ellenfeegõfõk egyben, Annak okaert ezen zent Epistolanak elette azon Capitulomban wgy mond Atyamffay ymaran az zent hytnek erdeme myat a'-
my nyayaffagwnk, az az eeletewnknek fundamentoma mennyek-³⁵

ben vagyon, honnan varyok a'my Idwezeytenket yewny, wrwnk Iesuſt Criſtuſt ky meg wyoytyya a'my alazatuffagwnknak tefteet abraztatwan az ew zent teſteenek dycheuweegehöz: annak okaert lelky ewrömet hyrdet zent pal ez may epiſtolanak zereeben O zerelmes atyamffay ha meg gondollyok zent leo papanak mondafa zerent, ez leen eegy yeſeb oka myert az aldót iſteny nagy meltolaag magaat meg alazaa az my | Gyarlo termeezetewnkben ötözween hogy mynket az nagy meennyey tyztöſſeegre ſſel vyhetne es magaztalhatua, meltan ylyk azert
 10 hyw lelkew kerezttien embernek erwlny vygadny, kyröl meeg teeb tanwſagwnk leezen eede elöwe Laſſok meg azert az zent Epiſtolanak bewtű zerent valo magyarſſagaat

Epiftola.

EWrewllyetök atyamffay wr iſtenben myndenkoron, eſmeg
 15 mondom ewrewllyetök, Az ty nyayaſſagtok nylwan leegyen myndden emberekneel yme az wr iſten közel vagyon Semyben zorgalmatoſſagtok ne legyen De mynden ymachagtokban es eſſedözeeltökben halaa adaſſokkal ty keermeeſtek nylwan valo leegyen wr yſtenneel Es wr iſtennek bekeſeegre ky mynden
 20 ertelmet ſölewl mwl öryzye meg ty zywetöket es ezefſeegtöket wr ieſuſban criſtuſban my aldót wrwnkban: Sequitur Ewang.

Megh halwan es erthween mynd az zent Epiſtolanak mynd az zent ewangeliom nak ertelmeet kykben leen ynteéſewnk az iſteny es lelky erwendeteſſeegröl, es iſteny meltolaagnak yſmeretes vallafarol, es wr iſtennek yewetelyre valo kezewlettröl,
 25 De myeert myndden hyw kerezttien lelkeknek hyedelmes nywgodalmaſſaghy fundamentom zerent vanna gyökerezttetween az iſteny yſmeretnek erwendetes lakodalmaban Annak okaert ez may zent ynnep napon leezen

30 Harom rend bely lelky tanwſagwnk my Idweſſeegewnk mellee Elſew leezen arrol: Mynemew lelkökben zokot yewny wr iſten vygaztalaſnak okaert: kyre reea felelween doctoroknak mondaſokbol Neegy rend bely embereket talalhatwnk arra meltoknak lenny ||

35 Elſew mondatyk, ky meltan mondatyk Ianoſnak, az az kyben wr iſtennek kellemeteſſe tett malazttya vagyon mert az Ianus new magyaraztatyk malaztnak awagy malaztus edeen-

nek My leegyen kedeeg az kellemetôfsee tett ifteny malazt meg talallya pynkest Innepyben, kybôl ertelmet vehet myndden ember hogy az kegyelmes meennyey kyal wr Iesus Crifstus nem yew az oly embernek lelkeeben ky koronkeed halalus bynekben vagyon zent paal apostolnak mondafa zerent mert yn-⁵gyen sem aggya tyztôfsee gh hogy ollyan zeplôtelen ifteny zeep yllat, pokolbely erdegnek zôrzôt leelekken yewyen De oda zokot yewny ky tyzta, meg fôpretôt zeep yozagoknak yllatozo vyraghywal meg eekôfsewtetôt, es kyben zent malazt vagyon, ollyan fele leelekken yew az wr iften es az eedes Iesus Crif-¹⁰tus, kyrôl bôlch Sapie vii wgy mond, az megh zentôltetôt leelkôkken nyomotyk ew.

Mafod rendbelyekhöz yew kyk zakariasnak mondatnak, Ez zakarias kedeeg mondatyk zent Ianosnak attya, kybôl ellyen tanwfaag adatyk, az zakarias magyarasztatyk wr iftenrôl¹⁵ emlekôzô Mykeppen azert bewtew zerent erthween Zakariaftwl zyleteek Ianus, azon keppen leelekzerent vala ky wr iftent es wr iftennek zent yo woltaat zent zyleteseet kennyaat halalaat koronkeed zyweeben lelkeeben forgattya ott wr iftennek malazt-
tya zyletyk, es annak okaert eremest yew es lakozyk az ollyan²⁰ lelekben wr iefus Crifstus

Harmad rend belyekhöz yew. kyk mondatnak ffywnak az. az iften ffyaynak, O kychodaak ezek zerelmes atyamffay Byzonyawal nem eegyebek hanem kykben tyzta es byzon ifteny zeretet es tyztôletes ffeelelem vagyon kyknek semy ôrôkfeegök²⁵ nynchen ez vylagon De kôzônfeeges ôrôkfeegôt valnak lenny wr iefussal: az ew mennyey attyoknak zent orzagaban zent paal apostolnak mondafa zerent mondwan Ad Ebre vltimo Atyamffay twggyatok hogy nynchen eett meg maradlando varafwnk, De yewendôt kerefwnk ez eellyen aldôt lelkkôkkel koronkeed³⁰ velök vagyon az wr iften ew zent malazttyanak myatta, Luc xv fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt 1c

Neegyed rendbelyekhez yew kyk zent Ianus peldaya zerent ez vylagbol ky fwtwan az pwztaban lakoznak, kyn ertethnek az oly malaztus neepk: kyk meg wtalwan ez vylagot pwzta-³⁵ban fwthnak, Crifstusnak zolgalattyara ew bynôknek penitencia tartaffara lelky yozagoknak kereffsefeere, es az menyorzagnak meg leleeseere, Ez eellyen dolgok kedeeg soha nem lehet em-

bertewl kywalt keppen valo zent leelek malaztтыanaal kyl. An-
nak okaert ees wr Iesuf Cristus Azzonywnk zyz maria es az
zentôk zent angyalok kethfeegneel kyl eeyel nappal ott yelen
vannak

- 5 Masod tanwfagwnk leezen arrol. mynemew wton yew az
eedes wr Iesus az malaztban lakozo hyw leelekhez mert wgy
olwastatyk az zent ewangeliomban zerezyeetôk mert wrnak
wtaat. es ygyenôôheetôk ewneky ôfwenyeet twdnya yllyk kyn
zokot yewny es yarny hyw emberekhez Doctoroknak magyara-
10 zattyok zerent. az wton ertetyk az zent hyt ky ifteny zeretet-
tel tarttya, pelda, mynt az deereek yarth wt mondatyk orzaag
wtanak: kyrôl myndden varafokra kylemb kylemb ôfweenyek
agaztatnak. Azonkeppen Az zent kerezttynfeeghnek eegy tekeel-
letes hyty mondatyk mennyeknek orzaganak dereek yart wta,
15 kyn senky el nem teewed, Meel zent hytnek yozagabol zok ôf-
wenyek tamadnak: kyn zokot wr iften emberekhez yarny, es yo
eelet bely neepék zoktak az wr iftenhez menny. myg eelnek
ayoytatuffagnak zeretetnek leelky gheryedeteffeegnek es el-
meelkôdefnek gondolattya myat, Elfew ôfween azert mondatyk
20 az zent penitencianak kemeen wta, kynek fundamentoma tôre-
delmeffeeg. Masod tyzta gyonaf Harmad eeleg teetel, ezek az
ygaz ifteny tôrweennek yart wtay wgy mond zent Ber. doct.
Neegyed ôfweeny mondatyk ifteny parancholatnak meg tartafa
kyrôl zent dauid pptha wgy mond ps Viam mandatorum tuorum
25 cucurri cum dilatasti cor meum & ps cxxii Deduc me in semitam
mandatorum quia ipsam volui. Az te zent parancholatydnak wtan
fwtofeek en. mykoron ky teryezteed az en zywemet. twdnya ||
36 Illyk zent zeretetnek myatta, Meg wgy mond maaf helyôt vyg
enghemet wr iften az te zent parancholatydnak ôfwenyre mert
30 azt keewantam en, yol twgya vala az zent pptha zent leelek-
nek malaztтыabol, hogy az zent parancholatnak wtan talalhattya
meg az wr iftent Azert mondaa wrwnk ees az zent ewange-
liomba Math Si vis ad uitam ingredi serua manda dei. Ewtôd
ôfweny lyray Myklos doctornak mondafa zerent mondatyk az
35 zent ewangelion zerent valo tanach tartaaf, twdnya yllyk ayoy-
tatuffaag ymacchaag beyth yrgalmaffaag Alamyfnalkodaf testy
fanyargataaf: haragossagnak ehnyhteefe bozzwsaag bochataaf,
ees eegyeb zentffeeeges dolgoknak tekeelleteff mywelkôdety,

kyknek myatta ember nagy erdemeket győythet, es wr iftent meg engheztelhety, Ez eellyenekhöz kyk eellyen zentfseeges yozagoknak wtan őfwenyeen kerefyk wrwnk Iesuft es azzonywnk zyz mariaat nylwan ketfseegneel kyl meg leelyk mynd eett ez vylagon zent malaztnak myatta. mynd az mál vylagon⁵ nylwan valo latafnak myatta Mert doctoroknak mondasok zerent myg teeb lelky yozagok vannak emberben kyket wr iften kedwel es zeret. Awagy kyk az ifteny meltofsaghoz hafonlatofok nylwan hyggye hogy annewal eremesben lakozyk ott ew zent malazttyanak myatta, pelda mynekewnk előzör az eedes iften zyló zeep zyz¹⁰ maria, ky mykeppen soha nem volt lelky yozagnaal kyl azonkeppen soha nem volt ifteny malaztnaal kyl, azonkeppen vehetewnk peldaat mynd az reeghy zent atyakrol. es zent zyzekröl, kyket mynd az okaert yrttak meg, hogy halwan meg tanwlyok es ygyekőzyewnk my ees azonkeppen tenny es eelny

15

Harmad tanwfsagwnk leezen arrol my oka, hogy az felfseeges wr myndenhato iftennek zent ffaa test zerent yewe embernek Idwōfseegök kerefny, ha mykoron ember rola gondolokodk el ameelkodhatyk raytta ky mykeppen mynd ez zeeles vylagot chak egy bezedeeuwel teremtee, myneewel | Inkaab chak²⁰ eegy ygheeyewel megh valthatta es ygazoythatta volna ew veeghetetlen yrgalmassaganak myatta kyre reea felelween zent yrafbely doctorok fok okaat vetyk. De chak ymez ewt rend bely okokrol zollywnk my Idwefseeges tanwfsagwnkra —

Elfsew oka myert wr iftennek zent ffaa Iesus akara ennen²⁵ zemeelye zerent halando embernek termeezetyben ez vylagra yewny, mondatyk zerelmetes yrgalmazas. kyröl wgy vagon meg yrwan az zent ewangeliomban Io III. xygy zeretee wr iften ez vylagot hogy nem kymellee ennen zent ffaat eerette adny kyröl wgy mond zent Gergel doctor. O ifteny kegyesseeg-³⁰ nek hozyank valo chodalatus meltoztatafa O ifteny zeretetnek ky yelenthetetlen bwzgosaga, hogy az zolgaat meg valtanaa zent ffaat adaa eerette, yme zerelmes atyamffyay bōlchnek mondasza zerent lassatok ha vagon yeles oka. myert kellyen myndden halando embernek az wr iftennek ffaat zeretny Ezen-³⁵ röl emlekőzyk zent paal apostol ees ad Eff II, yme zerelmes atyamffyay lassatok mykeppen az wr iften ky myndden yrgalmassagaban nagy kazdagh. az ew mondhatatlan hozyank valo

nagy zeretetynek myatta, kywel zeretôt mynket, mykoron meg holtwnk volna hynben, meg eelezte, wr Iesuf Cristufban, bynes testnek abrazattyabol el tőree es el karhoztataa az bynnek halalaat, hogy towabbaa ne eellyewnk se zolgallywnk ewneky
 5 mynt az poganok. kyk iftent nem ysmeryk. De wy lelky eeletben az eegy eelô wr iftennek zolgallywnk, Ez leen azert elffew oka zerelmes atyamffyay es mynekewnk felette haznof es Idwesseeges, mert a'myt halando ember zemeewel laat ynkaab zokta zeretny, honnem mynt a'myt haall. De maga nagyob bo-
 10 dogoknak mondatnak kyk chak hallottaak. [honnem] es neky hyttenek honnem mynt kyk lattaak Math. ||

37 Masod oka, myert iftennek zent fya Iesus akara test zere-
 rent ez vylagra yewny mondatyk Angali romlasnak meg eppewlety, Doctoroknak mondafok zere-nt. mert wr iftennek zent
 15 orzaga nagyob reezre meg heewlt vala az gonoz angyaloknak le hwllasokeert kynek hewlafa eegyebewnnen megh nem telhetyk vala hanem embery termeezetbôl wrwnk Iesusnak zenth erdeme myat, Arrol emlekôzyk vala oztan emberree lewen Io XIII. Az en atyamnak hazaban fok lakodalmak vanna twdnya
 20 ylyk meg heewltatwan kezdettwl foghwa Azert zent Anselmus doctornak mondafa zere-nt Nem ylyk vala ew zent ffelfseeges bôlcheffegheehôz ellyen nemes teremtôtty twdnya ylyk angyalokat es embereket heyaban el hadny. De ynkaab meg eppewl-
 tetny: kyknek attyok feyezetôt es eletôt yaroya ennen maga
 25 lenne ez fel vett termezetnek dychôseeges zemeelyeben.

Harmad oka az ifteny bodog latafnak tekeentety es eel-
 teteefe, Mert doctoroknak magyazattyok zere-nt ha az wr iften mynd angyal. mynd embery termezetôt veegkeppen teremtôtte
 az erek bodogsagra, Meel bodogsagnak meltofagus volta leelek
 30 zere-nt vagyon wr iftennek zynrôl zynre valo latafaban. test zere-nt kedeeg wrwnk Iesuf Cristufnak ez my ffeel vett termeeze-
 twnknek meg dychôwltetôt tykôrôs tekeentetyben: kyben zam-
 talan fogyatkozaafwnk volna ha [nem] ew felfseeg test zere-nt nem
 zyletôt volna. kyrôl ennen maga wgy monda az zent ewangeli-
 35 omba Io XVII. Ez az erek eelet. hogy meg ysmeryenek teegô-
 det: az az Atyaat byzon iftennek lenny es kyt bohattal. Iesuf Cristuf, erthween te ftyadnak lenny Io x. meg wgy monda
 ha ky en atalom bel meegyen az Idwôzewl. bel meegyen es ky

yew es myndenwth | Eledelt talaal, kybôl azt erthettyek hogy az eedes wr Iesus Cristus byzon iften leegyen, az erek dychew orzaagnak byzon kapw tartoya, es mynd angyaloknak mynd eegyeb zentôknek leelekzerent test zerent byzon dychôfeeges eeletôk erômôk es vygafagok

Neegyed oka meg valtfagnak alkolmaffaga, kyt ymaran fenkytwl nem kergyôk mykeppen. es mynemew keenokat faydalmakat es bozzwlagokat ew zent iftenfeege es yrgalmaffaga, mynd ifteny tyztôffegeeben, testeeben leelkeeben. es myndden erzeekônfeegeeben zenwedôt, ha ky kedeege oly twdatlan hogy 10 ezeeben nem ywt tekeenchen az tablara: az zent fezewlettire es ottan ezeeben vehety ha azert nem zyletôt volna. es az emberfeegôt ffeel nem vôtte volna. ez eellyen nagy eerdemes megvaltfagra. ew zent ifteny termeszetyben alkolmas nem lehetôt volna vgy mond zent leo papa. Mafod okaert 2m mgrm in 15 zio di xx. mert wr iften, mykoron ember veetkôzeek ygaffaaga zerent adaa erdegnek hatalma alaa, Annak okaert nem lattateek hogy hatalmaffaga zerent esmeg [azok] hattra vonta volna ygaffagaat hatalommal erdegnek fogffagabol embert ky zabadoytwan. De esmeg ygaffaggal akara yarny az az byzon tôrween zerent. 20 Chazary tôrweenben ees wgy vagyon meg zerezethween hogy vala ky bynneel kyl artatlant, awagy nagy wrat, kyralt kyralt ffaat meg ôlne, haat feyeet yozagaat es myndden tyztôffegeet el vezesse: De myerth ollyan bynben efeegh pokolbely erdegh wr iftennek aldôt kyralt ffaat byntelen meg ôletee az bynefekkel: 25 ifteny ygaffaag azt adaa hogy mynden ygaffagus hatalmaat el veztenee es Cristus kyralnak myndden preda meg adatneek. Annak felette erek karhozatnak sentenciayaban esneek yme azert zerelmes atyamffyay ertytek meel choda bôlceheffeggel chelekôdeek az aldôt iftennek zent ffaa es my okaert yewe 30 tefty zyleteffel ez vylagra,

Ewtôd oka, ky mynddenneel nagyobnak lattatyk az meg fyzetendô adoffagnak terhe || Az az egheez embery nemnek Az 38 veeghetetlen hatalmas wr iften ellen tett eredet bynnek adoffaga. kynek megh fyzeteeseere soha fenky eleeg nem lehet 35 hanem iften es ember egy zemeelben zyletween, kyrôl wgy mond zent Amboruf doctor. O zerelmes atyamffyay twggyatok hogy ol nagy vala a'my bynewnk, hogy femykeppen nem Idwe-

zewlhettewnĸ volna, ha chak az aldót iftennek zent fĸya my
 eerettewnĸ meg halwan az erek halálnak adoffagaat meg nem
 fyzette volna, myert az bĸnnek terhe ees veeghetetlen vala, az
 veeghetetlen ifteny tyztóſſeegnek es parancholatnak meltoſſaga
 5 ellene, Az Idweſſeeg kedeeĸ fenkyt nem neez, chak az wr iftent
 kynek markaban mynd eelet mynd halaal Luce [†] quis poteſt peccata
 dimittere niſi ſolus deus: yllyk vala azert ennen felſſeegeenek el
 yewny teſtben zyletethny. es Idweſſeegewnkeert meg halny: kyt
 ew zent yrgalmaffagus kegyeſſeeg zereſt bel ees tellyeſőyte,
 10 mynd erekke halaa leegyen ew feelſſeeges yo woltanak. es dy-
 chőſſeeg: ew eedes zent neweenek Amen.

Karachon eſtynek Epiſtolaya.

Aldót wr Ieſufban Criſtufban zerelmes atyamfĸyay, myert
 vytezkódó anya zent egyhaaz a'my eedes Idwezőytenknek
 15 zylető napyanak kegyes Innepeet eztendő fordwlattya zereſt
 meg atta eernewnk, nagyob leelky teſty erwendetes dycheeret-
 nek okaert meg bewőytőtte mynd[en] az eegyhaazy zent zolofmaat:
 mynd veternyen. vechernyen. Azonkeppen az zent Miſen ees
 mynd proſſeciat mynd epiſtolaat zokot eenekleny nagyob halaa
 20 adafnak es ayoytatuffagnak okaert: myert mynd ooh tőrween
 es mynd. wy tőrwen, es zentőknek mőndafok yrafok zent keny-
 wők tellyes wrwnk Ieſus Criſtufnak | Dycheeretywel es meltoſſa-
 gus mywelkődetywel: kyk mynekewnĸ mynd tanwfagwnkra
 vannak es Idweſſeegewnkre zent gergel doctornak mőndafa
 25 zereſt. Ez may zent napnak azeert propheciayaat, kyt az zent
 epiſtolanak elette enekelnĸ az nagy myſeen yrtta meg zent
 Elayas pptha kenweenek hatwan kettőd rezeeben kynek bōtew-
 zereſt valo magyarſſaga ezenkeppen vagon.

Proffecya

30 Syonnak nepeert nem halgatom el es Ierwfalemeert nem
 nywgozom. myg nem ky nyomottafſeek az ew meg ygazytoya
 mynt az fſeen es az ew Idwőzeyteye mynt az lampas meg gyoy-
 taſſek Es meg lattyaak az ydegőn nepek az te ygazodat: es

mynden földy kyralyok nemel magzatodat. Es hywattatyk teeneked wy newed. kyt wrnak zaya newezôt Es leez' dychôfeeghnek Coronaya wrnak kezeeben: es az erek orzagnak Cymôre te iftenednek kezeeben. Nem hywattatol towabbaa el hagyattatot, es az te földed nem hywattatyk tebbe el poztwlratotnak, De⁵ hywattatol en akaratom ew benne es az te földed lakoztattatyk: Mert kellemeteffeeg vagon wrnak te benned:

Ez may zent Epiftolaat kedeeg yrtta meg zent paal apoftol romayaknak yrth leweleenek elffew rezeeben, kyben teezen byzonfagot wrwnk Iefuf Cristufrol mert meeg reegtwl foghwan¹⁰ meg volt ygyertetween az zent proffetaknak zayok atal. es mykeppen dauid kyralnak nemeebôl keellôt zarmazny test zerent kynek zent malazttyaban mynddennek Idweffeeg || Adatyk kyk³⁹ mynd ew benne hyznek meel epiftolanak bôtew zerent valo magyarfaga ezenkeppen vagon,

15

Epiftola

PAAI cristuf Iefusnak hywatalus apoftola maganak valaztatot iftennek ewangeliomara, kyt meeg eleeb meg ygyeert vala ew proffetaynak myatta az zent yrafokban: ew ffyarol ky leen ewneky dauidnak nemeebôl test zerent, ky valaztatot iftennek²⁰ ffyanak lenny hatalmaffagaban meg zentôlô leeleknnek myatta, hallottaknak ffeel tamadattyabol, my wrwnk Iefusnak Cristusnak zemeelye zerent. kytewl vettewnk malaztot es Apoftolffagot ez zent hytnnek engôdelmeere mynden neepk kôzôt az ew zent neweert. kykben vattok ty ees hywattatwan: my wrwnk Iefusban²⁵ cristufban:

Ez may zent ewangeliomot yrtta meg zent Mathe ewangeliomrol zôrzôt kenyweenek elffew rezeeben. kynek bôtew zerent valo magyazattya ezenkeppen vagon,

Ewangeliom

30

AZ ydôben. mykoron yegzettetôt volna Iefusnak annya Maria Iosephnek mynek elôtte egyee lenneenek, leeletteteek zyz marianak meheben lenny zent leeleknnek myatta Ioseph kedeegh az ew wra. mykoron ygaz volna es nem akarnaa ewtet haza vynny. tytkon el akaraa | hadny ewtet, Ezt azert magaban gon-³⁵ dolwan, yme wr iftennek angyala almaban neky yeleneek mond-

wan. Ioseph dauid kyralnak ffya ne akary feelny mariat yegyô-fewl hozyad venny Mert az ky ew benne zyletôt zent leelektewl vagon. zyl kedeeg ffyat es hywod neky neweet Iesufnak. Mert ew Idwôzôyty az ew nepeet ew byneybôl

- 5⁺ Wr Iesufban Cristufban zerelmes atyamffay: mert halwan es erthween az zent yrafnak magyariffagaat kykben emlekôzyk anya zent eegyhaaz my eedes aranyas Iesus wrwnknak kegyes zyleteefeerôl, yn্থween alattomban reea mykeppen kellyen eleyben yarwlly eellyen Nemes felffeegnek Dragalatus wrnak Dychôfeeges
- 10 kyralnak: es myndden malaztus yozaggal tellyes vendeeghnek. O zerelmes atyamffay ha ymaran myndden lelky es testy tyztassaggal hozyaa zerzôtteetôt magatokat leegyen eegytemben ygyenlô ayoytatuffaghnak lelky gheryedetes zeretethnek langazo gywladafnak zent leelektewl zarmazot tyze my benewnk, zykeegh, Mert yrwan
- 15 vagon hogy az aldôt menynek földnek teremtô wra iftene, kynek eleyben akarwnk yarwlly meg emeeztô tyznek mondatyk eegy ôkaert, mert vala kynek zallafara menend, myndden ellenfeegôt ky veet onnan es myndden halal zylô vezedelmet meg emeezt, es maf byroot ott nem haagy wralkodny, Maf okaert, mert vala kynek
- 20 haylokaban bel zalland: myndenestewl fogwa meg emeezty az az hozyaa hafonlatoffaa, es kellemeteffee teezy, hogy ew ees az wr iftenessfe leegyen ps LXXXI Ego dixi dy eftis et fily excelli omnes. en mondaam mert mynd iftenek vattok ty es az mennyey felffeeghnek ffay Ittx Io duodecimo En meennyey zent
- 25 atyam: tarchad meg ewket myndden gonoztwl hogy mykeent my eeggyek vagywnk, atya es fyw azonkeppen ewk ees eeggyek leegyenek my bennewnk, kynek fundamentomaat ez may zent zyletetnek napyan vetee ffel kynek veegezety foha nem leezen
- 40 mennyey dychôfeeghnek bodog orzagaban. || Ez may zent Napnak azert meltoffagara harom rend bely tanwlagwnk leezen Idwessfeegewnk mellee Elffew leezen arrol eewnek mynee es mynemew Ideyben zylettenek ez mastany zentôk kyrôl zolany akarwnk, twdnnya ylylyk zenth Ioseph. Azzonywnk zyz maria es wr ffyw Iesus Cristus ez vylagra Kyknek byzon ertelmeet ezen
- 35 keppen talallyon az nagy Cronicaban: yollehet fokan fok keppen zollyanak rola Mykora ez vylaag zyletetynek wtanna yrnanak ewt ezer eegy heyan Nekyk tyz heeyan mongyaak ezten-dôben: Es romaflagban. awagy ez vylagnak nagyob rezeet byrnaa.

es wralkodneek Octavianus chazaar, ky mynt az ollyan ydôben
 Iambornak es yo eeletewnek yteeltetyk vala Az meennyey
 teremtô wr iften adot vala bekefeegôt mynd ez zeeles vylagon,
 meel ydôben zyletteteenek ez vylagra ez fewlwl meg mondot
 harom meennyey zentôk, Mykoron kedeeeg zent Ioseph az yyz⁵
 mariat hozyaa vewee. ifteny parancholat es yelenet zerent, Io-
 seph vala negwen eztendôs ember: testeeben yyz. elmeeyeben
 zeplôtelen, zyweeben alazatus elkôcheeben eeggyegyew es lel-
 keeben iften feelô: Azzonywnk yyz maria kedeeeg tyzen ewt
 eztendôs mynemew lótt leegyen kedeeeg eeleteebeen, mynd az¹⁰
 zent ewangeliom ky yelenty, mynd az zent doctorok nylwan
 zolnak rola, kyknek wtanna my azt valhattyok hogy mynd ez
 zeeles vylagon sem volt ollyan malaztus es zentsfeeges mynt
 ew felfseege kyrôl az ew zent Innepy napyan eeleget lathat ha
 ky akarya ew zentsfeeges eeleteenek meltoffagarol: Az harmadyk,¹⁵
 twdnnya yllyk zentôknek zente ifteneknek iftene kyralyoknak
 kyrallya | Es myndden wraknak wra. Azon ydôben es eztendô-
 ben fongantateek az vygaztalo zent leelektewl, es zyleteek
 ffyrffywnaal kyl, termeezet nek felette wy zyleteefnek moggya
 zerent choda keppen tyztassagus yyznek zeplôtelen mehetewl,²⁰
 mynt az zeep yllat az vyragtwl, awagy az feeneffeeg az naptwl
 myndden ferelemnel kyl. De maga ydô zerent, ky erek zyle-
 teeffel zyletyk atya iftentewl [azzonyalla] anyanaal kyl myndden
 ydônek elette Annak okaert doctoroknak mondafok zerent ewtôd
 rendbely Idew bel telween kezdettwl foghwan. hatod kezdetek²⁵
 kyben mastan ees eeelwnk: kynek veeghezety az wtolfo yteelet-
 nek napyan telyk be, kyn magyarasztatyk az veenfeeg, zent
 Agofton doctornak es zent Gergelnek mondafok zerent [zerent]
 Mykeppen azert: az hatwan eztendôs veen emberben mynd erô
 mynd yffywfagnak fyrya el fogyatkozyk es naponkeed myg towab³⁰
 towab vonzya veenfeegeet ereye zakat orczaya megh ranczofwl,
 ynay nem byryaak ha le yl ees yay, ha ffeel keel ees yay az
 el mwlt ewrôm, vygafaag nyegheefre ohaytafra fordwlt, sem eghet,
 sem napot nem lathat zômeewel De vala hol yaar keel, chak az
 fekete földet neezy: kyben hamar lakafa es valtozafa leezen.³⁵
 Byzon bezeed zerelmes atyamffyay ha ky ezeeben veezy: Azon-
 keppen vagyon dolga es folyafa ez mastany hatod eewy ydônek
 mykeppen yol lattyok, yme myndden orzagok tôrethnek, varafok

valalok zent eegybazak pwztwnak: emberek fogyatkoznak, Gonoffagok meg bewōnek yozagok meg hydegōdnek, mynddenwt hadakozaaf, myndenwt weer ontaaf: Nynchen sem Isten feelōknek sem zegheen Adamffyanak batoriffaga hol ott meg maradhaffanak.

5 Azert myndden yteeletneel kyl latt yok hogy ez vylaag el vee-
 41 newlt es kōzel vagyon fogyatkozafanak vegezety, || Mafod tanw-
 fagwnk leezen arrol my oka hogy zent Ioseph az zyz mariat
 el akarya vala hadny, kyrōl ez may zent ewangeliom nylwan
 valo byzonfagot teezen, kyrōl yollehet fok veelekōdeefōk van-
 10 nak doctorok kōzōt. De mynd hattra hazywan az fok argualafokat
 veegyewnk byzon wtat elenkben, kynek ynkaab meg hyhetewnk
 wgy felelnek reea zent Gergel, Origenes es Aranzayw zent Ia-
 nus. Mykōron zent Ioseph meg ysmertte volna az zyz mariat,
 ymaran az kez fogafnak wtanna hogy iftennel tellyes volna ew
 15 zent meehe, Azt ees twdwan hogy ew annak oka nem volna,
 Abban byzonyos leween hogy az zyz maria femy gonoffabban
 nem leeletōt volna. Azt veely vala kedeeg hogy wr iften vala
 mynemew chodaat es wyyonnan valo dolgot akarna az zyzzel
 tenny, meeltatlannak yteely vala magaat az nagy alazatoffagbol
 20 az zyz mariawal tariffwl lakozny. Annak okaert akaraa hogy el
 tawozneek ew tewle ifteny feelelemeert, kyrōl wgy mond Crisof.
 O zyz marianak ky yelenthettlen dycheerety, yme lattya vala
 Ioseff hogy nylwan meheben fogadot vona es femy gonoz hyrt
 hozyaa nem gondolhat vala. Azonrol zent Ber. do. meg wgy
 25 mond. Az okaert aloytom hogy el akarya vala hadny tytkon,
 hogy magaat meg mentheffe Mert ha nylwan el yzte volna
 awagy el hatta volna, tōrween zerent okaat kerdōtteek volna
 es azonkeppen ky nylatkozot volna az nagy tytok ydōnek elette:
 Awagy kedeeg az hytetlen neep nem hyween mynd ewtet mynd az
 30 zyz mariat meg kōweztee volna. Mynt leen ees hogy choda teetelee-
 nek ydeyn meg keenozwan zeernyew halallal meg ōleek az magaff
 kereztfifanak agaboga kōzōt, | Mykōron azert zent Ioseph latta volna
 az zyz mariat terhefnek lenny ees ew zent orczaya tellyes feenes-
 feegghel feenleneek mynt az nemes haynal Cyllag, mynt zent Ber.
 35 es Ieronimus doctorok monggyaak, eeggyeertaz ollyan nag choda-
 latus dologeert, Mafeert az zeplōtelen zyznek nagy meltofagaert
 harmadert az ifteny dolognak foghatatlanfagaert, mert nem
 twggya vala veegkeppen myre veelny gondollya vala magaat

el enyezteny es az zyz mariatwl el tawozny. De zerelmes atyamffiyay, mynd ez eellyen dolgokat gondolhatwnk mynd ifteny zôrzeefbôl lett lenny ky meg ees byzonwltatyk mykoron zent Gabriel neky yelenween almaban ez nagy ifteny dolgot es tanachot meg adaa twdny mondwan Ioseph Daudid keralnak⁵ fflya Ne akar' feelny mariat tarffwl hozyaad veenny es vele eeggywt lakoznod, ew neky zolgalwan azon tyzta zeplôtelenfeegben mynt ymaran egy maaf akarattyawal ffel fogattatok. Mert ky ew benne zyletôt zent leelek wr iftentewl vagyon, Ett kerdhetnee vala ky myert nem yelentôtte meg ewneky az¹⁰ zyz maria annak elette ez nagy ifteny tytkot, hogy Ioseph ees byzonyos lett volna benne. Reea felelween lyra wgy hogy twggya vala az zyz maria mert nem kellene ydônek elette fenkynek mondany. myg wr iften nem akarnaa. Mert annal ky ky volna yelentendô: ky bel ees teleek zakariafban, zent er-¹⁵ febetben, es zent Ianufban, mykoron az zyz maria ewket meg latogataa hazoknaal Luc 1 Hogy kedeeg zent Ioseph sem mértte leegyen meg kerdeny az zyz mariat, mondatyk az nagy leelky tyztôletes zemeermesseghnek oka, mynt wr iftennek zôrzeefebôl hogy hallanaa es tanwlana meg az ifteny kôwettewl yelenet²⁰ myat Es mynd ew akkoron, mynd my kyk hallyok maftan myndden ketfeegôt el tawoztatnank my zywnkbôl annak myatta ||

Harmad tanwflagwnk leezen arrol mynemew zentffeeeggel⁴² keel eleyben kelnewnk Az meg yfmert meennyey dychôfeeges kyralnak es keralne azzonnak: ez Idwesseeges tanwflagnak oka²⁵ ez, mert wgy vagyon megh yrwan ooh tôrweenben Iofue kenyweenek harmad rezeeben, mykoron wr iften az Izrael nepeet atal akaraa hozny az ygyeeretnek fôldeere byrnya az Iordan vyfeen, Monda Iofue az neepnek, zentôlteffetek meg ma es legyetek keezôk, mert honapy napon megh lattytatok iftennek³⁰ ifteny feelffeeges hatalmaat, meel zent ygheek meltan mondatnak ez may napnak meltosagara, annak okaert eenekly anya zent egyhaaz ez may zent veternyeenek zolofmayaban. yn্থween az ew hyw kereztttyen fflyayt, hogy azonkeppen meg zentôlteffenek tyzta tôredelmesseegnek gyonafnak es penitencianak my-³⁵ atta, hogy az honapy napon tyztak malaztosok es meltaak leheffewnk az zent wr fflywy zyletetnek ôrômeeben kyrôl wgy mond zent leo papa: ylyk zerelmes atyamffiyay az my lelky

yfmeretewnknnek myndden yzeet rezeet rey^tók helyeet myndden
 förtelmeteffeegóktewl tyzt^oytanwnk hogy az ew zent zyletefee-
 nek napyan femy oly ne leeletteffeek my bennewn^k kywel ew
 zent iftenfegeenek zemeyt megh banchok, Mert yollehet ymaran
 5 zyletót leegyen es menyben meent legyen. De maga onnan ees yol
 lattya es meg neezy mykeppen zolgallyaak es tyztólyk az ew zolgay
 az ew zent zyletetynek napyaat: Annak okaert hogy ezewn^kbⁿ
 ywtⁿa az ifteny yrgalmaffagnak meltosaga. es velewn^k tót zerelme-
 tes kegyelmeffege, meltan hozya anya zent egyhaaz eleen^kbⁿ
 10 az reeghy yrafokat mondwan. zentólteffetók meg mert honapy
 napon chodaat teezen wr iften ty kóztetót Iof. III. et II paralip XX.
 O Iudea es Ierw^salem ne akaryatok feelny. honapy napon
 nyomoffatok ky: twdn^ya ylyk | Ty ellenfeegtóknek ellene es wr
 iften leezen veletók. Azonkeppen mondatyk mynekewn^k ees
 15 zerelmes atyamffay, hogy myndden keppen nyomoffewn^k kywe
 ez vylaghy eeletnek fok ellenfeegy kózzól, mert byzonyawál
 nagy keefalkodaf leelky Idwózewlew embernek ez vylagon eelny.
 kytewl meeg az wr iftennek zent ffya wr Iefus Criftus fem
 ohataa magaat De mykeppen az zent ewangeliftaat meg yrtaak,
 20 mynek wtanna ez vylagra zyleteek az iften zylew zyz mariatwl
 ottan fyrnya kezde ottan zenvedny kezde, es zent vereet hwl-
 lataa, kyt veegre az magaff zent kereztfian veegeze el az my
 meg zentóleefewn^kkert. az my Idwefseegewn^kkeert. az my halha-
 tatlanfagwn^kknak dychófeegeert Oazert zerelmes atyamffay. O
 25 aldót kerezttyn neepk. Az felwl meg mondót zent ygheeknek
 ynteefe myat zentóll^yetók meg ty magatokat Az aldót zent wr
 ffyw Criftus Iefus zyletetynek napyara: kyre ew zent yr-
 galmaffaga engheggye malazttyaat mynddennek mynekewn^k
 ees Amen.

30 Karachon eeyely myfenek. proffecyaia. Epifto-
 laya. Ewangelioma

Ez eeyely zent Aranyas myfenek. proffeciayaan yrtta meg
 zent Elayas pptha kenyweenek kylenczed rezeeben, kyben nyl-
 wan kywe yelenty wrwnk Iefusnak ez vylagra valo zent zyle-

teefcet zyztewl, es hogy ew leegen az byzon iften, meenynek
es földnek wra es feyedelme :c mynt meg hallyok. kynek bew-
tew zerent valo magyarfaga ezen keppen vagyon

Proffecya.

Az neep ky jaar vala feteetfegben laata nagy vylagoffagot ⁵
es az halálnak tartományaban || lakozoknak vylagoffaag tamada ⁴³
Mert kyfded zyleteek mynekewnk es ffyw adateek mynekewnk
es leen ew feyedelemfeege ew karya ereyn es hywattatyk ew-
neky newe chodalatus tanachus iften. eróff yewendô orzagnak
attya. bekefeegnek feyedelme, Meg fokafwltatyk az ew byrodalma ¹⁰
es bekefegeenek veegezety nem lezen Dauid kyrálnak zekyn es
orzagan ylendô hogy meg ereffôhe ewtet es meg eppôhe ygaz
yteeletben es ygaffagban matwl foghwan mynd erek eeletyg.
Az mennyey feregeknek wra hatalma teezy azt.

Ez may zent Epiftolaat yrtta megh zent paal Apostol: ¹⁵
Tytuf pyspek tanoythwanyanak yrth leweleenek mafod rezeeben,
kyben tanoyttya mykeppen predicallya az wy kereztyeneknek
Cristus Iefusuak zent malazttyaat. Es kyben hogy veegy meg
maradhaffanak myt kellyen tennyök es mynt ez vylagon eellnyök
mynt meg hallyok kynek bôtew zerent valo magyarazattya ²⁰
ezenkeppen vagyon

Epiftola.

EN zeretô atyamfya twggyad azt, merth mert a'my Idwô-
zôytô iftenewnknek malazttya meg yelent myndden embereknek
tanoytwan mynket hogy ellene mondwan myndden eektelenfeeg- ²⁵
nek es ez vylagy keewanfagoknak yozanwl, es ygazan, es ke-
gyeffen eellyewnk ez vylagon | Varwan az bodog remeenfegôt
es az nagy iftennek es my Idwôzôytô wrwnk Iefusnak Cristuf-
nak dychôfeeges yewetelyt, ky my eerettewnk atta ennen ma-
gaat hogy mynket meg valtana mynden alnokfagbol es meg ³⁰
tyztoytana maganak kellemetes neepet yo mywelkôdetnek nyom-
dokoyt, ezôket zollyad es ynched az kôz neepnek. My wrwnk Iefuf-
ban Cristufban Sequitur ewang Exyt edictum :c. cum expoficione

Meg halwan es erthween az zent yrafnak magyarazattyaat.
hallyok meg towabbaa az my zywnknek leelkewnknek kywana- ³⁵
tus oyoytozafaat, zerelmetes kewanatuffagaat, eedeffeeges aranyas

Iefus Idwôzôytew wrwnknak dychôfeeges zent zyletefeet, Hal-
lyok eedes zerelmes atyamffiyay elezer az ifteny kôwetnek
zayabol mondafabol yrafabol, yollehet ymaran meg hallottok
eegyzer meg magyarazwan az zent ewangeliomot Luc II. De az
5 nagy lelky eedeffegnek myatta meeg ees hozyok elôwe mond-
wan, zylee zyz maria ew eeggyetlen eeggyeet zeep Iftent, zeep
Iefuft, zeep Cristuft es apro poztochkakban bel takargataa, es
helhóztetee az yazolban, Mynek elôtte ez nagy ymadando eedef-
feegról lelky tanwflagot teennenk es zolanank, mynd nyayan
10 feyet haythwan ymaggyok aldót wy vendeeg kyralnak tyzta
zyztwl valo zeplôtelen zyletefeet, mondwan my zywnkben lel-
kewnkben Idwôz leegy erekkewl erekke ky mennyek földet
benne valokkal teremtôtte: te zent zyz zyleddel eegyetem-
ben Amen.

15 Kynek ymaran zent malazttyanak myatta ez may zent
napnak es wy wr ffyw zyletefnék erwôndetes meltofagara
harom rendbely leelky tanwflagwnk leezen

Elffew tanwflagwnk leezen arrol mynemew nagy eedeffeeg
44 adatyk az oly ayoytatus lelkw embernek. ky eedes || Tyzes
20 zeretettel meg emlekôznek az zeep zyz mariatwl zyletôt zeep
iftennek ffyarol Elezer meel yghen zeepôn [zylee] fogadaa az zyz
maria meheeben az ifteny magzatot: Mert byzonyawal zeep vala
az ifteny kôwet zent Gabriel ky azt meg hyrdetee mondwan
zent lelek iften yew te beleed es az feelfeegôs wrnak erey es
25 hatalma meg arnyekoz teegôdet, az az az hatalmas atya wr if-
ten ew zent ffyaat nekôd aggya testben zylnôd Annak okaert
az magzat ky zyletôt zent leezen, twdnnya ylyk ew termeezety
zerent, Ez eellyen zent foganattrol emlekôzyk zent Elfayas
cap XI Tamad vezzô zaal yeffeenek gyôkereebôl meel yeffe
30 vala Daud kyralnak attya Azt magyarazwan zent Bernald doc-
tor wgy mond, Ha ky kerdenee mykeppen fogantatot Cristus es
zyletôt az zyz mariatwl Azt vallo hgy mynt az zeep vyrag
az az fatwl. es az zeep yllat az vyragtwl, twlaydon ifteny hata-
lornak myatta Mafodzor gondolhattyk meel ygheen zeepôn
35 zylee, mert myndden faydalomnaal ferelemnel es yaynaal kyl
annak okaert hafonlattatyk az zeep liliomboz, ky nagy zeepôn
zyly az ew zeep yllatw vyragaat Ha ky kerdenee honnan volt
az azzonywnk marianak hgy femy terheet neheffegeet nem

zenwette legyen Reea felelnék doctorok mondwan, hogy elfew
oka twlaydon ifteny hatalmaffagnak malasztuffaga, zent Agofton
meg mykeppen lehet ott vala my nehelfeeg awagy termeezet-
nek terhef volta hogy ha ennen zemeelyere ott vala, ky mynd
az egheez termeezetôt [terhő] terhőneel kyl markaban vyfely wgy 5
mond towabbaa azon hatalmas iften ky ffel tamadafanak
wtanna ayto be rekeztween egheezzen bel meene az tanoythwa-
nyokhoz: Azonkeppen mykoron zyleteet, kapw bel tetween ky
ees yewhete mynden ferelemnel kyl Ezek. XLIII Symt azert
termeezet zerent valo zeer tartaft ne veellyen es ne gondollyon 10
ember ez zent zyleefnek dolgaban: mert honnem ember annak
veegeeremehetne, hamarab el fogyatkozyk annak elette, mert az
embery bolondsagot Nem yllyk az ifteny tanacchal eeggywt fwt-
tatny zent Esayas proffetanak mondafa zerent. Harmadzor gondol-
hattyok mynemew chodakeppen emptette leegyen az eedes zeep 15
yz maria iftennek zent ffyat zyzelfeeges teyeewel. ha az zyznek
termee|zet zerent teyee nem lehet: Az kedeeg ygaz es byzon hogy
ennen zyzelfeeges teyeewel eeltette. mert eegyeb azzonyallatok
közöl Cristufnak daykaya foha nem volt Sem yllôt lenny, Wgy
mond rola Lwdwlffus newô doctor, mellee alwan az teeb ayoyta- 20
tus doctorok ees, hogy mykeppen wr iften nagy choda dolgot teen
az zyz mariawal Atya Iftennek zent ffyaat meheeben fogadwan es-
zeplôtelen zylween. azonkeppen ez ees eeggyk choda hogy az
zyznek teyet enghede ew zent ffyanak telt zerent valo eeleteere.
Annak okaert vala mykoron az eedes zeep zylôtteet emtette 25
awagy yllette apolgatta. fôrôztôtte es polalgatta myndenzôr nagy
ifteny eedelfeegôt erzôt ew leelkeeben. nagy zerelmet ew zyvee-
ben. nagy eedelfeegôt ew erzeekenfeegeben, az eedes zyz maria
es terdre efween ew elôtte nagy few haytaffal ymatta ewtet
Azt yegyzy maftan Az zent myfenek ydeyn az pap yambor 30
hogy menezzer az zentffeeghôz nywl Anneezor feyet hayt
ymadwaan mynd egheez kereztyenfeegnek kepeeben: mynt
akkoron az zyz maria ees teet. tellyes anya zent egyhaznak
kepeeben. Negyedzôr gondolhattyok meel mondhatatlan zeep
magzatot zyle ez vylagra az zyz maria. wrwnk Iefuft EEth 35
kerdeest teeznek doctorok raytta hogy ha zeepfeegôfb volt ee
wrwnk Iefus mynden teremtôt allatok közôt földön meennyen,
reca felelnék doctorok. hogy az zent angyalok yollehet ew dra-

galatus termeezetök zerent myert az elfew ifteny teremtöt zyn
 abraz megh nem feytetöt zebbek lettenek leegyen mynt Cristus
 halandofagaban. Annak okaert mondaa ew rola zent dauid pptha
 Ps viii meg kyffeböyted ewtet eegykeweffee alaab az angya-
 5 loknaal. De maga az nagy meltosaagnak es ifteny malaztoffag-
 nak myatta zeb volt wrwnk Iesus meeg az halandofagban ees
 mynd angyalnaal mynd eegyeb teremtöt allatoknaal, kyröl wgy
 mond Origenes do. Soha ollyan zeep zyn, zemeel es termeezet
 nem yewt ez vylagra mynt wrwnk Iesus. Azont vallya zent
 10 Dauid Ps l hogy mynden embereknek fyaynaal zeeb zemeelyw
 volt az Cristus zent Ber do. meg wgy mond. Nem chak embe-
 reknek fyaynaal De meeg ezerzer valo angyaloknaal ees, mel-
 45 tan kedeeg mert || Meeg az meennyey zent angyalok ees kee-
 wanfaggal neezteek neezyk ees Cristuf Iesufnak zent zyneet
 15 Erröl wgy mond Scotus do. super iii O meel bodogtalanok leez-
 nek az nyawalyaf bynefek kyk eellyen zeep zynnek erwende-
 tes latafaat erekke el veztyk. es az förtelmes pokolbely erde-
 göknek rwtfilagus zynöket neezyk. ky mynnden kennaal
 halalnaal rettenetefb Vyzon ellen meel bodogok leeznek az
 20 ayoytatuf zyw lelkew kereztyenek kyk erekkewl erekke
 neeznek, es neezween eelnek, elween erwllnek vygadnak az
 aldor wr Iesus Cristufnak dychöfeeges zyneenek tyköreeben,
 kyböl mennyen földön mynnden teremtöt allatokat latnak es
 yfmernek. O zerelmes atyamffyay ha kynek lelky eedeffeeg
 25 keel eellyen dolgokrol elmeelköggyeek, es kynnyn meg wtal-
 hattya ez vylaghy el mwlando zeepfeegöket, Wgy mond rola
 zent Agofton doctor ees. O ayoytatus leelek, vala hol az aldor
 Cristuft Iesuft latot, latz nagy zeepfeegöt: ha az menyorzagban
 latod ott zeep, ha ez földön voltaban zeep, Ha atya iftenben
 30 az zent ygheet zeep, ha ember annyaban testöt es ygeet zeep,
 ha ew zyleyeenek meheeben zeep, Ha zyletween az lazolban
 zeep, Ha ew yz annyanak öleeben zeep, zeep mynden choda
 teeteleeben, zeep bezeedeeben zeep keen zenwedeseeben, zeep
 hallottakat tamaztwan zeep az magaff kerezttfan zernyw halalt
 35 zenwedween, zeep az koporffoban, zeep ffeel tamadwan zeep ew
 menyben ew zent attyanak योग्यara ylween, howa ew zent ma-
 lazttyanak myatta mynket ees meltoztasson vyny es ew zeep
 zent zyneenek dychöfeegeet latnwnk adny Amen,

Mafod tanwfagwnk leezen arrol doctoroknak vetekódeefók
 zarent My oka leen hogy az kegyelmes wr iften kynek myn-
 denek lehetfeegőfók es myndden allatok hatalmassaga alat van-
 nak: Az zent angyaly dragalatus termeezethöz nem mwтата
 meg az ew kedwel es zerelmetes voltaat hogy kőzönfeeges⁵
 veetőknek es ez vylagnak meg valtfagaara nem valaztaa az
 meltob termeezetőt hanem ez nyavalyaas | Bynes embery terme-
 zetőt kyről zent paal apostol nylwan valo emlekőzetőt teezen
 az sydoknak yrtt leweleeben Ebre 11 mondwan Semykeppen az
 angyalokat nem valaztaa, De Abrahamnak magwaat valaztaa,¹⁰
 ky nagy kegyes yrgalmassagnak lattatyk lenny my hozyank
 kyről wgy mond zent Gergel doctor es In moralibus, myert az
 angyalok kőzöt ees byn es veetők leeletteteek, mynt ez vylagy
 halando neepeek kőzöt ffeel vehette volna az angyaly termeeze-
 tőt ees, ha akarta volna.

15

Reea felelnék zent doctorok Bonaventura zent Tamas es
 teebbek fokban super iii Sñar mondwan hogy mywel az wr if-
 tennek keth ffele hatalma vagyon, eeggyk kywel mynddent tehet
 es yllyk tenny Mafod kywel ees mynddent tehet De nem yllyk
 tenny, kyre nemykeppen peldaat hozhatwnk zent paal monda-²⁰
 faat [†] ertelemnék okaert Ennekem wgy mond myndent zabad
 tennem de nem myndent yllyk, twdnnya yllyk, eegyebeknek
 tantorodafokeert es gonoz peldanak el tawoztatasaert. No azert
 az wr iften ees absoluta potestate kywaltkeppen valo hatalma-
 wal. kyeert myndenhatonak mondatyk hogy az angyaly termee-²⁵
 zetből valtotta volna meg mynd angyalt mynd embert. Ez eellyen
 hatalmawal meeg az karhoztakat ees Idwőzöythetnee, De ew
 zent ygaffaganak ellene volna, Maf hatalma vagyon az wr iften-
 nek ky yrgalmassal elég vzt ordinaria, kynek myatta ynkaaban
 lattateek es ylleeek tenny hogy embery nemzetőt valasztanaa az³⁰
 ffeel veeterre honnem angyalyt ymez harom yeles okaerth, Elő-
 zer az bynnék veetkeert Mert az angyaly veetők meg bochat-
 hatatlan leen mert penitencia tartasra ewk alkalmasok sem vol-
 tanak sem leeznek: de sem lehetnek wgy mond Damaszenus
 doctor li iii Zent Dyenes meg wgy mond de celesti Ieraczya³⁵
 vala myt az erdeg tett eegzer. oly yghen meg ereffódót benne
 hogy myndenkoron yonak twggya annak soha nem terhet
 penitencia tartasra, kyről zent Marton pyspeknek wgy felelth ||

46 Vala ha meeg az nagy iften ezennel meg adnaa az nagy dychõ-
seegõt, meeg sem lehet hogy en arrol penitenciat tartaneek.
Meeltan azert fogaa elõwee ez zeegheen bynes embery nemze-
tõt ky alkolmas az penitencia tartafra. Wgy mond nyhol zent
5 Agofton doctor ky mynd ezeeben veegye: Embõree az byn tee-
tel. erthween gyarlofagnak myatta, mert kywe ees kelhet belõle
penitenciaawal. De erdõghee ky az bynben veegy meg marad
awaygy nem akar ky kely belõle, kyk soha bochanatot nem
erdemnek, mynt luciper:

- 10 Masod oka zemeelnek yllendõ volta ha az angyaly
termeezetõt Criftus ffeel vôte volna, ew kõztõk arra valo
zemeelt nem talalt volna. Mert az zent angyalok eegyzerff
mynd teremtettenek es eegyik malyknak fflya sem mondatyk
sem lehet. Mynt az ifteny termeezetben embery termeezetben latta-
15 tyk lenny zaporodafnak okaert, kyrõl zent wgy mond Roma v.
mykeppen az egy elfew embernek enghedetlenseege myat fok by-
nes emberek zõrõzteteenek Azonkeppen ylleek lenny hog esmeg
eegy Idwõzõtõnek myatta fok ygazak zõrõztetneenek twdnya
yllyk Criftus Iesufnak: ky atyanak byzon fflya volna anyanal kyl.
20 es embery termeezetben azon fflyw anyanak ees fflya volna eegy
emanuel ky alkolmas volna zenvedny egy felõl Alkolmas volna ffeel
ees ffeel tamadny mas felõl: ky myat angyaly romlaaf mynd
embery efet tellyeffeeggel meg eppewlne

- Harmad oka azon eredet zerent valo esethnek okaert.
25 Mert az angyaly termeezet ennen magatwl efeek el fenky ke-
feertety nem vala, Az ember kedeeg nem ennen magatwl, de
az alnok erdegnek chalardsaga myat. Annak okeert ees Adam-
nak byne yrgalmaffagot erdemle De nem lucipernek byne, Mert
vala ky vakmerõfeeggel es twdwan veetkõzyk zent leelek ellen
30 valo byn ky mynndden bynneel nagyob mert soha annak iften
meg nem bochatty [†] twdnya yllyk ha penitenciara nem teer.
O azert zerelmes atyamffay nylwan erthettyõk ez fõlewl meg |
Mondot okokbol ha az kegyelmes atya wr iftennek zent fflya
zent ygheeye zent bõlcheseege magot nem palantalt volna em-
35 bery termeezetben. Zent Elayas proffeta mondafa zerent ollya-
nok mynt az atkozot varafok Sodoma es Gomorra yllyk vala
azert hogy ez zeegeen gyarlo embery nemet kywalt keppen meg
latogatnaa es megh segheellenee es ez nemes embery nemzet

tellyeffeeggel el ne vezne De valnanak yok, ygazak, es zentók
kôzzôle kyk az angyaly efethnek helyeet bel tólteneek es az yo
angyaloknak tarffolkodnanak orzagolwan kyt mynd azonkeppen
meg zôrze ew aldót yrgalma, halaa leegyen ew zent feelfseeges
isteny yo voltanak,

Harmad tanwfagwnk leezen arrol mynemew zentfseeges
zolgalattal zolgala az eedes zyz anya maria, az aldót wr
ffyw zyletôt Iesufnak ew zyleeseenek wtanna. Hogy my ees meg
tanwlwan pelda zerent twggywnk, ha test zerent nem lehet
awayg chak leelek zerent zolgalny az my kegyelmes Idwôzôy-
tenknek Ayoytatus doctoroknak mondafokzerent, mykoron az
eedes kegyes anya maria, istennek zent ffyaat meheben fogadaa
bodogb leen elmeyeen fogadny hytnék myatta, honnem me-
heben test zerent, mert ez wtolfo soha nem lehetôt volna ha az
elffew nem tórtent volna, kybôl nagy byzodalmas bodogfaag
ygyeertetyk es adatyk mynekewnk ees ez eellyen malaztbol, merth
ezenkeppen myndden tyzta es zeplôtelen lelkew ember fogathattya
Cristuf lelky foganattal kyrôl nylwan zolnak zent Ber. zent Agoston.
hogy eremest lakozyk es nywgozyk Cristus Iesus az tyzta leelkew
embernek elmeyeen mynt az zeep vyragokkal megh hymtôt
agyon, Mafod tellyes vala az zyz maria isteny tyzes zerettel my-
koron zylee az istennek zent ffyaat Azonkeppen vala ky isteny
zeretetben lakozyk byzonnyal twggya hogy isten lakozyk ew benne,
harmadzor meg kôtozee zorongataa bel polalwan kyn magya-
raztatyk az atyaffyw zent zeretetnek egy mafhoz valo kôtele-
zety kyrôl wgymond zent hwgo pyspek O zent zeretetnek ty-
zes erôff kôtele || Kywel az hatalmas isten az erôff kereztffa-
hoz kôtoztetheteek, es ember azonnal ha azon zeretettel meg
kôtoztetyk myndden lelky zeplôyeet el mossa. Neegyedzôr az
yz any maria Cristuf zyzelfseeges teyeewel eeltete, kynek
termeezetzerent feyeerfeege es eedeffeege vagyon, kyn magya-
raztatyk ayoytatus embernek leelkeeben Az wr istenhez valo
yo gygekôzetôt es gheeryedetes kegyeffeegôt Ez eellyen lelky
yozaggal eeltetyk Cristuf az zegeenyeknek leelkeben Math xxv.
Esuriui et dedistis mihi manducare, Et quod vni exminimis
in eis fecistis, mihi fecistis, mynd ezenkeppen zerezerent meg gon-
dolwan vala myt az eedes isten zylô zyz maria tôt es zolgalt
atya wr isten zent ffyanak test zerent Azokat kerezttyen em-

ber meg tehety lelek zerent, mykoron zent zereretettel zywel
 hordozya O azert zerelmes atyamffay mennyewnk el lelek
 zerent az kegyes zent iften fflyanak yazola agya eleeben, es
 ymadwan az eedes zylöttet ew zent annyawal mongyok tyztöl-
 5 ween. O kegyeffeeges meennyey kyalne azzon. O ifteny ma-
 laztnak es yrgalmaffagnak zent annya O my Idweffeegeewnkek
 eeggyetfen eegy remeenfeege, te hozyaad keyaytnk te hozyad
 fohazkodwnk. es gyarlo halandofagnak wölgeeböl, Emleközyeel
 meg az nagy nemes kegyeffeegröl. kywel az te eedes zent fflyad ez
 10 vylagra akara my eerettewnk zyletny zenwedny es meg halny
 Es engheggyed mynekewnk te zent anyay kegyeffeegödböl az
 te zentffeeges zylöttedet wr Iefust Cristust lathatnwknk tarthat-
 nwnk byrhatnwknk ez vylagon eelween ew zent malazttyanak
 myatta es holtwnk wtan az erek dychöfeegnek myatta Amen.

15 Karachon haynal myfenek Proffecyaya Episto-
 laya. Ewangelioa

Ez may zent Myfenek Proffeciayaat yrtta meg zent Esayas
 pptha kenyweenek hathwan eeggyed rezeeben, kyben az zent
 proffeta. nylwan kywe yelenty, mynt az eedes iften fflyanak
 20 mynd zent lelek wr iftennek zemeelyeet Atya wr iftennek ees
 kywe yelenty az ygheeben wrnak, mert mynd az dychöfeeges
 zent haromfaag yelennen volt mykoron az eedes Iesus ez vy-
 lagra yewt a'my Idweffeegeewnkeert, kyröl ennen maga ees
 byzonfagot teezen. Io. xii mondwan. Es nem vagyok en magam.
 25 de en atyammal ky enghem bochat[t]ot, kyt zent leo papa nyl-
 wan meg magyarazwan wgy mond, Nem chak az fflyw de mynd
 az tellyes zent haromlag cheleködöt ez vylagnak meg valtf-
 gaban, yme azert mykeppen yew az oh törween az wy tör-
 weennyel egybe Ez azert ez mastany proffecianak bötwnk zerent
 30 valo magyarffaga

Proffecya.

WRnak zent lelke en rayttam myeert hog meg zentölt
 legyen engemet zylygöknek hyrdeteefökre bochatot enghemet,

hogy az tőredelmes zywőyewket meg orwoflanaam es foglyok-
nak zabadlagot predicallaneek es bel rekeztőtteknek ky bocha-
taft hogy hyrdetneek iftentewl adatot kellemetes eztendőt es
a'my iftenewnknek bozzw allo napyaat az az yteeletyt hogy
fyonnak fyroynak zörözneek vygaztalaft, es adneek ewnekyl 5
Coronaat az hamwban ylecfőkert ewrömnek olayaat ohaytafok-
eert dycheeretnek palasttyaat zomorw lelkőkeert es hywattanak
ew benne ygaffagnak erőffy: wrnak palantalasa iftennek dychő-
seegere: es hywalltattok mynd iftennek papynak es mongyaak 48
tynektők mert iftennek zolgay vattok, ezt mongya az mynden-
10 ható wr iftennek.

Ez may zent Mifenek Epistolayaat yrtta meg zent paal
Titul pyspeknek yrth leweleenek harmad rezeeben, meel epif-
tolanak [m]elette ynthween ez ew zerelmes tanoythwanyaat hogy
mywel predicallanaa az wy kereztyeneknek, mykeppen myndden 15
rendbely feyedelmeknek engödelmefők volnanak es myndden
yo mywelkódettre keezők volnanak: my okaert keellene kedeeg
azt tennyők, ez may zent Epistolaban ky yelenty mondwan.

Epistola

EN zeretöm twggyad mert meg yelent a'my Idwőzōytew 20
iftenewnknek kegyelmessége es emberfsége Nem az oly ygaf-
sagnak mywelkódetyből kyket my tettewnk. De az ew zent
yrgalmassaganak myatta Idwőzōytőt mynket az kerezthseegnek
wy zyletefeenek es zent leelek meg wyoytasanak myatta kyt
öntőt my reank bewfeeggel my Idwőzōytew wrwnk Iesus Cris- 25
tusnak myatta. hogy megh ygazwltatwan ew zent malazttyanak
myatta erekőfők lenneenk az erek eeletnek remeenfeeghe zerent:
My wrwnk wr Iesusban Cristusban.

Sequitur Ewangēlium secunde Misse In aurora cum exposi-
cione

30

Megh hallook Crisfus Iesusban zerelmes atyamffyay mynd
ooh törweenböl mynd wy törweenböl az zent Irafnak magyara-
zattyaat kyk yollehet eeleget volnanak my hytewnknek erőffe-
geere es remeenfelgewnknnek taplalasaara: De ez zent Innepnk
meltosagara es my lelkewnknek vygaztalasara, kereffewnk mel- 35
lee lelky tanwfagokat ees. hogy lathwan halwan az my eedes
Idwőzeytenknknek zent zyletefeenek meltosagaat. yobban zywnk-

ben tewyyeek az ew zent emlekôzety Annak okaert harom rend bely tanwfagwnk leezen ez may zentffeegees ewrômnek mel-tofagarol

Elſfew tanwfagwnk leezen arrol my oka leen hogy az
 5 nagy hatalmas teremtô wr iften, es iftennek veeghetetlen bôl-
 cchefeeg e ez vylaghy halando teſtyglen es kyſded germekſeeg-
 nek zemeelyeyglen magaat meg alaznaa, ha meg gondollyok ze-
 relmes atyamffay az nagy ifteny meltofagot nem kyſded dolog
 ez. kyrôl wgy mond zent Ber. do. ſuper illa verba ewangely Io
 10 III Sic deus dilexit mvndum ⁊c O ameelkôdô es chodalatuf zent-
 ſſeeg Az nagy feellſeegees wr iften ez may napon myndenneel
 alaab zalla, mykoron kyſded germôkkee leen Es meg ſemyſôyt-
 tee ennen magaat zolganak zemeelyeeben ôtôzween zent pal
 mondafa zerent ad Phy. II. Doctoroknak azert felelettyôk zerent
 15 elezer tewee azt az nagy erdemes alazatoffagnak yozagaert
 Errôl zolwan zent Agoſton doctor VIII de tri, wgy mond Wrwnk
 Ieſus Criſtus ez halando teſtôt vewee ſſel alkolmas alazatoffa-
 gwnknak peldazattyara hogy ember ky keweelſeegnek myatta
 el eſeek paradychomban Criſtusnak alazatoffagaat kôwethween
 20 tamadna ſſel az erek Idveſſeegre, Mert wgy mond Damafcenus
 doctor: ez vylaghy gyarlo ember az nagy dwzmadot keweel-
 ſeegnek harom rendbely kôteleeben kewerôdôt vala bel, twdnya
 ylylk Iſten ellen Iſtenyg. es iftennek fôlôtte, elezer nem enghed-
 ween iftennek parancholattyanak. Maſodzor mert iftennek bôl-
 25 cchefeeg e kewanaa, Harmad mert az ew akarattyaat iftennek
 akarattyanak felette vetee, Vyzon elien wr Ieſus Criſtus el ye-
 49 ween a'my Idweſſeegewnk et meg kereſny. harom rend || Bely
 zent alazatoffagra bochataa ennen magaat, Elezer Nem emberek
 ellen De ynkaab emberekert: Maſodzor emberſeegnek ſſel vetee-
 30 yglen, harmadzor embereknek alatta, zent Dauid proffetanak
 mondafa zerent Ps. XXI En kedeeg ſeerôg vagyok es nem em-
 ber: O nagy meelſeeges alazatoffagot mykoron az aldot iften
 mynddennel ſſeellyeb valo volna az angyaly termeezetnel alaab
 zalla dd Ps. VIII minuiſti eum ab angelis Annak alatta az em-
 35 bery termeezet vagyon De yme azt ees alaab haladaa zent pal
 ad phy. II. Qui cum in forma dei eſſet ⁊c Annak alatta keen
 vagyon ubi ſupra idem obediens uſque ad mortem crucis Annak
 alatta byn vagyon, ennek twlaydonſagaat ſſel nem vewee myert iften

bynt nem tehet, mert az byn teetel erdeghy termeezet, ky Iſten-
 ben nynchen, kyról wgy mond zent Agoſton O embery allat
 tekeench meg myt zenvedôt te eretted az Criſtus Ieſus yſmerd
 meg az nagy alazatuffagnak twdomanyaat O mynemew keweel-
 ſeeg vygazttathatyk meg. ha az iſten fſyanak alazatoffagawal
 bel nem kôtôztetendyk, kyert nagy halaa adaffal tartozwnk ew
 zent yrgalmanak zerelmes atyamfſyay Maſod oka myert eellyen
 alazatoffagnak wtan es zemeelyeben yewe, leen mynekewnk
 batorfagnak es kegyeffeegnek formaya, Erról mondaa xps zent
 dauid proffetanak zaya atal Ps. XXI Vadam et annuncioabo fratri- 10
 bus meis nomen tuum. En zent atyam el meegyek es meg yelen-
 tôm az en atyamfſyaynak az te newedet, twdnya yllyk az hyw
 kerêzttyeneknek. Ha kedeeg wr iſtennek zent fſya ew nagy
 kyraly hatalmas felſſeeg zerent yewt volna ez vylagra: ez em-
 bery gyarloſaag mykeppen fſeerközhetôt volna eleyben Ha nagy 15
 ygaffaga zerent ky menekôdhetôt volna megh byne zerent valo
 keen zenwedeeſtwl Ha kedeeg az nagy meennyey wdvara
 zerent zallot volna le hozyank | Ky nem zeegyenlôt volna chak
 hozyaa ees menny: Laſſatok azert az ew nagy hozyank valo
 kegyelmes zylygſegheet yme wgy zyleteek hogy az nag ala- 20
 zatuffagnak myatta el enyeztee az ew kyraly hatalmaſſagaat,
 Igaffagaat eeggyegyew germekſeegnek zemeelye alaa nyomaa. ky
 ſenkyt nem twd megh ferteny ſem bozzwt allany: Az meennyey
 zent wdwart az zamarnak es ôkôrnek valtaa el, hogy ne feel-
 ne ne rettegne. Es zegenlene mykoron mykoron akarnaa eley- 25
 ben ſeerközny, O nagy iſteny bôlceheſeeg. es kegyes yrgalmaſ-
 ſag, Harmad oka myert ellyen kyſded germeknek zemelyeeben
 yewe, mondatyk hamarſagus engheztelees, mert yme lattyok
 hogy az apro germôkôk ha meg veretnek awagy meg fertet-
 nek: kyſded ayandekkal meg enghezeltetnek Azonkeppen 30
 wrwnk Ieſus Criſtus ees, mert akar meel nagy byneſ leegyen
 ees chak hozyaa teryen el hazywan gonoffagaat hamar megh
 enghed zent Elayaf proffeta mondaſa zerent [†] Teery hozyam
 es en hozyam fogadlak teegôd, iſten zool az byneſ embernek,
 kyról eellyen peldat talalwnk. Vala egy bodogtalan azzonyallat 35
 ky ew ydeyeet gonoffagban fogylalta vala el, mykoron maga-
 ban tert volna lataa haat ketſſeegnek kapwyon vagyon, mert
 iſtennek ygaz yteeletyt gondolwan meltonak yteely vala magaat

pokolnak keennyara. Ha mykoron terôyty vala gondolattyaat az meennyey paradyehomnak dychôfegeere, oda meltatlannak twggya vala ew fok byneynek myatta, Ha kedeeg Criftus Iesufnak zent keennyaat halalaat latty vala nagy halalatlanfagaat.

5 Mykoron ymaran kôzel volna hogy ketfeegnek hababan el merwlne, Ezeeben ywta Criftusnak kyfded germekfeege mert az apro germôkôk hamar megh engednek. Ottan le efween keeree wr Iesuf ew germekfegeert yrgalmazny Es azonnal erdemle

50 menybôl zozatot || Hallany mondwan Byzyal mert meg bohattatnak az te byneyd, yme zerelmes atyamffyay mynd lelky tanwfagbol mynd peldabol mert yfmertetyk mert haznus es Idwôffeeges volt wrwnk Iesufnak kyfded germeky zemeelben ez vylagra Iewny, kyert halaa adafokkal tartozwnk ew zent yrgalmanak

Mafod tanwfagwnk leezen arrol Mykeppen es mynemew

15 Idôben zyleteek ez vylagra my eedes wrwnk Iesus Criftus atya iftennek es az zeplôtelen zyz anya marianak zent ffya ez may napon. Az elffew fermoban meg vagon, meel eztendôben zyletôt, azert azt el hagywan, Mykoron azert Octauianuf chazaar byrnaa mynd ez vylagot es nagy bekefeeg volna zent dauid

20 proffetanak mondafa zerent Ps LXXI Orietur in diebus eius iusticia et habundancia pacis. Tamad wgy mond ewneky az az Criftusnak zyleteseeneke ydeyben ygaffaag es bekefeegnek bewfeeghe. Az ydôben az nagy hatalmas chazaar zamaat akaraa twdny menee varaffokkal byrna es feyenkeed menee emberrel ez vylagon es parancholat alat meg bagyaa hogy ky mynd varafaban

25 menne es neweet ffeel yratnaa. es eegy penzel vallaft tenne hogy mywel chazartwl tartana Azon ydôben keezôrôyteteek Ioseff es ffeel menny Az zyz mariawal Galileabol Nazarethnek varafabol Betleemben. Daidnak varafaban. myert hogy ott vala

30 attyanak ôrôkfeege es nemzetfeege, Azt kedeeg yol ees twggya vala az zyz maria az proffetaknak mondafok zerent hogy Betleemben kellene zyletny Iesufnak es hogy az ydô bel tôlt volna es azokat mynd meg mondotta vala Ioseph wranak ky anneera Iraft nem twd vala. Vynek azert velôk eegy zamart zolgalattra.

35 Mynt kedeeg Lwdwlffus mongya heet magyary meel földet keel vala mennyôk Ierwfalemygh kynek deel felôl az heegy tekerewletben vagon el meel földôn Bethleem. Vynek eegy ôkrôt ees velôk mynt lyra mongya hogy el adnaak es zykfeegôket

zôrözneek az arawal az adot ees meg fyzetneek, merth | Ez
 vylaghy yozagok zerent zeegenek valanak de leelek zerent
 kazdagok, mynt kykkel iften lakozneek. Gondollyatok meg eett
 zerelmes atyamffay mert meenynek földnek kyalne azzonya
 nagy zeegenfeegnek ydeyn fogatta meheben. es zylte ez vylagra 5
 az ew zent iften ffyaat, Gondollyatok meg mykeppen az kyfde-
 varafban bel ywtwan eftwe felee ymaran sohol zallaft sem ta-
 lalanak mert kyk eleeb ywtottanak vala, ymaran el foglaltaak
 vala. Teetowa yarwan azert az varaf wezayan nem leen hol
 feyôket meg nywgoytanaak: Ioseph veen ember leween, Azzo- 10
 nywnk genghe zyz es terheff. O ky aldor chaladus ember volt
 volna, ha ky ewket akkoron hazaban fogatta volna. Nem leen
 azert myt tennyôk hanem tereenek ez rozzaff heeyazatw zeen-
 ben. O zerelmes atyamffay, ha kerdeneem mynt ott nywgottak
 es mynt vachoraltak tyzta leelkôm zerent nem merôk reea fe- 15
 lelnôm. Mert hyhetôm hogy semy nem volt yntôk zerent mynt
 maftan mynekewnk vagyon Mykoron azert eehen zomeehon le
 telepôttenek volna az eedes zyz maria Nap kelet felôl. Ioseph
 kedeeg nap nywgottra tawoldaad helyet valaztanak magoknak,
 myert zent yelenetnek myatta iftennek akaratyyaat twggyaak 20
 vala, ymachagra adaak magokat. Oh aldor Cristuf Iesufban zerel-
 mes atyamffay: veegyeetôk eett ayoytatus zywetekben mykep-
 pen az eedes iften zylew zyz leean kegyes es zeplôtelen anya
 maria kylemb kylemb yndwlattyaat erzy vala zent meheeben
 az ifteny magzatnak. kybôl semy neheffeegôt semy faydalmat 25
 nem erezween De nagy ifteny eedeffeeg zalla vala meg zyweet
 lelkeet: zeep yllat ew erzeekônfeegeet, Azonkezben az zent
 napnak horaya: az az eeffely kor el kôzelgetween, terdeere
 efeek Syonnak zent zyz leanya, le vonyaa feedeleet feyeerôl
 meg erezteet zent zyzeffeeges hayaat ffelemelee eedes kezeyt 30
 kegyes zemeyt zyweet es lelkeet mennyeknek orzagara || Es 51
 yme azonnal ky ôtleetek ew zent orczara az nagy ifteny fee-
 nesseeg, kynek myatta ott az hel meg vylagofodeek zent Ioseph
 yollehet ffele wchweede de maga helyebôl ky nem tawozeek:
 Az zyz maria kedeeg ffele ragattateek lelke zerent az zent ha- 35
 romfagnak latafara es ott myndden tytkokat latwan, mykeppen
 Atya wr iftentwl erek zyleteeffel zyletik az ffyw wr iften,
 zent leelek mykeppen zarmazyk atyatwl es ffywtwl, es bel teleek

az nagy eedeſſ Iſteny lataſbol mynden meennyey yozaggal, yme
 kedeeg azon zem pyllantaſban nagy iſteny fenefſeeggel az eedes
 Ieſus ky yewe zyletween ew yyz anyanak zeplôtelen meheeból
 kynek fenefſeeggetwl mynd az egheez eey vylagoffagra fordwla
 5 mynt ha nappal volna. Daykay kedeeg yollehet ott akkoron
 nem volnanak, De az mennyey zent angyalok valanak dayka
 helyôt. Az yyz marianak lelke ees az iſteny lataſbol megh bo-
 chattateek es lataa haat elette vagyon az eedes kewanatus zy-
 lette, Azonnal reea fordwla es nagy eedes zywel leekkel
 10 ymadaa es kôzône ewneky mondwan Aldot vagy ky yewttel
 wrnak neweeben. O en [zerelme] tyztôlendô wram iſtenem. es en
 eedes kewanatus zent ffyam Aldot vagy ky yewttel mynden neepe-
 nek kewanaga es reeghy zent atyaynknak patriarchaknak proffe-
 taknak kyralyoknak es myndden ygazaknak ayoytatus varaſok,
 15 ymadlak azert teegôdet en zentſſeeges teremtem es meg valto
 iſtenem. Es halaat adok teeneked raytta hogy eellyen zeegheen
 zolgalo leanyodat nem wtaltad zylewl valasztany. Annak vtanna
 ffel veween ôleeben es nagy eedes zeretettel bewſeeges ken-
 hwllataſſal apolgattya vala myndden tagocchkayt kônyôrgetween
 20 eedes anyay bezceddel hogy ne ſyrna az zeep Aranyas ffyw
 Myert kedeeg hydeg ydô vala takargattya vala ewtet a'my
 kewel rwhachkaya vala Es le tewee az yozolban az azyw
 zeenara az barmok eleyben hogy lehelleefôkkel meg melegôy-
 teneek Az nyawalyaſ barmok kedeeg megh | Iſmerween az ew
 25 teremteyôket zent Eſayaſ proffetanak mondafa zerent Cognouit bos
 preſepe domini ſui Izrael vero me non cognouit. es tyztôſſeegôt
 tetween ew teremtô wroknak zolgálnak wala ewneky Azonkôzben
 Iofeph ees meg erthween hogy zyletôt volna az aldôt magzat
 oda yewe: es nagy lelky ayoytatoffaggal ymadaa ewtet zolgal-
 30 wan ewneky mynd ew zent zyleyeewel kyt my ees zerelmes
 atyamffiyay ymadwan aggywnk halaat raytta ew zent yrgalmaſ-
 faganak.

Harmad tanwſagwnk leezen arrol mynemew nagy halaa
 adaffal tartozwnk wr iſtennek es mynd az zent haromfagnak:
 35 enny mondhatatlan iſteny hozyank valo yo voltarol: kegyeſſe-
 geeról zent zeretetyról. es ky yelenthettlen malasztus ayandeky-
 rol, kyt ſoha zem nem latot ffyl nem hallot ſem halando em-
 bernek elmeeye nem gondolhatot kezdettwl foghwa. Mert wgy

mond az zent ewangeliom Luc II. azon ydöben valanak paztorok ott azon tartomanban, vygyazwan ew barom nyayoknak fölötte kyknek [neky] meg yeleneek hyhettyek hogy zent Gabriel archangyal nagy feenesfeeggel mondwán. Ne akaryatok feelny, yme hyrdetök tynektök nagy ̄erewmet, ky leezen myndden nee-⁵ peknek mert zyletöt ez may napon tynektök Idwözöytew wr Cristus dauidnak varasaban. es ez annak yegye, el menwen: meg talallyatok az kyfded zylöttet az lazolban: Hogy ezt meg mon-
dotta volna azonnal nagy fok meennyey fereg angyalok termee-
nek az egben. dycheerwen es mondwán. Gloria inexcelsis deo¹⁰
Et interra pax hominibus bone voluntatis Dychöfeegh magaffagban
az az menyben wr istennek, es bekefeeg földön yo akaro embe-
reknek. Azt meg mondwán ffele meneenek menorzagban az zent
angyalok oda ees dycheeretöt hyrdetween Az Iambor paztorok
kedeeg Bethleemben meneenek es azonkeppen meg az zyz ma-¹⁵
riat Iosephöt es kyfded zyletöt Cristus keralt az yazolban ||
Es nagy tyztöffeeggel le esween elötte ymadaak es dychereek⁵²
wr [wr] istent hogy année yoot adot volna ewnekyk lathny hallany,
yme azert zerelmes atyamffay eegy yeles oka kyert halakat
keel adwnk wr istennek mert ew zent zyleteefenek zentfeegeet²⁰
az paztoroknak zemeelyekben mynekewn meg yelentee hytewn-
ket meg batoroytaa, Maſod okaert keel eedes halakat adwnk,
hogy az ew nagy yrgalmassaganak myatta nagy zamtalan ha-
lando es vezedelmes lelky testy neheffeegökböl ky zabadoyta
lelek zerent mert isteny ygassaag zerent mynt ember halaluf byn-²⁵
ben esyk ottan el kellene erekkeez vezny karhozny ha Cristus
emberree nem lett volna Test zerent kedeeg, mert nem volna
oly nyawala ky reank nem esneek bynnek terheff voltaert ha
az Cristus ez my testy termeezetewnkket ffele nem vette volna
kykeert nagy halaakat keel adwnk wr istennek, Harmad okert³⁰
keel eedes halaakat adwnk mert mynden teremtöt allatoknak
felette nagyob byzodalmat es batoriffagot enghedöt ew zent
yrgalmanak zyne eleyben yarwlnwnk, es zabadfaggal zolhat-
wnk awagy kenyereghetwnk myndden nyawalyankban, Mert
az zent angyalok nem meryk wr istent attyoknak hynyok, De³⁵
wroknak: Az erdegök Nem meryk istent attyoknak neweznyök,
De hatalmas byronak kytewl semy yrgalmat nem byznak varny
de yteeletöt es keent. Embery allat kedeeg nag byzwan hywya

vallya es newezy wr iftent mynd attyanak mynd attyaffyanak
 ez may eedes zent zyleteefnek melto malasztul voltaert, Mert
 az eedes Iesus Cristus wrwnk ees nem wtala hynya emberekek
 attyaffyaynak Io xx. es zerelmes baratynak Ioh. xv. Nynchen azert
 5 helye sem feeelme az vezedelmes ketfeegnek mykoron atyankffya
 leegyen ky ez vylagot meg yteely. Wgy mond rola zent Ber. do.
 Aloytom hogy nem wtalhat meg ymaran enghemet az Cristus Iesus
 mert en tetemeymből valo tetem es en testemből valo test, kyert
 ees nagy eedes halaa adaffal tartozwnk ew zent yrgalmanak. Nee-
 10 gyed okaert keel halaat adwnk wr iftennek, mert az meen-
 nyey dychôfeeghnek bodog zent orzaga kyt el vezettewnk vala
 bynnnek myatta. Cristus Iesus ew zent zyletefeenek es zenwede-
 feenek myatta esmeg wyonnan meg nytaa es meg ygeeree | Hogy
 mykeppen Cristus Iesusban meg bodogwltatot az my termeeze-
 15 twnk lelek zerent test zerent Azonkeppen ember ees meg
 dychôylteffeek mennyeknek orzagaban mynd lelek zerent test
 zerent. O azert zerelmes atyamffay myert naggyal tebbet adot
 mynekewnk az wr iften honnem mynt twttok volna keerny ke-
 wanny, mynd ez vylagon az ew zent ffyaban. mynd mennyen
 20 ew zent zyne latafaban. Azerth ne zennyewnk eedes zywel
 lelekkel halaakat adny. es zenetlen valo dycheeretôket mondany
 ew zent feelfeeges yrgalmaffaganak kyben keeryôk hogy tar-
 cehon meg mynd eeletewnkben mynd halalwnknak ydeyn es
 wtanna erekkewl erekkee Amen.

25 Karachon Nagy myfenek Proffecyaia. Epistolaya.
 E w a n g e l i o m a

Ez may zent Myfenek proffecyaiaat yrtta meg zent Elayás
 proffeta kenyweenek ewtwn kettôd rezeeben. meel ygheeknek
 elette emlekôzyk wr iftennek kepeeben bozzonkodwan az ke-
 30 gyetlenekre mykeppen haborgattyak az ew valasztot nepeyt ez
 vylagon. es mykeppen Naponkeed az vak merô bynefektewl karom-
 lattatyk es zydalmasztatyk az ew zent newe, kyben mastan ees
 tellyefeeggel el merwlt ez gyarlo vylaagh. Annak wtanna kô-
 wetkôzyk ez mastany proffecya

Prophecia

AZth mongya az wr iften: Annak okaert meg twggya az en neepem az en newemet az yewendõ napon: merth yme ky eleeb zolok vala, yelen vagyok, Oh meel zeep az hegyekõn hyrdetõknek es bekeffeeg predicalloknak ew labok, mondwan⁵ Syon, orzagol az te wrad iftened || Ez ty neezõtõknek zawa,⁵³ ffel emelteek ew zawokat eegyetemben dycheernekt mert zemrõl zemre latnak mykoron wr iften meg terõytendy lyonth Ewrwlyetõk es dycheeryeetõk eegyetemben Ierwsalemnek pwztaya mert meg vygaztalta wr iften az ew nepeet, meg valtotta Ierw-¹⁰ falemõt, Meg zerzette wr iften az ew zent yoghyaat myndden nemzetõknek zemõk elõt, es meg lattyaak myndden földnek hatary my wrwnk wr iftennek Idwõzõytõyeet.

Ez may zent Mysenek Epistolayaat yrtta meg bodogffagus zent paal Apostol Az Sydo neepnek yrtt leweleenek elffew¹⁵ reezeben, kyben kywe yelenty ez wy tõrweennek nagy melto-fagaat az ooh tõrweennek földõtte Mert az ooh tõrwent wr iften adaa kywe, az zent angyalok atal az ew valasztot nepeenek. Ez wy tõrweent kedeeg adaa kywe es zerzee ennen maga ennen zemelye zerent: myndden nemew hozyaa tartozo zentffegeewel²⁰ es aldozattyawal. Annak azert byzonfagara es ygaffagus valla-faara yraa ez may zent epistolaat mondwan

Epiftola.

ATyamffiyay Sokkeppen es fok moddal reegtewl fogwa zolwan wr iften az veeneknek proffetak atal Ez mastany ydõknek²⁵ kedeeg wtolfo reezeben zolt mynekewnk ennen ffya atal kyt zerzõt erekõffee, myndenekben ky myat teremtõtte ez vylagokat ees, ky mykoron ew volna az dychõffegnek feene es ew allattyanak abraza es vyfelween myndeneket ew ygheeyenek ereywel: es byneknek tyztwlafttyaat zerezween yl az ifteny felffeeg-³⁰ nek yoghyara mennyekben Annawal angyaloknaal meltob leween: meneewel kylembfegkeppen ew naloknal newezetõt eerdemle. Mert kynek mondotta iften vala mykoron az angyalok kõzzõl. En ffyam vagy te, en ma zytelek teegõdet, Masod helyen en leezen ewneky attya vyzett. es ew ennekem ffyam vyzett, Es³⁵ mykoron bel akaraa ewtet hozny ez földnek vylagaban, wgy monda, es ymaggyaak ewtet mynd iftennek angyaly. Az angyalokrol kedeeg wgy monda, ky az ew angyalyt teezy lel kõkkee

es ew zolgayt mynt tyzes langh: Az ffywrol kedeeg wgy monda. Az te byrodalmat iften erekkewl erekkee ygaffagnak vezzôye; az te orzagodnak hatalma: Okaat vety mert ygaffagot zeretteel: es alnokfagot gylôlteel, annak okaert meg zentôlt teegôd te iftened iftened vygafagnak olallyawal te tariffaggydnak fôlôtte. Es te wram teremteed kezdetben ez földet: es te kezeydnek mwkay az mennyek ees: Ewk ydô bel telween el veznek. te kedeeg megmaracz. Es myndenek mynt az ôtôzet el senywednek, Es mynt az fôdôzetôt el változtatod ewket zyneken es el változnak Te kedeglen wgyan azon leez mynt eleeb es te eztendeyd fo¹⁰ha el nem fogyatkoznak.

Sequitur Ewang Inprincipio cum expoficionibus Kegyelmes wrwnk Iefufban Criftnfban zerelmes atyamffyay, yme meg hallook az zent Irafnak Idweffeeges ertelmeet, es malaztus magyarazattyaat laffwnk vala my lelky tanwfagot ees ez may nagy meltoffagus napnak tyztôffeegerôl. hogy ne mwlyyeek el myndenestwl fogwa eedes dycheeretneel kyl ||

54 Elffew tanwfagot laffwnk az zent ewangeliombol az zentffeeges ygheenek ertelmeerôl Verbum caro factum eft et habitauit²⁰ in nobis: yghe tettee leen es lakozeek my bennewn¹⁰k Io i. zent doctoroknak magyarazattyok zerent ez eennehañ zent ygheekben nagy meelfeeges ifteny bôlcheffeeg vagon nagy bewffeeges malazt es nagy tyztôletes yozaagh, Az elffôrôl wgy mond zent Beda doctor. Bodogffagus zent Ianus ewangelifta oly nagy ygheet²⁵ zalazta ky zayabol; kyneel nagyobbat fo¹⁰ha fenky nem zolt vala Ha kedeeg my keweffee annaal nagyob²⁰at zolt volna, byzôm hogy mynd ez vylaag fem foghatta volna meg, Az mafodyk meltofagarol wgy mond zent Agofton doctor: Ez vylaghy zerzôt allatok kôzôt annal nagyob malazt fo¹⁰ha nem tamadot mynt³⁰ hogy eegy zemeelben iften emberrel eeggye²⁵e lôt bynek myatta az hatalmas kyralyoknak kyrallya wraknak wra: my atyankffya meltosztatot lenny: megh ozthwan my velewnk ew zent attyanak erekkee meg maradando erekflegeet. Az harmadyk meltofagarol az az mynemew tyztôletes leegyen tanobyzonfaag anyazent³⁵ egyhaaz rola kynek zokafa hogy mykora az zent myfeben hallatyk olwafny ottan mynden feyet terdet baychon awagy le efween az földhöz bekeellyek alazatul tyztôffeeghnek es halaa adafnak okaert, O meely nagy lelky edeffeeg vagon ez zent

ygheenek mondasaban hallasaban: Verbum caro, isten ember, annal ees nagyob leen mykoron leen chodakeppen. De meeg annaal ees nagyob malaszt adateek mykoron erdemle lakozny my bennewnk, es my erdemlök byrnya mynt atyankffyaat O zerelmes atyamffay ha ky ezeeben vehety ez eellyen eeggyeseegnek⁵ es atyaffywfagnak meltosagus malasztosfagaat, Nem yghen hyzôm hogy vegheere meheffen az nagy lelky eedeffeegnek, De maga ketffeeghnel kyl wgy vagyon zent Mathe yrtta meg az zent ewangeliomban cap. XII. || Quicumque fecerit voluntatem patris mei qui est in celis. Ipse meus pater et mater et frater est Vala ky¹⁰ tehendy en atyamnak akarattyat ky mennyekben vagyon, Ew ennekem atyam anyam es atyamffya Crifus Iesus mongya zerelmes atyamffay

Mafod tanwfsagot lasswnk azon zent ygheeknek tyztôletes meltosagokrol Verbum caro factum est et habitauit in nobis hallyok¹⁵ okaat zerelmes atyamffay doctoroknak mondasokbol, my okaert tewee az nagy isteny feelfseeges meltosaag hogy enny kegyelmes alazatosfagban ereztenee ennen magaat az my gyarlo halando termeezetwnket ffelel veween: Reea felelween zent doctorok eellyen harom rend bely Byzon Bezeeddel. Elezer: Mert²⁰ nem leen az isteny tyztôffeegnek kyffesfegeere ez ew zent zyletefeenek alazatosfaga. De ynkab dycheeretyre mynd mennyen mynd földön, Mert zent Ber. doctornak mondas zerent, Myg vala ky nagyob tyztôffeegben vagyon. Annawal dycheeretefb ewbenne az zent alazatosfagnak yozaga, Mert ha mykoron²⁵ az zegheen nemböl valo magaat meg alazza semynek lattatyk: Ha kedeeg vala ky tyztôletes magaat meg alazya, tyztôletnek tyztôffeegeenek mondatyk Ect III. Azonrol emlekôzyk zent Daid proffeta ees Ps CLVIII. Excelsus est dominus sed humilia respicit incelo et in terra Magassagus az wr isten de az alaza-³⁰ tofokat neezy mynd mennyen mynd földön. Ha ky kerdenee. kychoda volna az oly bodog leelek, ky mynd mennyen mynd földön alazatus volna es wr istennek zent zemey zenetlen raytta volnanak. Ha erthween reea felelewnk wr Iesus Crifusnaal eegyebet nem talalwnk, ha kedeeg tyztôletôfbet keresewnk, ott³⁵ sem talallyok massaft. Mert meneewel nagyob leween, magaat myndennek alatta meg alazaa Annawal nagyob tyztôffeegôt erdemle. Mafodzor. Nem leen kyffesfeegere halandosagot veween,

Mert vgy mond rola zent leo papa, Az wr istennek nagy hatal-
 massaga nem valla kyssbeesegôt myert az zolganak zemeelyee-
 ben ôôzeek Mert az ky vala ew isteny melto termeszetyben
 allattya zerent meg marada es ky nem vala az az halando my-
 55 ertetwnk ffl vewee. Nem valtozaskeppen || De eegy zemeel
 alat eeggyee leween kyrôl ertetyk Verbum Caro factum est Ighee
 awagy isten testee leen az az halando embery termeezetôt
 veen. Harmadzor nem leen ez nagy alazatoffaag kyssbeeseegeere
 az isteny meltossagnak, De ynkab nylwan valo dycheretyre hogy
 10 myhozyank ygenlettetee ennen magaat, kyrôl wgy monda az
 zent ewangelista Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti
 a patre Es latook az ew dychôsegeet, mynt atyanak eeggyetlen
 eeggyeenek dychôsegeet, Ha ky keerdenee, hol awagy mykep-
 pen lattaak emberek. Crisufnak Isteny dychôsegeet, vessôk elôwe
 15 az zent ewangelioomy keúwet es kynnyen meg talallyok benne,
 Mykoron meg kerezôlee zent Ianus az Iordan vyzeeben: ott
 meg yeleneek ew byzon istensege mynt meg hallyok eede
 elôwe, Masodzor mykoron el valtoztataa zent zyneet az Tha-
 bornak heegen ezek ew zent halalanak elette, wtanna kedeeg
 20 zama nynchen, myg menyben ffl meene ew zent orzagaban.
 Neegyedzer Nem leen ew felfseeges bôlchesegeenek ees kyssbe-
 segeere my eertetwnk zent zyleteefnek zentsege myat magat
 meg alazny, De ynkaab tekelettefsegeere mynt ollyan felfseeges
 yo es tekelltes teremtô wr istennek kytewl myndden yok es
 25 yozagok zarmaznak kyrôl wgy mond petrus aureolus zent yraf-
 bely doctor, Illyk vala wr istennek az zent alazatoffagot mynt
 kyraly nemes lelky yozagot ffl venni: De nem yllee az zent
 isteny termeezetnek bynnek gyalazattyaat ffl venny, kyeert
 yllee embery halando termeezetben ôôzny Veegre kedeeg Az
 30 okaert ees yllee hogy hozyank testy termeezetben hafonlatus
 es latando lenne, mesterseegnek es tanoytasnak okaert, hogy
 mynket myndden yora yozagra es tekelettes Idwesseegnek
 wtaara meg tanoytana, mynket ygazgathna es myndden yara-
 fwnkban pradwnk (?) lenne, mynket eeltetne es taplalna, mynket
 35 otalmazna es myndden gonoztwl meg mentene, es veegre myn-
 ket az erek karhozatnak vezedelmeebôl ky | Zabadoytana es
 myndden dychôseeges eerdemmel mennyeknek orzagaban meg
 beewesôytween ffl magaztatna, yme azert zerelmes atyamffyay

my okaert Verbum caro factum est, iften es yghe, teste es emberree
 leen, yme eedes atyamffyay myert erdemle lakozny my ben-
 newnk. O azert mennyey magassagban lakozo ifteny meltofaag,
 O dychõeeges felfeeg, O meelseeges alazatoffaag es veeghetetlen
 tyztõeegh O kyfded zyletõt magzat es ydõnek elette zyletõt⁵
 bõlcheeffeeg. Atya wr istennek es zyz ember anyanak byzon
 eedes zelmes es kegyeffeeges zent ffya Iesus Cristus. Halaa
 adassaal ymadwnk tyztõlewnk vallwnk ky eelz es vralkodol:
 atyawal es zent leelekkel erekkewl erekke Aldot Isten Amen.

Karachon kôzõth valo vafarnapnak Epistolaya 10

Ez may zent vafaarnapnak Epistolayaat yrtta meg zent
 paal Apostol Galattya newõ tartomaan belyeknek Görõgh orzag-
 ban, leweleenek neegyed rezeeben, Meel ygheeknek elõtte em-
 lekõzyk Anya zent eegyhaznak eeggyeffeegerõl Cristusban Iesuf-
 ban mondwon Atyamffyay twggyatok byzonnyal hogy mynd¹⁵
 nyayan eeggyek vattok ty Cristus Iesusban az ew zent hytynek
 zentõleese myat, Ha kedeeagh Cristusee vattok, Azert Abrahamnak
 nemy vattok, wr istentewl meg ygeert õrõkfeegzerent ymaran
 ez ygheeknek wtanna kõwetkõzyk ez may zent epistola

Epistola.

20

ATyamffyay mynee ydeyglen, az byzon erekõs ffyw kyfded
 emmy kylembfeege nynchen az zolgatwl myeert myndennek
 wra legyen || De otalmazoknak es gond vyfelõknek alatta vagon⁵⁶
 az ew attyatwl meg hagyatot ydew napyg Azonkeppen my ees
 mykoron aprodadok volnank ez vylaghy celtetõ allatok alat²⁵
 valank zolgalwan. De mynt az ydõ bel tõlt volna el bochataa
 iften az ew ffyat azzonyallattwl zyletween, tõrween alaa vettet-
 ween. hogy azokat kyk tõrween alat volnanak meg valtanaa,
 hogy istennek ffay kôzzee zamlaltatnank, Myert kedeeeg ymaran
 istennek ffay vattok el bochatta iften az ew ffyanak zent lel-³⁰
 keet tynektõk zywetõkben keyaythwan my atyank wr iften
 Azert ymaran senky nem mondatyk zolganak de ffywnak es
 erekõsnek istenrõl

Sequitur Ewang. cum expositionibus. Myert zerelmes atyam-
 ffay ygenlô lelky ertelem zerent, mynd az zent epistola mynd
 az ewangeliom, nem mezze yarnak egy maftwl, ez zent ydônek
 es ynnepôknek folyafok zerent, twdnnya yllyk meel haznalatus
 5 es malaztus leen mynekewnâ az zent wr ffyw zyleteefnak by-
 zon yelenety es feenes vylagoffaga, ky myat enny yot erdem-
 lettewnâ, yewendôre kedêeg annaal nagyobbat varwnk mykoron
 valtoztatwnk wr iftennek byzon ffaynak dychôfeeges zamokban,
 mynt az zent epistola mongya, newekôdween azonkôzben lelky
 10 testy yozagoknak erdemef voltaban wrwnk Iefusnak peldaya
 zerent mynt az zent ewangeliom mongya, Wr iftennek azert
 tyztôffegeere harom rend bely lelky tanwfwnk leezen az zent
 ewangeliomnak ertelmeebôl Elffew tanwfwgnk leezen arrol My
 oka leen hogy az aldot iftennek zent ffya Iefus kynek akarat-
 15 tyâ zerent myndenek lehetffeegôfôk, Nem akara hertelen newe-
 kôdny ôreg embernek ewe zerent | Sem mykent Adamot es
 ewaat teremtee, De laffan laffan eegyeb embery zylôtteknek
 ydeye zerent akara newekôdny mynt az zent ewangeliom mon-
 gya Rea felelween zent doctorok teb okaat vetyk Elffew hogy
 20 az laffan valo newekôdeeffel hozyank hafonlatofnak mwatnaa
 ennen magaat hogy az my zerelmewnkert Nem rewleef zerent
 De byzon testôt veett volna ffel, mert fok eretnôkôk voltanak
 kyk azt mondottaak hogy nem volt byzon halando teste kyrôl
 zent leo papa emlekôzik Masod oka, mert termeezetnek tôr-
 25 weenye alaa vetee ennen magaat az my zerelmewnkert, es
 femy ifteny choda dolgot nem teen ew germekfeegeben kyn
 meg ysmertetôt volna: vgy mond zent leo papa De myndenben
 ygenlô keppen eele attyaffyawal vgy mond zent paal Effe II.
 Harmad oka, myert annee fok eztendeeg velewnk nagy alaza-
 30 toffaggal nyayafkodeek: az nagy hozyank valo zeretet teewee
 [proffetanak] Bôlchnek mondafa zerent [†] Az en gyenyewefee-
 ghym vanna embereknek ew ffaywal Neegyed oka, mert az ew
 germôkkee léeteleen meg akaraa nylwan yelentyeny hogy zerelmes
 halarra yewt volna my eerettewnâ zent akarattyâ zerenth. Mert
 35 ha meg nem akart volna halny, yngen sem zyletôt volna. Ewtôd
 oka hogy mynket kyk twdatlanok, eztelenôk es erôtelenôk
 valank nagy zeretettel mynket meg tanoytanâ es myndenben
 ygazgatna, bezeedeewel ynteefewel yo pelda adafawal, kyrôl

wgy mond zent Agofton doctor Omnis crifti actio eft noſtra inſtructio Criſtus Iefusnak mynnden chelekôdety mynekewnk mynd tanwſagwnk: O azert zerelmes atyamffay gondollyatok yol meg, hannyatok meg ereffen, egheez hyttel tyzes zeretettel menee zamtalan yokat tett mywelewnk az aldôt iſtennek kegyelmes eeggyetlen eeggye, mynt ennen maga mongya proffetanak zaya atal [†] O en neepem myt kellôt volna annaal tebbet tennem tynektek a myt tettem, O byzonyawal nylwan latt yok, mynemew nagy dolgokra keezereytôtte ew zent fellſeeges || Zentſee-57
geet az nagy hozyank valo zeretet, kyrôl emlekôzyk zent Ianus 10
Apok vltimo fortis eft vt mors dilectio. erôff mynt az halaal az iſteny zent zeretet Veegye ezeeben azert ky hallya mert vyzon ellen eſmeg zeretôt waar az wr iſten embertewl Io XII. zereſſetôk ty atyatok ffayt mynt en zerettelek tytôket, ky kôzôt vallyon ky leelettetyk nagyob atyankffya mynt az eedes Criſtus 15
Iefus: Azert Maſod tanwſagwnk lezen arrol Mynemew rend bely emberek erdemnek meg aldatny az aldôt Criſtus Ieſuſtwl, mert hallook az zent ewangeliomban hogy Symeon pptha meg aldotta volna Ieſuſt az zyz mariaat es kyk mynd az ydôben ott valanak. De nem ynkaab ewk aldattanak megh az eedes Ieſwſ-20
twl ew zent malazttyanak nekyk zolgaltataſawal. Azonkeppen azert maſtany Idôben ees doctoroknak mondaſok zerent, eellyen rend bely emberek erdemnek meg aldatny Elezer, kyk Criſtusban ygazan hyznek, zent paal ad Galatas III: Vala kyk ez hytben vannak meg aldatnak az ygaz hitew Abrahammal, De az hytet-25
lenek megh atkoztatnak Math XXV. Maſod rend belyek kyk zent yrgalmaſſagban eelnek vyzon ellen az kegyetlenek meg atkoztatnak Math Vbi ſupra Harmad rendbelyek kyk mynnden gonoffagtwl zeplôtelenek, ky peldaztatyk az zyz marian, Ps Innocens manibus et mundo corde kyknek kezey artatlanok es 30
zywôk tyzta, ezek veeznek aldomaſt wr iſtentewl Vyzon ellen az fôrtelmefôkrôl wgy mond pptha nynchen reeze iſtenben az wndoknak, Et ect XLI ve vobis impy. yay tynektek kegyetlenek Neegyed rend belyek kyk penitencia myat ffel tamadnak: kyk kedeeg az zent penitenciat meg wtallyak wgy mond Lue XIII. 35
Nifi penitenciam egeritis Ha penitenciat nem tartandotok eeggyemben mynd el veztôk Ewtôd rendbelyek zent enghedelmefſeegben eelôk, kyk kedeeg anya zent egyhaznak kywle elôk away

tôrök haborgatok mynd az atkoztaknak reezôkre leeznek Hatod
 rendbelyek, kyk wrwnk Iesus Cristus zent keennyarol halalarol
 meg emlekôznek es raytta bankodnak fohazkodnak es syrnak
 ohaytnak | Kyk kedeeg el felekôznek az ew zent yo voltarol,
 5 el feletkôzyk ew rolok ees wr iften Math Amen dico vobis nef-
 cio vos: Arrol mongya zent Ber. do. yay ennekem ha halalatlan
 leendôk mert meg kerestetyk az ygaz veerneke ontafa ez föld-
 nek zynen Heted rend belyek kyk ew bÿnôket ygazan meg
 gyonnyak Iacobi v. Confitemini alterutrum peccata vestra vt sal-
 10 vemini, gyonnyatok meg egymafnak ty bynetôket hogy Idwôzewl-
 lyetôk. Vyzon ellen azert ky nem teezy atkozot leezen, mynt Adam
 Ewa, mynt Kayn Iudas Nyolczad rendbelyek kyk az ew alla-
 pattyokat ygazan meg iarttyaak, twdnya ylyk zyz zyzeffegeet,
 Hazas hazaffagaat ôzweg ôzwegyffegeet, vala ky kedeeg atal
 15 haghya atkozot leezen Numeri v. Kylenczed rend belyek. kyk wr
 iftennek zent parancholatyt bel tellyefôytyk, kynek sentenciayaat
 mynd aldomasfra mynd atokra ky feye wr iften. Deutro xxviii.
 Annak okaert monda Idwezôytenk ees Math. Si vis ad vitam
 ingredi serua mandata ha akarz az erek eelettre bel menny tarch
 20 Parancholatot Tyzed rendbelyek, kyk lelky meg yfmert yozag-
 ban es zentffeeges eeletben naprol napra gyoropodnak zaporod-
 nak, newekôdnek ees ffeellyeb hagnak: O zerelmes atyam-
 ffyay akarnaam ha myndenyk rendbelyekkel reezefôk volnatok.
 Nagyobban kedeeg ha az wtolfokkal kykneel tekeelletes az wr
 25 iftennek aldomafa tellyes az wr iftennek malazttya tyzeš az wr
 iftennek zerelme. allando az yo teetel es tellyes remeenfeeg az
 erek dychôfeegnek meg maradando Coronaya Vyzon ellen
 kedeeg, kyk semy yoban, de yffywlagoktwl fogwa veenseegôk-
 nek wtolfo zyredekeyglen zegôdelmeffeegben eelnek, hallyaak
 30 velem eegytemben zent Esayas proffietanak mondasaat cap.
 lxxv. Puer centum annorum morietur Et senex centum annorum
 maledictus erit. Az zaaz eztendey germôk meg hal Es az zaaz
 eztendey ween ember atkozot leezen. Masod byzonfaag Marcj xi.
 Videns cristus ficulneam et maledixit ei eo quod non habuit fructum et
 35 statim aruit Lathwan Cristus az fighefaat es meg atkozaa ewtet
 hogy nem volt volna gymôlch raytta es ottan meg aza. Az
 ertelmôk mynd eegy es ygyenlô: kytwl mynket wr iften otal-
 58 mazyon || Harmad tanwfagwnk lezen arrol mynemew chodalatus

ifteny dychőfeegben volt wrwnk Iesus Cristusnak ew teremtöt
 lelke ew elfew foganattyatwl foghwan zerelmes atyamffyay ha
 mennyey es ifteny dolgot akartok hallany es erteny, vessetők
 rea yol ezőtők elmeetők es hallyatok eedes zywel leelekkel,
 eedes dolgotat mynemew meltosagokkal hatalmas eerdemőkkel, 5
 mondhatatlan zent ifteny malazttal myndden tehetfeeggel dychő-
 feegős reezelteteffel ifteny lataffal es tekeelletes bodogfaggal
 ffeellyeb volt meennyen földön mynden teremtöt allatoknaal
 Cristus Iesusnak zentffeeges leelke, Előzer hogy ew az iften-
 feegnek zynröl zynre valo latafaat azon testben leween nylwab- 10
 ban latta mynd az zent angyaloknaal mynd eegyeb teremtöt
 allatoknaal, kyröl wgy mond zent Agoston doctor hogy wr Iesus
 cristus az elfew zyletefeenek kezdetytewl foghwan tekeelletes
 ember es iften volt: Myert keddeeg az ew lelke mynddenneel
 feellyeb eeggyesewltetöt volt az iftenfeeggel, azert az iftenfeeg- 15
 nek zyneet nylwabban tyztabban latta meeg az seraphyn an-
 gyaloknaal ees. Mafod meltosaag: hogy tekeelletes eze, elmeeye
 volt, meeg annyanak meheben ees. ky nagy choda dolog es
 myndden termeezetnek felette valo erőffeeg. Hogy mykoron nem
 volna alkalmas testeenek tekeelletes alhatatuffaga lelkeenek volna 20
 tekellletes erőffeeghe zent Tamas doctornak mondafa zerent
 Harmad meltossaag. hogy Cristus Iesus leelkezerent tellyes
 bodog. mynt ky az iftenfeeggel eeggyesewltetöt, De maga nem
 ötletyk vala ky az ew zent testeere sem erzeekenfeghyre, oka
 az hog a test zenwedendő lehetne es halando, es embery meg 25
 valtfagnak erdemes ywtalma meg ne bantatneek, mynt meg
 yrtta zent Mathe cap xxvi. mondwan Tristis est anima mea vsque
 ad mortem. zomorw az en lelkem mynd halalyg, az az testy
 erzeekenfeeg zerent zomorw vala az meg ysmert keen zenwedeef-
 nek | Nagy voltaert De belöl valo lelky okoffaga zerent sem 30
 ellene nem monda sem ellene nem alla De eremest es kywa-
 natus zeretettel zenwedee mondwan: De nem en akaratom, Ha-
 nem az tyeed leegyen en meennyey zent atyam, twdnya iften-
 feege eeggyesewlt vala Cristusnak lelkeewel myndden bodogsaag
 zerent Neegyed meltosaag hogy Cristus Iesus mynd ew tekeel- 35
 letes foganattyatwl foghan mynddent twdot es ysmert tellyef
 bölcchefeeggel meeg ew zent annyanak meheeben leween ees,
 kyröl zool az zent ewangeliom hogy az germök Iesus tellyes

bôlcheffeegew volt wgy mond rola zent Ber. do. Nem kyffeb
 twdomanya volt Iesufnak ew foganattyanak ydeyn mynt myko-
 ron zyleteek kyfded leween. mynt mykoron nagy vala, awagy
 az fydo doctorokat kerdözween, mynt mykoron predical vala az
 5 neep kôzôt, kyrôl wgy mond zent Tamas do. Cristufnak nem
 volt ez vylaghy tanwlt twdomanya. De az zent leeleek iftentwl
 ôtletôt es meennyey, kywel myndenôket twdot yfmert es latot
 kezdetewl fogwan lettek, yelen valokat es yewendôket.
 Ewtôd meltosaag, hogy oly nagy es tekeelletes ifteny malazt
 10 volt Cristufban kyneel nagyob nem lehet. Arrol mongya Ioh 1 De
 plenitudine eius omnes eos accepimus gratiam pro gratia, kynek
 telyeffegeebôl my myndnyayan malaztot malazteert. Arrol emle-
 kôzyk azon zent Ianus, mondwan plenum gratie et veritatis tellyes
 leween malazttal es ygaffaggal. Hatod meltosaag: hogy wr Iesus
 15 Cristus veeghetetlen erdemew volt: az az kynek sem veege sem
 kezdety nynchen, annak okert embery nemnek veetkeerôl chak
 ew tehete eeleget. Mert zent Ber. do. mondafa zerent chak eegy
 cheep vere hwllafa ees eeleeg volt volna embery nemnek meg
 valtsagaara. Mondanaa vala ky. ha fenky meg nem ôlte volna
 20 Wgy felel reea Alexr de al, hogy az zent zeretet kybôl zyletôt
 volna, es az akarát eleeg volt volna embery nemnek meg
 valtsagara Heeted meltosaag, hogy myndenre hatalma volt vala
 59 myt akart volna || Tenny. Math ultimo Data est mihi omnis potes-
 tas in celo et in terra Adatwan vagyon ennekôm mynden
 25 hatalom. mennyen es földôn, O zerelmes atyamffay yme lattyat-
 tok hallyatok az zent yrafbol mynemew ember volt az aldôt
 wr Iesus Cristus: mynemew termeezetew es mynemew malaztus
 yozagus hatalmas mynd iftennek angyaloknak es embereknek
 elôtte kyhöz hasonlatus foha nem volt. sem lehetôt Sem leezen
 30 kynek hatalmas markaban vannak mynnyen földôn mynden
 teremtôt allatok: ky ees leezen yewendôre meg yteelny elewe-
 nôket es holtakat: ky ees erdemôt ozt kynek mynd ew eerdeme
 zerent O kegyes zywf kereztyen neepey yarwlywnk ew zent
 kegyelmes yrgalmaffaganak zyne eleeben. mastan myg eelewnk
 35 zenetlen dycheerettel tôredelmes zywel leeleekkel, penitencia tartaf-
 fal es veegkeppen valo yo zandekkal hogy [lelky] my halalwnk-
 nak ydeyn yozagus mywelkôdetben talalwan. Aggya meg lat-

hatnwnk erekkee valo yfmerettel'ew zent Bodog emberfeegeenek
es Istenfeegeenek zynról zynre valo latafaat, Amen.

Kyf karachonnak Innepeeról.

Ez may zent Innepek epistolayaat yrtta megh zent paal
apostol Galattya belyeknek irtt leweleenek III rezeeben, kyben 5
emlekôzyk az zent hytnék fundamentomarol mykeent az zent
ewangeliom ees. mondwan. Abraham hyn wr istenben es veete-
teek ewneky ygallagra, az az hytnék eerdemeere, Idwôzeytenk
Iesuf ees azert veeve ffeel az kewrnyewl meteleest hogy az
tôrweent, ygallagot es hytôt ygaznak vallana, es istentewl lenny, 10
kynek ooh tôrweenben annce hatalmas zentffege vala mynt
maftan az zent kereztyznek byneknék bochanattyara, mert
kyk kôzzôlôk meg hal vala ottan az zent atyaak lymbosaban
meegyen vala, myert az menyorsagnak kapwyaat meg nem nyt-
hattya vala. Az zent kereztsfeegnek keddeeg anneewal nagyob 15
vagyon, hogy ottan mennyejnék orzagaara bochaat, ky meg
peldaztateek wrwnk Iesuf Cristusnak zent kereztsfeege koron
mig meg nyttateek mennyeknek orzaga es zent leelek wr Isten
Cristusfra zalwan atya wr istennek zozattya hallattateek es az
zent angyalok le zalwan Cristus kyralnak zolgalnak vala Dy- 20
cheerween azert zent paal apostol ez zent hytôt wgy mond,

Epistola.

MInekelôtte el yewne az hyth az tôrweennek alatta tarta-
twnk vala az oly hytben bel rekeztetwen ky yewendôre meg
yellentendô vala. Annak okaert az tôrween mynekewnk dayka 25
gyanant vala Cristusban hogy az ew hytnék myatta ygazwl-
tatnank megh De mynt az hyt el yewta: ymaran nem vagywnk
daykanak alatta: mert istennek mynd ffyay vattok az ygaz
hytnék myatta: ky Cristus Iesufban vagyon Sequitur Ewang.
cum expoficionibus

30

Myert zerelmes atyamffyay ez may napon wy eztendô
kezdetyk az my eedes wrwnk Iesus Cristusnak wy newezetynek
okaert es mynd tellyef kereztyenfeegnek nemes Coronazattya-
nak dycheeretes voltarol: kynek zasztoya alat vyafkodwnk

myndden ellenfeegnek ellene Annak okaert az my eedes Idwô-zôytenk neweenek meltofagarol harom rend bely tanwfagwnk leezen rywyleden.

Elſſew tanwfagwnk leezen arrol my oka leen hogy eegyeb
 5 newet nem adanak Idwôzeytenknek, hanem hogy Iefus leenne
 newe Luce. II. Reea felelween zent doctorok. azt leelyk raytta hogy
 twlaydon atya wr iftennek akarattya lett leegyen, kyt fok
 reeghy proffetaknak atalok Annak wtanna zent angyalanak
 atala ees meg yzenee ez vylagra, kyrôl az zent ewangeliom ees
 10 emlekôzyk, kyrôl wgy mond zent leo papa, yllendô leen Idwô-
 zôytenkhôz az Iefus new ky ew twlaydon magyarazattya zerent
 60 Idwôzôytewnek mondatik || Kyrôl ennen maga byzonſagot
 teezen zent Eſayaſ proffeta zaya atal Eſa XLII cap Abſque me
 non eſt ſaluator Ennalamnaal eegyeb Idwôzôytew nynchen hogy
 15 kedeege wrwnk Iefusnak teeb newezetôt mongyon lenny az yraf
 zenth Albert pyſpeknek mondafa zerent nynchen heyyaban, De
 ynkaab ew zentſegeenek meltofagara es tyztôſſegeere vagyon:
 kyrôl wgymond zent [Beda] Bona: Myert az Criſtus byzon iſten es
 ember leegyen, ylyk hogy az ew dychôſegeehôz Alkolmas ne-
 20 wezety leegyen, kyn ky yelenteſſeek ew zent iſtenſegeenek
 yſmereteſſeeg. Azonkeppen az ew meg alazot zyletôt ember-
 ſeeghôz ees alkolmas newezet adalſeek Mynemew newezety
 leegyen ew iſteny meltofaga zerent wgy mond rola zent Iſi-
 dorus doctor. kyk meg vannak yrwan az zent yrafban, ymez
 25 neegy yeles neweet talallyok. ha hol teeb leelettetyk ezek alaa
 eztetnek, twdnja ylyk eloy, meel newet Criſtus az magall zent
 kerezttſan yelente kywe Math xv. kynek ertelme iſten Maſod
 Adonay Exodi VI. kynek ertelme wr. Harmad ſabaoth, kynek
 ertelme ſeregôknek wra meel zent newek yllendôk Criſtushoz
 30 ew iſteny meltofaga zerent. Neegyed ky az ſydo yrafban talal-
 tatyk tetragramaton ky twlaydon az zent haromſagnak iſteny
 termeezetyt yllety, annak okaert nagy eerdemes meltôſſagus
 tyztôletus es hatalmas kyt nem ylyk myndden kôz bezeeddel
 bezeelleny hanem chak zent helyen es ymaczagnak ydeyn my-
 35 koron ayoytatus leelek iſtennel akar zolany bezeelleny,

Maſod rend bely newezetôk vannak kyk twlaydon valok,
 kyk ylletyk wr Ieſuſt Criſtuſt ew zent zyleteſeenek meltofaga
 zerent, twdnja yllik Emanuel. Eſa VII. ky zent Ieronimus doc-

tornak mondafa zerent magyaraztatyk velewnk iften, Azont yelente kywe zent Ianus Io 1 Verbum caro factum est et habitauit in nobis Masod iftennek ffya. es Daidnak ffya Math Primo, | Harmad Iesus cristus, ez zent ygheeket akar egyzerff mynd mongyaak akar valazzal, mynd twlaydon wr ffyw newezet secundum⁵ Albertum, kykõn ertetnek az ket termeezetõk ifteny es embery wrwnkban, ew zentfeegeenek azert meltofagaert gyakortaa zoktok ezen newezetõkkel newezny es hywnya eedes zeretetnek okaert kyrõl meeg towaab nylwabban zollywnk Harmad rendbely newezetõk ees vannak kyk mondatnak vezeteek zerent¹⁰ twdnnya yllyk Nazaretbely: ky magyaraztatyk vyragzonak annak yegzeleere hogy soha meg nem herwad es myndenkoron ereyben tarttya ew eedes ifteny yllattyaat Masod meg fezewltetõt az nagy bay vyvalnak es gyõzõdelemnek okaert kyt zenwede embery nemnek zabadwlafaert. Harmad Sydoknak kyrallya Io¹⁵ XIX. kyn peldaztateek az nagy gyalazatoffaag. es annak wtanna az nagy ffeel magasztalaaf mynd mennyen mynd földõn ad phyl II. yme azert zerelmes atyamffay ymaran twggyatok az ew eedes zent neweet: hywyatok koronkeed nagy zerettel, eedeffeeggel batoron. ayoytatofan, myndden zykeegnek ydeyn, Mert zent²⁰ peter apostolnak mondafa zerent Cano [†] Nynchen sem mennyen sem földõn eegyeb new kyben es ky myat ember Idwõffeegcet lelheffe, kyt nekewnk engheggyen ew zent yrgalmaffaga,

Masod tanwlagwnk leezen arrol mynemew nagy haznala-
toffaga vagyon ez zent Iesus newnek. Doctoroknak mondafok ze-²⁵
rent, myert nagyob zentfeeghnek okaert az aldót ifteny ydew
es eztendõnek zamlalafa es forgafa ez may zent napon kezde-
tyk el, es tyzen keth honap wtaan telyk be wr iftennek el vee-
gezõt akarattya es zerzeese zerent, es embereknek eeletõkre
meg aldatot meeg kezdetben, ew aldót zent neweenek dycheere-³⁰
tyre. Azert az tyzen keth honapnak zama zeerent tyzen ket
zentffeeges haznalatoffagaat || Talallyok zent Irafban az zent Ie-⁶¹
sus neweenek, Ellfew mondatyk ifteny zeretettre valo gheeryede-
tfeegnek kyrõl wgy mond Bodogffagus zent Ber. doct. Ha
mykoron mellytõk zomorkodyk byneynek terhef voltabol yew-³⁵
yen zyweeben az Iesus onnan zõkõllyeek zayaban ees yme ottan
az zent newezetnek vylagoffagara myndden homalyoffaag el
tawozyk, meg wgy mond, Semy ennekem nem hallattatyk eedeff-

nek semy gyenyerwfeegöfneek, semy zerelmefneek mynt az
 iftennek ffa newe Iesus, De yay zerelmes atyamffay myt mond
 azokrol kyknek nem yo yzew az Iesus new: yob mynekewn
 nem lennewnk es meg halnwnk honnem Iesusnaal kyl lennewnk
 5 es eelnewnk Masod haznalatus gymeleche kegyef vygaztalaas,
 zent Ber. do. mondafa zerent: kyröl wgy mond zent Aufelmus
 Mychoda az Iesus. hanem Idwözöytew O yo Iesus ha en ollyat
 töttem honnan meltan karhozattra vethetz, twdom hog az te
 zent newedeert el nem hattad, honnan ennekem Idwöfseegöt
 10 adhatz. harmad haznalattya byneknek meg enghedeese Actum
 x. kyröl wgy vagyon meg yrwan wr Iesusrol, mynd az reeghy
 proffetaak byzonfagot teezenek, hogy az ew zent neweenek myatta
 myndennek byne meg bochattatyk: valaky ew benne lyzön,
 zent Ianus meg azont vallya i Io. II. Neegyed Ayoytatuffagnak
 15 edesseeg kyröl zent Ber. do. wgy mond Ez aldot Iesus new:
 meez embernek zayaban zeep zengheef fyleyben, erwendetesseeg
 zyweeben, eedesseeg elimeeyeben, O byzonyawal semy oly yghen
 embernek lelky gheeryedetesseegeet ffeel nem yndoyttya mynt az
 eedes Iesusnak newezety Ewtöd ymachagnak meg halgatafa:
 20 Io XVI. kyröl ennen maga byzonfaag Byzon Byzon mondom
 tynektök vala myt en newemben keerendötök en atyamtwl
 aggya tynektök. Azert zokta anyazent egyhaaz myndden ora-
 cionak wtanna ez ygheen ez veegezny per dominum nostrum Iesum
 xpūm filium tuum ꝛc. Hatod haznalattya tyztwlatlan zelletöknek el
 25 yzeese Mar vltimo. En newemben erdegöket kywe yznek, kyröl
 zamtalan pelldakat olwafwnk az zentöknek eeletökben, Heeted
 erwendetes tyredelmesseeg Actum v. kyröl wgy vagyon meg
 yrwan. mennek vala az zent apostolok nagy ewrömmel ky az
 tanachnak elöle myert hogy meltok lettenek volna bozzwfagot
 30 zenwedny. Cristus Iesusnak neweert Nyoleczad eerdemnek es
 malaztnak bewseeges ywtalma, kyröl wgy mond zent paal i ad
 Cor. XII. Senky ygazan nem mondhattya Wr Iesus, hanem chak
 zent lelek myat, az az, ky iftennek malazttyaban vagyon, mert
 yollehet az bynefek ees newezyeek. de semy erdemeet nem
 35 vallyaak. Kylenczed hazna betegseegöknek vygaztafa Vū petrus
 rauenne II. Ez az zent erdemes newezet ky vakoknak lataft aad.
 fyketöknek hallaft Santaknak yaraft, neemaknak zolaft, hallot-
 taknak eeletöt. es emberekböl myndden erdeghy hatalmat el

tawoztat Tyzed byllögőzeefnek eekõffeege Mert az yo hyw kereztyeneknek homlokokra vethween, nagy dychõfeeg ees eekõfeeg Iesufnak wrwnknak zent newe. Tyzen eeggyed erek karhוזattwl valo megh zabadoytaaf. Actum x. kyrõl wgy vagyon meg yrwaan. Nynchen eghnek alatta eegyeb newezet kyben⁵ embereknek Idweffeeg adathafseek, kyrõl pptha wgy mond Iohel II. Myndden vala ky wrnak neweet hywangya Idwõzewl Tyzen kettõd haznalattya choda teeteleknek mywelkõdety. Mark vltimo. Azokat kyk en bennem hyznek eellyen yegõk kõwetkõzyk, erdeghõket yznek, wy nyelwel zolnak: meergõs feergeket kezõk-¹⁰ ben veeznek mergõs ytalt veeznek es femyt ew nekyk nem arthatnak. O azert zerelmes atyamffyay ky bynnel kyl eeltõk. az eedes wrwnk Iesufnak kegyes neweet zeretettel emlõgefseetõk kyk kedeeg bynefek vattok: Criftus Iesus neweeben velleetõk myndden remeenfegtõket, ha yffyak vattok Iesufnak zerelmes neweeben¹⁵ newekõggyetõk, ha kedeeg veenek vattok az ew zent newe mellõl el ne tawozyatok, ha erekkee mynd veenek yffyak erekkee el vezny nem akartok. ||

Harmad tanwfagwnk leezen arrol hogy wr Iesuf Criftufnak⁶² ew ifteny zent newe veeghetetlen yozagus es mynden tehetew,²⁰ mynt meg yrtaak az zent ewangeliftaak Math vltimo Data eft mihi omnis potestas in celo et in terra, Adwan vagyon ennekem mynddenhatalom menben es földõn Mar IX. Omnia poffibilia funt credenti. Elezer azert mondaam hog Iesus Criftufnak newezety veehetetlen yozagw, kynek meltosagaert mynddennek mynt hallya²⁵ ottan ymadny es tyztõlny keel: kyrõl vgy mond zent paal ad Philip II wr iftenffel magasztataa ewtet Criftuft myndeneknek felette es ada newet ewneky myndden newnek feletté hogy Iesufnak newe halwan mynden terdek meg haytaffanak meennyeyek földyek: es pokolyak es myndden nyelew vallya mert wr Iesus³⁰ atya iftennek dychõfegeeben vagyon, Mafodzor felette zerelmes ayoytatuffagw: kyrõl lokat zolhatnank ha mynd az reeghy patriarchakat proffetakat byrakat feyedelmeket es kylemb kylemb zent atyákat elõwe newezetneenk, mynemew nagy lelky eedefseeggel vartak az reeghyek. mynemew zerelmes zywel võtteek.³⁵ kyk lattaak es vetteek zemeelye zerent twdnnya ylyk Azzonywnk zyz anya maria, Az zent apostolok, martyrok Confessorok zent zyzek mynd ez mastany ydeyglen, Harmadzor, mert yfteny tyz-

tõffeeggel ymadando, kyrõl Neemiaf pptha wgy mond ix. ca. Az meennyey zent feregõk teegõdet ymadnak. zent pal Ebre 1 es ymaggyaak ewtet mynd wr istennek angyal. Mynemew tyztõletes emberek kõzõt nylwan vagyon. Meel rettenetes az pokol-belyeknek wgy mond zent Iacob apofitol ca ii Az erdegõk [feelyk] hyzyk es feelyk Negyedzõr mert egheez kerezttienfeegnek dychõfeeg es dycheeret Ha ky kerdenee De my oka hogy az kerezttienek Cristuf newrõl vettenek newezetõt es nem Iesuf newrõl. Aranzayw zent Ianus reea felel es wgy mond myert
¹⁰ az elsfew kerezttienek sydosagbol tamadanak, neweztetnek vala Nazaret belyeknek. De annak wtanna Anthyochya newõ varafban ky gõrõk orzagban vagyon valtoztateek el. myeert az Cristus gõrõk zoo | Ymaran arrol hywattatnak kerezttieneknek Masod oka myert nem hywattatnak az Iesus newrõl. Mert az Iesus
¹⁵ isteny new: Cristus kedeeg kerezt new, ky kriřmawal zentõltetõt ky vytezkõdewfeegnek newezety azert meltob leen az kerezttieneknek Cristufrol newet venny Mert byzonyawal vyteffeeg az kerezttieneknek eeletõk ez vylagon Iob ii. De wg leezen hogy az maf vylagon az hywõk wr Iesufrol neweztetnek Idwõ-
²⁰ zewlteknek. Harmad oka, mert myg ez vylagon eeelwnk nem kõwethettyõk Iesuf ew isteny mywelkõdetyben: Annak okaert myg zanky vettetwnk hywattatwnk Cristufrol kerezttieneknek hogy meg tanwlwan az ew yozagokban valo eeelset: kõwelfõk ewtet zent eeleteenek formaya es peldaya zerent kyrõl wgy
²⁵ mond Cyprianus do. Nem meltan mondatyk kerezttiennek ky Cristuf yozagus mywelkõdetyben nem kõwety. O zerelmes atyamffay ky nagy swllya vagyon ez mondafnak. O vallyon hol talalnank mastan oly embert. De keeryõk ew zent feelffeeges yfteny yo voltaat az ew zent neweenek meltosagaert Ne
³⁰ wtallyon meg, ne vessõn el ew zent zyne elõl erekkee: Aggya zent malazttyaat hogy awagy tawol kõwethessek kyert enghegye holtwnk wtan ew zent orzagaat erekkwl erekkee Amen

Wyz kerezthnek Innepceröl.

Ez may zent Innepnek Epiftolaat yrtta meg eredet zerent zent Elayas pptha kenyweenek hathwanod rezeeben. azon Capitulumnak feyezety: meg emleközween Idwözeytenk Iefusnak zent zyleteefeeröl nagy lelky erwendeteffeeggel es Ierwfemnek⁵ varafaat es ew kepeeben mynd tellyes Criftusnak örökeet az az anya zent egyhazat eedes ewrewmre es halaa adafra remeytween. az vygaztalo zent leeleknék vylagofoytoo malazttyaban es wgy mond

Epiftola. ||

10

O Ierwfalem kel ffe! vylagofwllyaal meg mert el yewt az 63 te vylagoffagod. es wrnak dychôfeege te raytad ffe! tamadot Mert yme feteetfeegök el bwroyttyaak ez földet es homalyoflaag neepeket, te raytad keddeeg tamad wr es ew dychôfeege te benned meg lattatyk Es yarnak az ydegön nemzetök te vy-¹⁵ lagoffagodban, es kyralyok te ffe! tamadot feeneffeegödben Emellyed ffe! kôrôfkôrewl te zemeydet es lassad yme mynd ezek te hozyaad gyewltenek te hozyaad yewttenek Az te ffyayd mezzewnnen yewnek es te leanyd tennen oldaladbol tamadnak Akkoron meg latod mykeppen beewôlkôdöl es chodalkodol es²⁰ kywe teryed az te zywed örwöndözween mykoron te hozyaad fordwland tengörnek lokallaga, eröf nemzetffeeg yewend te hozyad, teweeeknek aradafa el bamol teegödet, Madiannak es effa tartományok bely dromedariofok kyk mynd Sababol yewnek, Aranyat es temyent hozwan es wr iftennek dycheeretöt²⁵ hyrdetween.

Sequitur ewangelium festi cum expoficionibus Kegyelmes wr Iesusban Criftusban zerelmes atyamffay, Mynt ymaran az zent Epiftolanak ewangelionnak ertelmeeböl meg hallottok es ertöttök kerezttyn anyá zent egyhaz ez may zent Innepöt³⁰ ylly harom zent ifteny choda teetelnek meltofagaeerth Elezör ky törteneek tamadny ez may napon, az az magyarazo yraaf zerent Mykoron wrwnk Iesus volna tyzen harmad napy eedes germek zyzeffeegnek zylötte Az harom zent keeralyok nap kelettről feenes Cyllagh vezerleese myat yeweenek harom felee³⁵ dragalatus ayandekokkal | Tyztölly es ymadny: Mafodzor zent Beda doctor mondafa zerent harmynéz eztendó bel telween Crif-

tufnak zyletety wtan esmeg ezen napon wrwnk Iesus Cristus
 az Iordan vyzeeben kereztsfeegõt veen Ianus Baptista kezetwl :
 az ydõben ees zent haromfaag wr isten meg yelõneek ez vy-
 lagon. Atya wr isten mennyey zozatban mondwan ez az en
 5 zeretew ffyam ffyw wr isten, wgyan ott zemeelye zerent zent
 lelek wr isten zeep feyeer galambnak zemeelyeben Harmadzor
 esmeg egheez eztendõ el mwlwan. esmeg ezen napon. mykoron
 wrwnk Iesus Cristus ew zent zyleyeewel es tanoythwanywal kyk
 akkoron valanak : hywattateek az menyekzõben. kyben wõlegheen
 10 vala azzonywnk marianak kôzel valo wnokaya: Harmad isteny
 chodaat teen feyeer vyzet veeref borraa valtoztatwan. kyknek [†]
 myatta wr Iesuf Cristus byzon isten es ember meg mwtataa es
 yelentee ez vylaghy neepek elõt isteny hatalmaat es dychõse-
 geet Ioh II. kykbõl meg ysmertetyk zerelmes atyamffiyay. meel
 15 nagy meltõffagus tyztõletes. ayoytatus. es bodogffagus leegyen
 mynd egheez kereztytenfeegben ez may zent Innep nap, kyrõl nagy
 halaa adaffal. dycheerettel. es ayoytatus zolgalattal tartozwnk az
 my kegyelmes Idwõzõytenk. De myert az elfew isteny choda
 ylenettrõl nylwabban emlekõzyk anya zent egyhaaz : ky yeleben
 20 ees neezy az my Idwesseegewnknnek elfew tamadattyaat es fon-
 damentomaat. Azeert harom rendbely tanwffagwnk leezen rywy-
 deden ez may napon my Idwesseeges tanwffagwnkra.

Elfew tanwffagwnk leezen arrol My oka leen hogy az
 kegyelmes teremtõ wr isten ew zent yrgalmas akarattya ze-
 25 rent, Az zeegen Idegõn nemzetõt Nap kelett felõl akaraa hyn-
 nya es yalaztany, ez zent kereztyten hyttre, honnem ez vylag-
 nak eegyeb reeze felõl. twdnnya yllyk deelrõl. eezakrol awagy
 64 nap nywgattrol || Reea felelween zent doctorok zent Irafbol mond-
 wan, hogy felette yllyk vala wr istennek kereztyten hytnek
 30 elfew eredetyt hywnya nap kelet felõl ym ez neegy yeles
 okaert az yrygfeeg myat tamadot tantorodafeert, Mert myert
 nap kelet felõl tamada az elfew tantorodafnak esety : gylõsee-
 ghes vala mynd istennek mynd az zent angyaloknak. Mert
 Damascenus doctornak mondafa zerent paradychom hol ott az
 35 elfew zyleek veetkõzeenek, nap kelet felõl vagyon, Akaraa
 azert wr isten hogy onnan a'felõl tamadna az ygaffaag es az
 hytnek eeleztese honnan az halaal elõzõr bel feerkõzõt vala
 ez vylagra. Annak okaert wrwnk Iesuf ees mykoron ffel emel-

teteek az magall kereztfara, hattal fordwla nap kelettre Azt pel-
dazwan raytta hogy ymaran embery nemnek byneet hatha meg-
hee vetötte volna, es soha tebbée rola meg nem emleközneek
dequo Esa xxxviii proiecisti post tergum omnia peccata hominum
Hatad meghee veteed wr iften embereknek myndden byneyt 25
Ps. L. Auerte faciem tuam a peccatis meis fordohad el te zynödet
wr iften az en byneymtwl. Mafod okaert Mert vala hol gonoffaag
tamada eredet zerent ez nyawalyas vylagra, mynd nap kelet
felöl veen eredetöt twdnya yllyk: luciper ott eseek el keweel-
feeghnek myatta, Adam ewa ott eseenek el enghödetlenfeeg- 10
nek torkoffagnak es hew dychöfeegnek myatta: Az gylkoffaag
onnan tamada Caynnak gonoff gylöfeegheenek myatta. Parazna-
faag onnan tamada, Lameknek myatta: Az balwan iften yma-
daaf onnan tamada Ninuf az az Niniue kyrallyanak myatta.
Telhetetlen föfweenfeeg onnan tamada Nemrot wrnak myatta, 15
kyknek myatta nagyob reeze ez vylagnak el veze Wr iften azert
ew zent kegyelmes yrgalmaffaganak myatta, honnan az veze-
delmes bynnek aradafa tamada Onnan akaraa reea arasztany az
ew zent malazttyaat ez vylagra zent pal apostolnak mondafa
zerent ad Ro vii. Es wgy leen hogy az ellenzö allatok esmeg 20
ellenzew allatoknak myatta vygaztateek meg zent Gergel doc-
tornak mondafazerent. Harmad okaert. mert az elfew atok on-
nan tamada: mykora wr iften embery nemet meg atkozaa es
paradychombol kywe yzee mondwan. Atkozot leegyen az föld.
te mwkaad wtan. Gen. iii Vyzon ellen azert akara wr iften 25
hogy esmeg onnan tamadna erek aldomaaf embery nemnek
ffyara, Az okaert ez may napyglan ees az sydok nap nywgattra
ymatkoznak: Az zerechenek deelre Az kerezittyenek kedeeg nap
kelettre: myeert az ygaffagnak feenes napyia Cristus Iesus myne-
kewnk nap zerent tamada, kynek zent hytyben eelewnk ez vy- 30
lagon. az okaert akaraa wr iften az harom zent kyralyokat ees
iftennek yfmeretyre hozny secundum Damascenum. Neegyed
okaert ez vylagon valo nyelweknek meg haborodafaert kyröl
wgy vagon meg yrwan Gen. xi. Mykora az vyz özönnek
wtanna lattaak volna Noenak ffyay hogy bekefeeg volna, tana- 35
chot tartanak hogy ha meg olyan vezedelem lenne ez vylagon,
meg ohatnaak magokat, Sennaar newö varaf mellet kezdeenek egy
toryot raknya hogy az tetey az eghet eernee, Megh tekeentee

wr isten ees ember ffaynak eztelen bolondfagokat es meg haboroystaa nyelwóket hogy eegyik nem erty vala malyknak za-
 waat akarattyaat Azt lathwan el hagyaa es newezeek babelnek
 az az róbógó, kyt annak wtanna newezeenek babyllonyanak,
 5 maftan kedeegh ymaran newezyk babylo tornyanak: Es wé
 leen, hogy mynd ez zeeles vylagon el ozolnanak, ky mynd ew
 nyelwe zarent, Wr isten azert meg azt tewee hogy kyk akko-
 ron el ozlottak vala Cristuf Iesufnak zent hyty myat esmeg
 eeggyee lenneenek, hogy lenne eegy nyay es eegy paztor Cris-
 10 tus yme azert zerelmes atyamffay lattyatok mynemew choda-
 latus az isteny bôlcheffeeg, yme hallyatok my oka leen, myeert
 az kerezttynffeegh hywattateek nap kelettról az harom zent
 kyralyokban ||

65 Masod tanwlagwnk leezen arrol Mykeppen es mynemew
 15 zandekkal es zywel leelekkel kerefeek az harom zent kyralyok
 Cristuf Iesuf Istennek zent ffyaat harom lelky Idweffeeges wtat
 es twlaydonfagnak yozagaat leelyk reea zent doctorok, kyknek
 myatta mykeent akkoron erdemleek meg lelny az harom zent
 kyralyok. Azonkeppen maftan ees azon zent lelky yozag-
 20 gal kerefween erdemlyk meg lelny myndden ayoytatus lelkew
 neepék: Elezer azert kerefeek gheeryedetef awagy keewanatus
 zywel leelekkel kyról wgy mond zent Ber. do. super illo ps Ig-
 nis animam eius precedet, yllyk es zykeeg hogy az oly embernek
 lelkeet kywanatus gheeryedeteffeegnek tyze elől veegye howa
 25 Cristus akar yewny, Azonkeppen mynt az historia mongya
 gyorffak valanak ez Iambor wrak ha hol es mykoron Ballam
 proffeta mondafa zarent az nagy zyletót kyralt meg talalhat-
 naak, Es mynt lattaak volna az Cyllagnak tamadafaat towab-
 baa semyt nem kefeenek de azonnal wttra eredeenek, kyról
 30 wgy mond zent Ber. do. meg esmertetyk hogy ez zent kyra-
 lyokban erőff zeretet volt, mert nagy hertelen es syetettel fwt-
 nak vala Cristuf kyralhoz O zerelmes atyamffay vallyon ky
 vagon maftany ydöben ky eellyen tyzes zeretettel zereffe wrwnk
 es kereffe kôwesse ky mynd ezeeben veegye magaat.

35 Masodzor kerefeek alhatatofon es veegre az az addeeg
 meg allanak, meg nem zôneenek myg nem leleek, dequo Mat.
 xxiii. Qui perseuerauerit vsque infinem hic saluus erit kyról wgy
 mond zent Ger. O byzonyawal nagy isteny malaszt nag ayan-

deek ha hol vagyon ky az el kezdôt yoban veeghyg meg ma-
radhat Annak okaert ez harom nemes wrffyak veegre kerefseek
wr iftennek zent ffyat menynek földnek aldôt kyrallyaat es
erdemleek meg leelny, hogy kekeelletôfôk lettek leegyen az ke-
refseekben, megh yfmertetyk, Mert sem helnek mezze volta sem⁵
wtak nehez volta sem herodes kyrálnak feelleme sem pokolbely |
Erdegnek wtannok valo olalkodafa Sem az zyletôt germôknek
awagy zyleynek zegheenfege es alazatoffaga. az el kezdôt ygye-
kôzettewl ewket meg nem banthatta, Mert wgy mond zent Ber.
do. az aldôt zyletôt magzatnak malazttya ky ewket helyek-¹⁰
bôl ky yndoythwan oda hozta vala, ew gyoyttya vala ew
tanoyttya vala mynt yarnanak es myt tenneenek. O zerelmes
atyamffyay hallyok zent Gergel do. myt mond az mastany rest
twnya kerezttynekrewl, Sokak vannak mastany ydôben kyk
eegy kewel ayoytatuffagbol awagy zeretetbôl kywanfagbol¹⁵
awagy feelelembôl yot kezdet penitencyara yndwnak. De yay
teshnek gyarlôfaga myat es az garazda ellenfeegnek kesâlko-
dafa myat hamar veegre vyzyk el fogylallyaak, De semy haz-
naat nem vezyk mert nem maradnak veeghyg meg az el kez-
dôt yoban, Azert mongya vala hol meg allottaal, ott el vezteel²⁰
ky mynd ezeeben veegye myt akar mondany Harmadzor kerefseek
az harom zent kyralyok Istennek zent ffyaat Alazatuffag-
gal yme zerelmes atyamffyay, kyt mastany ydôben mynd ez
zeeles vylaag wtaal es zemeremfeegnek bolondfagnak pokloffag-
nak es semynek yteel az zent alazatoffagnak yozagaat nyl-²⁵
wan leelettetyk ez nemes ffyrffyakban Cristust kerefween Ez
zent hatalmas kyralyokban iftennek zent ffyaat kerefween. Ha
azert yozaag nem volna bôch ecc III Nem mondanaa meneewel
nagyob es tyztôletetb vagy, annewal ynkaab meg allazyad te
magad es iftennek elétte malaztot leelz. Idwôzôytenk meg wy³⁰
mond Math xi. Tanwlylatok en tewlem, mert kegyes vagyok
es alazatus zyŵ Ha hatalmas yozaag nem soha Isten ffyaat ke-
refween annak myatta meg nem leelhetneck, ha wr iftennek
kellemetef nem volna zent Ber. do. rola azt nem mondanaa.
Soha senky alazatuffagnaal kyl Cristuf Iesushoz nem ywthat,³⁵
O azert zerelmes atyamffyay Alazatuf Cristus Iesufnak alazatus
zolgay tanwlylatok meg ez nemes Idwôffeeg leelô regulaat es

kereffheetök wr Iesuft ez fölewl meg mondot yozagok zerent az zent kyalok peldayok zerent ||

- 66 Harmad tanwlagwnk leezen arrol, mykeppen ez harom zent keeralyok tamadanak es yeweenek Betleemben Criftust kyralt harom fele kyraly nemes ayandekokkal ymadny es tyztölhy ez may Iftorianak byzonfaga zerent Magyarazo doctoroknak mondafok zerent vala reeghy ydöben, twdnya ylyk, mynt az nagy Cronicaban yrwan vagon wr ffyw zyletetnek elötte, ezer zaaz tyzen eegy eztendö tayyan, Az Izrael ffaynak egiptombol ky yewetelöknek ydeyn eegy Ballam newö varafolo pptha 10 Madyan orzagban Az Iordan vyzeenek twl maaf felöl nem mezzee, kynek lataafzerent wr iften meg yelentötte vala az Izrael nepeenek zentfleeges voltaat ky meg vagon yrwan Numeri xxiiii. Es mykoron meg ysmertte veina leeleken hogy az messyas ew 15 közzölök zyletneek yewendöt zola rola mondwan Orietur stella ex Iacob. et confurget vir de Izrael De Izrael erit qui dominetur Cyllag tamad Iacobnak nemzeteeböl es ffyrffyw yew kywe Izraelböl es ez körwl valo orzagokat mynd el pwztoyttya Esmeg wgy monda Izraelböl tamad kynek wralkodny keel, kyn magyaraztatyk 20 wr Iesus Criftus kyröl wgy mond lyray Myklos doctor, hogy ez harom zent kyralok voltanak zarmazwan ez Ballam proffetanak nemzeteeböl kyk byzonnyal hytteek az Cyllagnak ffeel tamadafaat Izraelnek földeen Annak okaert ennen köztök tanach keppen el veegezteek vala hogy vygaznanak mynd halalyg es 25 azonnal tyztöffeeggel menneenek hozyaa es magokat neky meg alaznak, wgy ees leen a'mynt az yo zandekot akáratot el veegezteek vala, mert byzonnyaak twggya wr iften kyk ew hozyaa tartozook [†] es ymaran ew bennök az yo akaratot Coronazya vala, Meel eeyel azert Criftus Iesus zyleteek akkoron ewk vy- 30 gyaznak vala, es mynt Iudanak földe felöl az feenes cyllagot lataak ottan meg erteközeenek raytta hogy az volna, mert Crifostomus mondafa zerent az Cyllagban eegy zeep germök zemeelt latanak kynek homlokan zeep feenes aran kereztyg vala es zolwan az keralyoknak monda zyletöt ez may napon az fydok- 35 nak kyrallya ky | Mynden nemzetöknek wranak hywattatyk, mennyetök el azert Iudeanak földeeben es meg talallyatok ewtet, Azt halwan annal ees nagyob erewmben leenek hogy myndden kewanatoffagok bel tellyeföldöt volna, Ottan azert el ered-

ween es az feenes cyllag elöttök yew vala az egnek közepötte eeyel ollyan feenes mynt nappal es tyzen harmad napon Iutanak Ierwfalemben, es azonnal az cyllag el enyeztee magaat elölök, Annak okaert kerdőzyk vala az varasban ha ky twdnaa hol zyletöt volna az fydokniak kyrallya, Leen kedeeg az wr⁵ iftennek akarattya hogy az kyraly varasban Cristuf zyleteefeenek hyre lenne, towabbaa hog az yewendő mondal Esa [†] yraftwdo doctoroknak latattyok zerentkywe nylatkoztatneek: nagyob byzonfagnak okaert Mykoron azert mynt ollyan nagy wrak feyedelmek herodef kyralhoz mentenek volna twdakoz¹⁰ wan raytta, ottan meg haborodeek raytta herodes mynd az Ierwfalembely wrakkal: es zeep zonak alatta meergöt gondola ut mynt meg twdhatnaa ottan meg ölnee wrafaganak feelmeeben, Es alnokfaggal monda nekyk meennyetök el twdakozyatok meg raytta nyllwan es yzennyeetök meg enneköm hogy en ees oda¹⁵ yeween ymaggyam ewtet. De nynchen bölhefeeg, nynchen alnok tanach wr iftennek ellene, Mynt az kyralyok kywe halattanak volna Iarwfalemből azonnal eleygben kele az fenef Cyllag el latwan nagy erewmben leenek raytta es mykoron közelgetneenek Bethlem felee nagyon kezde zykrazny az Cyllag wgy mynt ewrömet²⁰ yelentene es meg alla ott az haaz felöt hol az zyletöt Cristus kyral vala ew eedes zyz zyleyeewel. Es mykoron 2-um fuuo delaff. azt hallotta volna azzonywnk maria ottan öleeben vee az zeep Iesuft. Es azonkeppen be menween nagy ifteny feelelemmel alazatuffaggal ayoytatuffaggal. es tyztöffeeggel mynt²⁵ lataak azonnal meg ysmereek hogy byzon kyral es byzon yftennek fya volna || Mert nagy ifteny fenefseegöt latnak vala ew zent⁶⁷ orczayabol zarmazny: Annak okaert ottan terdökre le efween ymadaak ewtet nagy lelky eedeffeegghel es kenyhwllataffal: es mydenyk keraly ayandekkal ayandekozaak Arannyal mynt kyralt: ³⁰ temyennel mynt iftent es kenettel mynt halando embert. Es azzonywnk zyz maria el fogadaa tewlök ew ayandekokat, halaat ada ewnekyk hogy ollyan tyztöffeegöt töttenek volna ew zent fyanak es meg vygaztalaawket hogy meg maradnanak holtyg az ew zent fyanak hytyben es zeretetyben, ky veegre nem³⁵ lenne el feledendő. Annak wtanna bwlechw veetellel zallafokra meneenek. es azon eeyel zent angyal yelöneek nekyk almokban

hogy ne menneenek herodes kyrálhoz Annak okaert maf wton
 tereenek orzagokban nagy erewmmel es bekefeeggel, halaakat
 adwan myndenen wr istennek, wgy mond rola zent Gergel doctor.
 Nagy Idweffeegewnknnek peldayara zörzee lenny wr istennek
 5 harom zent keralyoknak mynd yrafokat, mynd aldozattyokat es
 mynd ymadafoknak zeer tartasaat hog my ees azonkeppen
 tyztöllyök ymaggyok es peldazerent kôwessök yozagus eele-
 twnkkel es mywelkôdetewnkkel. Elezör aldozwan ewneky ara-
 nyat kyn az isteny es atyaffwy zeretet ertetyk Masodzor
 10 aldozywnk temyent azaz eedes ayoytatuffagot kyröl zent dauid
 pptha dirigatur oracio mea &c. Harmadzor aldozywnk Myrra kenetöt
 kyn magyarasztatyk testy nyawalyaflagnak meg foytasa, mert
 az myrra kenetnek oly hatalma vagon hogy az meg kent testöt
 ew vele myndden rotadandofagtwl bydeffseegtewl, es feerög
 15 ragatwl meg otalmazya, kyn ertetyk az zent penitencia ky azon-
 keppen embernek leelkeet mynden vezedelemtwl es halalnak
 feerghetewl meg otalmazya es tarttya meel nemes lelky yoza-
 goknak alldozattya felette kedwes es kellemetes wr istennek
 es mynekewn haznos dycheretes es Idweffeeges kyben tarchon
 20 meg az kegyelmes wr isten az ew zent neweenek meltofagaert
 ew zent zyleyeenek zerelmeyeert es az harom zent kyraly
 Confessoröknak emleközettyökeert erekkewl erekkee Amen.

Wyz kerezth Innepe kezöth valo wafarnaprol

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent paal apostol
 25 Romayaknak yrt leweleenek xii rezeeben, mel epistolanak elötte
 emleközyk az isteny foghatatlan bölchefeegröl mondwan O isteny
 bölchefeegnek es twdomannak meellfeeges kazdagfaghy, meel
 meg foghatatlanok ewneky yteelety es yaratlanok ewneky
 wtay: Ezen zent ygheeknek wtanna yrya ez may zent Episto-
 30 laat kyben teezen tanwlagot mykeppen ez vylagtwl magokat
 meg vongyaak testöket istennek zentöllyeek, Es ne hannyaak
 velleek ezöket ez vylaghyakban de az mennyeyekben es isten-
 nek yfmeretyben akarattyaban, myert istentwl vagywnk mynd

teft zerent mynd lelek zerent, Meel regulabol myndden kerezt-
tyen ember maftan ees tanwfagot vehet, es eeletnek moggyaat

Epiftola

KErlek tytöket atyamfay wr iftennek yrgalmaffagara
hogy tarchatok ty teftötöket eelő aldozattra zentfseegre iften-⁵
nek kellemeteffeegere okoffagus leegyen ty iftennek valo zol-
galattok az az bynneel kyl. Es ne akaryatok hafonlattatny ez
yelen valo vylaghoz: de wywlyyatok meg ty wy eelettökben
hogy yfmeryeetök meg my legyen wr iftennek yo kellemetes
es tekeelletes akarattya Mondom kedeeg azon malazt zerent ky¹⁰
adatot || Ennekem mynd nyayatokra kyk ty köztetök vannak⁶⁸
ne ezefködny annaal feellyeb mynt yllyk, de ezefködny yozan-
fagra, Es kynek mynd mykeppen wr iften oztotta ygaz hytnek
mertekeet, Mert mykeppen yllyk latny, hogy eegy teftben fok
rendbely tagwnk vagyon es az fok tagoknak nem eegy mywel-¹⁵
ködetök vagyon azonkeppen nagy fokban eegy teftök vagywnk
Criftufban myndenewnk kedeeg eegyik mafyk taghya, my
wrwnk Iefufban criftufban

Sequitur ewang. cum expoficionibus Azon eedes kegyelmes
wr Iefufban Criftufban zerelmes atyamfay: Myert mynt meg²⁰
hallook az zent Epiftola az zent eewangeliommal lelky ertelem
es tanwfag zerent egymaf mellet yarwan, twdnnya yllyk yo tana-
chot adwan ember ffaynak Idwöffeegökre, mert az zent ewan-
geliom alazatuffagra, az zent epiftola kedeeg tefty tyztaffagra
yndoytwan Annak okaert wr iftennek zent malazttyanak segheed-²⁵
fegeewel ez may napon az zent yrafnak ertelmökből három rend
bely tanwfagwnk leezen my Idwefseegenk mellet rywyleden

Elffew tanwfagwnk leezen arrol My oka leen hogy az zent
ewangeliomnak ertelme zerent Wr Iefus el marada ew zyley-
tewl Ierwfalemben. Awagy my oka leen hogy az eedes zyz anya³⁰
maria az wr iftennek ynnepe es tyztöffeeg napyan ydeyn es
helyeen el teeweztee es el veztee ew zerelmes zent ffyaat es
iftennek zent ffyaat Awagy mykeppen lehete kyt ollyan yghen
zeret vala es kyre felette nagy gondot, zorgalmas vygyazast
vyfel vala, hogy el vezthetnee Ha zerelmes atyamfay reea³⁵
akarwnk gondolny choda dolog leen: De okanaal kyl fem leen,
mert az eedes Idwözöytew atya iftennek zent kyraal ffya, a'

mynemew enghedelmes hagyot dologeert yewt vala eeyel nap-
 pal gondot vyfel vala rola, azert mongya zent Agoston doctor
 Omnis xpi actio est nostra instructio Cristusnak myndden dolga
 mynekewnuk mynd tanwlagwnk. Azert ez may dolgok ees my-
 5 nekewnuk mynd tanwlagwnkra | Kôwetfseegewnkre es eeletewnk-
 nek peldazattyara leenek, mynd hogy Cristus el marada es az
 templomban meg leelettetek. Mynd hogy az eedes zyz anya
 maria nagy syralommal es keferwes banattal kerefee, Doctorok-
 nak azeert mondasok zerent lelky peldazat keppen, Naág fok
 10 kerezttynenek ymez neegy keppen veztyk es teewezytk el Cris-
 tus Iesust Istennek es az zyz marianak zent fyyaat Elezer vyg-
 fagnak es erewmnek ydeyn napyan. awagy Innepôknek tyztôletes
 napyaan Mert heetkôz napon mykoron ember dologban foglallya ma-
 gaat, Cristust el nem vezty myert az ydôben nem zokot gonoffag
 15 wtaan yarny Azonkeppen haborwfagnak ydeyn sem vezty el de yn-
 kab Istenhez zokot ember akkoron remeenkôdny essedôzny, mynt az
 zyz maria ees Egiptomban fwtwan nem veztee el. de az yeles Innep-
 napon. Azonkeppen az nyawalyas eztelen neepek Innep napon vez-
 tyk el, mert az ydôben hattra hagywan az isteny zentôlt napot
 20 fok kylemb kylemb gonoffagokban, lakozasban lateekben te. foglal-
 lyaak ennen magokat, kyk myatta ynkaab wr istennek bozzw-
 lagot teeznek, honnem tyztôfseegôt O zerelmes atyamfyyay, nem
 twdom myt zollyak ha meg tekeenttyek ez mastany vylagnak
 eeleteet, hol leelhettyek meg az teremtô istennek valo tyztôfse-
 25 gôt: ky mynd yol meg lassa magaat, mert hamar az zam veteefre
 vonznak feyenkeed. Masodzor el veztyk az aldôt Iesust Cristust
 twdatlanfagnak myatta, mynt Ioseph es az zyz maria, kyk yngen
 sem twdaak howa leen akkoron az eedes germôk iefus mastan
 ees benne vagywnk ez eellyen veetôkben Efa. v. wgy mond
 30 proffeta myat az wr isten, Annak okaert vyteteek fogflagban az
 en neepem. mert nem leen twdomanyok kyk kedeegh mynde-
 nestwl fogwan twdatlanok wg mond rolok Ignorantes ignora-
 buntur. Az twdatlanok erekkez twdatlanok leeznek zent Gergel
 do. meg wgy mond, ha kyk azt nem twggyaak my az istenee
 35 istentwl nem twdatnak, es az ollyan eztelen bolondoknak az
 keenban leezen bôlecheseegôk es ott kezdnék ohaytany fohaz-
 kodny bôlech mondasza zerent Sap v. Annak okaert otalmazny
 keel mastan az wr istennek malaztyaat ||

Harmad okaert el veztyk Cristust es Istennek zent fyaat 69 hamyff byzodalomnak myatta, mynt olwaftatyk hovy Ioseph hyzy vala hovy Iesuf annyawal volna az azzonyallatoknak feregheeben, az eedes zyz maria hyzy vala, hovy Ioseph attya-wal volna, es wgy leen hovy azonközben mynd ketten el vez-⁵ teneek Azonkeppen nagy fokban vannak mastany eeletben: kyk hozyw remeenfeegnek es hamyff varasnak myatta nem akarnak yot tenny, sem penitenciat tartany Annak felette Nelyk yffywsa-gokban nelyk ereyökben, Nelyk yozagokban awagy tyztöletes wrafagokban byzwan meg chalatnak el veztyk az wr istent es ¹⁰ erekkeke valo fyralmas vezedelemre esnek: hol ott veegre meg nylyk zemök, de yay nem haználnak vele noha erek penitenciat tarthnak. kyeert yrgalmaffagot soha nem leelnek. Arrol mongya bôleh ecc. v. The bynednek yrgalmarol soha ne leegy feelelemnel kyl. es ne teegy bynról bynt Es ne mongyad byzwan. Az wr istennek ¹⁵ yrgalmaffa nagy. Mert az yrgalmaffaag es az harag hamar tamadnak ew tewle Annak okaert ne keeffel ternöd wr istenhez. mert nagy heertelen yew az ew nagy haraghya. Neegyedzör el veztyk az Cristust ez vylaghyaknak zertelen zerelmeenek es Gyenerewfee-
ges kywanfaganak myatta kynek peldaya lehet mert az zyz maria ²⁰ es Ioseph tarsla tawol mezze yarnak vala egy mastwl, ha eeggyewt lettenek volna Nem hyzöm hovy el vezthetteek volna, Azonkeppen mastan ees az oly ember hamar el vezty wr istent kynek zywe lelke teetowa bwdofyk, Istent ees akarnaa, zeretny ez vylagot sem akarnaa el hadny, wgy mond ez eellyenekről ²⁵ wr isten Apok cap. III Vtinam frigidus effes aut calidus sed quia tepidus es incipiam te euomere de ore meo. Awagy hydeg volnaal awagy melegh, de myeert alhatatlan vagy kywe kezdelek okadny en zambol ereche ky erty myt akar mondany az wr isten ³⁰ 10h. II. ha ky ez vylagot zerety nynchen abban [en] atya istennek zeretety, vyzon ellen, vala | Hol istennek zent zere-tety vagyon ott lakozyk Cristus, ott az zent leelek es mynd az tellyes zent haromsaag Ioh. XVI Vyzon ellen ky ez vylagot yzy, zerety, wé mond zent Agofton doctor, el fyllezty ewtet, es meg emeezty nem eeltety, kynek ertelmeere semy pelda nem keel ³⁵ Azert zerelmes atyamffyay leegyetök okofok, leegyetök ezöfök mert zamtalan ellenseege vagyon ez mastany ydöben az erek Idwöf-feegre vagyodo embernek, engheggyen malaztot reea wr isten.

Masod tanwſagwnk leezen arrol Hol keel az aldot Iſten-
 nek eedes Ieſus ffyat kereſny, oka lehet, mert zerelmes atyam-
 ffyay yol lattyatok mynee fok rendbely nepek nemzetök
 vannak ez vylagon orzagon keed, kyk mynd ew hytök byzo-
 5 dalmok es eeletöknek mywelkôdetök zerent kereſyk iſtent. ke-
 reſyk azt a'my yob. De nem mynt talallyaak meg, my oka
 annak leegyen arrol ydôt nem keel foglalny, mert wgy mond
 bôlch [†] mene few anne ezz. Ha azert az kerezttienek yol
 es yo helyen kereſyk arrol zollywnk. Vala ky azert meg akarya
 10 Criſtuſt leelny: kereſſe Ierwfalemben, kereſſe az templomban.
 kereſſe az yraſtwdoknak kôzôtte O myt akar mondany az zent
 yraaf zerelmes baratym, myt keel erten y az Ierwfalemnek va-
 rafaan. Az Ierwfalem magyaraztatyk bekeſeegnek latafa Az az
 ott lakozyk es leelettetyk meg wr iſten hol az bekeſeeg vagon
 15 zent dauid pptha byzonfaga Ps. LXXV Inpace factus eſt locus eius
 et habitacio eius in ſyon. Bekeſeegben vagon vettetween az ew
 helye, kyee, iſtenee, Ieſufee, Criſtuſ ee. es ſyonban az az hyw
 leelekben ew lakodalma. Vyzon ellen vala hol haborwſaag ga-
 razda es morgolodaaf vagon ott ne kereſſed Criſtuſ Ieſuſt de
 20 az Sathanaf, wgy mond zent Agoſton. Maſodzor kel kereſny
 iſtennek eedes Ieſus Criſtus ffyat az templomban. az zent eegy
 hazban. Dycheeretnek zent helyeen ymacchagnak helyeen
 70 Eſaye [†] || Domus mea Domus orationis vocabitur dicit domi-
 nus Az en hazam ymacchagnak hazanak hywattatyk azt mon-
 25 gya wr iſten. Az yo ffyat azert mynden koron ew attyanak
 hazanaal keel kereſny. mert ott lakozyk ew, mynt ennen maga
 wr iſten byzonſaagot teezen rola Leuitici [†] En magamnak
 zentôltem ez helt, hol ott lakozyk embereknek ffyay kôzôt ez
 wylagon; Meltan azert wrwnk Ieſus ees mynt ynkaab gyakortaa
 30 meegyen [vagon] vala az Iſtenuk templomaban, es ott ymaggya
 vala ew zent attyaat ez vylagert kyben myndden kerezttien
 embernek peldaat ada ewtet kôwethny ha iſtennek es az ew zent
 ffyanak akarattya zerent akar eelny. D Q ha ky kerdenee ha myn-
 denkoron es zenetlen keel ee kereſny awagy alkolmas ydôben
 35 Doctorok az zent ewangelionnak ertelme zerent reea felelnek,
 hogy azzonywnk zyz anya maria peldaya zerent harmad napyg
 keel kereſny es megh leely Elſſew nap zent penitencia tartafnak
 ydey. Maſod Iſteny yrgalmaſagnak ydey. Harmad iſteny zent

malaztnak ydey, [vala] vala myg ezek vannak, leeznek es leelettetnek ez vylagon addeeg keel kerefny. Erról zool Elayaz pptha cap. LV. kereffeetók wr iftent myg meg leelhetytók. hywyatok ewtet myg közel vagyón az főlewl meg mondot harmad napyg es neegyed napra kelween az az iftennek ygyeerety zereñt⁵ meg leelettetyk az erek dychőfeegnek bodogffagaban De yay vyzon ellen ky eett az főlwl meg mondot valaztot ydóket el vezty el mwlattya, es halalaara haggya penitencia tartafaat, gyonafaat es yo teeteleet: testamentom zereñt meg hagywan hogy fokat aggyanak lelkeert holta wtan, kyneel nagyob balgatagfaag¹⁰ nynchen ember ffyay kőzót peldaat veet rola zent Beda doctor. Vala Angliaban egy kazdag ember, mykoron halalara ywtot volna lataa haat az pokol aytaz nytwan vagyón, es nagyón meg rettene raytta, Mykoron byztatnaak ewtet hogy wr iftennek yrgalmaffagaban byzneek es iftenben vetnee remeenfegeet | Monda¹⁵ a'mynt lehete. O keesen kőltem el mwlt az ydew es azonkeppen erekkeel el karhozeek, yme azert zerelmes atyamffyay, mykkeppen vezedelmes ky az zent penitencianak yrgalmaffagnak es zent malaztnak ydeyt el vezty. De keeryók wr iftent hogy az ew zent neweert zent zyleyeenek zerelmeert ne vygyen²⁰ mynket az gonoz kethfeegnek restfeegnek twynyafagnak kőteleeben efnewnk: de tarchon meg az ew zent malazttyaban, mynd eeletewnkben mynd halalwnknak ydeyn.

Harmad tanwfagwnk lezen wyzkereztnek octawayarol, hol ott emlekőzyk anyazent egyhaz wrwnk Iesufnak kereztfegee-²⁵ ról: Az Iordan vyzeeben zent Ianus baptiftnak keze nyat: Myert kedeegh kywalt keppen valo ewangelioma vagyón az ifteny tyztőffeegnek eerdemnek es lelky Idwőffeeges tanwfagnak okert meg latwnk magyarázwan

Ez may zent ewangeliomot yrtta megh zent Ianus ewan-³⁰ gelifta Cap. I kynek eredete leen, mykoron wr Iesus. es zent Ianus baptifta zyletetnek wtanna volnanak xxx eztendőben kelween, Nap yaraszerent kedeeg ez maftany Időben, meel zent Ewangeliomnak előtte az zent ewangelifta emlekőzyk arrol

mykeppen az fydo feyedelmek es yraftwdo dóctorok ky men-
ween zent Ianushoz az Iordan vyze mellee kerdőzneek myt
kereztölne es ha ew volna az Cristuf es az messyas ky yewendő
volna az reeghy veen atyaknak ygyeerettyek zerent. Es myko-
ron nylwan valo byzonfagot tett volna mynd ennen magarol,
ky volna, mynt az istennek ffyarol, hogy el yewt volna. Masod
napra kelween annak wtanna kőwetkőzyk ez may ewangeliom.

Wyz kerezth Octauayanak Ewangeliuma

AZ ydöben lataa Ianus iefust hozyaa yewnye monda yme
71 istennek barana, yme ky el || Veezy ez vylagnak byneet. Ez
az kyröl mondam. En wtannam yew ember ky en elettem lett
mert en nalamnaal eleeb valo es en nem twdom vala ewtet. De
hogy ky yelentetneek Ifraelben annak okaert yewttem en vyz-
ben kereztölly Es byzonfagot teen rola Ianus mondwan. Mert
15 lataam az zent lelket le zalwan mynt galambot menyöl, es
raytta marada es en nem twdom vala ewtet: de ky enghem
kereztölly kylde ew mondaa ennekem. Vala kyn latandod if-
tennek zent lelkeet mennyekböl le zallany es raytta maradny
ew az ky kereztöl zent leelekbén: En azert lataam es byzonfa-
20 got teek rola. Mert ez az byzon istennek fya.

Yme zerelmes atyamffay meg hallok ez zent octawanak
ewangeliumaat bewtew zerent: kynek ertelmeeböl my Idwessée-
gewnk mellee ket rendbely tanwfagwnk leeznek rywydeden.

Elffew tanwfagwnk leezen arrol mykeppen wrwnk Iesus
25 Cristuf zerzee fwndamentum zerent az zent kereztfeegnek mog-
gyaat: kyre annak wtanna az zent tanoythwanyokat meg tanoy-
taa, hogy ewk ees kereztölneenek neepket. Reea felelween
zent doctorok yelessen Rik. wgy mond. Neegy yeles dolgot teen
Idwőzeytenk Iesus ew zent kereztffeegneek ydeyn Elezör hogy
30 az vyzet meg zentőlee ew zent testeenek ylletefewel, eett wgy
mond zent Beda, soha az kerezt vyz mynekėwnk semyt nem
hazalna, ha cristus ew zent kereztffeegewel meg nem zentölte
volna. Damascenus meg wgy mond Akara Cristuf meg kerez-
tőlködny nem ew zykffeegert: De hogy neepknek kereztffe-
35 geet meg zentölnee: Veen kedeeg kereztffeegöt az zolgatwl az
nagy hatalmas wr, hogy ne wtalnook meg | My az felffeeges
wrwnknak kereztffeegert es hytyt reank venny wgy mond zent
Agoston doctor: Azon kereztffeeggel kereztöltetee meg zent

Ianus baptista mondwan Cristufnak Ennekem te twled kel meg kereztoltetnôm es te yewz en hozyaam: Towabbaa azon kereztfeeggel kereztolteek meg azzonywnk zyz. es mynd az zent Apostolok zent Ber. do. mondafa zerent hogy az Cristufnak taghyay lehetneenek es iftennek orzagabol kywe ne hafonlananak. 5 Masod dolgot teen hogy az kereztfeegnek fundamentomot vete 2-dum Rik. Verbo et facto. mynd bezedeewel. mynd teetemenyewel Harmadzor mert annak wtanna az ew zent tanoytwanynak myatta parancholaa ky hyrdetny, mykoron ewket ketten ketten el kyldôzee kereztolny. Negyedzôr: azon kereztfeeg- 10 gôt kyt zent halalanak elôtte bezedeewel mert zertzôt vala, zent halalaa wtan meg Confirmalaa: mynt Idwôffeegnek zykeeges wrwofagaat, zentfeegnek es parancholatnak alatta bel tellyesfôyteny, mondwan [Ioh xix.] Math vltimo. Ite docete omnes gentes baptizantes eos. ic. mennyetek el tanohatok mynden neepeket awag 15 nemzetôket meg kereztolween ewket atyanak es ffywnak es zent leeleknék neweeben: Vala kyk azert ez eelleyen kereztfeegnek kywle vannak eelnek es leeznek ketfeegneel kyl erekkeel el karhoznak, O azert zerelmes atyamffiy mynemew nagy halaa adaffal, dycheerettel es zolgalattal tartozwnk my az eedes 20 wr iftennek hogy mynekewnk enny yot enghedôt eernewnk:

Masod tanwflagwnk leezen arrol Mynemew haznalattya vagon az Cristuf Iesufwl vett kereztfeegnek. Doctoroknak mondasok zerent hat yeles Idwefseeges haznalattyaat talallyok zent yrafban. Elffew, zent leeleknék yewetely: mynt az zent 25 ewangeliom mongya hogy Cristus Iesufra ees reea zalla ew kereztfeegeenék ydeyn. Masod az artatlanfagnak meg adafa es bynnék el mofafa. Az oka hogy Cristufra zeep feyeer galamb kepeeben yewe az zent leelek artatlanfagnak yegzeefeere. Az oka zent Agoston doôtor mondafa zerent hogy || Az meg kereztô- 72 lendew germök feyeere zeep feyeer tyzta korosmaat vetnek az meg nyert artatlanfagnak yegzeefeere Harmad menyorzagnak meg nyalafa Az okaert Cristufnak kereztfeege koron meg nyttateek mennyeknek orzaga Azonkeppen myndennek meg nylyk: ky ha azon horaban awagy myg bynt nem teezen meg halna, azonnal iften orzagara 35 menne, zent agoston mondafa zerent: Hogy kedeeg eeggew gyertyat annak kezeeben, yegzy az mennyey dychôfeegnek erek vylagoffagaat. Neegyed zent kereztnek yegyeewel meg byllôgôzees. ky

mondatyk iftentwl adatot Corona es ayandeeek : ky myat meg yf-
 mertetyk hogy ymaran zent haromsaag wr istennek hyw edee-
 nye. Cristuf Iesufnak teste taghya. Arrol mondaa zent Ianus
 Apok XIII kyknek homlokokon ffeel vala yrwan az ew newók
 5 es ew attyoknak newe. Ez azert az zent kereztfteegnek kyraly
 peecheety kyraly byllöghe. kyn myndden kerezttyn meg yfmer-
 tetyk hogy kerezttyn akar ez vylagon, akar holta wtan az
 maaf vylagon : De meeg mennyeknek orzagaban ees nagyob
 erdemót nagyob tyztöffeegök leezen es vagon, honnen az ree-
 10 ghy zent atyának zent palnak mondaa zerent, pelda az zent
 Apostolokrol kyk mynden zentöknek előttök vettetenek az
 Seraphyn kar angyalok közzee : es nagy fok zentök ew velök
 eegyetenben : eellyen draga es tyztöletes zerelmes atyamffyay
 az kererezttynfeeg kyt Cristus Iesuf meg valtót dragalatus zent
 15 vereewel zent halalawal. Ewtöd pokolbely erdegh hatalmanak
 meg ehnyteese kyról wgy mond zent Gergel do. Az pokolbely
 erdegnek nynchen hatalma az kerezttyn emberen, hanem ha ennen
 maga enghed neky Annak yegyeere ottan kywe meene az pwz-
 taban penitencia tartany es erdeg ellen vyafkodny mynt meg
 20 hallyok towabbaa : pelda rola wgy olwafatyk zent Anthal re-
 môte eeleteenben kyt felette haborgatnak vala az tyztwlatlan
 leelök, ha | Mondwan hatalmatok vagon en rayttam yme eett
 előttetök vagyok nyellyetök be zagassatok meg awagy ölyletök
 meg, ha kedeeg semyt nem tehettök : myt dychefköttök heey-
 25 yaban, Azert chak ky nekyk ne engheggyen gonoffaghnak my-
 atta, semyt nem arthatnak kerezttyn embernek Hatod az erek
 eeletben ffywy reezelteteef Annak yegyeere hallattateek Cristufon
 menyből atyanak zawa mondwan. Ez az en zeretew ffyam, ky
 yollehet erektewl valo ffya lött leegyen atya wr istennek My
 30 eerettewnk mondateek azeert ez ifteny zoo, kyról ennen maga
 ees byzonfagot teezen mafod helyen Io. XII. mondwan. Nem en
 eerettem De ty eerettetök adateek ez zoo hog hygyeetök mert
 enghemet atyam bochatot. Zent paal apostol megh wgy mond
 rola Ro. VIII lassatokze atyamffyay mynemew zerelmet mwttatot
 35 my hozyank wr isten, hogy istennek valasztot ffyay lenneenk.
 Zent Ilarius pyspek azont byzonoyttya. O zerelmes atyamffyay
 veegyeetök yol ezetökben ez eellyen nagy tyztöffeegöt nagy
 meltoffagot Ha en tanachomat fogaggyatok halal se zagathaffon

el tewle, De az bôlchnek mondafa zerent [†] halalyg vyaf-
kogyatok az ygaffagert hogy erekkee valo Coronayaat erdem-
lyeetôk Ne feellyetôk az ygaffaageert es az mennyey dychôfeeg-
nek meg herwathatatlan eerdemeert ewrômeert eekôff voltaert
nywgodalmaf voltaert veeghyg es halalyg keefalkodny, twggya-⁵
tok byzonnyal hogy yo wrwnk vagyon ky veegre el nem feled
el fem haagy. De hogy az ew hywey meg byzonywltaffanak ez
zanky veteefnek helyeen ydeyn, napyglan tyredelmeffeegôt mw-
tat hozyank, hogy bel tellyefôggyeek az ygazaknak zamok, es
vyzon az kegyôtleneknek gonoffagok Es tellyef eerdemmel fy-¹⁰
zefôn kynek mynd ew teetemeenye zerent Amen ||

Elffew Menyegzôs Vafarnapnak Epift 73

Ez may zent Epiftolaat yrita meg zent paal Apostol Ro-
mayaknak yrtt leweleenek tyzen kettôd rezeeben es kôwetkô-
zyk rokon wtanna ez el mwlt vafarnapnak Epiftolayanak, My-¹⁵
keppen kedeeg ez may zent ewangeliom es epiftola egy maff
mellet yaryanak keel meg twdnwnk. Mert az zent ewangeliom
zool meenyekzônek zentffegeerôl. kyben wew legheen Cristus Iesus
iftennek zent ffya. es kyben vyzet borraa valtoztataa, kyn zent
paalnak mondafa zerent ertetnek az lelky meenyzôk: kyk van-²⁰
nak es leeznek az yo hyw leelkôknek es Cristus Iesusnak
eeggyefewleefôk kôzôk: tyzta zyzeffegnek es ifteny zent zere-
tetnek myatta az az leelky nemes yozagoknak atala, meel lelky
yozagokrol emlekôzyk az zent Apostol ez may Epiftolaban
mondwan.

25

Epiftola.

ATyamffay, kyknel iftennek ayandeky vanna malazt ze-
rent, ky tynektôk adatot kylemb kylemb keeppen Awagy yewen-
dô mondas ygaz hyt zerent Awagy zentffegôknek zolgaltatafa
zolgaltaban Awagy ky tanoyt twdoman zerent Awagy ky maff³⁰
yora ynt ynteef zerent, ky adakozyk eeggyegyewfegben: ky
paranchol zorgalmatoffagban: ky kenyewrwl erwôndeteffeegben:
zeretet tettetôffegnel kyl el tawoztatwan a' gonozt yohoz ragaz-

kodwan: Atyaffywy zeretettel egymast zeretween, Tyztólettel egy mast elöl veween: zorgalmatoffag[ban nem restók, leelekken bwzgek wr istennek zolgalok: remeenfeegben ewrwöndetefek nyomorwfagban tyredelmefók: ymacchagban keefedelmefók, zentóknek zykfeegókben egyelófók, zallastartafban elewen[y]ók: yot mongyatok tyteket haborgatoknak, yot mongyatok es ne akar-yatok gonozt mondany ewrewlwéen az ewrwöndökkel, fyrwan az fyrokka: myndentók azonkeppen ertóközween egy mastrol Ne bölchólkódween egy mast ellen: de ky mynd alazatoffagban
 10 nyayaskodwan: my wrwnk wr Iesufban cristufban.

Sequitur ewangelium cum expoficionibus Myeert zerelmes atyamffiy myndden bynnek vezódelmeenel kyl es eektelenfeeghnek zemeermeenel kyl Anya zent egyhaaz emlekózyk ez may napon testy es lelky meenyekzőnek zentffeeges voltarol:
 15 kyben twdnja yllyk ollyan nagy zentffeeges zemeelyek voltanak yelennen. mynt isten az zyz maria. es Cristufnak zent tanoythwany: es eegyeb tyztóffeegbely neepék, kyknek nyayaffagos lakozafokban, hyzóm myndenewnk akarta volna ha yelen lehe-tót volna. De ha eedes zywel lelekkkel tyzta zeretettel kywan-
 20 nyok. meeg meg lehet. el sem mwlt: kyben wr istennek malazt-tya myat menendók vagywnk: kynek nylwabban valo ertelmeere harom rendbely lelky tanwfagwnk leezen

Elffew tanwfagwnk leezen arrol My leen oka hogy wrwnk Iesus Cristus ollyan herre meennyen ew zent annyawal es ta-
 25 noythwanywal. hol fok zeertelenfeegók es vezedelmek zoktanak leenny es törtéenny kyk wr istennek es az zyz marianak ellene vannak. Azert nag chodanak lattatyk lenny: Veegyek azert yol ezewnkben, es nem leezen vezedelmes mert wgy mond zent Agofton hogy vala myt földön wr istennek zent ffa tett. nem
 30 lett okanaal kyl De mynd mynekewnk tanwfagwnkra es yo ||
 74 Eletewnknek peldazattyara lettenek Doctoroknak azert monda-fok zerent akara wrwnk Iesus az főlewl meg mondot zemeelyek-
 kel menny es lenny ez vylaghy menyekzőben ymez harom oka-ert, Elezer 2-um Rik. hogy az meenyekzőnek zentffeegget wy
 35 törweenben meg confirmalnaa, kyt oh törweenben az az para-dychomban meg zórözween meg zentólt vala Gen. 1. cap. Annak okaert semy vezedelmef dolgot nem hyhetewnk ott törtteent lenny mastany ydó zerent. De myndeneket isteny feelelemmel

choda teetellel es mynden zentſſeeggel meg zolgaltatny: kylem-
 ben ha tórteent volna ſoha oda Ieſus maria nem meent volna
 D. q. kerdhetnee vala ky. De kychoda volt ez meenyekzôben
 valo aldót wôlegheen es yegyes meen kynek eellyen zentſſeeges
 vendeeghy eerdemlettek lenny. Reea felelween zent Ieromos⁵
 doctor in prologo ſuper Iohannem Lyra et lwdolphus ac plures
 eorum hoky volt zebedeuf halaaz palogarnak fſya Ianus, kynek
 annya vala Maria azzonywnk zyz marianak eweche az zyz meen
 kedeeg eegy halaaz leanya Anachyta, Ez eegy yeles okaanak
 azert yſmertetyk lenny, myeert hoky az zyz marianak es wrwnk¹⁰
 Ieſusnak rokony voltanak: mentenek volt ew vygaſagus ewrô-
 mókben Maſod oka, ky ennel nagyob, twlaydon iften akarat-
 tyanak aloytom lenny. Elezer hoky az teſty hazaſſagnak kôte-
 leet meg erôſſôytenee az oly eretnôkôknek ellene kyk azt mon-
 gyaak hoky az hazaſſaag erdegtewl vagyon, kyben hamyſſat¹⁵
 mondna. Maſodzor hoky az tyztafaag tartokat az meennyey
 meenyekzôre keezwlny yndoytanaa leelek zerent, kyben zemeel-
 zerent ott vanna Ieſus maria es az zentôk zent angyalok ky-
 ról ha ky teeb tanwſagot kywan latny olwaſſa az zent zyzeknek
 eeleteet, Leen azert ez oka myert Ieſus maria az meenyekzôben²⁰
 yndwltatanak meenny hoky az teremtô wr iften elezôr ott
 yelentenee meg ew ifteny hatalmaat es dychôſegeet az vyznek-
 borraa valtozattyan, O zerelmes atyamffay laſſwnk hallywnk
 zeep ifteny bôlcheſſeegôt, es lelky tanwſagot wtanna, Mychoda
 erteteek | Az vyzôn es az boron 2-um Ludolphum az vyzen²⁵
 ertetyk ez eelet es habowſaag, kyket wr iften az maſ vylagnak
 meenyekzôyeeben valtoztat erek eelettee es veeghetetlen ewrôm-
 mee es vygaſaggaa hol az eedes Criſtus kyraly wôlegeenſee-
 gôt tartt es az bodog leelkôt az az orzaglo anyazent eegyhaz
 zentôknek eeggyeſſeege Criſtusnak erek zerelmes yegôſe, yme³⁰
 azert zerelmes atyamffay mynemew zentſſeegnek peldazattya-
 eert ylly anya zent egyhaaz ez may meenyekzôs vaſarnapnak
 Innepeet Az leen azert bezedewnknek eredetety hoky ſemyt
 nem tett Criſtus Ieſus Idweſſeeges okanaal kyl

Maſod tanwſagwnk leezen arrol my oka leen hoky wrwnk³⁵
 Ieſus chak hat vyder vyzet valtoztata el yo borraa ſem tebbet
 ſem kewefeſſet: kyben elſſew chodaat teen. es kyben meg ye-
 lentee ew zent iftenſeegenek dychôſegeet. Reea felelnek zent

doctorok eegykeppen bodogffagus zent Agoston doctor wgy
mond ez may homeliaban Az hath vydrôkôn erteteenek ez vy-
lagnak hat rendbely eeleteenek reezey kykben koronkeed reeg-
twl fogwan az zent patriarkaak es proffetaak zent Ianus bap-
5 tistayg yewendô keppen zoltanak wrwnk Iesuf. Cristusnak zyle-
teeseerôl eeleteerôl, zent keennyarol halalarol. ffel tamadasarol.
es meenyben menetyrôl. Az ooh tôrweenbely neepeknek tyztw-
lattyokra es Idwesseegôkre de vyzkeppen lattatyk vala ewnekyk.
es nem vala yo yzew, zynew es yllatw mert homaal vala ew
10 zywôkôn, hogy a'myt az zent yrafban olwafnak vala, nem
ygazan es nem yo yz keppen ertyk vala. Cristuf istenrôl. De
meeg az mastany maredekok kyk vannak sem hyzyk tekeel-
leteesseeggel, hanem meeg ees varyaak az messyast, De mykoron
ez may zent ewangeliom byzonfaga zerent wrwnk Iesus el val-
15 toztataa az vyzet yo borra, az az, meg vylagosoytaa ew zent
75 malazttywawal ew zywôket elmeeyôket || Megh melegôytween
ew lelôket, Es az zent Iraft zent proffetâknak mondasokat meg
magyarazwan es ky feytôgetween ew belybôl hogy meg yfmer-
neek erteneek, az yztelen vyz borra valtozeek, es meg zayo-
20 fwlwan, az zent yrafnak ertelmeebôl nylwan meg yfmereek
Cristuf Iesufth ew choda teeteleeben es hynek fokan ew benne,
dyeheerween wr istent. Masodzor masodkeppen magyarazwan
zent Bernald doctor es Lwdolfus Carthusienfis super vita xpi
hogy az hat vyder vyzôn ymaran wy tôrweenben, ez, mastany
25 malaztnak ydeyn, Anya zent egyhazban hat rendbely zentfsee-
gôk ertetnek, kyk vannak zerezttween mynd egheez kerezttyn-
seegnek tasty lelky tyztwlattyara az az byneknek bochanattyaara
es az erek Idwesseegnek nyereeseere, Meel zentfseegôk vyznek
lattatnak kyk gonozwl eelnek vele kyk hytôtlenôk, ez vylaghoz
30 ragazkottanak kyk wr istenben nem byznak es koronkeed myn-
den gonoffaggal tellyefôk De kyk yol eelnek vele mynt wr isten
meg parancholta, yo hyttel tyztôfseeggel zeretettel, haath yo
yzew zynew borraa valtozyk az az malaztoffaa : yozagoffaa, kynek
mynd tyztwlattyara, byneenek bochanattyara es leelkeenek ydwef-
35 seegere. Mynt ezen zent Bernald moggya: Vala mykoron en
yraft olwafok awagy yrok, es ott wrwnk Iesufnak zent neweet
nem talalom, yghen yzetlen es saytalan ennekôm. Elffew vyder
vyz [eegyetembên] mondatyk anyazent eegyhazban elffew zent-

ffeege tőredelmessfeeg, zent penitencianak elffew reze hol vagyon meg yrwan az ooh tőrweenben Zent Ezekyel proffetanak kenyweenek XVIIJ rezeeben Quacunque hora ingemuerit peccator peccata sua, non recordabor amplius, Vala meel horaban meg nyeegendy az bynes ember ew byneyt, meg nem emlekőzöm towabbaa ew byneyröl. Masod vydernek zentffeege mondatyk tyzta gyonas Iacobi vltimo Gyonnyatok megh egy masnak ty byneytőket hogy meg | Bochattasseek. Harmad vydernek zentffeege Alamyfna oztaf. Ezek [†] date elemofinam et ecce omnia munda sunt vobis: aggyatok alamyfnaat es yme myndenek tyztaak leeznek 10 tynektők Daniel meg wgy mond vala Nabogodonozor kyralnak O kyral fogad meg tanachomat es valch meg alamyfna-wal te byneydet. Neegyed vydernek zentffeege bozzwflagnak haborwflagnak meg bochatafa: kyröl wrwnk Iesus pelda az magass kereztfan Ewtőd vydernek zentffeege testnek fanyarga-15 tafa: kyröl zent Agofton wgy mond vala ky testeet gyenyerwffeegeben eeltety ellenfeget eeltety. Hatod vydernek zentffeege, ifteny zent parancholatnak meg tartafa, kyk mynd ha Cristuf Iesusnak zeretetyeert leeznek: Nem chak hogy embernek Idweffeeges nem lenneenek De annak felette nagy eerdemefek es 20 meltosagofok leeznek: mykora wr iftennek zent orzagaban ywthwan yo borra az az mynden ifteny yora valtoznak

Harmad tanwflagwnk leezen mynemew nagy zentffeeges fundamentoma vagyon wr iftentewl az zent hazaffagnak hogy soha sem egymastwl el nem valhatnak sem egyyk eelween Az 25 masodyk mast nem valazthat. Math XIX Quod deus coniunxit homo non seperet Masod zentffeeges fundamentoma vagyon 2-um fran. Maronis. Mert az hazaffaag bely zentffeege fokkeppen valo zentffeeges eegyeffeegőkét yegyez iftenzerent es leelek zerent. Elezer: az iftenffeeagnek es emberffeeagnek eegyben eeggyesew-30 leseet abrazya Cristuf Iesusban: O zerelmes atyamffay keerlek veegyeetők ezetekben, myt zool magyazazo yraaf yewyen ezetekben az kegyes zeplötelen zyz anya marianak Isten zylew zent mehe, kyben iften es ember zent leelek wr iften zeretetynek atala, el valhatatlan eegyben eeggyesewle az az ifteny 35 nagyffagus meltosaag az embery termeezetőt mynt zerelmes yegyeet hozyaa fogadaa erekke el valhatatlan. Masodzor yegzy. Anyazent || Egyhaaz közöt valo eeggyeffeegöt Cristus Iesuffal, 76

kyról zent paal apostol zolwan ad Eph. v. wgy mond Az hazzafagnak zentfseege nagy ky Cristufban es anya zent egyhazban vagyon: Harmad eeggyeffeegnek zentfseege mondatyk lenny mynden hyw leleknek es iftennek awagy Cristufnak kôzôtte
 5 zent malaztnak es lelky zeretnek kôtelezetywel kyról ees zent paal emlekôzyk II Cor. XI yegyeztelek wgy mond tytôket kereszttyeneknek zolwan zyzet az az wgy mynt eegy zyzet egy ffyrffynak Cristuf Iesufnak O zerelmes atyamffiy awagy kyk zyzek hazafok awagy penitencia tarto ewzwegyek vattok yme
 10 lattyatok hallyatok az zent yrafnak zentfseegees ertelmeet, ha ky ifteny yteelet zerent meg feytendy teft zerent valo eeggyeffeegnek zentfseegees kôteleet ottan halakra meltonak yteeltetyk: Awagy anyazent egyhazban valo zentfseegek eeggyeffeegert meg feytendy eretnôknek es karhozatnak fflyanak yteeltetyk:
 15 Awagy ha ky Cristufnak hytyt meg tagadangya, hwztnak neweztetyk. O vallyon myt eerdeml az oly bodogtalan ember: ky az teremtô wr iftennek bozzwfagara zydalmassagara pokolbely erdegôt fogad tarffwl hozyaa maganak, eet el zakaztom mondatomat hogy ky mynd gondolkoggyeek sokayg rola, es vala myt
 20 yobbat wr iften hoz zyweeben lelkeeben: azt tanacholom tartany

Mafod meenyekzôs vafarnapnak Epistolaya.

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent paal apostol Romayaknak yrtt leweleenek XII rezeeben es az el mwlt epistola
 25 lanak legottan wtanna kôwetkôzyk: Myeert kedeeg egy | Arant yarnak az zent ewangeliomal kyben az zent ewangelista emlekôzyk az poklofnak meg vygaztasarol az az lelky testy tyztwalarol, azonrol erôkôdyk az zent apostol ees ez may zent Epistolaban zolany mondwan Atyamffiy.

30

Epistola.

ATyamffiy. Ne akaryatok bôlchet lenny tymagatokban es senkynek gonozt gonozeert ne teegyetoik, De yot Nem chak iftennek elôtte, de meeg mynden embereknek ees elôttoik Ha tehetfseegees kedeeg meneere ty felôletôk lehet mynden embe-

rekkel bekefeegôfôk leegyetek: Ne otalmazyatok ty magatokat menteef zerent zerelmes atyamffay De aggyatok helt az hagnak Mert yrwan vagon: Aggyatok ennekem az bozzw allaft es en meg fyzetôm azt mongya wr iften De ynka b ha ehôzendyk te ellenfegôd aggy eenny ewneky ha zomeehozyk aggy ynnya⁵ ewneky, Mert azt teweene tyzes yzôget gyeytes vele ewneky feyeere: Ne akar azert meg gyôztetny az gonoztwl de gyôzyed meg yoban az gonozt

Sequitur awangelium Descendens Iesus; cum suis expoficionibus.

10

Meg halwan zerelmes atyamffay az zent ewangelionnak kywl belôl valo ertelmeet, kôwetkôzyk Idweffeeges tanwfaag Centurionak bezeedeebôl mynt keel ez vylaghy zolgaknak es zolgaloknak zolgalnyok ew wrokat hogy mynd iftennek kellemetes leegyen ew magoknak Idwôffeeges wroknak ygaz myndden¹⁵ bynneel kyl, O zerelmes atyamffay ezt felette zykeeg hallany || Kynek myndennek kôz az oka es foka nem twdnak benne el⁷⁷ yarny, regula zerent hogy el ne effenek Elffew regula zolgalatban mondatik Enghedelmeffeeg hogy mynden zolgalt zolga tartozyk ew wranak mynden hagamafaat parancholattyaat²⁰ enghedelmeffeeg alat meg tartany, yo tyztôletes es alkolmas dolgokban, kynek fundamentomaat es byzonfagaat ky vehettyek, ez may zent ewangelionbol Centurionak mondafabol ky dycheeree Cristuf Iefusnak elôtte az ew zolgalt zolgayt enghedelmes zoo fogadafbol, kyrôl ees wgy wagon meg yrwan 1 pr. II Subiecti²⁵ eftote omni humane creature propter deum, Enghedelmes leegyetek myndden teremtôt embery nemnek ifteneert Awagy kyralnak mynt yeles feyedelemnek. Awagy wtanna valo wraknak, mert az wr iftennek akarattyá te Elmeg wgy mond zolgaak enghedelmesek leegyetek myndden zolgay feelelem zerent ty wraytok³⁰ nak Lyra magyarazwan zent paal apostolnak mondafaat Ro XIII. wgy mond ha ky azert enghedetlen leend, ha wlatatbol es gonoz zokafbol leezen halalufkeppen veetkôzyk es karhozyk eerette, ha kedeeg twdatlanfagbol awagy eegy hertelen restfeegbôl awagy gyarolofagbol, meeg ees gyettrelmet waar ew wratwl eerette.³⁵

Mafod regula zolgalatban ygyenlôffeeg ees ygaffaagh, az az hogy az az zolgaak myndden hamyffagnal kyl zolgallyanak ew wroknak Mert ha ellene teeznek az az hamyflan es gono-

zwl zolgalwan, mynd az wrnak mynd istennek ottan ellene
 leezen. Azonkeppen ertetyk 2-um fratrem Angelum az hadakozo
 vytezôkrôl hogy mykora hadban meennek meg keel kerdeny
 twdny ha isteny ygallaag zarent vagy on az had ellen valo yn-
 5 dwlat awagy Nem. ha hamysl es vezedelmes es leelek ellen.
 Nem keel reea fwtny. ha el nem akar vezny erekkee, ha ygaz |
 Tartozyk enghedny ygaz folgalattyawal meg eleegôdween, ke-
 reztôlô zent Ianosnak mondafa zarent. Vyzon ellen yarwan yay
 myndennek mert chak isten markaban vannak akar eellyenek
 10 akar hallyanak. Harmad regula zolgalatban. hogy tyztôletes
 bewchwlettel leegyenek az zolgaak ew wrokhoz, lyra mondafa
 zarent vala kyk ellene teeznek az az ragalmazwan, gonoz hyr-
 rel ylletween ew wrokat eegyebek elôt, twlaydon erdeggy hyn,
 kyrôl wgy mond zent Ber. do. Mynd az ragalmazo. mynd az
 15 eremeft halgato erdegôt hordoznak. eegyky nyelweeben mafyk
 fyleyben, kyrôl eellyen peldaat olwafwnk Vala eegy ember ky
 felette zoo wyfelew vala eelteeben. Halalanak wtanna yeleneek
 meg egy zomzeeggyanak haat nagy hozyw nyelwe vagy on, hogy
 ha mynd az földet eernee alaa es nagy tyzes langas es nagy
 20 fok zerechen germekôt chygnek raytta. Es wntalan eezy raghya
 ennen maga nyelweet. Mykora az zomzeeggya megh ysmertte
 volna, meg kerdee mynt volna dolga. Es meg mondaa neky,
 hogy az atkozot ragalmazageert erekkee el karhozot volna es
 azert volna ollyan nagy zernyô keennya. O azert zerelmes
 25 atyamffyay myndentek otalmazya magaat gonoz yteelettewl es
 ragalmazagtwl.

Neegyed regula zolgalatban hywfeeg tartaa awagy ygaz
 mondas. kyrôl wgy mond zent paal Ephe vi. zolgaak zolgallyatok
 ty wraytokat ygazan hywôn ne chak zemôk latafaara, mynt
 30 az heezôlkôdôk De mynt byzon zolgaak istennek elôtte tellyes
 zywel akarattal, kyeert iftentewl varyaatok erdemeet.

Ewtôd regula zolgalatban haznalattal valo zolgalat: Mert
 az karban valo es heeyaban valo zolgalat nagy vezedelmes
 nem chak az wrnak. De nagyobban az zolganak lelke karho-
 35 zattyara O yay zerelmes atyamffyay ky fokaan vannak maftan
 myndden rendbely zolgaak es tyztartook kôzôt hogy tytkon es
 wrozwan ew wroknak awagy zent egyhaznak yozagaban el ad-
 nak arwlnak az ennen haznokeert. predabol akarwan meg kaz-

dagodny: Nem yllyk nem yllyk lenny zerelmes atyamffay ||
 Mert ennen maga mynd wtanna valo magzaty maradeky erek- 78
 kee el karhoznak erette, myatta, De meeg alamyfnaat sem yl-
 lyk felette zolganak wra yozagabol adny, hanem ha kyfdedet
 aldomaftaal kyl awagy hyreenel kyl az ew zolgalattyabol ke- 5
 deeg kywe zabad vala meennyet akar.

Hatod regula zolgalatban Idwefseeeges gond vyfelees az az
 Mykoron vala ky wrat zolgaal, Nem kel az zolganak ew Idwef-
 fegeet wr iftennek zolgalattiat el hadny es el feledny ew wra-
 nak zolgalattyaert: kyk feellyeb vannak es zykfeegôfbek ez vy- 10
 laghyaknaal Math. vi. primum querite regnum dei &c Azert
 mongya zent paal Eph vi. wgy tegyeetôk el vylaghy wraknak
 zolgalattyaat mynt iftennek es nem embereknek mert az vyla-
 ghy wraknak ees wrok vagyon meenyorzagban. O azert meel
 bodog zolgalt zolga az oly iftenes ember, ky mynd embernek 15
 mynd iftennek yol ygazan, Iamborwl es tyztôffeggel twd zol-
 galny, kynek dycheerety es erdeme meg fyzetendô mynd ez
 vylagon mynd iftentwl az maf vylagon

Mafod tanwfagwnk leezen arrol mywel tartoznak ymaran
 Ez vylaghy wrak ew alattok valo zolgaknak. Arrol ees hat 20
 rend bely regulat talalwnk yrafban, kyt meg azonkeppen zyk-
 feegh meg hallany tanwlly es tartany ha ez vylagon tyztôffee-
 gôt akar vallany. es az maf vylagon erek eerdemôt. Elffew
 regula zeretetnek formaya, az az hogy ez vylaghy wrak tartoz-
 nak iftennek parancholattya alat ew zolgalt zolgayt zeretny es 25
 ne wgyan tartany mynt az oktalan barmot. Math xxii. Ecc.
 xxxiii. Si est seruustibi fidelis fit sicut anima tua &c. Ha teeneked
 hyw zolgaal vagyon ollyan bôchewlettel tarchad mynt lelkdôdet
 es mynt atyad ftyaat: Mert wgy mond bôlch Sap vii. Myndden
 embernek eeg eredety zyletefe, [ygenlô] halala ygenlô Annak fe- 30
 lette teremtenk es atyank anyank eegy. chak zerencha efetôth es
 malazt teezen kylembfeegôt kôztwnk Mafod regula zolgalt zol-
 ganak meg fyzeteef, kyrôl moyfes harmad kenyweeben wgy
 mond wr iften Leui. xix. | Senkylt erôwel meg ne nyomoroych
 Es ne maraggyon te berôfôdnek mwkaya te nalad mafod napyg. 35
 Vala ky kedeeg hamyffan meg tarttya, menyorzagra keyayto
 byn Iacobi v. meel nagy byn leegyen kedeeg iftennek elôtte
 wg mond zent leelekk ecc. xxiiii. Vala ky artatlan veert ont es

ky zolgalt zolganak ywtalmaat meg tarttya eegy modon zylt gonoffagok.

Harmad regula kegyef yrgalmaffagnak zolgaltatafa, az az hogy ez vylaghy wraknak nem keel kegyetlenfeegöt mwatny
 5 De ynkab kegyeffeegöt ew hyw zolgayhoz, mert wgy vagyon iftennek akarattya, kyról Seneca mester wgy mond. O feyedelem ha azt akarod hogy iften te veled kegyelmefseeggel teegyen te ees wgy teegy alattad valokkal.

Neegyed regula ygenlő yteeletnek kőwetffege kyról wgy
 10 mond zent dauid pptha [†] Bodogok kyk ygenlő yteeletöt őryznek es ygaffagot teeznek myndden ydōben, kyról tebbet zollywnk maaf helyen

Ewtöd regula, seghedelemnek zykeeges latogatafa, hogy ydōzerent az zolgaloknak eetelők ytalok rwhazattyok meg
 15 leegyen, hogy ne kezerőyteffenek az teremtő wr iftenre kyattyany 1 Timo v. Mert wr iften az nyomorwltaknak fyralmokat es keyaytasokat meg halgattya, es laffa ott mynt tōrteenyk dolga az wrnak

Hatod regula. haznalatus byrodalmaffaag, mert tartoznak
 20 az wrak es chaladus emberek zamot adny ew alattok valokrol wr iftennek. Azert haznalatofkeppen es Idwesseeg zerent keel gondot rolok az wrnak vyfelny, hogy myndent yora tanohon es ynchōn, gonoffagrol vyzon ellen myndent meg fenychen ifteny ygaffaag es tōrween zerent tartozyk reea ha nem teezyk, ha
 25 arra meltook eerette wgy mond zent paal Ro. xii.

Heted regula. beer zerent meg eleegőyteef az az feellyeb ne erölteffe bereenek zolgaat zolgalny Es meg eleegőycehe az
 79 zolgaat || Ew zolgalattya zerent De yay fokan vannak maftany ydōben kyk nem chak ygaz zolgalattyaat megh nem tarttya
 30 de annak felette gonozwl yzy kywe wdwarabol, fokak vanna kyk yobagyt ees zeegenyeket nagy oftor adowal gyakortaa valo tōrweentelen fyzeteffel gyettry keenozya. O mynt vagyon ez eellyeneknek dolgok mynd ez vylagon mynd az mafykon, kyról eellyen peldaat olwafwnk. Vala eegy lambor zerzetes
 35 frater, ky mykora halalara ywtot volna neky yeleneek zent Benedek appatwr es meg yelengetee ewneky mynd az bodogoknak lakodalmokat, mynd az karhoztaknak keennyokat, kyk kőzöt latanak eegy zegeen karhozottat kyt haat az erdegik

nywzyaak es annak wtanna fowal vakaryaak ew tefteet es az wtan tyzes rofteelyon fythneek, kyt mykoron meg kerdôttek volna, my oka volna az nagy keennak feleletôt teen mondwan hogy volna egy nagy kegyetlen feyedelem, es ew zolgayt Iobaggyt ew ees azonkeppen nywztta foztotta volna. Azert 5 zenwedne ollyan keent iftennek ygaz yteelety zerent O azert zerelmes atyamffiyay, ky mynd meg lassa, gondollya hogy ollyan vezedelemre ne ywffon ygye, Engheggyen malazttot reea wrwnk Iesus Cristus Amen.

Harmad meenyekzôs vafarnapnak Epistolaia 10

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent paal apostol Ad Ro XIII. meel epistolanak elôtte emlekôzyk zolgalt zolgaknak enghedelmesséegôkrôl mondwan myndden ember ffeellyeb valo hatalmaf wraknak enghedelmes leegyen Mert nynchen hatalom chak iftentewl, Annak okaert vala ky hatalmassagnak ellene 15 mond ifteny zer|zeefnek mond ellene, hogy azert nem yllyk senkynek maaft meg bantany wgy mond ez may zent epistolaban.

Epistola.

ATyamffiyay: Senkynek semywel ne tartozyatok hanem chak 20 hogy egymast zereffeetôk, Mert ky ew attyaffyaat zerety tôrweent tôlt, Mert ha mondatyk ne bwyalkoggyaal. Ne ôly, Ne oroz, hamyf tanosagot ne mongy, Te baratodnak yozagaat gonozwl ne keewannyad, es ha vagyon eegyeb parancholat, ezen mondaaf alaa ertetyk: zereffed te baratodat mynt teennen ma- 25 gadat, Mert az atyaffywy zeretet gonozt nem mywelkôdyk azert az egheez tôrweennek tellyeffeegze zeretet.

Sequitur ewang. Ascendente ihūs cum suis expoficionibus Myert zerelmes atyamffiyay: Ez may napon emlekôzyk anya zent egyhaaz az ew kerezttyn ffoyaynak elette mynd az epistolaban mynd 30 ewangeliomban, ez vylagnak kylemb kylemb vezedelmes habozafarol, kyn doctoroknak magyarazattyok zerent ertetyk az lelky nywgodalomnak zenetlen valo kefeertety, kynek myatta

zamtalan leelek tantorodyk el az Idweſſeegnek ygaz wtarol, pelda az zent Apoſtolok kykkel myert ennen maga az teremtő wr iſten velők leween meeg ees meg haborottak vala mondwan Domine ſalua nos. ecce perimus, Wram kel ſſel zabadoych meg 5 mert maydan el vezewnk Ha az zent apoſtolok ew wrok teremteyők mellet wgyan feeltenek, haat my myt teegyewn, kyk my magwnkban mynden bynnel tellyefők vagywnk es ez vylag-nak zamtalan keſeertety es vezedelme kőzöt ewezewn. Mynd ez eellyen vezedelmeknek azert yſmeretyröl es orwoſſagarol 80 myt kellyen tenny zegheen bynes || Ez may napon harom lelky Idweſſeeges tanwfagwnk leezen rywideden

Elſſew tanwfagwnk leezen arrol Mynemew temptaciok keſeertetők tamadhatnak embernek lelkeeben, teſteeben es ez vylaghy eeleteeben. Es mykeppen kel magaat embernek tewlők 15 meg otalmazny. De myert zerelmes atyamſſyay, ha ky nem mondanaa ees nylwan lattyok. Nem chak iſten atta ertelmewn zerent, De meeg wgyan kylſew erzeekenſeegewnknk yſmerety zerent ees meel fok meel zamtalan es meel zenetlen valo keſeertetöt es farathatatlan vezedelmek vanna ez vylagon mynd 20 embernek Idweſſeeg ellen es yo teetemeenye ellen mynd eelete ellyen, es yo zerenchaya ellen, kyk kőzzöl zent doctoroknak mondaſok zerent nemeellyek leeznek wr iſtentewl mynt az yga-zaknak hogy meg byzonywltattnak es magokat meg alazwan eerdemöt győychenek, Pelda zent Irafbol, mynt Abrahamot. Iobot 25 Tobyaf es mynt az zent Martyromokat meg keſeertee, az az keſeertetöt hagia yewnye reeaok, kyröl wgy mond bőlch Sap. III. Deus temptauit illos et inuenit illos dignos ſe. wr iſten meg keſeertee ewket es meltonak lelee hozyaa ewket. Zent paal azonrol meg wgy mond Ebre, XII. flagellat deus omnem filium 30 quem recipit Wr iſten myndden ſſyat meg ſanyargatty, kyt hozyaa fogad. Mykoron azert wr iſten vala meel embert meg oſtoroz, kegyelmefſeeghnek yegye, mert nem akarya hol el vezyen Azert Nem keel embernek raytta bankodny awagy zwggodny, De halaat adny es mynd erdemeere leezen. Maſodzor nemel- 35 lyek leeznek ez vylagtwl, ky neha haborwfagnak myatta meg keſerőyt, hogy erek feelelemnek ketſſeegeeben eychen. es el vezeffőn. Ne yo zerenchanak keewanſagawal nyalankoztat hogy meg challyon es wtanna kőwetkőzendő karhozatnak kőteleeben

fonalohon. De az yoknak, kyk zent malaztban eelnek sem arth, sem karhot Mert wgy mond rola zent Agoſton doctor Semy-nemew tantorodafnak zylemeere nem arthat embernek chak neky ne engheggyen, zent Gergel doctor meg wgy. mond Nyn-chen oly förtelmes gondolat zerent valo kefeertet hogy em-⁵bernek zyweet lelkeet meg förtőzteffe chak okoffagawal recā ne | Hayollyon, Pelda mynd az reeghy zent atyaak kyk az fok erdeggy kefeertetőkből ellene allafnak myatta nagy erdemőt gyeytőttenek, maſtan ees azonkeppen lehet ha ky akarya. Har-madzor Nemellyek leeznek pokolbely erdegtewl: ky faradhatatlan¹⁰ olalkodyk es keſalkodyk a'my Idweſſeegewnknek es yo teetemeenyewnknek wtanna zent peter apoſtolnak mondafa zerent i. Petri vltimo De wgy mond zent Ifidorus doctor Twggyatok atyamffay, hogy yghen erőtelen az agh ellenſeeg es ſenkyt ennen hatalmawal meg nem győzhet, hanem chak ky akarattya zerent neky enghed,¹⁵ gonoz teetemeenek myatta: Zent Amb. do. meg azont vallya O ky bolondok azert embereknek ffay hogy zanzandekkal neky enghednek hogy el vezyenek

Neegyedzör nemellyek leeznek embernek twlaydon teſtee-tewl, kynek myatta hamar el eſyk ember ha hozyaa nem vygaz.²⁰ Mert ha az elſſew yndwlatban ellene nem all, ottan bochanando bynben eſyk, ha kedeeg bel vyzy elmeeyenek es zyweenek hazaban, benne mwlatwan ottan halalus leezen. O en teremő iſtenem haat mynt vagyon dolgok azoknak, kyk wgyan gonoz zokafnak myatta benne eelnek es chak ffeel ſem ſeerkennek²⁵ Idweſſeegnek wtara,

Ewtődzör nemellyek leeznek lelky yndwlat zerent, mynt twdnja yllyk Iſten ellen, hyt ellen, awagy az zentők ellen valo karomlaſok es keſſeegben eſeef, Idweſſeeges yozagnak meg wtalaſa es el hagyafa, yo tanachnak es tanwfagnak el tawozta-³⁰taſa awagy el kezdőt yo[z]nak el hagyaaſa. Oh zerelmes atyamffay ky vezedelmes kefeertető, kyknek zyweeben lelkeeben awagy elmeyeeben ellyen gonoz gondolatok yewnek es tamadnak, merth ha meg maradnak benne erekkee el veznyők: Mynt hamarab lehet azert mynt yewnek tamadnak, ottan ellene keel³⁵ allany, es iſtennek zent kennyaat yrgalmaſſagaat keel ellenők hanny: tellyes byzodalommal es ſemyt nem arhatnak, ||

Maſod tanwfagwnk leezen arrol mykeppen keel embernek 81

vygaztalaft nem akarna venny: mert az ollyan dolog vezedelmes: De ynkab akkoron byzodalmas remeenfeegõt es lelky vygaztalaft keel venny. Mert wgy mond rola ennen maga wr iften. Apok. III. Ego quos amo castigo et arguo. En kyket zeretõk meg fanyargatom es feddõm, O zerelmes atyam ffyay haat myt keel⁵ raytta bankodny ha zeretteeben veer, es fedd meg wr iften D. Q. kerdhetnee vala ky Haat myt keel tenny az ollyan embernek, ky myndenestewl fogwa el merwlt az nagy zomorwfagban, es kynek sohonna nynchen vygaztalafa. Doctoroknak felelettyõk zerent ymez harom dolgokat keel meg meerteekleny. Elezer¹⁰ keel gondolny iftennek veeghetetlen yo voltaat-meerhetetlen yrgalmaffagaat es kegyeffeegget, kykkel egyben vethween ha meeg ember mynd ez vylagnak byneet tõtte volna ees. femy volna, 2-um Ber. Mafodzor keel gondolny Cristus Iesufnak nagy erdemes keennyaat halalaat, kynek chak eegy chepp veere es nagyobbat¹⁵ nyom honnem mynt ez vylagnak byne 2-um Ber. Harmadzor keel gondolny az zent penitencianak erõff ereyt hatalmaat, kynek myatta wr iften mynden byneknek bochanattyaat ygeerte kynek byzonfagara azt mondom az zent ewangeliomnak ertelmeebõl hogy ynkab mynd meennyet földet femye tenne honnem²⁰ bezedet meg maflanaa Meg wgy mond mafod helyõt Math III. || Penitenciam agite appropinquabit regnum celorum penitenciat²⁸ tarechatok, mert el közelget meenyeknek orzaga, yme mykeppen az wr iften eeggywt fottattya az zent penitenciaat iftennek orzagawal kyben nagy byzodalma az zeegeen bynes²⁵ embernek.

Negyed regula hogy mykoron ember vala myt zenwed. Nem keel magaat el hadny, De ottan tanaechal eellyen twdos confessorokat kergyen raytta myt kellyen tenny Es azoknak tanoytafok zerent ky hannya zaggaffa zyweebõl elmeyeebõl az gonoz³⁰ kefeertetõket, Mert wgy olwaffok az zent atyának eeletõkben hogy femy ollyan yghen meg nem haboroyttya az pokolbely erdegnek chalardsagaat mynt mykoron ember mynd gonoz gondolatyt meg gyonna byneyt es lelky tanachot eremest meg fogad, kyrõl wgy mond bõleh [+]³⁵ vala hol fok yo tanach vagyon ott keezen vagyon az Idweffeeg, vyzon ellen kedeegh kyk femy tanachot nem akarnak fogadny hamar el dewl annak haza.

Ewtõd regula, mykoron embernek elmeeyeeben kylemb

kylemb vezedelmes gondolatok tamadnak. Es azon ffeel hogy mynd halaluf bynek. Awagy hogy mynd Isten ellen, es az zentôk ellen valo karomlafok. Ez eellyen embernek gonoz es vezedelmes Conscienciaya lelky ysmerety vagyon, gonoz hyty, gonoz 5 remeentelenseege vagyon. Mert wgy mond rola zent Gergel doctor, hogy vala mykoron Az pokol bely Sathan gonoz bynnek kefeertetyt hozya embernek zyweeben, chak akarattyaat es okoffaganak zandekaath reah ne haycha semyt nem arthat, zent Ber. meg wgy: Az agh ellenfeeg kefeertetnek yndwlattyaat tamazthattya embernek zyweeben kyzleletnek myatta. De te benned vagyon 10 az tehetfeeg ha neky akarz enghedny awagy nem, D. Q. mondanaa vala ky. Ennekem zenetlen valo gonoz gongolatym yewnek: kyt sem banattal sem ymacchaggal, sem gyonaffal el nem tawoztathatok. Wgy mond rola Cancellarius perisien. leegy bator benne 15 chak ne keellyen es wtallyad, bator meg se gyonnyad: az yo zandeek ees tyredelmessfeeg gyonal vyzet esyk teenekôd | Hatod regula hogy az el kezdôt yozagos mywelkôdetôt nem keel embernek el hadny gonoz gondolatnak, awagy erdeghe kefeertetnek bantafaerth, Mert az agh ellenfeegh Idwôzewlŵ ember 20 zenetlen haborgat es kefeert hogy az meennyey yot el veztezze vele, es az el kezdôt yo mywelkôdetôt el hagyaffa zent Gergel doctornak mondafa zerent. De maga ennemmaganak nagyob bozwt. Az yo lelkw embernek kedeeg nagyob erdemôt zerez vele, chak ky neky ne engheggyen Heted regula, hogy mykoron embernek gonoz kefeertety tamad, wgy mynt magaban 25 byzwan, vele ne disputallyon ne vetekôggyeek, mert az pokolbely gonoz zerenganak ezér mesterffeeg vagyon, Nynchen ez vylagon oly bôlch, oly ezes kyt meg nem chal, el nem eyth, ha wr isten meg nem fegeelly, De ha ky meg akarya gyôzny az 30 chalard gonoz palaszt, semywel ynkab ellene nem alhat mynt hogy ne gondollyon vele ne veegye be zyweeben elmeyeeben, es azonkeppen meg wtalwan ew ees hamarab meg zenyk. 2-um Canc. perisien.

pelda rola.

35 kyrôl eellyen peldaath olwafwnk az zent atyaak eeleteeben, Vala egy Iambor zeerzetes: ky oly yghen meg zomorodot vala erdeghe kefeertetnek myatta, hogy sem dolgot sem ymachagot sem yraf olwafaaft sem eegyebe dolgot nem tehet vala. Es

mykoron nagyon bwfkodneek neky yelenceek wrwnk Iesus Cris-
tus monda: myt zomorkodol kel ffeel, syraffad meg az en kee-
nomat halalomat es ottan meg zabodwlz. Mykoron azt tötte
volna, ottan mynden gonoz kefeertety el tawozanak. Azonnal
halaat ada raytta wr istennek es halalyg azon regulaban ma-
rada meg es semy kefeertety nem leen toiwabbaa. Ez may zent
ewangeliom ees azonra tanoyt, mykoron az zent tanoythwa-
nyok Cristus Iesusnak kenyerögötenek volna, azonnal meg zaba-
dwanak az tengörnek vezedelmeeböl ||

Harmad tanwlagwnk leezen arrol hogy ha, mykoron em-
ber alwzyk vall ee akoron erdemöt, awagy nem, wgy mondrola
zent Gergel do. gyakorta vagy on hogy mykoron az yokat po-
kolbely zellet vygazwan meg nem chalhat, meeg almaban ees
alnoklagot gondol ellene, De wgy mond Bonauentura atyank
myeert akoron yteelö ezel kyl vagy on ember, sem yot sem
gonozt nem tehet. Az ollyan kefeertety az yoknak meeg akko-
ron ees erdemökre vagy on, az gonozoknak kedee gh nagyob
efetökre kynek nylwabban valo yfmeretyre ewt rend bely re-
gulaat talalwnk zent yrafban, kykböl meg yfmerhettyök myko-
ron erdemre, mykoron vezedelemre vagy on az alwaaf.

Elfew regula, mykoron ember yo lelky gondolattal alw-
zyk el, az az hogy az termeezetnek zykeegget meg aggya es
ydeyn ffeel kelween wr istennek zolgalhaffon mynt olwastatyk
azzonywnk zyz Mariarol, Cristus wrwnkrol es eegyeb zentökröl.
maftan kedee gh az Iambor zeerzetes neepekröl semyt az zent
ydöben el nem veztnek de mynd eerdemekre vagy on, vyzon
ellen ha ky gyenyerwfeegnek es kylemb kylemb gonoz gon-
dolatnak myatta nywgottyaak ew testöket azoknak nagy veze-
delmökre vagy on.

Mafod regula: Mykoron ember yo zandeekban akaratban
eel es zent zeretetben, annak ees eerdemeere vagy on az alom,
kyröl wgy mond zent paal Ro. viii. Diligentibus dominum omnia
cooperantur in bonum. Az wr istent zeretöknek myndenek yora
leeznek.

Harmad regula, mykoron ez vylagy neepe eegyebekkel
yrgalmaffagot es kegyelmefegöt teeznek, meeg alwan sem
veztyk el eerdemeet, kyröl wgy mond Cristus az zent ewange-
liomban. [†] Si quis aliquid dat in nomine prophethe vel sancti, mer-

cedem prophethe uel sancti accipiet. Ha ky yrgalmaſ ember
 vala myt aad ſegheedſeegewl awağ alamyſnaywl proffeſtanak
 awayg zentnek neweeben. proffeſtanak eſ eegyeb zentnek erde-
 meet veezy Azonrol bôlch eſc. xix. meg wgy mond rekezzed
 5 bel te alamyſnadat az zegeennek kebeleeben eſ ew ymad te
 eerôtted, eſ myndden gonoztwl meg zabadulz. Wgy olwaſtatyk
 az zent atyaak eeletôkben, hoğ nemeellyek kezy mwkaat te-
 ween el arwlyyak vala eſ zegeenyeknek oztyyak vala hogy
 mykora alwnnanak ewk akkora ymadnanak eerettôk

10 Negyed regula. Mykora ember almaat meg zakaztwan,
 ayoytatoffagbol eegyebeknek yo peldaat aad, nagy eerdemeere
 vagon ewneky. Wgy rola Ceſarius pyſpek, vala menee yo
 teetemeennek peldayaat aggya ember maſnak, anneewal nagyoh
 erwendetes eerdeme leezen mennyeknek orzagaban. De vyzon
 15 ellen wgy mond zent ghergel do. Vala menee gonoz peldat haagy
 ember ew wtanna valoknak anne halarra melto, ha kedeeg yot
 erdemre melto.

Ewtôd regula. Mykora ayoytatus lelkew ember az yo
 zerzetôfôknek moggyok zerent ew almaat meg zakazttya eſ
 20 ydeyn ffel keel, hogy wr iſtent dycheerye eſ eſedôzyeek
 mynd emmen maganiak mynd az zegeen byneſeknek bynôkeert
 orzagnak bekeſegeert. Anyazent egyhaznak otalmaert nagy erde-
 demes wr iſtennek elôtte. Oh zerelmes atyamffyay byzonyawal
 wgy kellene myndden kerezttyn embernek tennye ha ky yot
 25 akarnaâ, eſ nem agyaban hewerny mynd nap keletyk, Wgy ol-
 waſſok Moyſes elffew kenyweeben Gen. xix. mykora wr iſten
 Sodomaat Gomorraat az ewt varaſokat el akaraa vezteny: Annee
 fokaffaag kôzôt ha chak tyz ygaz ember ffyayt leel vala, yr-
 galmaz vala eerettôk De nem talala tôbbet az egyneel: Annak
 30 okaert mongya wrwnk Ieſus az zent ewangeliomban [+]
 Byzon mondom tynektôk vala mykora ketten harman eegy akaratofok
 leendôtôk kereefben, meg aggya tynektôk az en meennyey zent
 atyam, meneewel eegy ygaz eſ yo Conuentôt meg halgat ew
 zent iſtenſeege, enggeggye malazttyaat reea amen. ||

Negyed menyekzôs vafarnapnak Epiftolaia 84

Ez may zent Epiftolaat yrtta meg zent paal apoftol Colofya [bely] varafbelyeknek yrt leweleenek III rezeeben. Meely epiftolanak elette wgy mond tanoythwan yo elköcchre az wy kereztyenöket mynth zerelmes ffyayt. Semyben egymast meg ne challyatok hamyff bezeeddel. De vesseetök lee az agh emberfeegöt myndden gonoz teetemeenywel, Es ötözyetök wy emberfeegben ky naponkeed gyarapodyk az eelö iftennek yfmeretyben az leelekken valo zent abrazattya zerent, kyre ewtet teremtötte elffew zyleteefnek ydeyn. Ez bezeedöknek wtanna köwetközyk 10 ymaran ez may zent Epiftola

Epiftola.

ATyamffay ötözyetök ffel azeert ty lelky rwhaban, mynt iftennek valasztoty zenty es zeretöy es yrgalmaffagnak taghyay, kegyelmefseegöt, Alazatoffagot, meerteekletefseegöt, tyredelmef- 15 seegöt, egymast el zenwedween ty magatoknak twlaydonoytwan ha vala ky ellen bozzonkudas törtenyk mykeent wr iften ees meg enghette tynektök azonkeppen ty ees mafnak Mynd ezeknek fölötte kedeeg zeretfeegtök legyen ky tekeelletefseeg köteleenek mondatyk, es Criftusnak bekefeege erwendözyen ty zywe- 20 tökben kyben hywatalofok ees vattok egy tagban es halalatosok leegyetök wr iftennek, Criftusnak ygheye lakozyeek ty bennetök bewfeeggel, mynden bölcheffseegben tanoytwan es yntween ty magatokat pfalmofokban: dycheeretökben es lelky erwendetes eenekleefekben: zent malaztnak myatta koronkeed 25 dycheeretöt eenekölween ty zywetökben az wr iftennek.

Sequitur Ewangelium Simile factum est regnum celorum cum Expoficionibus fuis Deinde fequitur fermo.

Megh erthween zerelmes atyamffay az zent ewangeliomnak es epiftolanak bölcheffseeges es Idwefseeges ertelmeet, De ayoy- 30 tatuf leeleknek termeezety az, hogy meneewel többet laat hall ky az ew termeezeteethöz hafonlatus anneewal ynkab gywladoz langaz ennen magaban. Azonkeppen maftan ees nem nehez hal- lany az zent yrafbely tanwlagot kyk az erek Idwefseegöt es menyorzagnak meltofagarol lelky tanwlagot hálnak. Az zent 35 ewangeliomnak azert magyarazattyabol zent Gwyllelmus doctor

harom rend bely mezöket yelenty kywe, twdnya ylyk felfew
 also es közepfew, az az menyorzaag ez vylag es embernek zywe
 lelke, kykben ew zyleteeföknnek es teremteeföknnek ydeyn yo
 magokat hymtöt vala, az ew zent neweenek dycheeretyre De
 5 az yrygh pokolbely erdegh myndenykre förtelmessfeeghnek kon-
 kolyaat hymtee iftennek bozzwfagara, es az wr iften zolgay-
 nak vezödelmökre, kykben maftan ees torkyg ylewnk, Mynd
 ezeknek felette towabbaa valo lelky tanwfagwnkra meeg ees
 neegy rend bely mezöket talalwnk kykben wr iften yo magokat
 10 hymtöt vala, twdnya ylyk ez földy paradychomban hol ott
 kezdetben es artatlanfagnak ydeyn Adam Ewa zylenket zeplö-
 telen eeletben es tellyes bölcchessfeegben teremtötte vala zent
 Agofton doctornak mondafa zerent. O ky yo magok valanak
 az ket emberek, kyket wr iften twlaydon ennen zent zyneere
 15 hafonlatoffagara abrazot vala Gen. III Es yo kertben palantalt
 vala. Gen. II hogy ffel neweködween es zamtalan eedes gymöl-
 chöt teremtween, Zeep vyragokat zylween, kyket melto lenne
 85 zent haromfag || Zyne eleyben vynny es ott erekkewl erekkee
 velök eegytemben dycheködny De yay zerelmes atyamffyay,
 20 byzonyawal nagy keferw bwal halhattyok az zent leelek wr if-
 tennek bozzonkodafaat, kyt zent dauid proffetanak myatta zola
 ps. XLVIII mondwan Homo cum in honore esset non intellexit 2c
 Mykoron ember tyztöffeegre veetetöt volna, nem ertee meg: De
 honfonlattateek az eztelen barmokhoz. My okaert mert az kefeertö
 25 pokolbely erdegnek enghede baromy eeletnek: mykoron ez vy-
 lagayakat kewanaa es az dragalatus meennyey balhatatlanfagh-
 nak eeleteet el veztee, O ky fokan vanna maftan kyk azon
 vezedelmes wtat es erdeghy regulaat köwetyk, kyknek erek
 karhozat az veege. O ky vagyon maftan paradychomban bel
 30 mehet: awagy zyleteefnek wtanna, zernyew halalnaal kyl meny-
 orzagban feerközhetyk fenky: my leen oka. byn. Annak okaert
 zykeeg maftan fok ydeyglen valo penitencia tartassal meg leelny,
 kyt akkoron yngen adnak vala.

Ewtöd mezö rend zerent mondatyk embery leelek, kyben
 35 kezdetewl foghwan wr iften yo magot palantala ew aldot zent
 zyneenek kepeenek hafonlatoffagaat Gen.-III. kyt ifteny zent
 malazttywawal meg ayandekoza. My leen oka hogy zent Agofton
 doctornak mondafa zerent az felfseeges yoot ember voltakeppen

meg yfmernee, erthween zeretnee, es zeretween, vele eegyetem-
ben eelne, Bólch zaya atal Sap. septimo meg wgy mond, Az en
gyenyerwfeeghym embereknek fyaywal vagyon, De meg banta-
teek erdeghy kefeertetnek konkolya myat mynt meg vagyon
yrwan Gen. viii Embernek eze elmeeye haylandobbak az gonof-
s fagra myndden ydóben mynd ew yffywlagatwl foghwan. Hatod
mezó rendzerent mondatyk anyazent egyhaz, kyben ees yo
magokat hymty wr iften tudnya ylyk iftennek ygheyeet, ygaf-
fagnak vylago|foytoo twdomanyaat es hytzerent valo zent ee-
letóket, ez leen nemes vyraggal tellyes aldót mezó, kyeert Crif-
tus zent vereet hwllataa, es eedes lelkeet halarra adaa Math
xxvii De az pokolbely Sathan meg dögletee kylemb kylemb
eretnókfeegnek vezedelmes twdomanyawal, mynt ymaran mynd-
den byzonfagnaal kyl nylwan latt yok Anyazent egyhaznak pwz-
tafagaat, es az zent hytnék ronlafaat: O zerelmes atyamffyay
allya ky alhattya es tarcha ky tarthattya mert bel tólt az
ydew.

Heted mezó rendzerent. Az zeplótelen zyz anya marianak
zeplótelen mehe kyben atya myndenhato wr iften felette yo
palantaat vetee, az ennen zent ifteny ygheyeet, myndden meen-
nyey yozagoknak, malaztnak es zent lelek ayandekynak tel-
lyeffeghewel. Meel zentffeegees mezó zeplótelen meg marada es
az pokolbely Sathannak alnokfaga fohonnan hozyaa nem feer-
hete ky meg byzonywltatyk Cant. iii Tota pulcra es amica mea.
et macula non est inte Myndeneftewl foghwan zeep vagy en zere-
tóm es semy macula tebenned nynchen. Semy hatalma azert
nem lehete az agh ellenfeegnek eett, mert wr iften meg otal-
mazaa myndent kefeertettwl Az teeb ifteny kertóket es mezó-
ket kedeeg mynd maghyaywal palantaywal es vetemeenywel.
fok keppen meg fórtóztetee, kyról meg emleközween zent paal
apostol ad romanos iii Omnes peccauerunt et egent gracia Dei.
Mynden ember byn alat vagyon azert zykeegófók iftennek
malazttyanaal kyl Senky azert zerelmes atyamffyay magaat el
ne haggya, hamyff byzodalomban efween. De halalyg tarchon
penitenciat es veegy maraggyon meg az yo mywelkódetben,
mert wgy mond zent Agofton doctor. soha az gonoz kefeertet
halalyg en nem haagy, kyról eellyen peldaat olwafwnk. Vala
egy ez vylaghy ember. ky yollehet wr iftennek yrgalmaffagaban

nagyon byzyk vala. gonoz teetemeentwł kedeegh meg nem ze-
 86 nyk vala. Mykoron halalara || ywtot volna, eerette yweenek
 az pokolbely hoherók hogy ky venneek lelkeet, Az nyawalyas
 ember meg batoroytaa magaat es monda myt kerestók eett,
 5 mondanak hogy pokorra vygyewnk mert myeenk vagy. Azt
 halwan meg haborodeek raytta es kezdee feyeet tetowa forgatny
 hogy zynóket ne latnaa. De yme az zernyew förtelmes lelkók
 mynden felee zemey elót forognak vala Lataa azert hogy nem
 mehetyk meg tewlók monda nagy ffeel zowal az nagy isten eleeben
 10 yettem dolgomat. Es mykoron yftennek erőff yteeletyre költenek
 volna Monda az zegeen leelók, hatalmas isten nagy az te yr-
 galmaffagod zabadoych meg enghemet vyzon ellen az förtelmes
 leelkók ees mondanak, ygaz isten te nagy ygaffagos yteeletót
 zerent yteeld mynekewnk ez lelkót, mert mynket zolgalt es
 15 my nekewnk engedót ew eeteleeben es nem teenekód, Monda az
 ygaz byro wr isten, azt yol latom. De myre te gonoz leelek
 nem keerted es nem kerefted az en yrgalmaffagomat te eele-
 tódben myg eelteel, hanem chak maftan mykoron az yrgalmaff-
 fagnak sem helye sem ydeye nynchen, Azert a'meel gonozwł
 20 eeltel es ky mwłtal, wgyan veegyed haznaat. Es ottan el ra-
 gadaak az gonoz hoherék es pokorra vyweek Azert zerelmes
 atyamffyay eett ygazoha meg myndden ember magaat peniten-
 cianak myatta, ne halalanak wtanna, mert zent paal apostol
 mondanak myatta es ez felewl megh mondot pelda zerent ret-
 25 tenetes istennek markaban esny

Mafod tanwfagunk leezen arrol My oka hogy az teremtó
 wr isten kynek yrgalmaffaga ollyan hatalmas mynt ygaffaga,
 Nagy fok ydeyglen es eztendeeg az nylwan valo bynefeket es
 gonoz teewóket ez vylagon el varya, halalaat halaztwan. Ennek
 30 oka lehet nagyobban, merth ew zent istenfeege ew ifteny ysme-
 rety | zerent fokakat nylwan laat es twd akar myg eellyenek
 foha penitenciará nem leeznek terendók, de erekke el karhoz-
 nak. es chak heeyaban eelnek Doctoroknak mondafokbol hat
 okokat talalwnk reea, kyket felette yo kereztyten embernek
 35 hallany es meg tanwlwy, hogy twggya magaat otalmazny.

Elffew oka ifteny zeretfeeghnek kywe yelentefe, hogy my-
 wel kywe yelentenee meel ygen zeretnee embereknek Idwóffe-
 góket, Mynt zent Ezekyel proffetanak atala meg yzenee ez vy-

lagra Ca xviii. Nolo mortem peccatoris sed magis vt conuertatur et uiuat d. d. Nem akarom az bynes embernek halalaat De hogy ynkaab meg teryõn es eellyen azt mongya wr iften, kyrõl zent pal meg azont vallya 1 Timo ii. ky mynden embereket akar Idwõzwlny es iftennek yfmeretyre yewnye: O zerelmes anyam⁵ zylõtty gondollyatok az ifteny nagy zeretetnek hozyank valo meltofagaat. Masod oka mondatyk ifteny kegylmezeefnek yrgalmazafa, twdnya ylyk azokhoz kyk penitenciara fordwnak, kyrõl wgy vagyon meg yrwan Efa. xxx. cap. propterea expectat vos deus ut misereatur vobis O gyarlo bynefek, azert waar el tytõket¹⁰ az teremto wr iften hogy yrgalmazzon tyweletõk, zent leo papa meg wgy mond az tõrween kenyben D 1 O meel bewfeeges az wr iftennek az bynefekkel valo kegylmezeefe, hogy nem chak zent kereztfeghnek malazttyanak myatta De annak felette nag bynnek fõrtelmeebõl ees ky vonzon az erek Idwefleegre zent¹⁵ penitencianak myatta az ew zent akarattyanak zerelme zerent, kyrõl zent paal es emlekõzyk ad Titum iii. Cap. Non ex operibus que fecimus nos Sed per solam suam misericordiam :c. Nem az ygaffagnak teetemenyeebõl, kyt netalantan my tettewnk De twlaydon chak az ew elõl veett yrgalmazagabol Idwezõytõt²⁰ mynket, kybõl meg yfmetetyk hogy az ew ifteny zeretety elõl yaro, es a'myeenk az wtan valo, ||

Harmad oka mondatyk zerelmes hozyaa vonyas O zerelmes⁸⁷ atyamffyay keerlek gondollyatok meg mynemew ifteny zeretethnek malazttya ez mykoron az feelfeeges, kegyes, aldõt zeep²⁵ teremto wr iften, kyt ellyen yghen meg wtalwnk a'my byneynnek myatta. Vyzon ellen, ew felfeegre mynd azon atal hozyaa ygyekõzyk vonnya, es myndden meltofagaat akarya velewnk kõzleny pelda yme mynd ez vylaag tellyes bynefekkel: lattyok kedeeg hogy naponkeed ynkab õregbõdyk, honnem meg zenneek,³⁰ kynek myatta melto volna ifteny ygaffaag zerent eegy ponctban el vezny el karhozny. De yme el halogattya az ifteny paciencia De yay leezen az veege.

Neegyed oka mondatyk az ifteny twlaydon termeezetnek kegyes es kegylmefleegre valo haylafa twdnya ylyk az embery³⁵ gyarlo termeezetnek gonoffagra valo haylafa ellyen, hogy nylwan meg mwtattafseek mert hamarab az bochanattra honnem az bozzw allafra, kyrõl wgy vagyon meg yrwan Efa xxviii. hogy

az ygaffagnak bozzw allo dolga yghen ydegôn az wr iftenben. Az yrgalmazaaft kedeeg yghen hamarlagus, kyrôl wgy mond zent Agoston Ally meg gonozt tenny ottan meg all wr iften bozzwt allany.

5 Ewtôd oka mondatyk ifteny yteeletnek es ygaffagnak meg byzonywlafa, az az mykoron wr iften az bynes embert fokayg el varya es nem akar meg terny es penitenciat tartany senky magaat nem menthety, sem okot nem vethet hogy eleeg ydeye nem volt. De ha nem akart meg terny, Nem iften byne myert
10 az bynes el karhozyk ygaffaag zeren, wgy mond zent Gergel do: kyket wr iften eett keefôbben el waar, veegre ha meg yob-
bwnak erôfêbben yteel es karhoztat: erèche ky erty |

Hatod oka mondatyk haznalatoffagnak mygh az yok, hywek es valasztottak Anneewal nagyob malasztot eerdemôt es dychôfsee-
15 gôt gyôythnek az gonozoknak keefôbbyk valo eeletôkbôl, myg-
len több haborwfagot zenwednek ew tewlôk: Towabbaa az ees dycheeretôkre leezen az yo hywôknek mennyeknek orzagaban hogy az gonoz bynesek kôzôt yol eeltenek: mynt zent lott ky
20 az atkozot varafban lakozyk vala Sodomaban, kyt mynek elôtte
iften el Sylleztenee: paranchola neky hogy ky menne kôzzôlôk,
Mert ew nalanaal teb ygazat ott nem talala. Azert mongya zent Agoston Ne alohatok zerelmes atyamffay hogy wr iften heey-
yaban haggya eelny az vylagon az gonozokat. De awagy az
oka hogy meg teryôn, awagy ew myattok az valasztottak eerde-
25 môt gyôyechenek Twggyatok azert zerelmes atyamffay. hogy
fok kapwya, fok wta, vagon az aldot meennyeknek orzaganak kyn ez vylagrol ffeel keel menny az yo eeletew es lelkew nee-
peknek, kyrôl yol halottatok zent paal Apostolnak mondafaat Ro. xii. mynemew tyztôket oztot wr iften az ew hyweynek
30 Anya zent egyhazban, meel tyztôknek bel zolgaltatafokeert ky-
lemb kylemb eerdemôt, hazat haylokot es dychôfseegôt zôrôt ew zent orzagaban kyt mynekewn ees aggyon atya ff. 1c.

Kylenczben hagyo vafarnapnak zent Epistolaya.

Ez may zent Epistolaat yrtta megh zent paal apostol Co-
35 rintombelyeknek yrtt elfew leweenek kylenczed rezeeben Cor.

ix. Cap. meel epistolanak elötte pelda zerent emlekőzyk ennen magarol mondwan. Mykron Cristuf Iesufnak malazttya zerent myndenekből zabad. || Volneek, myndennek zolgayawaa töttem⁸⁸ en magamat, hogy myndeneket Idwôzôythetneek. Az fydoknak lattatom Sydonak lenny kyk tôrween vannak, tôrween alat⁵ lenny, kyk tôrweennel kyl vannak tôrweennel kyl lenny, hogy myndeneket Cristufnak tôrweennyeere vohatneek, myndeneket kedeeg teezök az zent ewangelioemeert, hogy en ees reezes lehef-fek benne. Ez ygeeknek ymaran wtanna kôwetkőzyk ez may zent Epistola bôtewzerent.

10

Epistola.

ATyamffiyay, Nem twggyatok ee hogy azok kyk az keeg-ben fwtnak, yollehet mynd nyayan fwtnak de maga chak eegy veezy el az gyôzôdelmet. Azert ty ees wgy fwffatok hogy el eerheffeetök, Mert mynden ky bayt akar vynya myndentewl Meg¹⁵ tartoztattya ew magaat, twdnnya ylyk ky bantasaara volna, Ewk kedeeg hogy zegôdelemnek coronayaat vegyeek erek dychôfeeg-nek coronayaat En azert wgy fwtk, nem mynt heeyaban, wgy kesalkodom nem mynt zelet swaan chak, de fanyargatom en testômet es zolgalattra kezerôytôm, hogy netalantan eegyebek-²⁰ nek predicalwan en magam el vetôt leegyek, Nem akarlak. kedeegh zerelmes atyamffiyay tytôket twdatlanoknak rola lenny, mert az my reghy atyaynk mynd kôdben yartanak, es mynd-nyayan az tengôrôn yewttenek atal, es mynd Moysestewl kerez-tôlkôttene meg az kôdben es az tengerben es mynd|Nyayan²⁵ azon lelky eeledelt eettene, Es mynd nyayan ygyenlew ytalt yttanak, yznak vala kedeeg lelky abrazat zerent kôwetveen ewket az kew zykla: ytalt adwan, kyben ertelem zerent, cris-tus vala.

Sequitur ewang cum expoficonibus fuis

30

Myert zerelmes atyamffiyay ez may naptwl foghwan mynd hofweet napyg anyazent egyhaaz kywalt keppen valo ayoyta-tuffagban es penitencia tartafban foglallya magaat. fok okaert, elezer mert ezen ydôkben teremteteenek meeny föld es mynd ez vylag: Masod okaert, mert ezen ydôkben efeenek el az elfew³⁵ zyleynk Adam es ewa az artatlanfagnak malazttyarol, ez nagy eenfeegnek nyomorwlagara, enghedetlenseeghnek byne myat,

harmad okert mert ezen ydőkben zakadank el az wr iftentewl, myndden yotwl meg foztatwan, es zamtalan gonoffagban es vezedelemben el bwrwlwan, kyre semy byzonfaagh nem keel. mert yol latt yok: Lathwan azert anyazent egyhaz hogy eellyen
 5 yghen el zegeenyettewnk es myndden yotwl meg foztattwnk Ez may zent ewangeliomban ynt mynket lelky es testy mw-
 kalkodafra, az teremtő wr iftennek zelőyeeben, hogy ywtalmat eerdemlween meg kazdagwlywnk, zent paal kedeeg myeert iften-
 nek zent zyne elöl el tawoztwnk: ez may zent epistolaban ynt
 10 es tanoyt, hogy leelky yozagokban gyoropoggywnk, es fyeffewnk az aldót ifteny zynröl zynre valo latafnak veeteleere kynek towabbaa valo ertelmeere harom rendbely nemes tanwfwgwnk leezen wr iften malazttnak segeedsegeewel ez may napon.

89 Elfew tanwfwgwnk leezen arrol || My oka hogy az teremtő
 15 wr iften, kynek hatalmaflaga előt myndenek lehetseegőfők egy embert sem akar meenyeknek zent orzagara fel vynny lelky eerdemes teetemeenyeknel kyl. Ez mondafnak oka lehet mert Nam wgy mond zent Agofton doctor hogy wr iften teremtőt embert az erek bodogflagra veegh keppen, hogy kedeeg mwkara
 20 adassek wgy mond rola zent Gergel doctor pred. effinatio ita est adeo disposita vt non ū electi ex labore meritorum perveniant illuc Az ifteny valaszt wgy vagy on meg zerezttween hogy senky erőzak nem keezörőyt az erek dychőseegre hanem erőff mwka-
 nak eerdemeeböl vehetyk ewtet. Azonrol emlekőzyk az zent
 25 ewangeliom [†] meenyeknek orzaga erőth zeegh es kylembben nem hanem chak erőzak veezyk ewtet kynek neegy yeles okayt talallyok zent yrafban

Elfew mondatyk nagyob tyztőseegnek oka, mert mykoron az valasztot neepek kylemb kylemb lelky yozagoknak es erdemes
 30 dolgoknak myatta kerefyk es eerdemlyk az erek bodogflagot, nagyob tyztőseegők eerdemőt es böchewletők leezen belőle honnem ha yngyen adnaak mynt az mastan meg kerezttől apro germőkőknek Erről zol zent paal [†] Non coronabitur nisi q' llttime certauerit Senky nem coronasztatyk hanem ha törweenzerent
 35 vyafkodandyk. Zent Gergel do: meg wgy mond. Az nagy eerdemre senky nem ywthat hanem sok mwkanak wtanna.

Mafod oka mondatyk az zent zeretetnek eerdemes volta, az az hogy byzonnyal ky yelentesseeg mert wr iften felette

zeresse leegyen az zerelmes mwkalkodást es yozagot, kyeert az erek dychőseeggel keellyen fyzetny embereknek, ez vylagon kedeeg zent malazttal, zent gergel do: mondasa zerent, zent Agofton do: meg wgy mond rola. hallyatok restők twnyaak kyk chak abban vetőtteetők Idwesseegtőknek remeenfeegeet, hogy⁵ ke|rezttyeneknek neweztettők, Twggyatok byzonnal hogy nem hewfagus bezeeddel de yo mywelkōdettel leelhetytők ty leelkōtőknek Idwessegeet

Harmad oka mondatyk az ifteny ygaffagnak alkalmas latattya, kyről wgy mond zent Gergel do. Ez az ifteny ygaffag-¹⁰ nak regulaya hogy azok vegyeek az erek dychőseegnek eerdemes zolgyaat, kyk ez vylag zerent zolgaltanak eerette. ezenről zolwan zent Tamas doctor, es kezenfeeggel mynd az zent yrafbely doctorok Hogy ha wr iften az meennyey zent angyaloknak kylemben nem adaa az erek dychőseegőt, hanem nagy hyw-¹⁵ seeges zolgalattra, es hozyaa valo zerelmes eeggyefwleefre, az keweel lucipernek ellene alwan, haat mykeppen mehet oda bynes ember, yo eeletneel kyl es erdemes mywelkōdetneel kyl. O zerelmes atyamffyay ky mynd okof leegyen hogy meg ne chalasseek, hamyff byzodalomnak myatta, mert enneel tōb eelet²⁰ es vylag nem leezen, ky hamar el fogyatkozando, sem mafodzor nem zyletnek emberek ez vylagra

Neegyed oka mondatyk Criftus zyneere tereefnek hafonlatoflaga, Mert twggyatok zerelmes atyamffyay hogy ha yo mywelkōdetnek es zent paciencianak myatta eennen ez vylagbol²⁵ kywe mehetwnk es bodogwl ffel tamadhatwnk Az aldor Criftus Iesuf wrwnkhöz meg dychōwlt eeletben hafonlatofok leezewnk zent paal apostolnak mondasa zerent Ró VIII. Ha meel embernek kedeegh neheznek lattatyk magaat ez vylagon az erek eeleteert es byneert meg fanyargatny. Gondollya meg myt zenwedōt³⁰ byntelen az my byneynkert Criftus Iesuf es vele eegytemben mynt az fok zentők, kyket eett mastan tyztōlewnk mert nem heyabban vetteek az erek dychőseegnek bodog eremeet. Ha azeert magwnkat hozyayok hafonlyok femy mwka nehez nem leezen zent Ber. doctornak mondasa zerent, kyre iften aggyon erōtt, ||³⁵

Mafod tanwflagwnk leezen arrol My oka hogy wr iften⁹⁰ wgy nem hagyot embert erekkee eelny az meennyey zent angyaloknak termeezetők zerent hogy soha el ne efhettenek volna es

pokolbely erdeg femyben meg ne chalhatta volna. Meel allapat nem volt vona ellene wr istennek ew felfseeges yo voltanak, kytwl myndden yo zarmazik zent Dyenes doctornak mondafa zerent et 2-dum arxlem i. Celi optimi est optima face. De erre
 5 reea felelhetewnk zent Bonauentura atyanknak es eegyeb zent doctoroknak mondafokbol hogy tewee azt az hatalmas teremto wr isten hog az embery termeezet el efhetendo lenne ymez neegy yeles okaert Elezer az ew nagy isteny bolcchefeegenek ky yelenteseert, kyról wgy mond zent Agofton Az kegyelmes
 10 wr isten oly nag yo mynd ennen magaban mynd ew mywelkôdetyben hogy femy gonozt ez vylagon nem hadna lenny, mykoron naggyal nagyob yot nem twdna belole valasztany, kynek nagy bolcchefeeg az ertelme, wr istentewl, mert az gonozbol es yot valasztat mykoron akarya, Embertewl kedeeg, mert ha el
 15 efendo nem volna, soha ennen gyarlofagaat megh nem yfmernee, Es nem twdna kenyerdeny Sem az hatalmas istennek yo voltaat es nem twdnaa kowetny, tyztolny zeretny mynt keellene. Masod oka mondatyk az isteny nagy yrgalmazasnak hozyank valo meg mwtatasa, twdnnya yllyk abban hogy az ew eedes zent ffaat
 20 eerettewnk adaa. zolgay zemeelnek meg valtsagaeert kyt soha nem tott volna wgy mond leo papa ha ember el nem efhetot volna. Azert mongya zent Gergel do. O chodatus hozyank valo isteny kegyesfeegnek meltoztatasa O ky yelenthetetlen isteny zeretetnek bwzgosaga hogy az zolgaat meg valtanaa, twlaydon
 25 ffaat adaa eerette O azert meel zyksfeeges leen Adamnak byne Cristus Iesufnak el yewetelyeert O bodog eredetnek byne, ky eellyen nag zerelmes meg valtoot erdemlot leelnye | Ime azert zerelmes atyamffyay Adamnak byneebol meel nagy tett es valasztot az teremto wr isten, Ha kedeeg Adam nem veetkôzot volna,
 30 soha my nem Idwôzewltewnk volna, oka ez, mert yngen sem zylettetwnk volna myert reegon ez vylagnak veegezety lett volna Harmad oka mondatyk isteny ygaffagnak bel zolgaltatasa, ky megh mwtattatyk abbol hogy mynddennek eerdeme zerent fyzet, yoknak erdemet gonozoknak gyettrelmet, Ez eellyen zold oztaaf
 35 kedeeg nem volna, ha fenky erdemloye nem volna: hogy kedeegh fenky okot ne vethetne el karhozattyanak az ew zent ygaffagaat elezteeb yrgalmaffaggal egyelolytee, zabad akaratot adwan embernek mynd yora, mynd gonozra, hogy mynd az vytesfeeg-

nek mynd az eerdemnek helye lenne es oka wr iftennek elôtte Neegyed oka mondatyk ifteny hatalmassagnak ky yelentese, az az hogy embery allat nylwan meg yfmerye, mert mykeppen iftennek teremteeseenel kyl semy volna, Azonkeppen ifteny segődelemneel kyl sem eelhet, sem yot nem tehet, Es hogy ennen ⁵ maga el eshetyk de wr iftennek malazttyanak hatalmanaal kyl ffeel nem kelhet. Es hogy az ennen gőnoz haylafa myat el vezhet: de wr iftennek yrgalmassaganaal kyl az erek dychőseegnek bodogffagara ffeel nem mehet. De koronkeed myndden dolgaynkban az my eedes wrwnk Iesufnak es ew zerelmes zent zyleyee- ¹⁰ nek azzonywnk marianak keel kenyereghenewnk. pelda: kyre eellyen byzon peldaat olwafwnk.

Vala zent ferencz atyank zeerzetyben eegy yffyw Nouicius frater, ky mykoron az zent zeerzetnek terheet latta volna reea tekeellee magaat hogy el hadnaa, es ky menne az zerzetböl, ¹⁵ Mykoron bel meent volna az zent egyhazban eseeek le ymachagra az Sacrarion elôt hol ott zoktaak az oltaary zentfleeegôt tartany hogy meg halalnaa wr iftennek es azzonywnk zyz marianak myndden yo || Teetemeenyekröl es bwlehwat veween el ⁹¹ ky meenne azon kőzben le haytaa feyeet es el zwnnyada. Es ²⁰ yme lataa az zyz mariat hogy az zelenczeet nytta volna kyben az zentfleeeg tartatyk vala. Es wrwnk Iesus zeep germők kepeeben ky yeween meg allapeek az oltaron Monda ottan az yrgalmassagnak zyleye ewneky. En eedes ffyam keerlek yrgalmaz' ez te zegeen zolgaddal, felele az aldot Criftus, kegyelmes zylem ²⁵ myt teegyek ew vele ha nem akar en velem meg maradny, En eedes ffyam Aggy malaztot ewneky meg maradafra, Es ottan Criftus Iesus ffeel emelween eedes kezeyt meg aldaa az fratert mondwan, En meg tartom es megh otalmazom ewtet az te nagy eedemes voltodert, en zerelmes zylem, Es ez mondafok wtan ³⁰ esmeg az zelenczeben meene el enyezween. Az frater kedeeg magaban terween nagy halakat ada raytta wrwnk Iesufnak es az zyz marianak hogy meg vygaztaltatot volna Es towabbaa ²⁸ semy kefeertety nem leen, Ez latast sem mondaa senkynek hanem chak halalanak ydeyn, kyböl dychecerteffeek wr iften ³⁵

Harmad tanwfagwnk leezen arrol. My oka leen hogy az hatalmas teremfő wr iften ottan hamar megh nem bochataa az elfew zyleknek byneyt, de nagy hozyw halaztast teen benne:

reea felelwen fran Maronis teb zent doctorokkal, wgy zolnak
rola hogy ymeez neegy yeles okaert halaztaa el wr iften, Elffew
mondatyk meg vallafnak keefedelmes volta, az az ewk sem
akaraak ottan hamar ygazan meg gyonny, De gonoz menedeekôt
5 veteenek ellene, mert az ffyrffyw vete az azzonyallattra es az
azzonyallat vete az kegyora, kybôl tanwfaag adatyk maftan ees
hogy vala ky ygazan es tyztan meg nem gyonnya byneyt meg
nem bochattatyk zent Amborus do: mondafa zerent, Mafod oka
leen mert fohol nem olwaftatyk zent yrafban hogy awagy bo-
10 chanatot awagy yrgalmaffagot keertenek volna, ew bynekrôl
EEth ees tanwffagot talalwnk arany | zayw zent Ianusfnak mon-
dafa zerent Mert vala ky bochanatot es yrgalmaffagot nem ke-
wan, ha ky neky aggya hamyffagnak yteeltetyk, kynek ertel-
meebôl wgy veegezte el anya zent egyhaaz az tôrweenkenyben
15 vagyon be yrwan, vala ky meeg halalanak ydeyn ees awagy
oltary zentffeeget awagy keneteest nem keewan, Nem keel neky
adny, ha ky erôzak neky felette veetkôzyk benne,

Harmad oka leen, mert ewk ees halogatanak penitenciat
tartany, mert my keppen doctorok zolnak rola ha ez harom yo-
20 zagok bennôk voltanak twdnya ylyk bochanatnak es yrgalmaff-
fagnak alazatus kereefe, es penitencia tartafnak enghedelmeffeege
ketffeeget kyl meg bochatta volna ew bynôket, kyrôl wgy
mond zent Ber. do. O zent alazatnak meeffeeget yozaga, es
erôff hatalma myt nem tehetz, myt nem nyerhetz, mykoroñ meeg
25 az myndênhatot ees akaratodra haythatot. O azert Idweffeeget
tanach az bynefeknek ha el nem akarnak erekke vezny kô-
weffeeget ne Adamot de az zent magzattyat Adamnak wr Iesuft
mondwan az zent ewangeliomban vala ky magaat meg alazya
Idwôzewl.

30 Neegyed oka leen, meel oly nagy bynben efeenek az nagy
teremtô iftennek ellene az elffew zylek hogy mynd egheez embery
nemzetôt meg dôgleteek, kyrôl wgy mond zent Anselmus doctor
Oll mondhatatlan nagy leen az elffew zyleknek byne hogy
meennyen földön femy teremttôt allat eleeg nem lelete rola
35 eeletet tenny, hanem ha teremttô es teremttôt allat lenne. zent
Ber. do. meg azont vallya hogy az veeghetetlen bynnek ellene
veeghetetlen lenne az meg valtfagnak eerdeme Exquo 2-dum
Ps. xli. Abyffus /. pctm ade Abyffum invocauit /. dei fapiam

puta ad satisfaciē equo pondere Annak okaert gondolhattyk zerelmes atyamffay vala mēnee bynnek gondolaty yndwlaty kewanfagy teetemeeny es zamozaſy kefeertetnek awagy gyarloſagnak myatta leenek az elſew zylekben mynddenről voltakeppen fyzetôt az eelô iſtennek zent fſya ew zent leelkeben zyweeben⁵ es teſteeben my eerettewnk halaa leegyen ew zent felſſeegēnek eerette: ||

Hetben hagyó vafarnapnak Epiſtolaya 92

Ez may zent Epiſtolaat yrtta meg zent paal apoſtol Co-rymtombelyeknek yrtt maſod leweleenek, tyzen eeggyed reze-¹⁰ ben II Cor XI cap. meel epiſtolanak elôtte wgy mond mynt ezes ember azon Capitulomban Atyamffay. Ne alohatok enghemet bolond eztelennek, ha mykoron vala myt zolok: ha kedeeglen bator ottan wgyan hallyaatok bezedôm¹⁵et mynt az eztelennek hogy en ees vala myt dychekôggyem belôle, mert fokak vannak¹⁵ ez vylagon kyk teſt zerent dychekôdnek en ees dychekôdôm, ymaran ez ygheeknek wtanna kôwetkôzyk ez may zent epiſtola.

Epiſtola.

ATyamffay twdom hogy eremeſt el zenwedytôk az ezte-²⁰ lenôket: mywel ty bôlchet leegyetek twdnya yllyk ha ky tytôket zolgalatban foglal ha ky meg emeezt, ha el foglal, ha ky raytatok el hatalmazyk, ha ky meegh arczwi²⁵ vér ees, Nemte-lenſeegh keppen mondom, wgy mynt erôtelenôk volnank my az ollyanoknak zenwedefeere, ha ky myben mery: eztelenkeppen²⁵ zolom en ees merôm, Sydok ee vala kyk en ees az vagyok, Izraelbôl valok ee, en ees az vagyok Abrahamnak magabol valok ee en ees az vagyok Criſtufnak zolgay kôzzôl valok ee en es az vagyok, hogy myndenneel eztelebben mongyam, en mondom azt, Nagy fok dolgokban voltam foglalatus, foglaga-³⁰ban nagy fok|zor, vereſeegôgben zaam nal kyl, halalomon gyakortaa³⁰ 10 kynek zamlalafa fok, myt zenwedôt leegyen Criſtufnak es ez zent hytnek byzonſagaeert, Tunc ſequ. ewang. Cum turba plurima cum ſuis expoficionibus ibid.

Elſſew tanwfagwnk lezen arrol, Myert zerelmes atyam-
ffyyaz az zent ewangeliom ertelme zerent felette dragalatus es
meltoffagus leegyen wr iftennek ygheye mynd ennen magaban
[mynd] mynd az my Idweſſeegewnknek haznalattyara mynd az na-
5 ponkeed eelô magnak peldazattyara, kynek hymteefeere ez vylagon
ennen maganak az teremtô iftennek keelleteek alaa zallanya
Mert ſenky reea maaf melto nem leeletteteek ſem meennyen
ſem földön, Meg twdakozwan azert rola zent yrafban doctorok-
nak mondaſokbol eellyen nagy meltofaghyt talallyok

10 Elſſew tyztôletes volta az iftennek ygheyeenek mondatyk,
mert eelô byzonſaagh ew, es iftenben valo eelet termeezet ze-
rent eegy leween atyawal es zent leelekkel, twdnnya ylyk ky-
nek myatta atya mindenhato wr iften myndeneket mynd meen-
nyen mynd földön, kyrôl zent Ianus ewangeliumy kenweenek
15 elſſew rezeeben meg emlekôzween lo 1 wgy mond Inprincipio
erat verbum & verbum erat apud deum ıc kezdetben vala yghe
es az yghe vala iftenneel es iften vala az yghe, kyrôl ha ky
tebbet akar latny, olwaſſa az karachony ewangeliomot hol ott
meg talallya az ifteny zent ygheenek nagy hatalmaſſagaat es
20 meltofagaat.

Maſod tyztôletes volta az iftennek ygheyeenek, mondatyk
erek zarmazandofaag, az az Mert ſohol meg nem leelettetyk
votakeppen hanem twlaydon atya wr iftennek zyweeben es
derekaban ott zyletyk, onnan zarmazyk, onnan yewe. ez vy-
25 lagra ees zyletween az zeplôtelen zyz marianak mehetewl hogy
ez vylagon el hymtenee ew zent ygheyeenek eelô es eeltetô
magwaat. Errôl ertetyk kyt ennen maga megh monda az zent
ewangelionban predicalwan zent Mathe yrtta meg Mat xxiiii ||
93 Celum et terra tranſſibunt, verba autem mea non tranſſibunt. Meeny
30 es föld el mwlnak de az en bezeedym el nem mwlnak. Zent
paal apoſtol meg wgy mond ad Gal primo, Ha meeg angyal
yewne meny orzagbol ees eegyebet predicallana honnem my
predicallattewnk meeg ſem kellene hymnôtôk, az az, mert annaal
ygazbat nem mondhatna kyt ymaran hallottatok az aldôt Crif-
35 tuf Ieſufrol,

Harmad tyztôletes volta az iftennek ygheyeenek monda-
tyk leeleknek eeltetefe kyrôl wgy vagyon meg yrwan Deutro
viii et Math iii. Non in ſolo pane viuit homo. Sed in omui verbo dei

Nem chak ez vylaghy kynyrrel eel ember, De mynden zent ygheekkel kyk wr iftennek zayabol zarmaznak. Zent Gergel do. meg wgy mond rola, embery elmeenek eetke iftennek ygheye Mykeppen azert az tefty beteg, mykoron eetelt nem vehet hozyaa ketseeg annak meg vygazny, Azonkeppen vala ky iftennek ygee-⁵ yeet es yo Idwesseeges yteeft awagy tanwlagot nem akar hozyaa venny: es nem akarya fogadny tartany Annak közel vagyon erek halala es tawol vagyon Idwesseege. ezeket zollya zent Gergel do: Neegyed tyztóletes volta mondatyk meennyey bodogssagofnak, Mert twggyatok zerelmes atyamffiy hogy meeg¹⁰ az meennyey zentók és iftennek zent orzagaban. Az ifteny ygheenek bôlchessseege myat ysmeryk es lattyak, mynt eegy nemes tykôr atal zent haromsaag wr iftennek zynrôl zynre valo abrazattyat es zeepseegew bodogssagaat, Mynt ezen halando vylagon ees az zent ewangelionnak es zent yrafnak ertelme¹⁵ myat tanwlhattyk meg my leegyen az wr iften yo hyttel, mynd az erek Idwesseegôt kyre remeenfeeg zerent fohazkodwnk, Ha az zent yraf nem volna anyazent hazban ollyanak volnank mynt az reeghy balwan ymado bolond poganok. Azert mongya zent Ianus ewangelista Ioh. xvii Hee est vita eterna vt²⁰ cognoscant te verum deum. et quem misisti Iesum cristum | Ez az erek eelet, hogy meg ysmeryenek teegôdet byzon iftent. es kyt bohattal Iesuft cristuft. Bodogok azert Idwezôytenknek mondasa zerent Luc xi kyk iftennek ygheyeet halgattyak, twdnya yllyk hogy meg tanwllyak es zeretettel meg tarchaak. Ewtôd²⁵ tyztóletes volta mondatyk zykseeges haznalatofsaag, kyrôl wgy mond Innocencius papa Eegyebek kôzôt kyk kereztyen neepnek Idwessegeere vannak zôrôztetween yeleskeppen iftennek zent ygheye halgatafa ysmertetyk zykseegefnek lenny, mert mykeppen ez halando test halandofagnak eeledeleewel eel, Azon.³⁰ keppen az halhatatlan leelek esmeg az halhatatlan iftennek eelô Igheyewel eel, ky mynd ezeeben veegye myt akar mondany

Hatod tyztóletes volta mondatyk lelky tyztafagh, az az mert az eelô iftennek ygheye meg tyztoyttya embernek mynd zyweet lelkeet bynnek meerghetwl es meg otalmazya az yewen-³⁵ dô karhozatnak erekke valo halalatwl es erdegnek fogfagatwl Arrol mondaa Cristus az ew tanoythwanyak az veeg vachorran Ioh xiiii Iam vos mundi estis propter sermonem meum. quem

locutus sum vobis Imaran ty tyztaak vattok az en bezeedemeert
 kyt zoleek tynektók, kyról fok peldakat es byzon dolgokat ol-
 wafwnk hog mykora meg nem yegezne vala my eetelt ytalt
 awagy wr Iesufnak es az zyz marianak neweet nem emlőtyk
 5 gyakortaa meg chalattatnak erdegtewl Heeted tyztóletes volta
 mert yghen gyenyerwfeeges O zerelmes atyamffay ha kyben
 leelky ayoytatuffaag vagyón, az yol twggya meel nagy eedes
 es zerelmes iftennek gywlazto ygheeye mykora rola gondolkod-
 dyk, Azert nagyobban mynden ember wgy yfmyer meg ha by-
 10 zonfagot veezen rola, honnem yrafzerent ky yelenthethnók

Nyolczad tyztóletes volta, mert zent Agoston doctornak
 mondasza zerent ollyan hafonlatus bewchwłlettel keel venny es
 hallany iftennek zent ygheyeet mynt Cristuf wrwnknak zent
 94 tetteet az oltary zent zemeelnek alatta, mert az ees || Azon
 15 zent ifteny ygheekkel zentóltetyk De nemykeppen meeg ees
 nagyob zykfeegőfb iftennek zent yghe hallasza, mert többek ter-
 nek meg annak myatta zent penitenciara es tőredelmeffeegre
 Annak okaert wgy zolnak rola doctorok hogy ynkaab keel em-
 bernek fyetny az predicacio hallasza, honnem az zent myfere
 20 Mert prediciot halwan, bator ne halhafon myfeet azon vyzet,
 meeg sem leezen reezetlen sem eerdemeet el nem vezty az
 myse mondasnak. De ha az zent prediciot meg wtalwan yn-
 kaab akar myfeet hallany, mynd a kettőnek el vezty eerdemeet.

Kylenczed tyztóletes volta mondatyk Idweffeeges valaz-
 25 tafnak yegye, kyról wgy zolnak zent Bonauentura es zent Agos-
 ton, hogy femy eegy yelesb oka es yegye alyg leelettetyk: az
 erek Idweffeegnek es bodogffagra valaztasnak mynt twdnys
 yllyk Iftennek ygheyeenek eremest valo halgatasza. Ha ky ke-
 deeg vyzon ellen nem akarya halgatny, nylwan valo karhozat-
 30 nak kynek regulayaat ennen maga wr Iesus mondaa kywe Ioh
 VIII Qui ex deo est verba dei audit, propterea vos non auditis
 quia ex deo non estis sed ex dyabolo: Zolaa ez ygheeket Cristus
 wrwnk az meg kemeenyódót zyŵfydoknak. Ha ky ystentewl
 vagyón iftennek ygheyt halgattya. Ty keddeeg annak okaert nem
 35 halgathattyatok mert nem vattok iftentewl. De erdeg atyawl.
 O zerelmes atyamffay. ez nagy haragus zolasnak rettenetes
 sentencianak senky ellene nem mondhat. Azeert mynden ember
 oyya tewle magaat hogy bele ne effeek lelkeenek erek karho-

zattyara, Ha azeert eellyen ygheen zykeeges yftennek zent yghe halgatafa myre nem keel annewal nagyob zeretettel halgatny kerezttyn embernek ha meeg oly tompa elmeeyew volna ees hogy chak eegy ygeet se foghatna meg benne kyról eellyen peldaat olwafwnk az reeghy zent atyaaknak eeletőkben, | Vala eegy zeegen⁵ yffyw frater, ky soha egy ygheet sem foghat vala az zent yrafban meene azon valo banattyaban eegy veen Iambor atyahoz es megh mondaa ewneky: Monda az veen atya, hozy ket zennyes fazakat eede, mykoron meg tötte volna, monda esmeeg, őnch vyzet ymez eeggykben őnch meg kywe belôle, mykoron azon-¹⁰ keppen tött volna, Monda esmegh az veen atya, esmeg azonkeppen teegy Mykoron gyakortaa az yffyw frater meg mosta volna az eeggyk fazekat. Monda veegre hozd eede ymaran ewket es meg kerdee mellyk volna tyztab. felele az yffyw frater hogy az, kyben vyzet tóltót volna esmeg [ewt] entette volna belôle ky adaa¹⁵ azert az regulaat mondwan wgyan vagy on embernek ees dolga. chak gyakortaa halgaffa iftennek zent ygheyeet bator meg ne tarthaffa meegh tyztab, honnem az ky nem halgattya

Mafod tanwfagwnk leezen arrol Mynemew gyettrelemmel byntety megh azokat wr iften mynd ez vylagon mynd az maf²⁰ vylagon kyk megh wtallyaak awagy eegyeb foglalafnak okaert nem akaryaak halgatny es meg tanwlly iftennek zent ygheyeet, hogy kedeeg meg mutattasseek zent yrafbol mynemew nagy byn leegyen. wgy mond rola zent Agofton doctor. az törweenkenyben, Nem kyffebben veetközky ky iftennek ygheyeet restön twnyan²⁵ halgattyaak mynt az ky Cristufnak zent testeet az farban haagy esny, kynek wtanna azt erthettyök hogy annak felette ky nylwan meg wtallya awagy meg zydzalmazya es gozwl magyarazya, mynt az atkozot luter tanoythwany. O teremto wr iften vallyon mynt leezen dolgok, ew halaloknak ydeyn es wtanna. Chak az³⁰ hatalmas iftennek haggyok yteelny zent Irafhely doctoroknak azert mondafok zerent: Az ifteny zent ygheenek meg wtaloyt very es byntety megh elezör wr iften zent malaztnak meg foztafawal || Zent Gergel doctornak mondafa zerent xxx moralium. 95 Neha az wr iften el vonzya az zent predicacionak malazttyaat³⁵ az kőz neepnek byneert, ky nylwan valo vezedelemnek yegye, Neha kedeeg meg bewötytya zent predicatorokat vala meel varafban, awagy vala meel orzagban az yfteny yrgalmaffagnak yegye

vt patel Ezek III. Eris mutus et non quasi vir obiurgans quia domus exasperans est Et prover XXIX. Cum defecerit pptha dissipabitur pplus.

Mafodzor: meg very es byntety wr iften az zent ygheenek
 meg wtaloyt nagy nehez atokkal. Mynt olwastatyk Moyfes wtolfo
 5 kenyweeben. Deut. XXVIII. hol ott wgy monda Moyfes profseta
 zaya atal wr iften. Ha nem akarandod halgatny te wradnak
 iftenednek bezedeet eellyen vezedelmes atkok yewnek te reeaad.
 Atkozot leez a'varafban es az mezôn. atkozot leez ky menween
 es bel yeween. Atkozot leez yarwan es le fekeween atkozot
 10 leez mynd te magad mynd magod magzatyd. Atkoztak leeznek
 myndden dolgayd es mwkayd, es myndden yozaghyd, fok volna
 ett mastan ky yelenteny ygheerôl ygheere mynemew vezedel-
 meket ott ky feyezôt wr iften azokra kyk ew zent iftenfeege-
 tewl el zakadnak bynnek myatta, kyk kedeeg wr iftent zeretyk
 15 es zeretettel zolgallyaak es halgattyaaak ew zent bezedyt, mynd-
 den atok ellen. Vyzon meg aldatnak mynt zerelmes ffyak es
 iftennek byzon ereköfy kyk azon fewlwl meg yelentôt Capitu-
 lomban bel vannak yrwan.

Harmadzor meg very es byntety wr iften az zent yghee-
 20 nek meg wtaloyaat erdeghy hatalommal, kyrôl ennek elôtte
 ees emlekôzet leen. mykeppen megh feddee eerette ewket wrwnk
 Iesus Ioh. VIII. kyrôl eellyen peldat olwasswnk, mykoron egy
 Iambor pyspek predicallana, egy ez vylaghy chwff lateekus
 kezde magaat hanny az predicacion az Iambor predicatornak
 25 bozzwflagara kynek myatta eegyebekkel es megh | Wtaltattya
 vala iftennek ygheyeet, ôttan erdegh meene belee, es addeeg
 zaggataa magaat es ragaa nyelweet hoky wgyân elettök zer-
 nyw halallal mwleek kywe Zent ferencz atyank eeteeben meg
 wg olwassok, mykoron predicallana, egy chachogo azzonyallat ott
 30 kezdee karomlany iftennek zent, Es mykoron ynteesnek wtanna
 meg nem zonneek monda az zent Erdegh veed ffel ved fel a'my
 tyeed es meeny el vele, yme chodalatus dologh azonnal ffel
 ragadaa az azzonyallatok es mynd addeeg vywee az eghen, myg
 halhataak fywafaat reewafaat, kybôl megh ysmertetyk mert nagy
 35 ellene vagyon wr iftennek, ky az iftennek ygheyeet megh wtal-
 lyia es nem akarya hallany Neegyedzôr meg very es byntety wr
 iften az ollyanokat ymachagaat megh nem hâlgatwan, Mert ha
 ewk nem akaryaak wr iftennek zawaat hallany Isten ees nem
 akarya az ollyanoknak sem ymachagokat sem keerelmeefôket

megh hallany, kyról wgy vagyón megh yrwan bõlch kenyweeben
 prover xxviii. Qui declinat aurem suam ne audiat legem dei, eius
 oracio erit execrabilis, Vala ky ew fileet el hayttya hoky iftennek
 tõrweenyeet parancholattyaat ne hallya, annak ymachaga atkozot
 leezen, kyt eelleyen peldawal meg byzonoythatwnk, vala eegy⁵
 vala nemynemew ember, ky foha nem alhattya vala megh, mynt
 predicallany keztek, de ottan ky menween eedeftowa keren-
 gõtte az zent egyhazat: Mykoron ky mwlt volna vyweek az
 zent egyhaz es kezdeenek eerette zolosmaat olwasny yme choda
 dologh, Az aldót Criftnak Iesusnak fezwlety ky vonyaa kezeyt¹⁰
 az vaaff zeeget kõzzól es bel dagazwlaa ew fyleyt Azt latwan
 meg reetteneenek raytta, Monda ottan az pap Iambor: twggya-
 tok atyamffyay hoky ennek az yegye mert mykeppen ez em-
 ber foha nem akaraa halgatny iftennek bezeedeet, de ottan ky
 meegyen vala rola, yme iften ees nem akarya hallany eerette¹⁵
 valo ymachagot Azert twggyatok hoky ez ember el karhozot.
 Azt halwan ky vyweek az parragban temetny meegh testeet ees. ||
 Ewtõdzõr very es byntety meg wr iften azokat kyk iftennek⁹⁶
 ygheyeet meg wtallyaak, kemeenfeeges yteelettel, es annak
 wtanna erek karhozattal, kyról wgy vagyón meg yrwan az zent²⁰
 ewangeliomban Math vii. et Luce x. mykoron Criftnak Iesus el
 kyldee az apostolokat predicallany, monda ewnekyk, vala
 meel varasban bel menendõtõk es bel nem fogadandnak tytõket
 es predicallastokat nem akarangyaak hallany, Mondom tynectõk
 hoky az Sodoma varasbelyeknek kynnyebben leezen dolgok az²⁵
 nagy yteeletnek napyan honnem az ollyan varasnak, O en eedes
 iftenem, haat my myt teegyewnk kyk naponkeed bynben eelewnk,
 halogattyok eeletewnket meg yobbytany. byneynkról nem
 akarwnk penitenciat tartany. Noha hallyok az erek yaynak
 vezedelmeet. Az ifteny fenyegeteefnek fwlfagaat, Bel tagazwltok³⁰
 elette fyleynket hoky ne halhaffok my Idweffeegewnknek tanw-
 fagaat. O zerelmes atyamffyay vallyon my zamot adwnk rola
 my halalwnknak ydeyn, ha yme fokakat olwaswnk yrasban
 pelda zerent kyk mynd annak myatta el veztenek ky mynd yol
 ezeeben vegye magaat, mert hamar el kõzelget az veegfew ydõ-³⁵
 nek nappya kyt engheggyen mynekewnk wr iften meg eernewnk
 yo hytben, eeletben, byzon remeenfegben ifteny malaztban. zent
 tyredelmefsegben es zeretethen kynek wtanna eerdemlyõk az

ew megh ygeertte bodogfagnak dychôfegeet erekkwl erekkee.
Amen

Faffangh wafarnapnak Epiftolaya.

Ez may zent Epiftolaat yrtta meg zent paal Apostol 1.
5 Cor. XII. kyben ky yelenty anyazent egyhaznak tagh zerent valo eeggyeffeegheet es kenyerwletessfeegheet, mondwan. Ha myt zenwed az eeggyk tagh mynd az teb tagok | Kenyerwlnuk ew raytta termeezetnek zerelme zerent. Ha kedeeg vala dychôseegnek bôchewletyt vallya mynt ewrwlnuk raytta: Azonkeppen keel
10 lenny Anya zent egyhaznak ffyay kôzôt ees, hogy semy zaka-dozaaf ne leegen ew kôztök, ott vagyon az byzon zeretet ymaran ezen ertelemnek wtanna kôwetkôzyk ez may zent Epiftola

Epiftola.

4Tyamffyay ha bator en embereknek es angyaloknak nyel-
15 wôkkel zollyak zeretetôm ne leegyen ollyan vagyok mynt az zôngô ercz awagy az chengew cymbalom, Es ha yewendew yfmeretôm leend es meg twggyak nynden meennyey dolgokat, es mynden twdomant es oly nagy hytôm legyen hogy meeg az heegyeket ees teetowa hannaam, zeretetôm ne leegyen Semy
20 vagyok, Es el oztogatandom az zegeenyeknek eeledelekre mynden yozaghymat, es ha tyznek gyettrelmeere adandom en tef-tômmet hogy wgyan eeghyek, zeretetôm kedeeg ne legyen, semyt ennekem nem haznaal, Az zeretet tyredelmes es kegyes, Az zeretet nem yrygkôdyk, Nem vonzon vyzzaat, Nem tagalyos
25 Nem tyztôsseeg kewano, Nem keref chak maganak, Nem bozzw allo, Nem gondol gonozt: Nem ewrwł gonoffagon, ygaffagon ewrôme vagyon, Myndent zenwed, myndent hyzôn, myndent
97 remeenl, myndent el vaar, Az zeretet sohonnán ky nem || Efyk Awagy mykora az yewendô latafok el heewlnak, awagy az
30 nyelwek meg zewannek, awagy az twdomany el tôretyk: kyket nemykeppen yfmaryôk: es nemykeppen yewendôre zollyok: Mykora kedeegh el yewend a'my tekeelletes el semyfewl ky tekeelletlen vagyon. Mykora en ees kyfded volneek zolok vala mynt kyfded: ertök vala mynt kyfded, gondolkodom vala mynt

kyfdeed, Mykron kedeeg eertes eeletben volneek helt adeeg mynd azoknak kyk germököt ylletnek vala: Mastan azeert latyok, (twdnja yllyk iftent es az mas vylaghyakat) tykôr atal mefe keppen. Akkoron kedeeg (twdnja yllyk mykron oda ywtwnk) zynröl zynre, Mastan yfmerôm ferreezeent. Akkoron⁵ kedeeg nylwabban meg yfmerôm mykeppen meg ees yfmeritem, Mastan azeert (twdnja yllyk mynd az yewendô yonak ereye) vannak, hytben, remeenfegben es zeretetben: de az fewlwl meg mondottaknaal nagyob az zeretet (twdnja yllyk mynt mynden ygassagnak tellyeffeeg).

10

Sequitur ewangelium Assumpfît Iesus cum Expoficionibus fuis, tandem fequitur Sermo. Kegyelmes wr Iesuf Cristufban zerelmes atyamffyay: meg hallook mynd az zent ewangeliomnak, mynd az zent epiftolanak lelky wrwoflagus ertelmeet, kykben nylwan yntetwnk az lelky eeletnek kôwetfeegere es ez vylaghy veze-¹⁵ delmes eeletnek meg wtalafaara, kyknek fundamentomaat sohol tekeelletôfben meg nem talalhattyok az zent ewangeliom zerent, mynt wrwnk | Iesuf Cristufnak zent keennya halala zenwedeseeben. Az zent Epiftola zerent kedeeg az byzon zeretfeegnek zent yoza-²⁰ gaban kynek nylwabban valo ertelmeere harom rend bely tanw-
fagwnk leezen ez may napon wr iften malazttyanak segheedsegeewe

Elffew tanwfagwnk leezen arrol My oka hogy ez may napon anya zent egyhaaz emlekôzyk Cristuf Iesufnak zent halalarol, ha meeg towab vagyon ew zent keennya halala napya, Reea felelween doctoroknak mondafokbol, hogy Anya zent egy-²⁵ haaz chelekôdyk kegyes anyanak yldomoflaga zerent ky myndenkoron vygaaz az ew magzatynak yewendô vezôdelmökön. Azoukeppen myeert mastany ydôben ez vylaghy emberek ez vylaghy ewrômnek, hangoflagnak: es gyenyerwfeeges lakozafo-³⁰ nak myatta el ragattatnak wr iftennek emlekôzetyröl: es el
feletkôznek ew lelköknek Idwôffegôkröl es zamtalanon anya zent egyhaznak ffyay kôzzöl el veznek bynnek myatta, es polkolbely erdegnek fogfagaban efnek: wr Iesufwl el tawozwan, meeltan azert olwaffa: eenekly az zent ewangeliomot: kyben az eedes Iesus cristus ky yelentee ew zent tanoythwanyak zent³⁵ keen zenwedeseenek my voltaat mondwan. yme ffeel meegyewnk Ierwsalemben es embernek ew ffya el arwltatyk, meg chwffoltatyk meg oftoroztatik meg pôkdôftetyk, es annak wtanna meg ôlettetyk, mel ygheekben ewt rendbely keen zenwedeseet ye-

lente kywe hogy ez vylaghy ewt erzeekönfeegben eelõ embe-
rek, halwan Criftus keennyanak mooggyaat es zernywflegeet,
mynden gonoffagtwl meg vonnaak magokat es ne fwtnanak ez
vylaghy vezedelmes ewrõmek vygafaagnak wtanna lelköknek
⁵teftöknek es ez vylagy eeletöknek erek vezedelmeere, kyknek
myatta ez maftany Idõben zamtalanon el veznek erekkewl
⁹⁸erekkee: kytwl iften otalmazyon || De hogy az zent ewange-
liomot megh erchök ewt rend bely keen zenwedeseet yelente
kywe Criftus wrwnk kyt yewendõre bynefekeert zenwedendõ
¹⁰volna. Ellfew mondatyk el arwltataf ew ellenfeeghynek kezök-
ben, hogy annak myatta mynket ky valtana a'my ellenfeegewn-
nek kezökbõl kyrõl zent paal wgy mond 1 Cor. vi. fratres Iam
non estis vestri, sed empti estis precio magno, propterea glorificate
et portate xpum in corpore vestro, puta pure viuendo sine peccato
¹⁵Atyamffay ymaran nem vattok ty magatoke De meg vattok
valtatwan na'g arwal: annak okaert dychõycheetök es vyfellyee-
tök Criftus Iesust ty testötökben (twdnya yllyk tyztan eelween
bynnel kyl) es zent Amborus doetornak mondafa zerent, mynd-
den kereztyennek ky wr Iesus Criftus zamaara cel, meg keel
²⁰magaat otalmazny myndentwl kyket Criftus Iesus nem zeretet

Mafod keen mondatyk, meg chwfolyas hogy az nagy zee-
gyen zenwedeeftnek myatta mynket az erek karhozatnak zee-
gyen vallafabol ky valtana: kyrõl wgy mond zent Ber. do. O gyarlo
bynes ember myre teez' en rayttam zenetlen valo bozzwt az te
²⁵byneydnek gyakorlafawal twggyad hogy nehezebben zenwedõm
en az te byneyd myat valo bozzwfagot, honnem az en testemben
valo gyettrelmet, Azonrol emlekõzyk zent leelek wr iften ees,
bõlch zaya atal, ffyam ne teegy bynt bynre. De ha veetkõztel
zennyel meg es tarchi penitenciat rola, mert hamar kõzel vagon
³⁰iftennek haraghya az ollyan karomlo bynefökõn.

De oh zerelmes atyamffay mene zamtalanon vannak
bolond embernek ffay kõzõt kyk ez maftany ydõben az aldott
Criftust kylemb kylemb byneknek myatta meg karomlyaak es
bozzwfaggal ylletyk, kyknek yteelettyök nem keefyk Harmad
³⁵keen mondatyk oftorzaas: Oh ha zerelmes atyamffay, ember
meg emlekõzyk rola az nagy keennak abrazattyarol kyt az
aldott iftennek es zeplõtelen zyz anyanak eedes zylõtte zen-
wede az keenyof kõtelekkel ozlophoz kõtõztetween | Kemeen vez-

zôkkel, vafass oftorokkal oftoroztatwan, el yzonyodyk raytta, kyt hyzôm es vallom ha iften nem volt volna, Soha embery termeezet zarent el nem zenwedhetôt volna. De myt zolywnk az el mwlt ydôrôl. Nagyob keenokat zenwed mastan wr Cristus Iesus anyazent egyhazban léelek zarent, es az ew hyweyben,⁵ az gonoz bynes es vak merô kerezttienektwl honnem akkoron az hytetlen sydoktwl, kynek byzon oká ees hogy ennee haborwfagot es vezedelmet bochatot reeank ew zent istenfeege: De meeg sem akaryok my eeletewnket meg yoboytany

Neegyed keen mondatyk rwtflagus arczwl hagyapalaas¹⁰ kynek fundamentoma lattatyk lenny meg wtalaaf. O zerelmes atyamffyay O ha enneel eegyeb hyn nem volna, meeg ees melto volna ez vylagnak eerette el vezny: Mert wgy vagon meg yrwan prima petr primo cap Inquem defiderant angeli prospicere, puta cuius speciosum wltum cuncta admirantur astra celi, et Ps¹⁵ XLIII, Speciosus forma pre filiis hominum:c. kyre kewanfaggal neeznek az meennyey zent angyalok, es mynd az eggy cyllagok chodallyaak ew zent zyneenek zeepfegeet: Adamnak kedeeg vezedelmes ffyay bydes dohoz nyalokkal hagyapallyaak megh wtalwaan, O ifteny artatlan barannak mondhatatlan nagy gyalazattya es²⁰ alazatosflaga.

Ewtôd keen mondatyk zeernyw kerezt ffanak zydalmas halaala, mykeppen meg vagon yrwan Moyses wtolfo kenyweenyek xxii. devtero rezeeben, atkozot mynden az ky az kereztffan ffygg, mert az atkozot hytetlen neep nem gondolhata nagyob²⁵ zydalmas halalt annaal, kywel wr istennek zent ffyaat meg ôlneek az nagy yrygfeegnek myatta, el akarwan reekkeny myndeneftwl fogwa ew zent hyreet neweet meenynek alatta es földnek földotte Attün

De hazwda az alnoksaagh || Ennen magaban Ps. 31. yme⁹⁹ azert zerelmes atyamffyay, mykeppen rendzerent ky yelentee wrwnk Iesus Cristus ew zent keen zenwedeseet ez may zent ewangeliomban es anya zent eegyhaznak olwafnya hagyaa hogy halwan, es rola keferwes banattal meg emlekôzween, mynden halalus byntewl magwnkkat meg otalmazyok, myndden ez vy³⁵ laghy vezedelmes ewrômet vygafagot el tawoztatwan, kykrôl wgy mond zent Iob xxi. cap, Ewrwllnek yaczodzwan vygadnak Sypnak, orgona zonak myndden yoban vyfelyk ew napokat

myg eelnek, Es halaloknak ydeyn eegy ponctban pokorra zal-
 nak Azonrol wrwnk Iesus az zent ewangeliomban meg emlekô-
 zyk mondwan Luce vi. Ve vobis qui nunc ridetis quia flebitis yay
 tynektôk kyk maftan mewettôk vygattok, mert erekkee fyrtok
 5 mykora az wtolfo veeletlen vezeel el kôzelgetend. Azonrol
 bôlch kenyweenek [†] meg wgy mond Extrema gaudij luctus
 occupat. Ez vylaghy ewrômnek veegeet fyralom foglallya My-
 eert zerelmes atyamffyay fohol az zent yrafban, Sem yo fon-
 damentomaat sem ygaz zôrzeleet, sem tyztôletes hagyomafaat,
 10 awagy iftennek parancholattyaat nem olwaffok ez vylaghy zer-
 telen vygafagnak taneznak yateeknak ewrômnek hogy bynnel
 kyl lehetne ees lenne Azert twdny valo dolog hogy twlaydon
 reeghy poganfagbol gonoz zokafbol es erdeghy zôrzeefbôl aloy-
 tatyk lenny. Az teremtô iftennek bozzwfagara, es ember ffyay-
 15 nak erek karhozattyokra, kyt meg byzonyoythatwnk eellyen
 byzon mondaffal secundum Greg. Mert iftennek el veegezôt sen-
 tenciaya zerent senky eett ez vylagon es az maf vylagyon nem
 ewrwlhet. De ha eett erwł, ott fyralomra meegyen, ha eett fyr
 bankodyk, ott nagy ewrôk ewrômre meegyen Azert ky mynd
 20 valazyon benne |

Mafod tanwfagwnk leezen arrol My oka hogy az teremtô
 wr iften eegyeb ifteny hatalmaffaga zerent nem ol' yghen aka-
 raa embery nemnek Idwôffegeet meg zerezny, mynt Cristus
 Iesusnak zent keennyanak halalanak myatta kyt maga alkol-
 25 maffaggal meg zôrôzhetôt volna mynt ollyan myndenható zent
 Agoston doctornak mondafa zerent XIII cap De trinitate Kyre
 doctoroknak mondafokbol reea felelween tewee azt wr iften
 veegkeppen ymez ewt yeles okaert. Elezer, hozyank valo bwzgo
 zeretfeegnek meg mwtatafaert, kyrôl wgy vagyon meg yrvan Apok
 30 I. Qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo ky
 zeretôt mynket es meg mosot mynket my byneynkbôl ew zent
 vereewel. O zerelmes atyamffyay veegyek ezewnkben az ifteny
 zeretetnek nagy voltaat my voltaat. melto voltaat: es hallyok
 ennen maganak az zent ewangeliomban eedes zawaat Ioh xv.
 35 maiorem charitatem nemo habet quam vt animam suam ponat quis
 pro amicis, et inimicis suis Nagyob zerelmetôffege senkynek
 nynchen, mynt hogy ky az ew eedes lelkeet vesse halarra ew
 barattyteert, ha zyksfeegh meeg ellenfeghyeert ees: Mert wgy

olwaftatyk hogy wrwnk Iesus meeg ellenfeegyeert ees ymada
 az zent kerezttfan kykeert nem ymadot volna, ha byzon zerelme
 hozyayok nem volt volna, kyböl zent Agofton doctornak mon-
 dafa zerent azt erthettyök hogy meeg azokat ees baratwnknak
 alohok kyk haborgatnak, es ymaggywnk eerettök Criftus Iesuf-
 nak hozyank valo zerelmeeröl bodogffagus zent Ber. do. megh
 emleközween wgy mond. O aldor kerezttfien ember, tekeenched,
 laffad, neezd yol meg az magaff kerezttffanak mynnden zegeet
 bogaat, kyn az te eedes meg valtodnak mynnden taghyay el ||
 Teryettenek, zent feye es kezey labay atal verettenek, zent 100
 oldala es zywe meg sebefewlteneke, es teteyeetwl fogwan talpyg
 tellyeffeeggel veerben kewerödöt, O myt kewanhatna ember
 ifteneetwl enneel nagyob valttlagot dragalatoſbarwt, meeltob keen-
 chöt yme zerelmes atyamffay mynemew ayandekokkal vonzon
 mynket hozyaa az aldor iftennek zent ffya, hogy my ees zeref- 15
 fök ewtet mynt ew zerete mynket, mert azt fölötte kywannya
 my tewlwnk

Mafod okaert akaraa zent vereewel meg valtany embery
 nemöt. Nagyob kegyeffeeggel valo hozyaa vonyaffeert, az az
 hogy az teremtö wr iften az ew zent ifteny zyweet lelkeet ez 20
 halando embernek zyweewel lelkeewel eeggye tehetnee, awagy
 egyben ragaztanaa zent zeretetnek es kegyef bwzgoſagnak
 myatta. zent Amboruſ doctornak mondafa zerent, kyt nem keel
 lehetetnek aloytany: Mert ſemy teremtöt allat nynchen nemeſb
 embernek kyt wr iften twlaydon az ew zent yſmeretyre es dy- 25
 cheeretyre teremtöt Annak okaert zent Ianuſnak mondafa zerent
 1 Ioh III. az ew zent lelkeeböl adot mynekewnk leelköt. Arrol
 mongya Nagy Albert pſpek Qui adheret deo vnus ſpiritus eſt
 cum eo. Vala ky wr iftenhez eeggyefewl zeretetben, eegy leelek
 leezen ew vele kyböl azt erthettyök hogy ſoha embernek lelke 30
 halhatatlan nem volna Az erek eelettre ffel ſem tamadhatna
 ha az eelö iftennek zent lelkeewel nem eeltetneek, Meltonak
 lattateek azert hogy Criftus Idwözeytenk twlaydon maganak
 valaztanaa embery nemöt, dragalatus arwnak myatta, Harmad
 okaert tewee azt wr iften Embery nemön valo zerelmes newezet- 35
 nek wralkodaſaeert: hogy mykeppen reegön wr iften az Izrael
 nepeet egiptombol farahonak fogſſagabol ky zabadoytwan maga-
 nak foglalta vala zam zerent, Azonkeppen | Anyazent egyhaznak

ffyayt ees zent halalawal meg valtwan pokolbol, erdegnek fog-
 fflagabol, zent kerezttýenfeegnek newezety alat akara wralkodny
 ez zegeen ifteny malaztnak ffyayn, kyben ees nylwan meg mw-
 tattatyk hozyank valo nagy zerelmetes volta. Neegyed okaert
 5 tewee kôwetfeeghnek haznalatus voltaert. Mert zent Ber. do.
 mondafa zerent, mycert ember nem alla meg az ygaffagnak
 tôrweenyeeben. De veetkôzeek es el efeek: zykeeg keppen
 wtanna kôwelkôzeek az zent penitencia tartafnak orwoflaga,
 kynek femy haznalattya nem volt volna ha wrwnk Iesus eeret-
 10 tewnk zent vereet nem hwllatta volna, kynek myatta az zent
 penitencia meg zentôlteteek Mynt pelda pokolban az nyawalyas
 karhoztak erekkez valo penitenciat tartnak. De femyt nem haz-
 nal vele mert ew eerettök Criftus meg nem holt, Ez vylagon
 kedeeg felôtte haznalatus mert mynd pokolnak tyzeet meg ottya
 15 mynd meennyeknek orzagaat meg nyerhety. Arrol mongya zent
 Gergel papa, Az penitencia tartoknak keny hwllatafok gyenye-
 rŵfeegôfb honnem az hatalmas kyralyoknak tellyes aztalok,
 Esmeg wgy mond. Ha kedëeg Criftus Iesufnak zent keen zen-
 wedefeet zeretettel zywnkben hordozyok femy oly nehez, oly
 20 keferwes nynchen ez vylagon, kyt eedes leelekkel el nem zen-
 wedhetŵnk. Ewtôd okaert tewee az adoffagnak tellyeffeeggel
 valo eeleeg teeteleert kyrôl wgy mond zent Amborwf doctor, Ha
 az ifteny yrgalmaffagnak, es ygaffagnak tôrweenyee meg tekent-
 työk Soha eegyeb nem lehete benne hanem ennen maganak el
 25 kelle yewny embery nemnek meg valtfagara, merth az veeghetetlen
 iften ellen valo veeghetetlen bynnek alnokfagaat esmeg veeghetet-
 len yrgalmaffaggal es ygaffaggal kelleteek meg orwoflany, O azert
 zerelmes atyamffay, mynemew zolgalattal zeretettel es halaa adaf-
 fal tartozwnk az kegyelmes Criftufnak, ky mynd ezeeben veegye ||
 101 Harmad tanwffagwnk leezen arrol, My modon nyerhettyök
 wr iftennek yrgalmaffagaat Criftus zent halalanak eerdemeebôl,
 Reea felelween zent yrafbol, ewt yeles wtakat talalwnk reea.
 Efew, hogy erôffen keel az wr iftenre keyaytany peldaat vehe-
 tŵnk az apro germôkôkrôl, mykoron ky meg ehôzyk Nem zee-
 35 gyenly kyaytany Apa atte kynyeret. Anya atte kynyeret Azert
 mongya zent Gergel do. Az nagy meennyey kywanfag wtan
 nagy ywôlteeft kyaytaft keel tennewn: mert nagy mondhatat-
 lan yo a'myt keerewn, Mafod, gyakortaa keel keernewn:
 mert gyakortaa wr iften az ellfew kereeft el halogattya meg

keſeertween ha alhatatofok vagywnk benne, kyrôl zent hwgo
 pſpek wgy mond, Ha az elſſew ſyralmas kereefre meg nem
 halgattatol, ne zônnyel gyakortaa keernôd, mert nagy ayandek
 kyeert eſſedôzôl, fok kenyergeeſt keel eerette tennôd, Pelda
 zent dauid Ps. LXXXVIII Mifericordias domini in eternum cantabo 5
 %. clamorose iterabo: Mykoron byneſnek yſmertte volna ennen
 magat iſtennek yrgalmaſſaga ala haytaa ennen magaat mond-
 wan, Wr iſtennek yrgalmaſſagyt kyaytom mynt erekkee Mert
 zent ygallaganak ſwlſſagara nem meree magaat byzny, Harmad
 hogy erôſſen byzyeek ember wr iſtenben Mert akar mynemew 10
 yot yozagot teegyen ember, ha ygaz hyttel es yo zandekkal
 nem teezy: ſemyt nem haznaal vele, mynt meg vagyon yrwan
 I Iacobi II fides ſine operibus mortua eſt et eguerſo: mynt pelda
 mykoron ember meg gyonna byneyt ha nem hyzy hogy meg
 oldoztatot leegyen. Awagy hogy iſten meg bochatta lee- 15
 gyen gyont byneyt ſemyt nem haznaal ember vele, Neegyed
 hogy zent alazatoſſaggal yarwlyok ember wr iſtenhez ha azt
 akarya hogy meg hallgattaſſeegh. Mert meg vagyon yrwan II
 Iac. III | Deus ſuperbis reſiſtit humilibus autem dat graciã Wr
 iſten az keweelyeknek ellenôk aal Az alazatofoknak kedeeg 20
 malaztot aad. Ewtôd wth ha ember wr iſtennek zent yrgalmaſ-
 ſagaat kewannya meg nyerny zykſeeg hozyaa, hogy myndden
 gonoz zokaſaat, feſlôt elkôcheet, vezedelmes eeleteet el valtoz-
 taſſa. Es lelky yozagokban kôweſſe az wr iſtent, kyrôl ennek
 elôtte fokat zolttam, mert vala myben leel az wr iſten abban 25
 yteel: zent pal apoſtolnak kedeeg mondafa zerent Ebr. x cap.
 horrendum eſt incidere in manus dei uiuentis Rettenetes em-
 bernek eſny az eelô wr iſtennek markaban, O zerelmes atyam-
 ffyay ha ezewnkbën veezyôk menea zamtalan gonofſagok leez-
 nek orzagonkeed varafonkeed ez maſtany napokban, es menea 30
 zamtalan leelkôk el veznek hewſagus lakodalomnak es yateek-
 nak myatta chak iſten vethety zamaat, Hogy azert Anya zent
 egyhaz az ew ffyayt meg vohatnaa ollyan vezedelmes dolgok-
 twl az okaert hozya zemewnk eleeben Criſtus Ieſus zent keennyanak
 halalanak emlekôzetyt ez may zent ewangeliomban, kyrôl meg 35
 emlekôzween, wr iſten myndden gonoztwl es vezedelemtwl meg
 otalmazna, meg tartana ew zent malazttyaban, kyt engheggyen
 mynekewnk ees atya ffyw zent leelek erekkewl erekkee Amen ||
 (Egy lap üres.)

ET el kezdetyk eztendenkeed valo vafaarnapnak ewangelio-
lioma. Elezer Adveent elfew vafaarnapyarol.

Ez ewangeliomot yrtta megh Elezer zenth Mathe keny-
5 weenek hwzon eeggyed rezeeben. Zenth Mark tyzen eeggyed
reezeeben Zenth Lucacz tyzen kylenczed reezeeben zenth Ianos
tyzen kettöd reezeeben: Mykeppen azerth zent Gwillermos et
Lyray Miklos doctorok magyarazyaak, kezdeteek el ez zenth
ewangeliom az ydewben, Mykoron ydwezeytenk ew emberfleghe
10 zereneth volna harmyncz harom eztendös es beyth maf hoonak
hwzad napyaan az az weeragh vafaarnapon: Mykeppen zenth
Ianos yrya ez ewangeliomnak elette: Hofueeth ynnepeenek ha-
tod nappal elette, az az wyrag zombaton: ydwezeytenk Iesus
ew tanoythwanywal yewe Bethanyaban, hol oth Martha es ma-
15 ria magdalena wachoraat zerezween, zolgalnak vala ewneky
Hotal kelwen azerth kele ffeI Iesus Bethanyabol ew tanoythwa-
nywal es crede Ierwfalembé, eth vagon ymaran az zent ewan-
geliomnak kezdety

Elfe wafarnap.

20 Az ydöben mykoron közelghetöt vona Iesus Ierwfalem felee es
yewt vona Bethffage new falwban | olyvetymnek heegyeere, ottan
azert kylde el kettöt ew tanoythwany közzöl mondwan: Men-
nyetek el az varafban ky ty ellentekben vagon: es ottan fa-
laltok egy megh kötöt zamart ew fyawal, olgyatok el es hoz-
25 yatok ennekem. Es ha ky tynektek vala myth zoland. mongya-
tok mert wrnak dolga vagon velök es ottan el boczattya
ewketh Az kedeegh mynd azonkeppen bel teleek, hogy bel tel-
lyeffednek ky megh vagon mondwan profieta atal mondwan.
Mongyatok megh Syonnak leanyanak, yme az the kyralyod el

yewt teeneked zylygffeghes ylween az zamaron es ew emptetô ffyan. El menween azert a' tanoythwanyok es wgy teenek mynth Iesus megh paranczolaa ewnekyk, es oda vyveek az zamart mynd ew ffyawal es reayok veteek ew rwhayokath es ewteth fewlwl reea ylteteek Az teb fereghek kedeeglen le han-⁵ yaak ew rwhayokat az wton Nemcellyek kedeeglen agakath zeghdelnek vala az faakrol es le hannyaak vala az wton: Az teb fereghek kedeeglen kyk elette es wtanna meennek vala, kyayttyaak vala mondwan. Offanna az az dyczeeret dauid ffyanak. Aldoth ky yewth wrnak neweeben: — || 10

EZ zenth Ewangeliomnak ertelmeebôl eellyen tanwfflaag¹⁰⁴ adatyk. Elezer: hogy ydwezeytenk Iesus xpus ew zent halalana es zenwedeeffenek elette Ierwfalemben Iewe, es nagy tyztetteffegghel fogadaak, Leelek zerenth yegzy mynemew tyztetteffegghel es eedeffeeghes ayotatoffaggal kel fogadnwñk, yeween ew¹⁵ zent zyleyeenek aldôt zenth meeheben: es mynd anny hozyank valo yo teetemeenyeroł, meely nağ erwendetôf es vygaffagos halalatoffagoth kellyen adnwñk

Mafod tanwfflaagh: Ierwfalemben valo yewetelyn ertetyk Atya wr Isten zent ffyanak ez wylagra valo yewetely: zent ze-²⁰ relme es yrgalmafflaga: hogy ez zegen el teewedet vylagot meg kerefnee es ydwezeytenee: Az zenth ewangeliom mōndafa zerent yewe elezer olyvetymnek hegyeere: kyn magyaraztatyk azzonwnk zyz marianak zeplôtelen zent meehee: zent lythnek erôffegheerth Mafodzer ew meennyeyekre valo zent elmeelkōdeeffeenek magaf-²⁵ fagaerth. Harmadzer zenth leelek malaztyanak fok keppen valo veeteletyeerth zent Ifayas ppthanak mōndafa zerent ky myat megh aldateek myndden azzonyallatoknak kōzôtte.

Harmad tanwfflaagh. Az zent tanoythwanyokon kyketh Iesus Ierwfalemben kylde ertethnek eegghô lampafok: Awagy az zent³⁰ predicatorok Ierwfalem varafaan kedeegh ez vylagh kynek megh walthfagara xpus Iesus meenybôl le zalla: es meghfordoytaffaara az zenth apofstolokath predicallany [bochataa] bochataa.

Neegyed tanwfflaagh az zamaron es ew ffyan ertethnek embery nemuek myndden nemzethffeghy: kyken mōdatyk xpus³⁵ ylth leenny, merth ew zent mōndafa zerent, kyketh walazta wr Isten az erek bodoghfflagra mynd fydofaghhbol mynd az poganffagbol | Az zenth Apofstoloknak es eegyeb kezenfeeghes zentek-

nek predicallafokra hyweenek Idwezeytenkben es ez zenth keereztyen hytben

Ewtód tanwfaagh. Megh monda Iesus az tanoythwanyok-nak, Ha ky kerdend mongyatok wrnak zykffeeghe vaçon velók: 5 Leelek zereenth az zamarokon erthtethnek myndden bynes lelkek, kyk teremteefnek meltossaga zereenth, es megh walthfflaghnak eerdeme zereenth: zykffeeghesek wr Istennek dyczeeretyre. Merth wg mond zent Ifayas ppthanak atala Nem en akaratom az bynesnek el wezeese, De hogy megh teryen es eellyen Azerth mon- 10 daa zenth Zakaritas pptha es ez zent ewangeliomba: Mongyatok azth Syonnak leanyanak, az az Ierufalemben valo hyw neepenek. Iyme el yewth az the kywanfagos kyralyod: kyt reeghtwl foghwa vaartal Azonkeppen mastan es koronkeed ywóltyk kyayttyak Anya zent egyhazban az predicatorok: O zegheen bynes neepnek ne akaryatok feelny: közel vaçon my hoz- 15 yank az wr Isten es welwnk lakozyk: chak gyonnyatok meg byneteketh es tarchatok penitenciat, kethfeeghnel kyl ydwó-zwltók, Vala ky azert malazthban eel es lakozyk, oth yelen vagon az wr Isten.

20 De yay ky fokath vannak ez mastany ydóben kyk az ew enghedetlenfeegheknek es gonoz byneknek myatta el ydeghe-neytetteek ew twlók es el tawoztattaak az wr Istenth es ew zenth malazttyaat, kyknek nem keellemetes az predicacio, az zenth Iraaf, es eegyeb lelky yozagók, El hattaak az ydwelf- 25 feeghnek wtaat: es az meennyey dyczófeeghnek ew nagy bódogh lakodalmarol el felethkezteneek: Oh meely bodoghtalanok az ollyanak kyk eeth ez vylagon Istennel kyl akarnak eelnye es holtwk wtan az erek pokorra vytethnek kytewl wr isten myndden kereztyent otalmazyon ||

Ez ewangeliomoth yrtta megh zenth Lucacz kenyweenek hwzon eeggyed reezeeben. Zenth Mathe hwzon neeggyed reezeeben Zenth Mark tyzen harmad reezeeben, Es ez zenth ewangelionnak leen eredety, mykoron Idwezeytenk volna harmynyz

harom eztendős Beyth maf honak hwzon ketted napyan Ez zenth Ewangeliomnak elette, mynt zent lucacz yrya azon Capitulomban yewendew keppen megh mondaa wrwnk Iesus es megh yelentee az wtolfo yteeletnek yewetelyth es ydeyth: mondwan Neep neep ellen, es orzaag orzaagh ellen tamad es feld yndwlasok nagyok leeznek helyzerent. Dôgh halalok ehffee-
ghek es menybôl valo retteteteffeeghek, es nagy czodaak leez-
nek: Ez wtan kezdetyk el ymaran az zenth ewangeliom

E w a n g e l i o m

Az ydôben monda Iesus ew tanoytwanynak leeznek chodaak 10
napban holdban es cyllagogban, es fewldôn neepeknék nyomor-
sagok leezen tenghery zengheefnek es habnak haborodasa myat,
megh zaradwan emberek feelelemnek es varankozafnak myatta,
kyk yewendôk mynd ez zeles vylagra. Meegh az meennyey
erôk es megh yndwnak Es akkoron megh lattyaak embernek 15
fyath: yeween feenes kôdben nag [Hatalmafon es felffeeghef-
fen: Ezek kedeegh mykoron el kezdetennek Tekeenchetôk el. es
emellyeetek ffel ty feyeteketh, merth el kôzelghet az ty megh
walthsaaghtok Es monda ewnekyk eellyen hafonlatoffagot Te-
keenczeetek megh az fyghe faat, es mynden fakat mykoron 20
ymaran gymelchet hoznak ew magokbol twggyatok hogy kôzel
vagyon az nyaar. Azonkeppen ty ees. mykoron latangyatok
mynd ezeketh bel tellyeffedny, twggyatok merth kôzel vagyon
Iftennek orzaga: Byzon mondom tynektek merth el nem mwlyk
ez nemzethffeegh: myglen myndenek bel nem tellyefednek. Meeny 25
es fewld el mwlnak: az en bezeedym kedeegh el nem mwlnak

Ez zenth ewangeliomnak ertelmeebôl eellyen tanwffaagh
adatyk. Elezer merth ez sok rettetetes czodakon kyketh ydwe-
zeytenk ky yelente, bel keel tellyefedny az nagy weegfew ytee-
leth napyanak elette, hogy az feenes nap megh [hom] feetetewl, 30
az hold nem aggya ew vylagaath re. Az napon ertetyk lelekze-
rent Idwezeytenk Iesus kyrôl zent Malakyas pptha wg mond
Tynektek kyk feelytek wr Istent tamad ygaaffaghnak napya az
az xpus Iesus, az holdon ertetyk Anyazent egyhaaz, merth
mykeppen az hold az naptwl veezen vylagoffagot, Azonkeppen 35
anyazent egyhaaz wr Iesus xpūstwl veezen zent malazthnak
vylagoffagaat: Az fenes cyllagokon ertethnek zenth bythben eelew

hyw kereztyenek, kyk koronkeed enghedelmefek wr Iftennek zenth parancholatynak, es ewk ez vylaghy eeleteketh rendelteek mynth keellemetefek lehethneenek wr Iftennek zenth zyneenek eletthee. ||

- 106 Masod tanwſſaagh: mykeppen myndenek megh homalyofodnak es megh haborodnak az nagy yteelethnek elette: Mert az ygaffaagh es ygaffagnak napya az az my wrwnk Iesus Emberken megh homalyofodyk: es az ew zent zerelme megh alwzyk. Predicallaaf es yozagos teetemeenyek anyazent egyhazban
- 10 megh zennek az cyllagok es menyböl le hwlnak, mert sok kereztyen neepék, es ayo'tatos emberek ew Iambor eeleteketh hattra haggyaak Anya zenth eegy haznak myndden zentſſeegh zolgaltaafa megh zönyk, zent Daniel proffetanak mondafa zarent. Harmad tanwſſaagh, hogy az napon, holdon es cyllagokon erte-
- 15 tyk anya zenth eegy haznak harom reend bely allapattya Az Nap yegzy az egyhazy feyedelmeket kyk tartoznak myndent megh vylagofoytany kereztyen zenth egyhazban bőlcheffeeghökkel tanwſſaagh teetelekkel es yo eeleteknek peldayawal, Az hold yegzy az paraſth wrakath es feyedelmeketh kyk koronkeed
- 20 waltoznak ew allapottyokban, mynd az hold ew forgafaban Az cyllagokon kedeegh az zegheen eegygyegyw neepéketh: Leelek zarent kedeeghlen lattyok myndden allapatokban ez vylagnak hamar valo el veeghezetyth Merth az egyhazy feyedelmeknek ew twdomanyok es yo peldayok nem vylagofoyth. Ez vylaghy
- 25 feyedelmeknek hatalmaſſagok tellyes weer onthaffal Az zeegheen neepéknek es ew yo eelettyök felette yghen el tawozot az meennyey zenth eelethnek kőwethſſeeghetwl

Neegyed tanwſſaagh Wgy mond az zenth ewangeliom Mykoron mynd ezeketh latangyatok be tellyefedny, Emellyeetek

30 ſſel ty feyeteketh az mennyeknek orzagara, az az vydamwlyon megh ty zywetek: es tekeencheetek megh az ty megh walthſagto-

kat, mykeppen es meely draga arwal megh waltatatok mynden bynböl: myndden halalnak terheeböl es erek karhozathnak atok-

yabol, es vezedelmeeböl, ez wylagnak kegyelmes megh waltoya

35 myath: Azerth ymaran azth waryaatok mynden ayo'tatoſſaggal myndden eedeſſeegghel myndden zent zeretethnek gheryedetef-

ſſeegheewel Mykeppen zenth Agoston doctor mongya Wgy kel embernek eelnye ez wylagon hogy ha mynt ez may napon lenne,

es ez may napon yewne el az, aldoth byro ez vylaghnak yteetyre

Harmad wafarnapon.

Ez ewangeliomot yrtha meg zenth Mathe ewangelista kenyweenek tyzen eegyed reezeben, Es leen eredety mykora⁵ ydwezeytenk Iesus vona harmyncz eegy eztendös: karacson honak tyzen harmad napyaan: Ez zent ewangeliomnak elette wgy yrya ezen zenth Mathe eennek elette valo Capitolomba, hogy ydwezeytenk monta leegyen ew zent tanoythwanyak, ky tyteketh veezen enghem weezen. Es ky enghem weezen, veezy azth¹⁰ ky enghem boczatot: ha ky ppthat veend proffetanak neweeben, profeetaak eerdemeeth vezy Ha ky veend ygazat ygaznak neweeben, ygaznak eerdemeeth veezy: Es ky ytalh adand ezek kőzzöl mynnel kyffebnek egy hydegh pochaar vyzeth, csak tanoythwannak neweeben. Byzon mondom tynektek nem vezty¹⁵ el eerdemeeth, Ymaran ennek wtanna kőwethkőzyk az zenth ewangeliom.

Ewangeliom ||

AZ ydöben mykora hallotta vona Iancs az fokffagbhan¹⁰⁷ Cristusnak teetemeenyet. el kyldween kettöt ew tanoythwany²⁰ kőzzöl monda ewneky Te vagy ee: ky yewendew wagy: awagy eegyebet varywnk Es felelween Iesus mondwan ew nekyk. El menween mongyatok megh Ianosnak kyketh lattatok es hallottatok, Vakok lathnak, Santaak yarnak, poklofok tyztwltatnak. Syketek hálnak, hallottak ffelel tamadnak, zeeghenyek ewangeli²⁵ omot hyrdethnek. Es bodogh az ky megh nem tantorodandyk en bennem. Azok kedeegh el menween kezde Iesus bezeelleny az fokaffagnak Ianosfrol. Myre meneetek ky az pwztaban lathny: zeel myat yngadozo nadath ee? De myre meeneetek ky lathny: Lagy rwhayaban ewtőzet emberth ee? yme kyk lag³⁰ rwhaban ewtőznek kyralyoknak hazokban vannak. De myre meeneetek ky lathny, proffetat ee? en ees mondom ty nektek: nagyobbat es, honnem proffetat. Mert ez az, kyröl yrwan vagyon, yme en el bochatom en angyalomat te zynednek elette ky megh zerzy az te wtadath the előttd.

35

Ez zenth Ewangeliomnak ertelmeebôl eellen lelky tanwfaagh adatyk Elezer | Leelekzerent Zenth Ianos baptistan erth-hetwnk myndden hyw embereketh kerezthtyenffeeghben kyk wr Iftennek zenth malaztlyaban lakoznak. Merth az Ianos magyaraz-
 5 tatyk, kyben Iftennek malaztya lakozyk, kyrôl zenth paal wêmond Nem twggyaatok ee? merth az ty testetek zenth lelek wr Iftennek temploma Hogy kedeegh zenth Ianos az temleczben foghwa tartateek, yegyzy az zegheen byneefeketh kyk wr Iftennek zenth malaztyabol bynben az az erdeghnek foghffagaban
 10 efnek: kyk femy hatalmassaaggal, femy erôwel, es orwoflaggal ky nem zabadwlhathnak hanem chak wr Iftennek zent malaztyanak ereywel

Mafod Tanwffaagh

Byzon dologh zenth Agofton doctornak mondafa zerent,
 15 hogy fenky ez wylagon bynneel kyl nem eelnek: Es zent lobnak vallassa zerent. Nynchen olly ember ez wylagon hogy ky bynnel kyl volna. Azerth ydwesseeghnek zykkfeeghe alatt: vala ky megh akar ygaffwlly ew byneybôl, zenth Ianos peldaya zerent: penitenciara foghya ennen magaath, es eremesth hal-
 20 gassa wr Iftennek bezeedeet. az az: a' zenth predikacioth. Mykeppen az eedes wr Iftennek zenth ffya wrwnk Iesus zenth keennyawal halalawal ez zegheen wylagot megh valtotta, es annak wtanna: mykeppen ez wylagot ew kemeenffeeghes sentenciayanak atala megh yteely: kynek mynd megh fyzethween ew eer-
 25 demeeth ew teetemeenye zerenth: hol oth gonozoknak 'az erek yay vezyknek eerdemeeth Aaggya, Ioknak kedeegh az erek eremnek, es weeghetetlen bodoghffagbnak dyczôffeegheeth aggya kyth kezdehwlffoghwa megh ygyeerth az az, ew eedes zenth zynrôl zynre valo Isteny latafaath. ||

108 Harmad tanwffaagh

Hogy ha ky ymaaran ez wylagon valo eelteeben erdeghnek kyzleletynek es testheenek fwldalassa myat magat gonoffaghtwl megh nem tartotta, es az ellenffeeghnek keenof kôteleeben eytette ew lelkeeth, zyweeth: Ha megh akar zabadwlly, zykkfeegh
 35 hogy ew gonof zokassaath el haggya, magaat penitenciara foghya, Es ez dyczewffeeghes zent Ianosnak pelda zerent eremesth halgassa wr Iftennek ew teetemeenyeet Annâk wtanna kylgyen el ew tanoythwany es zolgay kôzzôl kettôth Iesushez, kyk mon-

dathnak ayoytatos ymaczaknak, es zenthfseeghes teetemeenyenek, Awagy yo teetemeeny, es yo akarath Es kergye megh az eedes ydwözeytew yefusfh. Te wagy ee ky yewendew vagy az en halalomnak napyaara, awagy maffh kel warnya, ky megh otal-mazyon az erek karhozattwl, kethfseeghnel kyl azerth myndden⁵ ez eellyen penitencia tarto ayo'tatof leleknek megh felel az eedes ydwezeytew Iesus, merth megh boczattya ew byneeth, ew lelkeet zyweet megh vylagofoyttya zent malazttyawal, es erdeghnek fogffagabol ky zabadoyttya, es ew halalanak wtanna reezth aad ewneky az ew zerethew zentywel az erek dyczewfseeghnek¹⁰ bodogh eremeeben, hol nagy kywanattal lattya az ew zenth Istenfeegheenek zeep zyneet, mynd erekwl erekkee

Negyed Vafarnapon Aduentban. |

EZ ewangeliomoth yrtta megh zenth Luc. kenyweenek harmad reezeeben, Es leen kezdeté az ydöben, mykoron ydwe-¹⁵ zeytenk Iesus volna harmynéz eegy eztendös, zenth Gyergy hawanak tyzen ewtöd napyaan. Ez zenth ewangeliomnak elette mynth zent Lucacz ewangelista yrya az fewlwł megh yegzeth. Capitulomba. Tyberius chaffaar wrassaganak tyzen ewth ezten-deyben: kynek ydeyben az eedes Iesus xpus zenwede: Azon²⁰ ydöben leen, mykoron Ianos baptista vona harmynéz eztendös es predicallana az pwztaban es kereztdllne az Iordan vyze mel-leth: myert myndden reend bely neepek kethfseeghben volnanak ew rola. ew zyleteefeenek es eeleteenek zenthfseeghes voltaerth. Netalantan ew volna az Cristus ky megh ygyeertetöt vona az²⁵ terweenben: Izraelnek neepeenek hogy byzonffagot veeneenek eennen maganak vallaffabol, valaztanak Iraftwdo bewlch neepe-keth, es hozya kyldeenek hogy megh kerdeneek ky volna, ymaran ez wtan vagon kezdety az zenth ewangeliomnak,

Ewangeliom

30

AZ ydöben kyldeenek el az fydo neepek Ierwfalemböl papokat es leuitakat Ianofhoz hog megh kerdeneek ewteth Te ky vagy. Es megh vallaa. Es megh || Nem tagadaa. Es megh¹⁰⁹ vallaa mert en nem vagyok cristus Esmegh megh kerdeek, ky

vağ azert, yllyes vagy ee the. Es monda, nem vagyok. Proffeta vagy ee the. es felele. nem. Mondanak azert ewneky. ky vağ hogy valazt vygywnk azoknak kyk boczattanak mynketh, myth mondaz tenmagadrol. Monda, En kyethlenben kyaytonak zozattya
 5 vagiok ygazohatok megh wrnak wtaat mykeent megh mondotta Ifayas proffeta, Es kyk bochattathwan valanak, az zerezetef lydok kôzzôl valanak. Elmegh kerdeek ewteth es mondanak ewneky, haat myre kereztelz ha the nem vagy Crifthus, sem yllyes, sem proffeta? felele ewnekyk Ianos mondwan. En kereztelek vyzben,
 10 De ty kôzôttetek vagyon, kyth ty nem twttok, ew az ky en wtannam yewendew, ky en elettem lett kynek nem vagyok meelto, hogy ew Sarwyanak kôteleet megh olgyam Ezek leenek Bethanyaban yordan wyze elwee, hol ott Ianos kereztlô vala:

Ez zent ewangelioniinak ertelmeebôl eellyen tanwflaagh
 15 adatyk. Elezer az papokon es az yraftwdokon ky Ianofhoz valaanak boczattathwan ertethnek. Ez wy terweenben valo predicatorok kyk koronkeed boczattathnak aúazent egyhaztwl predicallany: hogy az zeeghen neep kôzôt hyrdeffek koronkeed az eegy eelew Iftennek tôrweenet. Azerth Ianofon meeltan erteth-
 20 nek Iftennek zenth malaztyaban eelew hyw kereztyen neepe, Towaba | Mykeenth Ianofnak mondaak. Te vagy ee az xpus yllyees es pptha Es felele nem vagyok Leelky ertelem zerent ez zent Ianofnak peldaya zerent Vala ky ennen magaat megh akarya yfmernye: megh akarya ôryzny es tartany, hogy wr
 25 Iftennek zent malazttyaat el ne vezeffe, koronkeed ennen magaat alazatoffagban tarczya es mynden yora meeltathlannak aloha Es fe hatalmaffagaba ne byzyeek: fe bôlczeffeegheeben fe eeleteenek zenthffeegheeben. Mykeent nemeely keweelyek dyczekôdnek ez vylagh zerenth ew hatalmaffagokban, Nemeellyek
 30 ew eeleteknek zenthffeeghekben, mykeenth az keepwtalook, Nemeellyek ew bôlcheffeeeghokben, mykent az hew dychewffeeegh zeretok. De bodoghffagos zenth Ianos mykeent yozagos es malaztof ember, nem akara sem ew hatalmaffagaban dychekôdny mykoron azt felelee. Nem vagyok en az xpus sem ew eeleteenek
 35 zenthffeeghes voltaban mykoron azth mondaa. Nem vagyok en yllyes, Sem ew bôlcheffeeegheeben mondwan. Nem vağok en pptha twdnnya yllyk: kyth az yraf zerent warnak Masod tanwflaagh Ezenkeppen kel myndden ydwôzwlô leeleknek teenny: hogy

mygh ez wylagon eel nem kel ennen magaat fel magaztathny
 sem mwtogethny: sem hatalmaffagaban sem zenthffeegeeben,
 sem bôlcheffeegeeben. Merth wê monð wr Isten zenth Ieremias
 ppthanak zaya atal, kenyweenek kylenczed reezeeben. Ne dy-
 czeekôggyeek az bôlch ew bôlzeffeegeeben, se az erôff ew
 ereffeegeeben se az kazdagh ew kazdaghfagaban De abban
 dyczekôggyeek ha twd es yfmeer enghemet: Merth en vaçok ||
 Ky yrgalmaffagot Iteeleteth es ygaffagot teezeek ez feldôn. Merth 110
 ezek kellemetefek ennekiem azth mongya az wr Isten: Towabbaa
 az hatalmafokrol wê vagyon megh yrwa, bôlch eeggyk kenywee- 10
 ben, hogy az hatalmafok hatalmas keenth es zenwednek az maf
 wylagon Towabbaa az keep wtalokrol zenth Mathe ewangelio-
 manak hatod reezeeben wgy monð, byzon mondom tynektek,
 merth el vetteek erdemeeth. Towabbaa Ez wylaghy bôlzeffeegh-
 rôl zenth pal apostol wgy monð, Ez wylaghy bôlzeffeegh 15
 Bolondffagh wr Istennek elette.

Harmad tanwffaagh.

Myeerth zenth Ianos megh tagadaa kynek aloyttyaak vala.
 Veztekkffeehnek kedeegh byzon vallaffawal ky yelenthe ky vala
 mondwan. Ego vagyok az pwztaban kyayto zoo. Azonkeppen 20
 kel teenye mynden hyw leleknek ez wylagon ez zenth Ianosnak
 peldaya zerenth, hogy fellyeb magaat annaal ne aloya mynth
 wr Istentwl erdemlette: Az zenth malaztot kedeegh el se enyezyee
 kywel ewteth wr Isten zeretthe ez vylagh zerent. De wgy eellyen
 vele hogy az wr Isten dycheerteffeek myatta mykeent zent 25
 Mathe yrya

Negyed tanwffaagh

Az zenth Irafban Neeç felee zozatot talalwnk kylemb ky-
 lemb ertelemre Elfew zozatot talalwnk feelelemnek zozattyat,
 Mykoron wr Isten zola adammak paradychomba, mondwan Adam 30
 hol wagy: Es felelween monda, hallaam wram az the zolafodat
 es el reytteem ennen magamath, myerth hogy mezeytelen vol-
 neck: Lelek zerent Adamon ertetyk myndden bynes ember, ky
 mykoron wr Istennek zent paranczolattyat meg tõrendy, ottan
 el vezty wr Istennek | Zenth malazttyaat: es ew artathlanfaga- 35
 nak rwhayat, kyketh mynd addeglan sem leelhet meg myg peni-
 tenciat nem tARTH, kyrôl wgy vaçon megh yrwa Bodogh az ky

ew artathlan rwhayaat megh otalmazza hogy mezeytelen ne yaryon

Mafod zozat lelettetyk fyralmas es tóredelmes zozath. Ez kedyghlen leezen mykora ember ew veethkeyt megh yfmary, 5 es fyralmas zozatokkal megh mofogattyá ew lelkeeth.

Harmad zozat lelettetyk, megh yyeztew zozath: Mykora wr Iften megh Iyeztý az megh vakwlth bynefeketh kylemb kylemb rettenteefekkel, hogy ky terneenek ew gonofflagokbol.

Neegyed zozath mondatyk vygaztalo zozath[nak]: Mykora 10 ember yo bezeedet haal az erek bodoghfhaghnak eremeeröl, zeep woltarol es vygafagarol es ember ffele emöl raytta es gyakortaa gondolkodyk fohazkodyk mennyeknek orzagara, kyt myndennek aggyon Atya fyw zent lelek. Amen

Olwaftatyk karachon eeyel

15 EZ ewangeliomot yrtta megh zenth Lucach kenyweenek mafod rézeeben, es leen kezdety ydwezeyteneknek elfew ezten-deyben, karacson hawanak hwzon eegyed napyan: Ez ewangeliomnak elette emlekőzyk arrol zent Lucach mykeppen foganta-teek zyleteek es kőnywl metelteteek zent Iános bapt. Es zenth 20 lelekkel bel teleek meegh ew annyanak meehetwl foghwa, es az pwztaban lakozeek mynd addeegh mygh az kerezthfleeeghnek malaztyaat veevee menyböl. Eeth vagyon ez may zenth ewangeliomnak kezdety.

E w a n g e l i o m ||

111 AZ ydöben ky adateek az paranczolat Auguftus Czazartwl, hogy megh yrattathneek awagy zamlaltathneek mynd ez zeel[y]es wylagh: Es elfew zamlalaas kezdetek el Syriabely feyedelem-twl Cirinuftwl: es meennek vala myndnyayan: hogy vallafth teenneenek kymynd ew warafokban, ffele meene azerth Ioseff es 30 Galyleabol ew varaffabol Nazarethböl, Iudeāban Daidnak varaffaban ky neweztetyk Bethleemnek, azerth hogy ew es volna dauidnak hazabol es nemzeteeböl hogy vallafth tenne Mariawal

ewneky yegzeth nezkôf feleſſeeghewel. Leen azerth hogy mykoron oth volnanak, bel teleenek ew napyy hogy zylne: Es zylee ew eeggyethlen egy ffyaat, es rwhachkakban bel takargataa: es helheztetee ewtet az yazolba, mert nem vala ewneky eegye helye az zeenben Barom paztorok es valanak azon tartomamba vy-
 gyazwan es ôryzween az eeynek cheendefſeegheeth ew harmok feleth, Es yme wr Iſtennek angyala megh alla ew fôlôttôk es Iſtennek feeneſſeeghe kôrw l vevee ewketh, es megh feelelmee-
 nek nagy feelelemmel Es monda ewnekyk az angyal, Ne akar-
 yatok feelnye: yme hyrdetek tynektôk nagy eremet | Meely 10
 erem leezen mynden neepnek merth zyletôt tynektek ez may napon ydwezeytew ky mondatyk wr Criſtufnak Daidnak varaf-
 ſaaban: Es ez yegye tynektek. Leltek egy kyf zylôttet rwhacz-
 kakban bel takargathwan es helyheztethween az yazolban: Es
 azonnal leen nagy fokaffaagh az angyallal meennyey fereghék 15
 dycheerween wr Iſtent es mondwan. Dychewſſeegh magaffagh-
 ban wr Iſtennek es felden bekeſſeegh yo akaro embereknek

Ez zenth Ewangelionnak ertelmeebôl eellyen tanwſſagot vehetwnk, Lelekzerent az Auguſtus chazaaron erthettyôk wrwnk
 lhufth xpufth ky az ewbenne hywôkben megh ôregbeyty az ew 20
 zent malazttyaat es az erek dychôſſeeghnek erdemeet meg zaporoyttya
 Hogy kedeegh egy feyedelemſſeeghnek wralfaga alaa eſtôt vala mynd ez vylag mykoron xpus ez vylagra zyle-
 teek Meltan yegzy Beda doctor mondafa zerent: hogy az aldott
 xpus Ieſus vala yewendôre az nagy wr, kyt mynd ez wylagh 25
 ymadna es kôwethne myndden tyztôlettel Hogy kedeegh mynd ez
 vylagon nagy bekeſſeegh vala az ydôben: yegzy azt az az wrwnk
 Ieſufth kynek erek bekeſſeeghôt kel vala zerôzny, mynd mennyen
 mynd földôn, mynd Iſten kôzôt mynd angyal kôzôt, es ember kô-
 zôt kyrôl zent pal wgy mond effefombelyeknek yrth leweleenek 30
 mafod rezeeben. Ew leen az my bekeſſeeghwnk, ky mynd az
 Iſteny termeezetôt es az embery termeezetôt eeggyee tewee.
 Kyrôl wgy yraa zenth Ifayas kenyweenek kylenczed rezeeben.
 Meg fokaffwl az ew byrodalma es bekeſſeegheenek nem lezen
 weghe: kyt ymaran yol latwnk be tellyefewltnek lenny Hogy 35
 kedeegh mynd ez zeles vylaag meg zamlaltateek, mykoron zyle-
 teek || Az es meltan yegzee Idwezytenket kynek myndent bel 112
 kel vala yrya az eelô kenybe: kyrôl zent Dd az zoltaar kenybe

wgy mond, Az the kenywedben myndenek bel yrattathnak wr Isten, kyról zent ghergel doctor wgy mond. Myth akar mondany hogy Idwezeytenknek zyleteefe koron mynd ez vylag meg yrat-tatyk, Hanem hogy az yew vala tefthben, ky az ew valasztot 5 hyweyt az meennyey erekfieghben yrnaa be.

Hogy kedeegh xpus Iesus Bethleemben zyletyk: meely Bethleem kynyrnek hazanak magyaraztatyk, kyn erthettyók zent ghergel doctor mondafa zerent: hogy zykfeegh vala az eedes ky-nyernek ez vylagra yewny kynel kyl el fogyathkozot es el zara-10 doth vala mynd ez vylagh, kyról wég mond ennen maga zent Ianus yrta megh kenyweenek hatod rezeeben. En vagyok az eelew kynyr ky meenyből le zallottam.

Hog kedeegh ew zyleteeseenek ydeyn az zent angyalok bekeffeeghót hyrdeteenek ez földre yegzy azth zent Ifayas pptha 15 mondafa zerent hogy az eedes magzat zylethneek ez vylagra, ky byzon, es erekkec valo. bekeffeeghót hozna ez zeghen vylagh-nak, es ky az ew zent veerenek hwllaffawal erek bekeffeeghót zerzenec Isten kőzöt es ez vylag kőzöt

Karachon haynaly ewangeliom.

20 EZ zenth ewangeliomoth yrta megh azon zenth Lucas ewangelista, es wasyon helye es ydeye ennek elette megh yrth ewangeliomnak wtanna, Az az mykoron az zenth angyalok el mentenek volna: kyk eremnek es bekeffeeghnek dycheeretyth hyrdethteek volna, es ennen magok marattanak volna az pazto-25 rok kezdeek ez Isteny nagy dolgot egymafnak Bezeelleny: Eeth wasyon kezdety ez zent ewangeliomnak

E w a n g e l i o m |

AZ ydewben: Az paztorok mongyaak vala egy mafnak, meennywnk el Betleemygh es lassok megh az ygheeth, ky zyle-30 tőth: kyth wr Isten megh yelentet mynekwnk Es el yeweenek fyetetőfön es meg talalaak mariat es Ioseffeth es az kyl zylő-tőth helheztethween az yazolban, Lathwan kedeeglen megh erte-kőzeenek az ygheeről ky mondatot volna ewnekyk ez gyermek-

ról: Es myndnyayan kyk hallaak: chodalaak, azokrol es kyk mondathwan valaanak az paztoroktwl ewnekyk Maria kedeegh ezeeben tarttya vala mynd ez ygheeketh, le helheztethween ew zyweeben: Es hattra tereenek az paztorok dyczewythween es dyczeerwen wr Iftenth myndenekben kyketh hallottanak es lat-⁵ tanak vala, mykeent megh mondattanak vala ewnekyk

Ez zenth ewangeliomnak ertelmeeből ellyen tanwfagot vehetw̃nk Leelek zerent az paztorokon kyk ew barmokat őry-zyk, hogy gonoz orw: awagy az farkall el ne ragaggya, ertethnek az oly felee emberek, kyk mynden erzenkfeeghőketh¹⁰ lelek zerent tefthzerent az az mynden gondolattyokat, teete-meenyeketh: es zabad akarattyokat otalmazzaak es őryzyk ew okoflagoknak ygaz yteeletywel: Annak felette eeltetyk es taplallyaak az zent Irafal yo ynteefekkel tanwfagokkal es yo peldakkal, hogy az pokolbely erdegh el || Ne ragaggya kylemb¹¹³ kylemb gonoz kyzlelethnek chalardsfaga myat: Az ollyan nepeknek, mykeent zent Beda doctor mongya gyakortaa kel meenny Bethlehembe, es oth az edes mariat es az eedes zyletet Iesufth megh kerefny, Es az ew zent zyleteeseenek ynnepeeth nagy tyztefeegghel ylleny,²⁰

De lelek zerenth zerelmes atyamffyay tartozwnk reea, hogy ha ezth ez wylagon be nem tellyefeythettyek, my zywnknek lelkw̃nknek gondolattya zerent veslwnk el, es hanywnk el my tewlwnk myndden gonoz testy gyenyerew̃ffeeghes kyzleletőketh, es azonkeppen tellyes elmeenkel kywanatoffaghw̃nkal meennyw̃nk²⁵ffel az meennyey zenth Ierwsalemnek waraffaban, gyakortaa valo fohazkodassal, obayfassal, es ayoytatoff gondolattal: hogy ha tefth zerent eelween nem lathattyok az my zerelmes megh valto wrwnkat, es ydwezeytenketh: Awagy chak lelekzerent erzhelfek testy feghedelmeet, es lelky vygaztalasaath, ky koronkeed yl³⁰ew zenth Isten attyanak yoghyara: az erek mennyey nagy dyczõffeeghnek bodogffagaban. Mely bodoghlagof latafnak erwendetfeegheeth zerelmes atyamffyay ha akaryok, ha kywannyok weenye Nem kel, mygh ez feldnek zyneen eelwnk rezthfeegghel twnyafaggal kerefny, De nagy zorgalmatoffaggal es gyoraffaggal³⁵zykfeeg eerette mw̃kalkodwnk kyre keryók segeellyen wr iften

Nagy Myfen valo

EZ ewangeliomot yrtha megh zenth Ianos ewangelista keny-
wenek elfew reezeben: Es anya zenth egyhaaz olwaffa ees
eenekly karachon napyanak nagy myffeyeen, ew nagy meltos-
15 fagaerth: Merth emlekôzyk kywalthkeppen wrwnk Iesufnak testhy
es lelky zyleteefeerôl

Ewangeliom

KEzdethben vala yghe es az yghe vala Istenneel, es Isten
vala az yghe, az vala kezdehben Istenneel, Myndenek ew my-
10 atta lettenek es ew nalanal kyl semy nem lett. Ammy lett ew
benne eeleth vala, es az eeleth vala embereknek vylagoffaga, es
az vylagoffaagh seetethfeeghekben vylagofeyth, es az seeteth-
feeghok ewtet bel nem foglalhataak. Vala eegy ember boczath-
wan Istentewl, kynek newe Ianof vala Ez yewe byzonfagra
15 hogy byzonfagot tenne az vylagoffaghrol hogy myndenek hyn-
neenek ew myatta. Nem vala ew vylagoffaag: De hogy byzonfa-
goth tenne az vylagoffagrol. Vala az byzon vylagoffaagh ky
megh vylagofoyt mynden emberth yeween ez wylagra. Ez wyla-
gon vala, es ez wylaagh ew myatta lett, es ez wylaagh ewtet
20 megh nem ysmeree. Twlaydonaba yewe, es az ewnnony ewteth
bel nem fogadaak, valakyk kedeeglen bel fogadaak ewtet ada
ewnekyk hatalmat Isten fyaynak leenny, azoknak kyk hyznek ew
114 neweeben, kyk sem veer zakadatbol. sem testy akaratbol || sem
ffyrffyw akaratbol, de Istentwl zylettenek Es az yghe testee
25 leen es lakozyk my bennewnk Es latook ew dychoffeegheet,
mykeent atyatwl eeggyethlen eeggyeenek dychoffeegheet. Tel-
lyesth malazttal es ygaffaaggal.

Ez zenth ewangeliomnak ertelmeebôl fok keppen valo
ydweffeeghes tanwlagot vehetwnk, myerth kezdettwl foghwa
30 mynd veeghygh, ygheenkeed, es ertelemkeed tellyef Isteny mel-
tossagos bôlczeffeeggel es zenthseghes meennyey ygaffaaggal
Nem choda kedeeglen, myerth wr Isten eellyen nagy bôlczef-
feeghes ewangeliomoth ada zenth Ianofnak yrnya es zôrzenye,
Merth zent Beda doctornak mondafa zerent, fok erethnekkfeeghek
35 es teewôlgheefek tamattanak vala az ydôben anyazent egy-
haznak es wrwnk Iesuf hytynek ellene: Hogy azerth az ollyan
ellenzew vezedelmeffeegheth megh tôrhethne es le nyomhathna

mynden hamyffaghnak ellene, es az ygaz hythnek elöwe meenteere, zerzee es anyazent egyhazban olwafny paranczola. Meely zenth ewangeliomba Neegy ygaz hythzerent valo byzonfagok vannak: kyknek myatta myndden herethnekfeeghet, es hamyffagot megh haboroytta ez vylagon mynd ez may napig 5

Elfew ygaffaagh mondatyk fyw wr Istennek erekkeee valo Istenfeegheeröl

Mafod fywnak es atyanak egymaf kôzôt valo kylemfeeghekröl

Harmad fywnak es atyanak egy allattyokrol Istenfeeghzerent.

Negyed fywnak es atyanak myndenkeppen valo yggyen-¹⁰ lewfeeghekröl

Az elfew ygaffaggal, hol ott wg mond kezdetben vala yghe: gyöze meg keth erethnekeketh, az az Nestorioft es Claudiuft kyk azt predicallottaak hogy wrwnk | Iesuf xpustnak eredety lôt volna: Es nem volth vona koronkeed. Az mafod¹⁵ ygaffaggal, hol oth wgy mond, Es az yghe vala Istenneel gyezee megh Sabellius newô erethneketh, ky azth mongya vala hog az fyw femyben nem kylemb az atyatwl, De az fyw azon, ky az attya, es nem maff. Az harmadyk ygaffaggal, hol oth wgy mond, Es Isten vala az yghe gyezee megh Arriuf new erethne-²⁰ keth, ky azth mongya vala, hogy wrwnk Iesuf ollyan teremtet volna mynt eegyeb ember es femykeppen nem volna yggyenlew az ew zent attyawal Az neegyed ygaffaggal, hol oth wgy mond. Az vala kezdettwl foghwa Istenneel, gyezee meg Macedonius new erethneketh, ky azth mongya vala, hogy az zenth-²⁵ lelek fywtwl nem zarmazyk: ky nylwan valo erethnekfeegh. Auctoritates Kerdhethnee vala ky tanwfaghnak okaerth. Mynemw yghe ez, kyröl az zent ewangeliom zool. Kezdetben vala wgy mond, yghe: es az yghe vala Istenneel: Es Isten vala az yge, Erre reea felelnék zent doctorok. Elezer zenth³⁰ Agofton doctor ky myndeneel nylwabban magyarazya ez zent ewangeliomot, es wgy mond, vagon oly yghe ky teremthetetlen, valtozhatatlan, es el mwlhatatlan. Vagon megh oly yghe ky teremtdew, valtozando es el mwlando Mykoron embernek ew zywe lelke gondolhath oly ygheet, ky teremthe-³⁵ tetlen, valtozhatatlan, es el mwlhatatlan, es ky erekkeee valo, eelew, myndenható, veeghetetlen, ky myndenwt yelen vagon myndenwt tellyefeeegghel vagon, es fohol sem reyteken

sem rekezen nynczen: Mykoron ember ellyen ygheet gondol, Ez az Istenröl valo yghe Ez az zenth yghe ky myath, es ky atal, es kyböl, myndenek lettenek. Erröl mongya zent dauid ppta az zoltaar kenynek xxxii reezeeben, wrnak ygheeye myat
 5 ereffwltettenek megh az eghek, az az teremtettenek. Erröl mon-
 115 ga || Moyfes elfew kenyweenek elfew Capitulomaban, Monda Isten, leegén vylagossaaagh, ha mondotta, ky myath mondotta: az ew zeut ygheeyenek myatta mondotta, legyen: az az teremteffek. Wgy mond azerth zent agofton doctor Tekeencz megh
 10 wr Istennek tanaczaath, az az my wrwnk Iesufth xpuftth: atya wr Istennek ygheeyeet: Tekeencz megh meenynek feldnek fara-
 gafaath es teremteeseeth, es meg yfmeröd az ygheenek my voltaat, nagy voltaat, ky myat eellyen nagy dolgok lettenek: Tekeench megh nappnak holdnak feenestfeegheet meenynek
 15 eekestfeegheet, feldnek termöfseegheet, ydönek folyafaath, vete-
 meennek zaporafagaat r. myth zaporoytok teeb bezeedet ha mynden teremteth allatoknak zer tartalyth elöwe forgathnaam chodalkozneek raytta myndden elme, mynemew az yghe ky myath lettenek mynd ezek, vala myth embernek zywe, zeme
 20 es elmeeye bel foghath, mynd az ygheek myatta lettek, Azon ygheenek myatta lettenek az menney zenth angyalok ees, Archangyalök, hatalmaf angyalok, zekess angyalok, wralkodoo angyalok paranczolo angyalok, Towabbaa azon ygheenek myatta lettenek myndenek. Mynd ezekböl yfmerhety megh
 25 mynden ember, mynemew legyen az yghe ky myat lettenek eellyen nagy es chodalamatol dolgok: Ez azerth az yghe kyröl emleközyk zenth Ianof ewangelifta kezdetben vala yghe, ha koronkeed volt es kynek kezdety nynczen, haat veeghezety es nynczen, Sem teremtetöth, ha myndenek ew myatta teremtet-
 30 tenek. Myth mond wr Istennek zent ygheeye az az zenth ffya wrwnk Iesus az zenth ewangelionba, ezen zenth Ianof yrtha megh kenyweenek nyolezad Capitulomaban: Byzon Byzon mondom tynektek, mynek elette Abraham volna, en vagyok, De mondhatnaa vala ky. ha az Istennek zent ffya es ygheeye
 35 koronkeed el valhatathlan ew kegyelmes zent iften attyatwl es koronkeed | Ew Isten attyanaal volth: Mykeppen haat lehetett hogy az zepletelen zyz marianak meeheeben yeyyen, fogantaf-
 feek es zyleffek. Azerth az fywnak keth reeze vagyon, eeggyk

ew attyanaal, mafodyk ew annyanaal, Meely dolgoth ha ky mernee mondany es hynnye nylwan valo erethnekfeegh volna De hog' wr Istennek byzonfaggai valo ffya legyen wgy mond zenth yfayas pptha rola, atya istennek kepeebe, mennyeth es földet en töltök be: Ha azerth eegyebekeknek eröth adok zylateefre 5 hogy zyllyenek es zaporoggyanak Nem de en meddew lezek ee: awagy nem zylök ee: Hogy kedeegh wr Istennek azon ffya leegyen az zyz marianak ffya ees, wgy mond azon pptha rola, maf helyen: Gyermek zylateek mynekwnk es fyw adateek mynekwnk: kynek byrodalma ew vallon vagyon, es hywatta- 10 tyk ewneky neue emanuel, az az velwnk lakozo yften, bekefeeghnek feyedelme, yewendew vylaghnak attya: meely ygheekben az zent pptha nylwan ky yelenty, hogy azon eegy felfeeghes wr Isten zyietöt ez vylagra, az zyz marianak mehetwl, ky meennyekek földet teremttette, femyböl kyröl nylwabban emleközyk 15 zenth Ianos lataffaarol valo kenynek elfew reezeeben, mondwan Idwezeyteneknek kepeebe, En vagyok alffa es o: kezdet es veeghezeth. En vagyok yeffeenek gyökere, es dauidnak nemzete, wgy mynth azth magyaraznaa. En vagyok az egy Isten, kynek sem kezdet, sem veeghe nynczen ky ez halando emberffeeghet 20 ream veem yeffeenek es dauidnak nemzeteeböl es ez vylagon magamat latandowaa teem, embereknek ydweffeegheerth, Wgy mond towabbaa az zenth ewangeliom: Myndenek ew myatta leenek: eeth nagy fok erethnekeknek ellene alla az zenth ewangelista, kyk az || Zenth haromfagbhan valo zemeelyeketh egy 116 mastwl el zaggattyak, es meg haboroyttyak: kyk közzöl azth ees meryk mondany hogy nem myndent teremttett wr Isten: De mykeppen wr Isten teremttette az yokath, Azonkeppen pokbely erdegh az gonozokat teremttette De ezek ellen wgy mond elezer Athanasius pyspek, hogy az zenth haromfagbhan femy 30 nynczen eleeb valo, sem wtol valo. De mynd az harom zemee-lyek eegy korwk, es eegy eewyek, Towabbaa arany zayw zenth Ianos wgy mond. Mynek okaerth az ffyw az atyatwl vagyon ne alohad azerth, hogy az atya eleeb vona, honnem mynth az ffyw: mykeppen ez vylagon lattyok. De ollyan erekkwl valo 35 az ffyw, mynth az attya Arrol mongya zent Agofton doctor, foha az atya fywnaal kyl nem volt sem az fyw atyanaal kyl nem volth, Es atya, fyw, foha zent lelekneel kyl nem voltanak:

es az egy zenth lelek mynd kettőnek lelkee: hogy kedeg mynd eegy eewyek leegyenek,

pelda rola: kerdhetnee vala ky Akarnaam megh twdny, ha az napnak ew feene, az napnak termeezetyből zarmazyk 5 ee, awagy mafwnnak, ha azt mondod hogy az napnak testel woltanak termeezetyből, haat ygaz az vallaaf, hog' soha az nap fenessfeeghneel kyl nem volth, sem leheth, es mynth az nap ffeel tamad, ottan keez mynden allatokat ez vylagon megh vylagofoytany, chak hogy heegy wölgy, awagy kőd, es felhew kőzbe ne 10 wettefseek, Azonkeppen vagyon az zenth haromsagban, soha eeggyk zemeel az tebbyneel kyl, sem eleeb, sem wtolban nem volth: Mykeent az naptwl az fenessfeegh koronkeed zyletyk es zarmazyk es eeggyk mafyknaal kyl nynczen Azonkeppen: wr Istennek ygheye awagy zent ffya: koronkeed valo zyleteeffel 15 zyletyk | Es az zenth lelek zarmazyk: kyknek sem kezdettyök, sem veeghezettyök sem wolth sem leezen: Ennek yfmeretyben lataffaban, es meelffeeghes ertelmeeben vagyon, es lezen az zenteknek mynden eremök, vygasslagok: es dyczőffeeghek Erről mongya elezer pptha, annak wtanna zent paal apostol: kyt wg 20 mond soha zem nem latot, sem ffyl nem halloth: embernek zyweeben sem zallot az az, a' nagy dyczőffeeghes erem kyth megh zerzett wr Istén az ew zeretew hyweynek: kyth nekwnk ees enggheggyen atya ffyw zenthlelek, my eeletwnkben ew zent malazttyanak myatta, es halalwnknak wtanna ew dyczőf- 25 feeghes zyne lataffanak myatta erekkwl erekkee, Amen.

Karachonkőzöth valo vafarnap.

EZ zenth ewangeliomot bōthw zerenth yrtha megh bodghffagof zent Lucacz ewangelista kenyweenek mafod reezeeben, Es kezdeté leen ydwezeytenk Iesuf zyleteeffeenek elfew 30 eztendeyben, az az kyl karacson napyanak mafod napyan wtanna, Ez ewangeliomnak kedeegh elette. Mykeppen ezen zenth Lucacz yrya a' felwl megh mondot Capitulomban arrol emlekőzyk, mykeent az ygaz ween Symeon vevee az gyermekeeth Iesufth ew karyayra, es megh aldwan wr Istent monda, ymmaar el bocza-

tod az the zolgadat wram bekeffeeghben, Merth lataak en zemeym the ydwôzeytôdet 10.

Ez wtan kezdetyk el ymmar ez may zenth ewangeliom

E w a n g e l i o m. ||

AZ ydôben vala Ioseff es maria Iesufnak annya czodalkoz- 117
wan mynd azokon kyk mondathnak vala ew rola. Es meg
aldaa ewketh Symeon es monda marianak ew annyanak. yme
vettetôt ez romlafra es ffel tamadafra fokaknak Izraelben es
yegyre kynek ellene mondnak. Es az the lelködet atal follya
banathnak tőre: hogy megh yelentessenek fokaknak zywôknek 10
gondolattyok. Es vala Anna yewendew mondo fmanuelnek leanya
Afernek nemzeteeből. Ez azzonyallat fok napokath latot vala
es eelth vala ew wrawal csak heet eztendeeg ew zyzeffeegheetwl
foghwa. Es ymaran ezwegy vala nyolczwan neegy eztendeyglen
ky soha el nem tawozyk vala az templombol Beytekkel es 15
kenyerghew ymaczagokkal zolgalwan wr Istennek eeyel es
nappal. Ez ees azon horaban oda yeween vallasth teezen vala
wr Istennek: es zol bezeel vala ew rola myndeneknek kyk
waryaak vala Izraelnek megh valthflagaat. Es hogy el veeghe-
zeenek myndeneket wrnak terweenye zerent. haza tereenek 20
esmegh galyleaban ew warafokban. Nazarethben Az gyermek
kedeegh newekôdyk | wala es ereffedyk vala tellyes bôlczeffeeg-
ghel, es wr Istennek malazttya vala ew benne.

Ez zenth ewangeliomnak ertelmecbôl ewth reend bely
tanwflagot vehetwnk Elezer azzonnwnk marianak es Ioseffnek 25
czodalattyarol, Masod Simeonnak rettenetes proffetalassarol, Har-
mad Anna azzonnak dyczeeretyrôl, Neegyed Ioseffnek es maria-
nak Nazarethben tereeffeerôl, Ewtôd az kyss Iesufnak dycze-
retes voltarol

Mondam hogy elezer lezen tanwflaghwnk Iosephnek es 30
marianak czodalattyokrol, kyken lelekzerenth ertethnek mynd-
den hyw kereztyen lelkek: Merth az maria magyarasztatyk kesserw
tenghernek Ioseff kedeegh yozagghan bewôlkôdônek Azonkep-
pen myndden leleknek kel leenny Elezer kel leenny keferw
tenghernek tőredelmessfeeghnek myatta, Es bewseeghnek yozagoff 35
mywelkôdethnek myatta, Mykeppen az zyz maria wr Istennek
zenth ygheeyeeth meeheben fogadaa, testherent zylee ez vylagra

es zyzseeghes zent teyeewel ffel eeltetee. Azonkeppen leelek-
zerenth myndden hyw leelek, mykoron yftennek zent ygheeyeet
halgatty xpuſth meheeben fogaggya, Es mykoron ennen magat
yoban foglallya xpuſth zyly, ha maſth yora tanoyth xpuſth lelky
5 teyeewel eeltety

Maſod tanwſaagh. Czodalkoznak vala mynden dolgon Iofeff
es maria Azonkeppen kel myndden hyw leeleknek teenny hogy
gyakortaa megh emlekôzyeek ew teremteeenek dolgan, yowol-
tan es teetemeenyeeen, kyrôl wgy mond zenth Ber. Angyalok
10 hyrdethnek, Iſteny erô kernyeekéz, feelfſeghnek zent lelke le
zaal, zyz hyzôn, zyz fogad, zyz zyl, zyz zyzen megh marad,
kynek nem kel czodalny mynd ezeketh: Oh ha ky megh gon-
dollya eellyen Iſteny dologhnak, es zepletelen zyzſſeeghnek
118 nagy meeltôſſagaath || kynnyen megh tarttya ennen magaath
15 myndden ez wylaghy ondoghſaghnak zepleſſeegheetwl, gonoz
kywanſaghnak kyzleletytwl es ez vylaghyaknak zerelmetewl.
Merth ymaran xpuſth es mariat eeltety es newely zyweeben es
elkeeben Es zenth palnak mondafa zerent ſemyt nem gondol
ez wylaghyakkal, kynek zywe lelke fohazkodyk az meennyeyekre

20 Harmad tanwſſaagh vala Symeonnak ppthalaffa, Merth ha
az zenth ewangelimoth megh tekeenttyek, harom reend keppen
ppſſetala Symeon ez may zenth ewangelionba, Elezer hol oth
azth mondaa: yme vettetôt ez fokaknak romlaſſara Izraelbe Ez
Leelekzerenth akkoron teleek be mykoron byneknek gyonaſ
25 zerent valo tyztwlat adateek embereknek ydweſſeeghekre,
Maſod, hol ott azth mondaa, Ez vetteteek yegre, kynek ellenee
mondanak, lelekzerent nagy fok erethneekekh, es kyk mynd
ez vylagot akaraak zerethny, ellene yaranak es mondanak ew
gonoffagoknak myatta, Harmad hol oth azth mondaa. Az the
30 lelkôdet atal follya banathnak tôre, ky bel teleek wr Ieſufnak
zenth keennya halala koron, De maga mynd annee keferwſeegh-
nek ydeyn ees nem enghede, wrwnk Ieſuf ew zent annyanak,
hogy megh ne Bantathneek ez wylaghnak megh valthſſaaga Azon-
keppen lelekzerenth, Mykoron ember ydweſſeeghnek wtaara
35 akar meennye ſe attyanak annyanak, ſe nemzetynek ſe baraty-
nak zerelmôkeerth el ne haggya az yo es tekelletes zandekot
Kyrôl wgy mond zent Ieronimos doctor Ha meegh apro wno-
kayd nyakadon cyghneenek ees, ha meegh te yegyeffôd megh

ereztōt hayawal, megh zaggātōt rwhayawal: zylew zyleed theeghed eeltet̄ōt emleyewel eletted allana, Es eedes atyaad az aytoon eletted atal fekw̄neek, meegh ees atal haghyaad es myndeneket hattra hagyarwan folamyaal az zenth kerezthffanak zastōya alaa | Zaaraz zimmel Merth csak az: az kegyeffeeghnek⁵ neme hogy mynd ezekben kegyethlenffeeghet mwtaff. Ezthmongya zenth Ieronimos doctor

Neegyed tanwffaagh, az zenth ewangeliombol adatyk. zenth Anna azonnak dyczeeretef voltabol, Elezer abbol hogy mynd ew hazaffagayglan zyzeffeeghet tartot: Mafodzer hogy ew wra-¹⁰ nak halala wtan t̄orweenben nem leeledzett. Harmadzer hogy annee fok ydeyglen zent ezweegyffeeghben megh maradoth, Neegyedzer hogy mygh eelt az templombol ky nem meent lakwl Ewt̄ōd hōg fokat beyt̄ōlth. Hatodzer hogy koronkeed ymathkozot, Hetedzer hogy yewendew mondafnak malaztya¹⁵ volth ew bennee

Ewt̄ōd tanwffaag wrwnk Iesufnak dyczeereteff voltarol Mert w̄g mond az zent ewangeliom az gyermek Iesus newek̄ōdyk vala, es ereffwl vala tellyes b̄olczeffeegghel, es Istennek malazttya vala ew benne: Lelekzerent myndden hyw̄ lelek²⁰ akkoron newek̄ōdyk es ereffewl wr Istenben, Mykoron yozagof mywelk̄ōdet̄ōknek myatta wr iftennek zent malazttya naponkeed gyoropodyk embernek ew lelkeeben, ky oztan halаланak wtanna ygazgattya wr Istennek zent zyneenek eleyben Amen.

Kyfkarachon napyan.

25

EZ zenth ewangeliomoth yrtta megh zent Lukacz kenyweenek mafod reezenben. Es leen eredety xpuf zyleteeffeenek wtanna nyolezad napyaan, Ez zenth ewangeliomnak elette ke-deegh emlek̄ōzyk arrol, mykeppen az paztorok Bethleembe yettenek es megh talalwan mariat es Ioseffeth az ḡermek̄ōt az³⁰ yazolban. es mynddenben dycz̄ōythween es dyczerwen wr Iftent kyketh lattanak es hallottanak vala. ||

AZ yd̄oben mynek wtanna bel t̄oltenek volna nyolezad¹¹⁹ napok hogy kernyw̄l meteltethneek az gyermek, hywattateek

ew neky newee Iesufnak kynek newezteteek az angyaltwl,
mynek elette meeheeben fogantathneek :

Ez may zenth ewangeliomnak ertelmeböl három reendbely
tanwfagot vehetwnk my ydweffeeghwnk mellee, Elezer az eedes
5 kyf Iesufnak kernywl meteleefeeröl, Mafodzer az ew hozyank
valo zent zerelmeenek megh mwtataffarol Harmadzer az ew zent
neweenek ky yelenteefeeröl, Az elferöl eellyen kerdeef tamad,
my okaerth akara az aldót wr Iesuf kernywl meteltethny,
Oka ez, merth sem fogantateek, sem zyleteek ez vylagra azon-
10 keppen bynböl mynth eegyeb ember azerth nem vala zykfeegh
törweeny alaa es vettethny. De doctornak mondasok zerenth
azth tewee negy yeles okaerth Elezer hogy azt megh byzo-
noytanaa merth byzon halando teszthe volna, mynt eegyeb em-
bernek es nem reewleefzerent es hogy az emberfeeghnek arnyeka
15 alatt el reythethnee az ystény meltoffagoth pokolbely erdeghnek
yfmerety elöt Merth wgy mond zenth paal apostol es zent Ifidorus
doctor, ha pokolbely erdegh wrwnk Iesufnak Istenffeegheet megh
yfmerhetee volna, foha az gonoz sydo neepnek megh nem hatta
vona ölyye

20 Mafod oka, hogy mwtathnaa merth byzon Abrahamnak es
Izraelnek nemzeteeböl volna: Es hgy ne lattathneek az Istény
törwennek ellene teenny kyröl ennenmaga es wgy monda.
zent | Mathe Irtta megh kenyweenek ewtöd reezeeben Ne
alohatok vgy mond, hogy megh feyteny yettem az törweent
25 De ynkab bel tellyefeyteny Harmad oka hog az kereztyen-
feeghöt megh ereffeytenee Mykeppen azerth az ew kerezthffeeghee-
wel myndennek zenth alazatoffagnak es tyztaffagnak peeldayaath
mwtataa, azonkeppen az ew kernywl meteleesfeewel es, tellyef-
seytee be az Istény ygaffagnak tekeelletes alazatoffagaat, kyre
30 törwenzerent nem tartozyk vala. De hgy mynket yewendöre
kernywl metelne lelekzerenth, kyröl wgy mond zent paal
Galatyabelyeknek yrt leweleenek harmad reezeben, ymaran
kernywl meteltethween vattok: nem kez myath az az nem az
sydok törweenye zerenth. De my wrwnk Iesufnak törwenye
35 zerenth: Es el temetethwen vattok vyznek keerezthfeegheeben
ew vele, kyben fel es tamattatok ew vele, zenth hythnek my-
atta Neegyed oka, hogy az ooh terweenth ygaznak vallanaa
es byzonoytanaa, merth az es myndden cörimonyaya zerent wr

Iftentwł volna hagywan es megh paranczolwan az reeghy zenth atyaknak, Azonkeppen az Iesufnak aldót zent newe ees reeghtwł foghwa megh vala ygyeertetween az reghy zenth atyaknak. Merth mykeppen maftan, azonkeppen reeghen ees nem leeletetetek eegyeb new, kyben emberék ydwezwlhettének volna,⁵ hanem chak ez eedes aldót zent Iesuf newnek hywatallyaban Iohel ppthanak byzonfaga zerent. Vala ky ez neweth hywangya ydwezwl, kyt nekewnk es enghegyen ew zent yrgalma

Wyzkerezth napyan.

EZ Ewangeliomot yrtta meg zent Mathe kenweenek mafod¹⁰ reezeeben: es wgy mond. Mynek elette mariat attaak volna Iosephnek yegyefwl: talaltatek meheben fogadwan magzatot zenth lelektwl, ez wtan vagón ez ewangeliom ||

E w a n g e l i o m.

120

Mykora zyleteth vona Iesus Iudeanak Bethleemeeben Hero-¹⁵ des kyrálnak ydeyben, yme nap keletth felöl yeweenek kyralyok Ierwsalemben mondwan hol vagyon ky zyletet az sydoknak kyrallya. Merth latook az ew Cyllagaat nap kelettire es yettwnk ymadny ewtet. Halwan kedeegh azth herodes kyrál megh haborodeek es mynd tellyes Ierwsalembelyek ew velle. Es egybe²⁰ gyeythween mynd az papy feyedelmeket es yraftwdo neepeket twdakozyk vala ew tewlók hol oth zylethneek a' Cristus. Es azok mondanak ewneky Iwdeanak Bethleemeeben Merth ygy vagyon meg yrwan az proffeta myat. Es the Bethleem Iudeanak felde semykeppen nem vagy kyssib Iudeanak feyedelmy kôzôth,²⁵ merth teebelôled yew ky az herczegh ky byrya az en neepe met yzraelth. Ottan azerth herodes kyrál tythkon hozyaa hywathwan az kyralyokat, eremesth twdakozyk vala ew tewlók az czyllaghnak ydeyn ky ewnekyk yelenth. Es el boczathwan ewketh Bethleemben monda Meennyetek el es zorgalmatofaggal³⁰ twdakozzatok megh a' gyermeokról Es mykora megh leelendytek yzennyeetek megh ennekem hogy en es el yeween ymaggyam ewteth, kyk mykora hallottaak volna az kyrálnak bezeedeeth

el meenenek. Es yme a' cзыллагот кыт латтанак валa nap kelettre elettek meegyen vala ewnekyk mynd addeegh menween myglen felette megh allana, hol ott az gyermek vala. Lathwan azert az cзыллагот megh erwendeenek raytta felette nagy
 5 eremmel. Es bel menween az hazban megh leeleek az gyerme- ket mariawal ew annyawal. Es le efween ymadaak ewteth, Es megh nythwan ew keenczöketh, adanak ewneky ayandeekokat, aranyath. temyeenth: es keneteth. Es feleletet veeween ew almok- ban hogy ne terneenek herodes kyralhöz Maaf wton tereenek
 10 esmegh ew tartomanyokban.

Ez May zenth ewangeliomnak byzonfagazerenth harom zenth Isteny dolgok es czodaak leenek ez may napon. Elezer merth ez may napon az wyyonnal tamadot cзыллагh az harom zenth kyralyokat nap kelettről hozaa wrwnk Iesusnak zyleteese
 15 helyeere. Ezen Napon harmyncz eztendew bel telween az tyzta vyzeth borraa valtoztataa Megh ezen napon kereztelkôdeek megh a' Iordan vyzeben Ez eellyen nagy Isteny meltosagoknak oka- erth mynden hyw kerezttynnek kel ayoytatossaggal ylleny es tyztólny ez may zenth napoth. Kereztyen doctoroknak azerth
 20 mondasokzerenth harom yeles tanwflagot vehetwnk ez may zenth ewangeliombol rywydedôn.

Elezer. Mymodon kerefteek az zyletôt Iesusth az zent kyralyok

Mafodzer, mymodon ymadaak ewteth

25 Harmadzer, mynemw ayandekokkal ayandekozaak

Az elfewre reea felelnék zenth doctorok mondwan hogy
 121 vala ky ez vylaghnak wraat teremteyeet megh || Waltoyaat akarya kerefny, es megh lelly, Ez harom zenth kyralyoknak peldayok zerent, Ez harom keppen kel kerefny Elezer ayoytatof
 30 bwzgosfaggal. Mafodzer veeghyg valo megh maradaffal Harmad- zer, meelfeeghes alazatossaggal. Mondam hogy elezer kel kerefny ayoytatof Bwzgosfaggal. Erről wgy mond zent Bernald doctor, zykseegh hogy leelky kywanfaghnak gheryedetesseeghe elől veegyen myndden hyw lelket, kyben a' xpuf Iesus yewny. es
 35 lakozny akar: es semy bynnek rofdaya oth ne wralkoggyeek, hol oth wr Isten ew zenth malazttyanak myatta lakozny akar: Semy gonoz zandeek akaratt oth ne wralkoggyeek. hol oth meennek es feldnek wra teremteye wralkodny akar. Semy gonoz

ydegheh ez wylaghy zereteth es kyzleleth az ollyan lelket meg ne foglallya, kyt az meennyey kyralnak zent ffya ihus xpus maganak valasztot es gyerwzõt zent zeretethnek es hythnek myatta kezdettwl foghwa, zenth paal apostolnak mondafa zerent. Tekeenczek megh azert ez harom zenth kyralyokat, ewk⁵ yeweenek nagy mezze földröl kerefny wr Iesufth mykeent halando embert es talaalak meg az yazolban, my kedeegh kerefsek mykent eelő Iftenth wralkodwan mennyeknek orzagaban, Ewk yndwltataanak csak eegy cyllaghnak yelenetyre, My yndwltawnk kerefny nagy fok czoda teetelnek meltoffagaerth. Ewk¹⁰ yeweenek nağ mezze földröl. es nehez wton xpust lathny: My kedeegh mennywnk rywyd wton es tyzta penitencianak myatta wr Iftennek zynröl zynre valo lataffaara menyorzaghnban Masodzer kel xpufth kerefny: ereffen az az veeghyg valo meg maradaffal Idwezeytenknek byzonfaga zerent. zent mathe yrta meg kenywee-¹⁵ nek hwzon neeged rezeben. Vala ky veeghyg meg maradand az yoban. es xpufnak kereffeeffen, Ez eellyen ydwõzwł, zenth | Gerghel doctornak azerth mondafa zerent fokak vannak kyk a' xpufth kerefyk ez wylagon: Nekyk yol kezdyk el es gonozwl veeghezyk el, nekyk gonozwl kezdyk es annal gonozban vee-²⁰ ghezyk, Nekyk resten kezdyk es yol veeghezyk Nekyk yol kezdyk es annal yobban veeghezyk, De vala ky mykeppen veeghezy, oth nyeer. es vezth: Merth vala ky veeghyg meg marad akar yoban akar gonozban wgy vezy eerdemeeet ees.

Harmadzer kel xpufth kerefny alazatoffaggal: Erröl wgy²⁵ mond bõlcz eggyk kenyweenek harmad reezeeben, Mygh nagyob wag. anneewal ynkab myndenben meg alazyad magadat, es hamarab malasztot leelz wr Iftennek elette. Ezenkeppen nağ alazatoffagot mwttatanak az zent kyralyok es, [hogy] mykoron egy kyfde gyermeknek elette lee efween ymadaak ewtet mykent hatal-³⁰ masbat ew naloknal. Wgy mond rola zent Bernald doctor Myt myweltek o hatalmas kyralyok myth myweltek, eellyen kyfde gyermeketh ymattok ee, wtalatof haylokban zakadozot poztokban takarwan: Ha Iften ez gyermek, Iften menyorzaghnban lakozyk ty kedeegh ez dohoff yazolban kerefytek zeegheen anyanak³⁵ kebeleeben, Myt myweltek ewneky aranyat aldozwan: mykeent kyralnak, hol vagyon az kyraly palotha, kyraly zeek, kyraly wdwar? De mynd ezeket hattra hagywan, yo tanaczot leeleetek,

hogy az megh alazott wr Istennek zent fíyat alazatoffaggal keref-
feetők: annak okaert erdemleetek mynddennek elette ez felden
meg lelhy,

Mafod tanwfaagh, mymodon ymadaak Erröl wég mond
⁵ Lyray Myklos doctor, hogy twlaydon Isteny tyztölettel ymadaak,
 es nem wgy mynt twlaydon emberth: Merth zent Agofton doc-
 tornak mondafa zerent: zenth leleknek tanwffagabol. nylwan
 megh yfmereek ew Isteny meltofagaat: tekeelleteffegghel zere-
 teek, tekeelleteffegghel elette ew magokath meg alazaak, es
¹²² tellyes hyttel || Ymadaak, kyt femykeppen nem tettek volna
 ha ewtet byzon Istennek nem yfmerteek volna: Az leen oka
 myerth harom nemes es dragalatos ayandekokat aldozanak ew-
 neky: kyröl az zenth ewangeliom zool, Aranyat mykeent kyra-
 lyoknak kyrallyanak: Temyenth ky twlaydon Istenth ylleth: Es
¹⁵ keneteth, mykeent halando embernek mynd ez zeles vylaghuak
 megh valthffagaerth es ydwesfeegheerth: meel aldozathnak wtanna
 nagy halakath ees adanak ew felffeegheenek, es bwczw veveen
 naág eremmel tereenek ew orzagokban, honnan yettenek vala.

Harmad tanwfaagh: mynemw ayandekokkal ayandekozaak,
²⁰ votakeppen ymaran ennek elette megh hallook. De az ew pel-
 dayok zerent: mykeppen kellyen mynekwnk ymaran lelek zerent
 ew feellfeegheenek ollyan awag hasonlatos ayandekokkal aldoz-
 nwnk: hallyok megh. Wgy mond rola bodoghffagos zent Ber-
 nald doc. Vala ky az erek ydwesfeegnek: es az ygaz kerez-
²⁵ tyenffeeghnek tekeelletes allapattyrara akar ywthny Az harom
 tyztelendew zenth kyralyoknak peldayok zerent azon harom zenth-
 ffeeghes ayandekokat eremesth kel wr istennek aldoznya, az az
 araíat temyenth es keneteth. kynek myatta eremesth megh
 engheztelhety wr Istenth az bynes ember De myert az wtolforol
³⁰ kel el kezdeny az az kenetröl hogy az elfewre ywthaffon Azerth
 kel megh lathnwnk az zenth kenethnek ew meltofagaat: Az zent
 yrafban harom fele keneteth talalwnk, Elfewt valasztottat es
 megh byzonywltattat: kyn ertethnek harom keppen valo zeghe-
 delmeffeeghek: es kyknek myatta hamar megh engheztelhety
³⁵ ember az wr Istenth. Az elfew keneten magyaraztatyk az ygaz
 penitencia, Az mafodykon myndden ez vylagon valoknak wta-
 lattya Az harmadykon mynden testy gyenyewwffeegheknek megh
 nyomoroytassa Az elfew az az az ygaz penitencia: myndennek

elette zykfeegh embernek: Mert femy yo teetemeenye nem kel-
 lemetef az bynes embernek wr Iftennek elette, De az byzon
 penitencia meg tyztoyt embert myndden bynból: es kellemeteffe
 teezy mynden teetemeenyeet wr Iftenneel. | Az mafod kenetón
 ertetyk myndden ez wylaghyaknak wtalattya, merth ha ez vyla-
 ghyak embert gyakortaa el vonznak es el zaggathnak az meen-
 nyektewl: okoffaagh es megh mwtattya hogy az ollyant meg
 kel wtalny, mykeppen zent Ifidoros doctor es mongya. Az
 harmadyk keneten ertetyk myndden testy nyawalyaflagnak
 tellyeffeeghel valo meg foytasa, kyról wgy mond zent paal¹⁰
 apostol: ôllyeetek meg, az az nyomoroyczatok meg az thy tes-
 teteketh, ky ez feldnek zyneen vaçon hogy femy kywanfagaat
 ne teegyeetek. Wr Iftennek zolgaynak azerth koronkeed ellene
 kel rwgodozny mynden gonoffagnak, Es zenethlen yo mywelkô-
 dethben kel ennen magaat foglalny, es mynden ellene valoot¹⁵
 es raytta letteket bekeffegghel kel el zenwedny. Erról mongya
 zent Agoston doctor. Vala meenezer ez vylaghy es testy gye-
 nyerwffeghnek ellene aal ember: Anneezer megh ôly ennenma-
 gaban merth a' bynnek zyleteeffe csak az akaraton aal, Mafod
 aldozat vala temyen, kyn lelekzerent ertetyk ayoytatof yma-²⁰
 czaagh kynek ew zeep yllattya wgyan ffel meegyen wr Iften-
 nek eleybe, mynt az temyennek zep yllatw fyzty,

Az harmadyk mondatyk tyzta arannak kyn az ew zeep
 fenefeghenek okaert meltan ertetyk az eedes Isteny es atya-
 ffywy zent zeretet, kyt ha akar mynemw wtalatof allattra ragaz-²⁵
 yaak meegh azt ees zeeppee teezy, azonkeppen az zent zeretet
 akar meely nagy bynest ees dragalatosfaa tezen wr Iftennek
 elette, kyról zent ghergel wé mond, Az zereteth mynden bynnek
 rofdayaat el vezy a' lelekról,

Vyz kerezth Octauayaban valo vafarnap 30

Ez zenth ewangeliomot eredethzerent yrtta megh Bodogh-
 fagos zent Lucacz ewangelifta kenyweenek mafod rezeben,
 Es leen kezdety az ydôben mykoron ydwezeytenk volna tyzen
 keth eztendôs zyletetynek wtanna es egyptombol megh tereeffe-
 nek wtanna ewth eztendôs koraban 35

E w a n g e l i o m ||

123 AZ ydôben mykoron lett vona Iesus tyzen keth eztendôs fel menween ew zyley Ierwfalemben az ynnep napnak zokafa zerent, Es bel tellyefeythween az napokat, mykoron haza terneek
 5 nek marada el a' germek Iesus Ierwfalembe es nem yfmereek megh azth ew zyley Aloythwan azert ewtet az sereghben leen- nye, yeweenek el eegy napy yaro wtat, es kerefyk vala ewtet az rokonffagok kôzôth es yfmerôk kôzôt, es megh nem lelween tereenek esmegh Ierwfalemben kerefween ewteth. Es leen har-
 10 mad nap wtan talalaak megh ewtet a' templomban ylween a' doctoroknak kôzôtôk halgathwan ewketh, es kerdezween. Czo- dalkoznak vala kedeegh myndnyayan kyk ewtet halgattyak vala ew bôlczeffeegheen es feleletyn. Es lathwan ew zyley czodalkodanak raytta. Es monda ew annya ew neky, fyam
 15 myre tettel mynekwnk ygyen: yme a' te atyaad es en bankod- wan kerefewn vala teeghôdet, Es monda ewnekyk: my dologh hógy enghemet kereftek volt Nem twggyatok volt ee? mert azokban kyk en atyamee yllyk ennekem lennem: Ewk kedeegh nem erteek megh az ygheet, kyt monda ewnekyk. Es le
 20 zalla ew velôk, es yewve nazarethben, es vala halgathwan ewket. Es az ew annya zyweeben forgattya vala mynd ez ygheeketh Es a' gyermek Iesus newekôdyk vala ydeyben es bôlczeffeeghee- ben es malazthban mynd Iftenneel, mynd emberekhneel,

Ez yelen valo ewangelionnak ertelmebôl fok yo tanwf-
 25 sagot vehetwnk my ydveffeeghwnkre Elezer, hol ott wg mond az ewangeliom Mykoron volna Iesus tyzenketh eztendôs meene ffeel Ierwfalembe ew zyleywel, Eetth kethkeppen valo lelky tanwlagot vehetwnk: Elezer hogy embernek mynd yffyw-
 30 sagatwl foghwa zorgalmatôffaggal kel az zenth helyeket yarnya es zenteknek ereklyeyth latogathny. Towabbaa hogy zenethlen ember zyweben es elmeeyeben hordozza: nem csak ez feldy Ierwfalemnek varafaath, hol ott az my eedes ydwezeytenk es megh valtonk ez vylaghnak ydweffeegheert keferw keent es halalth zenwede, De az mennyey zenth Ierwfalemnek varafarol
 35 es, az az a' mennyey zenth orzaghnak dyczôfeegherôl hol mynd az dyczôfeeghes zentek dyczeryk zenetlen wr Iftent nagy halaa adaffal. Es wr Iften dyczekôdyk lakozyk es orzagol ew zeretew zentyn erekkwl erekkee. Ez eellyen nemes gondolat: elmeel-

kôdeef es lelky zarandok yaraaff felette kellemetes wr Istennek elette, es ydweſſeghes embernek, Errôl mongya zent dauid pptha, yay ennekem, merth yghen megh nywla az en lakodalman ez felden. Ez ennekem naponkeed valo kynyrem. es ſyralmam, vala mykoron en nekem mongyaak, hol vaĝon az the wrad Iſte-⁵ ned. Wgy mond ezenrôl zent Beda doctor. Oh mynden gyenye-rwſſegghel tellyef zenth tartomaan, zenth orzagh kyre fohazkodyk || En Ielkem ez ſyralomnak wôlgeebôl hol ott tellyef bôlceſſeegh¹²⁴ vagyon twdathlanſaaghnaal kyl: Emlekôzet feledeekenſeegnel kyl, ertelem tewôlgheefnel kyl okoſſaagh ſeteethſeeghnel kyl, Errôl¹⁰ mongya wrwnk Ieſus kyt meg yrth zent Mathe kenyweenek ewtôd reezeeben. Erwlyetek es vygaggyatok merth az ty erdemetek bewſeeghês mennyeknek orzagaban, Wgy mond az zent ewang towabbaa, az gyermeek Ieſus marada el Ierwſſalembe: ew zyley nem twdwan. Ezen lelekzerent erthettyek hogy nagy¹⁵ fokak vannaal kyk Ieſuſt el veztyk: bynnek es gonofſſaghnak myatta, yeleſſen, kyknek wakſſaagh es ſetethſſeegh leend ew zywôkben, kyk tyztan nem tarttyaak ew lelky yſmerettyeketh Errôl mongya zent yſayas pptha wr Iſten keepeben: fokſſagra vyteteek, wĝ mond az en neepem, mert nem leen bôlceſſe-²⁰ ghek hogh megh yſmerneek ew magokath. Towabbaa kereſeek Maria es Iôſeph Ieſuſt es megh leeleek az templomba, kereſſôk-my es mariawal az az banattal es tôredelmeſſeeghel, kereſſek Iôſephel, az az yozagos teetelnek veeghyg valo gyorſſaſſagawal, es kethſeeghnel kyl meg lellyek. Es naponkeed haznallywnk²⁵ es newekôggywnk Ieſuſſal, zenth malazthban bôlceſſeeghben, es yozagof mywelkôdethben, merth yĝ lezewnk kellemetefek mynd wr Iſtennek mynd ez vylaghy embereknnek elettek

Elſſew meenyekzew vaſarnap

Ez may zenth ewangeliomot yrta megh bodoghſagos zent³⁰ Ianos ewangelista kenywenek maſod reezeeben. Es leen eredety Bodogh azzon honak nyolczad napyaan Ez zenth Ewangelionnak elette emlekôzyk arrol. mykeppen Ieſuſ hozya hywaa a' zent tanoythwanyokat es monda ewnekyk, Byzon Byzon mon-

kegyeffeeghe. De ottan megh yelentee az ew yrgalmaf zenth ffyanak, mert borok nem volna Harmad tanwfaagh vagyon az zenth ewangeliomban az aldót ydwezeytew wr Iefusnak termeezeth ellen valo czoda teetele, mykoron az feyeer tyzta vyzeth vereff borraa valtoztataa, hol oth megh mwttataa nylwan, hogy^s ew volna meenynek feldnek tenghernek teremteye. Es myndenallotoknak wra zerzeye, kyth mykoron lattanak volna az ew hozyaa tartozo zent tanoythwany hynek ewbenne merth ew volna az Istennek zent ffya ky ez vylagoth megh latogatta volna ew zent Istenfeeghe zerent. Az teb neepék kedeegh ezodallyaak¹⁰ vala ez ellyen nagy czoda dolgot, es dyczeeryk vala wr Istenth nag halaa adaffal. Az ew eedeffeeghes zent zyleye kedeegh mynd zyweeben es elmeeyeben hordozza es forgattya vala mynd ez eelleyen dolgayth. Es nagy eedes halakat aad vala raytta, atya mynnden ható wr Istennek koronkeed,¹⁵

Mafod vafarnap |

EZ Ewangeliomot yrtta meg Bodoghffagos zenth mathe ewangeliomrol zerzett kenyweenyek Nyolczad reezeben zenth Lucacz kenyweenyek ewtd reezeben, Zenth Mark kenyweenek elfew reezeben, Es leen ez zenth ewangeliomnak eredety,²⁰ ydwezeytenk Iefusnak harmyncz egy eztendof koraban emberfeeghe zerenth, Es zenth ywan hanak tyzen ewtd napyaan, Ez zenth eewangeliomnak elette arrol emlekofyk, mykeppen ydwezeytenk Iesus ffele menth volna az hegyre ew tanoythwanywal es megh tanoytottá volna az nyolcz bodoghffagra, es my-²⁵ keppen kelleny eelnyek ez vylagon, hogy az wr Istennek zent orzagaath vehethneek, Annak wtanna le zalla ew veleek az hegyrol: ymaran eeth kezdetyk el ez may zent ewangeliom

Ewangeliom

Az ydöben mykoron le zallót vona Iesus a' heegröl kewe-³⁰ teek ewtet fok fereghek. Es yme egy poklos eleybe yween ymaggya vala ewteth mondwan Wram ha akarz megh tyztwythatz enghemet. Es ffele emelween Iesus ew kezeet ylletee ewtet mondwan, akarom tyztwlyaal megh, es leghottan meg tyztwtateek ew pokloffaga. Es monda ewneky Iesus, lassad hogy³⁵

senkynek ne mongyad. De meny el mwtaffad tennen magadat papoknak, es vygyed fel te ayandekodat kyt meg paranczolt moyfes az ollyanoknak byzonfagokra Mykoron kedeeg be
 126 meent vona kaffarnaomba: yarwla hozyaa Centurio || Kerween
 5 ewtet, es mondwan, Wram az en gyermeköm en hazamnal kezweenben fekzyk es gonozwl gyettretyk, es monda ewneky Iesus en oda yewök es megh gyogyoytom ewtet. Es felelween Centurio monda Vram nem vagyok melto hogy be yew' en haylokom alaa, de csak mongyad ygheeddel, es megh gyogywl az en
 10 gyermekem. Mert en ees ember vagyok hatalmasb alath vetethveen es mondom eeggyknek meeny el es el meegyen, a' masyknak yew' el es el yew, es en zolgamnak teed azth es megh teezy. Halwan azerth Iesus czodalkodeek raytta, es ewtet kôwetöknek monda Byzon mondom tynektek nem leelttem
 15 enny hytet Izraelben Mondom kedeegh tynektek hogy fokak yewnek nap kelettröl es nap nywgattrol es le telepednek Abrahamnal es ysaakkal es Iacobbal mennyeknek orzagaban az orzaghnak kedeegh fyay kywe vettethnek az kylfew fetethfegekrek ott leezen syralom, es fogaknak czykorgatafy Es monda
 20 Iesus Centurionak meeny el es mykeppen hytted legyen teeneked. Es megh gyogywla a' gyermek azon horaban

Ez may zenth ewangeliombol harom yeles tanwfagot vehetwnk Elezer az poklofnak megh tyztwlaßabol: Mafodzer Iesufnak az hegyröl valo le zallaßabol. Harmadzer, az gyermeknek
 25 megh gyogyoytaßabol. kyketh mastan es teezen wr Isten lelek zerenth zenth Remegiul doctornak mondafa zerent az poklofon ertetyk myndden bynes ember merth mynden halof bynnel megh zernywl es el valtozyk ew zyneben: az zenth haromfaghnak zent zyneere teremtet lelek kyböl kylemben meg nem tyztwl
 30 hat: hanem csak nagy kenyerghoeffel, es effedözeeffel mykeppen ez poklof teen: Wgy mond eett Origenes doctor, ha ky meg akar | Halgathathny wr Istentwl harmak keelnek hozyaa ez poklofnak peldaya zerent, Elezer ygaz hyth: azert mongya az ewangeliom, ymaggya vala ewtet. Wgy mond rola zent Iacob
 35 apostol: hyth zerent keryen ha myt keer ember, femyt ne ketelköggyeek, es adatyk ewneky, Mafod alazatoslaagh: merth wgy mond, es le effeek elette az feldre. Belez kenyweenek harmyncz ewtöd rezeben vgy mond, az alazatosnak ew yma-

czaga az kôdôketh atal hattya es meg nem teer, mygh nem reea tekent wr Isten. Harmad ayoytatoff kenyerghes, merth wgy mond. Wram ha akarz, megh tyztoythatz enghemet: Merth felette kellemetes wr Istennek es embernek ydweſſeeghes mykaron ember myndden [mynd] zykſſeegheben wr Istennek akarattya⁵ alaa vety az ew akarattyaat, mondwan. Vala mynt wr Istennek kellemetes, es mynth ew felſſeeghe akarya wgy legyen.

Mafod tanwſaagh, hogy xpuf Iesus az hegyrwl le zalla az zeghen nepekhez, lelek zerent ertetyk raytta Ew Istenſſeegheek hozyank valo nagy kywanſaga, es alazatoffaga: kynek¹⁰ myatta zalla le menybôl ez vylaghnak ydweſſeegheerth: zylethween, zenwedween es hallottaybol fel tamadwan, kynek myatta ew zent attyat megh engheztelee my erettwnk

Harmad tanwſaagh az gyermeknek meg gyogyoytaſſa, Mert ky vagyon ez vylagon ky ew yffywfagaat tyztan meg¹⁵ tarthaſſa. Akkoron byzonyawal az pokolbely erdegh es nagyobban keſeerth embert myglen yfyw gyenghe es haylando mynd yora mynd gonozra. Akoron tôry megh az yffywfaghnak zeepſſegheet ez vylaghnak hangoffagawal: Akoron zepſefyty megh ew gengheſſeegeenek vyragaat kylemb kylemb ez vylagy fay-²⁰ talanſagokkal, Akoron hayttya el ew ydweſſeegheenek vtarol, myglen haylando myndden gonoz zokaſfra mert yol twggya hogy ha az yffywfaghnak erôſſeegheet meg foghatangya az gonozwl aggott veenſeeghet hamarab el vezty, Errôl monga zent²⁵ agoſton doctor, Bodoghtalan ember az, ky ew yffywfaganak³⁰ vyragaat erdeghnek aggya es veenſeegheenek ſepſrwyet Istennek. De ſenky azert kethſeeghen ne eſſeek: mert mynden || Ko-127 ron es myndden ydôben keez a' myndenhato wr Isten ew hozyaa terew zegheen byneſekkel yrgalmaſſagoth teenny: zenth yſayas ppthanak mondaſa zerent: Nem en akaratom az byneſnek ew³⁵ halala, azth mongya wr Isten De hogy megh teryen es eellyen, Azerth ha az byneſ ember nem zenyk yoth tenny, beytelny ymathkozny alamyſnaalkodny: Miſſeet es predicacioth hallany, Az wr Isten ees hamarab zent malazttyaat nyoytta es megh vylagofoyttya az ollyan byneſnek zyweet lelkeeth

Negyed wafarnapon.

EZ Ewangeliomot eredeth zerent yrtta megh zenth Mathee kenweenek nyolczad reezeeben, zenth Mark neegyed reezeeben zenth Lucacz Nyolczad reezeeben, Es ez ewangeliomnak kezdety
 5 leen wrwnk Iesufnak harmynecz eztendõf koraban, kylf azzon haanak hwzon kylenczed napyaan, Ezen zent Ewangeliomnak elette mykeent ezen zent Mathe yrya, yarwla eegy yraftwdo fydo ydwezeytenknek eleyben es monda. Mester kôwethlek teeghed vala howa menendez. Monda ewneky az rokaknak
 10 lykok vagyon es az eghy madaraknak feezkôk, Embernek ke-deegh ew ffya nynczen hol ew feyeeth le haythaffa Az mafyk monda. Vram el meegyek elezer, hogy en atyamat el temessém. Monda ewneky Iesus, kôwess enghemet es had el az hallottak el temethny ew hallottokath Ennek wtanna kôwethkôzyk
 15 ez may zenth ewangeliom.

Ewangeliom

AZ ydôben bel menwen Iesus egy hayoczkaban kôweteek ewtet ew tanoythvany | Es yme nagy yndwlaas tamada az tengheren wgy hogy az hayoczka el merwlne az habok myat
 20 Ew kedeeglen alwzyk vala. Es hozyaa yarwlanak es fel kôlteek ewtet ew tanoythwany mondwan Vram zabadoycz megh mynketh, el vezwnk Es monda ewnekik Iesus, Myre vattok feelmel-fek keves hytwnyek: Ottan fel kelween paranczola az zeleknek es az tengernek es leen nagy czeendesséegh az neepék kedeeg
 25 czodalaak azth mondwan: Mynemw ez? mert ezenkeppen mynd az zelek, mynd az tengher enghednek ewneky:

Ez may zenth ewangeliombol fok yo lelky tanwlagokat vehetwnk ha meg tekenttyek ertelmeeth, Az tengheren lelek zerent ertetyk ez vylagh: kyre lee zalla menyorzaghnak bodogh-
 30 sagabol Az hayoczkaan kerezttyn anya zenth egyhaaz: kyben bel haggaa ew zenth hytynek myatta, es mynd addyglan benne ewez, es nywgozyk mygh ez wylaagh el veeghezyk: kyrôl ennen maga azt mongya, ne akaryatok feelnye merth yme en veletek vagyok mynd vylagh vegeezeteyglen Mafodzer ez hayoczka
 35 yegyzy az zenth kereztt ffaath kyn az my ydwesséeghwnket megh kerefee es naponkeed valo eelew kenyerwnketh kywel

lelekzerenth eelw̃nk mynekw̃nk oztogataa. ez hayoczkaban el alweek mykoron az ew zenth lelkeet ew zent attyanak ayalwan ky boczataa erettw̃nk es akkoron adateek meg zcegheen bynel adamffyanak myndden byzodalma, remeenfeghe es ydwelfeeghe, Az tenghernek kedeegh meg haborodafaan ertetyk ez vylagon⁵ valo anyazent egyhaznak haborwfaga, az hyttw̃l zakadot ereth-nekektw̃l kyk koronkeed haborgattyaat anya || Zenth egyhazath,¹²⁸ de nem haggya el wr Iefus xpus az ew dragalatof zent veerewel halalaawal megh zentolth es ygaz hyttel megh yegy-zeth zerelmes yegyofeeth, merth anyazenth eegyhaznak ffay¹⁰ leany, nyomorwfaghnaak ydeyn, mynd addeegh kyaythnak ew zenth yrgalmaffagara: mygh nem fegedelmeth boczaat es megh otalmazya az ew zeretew hyweyth myndden ellenfeeghtw̃l, kyról wg mond ennen maga ees, az zent ewangeliomba, zent Mathe yrta meg kenyweenek hwzon hatod reezeeben. Vygazyatok es¹⁵ ymathkozyatok: hog kefeertethben ne efitetek. Zent Agofton doctor es wgy mond: gyakortaa az ygazakra azerth yew az habo-rwfaagh, hogy menyorzagra keayczanak: kyaythwan megh halgat-tafanak, megh halgathwan, nagyobban dyczeyczeek es tyztollyeek az kegyelmes wr Iftenth, mykeenth ez may zent ewangeliomban es²⁰ leen, Mykoron [wg] az neepek lattaak vona a' nag czodaat: mon-danak Mynemw̃ nag hatalmw ez? merth mynd az zelek, mynd az tengher enghednek ewneky

Ew thôd vafarnapon.

Ez ewangeliomot eredet zerent yrta megh bodoghfas²⁵ zent Mathe ewangelista kenyweenyek tyzen harmad rezeben Es ez zenth ewangeliomnak kezdet leen ydwezeytenknek Iefusnak harmynec harom eztendof koraban, zenth gyerg hawanak elfew napyaan, De ez ewangeliomuak clette mykeppen ezen zent Mathe es zenth Mark yrya kenyweenyek nyegyed reezeeben, Az³⁰ gonoz hytetlen fydook haraghra reemeyteteteeek vona ew zent feelfeegheet mondwan, nylwan erdegh vagyon ez emberben, Ottan kele ffe az herról ewtanoythwanywal es meene az ten-gher melle es koweteek ewtet fok fereghek: zool vala azerth

ewnekyk fok pelda bezedet keppen az mennyeknek orzagarol :
kyk kôzôt ez may zenth ewangeliomot es mondaa.

E w a n g e l i o m |

AZ ydôben mondaa Iesus ew tanoythwanyak ez pelda
5 bezedet Hafonlatos leen mennyeknek orzaga zantho emberhez
ky yo magot hymte ew feldeeben. Mykoron kedeeagh alwnanak
emberek, yewe el az ellenfeegh es hymte konkolth az gabona-
nak kôzyben, es el meene Mykoron azert fybe newekedet vona,
es gymelczet teremtet vona: akkoron megh yeleneenek a' kon-
10 kolyok ees. Elôwe yarwlwan azerth a' czalados embernek ew
zolgay mondanak ewneky. Wram. Nem de yo magot hymteel
ee az the felledben, honnan vagyon azert a' konkol' ew benne.
Es monda ew nekyk ellenffeeghes ember tette azth Az zolgaak
kedeeagh mondanak ewneky Ha akarod, el meegywnk es ky
15 yrttyok ewtet. Es monda, ne, netalantaa ky yrtogathwan a'
konkolth: ky zaggaftatok ew velôk eegyetembe az yo gabonath
ees, haggyatok mynd a' kettôth newekedny mynd aratafkyk es
aratafwnak ydeyn megh mondom az aratoknak gyeyczeetek egybe
elezer a' konkolt es kôffeetek ewteth nyalyabokban megh eeghe-
20 teefre, az gabonaat kedeeagh gyôheetek az en aztagomba, auag
czyrembe,

Ez may zenth ewangeliomba fok yo tanwlagok tamadnak
my ydwelfeeghwnkre Elezer azert wg mond, hafonlatos men-
nyeknek orzaga emberhez, ky ic. Ez emberen lelekzerent fenky
129 eegyeb nem ertetyk || Hanem my wrwnk Iesus xpus, kyrôl zent
Jeremias pptha wgy mond: My oka, hogy ollyan leež mynt az
zanto ember ez felden, Towabba mykoron ennen maga es megh
magyarazta volna ez pelda bezedet ew tanoythwanyak monda
Az magh vetew ember mondatyk embernek ew ffa: Az zanto
30 feld yegzy ez vylagot, De doctoroknak mondafok zerent Vrwk
Iesufnak az az embernek ffwanak harom rendbely zanto mezey
vannak, felfew, albo, es kôzepszew, felfew az mennyey dyczôfe-
ghes zenth orzaghnak eekes paradychoma: hol oth yo magot
hymte, mykoron az zepletelen zeep angyaly termeezeteth terem-
35 tee, De luciper hymte felwl rea athkozot keweelfeeghnek kon-
kolyaat, ky myat meg tôreteek az zent angyaly fereghenek
zamok Az albo mezôn magyaraztatyk ez gyarlo wylagh: kyben

wr Isten hymte embery magoth: enghedelmessfeeghnek regulaya
 zerenh, De luciper felwl hymte reea enghedethlenffseeghnek
 maghwaat: yrygffseeghnek regulaya zerent kynek myatta ky
 yzete paradyczombol, ez gyarlofagra, es megh athkoztataa
 myndden halandofaghnak atokyawal, es wr Istennek el vez-⁵
 teeffseewel Az harmadyk mezoon magyaztatyk embernek ew
 zywe lelke, kyben vanna embernek ew okoffaga es erzee-
 kenfeghy kykben kezdettwl foghwa mykoron wr Isten em-
 bert teremtee, yo magokat hymtet vala az az Isteny yfme-
 retet, Isteny ertelmet Isteny latasth: Isteny zerelmet, es mynden-¹⁰
 ben yo akaratot. De luciper hamar megh czalaa ewtet, es felewl
 hymte reea vakfaghnak es twdathlanfaghnak konkolyat bynre
 haylandofaghnak fonkolyat, wg hog mynden Isten atta yokat
 ember el feledne es hattra hanna, az vezedelmes hew dyczof-
 seeghnek kywanfagaerth, Hogy azert az eedes kegyelmes wr¹⁵
 Istennek zenth mwkaya zerzeesse mondasa el mvlneck heyyaba
 es el ne vezne, lucipernek gonoz kyzleletynek myatta, Az oka-
 erth ew zent yrgalmaffaganak myatta kezereyteteek az ew zent
 ftyat ez vylagra boczatany embernek ydwessfeegheert, es hogy
 pokol bely erdeghnek mynden hatalmaat es mestersfeegheet²⁰
 megh tornee, hogy towabbaa emberen semy hatalma ne leenne
 Ez azert az ellenseegh kyrol zool az ewang | Az aratokon ke-
 deegh ertethnek, az zenth angyalok, kyknek paranczol wr Iesus
 az nagy yteelethnek napyaan, hogy az konkolth kywe zeggyeek
 az tyzta gabona koozol az az hogy a' [hyweket] gonozokath es a'²⁵
 byneseketh el valazzaak az yok kezzol es egy nyalabba kothween,
 pokolnak meg halhatatlan tyzeere vessseek, hogy mynd erekkee
 eeghyen: kyrol zenth mathe wgy mond kenyweenek hwzon
 ewtod reezeben, akkoron el valazttya ewket egy mastwl, my-
 kent a' paztor el valazttya a yohokat a ghodolektwl, mondwan³⁰
 az gonozoknak, meennyetek el en atyamnak athkoztay az
 erek tyzre ky kezdettwl foghwa meg vagyon zerezethween
 erdeghnek es ew angyalynak Az yo tyzta gabonat kedeeg
 gyotyty az ew aztagaban, az az vyzy be mennyeknek orzaga-
 nak erek eremeeben.

Kylenczben hagio vafarnapon:

EZ ewangeliomot eredethzerent yrtta megh bodoghagos zent Mathe ewangelista kenyweenek hwzad rezeben. ez ewangeliomnak kedeegh leen kezdety az ydöben, mykoron ydwe-
 5 zeytenk Iesus vona harmynéz keth eztendöf, es mykoron predi-
 callany kezdety vona az neepeknek Istennek orzagarol, es my
 ydöben wagy napon esneek zent kozma damyan napy, Akkoron
 mondaa ez ewangeliom bely nagy pelda bezedeth.

Ewangeliom

10 AZ ydöben monda Iesus ew tanoythwanyak ez pelda beze-
 130 det Hafonlatos mennyeknek || Orzaga czalados emberhez, ky kywe
 meene elezer reegghel hollal mywefeket vynny ew zelöyeeben Es
 zeghódefth teween a' mywefekkel egy napy penzben. kyldee el ew-
 ket ew zelöyeeben. Es ky menwen harmad hora koron, lata eegye-
 15 bekét alwan a' pyaczon hewolkodwan, es monda ewnekyk. Mennye-
 tek el ty es az en zelembe: es my ygaz leend megh adom tynektek
 Azok es oda meeneenek. Annak vtanna megh ky meene hatod
 es kylenczed hora koron: esmegh azonkeppen teen Tyzen
 eeggyed hora koron kedeeg ky meene, es talala eegyebeketh
 20 alwan, es monda ewnekyk. Myt allotok ett napoth estyk
 hewolkodwan. Mondanak ewneky, mert senky nem fogadot el
 mynket. Monda ewnekyk, mennyetek el ty es az en zelembe
 Mykoron kedeeg esthwe lett vona monda az zelönek 'wra ew
 fassaranak Hyd elewe a' mywefeket es add megh nekyk ew
 25 mwkayokat el kezdwen az wtollfokrol mynd az elflökyglen.
 Mykoron azert elöwe yettenek vona kyk tyzen eegy hora koron
 meentenek vala, wgyan annee penzth veenek Elöwe yween az
 elfök ees: aloyttaak hogy tebbet veendök vonanak, De ewk es
 anne penzth veenek Es el weeven zwggodnak vala az czalados
 30 ember ellen, mondwan, Ez wtollfok csak egy horaban mywelte-
 nek, es eegyenlewe tetted ewket myhozyank kyk vyfeltek nap-
 nak terheet es hewfeegheeth || Ew kedeegh felelween monda ew
 közzölök eggyknek, Barathom nem tezek teeneked bozzwffa-
 goth Nem de egy napy peenzben zeghettel ee megh en velem?
 35 Vedd ffel amy tyeed, es meny el. Akarom kedeegh ez wtollfo-
 nak es azth adny, mynth teeneked, Awagy nem ylyk ee enne-
 kem azth teennem amyth akarok. Awagy a'te zemed alnok,

merth en yo vagyok? Ezen keeppen leeznek az wtollflook elfők es az elfők wtollflook. Mert fokan vannak hywatalofok: kewefek kedeeeglen valasztatofok

Ez zenth ewangeliombol fokkeppen valo lelky tanwffagokath vehetwnk my ydwessfeghwnkre: Elezer azerth wg mond az⁵ zent ewangeliom Hafonlatos mennyeknek orzaga. Eeth a' mennyeknek orzagan ertetyk ez vylagon vytezkódew kereztyen anya zent egyhaz: ky az ew hyweyben vytezkódyk pokolbely erdeghnek ew czalardsaghynak ellene. Towabaa az czalados emberen. ennen maga az aldot zent haromsaagh, awag atya wr¹⁰ Isten, ky embery allatot az ew zent zyneere hafonlatoffagara teremte: Es mondatyk czalados embernek: kyról zent gherger doctor vg mond: ky mondatyk ygazban czalados embernek mynt az my aldoth teremtenk: ky myndeneket kyketh teremtôt, byrya, tarttya, es eeltety, mynd lelekzerent mynd testzerent Towabaa az zeleen¹⁵ ertetyk Anya zent egyhaz, kyról zent gherger wg mond. Az my teremteeneknek ew zelöye mondatyk kezenfeeghes kereztyen zent egyhaz: az ygaz Abeltwl foghwa mynd az wtollflook emberyg ky ez vylaghnak ew weegheen zyletyk, meene ygazat zylth es zyl az ydöttwl foghwan annee vezzôt wer, kynek ew gymelcze:²⁰ teremtetyk wrwnk Iesufnak zent zerelmeeböl es malazttyabol kyról zent Ianos kenyweenek ewtöd reezeeben wg mond, ha-ky en bennem nem maradand az az: zent hythnek, remeenfeghnek, || Es zeretethnek yozaga myat, kywe vettetyk mykeent¹³¹ az el metewtt zelew vzezew, es meg azz, es ffel zeedyk ewtet,²⁵ es az tyzre vetyk es megh eegh: es femyre lezen kellew, Towabbaa az mywefeken ertethnek ketth reend bely emberek, Merth ha az zelön erttyek anya zent egyhazat, haat az mywefeken erthettyek az zent predicatorokat es doctorokat, hogy az zent yrafnak ertelmeewel anya zent egyhazat megh vylagosohak es az ze-³⁰gheen neepet az ydwessfeghnek wtara tanohaak. Mafodzer ha az zelön erttyek myndden embernek ew lelkeeth haat az mywefeken erthetwnk mynden embert: Ezenkeppen mynd wr Istennek beröfy vagywnk: ky atta mynekwnk az lelköth hogy mynden gonozttwl meg öryzyek: es my halalwnknak ydeyn ew neky zepletelen megh³⁵ aggyok, ha kedeg teeb yozagokra tanoyttangyok: es lelky yokkal meg kazdagoytangyok: kethffeghnel kyl zaaz annee yowal meg fyzety meennyeknek orzagaban.

Towabbaa az egy napon erthettyek mynd my tellyes ydönknek folyafaath kyben elewnk ez vylagon: halalwnkyg Towabaa az horakon ez vylaag teremteeseetwl foghwa kylemb kylemb ydöket erthetwnk kyröl zenth Gherger doctor vgy mond

5 Reeghel hollal leen adamttwl foghwa Noeygh. Harmad hora Noetwl foghwa Abrahamyg hatod hora, Abrahamttl fogwa Moysef ppthayg: kylenczed hora, Moysestwl foghwa Cristufnak zyleteefeyglen Es tyzen eeggyed hora Cristuf zyleteefleetwl foghwa ez vylaagh veegheeyglen, Ezen zent gherger doctornak mondafa zerent Ezen horakon meeltan erthettyek

10 mynden embernek ew eelety folyafaath zyleteeseetwl foghwa halalyg: Azerth az elfew horan ertetyk my gyermekfeeghwnknek artatlanfaga, Az harmad horaan ynaskor, mykoron emberben mynd veer mynd erey neweködyk, hatod horaan yffywlaagh kylenczed horan veenseegh: mykoron ember meg kezd zallany, Es

15 tyzen eeggyed horan meg teperödeefnek es el zaradafnak ydey Mert mykeppen az nap el nywgodwan mydden melegheegh hewfeegh el fogy el vylagon, | Azonkeppen mykoron ember wtolfo veenseegheere ywth, myndden termeezethnek erey el fogy

20 emberben: kyt nylwan latwnk Myt akar azerth az nagy reette netes sentencia hol oth wgy mond. Sokak vannak hywatalofok, es kewefek valasztatofak. Meel' ygheeknek ertelmeeröl ezenkeppen zolhatwnk. Elezer merth az aldot wr Isten ew zent yo voltanak kegyelmessieegheeböl mynden embert akarna ydwezey-

25 tenye ha emberek az ew zent akarattyanak enghedneenek: De myerth nem iftentwl hanem embertwl vagyon ez ellenzeef, wé mond rola wrwnk Iesus zent Mathe yrta kenyweenek heeted reezeeben. Meely kesken az kappw es zoroff az wth, ky az erek eelettre vyzen, es kewesen yarnak ew raytta. Ez nag' reettenetes

30 es feeelmes sentenciat myndden embernek ereffen zyweben lelkeeben kel tartany naponkeed horankeed. Es az karhozattramenendö wtat Isteny feelelemmel es zeretettel hattra kel vethny: hogy az my ydweffieeghwnketh meg ne foglalhaffa, es ygaz wtwnkat meg ne banthaffa, kyre engheggyen wr Iesus ma-

35 laztot amen.

Hethben hagyó vafarnapon.

Ez Ewangeliomoth eredet zarent yrta megh bodogfagos zent Lucacz kenyweenek Nyolczad reezeeben zenth Mathe kenyweenek tyzen harmad reezeeben, Es ez zenth ewangeliomnak kezdety leen ydwezeytenk Iesusnak harmyncz keth eztendõf⁵ koraban, zenth gyergy hawanak elfew napyan. Mykoron wr Iesus nyomotot vona galylea bely tengher mellee ew zenth tanoythwanywal, es mykoron predicallana az kôz neepnek eegyeb ydweffeghes pelda bezedy kôzôt monda ez zent ewangeliombely pelda Bezeedet ees.

10

Ewangeliom. ||

AZ ydôben mykoron fok fereghek gywlnenek, es kewrw¹³² valo varafokbol fyethneenek Iesushoz, monda hafonlatofsaagh zarent. Ky meene hymteny ky el vety az ew maghyaat, Es mykoron hymte: Nemel' efeek az wth felôn, es megh nyomot-¹⁵ tateek, es az eghy madarak meg eweek ewtet. Es nemeel' efeek az kew zyklan, es ky fakadwan, megh aza, mert nem leen nedwesseeghe. Es nemeel' efeek az tewyskeff kôzôt es vele eegetembe az tewyskek ffel newekedween megh foytaak ewtet Es nemeel' efeek yo feldben, es ky kelween zaaz anne gymelczôt²⁰ teremte, Iesus ezeket mondvan kyayttya vala, kynek fyley vannak halgathny hallya Kerdôzyk vala kedeegh ewtet ew tanoythwany, my volna ez pelda bezeed: kyknek monda ew, Tynektek adatot megh ysmerny Istennek orzaganak lelky meltoffagaat awagy ertelmeet, eegyebeknek kedeegh czak pelda²⁵ bezeedekben hogy lathwan ne lassaak: es halwan ne erezeek, Ez azert az pelda bezeed. Az magh Istennek ygeeye. ky azert az wth felen efyk azok ollyanok, kyk wr Istennek | ygheeyeet halgattyak, Annak wtanna el yew pokolbely erdegh, es ky vezy az ygheet ew zyvôkbôl hogy hyween ne ydwezewllyenek,³⁰ Es ky az kew zyklan eflyk: Azok ollyanok kyk mykoron halangyaak eremmel fogaggyaak be az ygheet, de ez eellyeneknek es gyekerek nynczen, mert czak ydeyglen hyznek es keeffeertethnek ydeyn el tawoznak. Ky kedeegh az tewyskeff kôzôt, azok ollyanok kyk ymaran halgattaak, es ez vylaghy³⁵ zorgalmatoffagoknak es kazdagffagoknak es gyenyerrwffegheknek myatta el menwen megh foyttyaat es nem teremthnek gymel-

czôt Ky kedeegh yo földben esyk, azok ollyanok; kyk yo zywel es eedeſdeden halgathwan az Iſtennek ygheyeet ezekben tart-tyaak, es gymelczôt teremthnek mynden bekeſſeeghben:

Ez zent ewangeliom, ennen magaban yolleheth nagy nehez 5 ertelmet yelentene. De maga az edes ydwezeytew Ieſus: ky myndenekneel yob meſter: nylwan ky yelentee ertelmeet es meggh magyarazaa az zent tanoythwanyoknak kerdeſſôkre. De mynd azon atal Bodoghſſagos zenth ghergel' doctornak monda zerent neegy reend bely tanwſlagokat vehetwnk ky ez may zent 10 ewangelionbol yeleſkeppen. Elezer, ky legyen az magh vetew ember. Maſodzer my legyen az magh. Harmadzer myt yegyeznek az helyek hol oth az magok eſnek: Negyedzer mynemw feld az: hol oth az magh fok gymôlczôt teremth.

Mynddennek elette azerth az mag vetew emberen ertetyk 15 wrwnk Ieſus xpus: ky akkôron meene ky vethny, mykora ew zenth orzagabol le zalwan ez vylaghnak mezeyre teſth zerent zyleteek az zepletelen zyz marianak mehetwl De kerdhethnee vala ky My oka hogy ennenmaga az edes wr Ieſus 133 xpus meene ky magh vethny, || Doctoroknak mondaſok zerenth 20 kethkeppen valo okokat talalwnk rea: Elezer az feldnek zykſſeeghes voltaerth, kyn ertetyk mynd ez zeeles wylagh. Merth ha ew zenth feelſſeeghe el nem yewth volna, ſoha ez vylagh yo es haznalatoſ gymelczôt nem teremtoſ volna ydweſſeegre, es ſoha az Iſteny atokbol ewtet ky nem vehette volna: kyben eſeth vala 25 az elſew bynnek ydeyn, Errôl mongya zent yſayas pptha kônyweenek elſew reezeeben ha az meennyey ſeregheknek wra Iſtene mynekwnk magot nem hagyot volna, az az ew zent 30 ſſyaat ez vylaghnak meg nem ygyeerte volna Mynt Sodoma es gomora: ollyanok votwnk volna, kyk egy zem pyllantaſban el vezynek. Maſod oka lelky mywelteteſnek haznalatoſſaga: hogy zeegheen byneſ neepeknék ew zywek haznalatos gymelczôt teremteneenek, kyrôl vgy mond zent Agoſton doctor, hogy egy wr Iſtenhez terth ember awagy zeretethen eelew yob wr Iſtennek elette: honnem mynd ez vylagh byneſekkel tellyes leween 35 Maſod tanwſlagh: Hogy az magon erthettyek Iſtennek zent ygheeyeet: kyt hoza es hymte ez vylagra: ennen maga wrwnk Ieſuf xpus: az mennyey paradyczomnak kerteebôl, kynek anneé haznalattya leen es vagyon, hogy az eelôk ew vele meggh

nem halnak, az hallottak fel tamadnak, Az ygazak megh dyczô-
 wltethnek, az bynefek megh ygazwltathnak, es korok beteghek
 myndenek megh gyogywltathnak, Mynemw nagy tyzteffeeghel
 kedeegh es meltoffaggal kel ewtet halgathny es tartany zent
 agofton megh tanoyth reea mondwan, hogy nem kyfseb tyztef-⁵
 feeghel es felelemmel awagy zeretettel kel wr Istennek zengh
 ygheeyeet halgathny: mynt az ew zenth testeet veereet
 gyonal wtan veenny: mert az ew zent teste es, wr Istennek
 ygheeyevel aldatyk es zentôltetyk, Es nem kyfseb bynnek
 lattatyk: mykoron wr Istennek zent ygheeye resten tw-¹⁰
 nyan hallgattatyk mynt ha az ew zent testeet az saar-
 ban vethneek. Merth egyk ollyan zykfeegh embernek ydwe-
 feegheere mynt az mafodyk, egyk ollyan zykfeegh embernek
 byne boczanattyara mynth a' mafodyk, egyk ollyan zykfeegh
 az meenyey dyczôfeegre mynt a' mafyk. | Harmad tanwssaagh.¹⁵
 Mynemw helyeken effendyk, myt yegyez: wgy mond az zent
 ewangeliom, Nemell efek az wt felen: es megh nyomottateek.
 Ez eellyen magon ertethnek mynd azok kyk ez wylagon gye-
 nyerwfeghben eelnek es pokolbely erdeghnek kyzleletyre hamar
 haylandook. Ezekrôl mongya zent Iob kenweenek tyzen kylen-²⁰
 czed reezeeben, latrok yeweenek en hazamra, es wtat teenek
 en rayttam atal, mert az ollyanok bator hallyaak az zent
 ygheet De myert nythwa tarttyaak az ew zywokeeth, hamar ky
 veezy onnan az zent Irafnak ertelmeet az pokolbely erdegh,
 hogy gymelczet ne teremzen Nemellyek efnek az magban²⁵
 kôwef felden, es myert gyôkerek nem leheeth hamar ky aznak:
 kyn ertethnek az keweelyek, kyk mykoron hallyaak az zent
 ygheet, megh nem tarthattyaak merth semy fundamentoma nyn-
 czen az ydweffeghnek ew benne: ky hymtôztetyk az zent alazatof-
 faghnak harmattyawal, kyrôl wrwnk Iesus wgy mond Math. Vala ky³⁰
 ennenmagaat meg alazya ffeel magasztatyk, az az menyeknek orza-
 gaban, Nemellyek efnek: az tewyf kôzet: es megh foytathnak
 Ezen ertethnek az fefweenyek, es kazdagok, kyknek ew zywoke az
 zorgalmatoffagban forogh, kyknek ew lelkek wntalan ott vagon
 hol keenczek, Errôl monga zent Agofton doctor. O kereztyyen³⁵
 ember, ha kenczôt kywanz: mynt ewtet leelted ottan nywgodal-
 madat el vezttôtted merth mykoron wygazz akkoron ees ew
 rola gondolkodol, ha alwzz orwokrol almadozz Nappal zorgalmaf
 vag rola eeyel feeelmes: eennen yfmered hog koronkeed

zeeghen wag. Azert nem lehet hogy egyzerff mynd wr Istennek zent ygheeye es ez eellyen zorgalmatoffaag embernek zyweeben lakhaffeek.

Neegyed tanwfflaagh: Mynemw föld az kyben yo gymelez
 15 leezen. Mondatyk kerezettyen embernek ayoytatof alazatos
 kegyes: es erwöndetes zywe lelke, ky eremesth akarya hallany
 134 es meg tanwlly Istennek akarattyaat || Es ew ydweffseegheenek
 wtaat, kyröl zent Iacob apostol wgy mond, myndden alazatof-
 faggal fogaggyatod be ty zywetökben az eelew Istennek yghee-
 10 yeet, Embernek kedeg ew zywe lelke mondatyk yo feldnek,
 mykoron wr Istennek ygheeyeenek magvaat megh nem vezty
 awag megh nem rotazttya, hanem megh eelezty es megh
 bewöyty hogy fok gymelezöt teremezen: myndden alazatoffagh-
 ban es bekeffseegh tartasban, es yo remeenfeghben.

15 Fa[r]ffangh vafarnapnak Ewangelionak

Ez zenth ewangeliomot eredeth zerent yrta megh Bodog-
 ffagos zent Lucacz kenyweenek tyzen Nyolczad reezeeben, Es
 zenth Mathe kenywenek hwzad reezeeben, Es zent Mark tyzed
 reezeeben, Es leen kezdety az ydöben mykoron wrwnk Iesus
 20 xpūs emberffseeghe zerent volna harmyncz harom eztendös, Es
 mondaa ez zent ewangeliomot vyragh keddön ew zent halala-
 nak elette, Ez zenth ewangelionnak elette kedeegh teen
 emleközetöt ew zent tanoythwanyinak ez wylaghyaknak el
 haggaffarol mondwan. Senky nynczen oly ky ew hazaat el
 25 haggangya, awagy zyleyth awagy attyaffyayt, awag feleffseegheet
 awagy ffyayth, wr Istennek zent orzagaerth, ky sokkal tebbet
 nem veegyen eerette, mynd ezen vylagon, mynd a' mafykon,
 Ezek megh mondwan, kőwethközyk ez may zenth ewangeliom,

Ewangelion

30 Az ydöben vevee ffel ihs ew tyzenketh tanoytwanyt tyt-
 kon: es monda ewnekyk | yme ffel megyewnk Ierwfsalemben es
 bel tellyeffewltethnek myndenek kyk yrwan vannak az proffe-
 taak atal embernek ffyarol. Mert el arwltatyk pogan neepeknék.

es megh czwffoltatyk, es megh oftoroztatyk, es megh pekdefte-
tyk. Es mynek wtanna meg oftorozangyaak megh ôlyk ewtet
es harmad napon ffel tamad: ewk kedeegh femyt ezegeben nem
erteenek, mert ez [yghe] bezeed el vala enyeztethween ew tewlôk es
nem ertyk vala kyk mondathnak vala Leen azonkezen hoky ⁵
kôzelghethneenek Ierykohoz. Es yme egy vak yl vala az wth
felen koldwlwaan. Es mykoron hallanaa az fereghet azon el
meenny: [Es megh] kerdy vala my dologh volna az. es mondanak
ewneky: mert az nazarethbely Iesus menne azon el Es kyayt-
tya vala mondwan Daidnak ffa Iesus yrgalmaz' en velem. Es ¹⁰
kyk elôl mennek vala rongallyaak vala ewtet hoky vezteglene.
Ew kedeeglen anneeval ynkab kyayttya vala. Daidnak ffa
yrgalmaz' en velem. Megh alwan azert Iesus paranczolaa ewtet
hozya hozny: Es mykoron eleybe ywtot volna: megh kerdee
ewtet mondwan: Myth akarz teweled tennem. Es az vak monda, ¹⁵
Vram hoky lassak. Es Iesus monda ewneky. laaff, az te hytôd
teeghed ydwezeytôth: Es leghottañ latha, es kôwety vala ew-
teth dyczeerween wr Iftent, Es mynd az fok neep, hoky azt
lataa: dy||czeereteth monda wr Iftennek. 135

Ez may zenth ewangeliombol kett rendbely tanwffagot ve- ²⁰
hetwnk, Elezer hol oth wg monda ydwezeytenk, yme ffel me-
gywnk Ierwsalemben es embernek ew ffa el arwltatyk, Mafod-
zer az wknak meg vygaztassaban, Elezer azert akaraa az eedes
ydwezeytew Iesus ew zent kennyaat halalaat ky yelenteny,
mynek elette el kezdehneek hoky mynden hyw kerezttyn neep- ²⁵
nek peldat adna, Merth vala ky az mennyey zent paradyczomnak
dyczôffeegheeben akar be menny: elezer kewesse wr Iesuf
xpufnak zent kennyaat halalaat, kyrôl zent pal apostol wgy yr
galattayaknak yrth leweleenek ewthed reezeeben, kyk Cristuf
reezeere vannak ennen testôketh megh fezeytôtteek, myndden ³⁰
gyenyerwffeeghyvel es byneywel, az az femyben nem enghed-
ween az gonofflaghnak: Zenth peter apostol megh wgy mond Az
aldot wr Iesuf xpuf keenth zenwede my erettewnk peldaat
adwan mynekwnk hoky kôwessôk az ew laba nômaath, Zenth
Ber. do. megh wgy mond, kerezttyn embernek naponkeed valo ³⁵
leczkeyeenek kel leenny, wrwnk Iesufnak xpufnak zent keen-
nya halala. Annak okaerth kedeeg vety zemwnk eleeben xpûs
Iesus az ew zent keennyaat hoky ha mykoron tôrteenyk my-

nekwnk vala mynemw kesertetôt awag nyomorwlagot zenwed-
 nwnk, az ew nag zent keennyara tekeenthween kynnyebben
 zenwedheffök: mykeppen zent Ber. doct. mongya: Zenth gher-
 gel meg wgy mond: Nynczen oly nehez dologh ez vylagon kyt
 5 kynnyen el nem zenwedhet ember: csak az ew aldót teremte-
 yeenek zent sebeyth zeme elött hordozya, Zent paal apostol
 meg wg mond: gondollyatok azt ky eellyen nag zernywffe-
 ghôt zenwedôt az bynesek myat, hog ty es ne faraggyatok ty
 elmeetekben. Ez ywffon eztekben, az edes Isteny vygaztalo
 10 bezed mondwan fflyam, Ne akaryad heeyabban el mwlatnod
 wr Istennek ynteeffeeth megh ffe faragy alatta: mykoron ew
 myatta meg feddetöl: mert kyt zereth wr Isten megh feddy es
 meg oftorozya. |

Mafod tanwffagh adatyk az zent ewangeliombol, mynemew
 15 dologh magyaraztatyk az vakon Doctorok mondafok zerent Ez
 vakon ertetyk tellyes embery nemzet, Ierikon ez gyarlo wylaagh,
 merth mykoron az edes ydwezeytew Iesus ez vylagra le zalla lath-
 wan embery nemôt megh vakwlván yrgalmaffagra yndwltateek
 raytta, es az ew zent kegyelmes Isteny malazttyaath megh be-
 20 weythwen megh vylagofoytaa ewteth, hogy meg yfmernee ennen
 magaat, es az ew zent teremteyeet, es el hanna az balwaan
 ymadalfth, az eegy eelew Istennek yfmeretyeerth. Azonkeppen
 lelek zerent vala ky megh akar gyogywltathny wr Istenttwl,
 halgaffa gyorffan wr Istennek zent ygheeyeet es az zent yrafth
 25 ky embernek lelky zemeyt meg nyttya az Isteny ygaffagnak
 yfmeretyre: Mafodzor yweczen kyaczon ereffen wr Istenre my-
 keent zent fufanna ew nyomorwlagaban Harmadzor ygaz es
 ereff hytee legyen, kynel kyl lehetethlen kellemeteffee lenny
 wr Istennel: Azert mondaa Idwezeytenk Iesus ees az vaknak,
 30 laaff, az te hytöd teghód ydwezöytôth, es halaat ada wr Isten-
 nek raytta, hogy wr Isten annce yot tett volna ew vele, dyczer-
 wen ew felfegheet mynd halalygh:

finis est de ewangelys vsque ad ad quadragesimam

Hic sequ de Cap Ieywny quadrag de quibus alio loco

35 Ez ewangeliomot eredet zerent yrtta megh bodoghffagos
 zenth Mathee kenweenek hatod reezeeben, Es zenth Lucacz xi.

Ez ewangeliomnak elette azon kapitulomnak emlekôzyk arrol, mykeppen wr Iesus megh tanoyttaa ewket a' pater nofternek ymaczagara, annak wtanna mondaa ewnekyk ez zent ewangelio-mot ||

AZ ydôben monda Iesus ew tanoythwanyak. Mykoron¹³⁶ beyteltek ne akaryatok ollyan zomorwk leenny mynth az keepwtalook, kyk megh terlyk ew orczayokat hogy tetteffenek embereknek beyteleknek Byzon mondom tynektek, merth el vet-teek ew erdemeeth. Te kedeeglen mykoron beytelz, enezed megh te feyedet olayal, es the orczadat moffad megh hogy ne lataf-¹⁰ faal embereknek beytelenek De az the mennyey atyadnak ky reytekben vagon: Es az the mennyey atyaad ky laat teghed reytekben megh fyzety teeneked Ne akaryatok keenczet gyey-teny ty magatoknak ez felden hol rofda es moly megh emeez-tyk. es hol az orwok ky affaak es el wrozyaak De gyeyczetek¹⁵ kenczeth tymagatoknak menyorzagban hol sem rofda, sem moly megh nem emeeztyk. es hol az orwok ky nem affaak el sem wrozyaak. Mert vala hol vagon az the keenczed, ott vagon az the zywed ees.

Wr Iftennek zent Newe dyczeeretyre es my lelky ydwef-²⁰ feghes tanwffaghwnkra Neegy reend bely tanwffaghwnk leezen ez may zent ewangelimbol,

Elfew, ky zerzee ez zentffeghes beyteth Mafod myoka-ert zerezetetek ezen keppen hog negywen napyglan nem kellene hwfth eennye. Harmad my okaerth | Kel el kezdeny zerdan, es nem²⁵ eegyeb napon Neegyed myokaert kel ez may napon hamwt zentelny es proceffioth yarny: Ezeknek nem kyfded oka vagon zent Irafban: Elezer azert lassok meg ky zerzette ez beyteth Erre doctorok azt mongyaak hogy anyazent egyhazban zent peter apostol zerzette: kynek mynden zenthffeghben gondot kel³⁰ vala anyazent egyhazrol. Hogy kedeegh hofweeth ynnepeenek elette kellene beytelny: okat vetyk Merth ha a' my edes ydwezeytenk ez zamof zent Napokban nagy swllyaf penitenciat: kyt nagy keferw keennal halallal tellyefeyte be nagy peenteken: az my Idwefseghwnkeert kellene mynekwnk es azon napokon pe-³⁵ nitenciat tartanwnk, es ew vele es raytta bankodnwnk: es az ew zent kennyan halalan halaat adnwnk Mafod oka mert my-ert termezethnek yndwlattya zerent azon ydôben embernek vere

ffel yndwl, es haylandob mynden bynre: Azon ydöben ydwessee-
ghesb vona embernek ennen testeet, veereet, megh ehnyhtenyé
hogy mywel kynnyebben magaat byntwl megh ohathnaa wr Isten-
nek zerelmeerth

5 Masod tanwssaagh My oka hogy negywen napyg hwfth nem
kel eennye Oka ez. Merth mykeppen ooh terweenben wr Isten-
nek ew temploma Negywen hath eztendeegh eppwlteteek ffe.
Azonkeppen lelek zerent: Cristuf Iesufnak ew zerelmef templo-
maat, my lelkwket testwnket kel ffe eppeytenwnk lelky yo-
10 zagokban: mynden byneynkröl tellyes es ygaz penitenciat
tarthwan. Ez zenth beythnek kedeegh dyczeretes es ydwessee-
ghes votaas harom okokbol yfmerhetwnk megh. Elezer zemeelnek
meeltoslagabol. Mert kezdettwl foghwan paranczolwan volth wr
Istentwl Mykoron elezer megh hagyaa Adamnak es Ewanak
15 hogy zenwedetseegeth tartananak es ne eenneenek az meg
137 tyltot faanak || Gymelczeeben, merth vala meel' napon eenneenek,
ottan halalnak halalaawal halnanak megh: Annak wtanna ooh
terweenben es zent Moyses es yllyes ppthaak es Negywen
ee nappaa beyteleenek, kyth megh Confirmaalwan az edes wr Iesus
20 xpūs: esmegh negywen ee es nappaa beytele az pwztaban,
eehen zomehon mynt az zent ewangeliom mongya Az zent
apostol ees hofweeth naptwl foghwa negywen napygh beytelee-
nek es az wtan eerdemleek veenny az zent lelket pynkest nap-
yan, Towabbaa ez zamof zent napoknak peldazattyara azth es
25 ezwnke vehettyek, hogy mynd ooh terweenbe, mynd wy ter-
wenbe wr Istentwl megh vagon paranczolwan, hogy vala my-
nemw yozaggal wr Isten embert zereth, eelteeben myndenböl
ky aggya tyzedeet wr Istennek kyth be ees yrttanak az ter-
ween kényben Azerth mynden kereztyennek atok alat be kel
30 tellyeseyteny: Illyk azert az zent ydöknek es tyzedeeth wr
Istennek be zolgaltatwnk: nagyob Isteny zolgalattal es peniten-
cia tartassal: hogy hamaraban nyerhessek ew zent Istenssee-
ghenek yrgalmaasagaat es malazttyaat:

Harmad tanwssaagh. My oka hogy zerdan kezgyek el a'
35 beyteleesth. Ennek nylwabban valo okaat nem talallyon, Merth
az my eedes wrwnk Iesus es azon napon meenthy ky az pwz-
taban beytelny Negywen ee s nappaa mynden eetelnél es
ytalnaal kyl: De Anyazent egyhaaz az ollyan beyteth: kerezty-

tyen neepttŵl megh tyloth: Az okaerth hogy ſenky az Iſteny meltoſſaghoz es teheczeekhez ennen magaat ne haſonlya, De ha ky teennee es, nem vona ydweſſeeghes

Negyed tanwſſaagh: My oka hogy hamwt zentelnek, es ala-
zatoffagnak okaerth mynddennek feyeere vetyk, mondwan Em-⁵
lekőzyeel meg ember rola merth hamw vagy eſmegh hamw
leez Annak wtanna zenth proceſſiot es yarnak az zenth egyhaznak
kőrwle: Mynd ez eellyen zerzeefek nem eegyebet hanem az
lelky vyfkodaſth yegyzyk: | Teſthnek, erdeghnek es ez vylagnak
ellene, Annak wtanna keryek az mennyey dyczőſſeeghes zen-¹⁰
teknek ſeghedelmeketh, hogy ellene alhaſſwnk mynden bynek-
nek es gonoffagoknak, mondwan. Sanete Deus miſerere nobis
Sancta maria, ora pro nobis. Omnes ſancti et ſancte Dei orate
pro nobis: peccatores te rogamus audi nos ꝛet.

Wgy mond azert az zenth ewangeliom, mykoron beyteltek,¹⁵
ne leegyetek zomorwak, mynt az kepwtalok: mert byzonyawal
az ollyanok ymaran ezen vylagon az ew mwkayoknak el-vet-
teek erdemeet: az hewdyczőſſeeghet: kyn azth erthettyek hogy
nem kellemetes wr Iſtennek az keep mwttatoknak ew zenwedee-
fek, ez vylaghy dyczeerethnek okaerth, Hogy kedeegh kelleme-²⁰
tes legyen wr Iſtennek elette embernek ew beyty: Neegy
dolgok keelnek hozyaa. Elezer hogy annak elette tyztan meg
gyonnya mynden byneyth, es wé kezge el az zent beyteth,
oka ez, mert ha bynben teezy az yooth nem kellemetes
wr Iſtennek ſem ennen maganak, Maſod hogy yo es zenth ygye-²⁵
közettel teegye: es ne ez embereknek latattyara Harmad hogy
teekelletefſeghel teegye az beyteth, kyről wé mond zent Tha-
mas doctor, hogy hwz eztendőnek felette mynden ember tarto-
zyk tellyeſſeeghel csak beteghſeegh meg ne tyleza, awagy veen-
ſeegh awág nehez dologh awág eegyeb okoffagos ok kyk nem³⁰
tartoznak reea.

Negyed, hogy ha erteke vagyon rea ymaczagot es alamyſ-
naalkodaſth teegyen, merth zent Bernald doctornak mondaſa
zerent az keth zarnyon emelkődyk ſſel embernek ew beyty wr
Iſtennek eleybe: mert az kegyethlennenk, ozoraſnak, parazna-³⁵
nak, torkoſnak, rezthnek es twnyanak ew beyty nem kellemetes
wr Iſtennek elette, De ha ky yoth yo ygyeközettel tezen, az
ollyannak aduak erdemet menyorzagban,||

138 Az ydôben. Mykoron be ment wona Iesus kaffarnaomba hozyaa yarwla azeert Centurio keerween ewtet es mondwan Wram az en gyermekem en hazamban kezweenben fekzyk, es gonozwl gyettretyk Es monda ewneky Iesus En oda meegyek
 5 es megh gyogyoyttom ewtet. Es felelween Centurio monda Wram nem vagyok melto hogy be yey en haylokom alaa, De csak paranczoly ygheeddel es megh gyogywl az en gyermekem. Merth en es ember vagyok hatalmassaagh alatt vettethween vytezeketh tarthwan en alattam. Es mondom eeggyknek meny el, es el
 10 megyen: Az mafodyknak yewy ede es el yew. Es az en zolgamnak teed azt. es megh teezy: halwan azt azert Iesus czodalkozek raytta. es ewtet kôwetôknek monda Byzon mondom tynektek Nem talaltam ennee hytet Izraelben. Mondom kedeegh tynektek, hogy fokan yewnek nap kelettrôl es nyugattrol, es le
 15 telepednek Abrahannak. es ysaakkal, es Iacobbal mennyeknek orzagaban. Az orzaghnak kedeeglen ffyay ky vettethnek az kylflêw fetethffeeghekre. Ott lezen syralom es fogaknak czykorgatassa. Es | monda Iesus Centurionak. Meny el es mykeppen hytted legyen teeneked, es meg gyogywla a' germek azon ho-
 20 raban

Az ydôben monda Iesus ew tanoythwanyanak. hallottatok mert mondwan vagyon a' reeghyeknek zereffed the baratodat es gylôffeegben tarczad the ellenffeeghedet. En kedeeglen azt mondom tynektek zereffeetek ty ellenffeeghteket, es yol tegyetek
 25 azokkal kyk gylôltenek tyteket, es ymaggyatok tyteketh haborgatokeert es nyomorgatokeerth, hogy leegyetek ty atyatoknak ffyay ky mennyeghben vagyon, ky az ew napyaat fel tamazt-tya mynd yokra mynd gonozokra. es effeth aad mynd ygazakra mynd hamyffakra. Ha azert zeretytek azokath kyk tyteket
 30 zerethnek, mynemewtewk lezen Nem de az nylwan valo bynesek ees teezyk azth? Es ha ydwezlendytek ty atyatok ffyayth csak myt teeztek towabbaa? Nem de az hytethlenek es tezyk azt? Leegyetek azert ty teekeelletefek mykeent az ty mennyey atyatok es teekeelletes. Wegyeetek eztekbën hogy az ty ygassaghtokath ne tegyeetek emberek elôth hogy lattaffatok ew tewlôk.
 Mert ha wê leend nem lezen eerdemetek az ty atyatoknaal, ky mennyeghben vagyon Mykoron azert alamyfnat || (Az eredetiben ezután egy üres lap.)

Eeth el kezdetykeztendenketh walo zentek yllew 140
ynnepenek ewangelioma.

Elezer egyhaznak zenthfege napyarol.

AZ ydôben Be menween Iesus yaar vala Ierycoban Es yme egy Zakeuf new ember: ky vala az nylwan valo bynefek 5 nek feyedelmek: kazdagh es vala ew es eenczelkôdyk vala Iesufth lathathni ky vona: es nem leheth vala az sok neeptwl merth ew allapattyaban kyfded vala: Es elôwe syethween haga ffele egy Bacoleza ffara, hogy onnan lathathnaa ewtet: mert mellôle keel vala el menny. Es mykoron az herre ywtot vona: 10 ffele tekeenthween Iesus, lataa ewteth es monda ewneky: Zakhee hamar zaal le, mert ez may napon az the hazadnaal kel ennekem lakoznom: Es syethwen le zalla es hazahoz fogadaa ewtet nagy eremmel Es mykoron mynd azth lathnaak zwggodlnak vala raytta mondwan: merth az bynes emberhez terth vona: Elôwe 15 alwan azert Zakeos monda Iesufnak. Wram ym mynden yoza-gomnak hasonffeleeth zeghenyeknek adom: es ha kyt megh karo-foytottam neegy keppen adom megh. Monda Iesus ottan ewneky: Mert ez may napon ydweffeegh adatot ez haznak: myert ew ees Abrahamnak ffya leegyen: Mert wgyan es kerefghethny yewt 20 embernek ffya: es ydwezeyteny az ollyant ky el vezeth vala.

Ez may zenth ewangeliomot yrtta megh Bodoghfagos zenth Lucacz ewangelista kenyweenek tyzen kylenched reezeben, kyben wr Istennek seghedfeeghewel harom nemes tanwlagwnk leezen lelkwnek ydweffeegheere. Elfew lezen Anyazenth 25 egyhaznak zentôlendew melfosagarol: kynek nylwabban valo yfmeretyre megh kel twdnwnk hanykeppen magyaraztatyk az zenth egyhaz: kyre reea felelween doctoroknak mondafok zerent Ewthkeppen valo egyhazat talalwnk zenth egyhazban: [kyth] kynek

okaat es fundamentomaat talallyon bôlez egyk kenyweenek
 nyolczad reezeeben prouerbiorum VIII. hol otth wgy vagyon megh
 yrwan Az Isteny bôlczesseeg hazat zerzee ennen maganak es
 heet ozlopotat vaga ky ew alaya, Doctoroknak magyarazattyok
 5 zerent. Ez nemes haaz awagy egyhaz ewt reezre oztatyk awagy
 veetetyk, Ellfew mondatyk: mynd az meennyey kezenfeeghes
 eeghek: mafod wralkodoo meennyey dyczôfeeghnek haza. Har-
 mad vytezkôdô anyazent egyhaaznak haza. Neegyed: kerez-
 141 tyen embery leleknek hayloka, Ewtôd: az edes || Zepletelen
 10 zyz Anya marianak tyztha meehenek bodoghflagos hayloka, Az
 ellfew hazban, az az mennyek orzagaban lakozyk az wr Isten-
 nek zenth bôlczesseeghe Allattyazerent, hatalmaffaga zerent es
 yelennen valo zemeelye zerent: kynek heeth ozloppy mondathnak
 heet kylemb kylemb eghek: kyk ew helyeken ereffen meg ma-
 15 radnak, es lattatyk nemykeppen ha ew raytok allana az meny-
 orzaagh Errôl emlekôzyk zenth Barwk pptha kenyweenek tyzed
 reezeben, mondwan Oh Izrael meely yghen nagy az wr Istennek
 haza, Es yghen zeeles az ew erekfegheenek helye. Ezenrôl
 ertetyk ydwezeytenknek ees mondana az zenth ewangeliomba.
 20 Ha ky eeth vala myt el hagyand az Istennek orzagaerth zaaz
 anneeth adnak erette. Ezenrôl mongya zenth pal apostol ees:
 Atyamffay nynczen eeth megh maradando varaswnk, De yewen-
 dôt kerefwnk kyben ha ky egyzer be menend soha tebbee ky
 nem yew, az az mennyeknek zent orzagabol Mert zent Agofton
 25 doctor atyanknak mondana zerent wgan ees az vegre teremtette
 wr Isten az embert: hogy az erek bodoghflagra mennyen es
 erekke oth lakozyek

Mafod egyhaza vagyon az wr Istennek ky mondatyk gye-
 zedelmes es wralkodo anyazent egyhaz, ky mondatik mynd
 30 az mennyey bodoghflagos zenteknek dyczôfeeghes eeggyesseeghe:
 kyben lakozyk zent zynce zemeelye zereneth. Merth az mennyey
 zentek koronkeed zynrôl zynre es yelennen lattyaak az myn-
 den hato wr Istenth, mynd az dyczôfeeghes zent haromfaghnak
 zemeelyeben: Ennek heeth ozloppy mondathnak heeth rendbely
 35 mennyey zenteknek dyczôfeeghes kary, az az angyalok, patri-
 arkaak, ppthaak, apostolok, martyrok, confessorok es zyzek:
 kykbôl es kyknek myatta az wr Istennek meennyey zent haza
 es orzaga megh ekesflwtetet es zereztetet, mykeent eg nemef

kew ozlopokkal. Erről monga zent dauid az zoltaar kenynek nyolczwan harmad reezeben Bodogok mynd azok kyk lakoznak az the hazadban wr Isten, erekkwl erukke dyczernek teghedet. | Harmad egyhaza vagy on az wr Istennek ez wylagon valo vytezkódó anyazenth egyhaaz: az ygaz Abeltwl foghwan mynd⁵ addeegh mygh ez vylagh ez veeghezyk kyben lakozyk az wr Isten zenthfeeghkeppen, kynek heet ozloppy mondathnak az heet egyhazy zenthfeeghók kyk anneewal dragalatosbak es tekeelletefbek az ooh terweenben valo zenthfeegheknél es aldostatoknal, myneewel lelkyekbek, es erekkwl valok, Erről mondaa¹⁰ Aggeuf pptha kenyenek masod reezeben Nagyob leezen ez wtollso haznak ew dyczófeeghe honnem az elfsewnek, az az, anyazent egyhaznak ky wtolban yfmertte megh az wr Istenth, honnem az sydok sinagogayanak. Negyed egyhaza vag on az wr Istennek: ky mondatyk embery okos leleknek hayloka: kyben¹⁵ lakozik az wr Isten lelekzerent, az az lelky ereffeeghzerenth, kynek heeth ozloppy mondathnak heeth lelky nemes yozagok, twdnnya ylyk: zent hyth, remeenfeegh, zent zeretet: Ereffeegh, ygassaag, meerteekleteffeegh, es tyztassaag: meel nemes yozagok zenth Alberth pyspek mondana zerenth eennen alool ez²⁰ feldyeknek dohabol ffe emelnek emberth lelkwstwl testestwl wr Istenthez mennyeknek orzaganak bodoghlagaban. Ewtód egyhaza vagy on az wr Istennek az eedes zepletelen zyz marianak meehé ky kezdettwl foghwa wgyan arra zentelteteek es valasztateek, hogy az wr Isten tellyeffeegghel testhy termetet zerent ewbenne²⁵ lakozneek, ew benne fogantathneek, ew belólee ees zylethneek ez wylagra, ez vylaghnak ydwesseeghere es megh valthlagara, kynek heeth ozloppy mondathnak heet zenth ppthaak myath ky yelentetet czodalatos yegzeefek, twdnnya ylyk Noe Barkaya, az zewethffeeghnek zekreeé az langozo Bokor, Aaronnak vezzeze³⁰ Gedeonnak gyappywya: Salamonnak keraly zeky, es az be rekeztet kappw, kyról nylwabban vagy on az profetaknak kenywekben megh yrwan: kyken magyarasztatyk zyz marianak meltosaga. ||

Masod tanwflagh adatyk Ez may zenth ewangeliom mellee¹⁴² My okaerth zentelyk megh az zenth egyhazat. Doctorok ennek³⁵ három yeles okaat vetyk, Elezer Isten felöl. Masodzor az zenth hely felöl Harmadzor mynnen felölwnk Istent felöl ez yeles oka: mert meegh ooh törwenben megh vagy on hagywan es

paranczolwan moyses atal, hogy a'hol ew heelh valazth magan-
 nak, oth rakyanak ewneky egyhazat es zent oltarth es azon
 aldozyanak ew zent Istenseegheenek oth teegyenek ymaczagot
 es dyczeeretet. Annak ymaran meltofagaert, hogy nagyob melto-
 5 faggal dyczeerhesseek az zenth Istent, mykeent ewnnen maga
 mondaa pptha atal, zentek legyetek mert en zent vagyok,
 Erről mondaa zent David pptha ees Heethzer mondeek en
 dyczeeretet teeneked wr Istén napyaban az te ygaffagos ytee-
 letednek felette, Annak okaert zerzette Anyazenth egyhaz az
 10 veternyet merth ydwezeytenk Iesus xpus eeffely koron zyletet
 ez vylagra az my ydweffeeghwñkerth: Es eeffely koron fogatta-
 teek megh az my meg valthfagwnknak okaert. Es hogy haynal
 eleyn tamada ffeel hallottaybol az my dyczôseeghwnknek okaerth,
 mynd ezekről kel akkoron mynd tellyes kereztyen anyazenth
 15 egyhaznak nagy halakat es dyczereteketh adny az wr Istennek.
 Masod dyczeeret lezen anyazent egyhazban az prima hora, mert
 wrwnk Iesufth xpust akkoron vyveek pylatosnak foghwa. Es
 hogy akkoron yeleneek megh ffeel tamadwan hallottaybol az harom
 mariaknak. Harmad hora koron esmegh dyczeeret mondatyk. Merth
 20 akkoron kyaytaak halarra wrwnkat az fydo fereghek pylatof
 zeky elôt mondwán, fezeycz meg fezeycz megh ewtet: Azon
 horaban ees kôfôzteteek az kew ozlophoz es megh oftorozta-
 teek: Annak wtanna az horaban boczataa el az zenth lelket
 ees pynkefth napyan az zent Apostolokra. Neegyedzer lezen
 25 dyczeeret hatod horan: mert akkoron emelteteek ffeel az magaff
 kerezthffara, es nagy fetethseegh fogaa be mynd ez vylagot
 Annak wltanna Aldoza napyaan akkoron teen wtolfo ebedet ees
 az tanoythwanyokkal, Ewtôd dyczeeret lezen kylenczed horan,
 mert akkoron boczataa ky az my edes wrwnk Iesus az ew
 30 zent lelkeet az magaf kerezthfanak zent oltaran. Es az vytez
 zent oldalaat atal ôklelee ew hegyes czwezayawal Es annak
 wtanna akkoron meene fel menyorzaghnak bodoghlagaban
 ees, Hatodzor lezen dyczeeret veezernye koron mert akkoron
 moffaa meg xpus az ew tanoythwanyynak labokat az veegh
 35 vaczoran, es zent testeet zent veereet meg zentelwen, ewnekyk
 adaa: Annak wtanna akkoron yeleneek az ket tanoythwanok-
 nak ees menwen Emauf varafban kyk az -kynyer zeghefen
 megh ysmereek, Hetedzer lezen dyczeereth Completa koron,

mert akkoron teeteteek az koporffoban ydwezeytenknek zent teste. Es annak wtanna ew fel tamadasanak wtanna, akkoron ayto be teweene yeleneek az zent apostoloknak ewket meg vygaztalwan: es bekefeeghet hyrdethveen Elezer azert mynd ez eellyen isteny dyczeeretheknek okaert meltan zenteltetyk⁵ megh anyazent egyhaznak helye,

Mafod oka myert meg zenteltetyk azon zent helnek oka, hogy oth nagyob zeretettel lakozyeek az wr Isten Azzonywnk zyz Maria. Es az zenthek zent angyalok, wgy mond rola zent Dauid pptha. Illyk wr Isten hogy az the hazad megh zentel-¹⁰ tessleek, mynd erekkwl erekke, Hytwnkkel azt hyzyek hogy oth lakozyk az wr Iesus xpus allattya zerent Anya zenth egyhaznak heef zenthseeghyben, yelessen az tyztolendõ oltary zenthseeghyben, kyk kôrwl koronkeed yelen vannak az zentek zenth angyalok, Errõl mongya zent Ianos latafarol valo kenynek¹⁵ hwzon eegyed reezeben, yme hol az Istennek zent hayloca, hol oth eegyetembe lakozyk embereknek ffaywal, Ezenrõl mondaa ennen maga ees ydwezeytenk Iesus: zent Mathe vtolfo reezeben yrtaa megh: yme en ty veletek vagyok mynd ez vylaghnak veegheeyglen az oltary zenthseghnek aldozattyaban mynd ez²⁰ okaert azert zenteltetyk megh aña zent eghaz. ||

Harmadzor zenteltetyk megh anyazent egyhaz Ennen¹⁴³ maganak meltofagaerth. Es pokolbely erdeghnek hatalmanak el tõreeseerth, hogy oth ne wralkothasseek embery nemnek ellensege, Errõl wgy Bodoghsgos zenth ghergel doctor, hogy egy ydõben²⁵ adanak egy egyhazat az hyw kereztyeneknek kyth annak elette poganok es erethnekek byrnak vala: Mykoron azert egy yambor kereztyen pyspek megh zentelnee Az hyw kereztyenek kik oda gywltenek vala, erzeenek labok kôzõt mynt ha fok dyznok ky fwtottanak vona az egyhazbol: es nagyok kezdeek czodalny³⁰ Annak wtanna megh yelentee wr Isten, hogy az fertelmes pokolbely zelletek fwtottanak vona ky [ottan] onnan kyk oth lakoztanak: kyk nem tyrhethween az zentelesth, onnan el mentenek: mert az vtan volt Istennek es az zenteknek lakodalma.

Neegyedzer zenteltetyk az anya zenth egyhaz, hogy oth³⁵ emberek meg zenteltethneenek es az aldott wr Isten az hyw kereztyeneknek ayoytatos ymaczagokath keermeekeketh es kenyergheseketh hamarabban megh halgathnaa: Oth zokot

kereztyen ember meg gyonny ymathkozny: wr Iftenth dyczeerny, zenthfegheth venny: Erről mongya zent Daudid ppta Az the zenth templomodnak közepette vettek wr Iften az the zenth yrgalmaffagodat, mert erdemlyek az zent tőredelmefeghnek es 5 tyzta gyonafnak wtanna az erek myndenhato kegyelmes wr Iftennek zenth yrgalmaffagaat es my byneynknek tellyeffegghel valo megh boczanattyaath, yme azerth zerelmes attyamffay emlekőzetek meg rola myert zerzette a' myndenhato wr Iften aña zenth egyhazat, myert kel gyŵlly az anyazenth egyhaz- 10 ban, myert kel ymathkozny, myth kel keerny, es myth kel tenny, es mykeenth kel az edes yrgalma wr Iftennek zolgalny: mynemŵ feelelemmel mynemew ygyekőzettel es mynemew zenth zeretettel. Es nem cz vylaghy dologra, de csak wr Iftennek dyczæeretyre vagon zentelwen az zent hel. |

15 Pelda. Vala egy ydöben egy czalados ember: kynek vala egy kapolnaya tawol az ew hazatwl az mezöben, howa napon keed zokoth vala menny zarandokfaghnak okaerth, es ymaczagot teezen vala mynek elette kezy mwkara menne Nemykoron eseek refthfeeg es twnyasaagh belee Es nem kezde oda menny 20 naponkeed, hanem csak egy napon egy hethben. Mykoron azert egy napy napon zokafa zerent oda menne ymathkozny, yme hatra tekeenthween lata egy zeep yffyat, ky wr Iftennek zent angyala vala, ky mynden lepefe wtan zeep rofakath zeed vala egy zeep kofarban, hogy azt latta vona az yambor ember 25 el ameelkodeek raytta, Es monda ew neky az zenth angyal az yffynak keepeben, ym labad nyomat zamlalom, es annak eerdemeet mykent zeep rofakat, wr Iftennek eleyben vyzem: Azth halwan megh ewrwle raytta hogy ollyan erdemes vona az ew yarafa: Es mynt elezer zokta vala myndennapon megh 30 oda kezde nagyob ayoytatoffaggal yarny es ymathkozyk kyth mynd halalaygh gyakorla Es ew halalanak ydeyn tellyes erdemeet veevee az edes wr Iftentwl: kyt mynekewnk ees engheggyen atya ffyw es zenthlelek erekkwl erekkee Amen.

Azon Innepnek Epiftolaya.

35 Ez may zenth Epiftolaat: zenth Ianos Ewangelista yrtta megh. Latafaarol valo kenynek hwzon eeggyed rezeben. Ezen zenth Epiftolanak elette wgyan azon kapitulomban wgy vagyon

megh yrwan, Lateek wy mennyeth es wy feldeth: mert az elffew meny es az elffew feld el mwleek, es ymaran az tengher nynczen, Ennek wtanna kezdetyk el ez may zenth Epistola. ||

LAtaam az wy Ierwfaalemnek zenth varasaat Le zalwan¹⁴⁴ meuból Istentewl zerezethween: mykeenth ekel yegyefth ew⁵ wranak. Es halleek nagy zozatot az Isten zekyból mondwan: yme hol az Istennek hayloka emberekkel. es lakozyk ew velök. Es ewk ew neepe leznek es ennen maga az Isten ees ew velök ew Istenek lezen: Es el törly Isten ewnekyk mynden syralmo-kath ew zemekről: Es az halal towabbaa nem lezen sem syralom,¹⁰ sem reewaf, sem banath nem lezen towabbaa: kyk mynd ymaran annak elette el mwltanak. Es monda az, ky az zekben yl vala: yme myndent wyyonnan tezek.

Ez may zenth Epistolaban valo zent ygheek bezeedek es ertelmek, Doctoroknak mondasok zerent mynd lelek¹⁵ zerent ertethnek Az mennyey dyczőseghes es zenth Ierwfa-lem varasanak zenthseghes voltarol. Mykeppen zenth lyray Myklos doctor zool rola mynd ez eellyen wyywlasok wgy mond ez vylaghnak veeghezety koron leznek. Akkoron mynden romlando es valtozando dolgok es teremthet allatok dycző-²⁰seghes allatokra valtoztathnak, kyről zenth Lukaf Ewangelista ees emlekőzyk rola kenyweenek hwzon eeggyed rezeeben hol oth wgy mond wrwnk Iesus Meny es feld el mwlyk Nem hogy az ew allattyaba semye lennee: De csak az ew moggya es zyne zerenth, kyketh mynd teezen az wr Isten az ew hyw²⁵ zeretew zolgaynak es zentynek dyczőseeghekeert es eremekeerth, hogy azth lathwan, mynd az mennyey dyczőseghes zentek dyczeeryeek az wr Istenth mynden dolgaban | Merth akkoron telnek be mynd az reeghy patriarchaknak es ppthaknak mon-dasy. Akkoron telnek be mynd tellyef kereztyenfegehben valo³⁰ zenth yrafoknak ertelmy. Akkoron kyketh mastan hallwnk olwa-fwnk es hyzwnk mynd veeghe lezen: mert azokat kyketh mastan hyzwnk es remeenlwnk akkoron mynd nylwan es zynról zynre lattyok mykeenth zenth pal apostol mongya: Erről mondaa azt az wr Isten kyt zent Iános megh halla, yme, az az, mykoron³⁵ ez vylaghnak veghe lezen, myndenek wyyonnan teremtek, awagy myndeneketh megh wyyoytok, hogy ne legyenek ollyan el romlan-dok valtozandok, meg halandok es erekkee awagy ydőzerent

el vezendők Merth mykeppen az aldót teremthew wr Isten az
embery nemnek termeezeteet megh wyoyttya es dyczôytty,
azonkeppen lezen mynden teremteth allathnak az az menynek
feldnek es az neeg eeltetew allatoknak, napnak holdnak es az
5 eeghy cyllagoknak: Es mynden teremteth allatok enghednek az
wr Istennek, nem wgyan mynth maftan, myndenek halgattyak,
nem wgyan mynth maftan, myndenek zolgalnak, nem wgyan mynth
maftan, myndenek dyczeeryk az ew dyczôfeeghes zenth neweet
feelyk, zeretyk es bôczwlyk, nem wgyan mynth maftan, Maftan
10 mynden teremteth allath yzzaa fordwlth, yzzaa yar De akko-
ron myndenek meg ygazwnak es ygyenlôfeghben yarnak, mynth
eyleyn kezdehben teremtette vala ewket az wr Isten. Azert
mongya az zent Epistolaban: hogy femy fyralom, femy reewaf,
femy banath, femy halal akoron nem wralkodyk, mykenth
15 maftan. De myndenek kyk wr Istennek reezere leznek, Nagy
erembe bekefeeghebe zent zeretethben es dyczôfeghben leznek
erekkwl erekke, kyt enghegyen my nekwnk ees atya ffyw zent
lelek Amen

Zent Andras Napyarol valo epistola. ||

145 Ez may zenth Epistolat yrtta megh bodoghffagos zenth
pal apostol Romayaknak yrth leweleenek tyzed reezeeben Ezen
epistolanak elette azon kapitulomba wgy vagyon megh yrwan:
Ha vallandod the zaddal az my wrwnk Iesufth xpufth: Es the
zywedben hyeended merth Isten ffel tamaztotta ewtet hallottay-
25 bol: ydwezwlz. Ennek wtanna ottan kôwethkôzyk ez may zent
epistola,

ATyamffyay: zywel kel hynny az ygaffaggra: zawal ke-
deegh lezen vallaf ydweffegre. Mert wg mond az zenth yraf:
Mynden ky ewbenne hyzen: megh nem zeegyenwl: mert nyn-
2x 30 czen femy valaszt az fydok kôzôt es az ghereghek kôzôt.
Mert myndennek azon egy Isten wra: myndenekhez kazdagh
kyk hywyaak ewtet. Mert mynden vala ky hywangya wrnak
ew newet ydwezwl az. De mykeppen hyhattyak kyben nem
hyznek? Awağ hyhethnek ewneky, kyt yngyen sem hallottak,
35 hogy halhattyak kedeegh predicallasnal kyl? Es mykeppen
predicallyak hanemha kyt rea valazthnak: kyrôl yrwan vagyon.

Mely zepfeeghew labay vannak az bekefeegh hyrdetőnek, az yoth hyrdetőnek: De nem mynd nyayan enghednek az predi-callafnak Merth w'g mond | zenth Elayas proffeta: Wram ky hyzen az my hallafwnknak? Azert az ygaz hyth hallafbol tamad Az hallaf kedeegh Cristuf Iesufnak zent ygheye myath. De myt⁵ mongyak: Nem de nem hallottak ee? ha byzonywal mynden feldre ky zarmazot az ew zengheefek: es mynd ez tellyes vylaghnak veegheere az ew bezeedek?

Ez may zent Epistolaban kezdettwl foghwa mynd veeghyg meely nagy zykfeegh az zent hyth embernek ydwesfeegheere,¹⁰ Es meely zykfeegh az aldot wr Iesufth xpust vallany hogy byzon Isten es Istennek fya leegyen, zenth Agoston doctornak monda zerent, es be vagyon yrwan az decretomban ees, hogy mynden kereztyen ember ez okaerth vezy ffel az zenth kerezthnek yegyeeh ew homlokara az deermalafnak ydeyn, hogy az¹⁵ zenth kerezttyn hyteth towabbaa ne zegyenlye vallany meegh ha halalth kellene zenwednye ees, kyról ertetyk ydwezeytenknek mondafa, zent Lucacz yrtta meg kenyweenek tyzen kettöd reezeben, ha ky enghem valland hytywel emberek elöth En ees vallasth teezeke ew rola az en atyamnak elette. Erről mon-²⁰ gya zenth pal apostol, hogy lehetethlen kellemetefsee lenny wr Istennek hythnel kyl: Abraham patriarcha hyn wr Istennek, es ygallagra veeteteek ewneky az hyth. Es azon keppen kezdet-²⁵ twl foghwa vala kyk wr Istenben hyttenek Soha zemeermeth sem vezedelmeth nem vallottanak.

De ebben vagyon az nagy feelelem, es vezedelem: merth ymaran ym mynd ez zeles vylagon hyra vagyon ez zenth hyt es mynddennek twdafara vagyon. De meegh ees nem mynd nyayan enghednek az zenth hythnek, az az, zenth Iacab apostolnak mondafa zerent, nem byzonytytyaak teetemeennyel, kynel³⁰ kyl, az az yozagos dologhnaal kyl megh holt az hyth. De annak vagyon ygaz hyty ky yo teetemeennyel byzonytytya. Vala ky || azerth twggya hallya es erty, Es az ew ydwesfeeghe-¹⁴⁶ twl megh twnywlth zanzandeka zerent megh wtalwan, nem akarya teenny es kőwethny: Ennen maga ennen karhozattyanak oka³⁵ zenth pal apostolnak mondafa zerenth, merth ew ennen maganak byzonfaagh, hogy Anyazenth egyhaznak taghyay kőzzöl nyn-
czen: Merth ymaran nylwan hallotta es nem hyzy Ennen maga

loc. wrwnk Iesus xpus byzonfaga zenth Mathe yrtta megh keny-
weenek tyzed reezeben. Nem ty vattok kyk zoltok de az ty
mennyei zenth atyáknak lelke zool tybennetek : Zenth Lucacz
megh wgy yrya. Vala ky tyteket halgat enghem halgath : Azeerth
5 ymaran fenky okot nem vethet, hogy nem hallotta vona es nem
twdnaa : Ha ky azerth nem ydwezwlhet ennen magara vellen es
ne az wr Istenre.

Azon zent Innepnek Ewangelioma :

Ez may zenth ewangeliomot yrttaak megh elezer zenth
10 Mathe kenyweenek neegyed reezeben. Zenth Mark elfew ree-
zeben, zenth Lucacz ewtd reezeben, kynek kezdeti leen azon
ydoben mykoron ydwezeytenk vona harmyncz eegy eztendös
emberfleghe zerent zenth Borbas apostol nappnak elette harmad
nappal, Ez ewangeliomnak elette mynth zent Mathe yrya. My-
15 koron negywen ee es nappaa beytelth vona ydwezeytenk Iesus
xpus Annak kywe yeween az pwztabol az kôz neep kôzzee
kezdet vala predicalny az mennyeknek orzagarol Mykoron azerth
yarna az galyleabely tengher mellet Eeth kezdetyk el ymaran
az ewang.

20 AZ ydoben yarwan Iesus Galyleabely tengher mellet Es
lata ott keth atyaffyakath | Symont ky hywattatyk peternek,
es Andraeth ew atyaffyath vethween ew haloyokat az tengher-
bet. ben: merth halazok valanak Es monda ewnekyk: yewetek en
wtannam es teezlek tyteket embereknek halazoya. Azok azert
25 ottan el hagywan ew haloyokat: keweteek ewtet: Es towab
yarwlwan onnan lata maf keth atyaffyakat Iacabot Zebedeofnak
fyath es Ianofth ew atyaffyat az hayoban ew attyokkal zebe-
deoffal egybe fagywan ew haloyokath, es el hywaa ewketh,
Azok kedeg azonnal el hagywan, mynd ew haloyokat, mynd
30 attyokat: keweteek ewteth :

Ez may zenth ewangeliomnak ertelmeeböl zerelmes atyam-
ffyay Doctoroknak magyarazafok zerenth keth nemes lelky
tanwlagokat vehetwnk my ydwefseeghewnk mellee, Elezer zenth
Andras apostolnak elfew hywatallyabol. Mafodzor zenth Andras
35 apostolnak wr Iesufth kôwethseeghebdl, Elfew tanwlagwnk mon-
daam lezen arrol, mykeppen mynddennek elette hywattateek
zenth andras apostol az zenth apostollaghnak meltoffagara :

merth ez zent Andraf vala elezer zenth Ianos Baptiftnak
 tanoythwanya De mykoron wrwnk Iefus megh kereztekkódót
 vona az yordannak vyze^{ben} zent Ianos atal, Akkoron hallaa *etc.*
 elezer mykeppen zenth Ianos Ifteny meltosfaggal dyczerte es
 tyztelte vona wrwnk Iefusth, es mynemw byzonfagot tetth vona⁵
 ew rola hogy ew vona ez vylagra yewendew vylagoffagha es
 Iftennek zenth ffa, es ez vylaghnak meg valtoya, Es ky mynd
 ez vylaghnak byneeth el vennee, kynek ew, myerth ollyan zenth
 vona: melto nem vona csak farwya kôteleet ees megh oldany.
 Ezeketh azert zenth Andraf lathwan || Es halwan el amee¹⁴⁷
 kod-
 wan raytta nem twd vala myth tenny: De mynd wtanna jaar
 vala hogy halhathnaa az ew edes bezedeeth: Es nem tyrhete^e,
 hanem monda ewneky: Mester hol lakol the Monda ewneky
 Iefus yewel es lassad Es mykoron be menth vona wtanna az
 haz^{ban}, es azon veele leen. Masod napon esmegh az teb tarffy-¹⁵
 hoz meene halazny *lat.*

Masodzor hywa ewt az teb tanoythwannyal, az az, mykoron
 zent peterrel zent Iacabbal, Ianossal, zebedeof ffaywal halazna-
 nak az ew nyayaffagos yfmerethfeeghere mykoron az generza-
 reth tengher mellet halaznanak. Es oth el hagywan ew ha-²⁰
 yoczkayokat es haloyokat wtanna meenenek hogy halgathnaak
 az ew eedes bezedeeth De esmegh hamar az halazaa^{fra} tereenek.
 ew hazokhoz.

Harmadzor ymaran hywaa ewtet wgyan az apostolffaagh-
 nak tyztolendew meltosfagara. Erröl emlekôzyk ez may zent²⁵
 ewangeliom mondwan, yarwan Iefus az galyleabely tengher mel-
 let. Es lata ott keth atyaffyakat, peterth, es andrafth az ew
 attyaffyat vethween ew haloyokat az tengherben Es wgy mond *lat.*
 towabbaa azok ottan el hagywan oth mynd haloyokath es mynd
 hayoyokat es kôweteek ewteth es towabbaa nem tereenek hattra.³⁰
 EEnnen yfmerhettyek hogy zent Andraf elffew apostol leegyen
 hywatal zerent. De myerth zent peter légyen elffew, az leen
 ydwezeytenknek akarattya es zerzese, Mondwan ewneky the
 vagy az peter, es ez peteren eppeytem ffe^l az en éghazamat,
 ky megh vagyon yrwan zent Mathe kenyweenek tyzen kylene-³⁵
 czed reezeben.

Masod tanwflagh adatyk ez may zenth ewangelionbol zenth
 Andrafnak kôwethfeegheböl: Merth wgy mond az zent ewange-

liom el hagywan myndeneket kôweteewteth. Doctoroknak mondasok zarent keth keppen kôweteew zent Andraf apostol Iesufth. Elezer, tekeelletes ez vylaghnak el hagyassawal, merth tebbeew nem teree ew hazahoz, es nemzetyhez de myndenkoron
 5 wr Iesus wtan yara, es myndenben tekelletesseeggel enghedween ewneky, es halgathwan az ew eedes zent paranczolattyath. |
 1 Es bel tellyeseytee ew edes mestereenek mondasat kyt megh yrth zent Mathe ewangelista kenyweenek tyzen hatod reezeben mondwán, ha ky en wtannam akar yewny, megh ta-
 10 gaggya ennen magaat es vegyeffel ew kerezthffayaat es kôwefsen enghemet. Masod helyen esmegh wgy monda ez ellen. Ha ky enghem nem kôweth, az en tanoythwanyom nem lehet. Bel tellyeseyteek ez nemes regulaat es zent paranczolatot az zenth apostolok, kyk kôzôt elffew es yeles leen Bodoghffagos zent
 15 Andras apostol, ky nem csak eeleteewel, de vegre az ew zenth halalawal ees megh byzoytta kyt az zent kerezthffan zenwede. Annak okaert felette zerety vala ewtet az eedes ydwezeytew Iesus, mert myndenben be tellyeseytee az ew mondasat es akarattyat, Eeth nemes tanwfaagh es pelda adatyk mynden
 20 kerezttynnek kyk bodoghffagos zent Andraf apostollal az erek dyczosseeghnek bodoghffagaat akaryaak venny es erdemleny hogy kôwesseek az eedes Iesufth xpûsthy tellyes zywel lelekkel, az az hogy semy ez vylaghy allatoth fellyeb ne zereffen ew felfseghe-
 neel: Merth vala ky ezenkeppen nem akarangya kôwethny, Nem
 25 csak az mennyeknek orzagabol rekeztly azt kywe De meegh az erck karhozattra ees vety mykent ellenfeeghet: kykról wgy yrta megh zent Lucacz kenyweenek tyzen neegyed reezeben Vala ky ew kerezteethffel nem vezy es enghem nem kôwétend, nem melto az en hozyam. Az yokrol kedeegh wgy mond zent
 30 Ianos yrta megh. Ha ky enghem kôwet nem jaar az fetethfeeghben. De annak erek eeletthnek vylagoffaga lezen, azt mongya az wr Isten, kyból azt erthettyek, hogy vala ky az wr Istenhez foghya magaat ez vylagon, annak mynden byzodalma es batorffaga vagyon ew ydweffegheeról. Vyzon ellen, vala ky
 35 ez nyawalyaf alnok vylaghoz foghya ennen magaat Annak mynden remenfeghe es byzodalma ezen vylagon el veez es semyee lezen: halala koron azert sohonnán nem lezen semy feghedelme sem byzodalma. Annak okaerth el kel vezny erekkeew.

Mafodzor kőwetee bodoghffagos zent Andraf apostol az
 ew eedes mestereeth lelky yozaghnak haznalatoffagawal, mert
 mykeppen az aldót ydwezeytew Iesus yewe ez vylagra fokak-
 nak ydweffegheert Azonkeppen zent Andraf ees: Nem csak ||
 Ennen maganak leele es erdemlye ydweffeghet, de nagy so- 148
 kakat gyepte es vyn az erek dyczeffegre az ew edes predi-
 callaffanak myatta. Nagy fokakat ragadoza ky pokolnak tor-
 kabol, nagy zamtalant fordoyta megh az erek vezedelemnek
 wtarol kykból ewneky mastan nagy erdeme es dyczöfeghe va-
 gyon mennyeknek orzagaban: Mastan ees zerelmes attyamffyay 10 loc.
 az ew zent peldaya zerent nagyobban kedeeagh wr Istennek
 zent malazttya zerent, myndden ember ydweffegheet lelhetty:
 eegyebeket ees ydweffeghre vyhet ew yo peldayawal es ta-
 nwsagawal, honnan erdeme lezen mennyeknek zent orzagaban. loc.
 Mondhathna ky, mykeppen kel mastan wr Iesust kőwethny az zent 15
 apostoloknak peldayok zerent. Doctoroknak mondasok zerenth
 Myndden kerezttyn embernek harom keppen kel wrwnk Iesusth
 kőwethny. Elezer hogy az ew zent zerelmeert, koronkeed mynd-
 den tehczeege zerenth megh otalmazya magaat halalof bynek-
 tawl, mert annak myatta soha Isten es ember egybe nem feer- 20
 nek, Es ha my yot ember halalos bynben teend, az ees nem
 kellemetes wr Istennek elette, kyról wgy mond zent Gerghel
 doctor Ha wr Istent akaryok kőwethny nem csak mynden ez
 vylaghy yozagwnkat de meegh mynnen magwnkat el kel had-
 nwnk: az az hogy semy gonoz akarathnak zandeknak kywan- 25
 faghnak kyzlelethnek nem kel enghedny. Es wg el haggyok
 my magwnkat, Mafodzor kel az wr Istent kőwethny ygaz
 penitenciat tarthwan. Ezt akaraa megh az aldót Iesus zent ma-
 the yrtta meg, tarczatok penitenciat, mert el közelghet Istennek
 orzaga, kyt be yrtak doctorok az decretomha ees, hogy annak 30 loc.
 kywle sem embernek byne boczanattya nem adatyk, sem az
 erek ydweffegh, kynek harom reeze vagyon, byzon byneeröl
 valo töredelmességh, zent gyonast, es eelegh teetel; ezek az
 lelky kerezthffa kynek myatta az aldót ydwezeytew Iesusth kő-
 wethny kel ez vylagon ha az maf vylagon ydwezwlly akar. 35

Harmadzor kel az wr Istent kőwethny Isteny es attyaffy
 zent zeretettel, es az ew zent paranczolatynak megh tartassawal,
 kyról wgy monda ennen maga, | zent lanos yrtta meg, ha ky

enghem zereth, az en paranczolatymat tarttya, Megh wgy monda
 maf helyen az zenth ewangeliomban vala hol yartok azon yf-
 mernek megh hogy en tanoythwanym vattok, ha byzon zeretet
 leend ty köztetek, mynt kewantok azert zerelmes attyamffiyay
 5 enneel nylwabban valo kôwethfeget, zereffeetek az wr Iftenth,
 zereffeetek egymasth, oyatok magatokat byntwł De ha ky veeth-
 kôzyk, ne maraggyon meg az gonoffagban, tarczoz peniten-
 ciat, kezgye megh el az artathlan eelethnek kerezthffayaat az az
 10 zorooffagaat. Es ha ky az artathlanfagban nem akar meg ma-
 radny, gyoroppoggyeek awagy zent penitencianak yozagaban. Ha
 kedeegh sem eggyk sem malyk nem leend. Ne tarczoz semy
 zamot rola hogy xpūsnak tanoythwanya leheffen, sem az zent
 1 apostolokkal az erek dychôfeghnek bodoghagaban be meheffen:
 kôweffeetek azerth az wr Iftenth ez vylagon, hogy holtotok
 15 wtan erdemlyeetek meg lathny az ew eedes zent zyneenek
 dyczôfegheet, kyth engheggyen mynekwnk atya ffyw zent lelek
 erekkwl erekkee Amen.

Zyz zent Borbala azzon Innepenek Epistolaya.

Ez may zenth Epistolaat yrta megh dyczôfeeghes zent
 20 pal apostol Corintom belyeknek yrth mafod leweleenek tyzed es
 tyzen eeggyed reezeben, ynthween es tanoythwan hogy semykep-
 pen ez vylaghyakban ne dyczekednenk de az wr Iftenben.

HA ky dyczekôdyk wr iftenben dyczekôggyeek. Mert nem
 byzonywltatot az meegh meg ky ennenmagat dyczeery: De kyth
 149 wr iften dyczeer yo vona ha myth enghedneetek az || en ezte-
 lenfeeghemnek. De el ees zenweggyetek enghemet: mert zereth-
 lek tyteketh Ifteny zeretettel: Mert megh yegyzettelek tytek
 egy fyrffynak Cristusnak adnom tyztha zyzeth.

Ez may zenth epistolaban teezen dyczôfeeghes zent paal
 30 apostol emlekôzetet az zent zyzefseeghnek meltosagarol, meely
 kellemetes meel foganatos legyen wr Iftennek elette, Mondwan
 ha meely zyz dyczekedny akar wr Iftenben dyczekegyeek ne
 ennen magaban, se teetemeenyeben se ez vylagban, Merth wgy
 semyt nem haznaal az ew tyztasaagh tartassawal: Errôl wgy
 35 mond Aranzayw zent Ianos yob wr Iftennek elette az alazatos

hazos ezweg awagy meegh az bynes ees, honnem az keweely es
 zywe zeren valo bynes zyz honnan dyczekedhetyk azerth, ha
 wr Istennek elette nem kellemetes, akar meely tyzta legyen ees
 ew tefteeben, ha lelkeeben zyweeben nem tyzta, De myert ez
 eellyen zyzesseegh felette nehez, es kewesen tarttyaak. Azert ⁵
 mongya zent pal apostol yo vona ha eegy kewessie el zenwed-
 netek az en eztelen mondasomat, az az yn্থween az zent zy-
 zesseeghnek megh tartassara. Annak okaert wgy mond mas he-
 lyen. Az zyzeknek paranczolatot nem adok wgy mynt, De tana-
 czot adok wr Istenben, merth felette yo ha ky tyztan megh ma- ¹⁰
 rad myndden zeplenel kyl mykeent en ees vagyok, az mennyey
 nagy tyztölethnek es erdemnek okaert Ezekről mongya towabbaa
 Isteny zeretettel zerethlek tyteketh Merth yollehet harom keppen
 valo tyztasaagh vagyon kerezttynseeghben az az hythnek, tefth-
 nek, es leleknek tyztassaga. Hythnek zerenth myndden kereztyen ¹⁵
 xpūsnak yegyefe, ky megh vagyon yrwan Ofee pphanak masod
 kenweenek reezeben [yrwan] yme yegzettelek teghed en magamnak
 hythnek myatta, az zent ewangeliomban nagy fok helyen vagyon
 megh yrwan hogy az zenth hythnek ereesseegheben myndenek
 lehethseeghefek: vala myth kerendetek wgy mond en atyamtwl ²⁰
 yo hyttel myndenek adathnak tynektek, veed el azerth az hyth-
 nek haznalattyaath | myndennemew yo teetemenye embernek
 femye lezen, azerth ez az nemes aran gyerw, kynek myatta Iste-
 nee vagywnk es kerezttynnyee lettenk, meegh az mas vylagon
 ees az yteelethnek napyan az zenth hythnek myatta valazttyaak ²⁵
 el az yokat az gonozoktwl. Erről zool az zenth apostol ees ez
 may zent epistolaban yegzettelek tyteketh egy ffrffywnak Cris-
 tus Iesusnak adnom, az az be yelentenem tyteketh kyk hyttetek
 Cristusnak hytyben, az wtollso yteelethnek napyan, Merth ez
 vylagon vala ky menee emberth meg fordoyt awagy gonoslag- ³⁰
 rol el tereythet awagy yora tanoyth, awagy yozaghban megh
 ereffeyth, ew alatta es ew zastoia alatt lezen, be mwtathwan
 es yelenthween az wr Istennek meene lelkeketh nyerth vona
 ez vylagon Honnan erdemeth es dyczöseeghet var az wr Isten-
 tewl, yme azert zerelmes attyamffyay, mykeppen myndentek ³⁵
 nagy fok yoth tehettek ez vylagon mynd ty magatoknak mynd
 eegyebeknek, ha awagy mas tanoytotok awagy yo eeletetekkel
 eegyebeknek yo peldath attok:

loc
loc

lat

Azon Innepnek zent Ewangelioma:

luc Ez may zenth ewangeliomot yrtta meg zenth Mathe keny-
weenek hwzon ewtöd reezeben. Es leen eredety azon ydöben
mykora ydwezeytenk Iesus vona harmyncz harom eztendös es
5 my ydöben efyk zent Benedek napya, es közel ew zenth hala-
lahoz. Akkoron predicalwan az mennyeknek orzagarol, es megh
fedween az resteketh es twnyakath hogy ky vettethnek az yoknak
zamok közzöl az kylfew fetethseeghekre hol oth lezen syralom
es fogaknak czykorgatafa: Ez wtan kezdee el mondany pelda-
10 zerenth ez may zent ewangeliomot, ||

150 AZ ydöben monda iesus ew tanoythwanyanak ellyen pelda
bezeedet Hasonlatos mennyeknek orzaga tyz zyzekhez, kyk ffe-
*lat*l veween ew lampafokat ky meenenek eleygben az vew legheen-
nek es az meeny azzonnak: De ewten ew közzölök bolondok
15 valanak, ewten bölczek. Az ewth bolondok azerth ffe-
*luc*l veween ew lampafokat nem vynek olayth velök: Az bölczet kedee-
gh olayth vynek ew edeenyekben ew lampafokkal. Keesfedelmeth
teween azert az vew legheen mynd el zwynyadanak es el alwa-
nak. Effelykoron kedeegh keaytaf leen mondwan: yme az wew
*lat*20 legheen el yewt kellyetek fel mennyetek ky eleyben. Ottan
azerth ffelekeenek mynd az zyzek es ffeleppeteek ew lam-
pafokath Az bolond zyzek kedeegh mondanak az bölczeknek.
Aggyatok my nekewnk ees az ty olaytokban, merth az my lam-
pafwnk meg alwznak. Feleleeken ewnekyk az bölczek mond-
25 wan, Netalantan nem lezen eeleegh mynekwnk es tynektek,
mennyetek ynkab az vafaara es veegyetek ty magatoknak. My-
koron azert menneenek veenny: yewe el az vew legheen, es kyk
*lat*kezek valanak meeneenek be ew vele az meenyekzeben. Es be-
teeteteek az kapw, yeweenek el nelmykora az teb zyzek ees
30 mondwan, Wram, wram nyffad megh mynekewnk. Az kedee-
gh felelween ewnekyk monda. Byzon mondom tynektek hogy nem
twdlak tytéheth Vygyazyatok azert mert nem twggyatok sem
az napot sem az horath:

En zerelmes attyamffyay ha semyth nem zolnank sem
35 yrnank ez zent ewangeliomnak ertelmeeröl, meegh ees csak ky
olwaffnaa eelegh ertelmet vehetnee belöle ew eeleteenek tap-
lalaffara, De meenewel nylwabban erttyek annewal tebet haz-

nalwnk vele wgy mond azerth ydwezeytenk hafonlatos men-
nyeknek orzaga tyz zyzekhez: Az az mynden emberekhez yok-
hoz es gonozokhoz, mert mykeppen zent Agofton doctor atyank
magyarazya az tyz zyzeken mynden emberek ertetyk kyk tyz
erzeekenfeghekben vannak teremtethween: Awagy hogy tyz⁵
paranczolatokath hagyot ewneky az wr Isten megh tarthany: kyk
myat meennyeknek orzagara kellyen meenny Meltan azert
wrwnk Iesus tanoythwan, peldat ada az tyz zyzeknek zemee-
lyekben, mykeppen kellene, es kyknek ylleneek az mennyeknek
orzagaban be menny: Es kyknek kywl maradnya

10

lat!

Doctoroknak azerth Belez mondasok zerent harom yeles
tanwflagwnk lezen ez may zent ewangeliombol my ydweffee-
ghwnkre. Elffew az tyztaflaghnak meltoffagarol. Masod az bolond
zyzefseghnek vezedelmes voltarol. Harmad zenth Borbala azzon-
nak eeleterol. Mondaam hogy elffew tanwflag adatyk az zent¹⁵
tyztaflaghnak nagy tyzteletes meltoffagarol, kyre ha eegyeb by-
zonfagot nem talalnank, eelegv vona csak az edes ydwezeytew
Iesusnak ees byzonfaga es dyczeerety, ky nem ellyen awagy
ollyan ez vylaghy yohoz. De twlaydon az erekkee valo meenyey
dyczofseghnek mondhatathlan yawahoz Hafonlaa az byzon tyz-²⁰
taflag tartafhnak ew nagy tyzteletes meltoffagat || kyth yol eze-151
ben veeth yala zent Ieronimos doctor ees hogy ez vylagon valo
tyztaflag tartaff nem embery termeezethzerent valo eeletv vona
hanem meennyey mondwan testhben testy nyawalyaflaghnal kyl
eelny Nem embery hanem angyaly eeletv. Towabbaa hafonla-²⁵
tos mennyeknek orzaga az tyztaflaghnak, merth mykeppen az
wr Isten nagy zeretettel kewanfaggal es vygaffaggal lako-
zyk az ew dyczofseghes orzagaban. Azonkeppen az tyzta lelkwl
es testew emberben, mert zent palnak mondasz zerent az tyzta
eeletv ember wr Istennek temploma, hog kedeegh zeretettel ees³⁰
lakozyeek ew benne wgy mond boldz egyk kenyweeben Az en
gyenyerewfeeghyem embereknek ew ffyaywal vannak, megh wgy
mond az enghem zeretoketh en ees zeretem. Errol mongya zent
Agofton doctor atyank ees. Oh meely eedeffek es zeep yllatwk
az tyztaffaagh tartafhnak ew gymelczy, mert kywaltkeppen gye-³⁵
nerkodyk ew velok az mennyey felseeghes wr isten. Harmad-
zor hafonlattatyk az tyztaflaghoz mennyeknek orzaga az tyz-
taflaghnak okaert. Mert mykeppen az erek dyczofseghnek orzaga

lat

loc.

loc

mynden valtozandofaghnal kyl es rwthfaghnal kyl vagyon. Es zenth Ianosnak mondafa zerent femy fertelmesséegh oda nem ferközhetyk, Azonkeppen az tyzta eelethnek kel lenny hogy mynd kywl belöl tefthben lelekben egheez legyen es tyzta.

⁵ Erről wgy mond zent Agofton doctor atyank, Mynewel nagyob tyztesseeghre vytetyk az zepletelen tyztaffaagh Annawal nagyob gonddal es zorgalmatosfaggal kel embernek magaat mynden byntwl es ez vylaghy foglalattwl otalmazny, mert mygh embernek gëngheb es tyztab ew eelety Annawal hama-

¹⁰ rab meg ferzyk ellenzew vezedelemtwl Azert ha ky ew tyztaffaagat el vezty mondhatathlan yoth vezt el, ky soha megh leel, kyról wg mond zent Ieronimus doctor Batorffaggal mondom, hogy az bynth wr Iften megh boczathattya De az yzyet ew efetynek wtanna fel nem tamazthattya: az az hogy esmegh ollyan yz

¹⁵ lenne mynt annak elette. Neegyedzer hasonlatos mennyeknek orzaga az zyzesseeghez | Meltosaghnak okaerth, Mert mykeppen az meennyeknek zenth orzaga zenth paradyczoma eegyeb testes teremteth allatok közőt nagyob meltosfagos dyzesseeghes es tyztesseeghes es mynden ez vylaghy draga es zeep allatokkô-

²⁰ zôt feellyeb vagyon helhezttethween Es meltob allatok vannak ewbenne mert az wr Iften ennen maga lakozyk ewbenne mynd az bodog halhatathlan lelkekkel, es zenth angyalokkal erekkwl erekkee, hol oth femy vezedelem femy nyomorwfaag nynczen, femy beteghseegh, femy halal oth nem leelettetyk, mykent ez

²⁵ vylagon. De erek ewrem, erek vygafaagh es eeleth vagyon. Azonkeppen vagyon ez vylagon az zepletelen zyzesseeghnek tyztaffagos meltofaga, merth twlaydon Ifteny es angyal eelet: Es twlaydon csak wr Istentwl adatyk es zarmazyk embereknek: Erről mongya belcz eegyik kenyweenek nyolczad reezeben

³⁰ Senky nem lehet tyztaffaagh tarto hanem ha kynek wr Iften aggya Mafodzor mondatyk dragalatosnak mert yghen rythkan vagyon emberekneel, mykent ennen maga mongya ydwezeytenk zent Mathe yrtta megh keíweenek tyzen kylenczed reezeben. Harmadzor mondatyk meltosfagosnak ew

³⁵ draga voltaerth. Wgy mond rola belcz egyik kenyweenek hwzon hatod reezeben Mynden arannak ezyfthnek dragalatos terhee nem nyomhattya megh az tyztaffaagh tarto lelkeh: Wgy mond towabbaa rola zent Amborwf doctor, Az tyz-

taffagos zyzeffeeg felwl mwl myndden embery termeeteth, mert ew myatta emberek angyalokhoz hasonlattathnak: De felwl mwlyla meegh az angyaly termezeteth ees. Zenth paal apostol mondasza zerent Coryntom helyeknek yrth elfew leweleenek heded reezeeben. Nagyob az zyzeknek ew vyteffeeghek az angya-⁵ lokeenaal, mert az angyalok tefthneel kyl az zyzek kedeegh- tefthben vyafkodnak. Lattatyk azerth hogy mynddenneel kôzelben vagon az Isteny tyztassaghnak meltassagahoz. Azert mongya zent Ianos latafaryl yrth kenybe hog vala howa az vr Istennek zent barana magaat tereytyy: kôwetyk ewteth. || Neegyedzer¹⁵² mondatyk erekkwl valonak mert mykeppen az mennyeknek zenth orzaga es dyczôffeeghe erekkwl erekke maradando megh azon ereffeeghben mynt wr Isten teremtetete Azonkeppen az tyzta zepletelenffeeghe megh maradando yozagh az erek bodoghfaghnban, hol oth ydwezeytenknek mondasza zerenth zent Mathe ewange-¹⁵ lista yrta meg kenyweenek hwzon kettôd reezeben sem felekôz- nek sem hazassagra nem mennek de mynd ollyanok leznek mynt Istennek angyaly. yme azert zerelmes attyamffyay mynemew nagy erdeme, nagy tyzteffeeghe es meltassaga vagon mynd men- nyen mynd Istennek mynd az zenth angyaloknak elettek az²⁰ zenth zerzethbely eelethnek, es zepletelen tyzta zyzeffeeghnek, ymaran ertytek my okaerth yettetek az zent tyztassaghn tartassra. Azth ees ertytek hogy nem heyaba zeretteek az zent yz leanyok tartany az zent zyzeffeeghet, ky nagy nyomorwlagot ees val- lottak myg eeltenek, veegre zernyw halalth ees zenwettenek,²⁵ kyk kôzzôl yeles leen ez bodoghfagos yz zent Borbala azzon, mykeent meg hallyok ennek wtanna.

y maran kôwethkôzyk yz zenth Borbala az- zonnak eelete. Az ydôben mykoron Maximianus czazar wral- kodneek, vala egy maga byro wr diofeorus new, felette kazdagh³⁰ es hatalmas: De maga pogan, Balwan Istent ymadwan. Ennek vala egy leafia kynek Barbara vala neue: Mykoron egy napy napon az ew zyleywel ment vona az Balwan Istent ymadny monda az ew zyleynek kyczodaak ez ember kepek kyketh eeth ffel allattak: mondanak ewneky vezteghy ezek az istenek Monda³⁵ barbara, Emberek voltak ee ennek elette, feleleenek ewneky, azok Azt halwan kezdee gondolny ennen magaban. Ha emberek

voltak haat teremtet allatok, es nem Istenek, ha zylettenek es
 megh holtanak, haat nem eelnek, sem hálnak sem zolnak, es
 femy yoot nem tehethnek Az Istenfeegh kedeeg erekkee valo,
 halhatatlan es mynden yo tehetew, myndenhato. Azonkezben
 5 adaak az ew zylēy ofcolaban deaky bōlzeffeegre, Es mykoron
 yo elmeyew leet vona, nem mehet vala yfmeretyre my legyen
 az Isten, ky myn|dent teremtet, Mykoron azert felette bōlcz vona,
 zeepfeeghew ees vona, ewtet az ew attya felette zerety vala, Es
 hogy senky ew hozyaa gonozt femyt ne veelhetnee rekeztee
 10 be egy magaff toromban, Es mykoron oth lakozneek eeyel es
 nappal gondolkodyk vala az wr Istenrewl az zent hyttról es az
 menyorzaghnak czodalatos allattyarol. Azonkezben tōrteeneek
 hallany hogy Alexandriaban nagy bōlcz doctor vona, kynek
 Origenes vona newe ky ewneky mynd ezeket meg yelenth-
 15 hethnee, Wtanna kylde tythikon: Es myert zemeel zerent vele
 nem bezeelhethe yra eellyen lewelet ewneky Alexandria bely
 nemel bōlcz fyrffywnak Origenel mesternek yrya ez lewelet Ni-
 comedia bely zyz lean Barbara the alazatos leanyod, Mert
 ertettem hogy te myndent az ygaz Istennek yfmeretyre tanoyt-
 20 hacz, kyt en ees kywalthkeppen tellyes elmeemmel es zywe-
 mel kywantam ha mykeppen az ygaz Istennek yfmeretyre ywt-
 hathneek, kynek ennen magamat ees ayanlottam: kytwl vagyok
 teremtethween. Annak okaert nem ymathatom az Balwan Iste-
 neketh kyk embery mesterfeegghel lettenek es vannak. Azert
 25 keerlek a mynt hyredet hallottam hogy myndden bōlzeffeeg-
 ghel tellyes leegy tanoycz megh enghemet az ygaz Istennek
 yfmeretyre Azt halwan Origenes new doctor nagy eremben leen
 raytta Es halaat adwan az wr Istennek azonnal kylde lewelet
 esmegh ew neky egy Balynt new paptwl es hogy kereztelne
 30 meg ewtet, mondwan, yo es ydweffeeghes tanaczot talaltal
 xpufnak zerelmes leanya mert egy az Isten ew allattyaban Es
 harom ew zemelyeeben: atya fyw es zentlelek. Ez az mennynek
 es feldnek teremteye es wra, Ha ky ezth ereffen hyzy, hamar
 az ygaz Istenfeeghnek yfmeretyre ywthat, Az pap yambor azert
 35 neky vywen az lewelet meg tanoytaa ewtet az ygaz hyttre. Es
 153 annak wtanna meg ees kereztelee ewtet zent harom||faghnak
 neweeben. Annak wtanna zent Borbala azzon ennen magaat
 xpufnak ayalwan eeyel es nappal nagy eremmel zolgal vala az

toromba wr Iftennek es ymaran wr Iftennek zerzeffe myat fenky az kereztyenek kôzzôl meg nem tyltatyk vala ew hozyaa mennÿ: leen azert hogy hamar valo napon nagy malasztot erdemle wr Istentwl.

Annak wtanna az ew attya nagy draga mywel zerezete 5 ew neky egy feredew hazat es ewmaga ky tawozeek hazatwl Azonkôzben zent Barbala meene lathny mynt zerzeneek az hazat es lataa hat csak keth ablakot vaghtak ky ew rayta Es monda az mestereknek my oka hog csak keth ablakra vaghtatok ky: zerezetek ennekem harmadykat ees, hogy mywel az zent 10 haromsaghnak tyztellegeghet tehethnee abban ees. Es lathwan oth az ew attyanak Balwan Isteneet ottan le ragadaa, es mynd el tóree Mykoron az ew attya haza yewth vona, es meg twtta vona zent Borbalanak dolgaat: ragadaa Bakosaath hogy meg ôllye, Es wr Istenhez fohazkodwan ky zalada kezeeben es az pwzta- 15 ban fwtha ew attyanak haragya elôt. Mykoron wtanna menth vona keth paztorok kyt meg lattaak vala meg yelenteek ewneky es haza vona hayanaal foghwa, es nagyon megh oftorozaa, es megh kôtózee mynd kezeyt labayth. Es maximianus feyedelemnek adaa: mert ennen maga nem meeree meg ôllye tórween 20 ellen. De hogy az feyedelem tórweennyel ôlnee megh, mynt Isteneknek karomloyaat, Monda ewneky Maximianos zeep leant Barbara aldoztaal az hatalmas Isteneknek es semyt ne feely the atyadnak haraghyatwl, felele ewneky es monda En nem ald- 25 zom az erdegheknék, de ald- zom az en eedes wram Iesus xpusnak Azt halwan meg haraghweek es vettete ewtet az temleczbe, Mykoron zyz zent Borbala ymathkozneek az setethfeeghbe eeffely koron neky yeleneek az aldot wr Iesus xpus | Nagy fenesseegghel megh vygaztalwan es batoroythwan ewteth hogy semyth ne feelne az kegyetlenektwl, es ottan mynden 30 ff febey meg vygaztatanak ha yngen nem voltak vona: Mykoron megh verradot vona ky hozataa eleyben az feyedelem es monda ewneky: yme meel yrgalmafok az halhatathlan Istenek yme mykeppen zerethnek teghedet hog mynden febeydet megh vygaztottaak Aldozyaal azert ewnekik, felele zent Borbala es monda, 35 az the Istenyd mynd nemaak, fyketek, es vakok, kyk ha ennen magoknak yo tehetetlenek hog tehethnek mafnak yoot? Enghe- met kedeeg twggyad hogy az en eedes wram Iesus gyogyttot

meg, kyt te soha nem vagy melto lathny, mert erdeghnek attad magadat. Azt halwan az feyedelem az ew zeep orczayaat eeghew faklyakkal, botokkal es verökkel veretee arczwl. Annak wtanna az ew zyz emleeyeet tewböl ky mettetee es az varaf wczayan
 5 mezeytelen hordoztataa es ostorokkal verettetee, Es oth az edes xpufnak zeretew martylya ezenkeppen ymathkozeek: En edes wram Iesus te twdod hogy ezekeet en mynd te eeretted zenwedem azert kerlek fedezyed be az en mezeytelenfeeghemet hogy ne nezyeek az kegyetlen hoherek en testemet: Es ottan
 10 le zalwan Istennek zent angyala nagy zep rwhaat hoza ewneky. Azth lathwan az kegyetlen feyedelem ottan halalnak sentenciayat adaa ew rea. Mykoron azert ky vynneek nyak vaghny ennen attya leen hohere, Bodoghffagos zyz zent Barbara azzon ew halalanak elette eellyen ymathfagot teen, mondwan, Oh en
 15 edes wram Iesus xpus eelew Istennek zent ffya, kynek myndenek enghednek keerlek aggyad ennekem az en keerelmeefemeth, hogy vala ky az te zent newedröl meg emlekőzyk es az en halalomrol, boczaßad megh myndden ew byneyt es ne emlekőzzel meg rola az nağ yteletnek napyan: Es zozat yewe ew hozyaa meny-
 20 böl mondwan yewel en zeretöm nywgoggyaal ymaran ennek wtanna en velem az erek bodoghffagban Es amyt keerz enghed||-
 154 ween vagon. Es annak wtanna ennen attyatwl erdemlee az zent martyromfagot. Es mykoron az ew attya az hegyröl le zallana, mennyböl tyz zalla reea es meg emeztee ewtet.

25 Erröl eellyen peldaat olwafwnk: Vala egy Ispan Saxonia-ban, kynek egy ellenfeeghe vala. foga meg es vetee nagy meelfeeghes temleczbe, es paranczola hogy se eenny, se ynnya ne adnanak. Ennehan nap wtan az temlecz tartotol egy falath kynyeret keere zent Barbala neveben hogy ehel ne halna meg:
 30 De az femykeppen nem adaa ewneky: Egy kewes ydew el mwlván aloytaak hogy meg holt vona: vonyak ky az temleczböl, es veteek le az testet a torombol hogy byzeeben meg ne haluanak: mynt azert az feldet eere ottan labara kele, Azon el ameelkodwan az zolgaak meg kerdeek ewteth my dolog vona. Es fele
 35 ewnekyk hogy zent Borbala azzon eeltette es oltalmazta vona meg az ydeyglen mynden ferelemnel kyl: Es addyglan meg nem halhatok myg gonaszt es zenthfeeghet nem [vehe] vezek: Meg kerdeek myert azt erdemlette vona es monda hogy mynden eztendö-

ben az ew zent napyaat ayoytatos beytel es ymaczaggal yllette vona Annak okaert nyerte vona azt ewneky az wr Iftentwl, Es annak vtanna mykora myndeneket be tellyefeytet vona, kynnyen ky mwleek ez vylaghol, es mennyeknek orzagara meene kyt mynekwnk ees enghegyen atya ffyw zent lelek⁵ Amen.

Zent Myklos napnak Epistolaya

Ez may zenth epistolaat yrtta megh bôlez eeggyk kenyweenek Negywen neeged reezeben: Ecclesiastici XLIII. hol oth ez epistolanak elette teezen emlekôzeteth Enok kellemetef volt wr¹⁰ Iftennel ew eelteebeben es elween paradyczomban vitty ewtet wr Isten. Az ew peldaya alat ymaran dyczeery bôlez az papy feyedelmeket, hogy ollyan kellemetes wr Istennek elette, mynt zent enok es wgy mond. |

IMe egy nagy pap ky ew ydeyben kellemetes leen wr¹⁵ Istennek: es ygaznak leeletteteek: es haborwlaghnak ydeyn engheztelô leen. Nem leletteteek ew hozyaa hafonlatos ky azonkeppen megh tartanaa az felfeeghnek tôrweenyet: Annak okaert megh elkôweeffel teewee ewtet wr iften ees newekettethny ew neepe kôzzee. Myndden felee neepeknak aldomasaban rezef-²⁰ fee teewee ewtet es az ew testamentomaat megh confirmalaa ew feye felet: megh ysmeree ewtet ew aldomasfyban: megh tarttaa ewneky ew yrgalmasfagaat, es malasztot leele wrnak zent zemey elôt, ffel magasztataa ewtet kyralyoknak elettek, es adaa ew neky az erek dyczôffeeghnek koronayat: zerze ewneky erek²⁵ testamentomot, es ada ewneky nagy papfagot, es megh bodegoytaa ewteth az dyczôffeeghbe: tyztelkôdween az papfagban: es dyczeereteth valwan ew neweeben, es aldozwan ewneky melto aldozatot, gyenyerwffeeghes yllatozafra:

Ez may zenth Epistolaban doctoroknak mondasok zerent ket³⁰ reendbely ydweffeeghes tanwlagwnk lezen, Ellfew az wr Istennek zent Confessorinak valasztasok, Masod meltoflagokrol: Az ellfewrôl wgy mond zent Daudid pptha az zoltaar kenyben: [vallafth] Vallafth teegyenek az meennyek az az az zenttek wr Isten az

155 te czodalatos teetemeenydról. Mert yollehet az zenth || Martyrok
 mynd zawokkal, mynd verek hwllaslawal vallasth tettenek az
 wr Istenről, kyknek myatta dyczekôdnek wr Istennek elette.
 Azonkeppen az zent Confessorok ees mondathnak wr Istennek
 5 tanoynak vallasok zerent, kyknek ha ellenfeegh vereket nem
 hwllatta hogy martyrok lenneenek, De maga az lelky martyrom-
 fagot meg zenwetteek, mykoron lelek zerenth kewantaak es
 zent beytel, vygyazassal farathfaggal es kylemb kylemb mwka-
 wal ew ereyket zaggattaak es veereketh fogylaytaak, kyknek
 10 myatta ewk ees dyczekôdnek wr Istennek elette, es ezenkep-
 pen fok rendben valo Confessorfagok vannak ez vylaghy eeleth-
 ben, mert nemeellyek ew zywôkben vallyaak az byzon Istennek
 yowoltaat mondwan az zent Daid ppfetanak mondasaat:
 Vallasth teezeek teeneked wr Isten mynd en tellyes zywem-
 15 zerent, Nemeellyek vallyak az wr Istenth bezedzerent, dyczeer-
 wen es halakat adwan ew zent ergalmanak. Nemeellyek val-
 lyaaak yo teetemeennyel, az az mynd ennen magok Iamborwl
 eelwen mynd masnak yo peldaat adwan, Ez ellen sokat vannak
 yelessen ez mastany ydôben, mykent zent pal apostol mongya,
 20 Sokat vannak kyk zowal vallyaak az wr Istenth, de gonoz
 teetemeennyel ellene mondnak, es annewal vezedelmesb az ew
 eeletek, mynt hamyl eelethben es remenfeeghben byznak, kyról
 wgy mond zent Ieronimus doctor: Vala menezer meg gyezte-
 twnk az bynnek gonoffagatwl annezor meg tagaggyok az wr
 25 Istent Es vala menezer ellene allwnk, annezor vallyok az wr
 Istent: Erról ees ertetyk ydwezeytenknek monda Vala ky
 enghemet valland emberek eleth, En es vallom azt menyor-
 zaghban en zent atyamnak es mynd az zent angyaloknak elet-
 tek. Towabbaa vallyaak azok ees az wr Istent, kyk ennen
 30 magokat meg ysmeryk, megh vadollyaak es gyonnyak az ew
 byneketh kykkel az yo Istent megh bantottaak, mert akkoron
 meg byzonyoyttyaak hogy az fellfeeghes teremteu wr Istent
 tellyes zywel lelekkel zeretyk, es tyztan akaryaak zolgalny | Hogy
 ennen magokat tyztan tarttyaak es nem akarnak oly fertel-
 35 mes eelethben eelny ky wr Istennek ellene vona. Ez azerth az
 nemes tyztôlendew Confessorfagb, lelky es testy tyztassaghnak
 eelety. Ennek felette mykeppen Cefarius newô doctor mongya
 az Confessorfaghnak newezety yllety az egyhazy neepeket kyk
 zenetlen gyonasth halgathnak es eegyeb egyhazy zenthfeegheth

zolgaltathnak az kôz neepnek, kyk kôzôth ez Bodoghlagos zent Miclos pyspek yeles es valasztatos leen ew eeleteeben, ky ew Confessorffaganak ydeyn mynd ew eeleteewel, mynd predicallafawal, mynd pelda adaffawal megh ekefeytee anyazenth egyhazat, azert ew egy yeles gyamola es otalma leen tellyes kereztyenlleeghnek az zent apostoloknak wtanna kyt maftan ees fok czoda teetellel megh mwtat az wr Isten,

Azon zent Innepnek Ewangelioma

Ez may zent ewangeliomot yrta megh Bodoghlagos zent Lucacz kenyweenek tyzen kettôd reezeeben, es ez may zent ewangeliomba, Es leen eredety az ydôben mykoron ydwezeytenk vona harmyncz egy eztendôs ew emberfeghe zerent, Ez ewangeliomba elette monda ew tanoythwanynak Ne akaryatok feelny kyfded feregh awagy nay, mert akarattya az ty menyey atyatoknak hogy nektek aggya az menyorfagot Ennek wtanna kôwethkôzyk az ewang.

AZ ydôben monda iefus ew tanoythwanynak leegyen ty eehotok ffele ewedezween || es eegghezwewethnek ty kezetekben. Es tymagatok hafonlatofok legyetek az oly emberekhez kik varyaak haza yewny ew wrokat az meenyekzôbôl: hogy mykoron megh yewend es zerghetend legottan megh nyssaak ewneky: Bodogok az oly zolgaak, kyket mykoron megh yewend az ew wrok vygyazwan talal. Byzon mondom tynektek: hogy ffele ewedzy ennen magaat es le telepôttety az ollyanokat: es el menween zolgal ewnekyk: Es megh yewend mafod alomkoron: Es ha harmad alomkorom megh yewend es azonkeppen talaland: Bodogok az ollyan zolgaak: Azth kedeegh twggyatok. Merth ha twdnaa az czalados ember meely horaban yewendew az orw byzonyawal vygyazna, es nem hadnaa megh asny az ew hazaat. Ty ees azert azonkeppen legyetek keezek, mert a' meely horaban yngyen nem aloyttyatok embernek ew fflya el yew.

Cristonban zerelmes atyamffay Ez may zent ewangeliomnak ertelmeebôl dyczôfegghes zent Myklos pyspeknek tyztôlleegheere es my ydwesleeghes tanwfagwnknak elôwe menteere harom reend bely tanwfagok adathnak wr Istennek zent malazttya myat, Elezer hyw zolgalathnak meltofagarol, Mafodzor ez zent Myklos pyspeknek dyczeeretes eeleteerôl. Harmad-

zor holta wtan valo dyczôseeghes eerdemeerôl: Mondam hogy
 elffew reze lezen hyw zolgalathnak meltofagarol: mert wgy |
 az zent ewang. Bodogh az oly zolga kyth mykoron megh ye-
 wend az ew wra, wgyan talal a' mynt hatta. Meely ygheekben
 5ynt mynddenth az aldot wr Iesus xpūs kyk ewneky akarnak
 zolgalny, hogy wgy eellyenek ez vylagon zerelmes teetemeen-
 ben, hogy batorok leheffenek ew halaloknak ydeyn mykoron
 az ew wrok el yewend: es ew tewlök zamok akar venny Annak
 okaert mongya ha kyt yo eeletben, es vygyazwan talaland,
 10mert akkoron az ollyanokath az erek bodoghfagra vyzy. Mykep-
 pen ha pelda zerent mondanok, vala ky vetemeent veet, arra
 vety hogy remenfeeghe vagyon benne yewendôre hogy haznaat
 es erdemeet veegye. Azonkeppen ha kyk ez vylagon kylemb
 kylemb yozagoknak magwaath el hymtendyk: remeenfeeghet lee-
 15gyen [megh] merth megh bodoghwlnak ew halaloknak ydeyn, kyrôl
 zent Ianos latafarol valo kénynek tyzen neegyed rezeeben yrya.
 Bodogok kyk wr Iftenben megh halnak: Mert vala kyk ez vy-
 lagon bodoghfagra valo meelto celetben eelennek, meegh ez
 vylagon megh leelyk az erek bodoghfagnak eerdemeet es ywtal-
 20maat, myeerth melto zolgalathban eeltenek, es be tellyefeytet-
 teek mynd' azokat kyk paranczolwan vannak az wr Iftentewl
 es vygyasztanak lelekzerent tefthzerent mynd ennenmagokon,
 mynd alattok valokon, vygyasztak eeleteken es halalokon, Annak
 okaert myndenekrôl melto zamot adwan, mynden dyczerettre
 25meltowaa tette ewket az wr Iften, mennyen es felden.

Mafod tanwflagh adatyk Ez zent Myklos pyppeknek dycze-
 retes eeleterôl Es elezteb mynemew nagy malasztal zeretee ewtet
 az mynden hato wr Iften meegh ew gyenghe gyermekfeeghetwl
 foghwa. Mert doctoroknak mondafok zerent, mynt hogy ez vy-
 30lagra zyleteth vona, ottan megh zentelteteek az wr Iftentwl, es
 be teleek Iftennek kywalthkeppen valo zent malazttywawal, kyt
 157byzonoythnak doctorok az nagy czoda dologhbol, || hogy myko-
 ron ez vylagra zyletet vona es fereztenek labara alla az fere-
 dôben meely czoda dologh nylwan valo yege leen hogy csak
 35yfteny dologra vona valasztatos a' myndenhato wr Iftentwl, es
 femy reeze nem vona ez vylagnak ew benne Mafod meltof-
 faggal tyztefeytee megh ewtet az wr Iften, hogy meeg ollyan
 kyfydedfeegheben kezdee kôwethny xpûf Iesusnak zent halalaat,

merth keth heethnek wtanna kezdee az zerdaat es penteketh beytelny, meely napokon czak egyzer veezy vala zayaban ew annyanak emleeth: ky myndenestwl fogwa termeezethnek felette leen: kyt eegyeb gyermekrwl foha nem olwafwnk lenny kybwl azth ees erthettyek hogy ez bodogfagos zenth Mielofnak meeg⁵ akkoron zabad akarattya es tellyes embery eze volth hogy wr Istennek malazttyabol azth tehette a' myth akarth. Harmad meltofaga leen, hogy mynt zyleteek ottan tellyes leen wr Istennek zent malazttyawal: kyth megh yfmerhetwnk az ew zyleyokn, mert meegh ewketh ees be toltee zent malazttal: mykoron az¹⁰ ew zyley yffyak vonanak: annak wtanna foha nem akaraak egy mast ylmerny De tyztasfagot tartanak ez zent gyermeknek meltoffagaerth, meel dolgot maf helyen olwaffok zent Ianwl baptistatol, Neegyed meltofaga leen az wr Istentwl: hogy mynd ew elmeeyeben, mynd testeben tyztafagos zyzen eele, Es kegyessen¹⁵ hyhettyek hogy foha halalofkeppen nem veethkzot, kytwl meg tartotta ewtet az nag ifteny malazthnak bewfeeghe. Ewtod meltoffaga leen az wr Istentwl, hog meegh az pyspekfeeghre ees Ifteny czoda yelenethnek myatta valasztateek, merth mykoron Myrra new varafnak pyspeke megh holth vona az teeb pyspekek²⁰ es erfeeket beytet es ymaczagot zerzeenek, hogy annak myatta wr Istennek akarattyaat meg twdhatnaak kyt akarna valasztany az pyspekfeegre: eellyen zozatot hallanak meenybwl hogy vala ky elezer az veternyeere mennee, kynek myklos ees vona newe azth teenneek pyspekkee | Mykoron azeerth veternyere kezdette-²⁵ nek vona harangozny, yme myndenek elette mykeent wr Istentwl boczatot nagy gyorffasfaggal syeth vala myklos az wr Istennek zolgalattyara kyth mykoron az pyspek ky oth varya vala meg kerdette vona, ky vona, monda. En vagyon Miclos te zenthfeeghednek zolgaya. Ottan azert halaat adwan raytta az wr³⁰ Istennek, pyspekkee teeweek mynden akarattyanal kyl Hatod meltoffaga len az wr Istentwl mert nagy fok czodakat theen wr Istennek malazttyabol mynd ew eeleteben mynd ew halalanak ydeyn, es annal tebbeth ew zent halanak wtanna kyrwl wgy olwastatyk egy Cronicaban Mykoron Nicenom bely gywle-³⁵ kozetben menth vona, es hallotta vona az erethnekoketh vete kodny zenth haromsaagh ellen, halwan azt zenth Miklos pyspek yghen meg bozzwlaa Es ragada ffel egy azyw teglyaat es monda.

Halgassatok erethnekeketh, myre zoltok lehetethlen dolgot az wr Istenról. ha yme az teremtet allathban ees nylwan vagon az zenth haromsaagh wr Istennek my vota es megh ythween az teeglyaath ottan tyz zarmazeek ky belôle, es vyz, marada csak
 5 az saar ew kezeeben: Es monda, yme latod hogy mykeppen harom allat vagon ez teremtet allathban es egy teglya: azon-keppen harom zemeelyek vannak es egy yftenfeegh ew allattyaban az zent haromsagban, Es azth halwan az kereztyenek nagy halaa adassal dyczeereek az wr Istenth, es zenth Miclos pyspe-
 10 keth.

Harmad tanwfaagh adatik holta wtan valo czodalatos es dyczôfeghes erdemes dolgokrol: Azth kedeegh tewee az wr Isten az ew zerelmes Confessoranak yewendew es veeghetetlen menyben es felden valo eerdemeenek ôregbŵletyre es sokaknak yd-
 15 wesseeghes haznalattyokra: Ellfew azert meltosagh mondatyk Angyaly ydwezleef: Nam wgy olwassyk ew rola hogy mykoron ewtet az wr Isten ky akarnaa venny ez vylaghsbol, keeree az ew kegyelmes Iesus wraat hogy zenth angyalyt bocza-
 158 tanaa ew halalaara kyk ewtet meg otalmaznak || es zabadoytanaak
 20 mynden ellenzew ellenseeghnek czalardfagos keefeertetybôl, kyben meg halgataa ewtet az wr Isten es lataa bodoghfsagos zent myklos pispek Istennek zent angyalyt few haythvan ew hozyaa be meenny: kyn nagy halaat ada az wr Istennek. Masod tyztseegghel zeretee az wr Isten ffel vytelnek bôczŵletywel,
 25 Mert wgy olwastatik ew rola hogy mykoron az zent angyalokat be fogatta vona, es veleek ezwe edes halaa adassal dyczernee az wr Istent wgyan veleek eegyetembe meennyeknek bodoghfsagara vyteteek nag tyztseegghel es angyaly eedes dyczeretes eenekleeffel, tanwfsagot vehetwnk rola mind nyayan, mynemew
 30 dyczeretes halalth erdeml az oly ember ky ez vylaghy eele-teenben yol eel, Mert wgyan kezenfeeghes regula es sentencia az wr Istentewl: mert vala ky yol eel yol lezen veghe ees. Es vyzon ellen ky gonozwl eel, athkozot lezen veghezety ees. Erról mongya zent Agoston doctor ees. Athkozot ember az ky az
 35 ew yffywfaganak veragaat erdeghnek aggya, es veenseegheenek sepreweyet Cristusnak: Myndden rend bely emberek azeert yffyak es veenek zyzek es ezwegyek es hazazok: yo es teekelletes eelethnek peldayaath vehetyk ez dyczôfeghes zent myklosnak

eeleteeben, yelesben kedeegh zerzetefek es egyhazy feyedelmek
kyknek mynd formayok leen mygh ez vylagon eele: mastan
kedeegh myndeneknek otalmok az ew zent erdemeenek my-
atta wr Istennek elette, Harmad tyzteffeegghel zeretee zent
malaztoffaghnak czodalatof voltawal: kynek myatta holta wtan⁵
ees megh yelentee mynemew erdeme volna vr Istennek elette:
Mert mykoron az ew bodogh testet el temetteek vona draga
marwan koporffoban ottan az ew feyeenel zeep tyzta olay kwth
ffew fakada ffel, es ew labanal tyzta kwth wyz: Az olayon az
yegzetyk, hogy nagy yrgalmaffagw volth, az vyzen: hogy vala¹⁰
ky az ew seghedelmeet keerendy: mynden byneeneth boczanat-
tyaat erdemly: kyt nekwnk ees enghegyen atya ffyw zent le-
lelek amen. |

Etel kezdetyk azzonywnk zyz Marianak zeple-
telen foganattyarol:

15

Epistola:

Ez may zent Epistolaat yrtta megh eredethzerent Belcz
zent leleknek yndwlattyabol eeggyk kenyweenek Nyolczad re-
zeeben, kynek yollehet lelky ertelmee mondatik Attya mynden-
hato wr Istennek, zent Bôlczeffeegheerôl, zent ygheeyerôl, zent²⁰
ereyrôl zent ffyarol, zent yoghyarol, az az my eedes wrwnk
Iesus xpusrol: De bewczewletes tyzteffeegh zerent ymaran,
olwastatyk az edes azzonywnk zyz mariarol, my wrwnk Iesus-
nak xpūsnak zepletelen es kezdehnek elette valasztatot, es megh
zentelteltetôt zent annyarol. Oka kedeegh ez, doctoroknak mon-²⁵
dafok zerent mert az ffywnak ew tyzteffeeghe mondatyk lenny
az anyanak tyzteffeeghe. Az az mykoron az ffyw tyztôltetyk,
akkoron az anyanak ereme vagyon raytta mynt ha ennen ma-
gat tyztelneek, vyzon ellen megh azonkeppen, kyrôl wg mond
zent Bernald doctor Semy kethseghwnk nyczen benne hogy³⁰
mykoron az anyaat dyczeryek az ew zent fya nem kylemben
veezy mynt ha ewneky teenneek az dyczeretet, vyzon ellen
meg azonkeppen, kyt az edes Iesusnak teeznek oly eremesth
vezy az aldôt zyz anya maria mynt ha ewneky teenneek.

Dyczekôdyk azert az bôlcznek zaya atal az edes zyz maria myndden teremtet allatoknak elette, hogy mywel ewtet atya mynden hato wr Isten valasztotta kezdehnek elette ennen maganak zerelmes zolgalo leanywl: Fyw wr Isten zerelmes zeretew
 5 anyawl: zenth lelek wr iften zerelmes yegyewfawl, merth kezdettwl foghwa az az menynek es feldnek teremteefeenek elette el vala veeghezween az Istennek elmeeyeben es gondolattyaban: mynemew zepletelenfeeghben ez vylagra teremtenee mondwan, ||
 159 UR Isten teremte enghemet mynden dolganak elette, my-
 10 nek elette vala myt zerzene kezdettwl foghwa: Meegh kezdettwl megh leek zerezethwen es reeghtewl foghwa, mynek elette ez feld lennee: Meegh nem valanak az meelfeeghek, es ymaran en fogattathwan valeek Meegh az kwth feyek ky nem fakattanak vala. Sem az heegyek nagy magassan ffel nem emelkôttének
 15 vala, Mynden halmoknak elette en newezetôm vala: Meegh ez feldet nem teremtetete vala, sem folyo vyzeketh es ez feldnek ew kerekfeegheet Mykora az egheket zerzy vala oth ees yelen valeek. Mykora ereff tôrweennyel es kerekfeegghel megh foglallya vala az meelfeeggheth, Mykora az eeltetew egheket
 20 megh ereffeyty vala allany es az vyzeknek kwthffeyt meery vala Mykora az tenghernek hataraat kereyty vala, es az vyzeknek tôrweent veeth vala hogy az ew folyafoknak hataryt ky nê haladnaak. Mykora ffel fygghezty vala az feldnek kôldôkeet ew vele valeek myndeneket teremthween: Es mynden naponkeed
 25 gyenyerkôdôm valeek koronkeed yaczodozwan ew elette erwen-dezween ez zeles vylaghnak teremteefeen, Es en gye|nyerw-seghym leween embereknek ffaywal: Azert ymaran fyaym: halgassatok enghemet: Bodogok kyk ôryzyk az en wtaymat Halgassatok az en twdomanymat es leegyetek bôlczek, es ne
 30 akaryatok tewletek el vethny ewtet Bodogh ember ky enghem halgat, es ky vygyaz az en aytomra naponkeed es ky ôryzy en aytoymymnak kôzôbyt Ky enghem megh leelend erek eele-tet leel az, es erek ydweffegghet mereyth az wr Istentewl:

Ez may ynnepnek ewangeliomat megh leely-
 35 tek Azzonywnk Maria zyletetynek napyan

Ez may zenth ynnepnek dyczôfeegghes napyan Az eedes wr Istennek zenth ffyanak Iesusnak es ew zent zylew zyleyeenek Marianak tyztôlendew meltofagokra Hath rend bely tanwlagwnk

leezen my ydweſſeegewn k mellee, kynek ertelmeere es yrafara byzwan ymaczaktokba keerem ſeghedelmwl lenny zent lelek vygaztalo malazttyaat,

Myeert zerelmes attyamffay tellyes eztendenkeed: es mynden zenteknek ew eeletekról: Bôlcz neepék kôzôt, zent doctorok⁵ kôzôt: es kylemb kylemb zerzethbely zemeelyek kôzôt Annee vyzzaa vonyas, vetekôdees Argualaaf, es veelekôdees nem leelet-tetyk: mynt ez may azzonywnk yz marianak zepletelen foganat-tyarol: mert mynd ez may napyglan kyk hyzyk, kyk nem hyzyk, kyk vallaak, kyk tagaggyaak Az eedes Iſten zylew zepletelen yz¹⁰ marianak zeemermeere es zydalmaſſagara kyt maga ymaran erek Bulla alat. || Kôzel ewthwen eztendetwl foghwa el veeghezte romay¹⁶⁰ zenth zeek es megh Confirmalwan Nagy Bwezwal mynd oktawayg-lan, mynd twlaydon wr napyaat: mynd nagy zeepſeeghew zoloz-mayawal, es myſſeyeewel veechernyeyeewel, Es hogy mynd egheez¹⁵ ez vylagon tellyef kereztyenſeeghben nagy tyzteſſeegghel yllyeek mynden rendbely neepék es kereztyenek ez may zent napoth.

Elſfew tanwſlagwnk azert lezen arrol hogy tartozwnk az eedes yz mariat bôczwlly: Az ew edeff zent fyanak tyztôſſeegheert: Mert wgy mond zent Ieronimos doctor, hogy ſenkynek²⁰ abba kethſeeghe ne leegyen: Hogy mynden az wr Iſtennek dyczeeretyre es tyztôſſeegheere nem vona, vala myt az ew zent zyleyeenek zolgalattyara teezwk, Wgyan okoflaagh ees azt aggya Ha ennen maga az aldôt wr Iſten myndden teremtet allatoknak felette fellyeb emelte es tyztôlte az eedes yz mariat, myre nem²⁵ embery allathnak tyztôlly kyt az erek dyczôſeeghbely zent angyalok zenetlen tyztôlnak dyczeerne, myre nem kel halando es bynef embernek annewal ynka tyztôlly, kynek kezeeben adattanak myndden yrgalmaſſagok es ydweſſeeghek? Errôl mongya bodoghſagos zent Bernald doctor: Oh dyczôſeegghel ſeenlô yz³⁰ maria, ha ky teghedet zereth, Iſtenth dyczeery az, ha ky neked zolgal, Iſtent eeltety, ha ky az te zent newedet hywya tellyes zywe zerent, myndent megh nyeer wr Iſtentwl: De myeert az eedes yz anya marianak zepletelen es bynneel kyl valo foga-nattyarol kezdetewn k zolny: hogy azt az aldôt kegyelmes wr³⁵ Iſtennek yllet tenny doctoroknak mondaſok zerent, ez heet okokbol ees megh yſmerhettyek: Elſfew tyztôlendewſeeghnek oka: Mert vgyan | tyzteſſeegh ees aggya: mynden ydweſſeeghe keewano

ffiatwl, az ollyannak, Wgy mond rola zent Henricus doctor: az zentffeeghes zyz mariat, kyt a'myndenható wr Isten kezdettwl foghwa valasztot es megh zentelth, hogy Istennek zent annya lennee, hogy vala mykoron erdeghnek hatalma alat volth vona, es eredeth bynnek myatta meg ferteztetõt vona, nem merők 5 reea haylanom, de csak mondanya es felek: hogy byrtta azth-pokolbely erdegh ha wr Istennek vallasa zerent ew leen xpufnak wtanna ky erdeghnek keweely feeyeet es mynden hatalmaat megh tõree, az ew nagy mondhatatlan zent alazatosfaganak es zent zenthfeeghes tyztassfaganak myatta, Azert mynd zent¹⁰ leleknek byzonfaga zerent, Bõlcz zaia atal, mynd kerezttyen zent doctoroknak vallafok zerent, Nem volth kõteles az zyz maria az kőz tõrwennek paranczolattyara: kyt towabbaa yobban megh hallwnk, Ewtõd. Bozzw allafnak el tawoztatando oka, az az, hogy ne effewnk bozzw allafnak vezedelmeeben az wr¹⁵ Iftentewl es az zyz mariatwl, ha vakmerõfeegghel kylemben vallangyok honnem mynth anya zent egyhaz es romay zenth zeek: De yngyen mykeppen ydwezwlhet az, ky az eedes zyz mariaat megh atkozya, hogy eelhet az Istennek malaztyaba, ky az eedes Isteny zent malazthnak annyaat bynesnek valla? ²⁰ Heyyaba byzyk azert az az wr Istenben ky az ew zent zyleyeet meg zeplefeyty bozzw allatlan fem haggya, vala ky az ew zent haylokaat bynnek dohoffagawal megh ferteztety.

Hatod mondatyk meg maradando batorfaghnak oka: Merth myert fok keppen zolnak rola, neky ygaffaghnak, nekyk kegyef- ²⁵ feeghnek, nekyk ayoytatoffaghnak, nekyk yrafnak abrazattya alath. Ez eellyen fok veelekõdeef kőzõt batorb es yob azth tartany, kyt tebben tarthnak, es nylwabban valo zenth yrafokkal es tõrweenzerent valo okoffagokkal byzonywythnak, kyrõl az terwenkenyben wgy vagyon megh yrwan hogy az hytezeesth ³⁰ es byzonfagoth ynkaban kel tartany, ky myath az aldot xpus Istennek ffya, es az ew zent zyleye tyztõltetyk es dyczeertetyk, honnem mynt eegyeb veelekõdeef, ky ellene zool: Annak felette Negyed Sixtus papa azt meghe Confirmalta hogy vala ky nem hynnee es nem zolgalnaa, az zyz marianak zepletelen foganat- ³⁵ tyanak zent ynnepeet, atokban leegyen, Ha azert anyazent egyhaznak ellene nyncezen, de ynkab tyzteffeeghere ynkab kel anya zent egyhaz mellee allany: kynek az edes xpus es az

zyz maria vezeere es otalma Es annak okaerth el nem teewed-
het semy hamyff yrafnak, es erethnekfeghnek myatta: kynek
az wygasztalo zent lelek mestere, ||

- 162 Heeted gymelezes haznalatoffaghnak oka. Merth yngyen
5 my lehet zeghen bynes embernek nagyob ydwesseeghere valo
byzodalom, mynt mykoron az eedes zyz mariat zolgallya es
tyztöly: kyröl ez may zent Epistolaban wgy vagyon meg yrwan
az zyz marianak zemeelyeben, kyk enghem tyztanak hyrdeth-
nek: az az mynden bynnel kyl predicalnak, azoknak erek
10 eelletyek leezen. Ezenről elfew keraly kenynek elfew reeze-
ben megh wgy vagyon meg yrwan vala ky enghem megh dyczöy-
tend, en ees megh dyczöytöm ewtet, Ha ky kedeegh megh wta-
land nemtelenek es mynden tyztseeghnel kyl leznek Mafod
haznalatoffaagh, mert az eghez Conciliom nagy Bwlezwz zerzeth
15 ez may ynnepre, mynt wr napyanak ynnepeere, mynd veter-
nyere myfere veczernyere, es eegyeb horakra. Towabbaa neeged
Sixtus papa megh wyonnan Confirmalta: Azerth mynd ez eellyen
okokbol yfmeriek hogy tartozyk mynden kereztyen ember
ereffen hynnye ylleny es tyztölye az edes zyz zylew Istennek
20 zent annyat eredethbynnel kyl fogantathnya ew annyanak me-
heben, es myndden bynneel kil zylethny ez vylagra, Senkynek
kedeegh abba kethseeghe ne leegyen hogy kylemben fogantat
es zyleteth vona, mynd eegyeb ember tellyef, es ygaz hazaf-
fagbol: byzon attyatwl anyatwl: De az kőz törwenböl, az az,
25 atoknak paranczolatlyabol, es Isteny haraghnak vezedeimeeböl,
ewtet az wr Isten mente hatta es megh tartotta, es nem enghette
belee esny: Annak okaert hamegh sem kereztelkődöt vonaa,
meeg sem karhozot vona, de czak akartta az wr Istennek myn-
denben be tellyefeyteny mert wgy mond zent Bernald, hog
30 annak elette zent volt, mynek elette zyletet: Azonkeppen az
ew zent fya es vetette magaat az törwen alaa. |

Mafod tanwlagwnk lezen azzonywnk zyz mariauk zeple-
telen foganattya mellee. Az wr Istennek hatalmas teheczeegheröl,
reeghy zent ppthaknak yelenetek zerent, kyknek mondasokban
35 ees nylwan megh byzonywltatik hogy az wr Isten megh tehette,
es ylleth tenny: hogy az ew eedes zent zyleyeet eredeth byn-
neel kyl teremtetete ez vylagra, Ezth byzoñoohok megh tyzen keth
okokkal, kyk mynd az zenth yrafban leelettethnek az zyz maria-

nak tyztessfeegheere, Elffew ooh terweenben valo byzonfaagh: wgy
vagyon megh yrwan Moyfes elffew kenyveenek harmad reezee-
ben: Wgy monda Isten az kegyonak, ky adamot es ewat meg
czalaa: yollehet megh czalaadh ewtet, de ez leezen az azzony-
allat ky megh tőry az te feyedet: Ez bezeed nem ertetyk ⁵
ewarol mert ewtet meg foytaa De azzonywnk mariarol kyt meg
nem czalhata: EEth wgy mond Origenes doctor Az zyz maria
sem az kegyonak kyzlelety myat meg nem czalateek, sem az
ew meerghes lehellety myat meg nem fertezteteek, Megh wgy
vagyon megh yrwan Moyfes mafod kenyweenek hwzad reeze- ¹⁰
ben. Tyztellyed te atyadat anyadat, Azeert nem tyztelte vona
az ew zent annyaat wr Isten, ha az atokban belec bozczatta vona.

Mafod byzonfaagh pptaknak mondafa. Elezer zent Iob
kenyweenek harmad reezeben. El vezzen wgy mond az nap
kyben ez vylagra zylettem. merth yol twdaa hogy bynben ¹⁵
fogantatot es zyletet vona ez vylagra. Es meg homalyofoggya-
nak az cyllagok es ew fenessfeeghekben, az az, az zentek, mert
yol twdaa azt ees, hogy egy zent sem zyletet vona ez vylagra
bynnel kyl Es varyaak az fenessfeeghet az az wr Iesust xpusth,
es ne lassak: se az haynalnak ew tamadasaat: az az, az zyz ²⁰
marianak zyleteeseet, akarwan ky yelentyeny Lyray myklos doc-
tornak mondafa zerent, mert mykeppen az fenessfeegh es az
haynal el zyzk az homalyofagot es seteethseeghet termeezet
zerent Azonkeppen sem az xpus, sem az zyz maria nem twdnak
bynth, sem bynes termeezethböl nem yewtenek. ez vylagra, || ²⁵
Towabbaa yegyzetteteek az zyz marianak zepletelen tamadasa: 163
Ezekyel meg tetth kapwyan kyn soha ember atal nem ment
Azonkeppen az zyz maria zepletelen nem volth vona, ha twlay-
don csak embery termeezethzerent fogantatot vona. Ennek
wtanna zenth Daudid pptha az soltaar kenyben megh wgy mond ³⁰
Az the hazadat wr Isten zenthseegh yllety: Salamon eegyik
kenyweenek nyolezad reezeben az az ez may Epistolaban wgy
mond, az eedes azzonywnk marianak keppeeben wgy mond.
Meegh az meelfseeghek nem valanak: az az bynnek veeghetetlen
vezeely, es ymaran en fogastathwan valeek wr Istennek elöl ³⁵
vetth malazttya myat, az az hogy sem eredeth bynnek tanto-
rodafa, sem halos awagy boczanando bynnek rwthfaga az edes
Istennek zent zyleyeenben nem volth vala mykoron.

Harmad okaat vety Criftus Iefusnak zent ewangelioma.
 zent Lucacz elfew kenyweeben: Mykoron zent Gabriel ydwezlee
 mariat, mondwan Idwez leegy malazttal tellyes. Ha yol ezwnkbe
 vezyek ez ygheeknek fundamentom zerent valo meltofagaat, az
 5 eedes ziz marianak mynden ellenfeegheet meg gyezhettyek,
 Mert hol ot azt mongya Idwez leegy eeth ky vezy myndden
 yaybol: mert ez yghe ane, yaynal kyl valonak magyaraztatyk.
 Wgy mond towabbaa malaztal tellyes: Ha koronkeed tellyes
 volth, haat soha ew benne byn nem volt, mert az Isteny malazt
 10 es az byn eeggywt nem lehethnek. Wgy mond towabbaa. Wr
 vagon teeveled. Ha az zyz maria vala mykoron bynben volt,
 hat ez nem vona ygaz, mert mynden koron wr Isten ew vele
 nem volt, ha kedeeg koronkeed vele volt, haat soha semy byn
 ewtet nem eerhette. Azert zeegywnllenek megh vala kyk az
 15 eedes aldoth zepletelen wr Istennek zenthfeeghes zylew zyleyeere
 bynth vethnek, es ne lassak wr Istennek feenlew zeep ma-
 lazttyaat kywel az zyz maria koronkeed tellyes volt |

Neegyed okaat vety kereztyen anya zenth eegyhaz ky soha
 nem teewolyoghhet, ky zenthleleknek myatta tanoytatyk es
 20 ygazgattatyk koronkeed myndenben kyt romay zentzeek es
 meg Confirmant es ylleny paranczolta mynd ez vylagon, kynek
 vala ky ellene mond ottan atokban efik. Ewtod okaat vety az
 eeghez törwen kenyw ees, kyben wgy vagon megh yrwan vala
 my dologh zenth lelek myath leezen, semy törween azt meg
 25 nem banthattya. De az zyz maria kezdethtetnek elette volt
 valazttathwan zent lelek myat: azert az kôz törweenre nem volt
 kôteles: kyt wr Isten vetet Adamnak ffayra az eredet byneert
 Towabbaa soha Atya mynden ható wr Isten senkynek nem hatta
 sem engbette hogy Isten kôzôt es ez vylagh kôzôt kôzbe yaro
 30 leheffen hanem csak xpufnak, es az zyz marianak: azerth ebben
 ees lattatyk hogy az zyz maria kywalthkeppen valo tyzteffeegh-
 ben volt koronkeed es vagon az wr Istenneel myndden embery
 nemnek felette. Hatod okaat veety czafary törween hol oth wgy
 vagon megh yrwan. Az czasaar awagy keral' semy czafary
 35 törwennek alaya nem efyk Es az czafary es keralnee azzon
 mynden törweenyból ky veetetôt, Azonkeppen ha mynden tör-
 wenth vetet ez vylagra az wr Isten embereknek ffayra, haat
 sem ennen maga, sem az ew zyz zent leanya es annya, meny-

nek es feldnek kyalne azzonya, nem tartozyk az kôz tôrweenre, Errôl meeltan ertetyk Afweruf kyalnak mondafa, mondwan Hefter keralne azzonnak. Ne feely hefter keralne azzon, nem te eeretted vetteteth ez ellyen tôrween, De eegybekeert kôzenfeegghel, hol oth az afwerof kyalon ertetyk az wr Isten.⁵ Hefteren kedeegh Azzonywnk zyz maria.

Heeted okaat vety yrafbely bôlezseffeghnek tôrwenye, es ertelme Eth wgy mond pogan Belz ees, hogy termeezethnek folyafa zerent az zylewnek es az zylôthnek kôzôtte: barathfaghnak zerelme || vagyon kywel mynden yoth akar es kywan az 164 ew zeretôyeenek, Ha azert termeezeth zerent ygyen vagyon, haat myth aloytwnk termeezethnek felette, mynemew zeretettel zerette xpus Iesus az ew zent zyleyeet. Azth valhattyok hogy mynddennel az az myndenneel feellieb De myndenneel feellyeb yo ez vylagon my adathatyk teremtet allathnak az wr Istentwl,¹⁵ mynth byntwl valo meg tartoztataaf, kywel zerette az ew zent zyleyeet. Azth gondolhattyok ha az wr Istennek zent ffa Iesus bynes anyatwl akarth vona zylethny: reeghen annak elette el yehetôt vona ez vylagra: De senky zent Bernald doctornak mondafa zerent, Sem annak elette, Sem annak vtanna hozyaa²⁰ hafonlatos ez vylagon nem tamadoth. kynek okaat csak ennen maga az teremtew wr Isten twggya:

Nyoleczad Reeghy poetaknak reghzet okoff mondafok. Elezer wgy mond Sedulius mester elfew kenyweeben, Mykeppen az heegyes tôwyfkef aagh kôzzôl az zeep gyenghe rofa ky²⁵ tamad: wgyan yewe ewanak nemzeteebôl az zyz maria. Semy nynczen ky az zyz zyleet megh rwtoyczá: mert az ew zylette megh tarttya ew tyzteffegheet. Alanus new mester meg wgy mond: Ez az tenghery zeep Cyllagh, erek eeethnek wta, es ydwelfeeghnek kapwya. Nem twd tôwyfketh, mynth zeep rofa³⁰ vyrag sem bynnek rwthfagaat: kykben akarya ertený es magyarázny az zepletelen zyz marianak eredethbynnel kyl valo foganattyat:

Kylenczed byzonfagot vehetwnk az tôrôkôk pptayoknak Machwmethnek ees yrafabol, mykeppen Lyray Miclos doctor³⁵ mongya: hol ot ezenkeppen vagyon meg yrwa. Senky nynczen adamnak fyay kôzôt, kyt az pokolbely Satan meg nem febefeytet vona: Annak okaerth mynth ez vylagra zyletyk ember ottan

fyrnya kezd: az meg vereefnek okaert: Az Marianal kyl, es az yfee az az Iesuf fyanal kyl:

Tyzed byzonfaaghot vehetwnk nagy fok kerezttyn zent doctoroknak mondasokbol, kyknek csak newoket ees fok | El
 5 zamlalny: kyk kőzzöl hallyok myth mond zent Amborwf doctor. Ez az nemes vezsee zaal: kyben sem eredethbynnek bethkee, Sem boczanando vecteknek boytasa nynczen. Zent Agoston meg wg mond, az zyz mariarol, wr Istennek tyztőffeegheerth Semy emlekőzeteth nem teezeek, mykoron vala mynemew bynról zolok,
 10 okaat vety, mert ha az zyz maria bynes volt vona, az Isten nem zyztwl, de byneftwl zyletet vona meely bezedet csak ynngen gondolny sem kel kereztyen embernek: Zenth Ieronimos doctor wgy mond: Azth valhattyk hogy az zyz mariaban, mynd az tellyes ifteny malazth volt, ky az Cristuf iesufban: Ha azert az Cristus
 15 Istennek zent fya eredethbynnel kyl volt, haat az ew zent annya es annal kyl volt, mert az zyz anya az ew zent fyaawal egy tefth, egy tagh es eegy termeezet. Zent Bernald doctor. Az zyz marianak tefthe kyth Adamtwl vetth, Adamnak ew byneet foha nem twtta: ynkab vyzon ellen meegh adamnak ees
 20 ew byne, ez tyztalagos zyznek myatta bozczattateek meg, es ew myatta erdemlee ydweffeeghet, kyth el veztet vala.

Peldawal ees meg byzonyoythattyok. Wgy olwaffok hogy zent Brigida es zent Ersebeth azzon meg kerdetteek erről az zyz mariat, es wgy felelth ewnekyk, yollehet atyatwl es anyatwl
 25 vagyok De maga eredet bynnel kyl fogantattam, Eellyen czodaat es olwafwnk rola. Mykoron egy frater pal, zent damonkoff zerzeteeből azth predicallanaa hogy eredet bynben fogantatott vona, yme wgyan azon predicallo zeghben lee efeek es ky mwleek ez vylaghol: Az mafod frater meg azon zerzethből mykoron
 30 meg azonkeppen hamyffan predicallot vona es annak wtanna mifeet mondana, meg aldwan az zenthfeeghet, ottan az zyz maria ky veeve kezeeből es az frater azt lathwan panitenciara efeek es myndent vyzza predicalwan, meg meghadaa ewneky az
 165 zenthfeeghet es mygh eele towabbaa eilene nem zola. || Esmegh
 35 törteneek hogy Tholofa new varafban mykoron eegy czery atya ellenne predicallot vona: ottan az zyz maria kepe hattal fordwla reea, ky meeg ez may napyglan ees azonkeppen aal. Az frater kedeegh meg vakwla: De annak vtanna mykoron

esmeg myndenth hattra predicallot vona, ottan esmeg megh nyleek zeme, Mykoron esmegh egy zent damonkos zerzeth bely frater foha nem akarnaa zolgalny es ylleny azzonúwnk maria-nak zepletelen foganattyaat, zoroytta meg egy erdenghefth, es monda ewneky Az erek eelő Istenre paranczolo⁵ mongyad meg myth feytez az Istennek annyarol ha eredeth bynben fogan-tatot awagy nem. Monda ottan az erdengh, yay, yay, yay azoknak kyk nem ylyk az marianak zepletelen foganattyanak napyaat, es gonozt mondna¹⁰ az Istennek annyarol, Azth halwan az frater, koronkeed yllee annak wtanna: Oh azert zerelmes Criftusnak es zyz marianak zolgay femmy kethseeghtek ne leegyen az zyz marianak zepletelen foganattyaban mert az wr Istennek mynt zerelmes zolgalo leanyanak es annyanak ylleth tenny: meg tehette, es tette hogy zepletelen meg tartana, kynek erde-meert es byzonfagaert ayanlyok lelkwnek testwkketh eeletw¹⁵nk keth es halalw¹⁵nkath az zyz marianak es az ew edes zent ffa-nak otalmaban es malazttyaban kyt enghegen mynekw¹⁵nk atya ffw zent lelek erekwl erekkee. Amen. deo grat.

Ez may epistola olwaftatik zent Thamas apos-
tolrol karaczon nap elöth: 20

Ez may zenth Epistolaat yrtta megh Bodogh⁵fagos zent paal apostol effiombelyeknek yrth leweleenek masod reezeben. Ez epistolanak kedeeglen elette ezenkeppen emleközyk Az wr Isten ky kazdagh az ew zent yrgalma⁵ffagaban Az ew nagy zerel-meenek okaert kywel mynket zerete mykoron meg holtwnk vona ²⁵ bynben, fl el ezelte mynket xpusban, kynek malazttya myat yma-ran ydwezwtetök. Ez wtan köwethközyk ez may Epistola: |

IMaran nem vattok vendeeghek es yeweveenyek. De vat-tok az zentek közzöl valo palogarok, es Istennek hazaban valo lakos legheeny: fl eppewltethween: Apostoloknak es proffetak- ³⁰ nak byzon twdomanyoknak fundamentommat az felfew zeegh kewhöz Criftus Iesus⁵hoz: kyben mynden rakoth eppewlet newe-ködyk zenth templomma wr Istenben: kyben ty ees fl eppewl-lyetek wr Istennek haylokawa zent lelekben.

Ymaran zerelmes attyamffay ha yol ezwnkben veezyek ez may zent epistolaban az zent apostolnak zandekaats es yrasaats, nagy yo ydwefeghes tanwfagot es eppewletôt vehetwnk belôle. Mert ky yelente Criftus Iesusnak zent lelke myat Ez egheez
⁵ kereztyenfeeghnek fundamentomat, es zent hythnek haznalattyaat, Es mynemew vezedelmes allapattrol el vont es ky hywot, awagy mynemew teekeelletes eelettre hozoth az wr Isten ez zent hythnek myatta Merth ez vylaghy bynnek halalabol, es halalnak vezedelmeeböl. Ez vylaghyak czalardfagabol es czalardfagnak foglalatos kôteleeböl, pokolbely erdeghnek bynre valo kyzleletyböl
¹⁰ es testhnek eektelen gyenyerwfeeghyböl, teewölghew hythböl es ynkab mynden hytetlenfeghböl es poganfaghböl: hogy valazya vona az ew neepeenek es az erdeghnek, awagy ez vylagnak ffa kôzôt. Es towabba ky yelenty myre hywot az wr Isten.
¹⁵ Mert az erek eelettre az bynnek halala ellen, Az meennyey dyczôfeeghnek erekefeeghere ez vylagnak czalardfaga ellen. Az isteny zent malazthnak kazdaghsagara az pokolbely erdeghnek fokkeppen valo kesertety ellen: mert annak myatta fok neepeth ||
¹⁶⁶ vezth el, es vyzen az erek karhozattra az az ez vylaghy pom-
²⁰ palagnak es kazdaghsagnak myatta. Towabbaa hozoth az ygaz hythre, es az byzon ystennek yfmeretyre: hytetlen teewelgheefnek ellenee. Zenth malazthnak leelkôfeeghere az vezedelmes eredethbynnek ellene Es az ygaz Isteny tôrweennek paranczolatlyara Annak okaerth mongya Atyamffay, ymaran nem vendee-
²⁵ ghek es yeweweenyek vattok, oly mynt azt mondanaa mert ymaran eegyefwltetek az aldot xpus Iesussal: ymaran meg eelettetek az ew zent halalawal, ymaran ffel tamattatok az ew ffel tamadafawal, ymaran el vattok temettethween bynnék es ez vylagnak az ew wy eeleteenek dyczôfeegheenek myatta
³⁰ Ezenról emlekôzyk romayaknak yrth leweleenek Nyoleczad reezenben. Az my lelkwnk eel az ew meg ygazytasanak myatta: Mert ha az lelek az az wr Isten es az zent lelek ky Iesus ffe tamaztotta hallottaybol, ymaran tybennetek lakozyk az zent hythnek myatta, azon lelek ffe tamazttya az ty halando testeteketh ees, az ew benne lakozy leleknek myatta, Azert nagy segheedfeeghet adot atya myndenhato wr Isten embereknek az erek ydwefeghre, annaal ees nagyobbat az ew zent ffaats hoz-
³⁵ yank boczathwan, Annal ees nagyobath latandowaa teeween, De

annaal ees nagyobbat halandowaa teeween my erettw̃nk, Erről emlekőzyk zent dauid pptha az zoltar kenynek Negywen eeggyed reezeeben mondwan, Az meelfseegh le vonyaa az meelfseeghet, az az, a' my nyawalyaflagwnknak meelfseeghes vezedelme le vonyaa az wr Istennek meelfseeghes yrgalmaflagaat Azert⁵ mongya az zent apostol ymaran ydwezwl̃tetők Istennek zent malazttya myat, az ygaz hyteerth ky Cristuf Iesufban vagon. Ez azert az nemes ydweffseeghnek fundamentoma: kyről mynd az reghy zent ppthaak ppthaltanak, mynd az zent apostolok predicalottanak. Erről mongya ezen zent pal korin-¹⁰ tombelyeknek yrth elffew lewelenek harmad reezeeben, Enneel eegyeb fundamentomot senky nem vethet | ky az Cristuf Iesus. Wgy mond towabbaa ha enneel eegyebeth meegh az mennyey angyal predicallana ees, atokba leegyen, Azerth mongya az zent Epistolaban ragazkoggyatok az felffew zeegh kewhöz: az az a'¹⁵ Cristuf Iesufhoz. Mert ha ky az aldor wr Iesufban Byzyk, es lakozyk: ne feenlyen hogy annak haza semy zeel veez myat el omollyon: myert ereff kew zyklan rakattatot az Cristufon. Hazy vyteez legheeney kedeegh mondathnak: kyk mynd zent zertethnek ereffseegheeben vytezkódnek es twlaydon csak wr Isten-²⁰ nek zolgalwan, kyk anneewal meltobbak wr Istennek zent orzagara myneewel zerelmeffen, tyztabban ez ayoytatofban zolgallyaak ew zent Istenfeegheet: kyknek ymaran semy yozagok, semy erekseeghek, es semy reezek nynczen ez vylaghban, De varyaak wr Istentewl csak lelőknek ydweffseegheet es az erek-²⁵ kee valo dyczőseeghet amen

Ez may ewangelium olwaftatik hofweethnak oktawayan

Ez dyczőseeghes zenth Thamaſ apostolnak kedeegh zent eeleteeth nagyob ayoytatoſſaghnak okaerth lassok meg h rywyde-³⁰ den, kywel mynd ew zenthseegheenek teegywnk tyztelfseeghet, mynd my byneynknek boczanattyara foghaffwnk zoolzolot my halalwnknak ydeyn

Wgy olwaftatyk zenteknek ew eeletekben. Mykoron ez vylaghnak aldor wra es meg h valtoya Iesus xp̃us hallottaybol³⁵ ffeſ tamadot vona Ez zent thamaſ nagy byzonſaggal hyttel es peldazattal feerkőzeek az ffeſ tamadaſnak ygallagos yſmeretyre:

Merth kylembben nem hywe, hanem elezer yllethny akara wrwnk-
nak sebeyt: hogy megh twdnaa ha ygaz vona testhnek es lelek-
nek ffeel tamadafa. Es mykora megh ysmertte vona. Ottan tellyes
zywel leelekkel, es myndden hythnek batorflagawal vallasth
167 teen Idwezeytenknek || Byzon Istenfeegheeröl es emberfeegheröl
mondwan. En wram es en istenem. Erröl wgy mond bodoghfa-
gos zent gergel doctor, zenth Thamasnak ew kethfeeghes vota
nagyobbat haznalth a'my hytwnkre honnem mynt zent peternek
hamar valo hyty, mert mykora ylleteesnek myatta xpūnak
10 zent sebeyt, ywta az zent hyttre, a'my zywnkból ky zaggata
mynden ketőlködéesnek sebeyth es hytetlenfeegheet Mykora
azerth zent Thamas apostol zent leleknek veeteleenek wtanna
lakozneek Cefareaben, es predicallana: Neky yeleneek wrwnk Ie-
sus es monda, yme az yndyay kiral Gondoforus kyldette eede
15 egy tyztartoyaat Abanesth, hōgy ewneky yo bewlez alcz mē-
tert kereffen, ky keraly palotaat twggyon alkothny, yewel azert,
es: hozyaa kyldlek en teeghedet es otalmad leezen en oth teene-
ked Es mykora az yndyayakat megh fordoytandod: en hozyam
yewz martyromfaghnak palmayaban. Felele zenth Thomas. En
20 wram vagy es en istenem, En kedeegh te zolgaad, leegyen az
te zenth akaratod, Eleyben meene azert zent thamas az tyztar-
tonak es monda wr Isten ewneky. Ez felette yo mester, ez az
kyt the kerez. Mykora azert meenneenek, ywtanak egy varaf-
ban, hol oth az kiral meenyekzõt zolgaltat vala ew lecanyanak,
25 es megh ke'altatta vala hōg myndden ember, mynd lakos, mynd
yeweween yelen lenne az mennyekzōben. Es mykora az zent
apostol az tyztartowal wgy mynd venddeghōk be meentenek
vona, eegy fydo sypos lean mynden vendeeghōt kylemb
kylemb vygassaggal tyztel vala. Lathwan azert az lean az zent
30 apostolth hōgy sem eenneek, sem ynneek, de ezak az mennyek-
nek orzagara fyggheztette vona az ew zemeyt, ottan meg ysmē-
ree hōgy fydo vona, es kezde elette fydo nyelwen eenekleny,
hōgy eg vona az Isten ky menynek es feldet teremtetten vona,
es tengherth, Mykora az poharnok azt latta vona hōgy sem
35 eenneek sem ynneek, meg bozzwlaa, es | ottan az zent Apostolt
arczwl ytee: kynek monda zent Thamas apostol, yob teeneked
hōgy yewendōre boczanat adasseek teeneked ezerth az wr
Istentewl, es eceth el mwlando keen. Azeert en eennen addyg-

lan fíel nem kelek, mygh nem az keez ky enghem arczwí ytee az eebektwí eede hozattafíeek. Mykōron azert az poharnok vyz mereyteny menth vona, egy orozlan eleybe kele ef megh zag-gataa ewtet, Es egy feketee beftye el zakaztaa derekatwí az yob karyaat, es az vendeeghfeegnek helyeere vywee. Azt lath-⁵ wan el ameelkodanak raytta es meg mondaak az kyalnak. Es-keeree az kyal zenth Tamaf apoftolt hogy meg aldanaa az ew leanyaat es az vew legheent. Es meg aldaa ewket. Annak wtanna mykōron agyaf hazokban el alwttnak vona mynd-ket-ten ygyenlew almat lataanak: wgy mynt egy zeep ōtōzet bely¹⁰ kyal ewket meg ōlelghethnee, mondwan az en apoftolom al-dot meg tyteketh hogy az erek eeethben reezetek leegyen, Annak wtanna hozyaayok meene az zent apoftol es monda. Az en meennyey kyalom ez may napon tynektek yelent es enghem eede hozot hogy az en aldomaom tynektek haznallyon, Azert¹⁵ mynddennek elette tarczatok zepletelen tyztaflagot mynd ketten ky az meennyey zent angyaloknak hwga, myndden yonak byro-dalma, es az erek eremnek bartorffaga. Azt meg mondwan ottan keth angyalok yeweenek oda, mondwan, my vagywnk Istennek angyal y otalmatokra zerezethween. Ha azert az zent Apof-²⁰ tolnak tanwfagaat meg tartangyatok, my ees mynden yo teete-meenteketh fíel vyzyek wr Istennek eleyben, Annak wtanna az yyz lean pelagya zerzetefíe leen, es nem fok ydō wtan marty-romflagot zenwede, Az ew wra kedeegh Dyenes, pyspekkee zentelteteek azon varafba.

25

Annak Wtanna meeneenek be yndyaban az kyalhoz, es zent thamaf apoftol meeg bezeellee az kyal elōt my-nemew kyal y palotaat twdna rakny. Es azt halwan az kyal, nagy zamtalan keenczeet ada neky, es ennen maga maf orzagghan meene azon kezben || Ennen hazool zent thamas¹⁶⁸ az keenczeth mynd zeghenyeknek oztogataa, es keth ezten-deegh, mygh az kyal kywí yara: mynd az orzagot megh fordoytaa predicaciyawal, es kylemb kylemb ezoda teetellel Mykōron az kyal haza yewth vona es megh twtta vona az dolgot: Mynd az dolgoſſal, zent thamafth az temleczebe vettete,³⁵ hogy meg nywzathnaa es meg eeghettethnee. Azonkezbe az kyalnak attyaffya Gad hala megh. Es neegyed napon mykōron el temettethneek, tamada fíel es monda az kyalnak. Attyam-

ffya, Ez ember kyt meg akarz nywzathny az meenybely wr
 iftennek zerelmes barattyá es zent angyalok zolgalnak ewneky,
 kyk enghemet paradyczomba vynek. Es naǵ mondhatathlan
 zeepfeeghew palotát mwtatanak ennekem otth, mondwan. Ez az
 5 nemes kyraly palotá kyt thamas az the atyadffyanak rakot.
 De myert az the atyadffya meeltatlannaa tette ennenmagaat
 ew byrodalmara: Ha azert akarz ewbenne lakozny keeryek wr
 Iftenth, hogy fíel tamazzon es meg vehesséd aaron az the atyad-
 ffyatwl, Azth halwan az kyrál ottan mynd ketten az temleczhez
 10 fwtamanak, Es labahoz esween boczanatot keereenek kyknek
 monda Sok yoot tett tyweletek az wr Iften hogy az ew meen-
 nyey tytkyat tynektek meg yelentette. Hyggyetek azert az aldot
 wr Iesufban es xpūban, Es keresztölkögggyetek megh, hogy meny-
 orzagiban meheffetek. Az wtan egy honappal az zent apostol
 15 paranczolaa hogy az egheez tartomanban vala hol korok es
 beteghek volnanak mynd egybe gyeyteneek, Es erettek ymadot
 vona: mondwan Amen. Ottan nagy fíenesséeg zalla reaok meny-
 ből, es mynd meg vygazanak, Es myndnyayan nagy halaat ada-
 nak azon wr Iftennek es az zent apostolnak: Es azonnal kylencz
 20 ezer emberek kéreztelkődeenek még germekneel kyl es azzony-
 allatbnal kyl Es annak wtanna meg tanoytaa ewket zent ha-
 romlagbnaak hytyre. Es lelky yozag teeterre, mykeppen magokat
 meg otalmaznaak az halalof bynektwl, Es mynemew ceggyesséeg-
 ben, es zent zeretethben eelneenek: Es megh aldwan ott ewketh
 25 Meene az felffew Indyaban be: Es mykoron ott es predicallanaa
 az wr Iftennek zent ygheeyeet, nagy fok czodakath ees teezen
 vala. Mykeppen aranzayw zent Ianos yrya, oth lakoznak vala
 az | Harom zent kyralyok, kyk xpufth yettek vala ymadny: es
 megh ayandekozny Arannyal kenettel es temyennel Mikoron
 30 azerth az templomban bel ment vona lataa az falon, haat egy
 keresztet yrtak es mellette egy Cyllagot, es egy germeket ew
 annyanak őleben, Mykoron meg twtta vona my dologh leegyen
 Nagy eremben leen, Es kezde predicallany Es meg mondaa, hogy
 az germeknek, ky akkoron zyleteth vona, apostola vona. Es nagy
 35 zeep predicaciot teen az ew iftenseggheről, es mykeppen es my
 okaert menyből le zallot vona, mykeppen embery nemeert
 halalt zenwedet vona, es harmad napon fíel tamadot vona es
 menybe ment vona, Es az zent lelket el boczatta vona, Es ewket

mynd ez vylagra predicallana kyldette vona hog vala ky hyn-
 nee es megh kereztelkôdneek: kethfeeghnel kyl ydwezwlne. Azt
 halwan az harom zent kyralok ffele veveek az zent hytet, mynd
 hozyaok tartozokkal, es az balwanyokat mynd el tôreek, es zent
 egyhazakat rakanak helyette. Oth zent thamas papokat es⁵
 pyfpekeket teen, Es meg aldwan ewket, meene be az belsfew
 yndyaban. Mykoron oth es predicallotta vona, az zent hytet
 es ez vylaghnak haznalatlan vota, Mygdonia azzon, Karrisiuf
 feleffeeghe ky az kyralnak rokona, ottan hamar hyn wrwnk
 Iesufban, es meg wtaalaa ew wranak tarffaffagaat. Es hozyaa¹⁰
kydeek az keralnee azzont, hogy esmeg el haytanaa az hyttrôl:
 Mygdonia kedeegeh az keral feleffeegheet az zent hyttre haytaa,
 es meg wtaalaa az kyralnak tarffaffagaat. Azon az kyral meg
 haraghweek, es meg fogathwan az zent apostolth paranczola neky
 az ew feleffeeghyt ew wrokhöz yntenee menny. Kynek monda¹⁵
 zent thamas: Ha ym the kyral leween nem akarz fertelmef zol-
 galath, mynewel ynkab az menybely hatalmas wr Isten, zeple-
 telen zolgalokat es zolgalatokat zereth. Azon meg haraghweek
 az kyral, es tyzes vafakat es az zent apostolth mezytelen
 labbal kezdec rayta yartathny Hol egy kwth ffele fakada ffele,²⁰
 es ottan meg otaa. Annak wtanna egy tyzes kemenczeben vet-
 tete, es masod napon eghezen ky yewe ew belôlee, || Annak¹⁶⁹
 Wtanna kezereytetyk vala hogy Balwanth ymadna. Ew kedcegh
 paranczola az erdeghnek hogy mynt terdere esneek ottan az
 Balwant el ternee. Mynt azert le terbôkôdet vona, monda, yme²⁵
 ymadom de nem az erdeghet, yme ymadom de nem az balwant,
 yme ymadom de az en eedes wram Iesufth xpûfth. Ottan az
 Balwan mynt eegy laagy cera el olvada. Ottan azert mynd az
 Balwannak papy ordoytafth teenek: Es az papy feyedelem zent
 tamas apostol atal veree: Es azonkeppen matyrommaa zentelee³⁰
 ewtet az wr Isten. Es azt lathwan mynd az kyral, es mynd az
 kyralnak rokona Karrisius ottan el fwtanak. Es az zent apostolt
 az hyw kerezttyenek tyzteffeegghel el temeteek.

Ymaran holta wtan mynemew meltosaggal megh tyztefey-
 tette ewteth az wr Isten hallyok megh. wgy olwassok ew rola³⁵
 hogy mykoron yrnanak keth zaaz harmyncz eztendôben: Ale-
 xander czazaar az lyriabelieknek kerelmefekre hozaa zent Tha-

maſ apoſtolnak teſteeth Ediffa new varaſban, hol oth az ew
zent erdemeenek myatta ſem ſydo, ſem erethnek, ſem pogan
nem eelhet, hanem awagy ky kel onnan fwthny: awagy meg
kel halny, awagy megh kel fordwlly ez hyttre. Eſmegh eellyen
5 dolgot olwaſwnk ez zenthnek czodalatos erdemef voltarol. Azon
Eztendöben, mykora xpufnak ſſel tamadattya es menyben
menetynek wtanna yrnanak Ezer es zaaz hwzon harom ez-
tendöben Neegyed Calixtus wr papanak ydeyn, es papaffaganak
negyed eztendeyben yewe az beſſew yndyay Ianoſ patriarcha
10 Romaban wr papahoz Es ez dyczöſeeghes zenth Thamaſ apoſ-
tolrol eellyen czodalatos Iſteny zent dolgot bezeelle, myndenek-
nek hallaſaara mondwan Egy varaſ vagy on yndyaban kynek
Hwl na newe, kyben Iſtennek enghedelmeböl en feyedelem va-
gyon: kynek nagyſaga annee hogy kerekſeeghe es zeſeſeeghe
15 neegy napy yaro feldet tARTH. kynek ew kewſalynak zeſeſeeghe
es temerdekeſeeghe hogy keth romay zekeer egymaſ mellet
raytta el mehethnee, Es magaſſaga wgynak lattatik hogy az
romay tornyokat ſſel eernee | Es az egheez varaſth egy paran-
czombely folyo vyz folya atal kynek ffyſon newee, ky nagy
20 dragalatoſ köweket hayt ky paranczombol, kykkel az yndyay or-
zaagh nagy kazdagh. Es az varaſban ſem pogan ſem erethnek,
ſem hytetlen nem lakhatyk, De mynd az egheez orzaghan
nagy hywſeeghes kereztyen neepek lakoznak, Az varaſnak azert
kywle vagy on egy heegy zakadaaſ, kyt nagy bewſeeghes vyz
25 foly kerwl. Oth az heegyen vagy on Dyczöſeeghes zent Thamaſ
apoſtolnak egyhaza nagy draga köwekböl rakathwan: kyben az
nagy oltaron vagy on egy zeepczyſtböl zerzeth zekreen, es elötte
egy arany lampaſ baſſamommal tellyes, ky eztendöröl eztendöre
meg nem alyzyk. Oth az zekrenben vagy on zent Tamaſnak
30 zent teſthe ſſeen alwan, ollyan eeppen eghezzen, mynt ha ezen
napon tetteek vona oda, myndden herwadatoffaghnal kyl, De
ſenky eztendeegh oda nem mehet, hanem mykora az ew zent
ynnepe napy el yew, akora az vyz el fogy ew kerwl nyol-
czad nappal elette es wtanna, Es mynd egy hoſweth napyara
35 hozyaa kezwlween nagy Iſteny tyzteſſeeghel es feelelemmel Az
varaſbely patriarcha, erzekekkel pyſpekekkel es papokkal,
mynddennek elette be mennen es ew wtannök zamtalan ſok
neppek: Es mykora nagy tyzteſſeeghel az zent Miſſeeth megh

mongyaak : es Communicalny valo zenthfeeghet zentelnék. Annak wtanna az zent apostolnak testeet ky vezyk az zekrenból es egy pyspeky aranyaf zekben helheztetyk az nagy oltaar elôt. Es egy nagy aranyaf patenan, awagy talnyeeron az Communicalo zenthfeeghet eleyben vyzyk, es mykent nagy heethben fok-⁵ tak teenny: egy maf wtan myndden ember eleyben yarwl nagy ayoytatoffaggal es yfteny feelelemel, es myndenyknek neky aggya az zenthfeeghet, mynt ha eelne, ha ky kedeeagh tyzta gyonaft nem tett vona, awagy pogan vona, awagy hytetlen es erethnek vona, || awagy ottan megh kel az ew gonoffagaat yelen-¹⁷⁰ teny awagy meg kel terny, awagy ottan meg kel halny Ellyen ezoda dolgokat lathwan, koronkeed fok poganok ternek ez zent hyttre

Annak wtanna az zent apostolnak ew zent testeet esmegh az aranyaf Ezyfth zekrenben helhetyk nagy tyztefseegghel, es¹⁵ nagy halaat adwan az wr Istennek es az zent apostolnak eellyen Ifteny dolgokrol, nagy eremmel ky mynd hazahoz meegyen. Annak wtanna az vyz esmeg ottan kerwl vezy az heegyét, es fenky eztendeegh oda nem mehet: EEllyen ezoda dolgokat bezeelween az yndyay patriarcha, ottan mynd wr papa, mynd kyt²⁰ hallyaak vala, nagy halaat adanak raytta wr Istennek es az zenth apostolnak. Azert mynd ez eellyen meltosagokbol yfmerhettyek mynemew erdemes legyen bodoghlagos zent tamas apostol: mynd mennyen, mynd felden, kynek effedôzese es erdeme myat engheggyen mynekwnk ees az wr Isten malasztot es erek²⁵ eletet amen.

Zent Lucia azzonrol kynek epistolaia es ewan-
gelioma wgyan vagon mynt zent Borbala azzon
Napyan

DE az ew zent eeletyt lassan megh lelky ayoytatoffaghnak³⁰ es tanwfaghnak okaerth: Zent Lucia azzon tamada Syracusana new varasbol. Nemzete zerent Nemes vala, testeben zepletelen yyz, zynceben zeep lelkeeben annal zeep, zent hythnek myatta, mynth Cristusnak Iesusnak zerelmef yegyese, Halwan azerth yyz

zent Lucia azzon zyz zent Agata azzonnak hyreet: meene az
 ew koporffoyahoz ew annyawal, kynek ewtyeya vala newe, ky
 ymaran neegy eztendôtwl foghwa weer korffagot zenwed vala,
 tórteenek hogy az mifeen olwafnaak az ewangeliomot. mykeep-
 5 pen Iesus az azzonyallatot meg vygaztotta vala veer folyasbol.
 Monda ottan Lucia ew annyanak hyzed ee azth, kyt az ewan-
 geliom mond? | Hyggyed azt ees hogy Agatha azon xpūfal
 lakozyk mennyeknek orzagaban, kynek ew zent neweerth zenwe-
 det: Es azon hyttel ylleffed az ew koporffoya es ottan meg vygazol,
 10 Mykoron azert ymathkoznanak zent lucia el zwnnyada: Es lataa
 zent Agothaat az zent Angyalok kôzôt nagy gyengés rwhaban
 mondwan ewneky: yo hwgom zyz lucia xpūfnak ayoytatos
 leaña myt keerz entwlem, kyt tennen magad ees meg adhiatz
 az te zylednek, ky ymaran az te hytednek myatta meg vygazot.
 15 Es mykeppen en myattam az Chartagonak varafa ffel magazta-
 tot. xpūftwl Azonkeppen te myattad Syracufanak varafa ees
 meg ekefwltetyk te myattad. Mykoron ffel ebredet vona, monda
 ew zyleyeenek, zeretew zylem, ymaran yme megh vygaztaal
 Azerth arra keerlek ky teghed meg vygaztot, hogy ennen towa
 20 ennekem yegyefth ne newezgheff. De vala myt ennekem az yegy
 rwhaerth akarz vala adnod, zeeghenyeknek ozyad: Monda
 ewneky az ew zyleye ffed be elezer en zemeymet es annak
 wtanna vala mynt teeneked lattatyk wgy ezelekôggyeel: Monda
 lucia. Nem wgy zylem, Mert vala myt holtod wtan atz, azert
 25 adod hogy veled el nem vyheded: Add azert addyg az Criftuf-
 nak mygh eelz es eerdemet lezen belôlee. Mykoron hazokhoz
 mentenek vona, mynden erekseegheket el arwlaak es zeghe-
 nyeknek oztogataak: Azth halwan az ew yegyese, ottan pasc-
 fias feyedelem elebe vonya zent lucyat, Es be vadolaa hogy
 30 kereztyennee leet vona. Es kezenfeeghes tórwennek kywle eelne,
 Pascasius azert paranczola neky hogy az balwan Ifteneknek
 aldozneek. Monda ottan neky Lucya, Iftennek kellemetes aldo-
 zat az zeghenyeket latogathy es segheelleny De myeert ymaran
 nyncezen myt towabbaa ewnekik adneek. Ennen magamat Crif-
 35 tuf Iesusnak adom .es aldozom. Monda ewneky Pascasius. Ez
 eellyeneketh az the bolond kereztyen tarffydnaak bezeellyed: De
 az feyedelmeknek paranczolattyok zerent azt akarom hogy al-

dozzaal. felele Lucyá, te az te feyedelmýd]nek paranczolatyt¹⁷ tartod, En kedeeagh az en Iftenemet feelem tyztelem es zent paranczolatyt tartom. Es femybe nem akarom megh bantanom. The azert teed azt my teeneked lattatyk, En ees azth teezem my ennekem haznalatofnak lattatyk. Azt halwan Pascasius, mynt eg⁵ el yaro folyo wgy zolaf. Lucyá felele En sem testemet, sem elmeemet, femy gonoffaggal meg nem ferteztettem. Pascasius monda: kyczodaak testnek es elmeenek meg fertöztetöy, felele Lucyá Elmeenek megh förtöztetöy ty vattok, kyk azt tanaczollyatok hogy az ygaz lelkök el haggyaak ew teremteyeket zent palnak¹⁰ mondafa zerent. Megh förtöztetyt az yo eeletet, gonoz bezeedek: Testnek kedeeagh meg förtöztetöy testy gyenerwfeeghek es bynek. Monda Pascasius: megh zennek az bezeedek mykoron az keenra ywtandwnk, felele Lucyá Az wr Iftennek yghey meg nem zenhethnek. Monda neky haat te iften vagy, felele Lucyá¹⁵ Iftennek zolgalo leanya vagyok, kyröl yrwan vagyon [hogy] kyk Iftennek zolgay, Iften zool ky ew belölök. Pascasius monda: haat te benned zent lelek lakozyk? Lucyá felele kyk tyztan eelnek, zenth-leleknek templomy azok, mykeent zent apostol mongya, Ottan monda pascasius: En teeghedet az bordeelban vytetlek hogy ott²⁰ te zyzeffeeghedet el haggyad, es az zenth lelket el vezeffed. Lucyá felele Az testh meg nem ferteztetyk, hanem csak az elmeenek akarattyaabol Azeert ha enghemet en akaratomnal kyl megh törendez: azzal az en koronam kettöztetyk. Az en akaratomat kedeeagh soha ne alohad hogy az te kywanfagodra haytanam,²⁵ hogy ezeket mondotta vona, kezdee Pascasius zent Lucyat az bordelba vonyathny, kyt zent lelek oly yghen meg nehezeyte hogy femykeppen az herröl el nem yndoythataak. Azth latwan mynd kezeyt labayt meg kötözeek es ezer embert kezereyteenek vonny de meegh azok sem yndoythataak el az herröl,³⁰ Azokhoz ragaztanak ewthwen yga barmot, De azok sem teheetenek yndoytasth az zent zyzen. Ottan monda Pascasius ewneky Mynemew | Erdeghfeegh ez hogy egy gyenghe leant ezer ember meg nem yndoythat, Lucia felele Ez nem erdeghfeegh de az aldót Cristuf Iesufnak zenthfeeghes ezeleködeese Azeert³⁵ ha meeg ezekhez tyz ezerth ragaztanaal ees, meg sem tehetheel ennekem femyt. Monda esmeg ewneki Ha azert ez Iftennek templomanak femyt nem tehetz, tery ky az hytetlenfeeghböl ha

kedeegh nem akarz, meeny el dolgodra. Azt halwan pascasius dyheffeeigre yndwltateek es paranczola hogy azon allo helyeeben megh eeghethneek. Es hagyaa hogy fenyew zwrokkal es olwaztot olayyal agyon enteneek, hogy hamarab az tyz meg
 5 emeeztenee. Monda lucya, En az en eedes wram Iesufnak zent malazthyaat keerttem, hog ez tyz ennekem semyt ne arthaffon az hyw kereztyeneknek eremekre. Es az en martyromfagomnak be tellyefeyteefeere. Lathwan azert Pascasiusnak zolgay es baraty, hogy ollyan nagy banathban vona: reea rohananak es tor-
 10 kaban yteek az fenef terth. De maga meegh ees nem veztee el zolasaath, myglen ew zenth ymaczagaat el nem veegheznee az wr Istenhez: Es annak wtanna nagy edes tanwfagot theen ez zent hyttról, hogy halalygh megh maradnanak ewbenne az erek dycôfeeghnek veeteleerth. Annak vtanna monda, yme hyrdetek
 15 anyazent egyhaznak wy bekefeeghet, mert ez may napon Maximianus czasaar halwa fekzyk. Es dyoclecianofth az romayak zanky veeteek: Azonkezben az hyr mondok el ywthwan, pascasiusfth megh fogaak es foghwa vyveek Romanaban. Es be vadolwan az ew kegyetlenfeegheert: es feeyeet veeveek Annak vtanna
 20 zent Lucya papot hywata es gyonafnak wtanna zentfeeghet veen hozya: Es mynd ennen magaat, mynd anya zent egyhazat Cristufnak zent markaban ayanlwan, Es mykoron az hyw kereztyenek mondottaak vona, Amen. Az ew zent lelkeet ky boczataa, Es azon helyen temetteteek el. Azon ydôben mykoron yrnak
 25 nak harom zaaz tyz eztendôben Cristufnak menybe menety wtan. ||

172 Zenth Ifthwan prothomartyrnak Napyarol valo
 Epistola

Ez may zent Epistolaat yrtta meg zent Lucacz apostolok
 30 yarasarol valo kenynek heeted reezeeben: kynek elette emlekôzik arrol mykeppen ydwezeytenknek menybe menety wtan, wr Istennek zent ygheye zaporodyk [valde] vala predicalwan es fokafwnak vala felette az hyweknek zamok lerwsalembe. Es az papok kôzzôl ees fokan enghednek vala az zent hythnek.
 35 Ennek wtanna kôwethkôzyk ez may zent Epistola

AZ ydôkben Ifthwan tellyes iftennek malaztyawal es ereffegghel, teezen vala nagy yegyeketh es czodakat az neep kôzôt. Thamadanak azerth nekik az synagogabol: kyk neweztethnek vala zabadofoknak Cyrenenbelyeknek: es alexandriabelyeknek. Es kyk mynd Ciliciabol es Afyabol valanak, disputalwan Ifthwan-⁵ nal. Es nem alhathnak vala ellene az bôlczeffeeghnek es lelelnek ky ewbelôle ky zool vala: mondwan, Thy myndenkoron kemeen nyakwak, es kernywl meteletlen ty zywetek es fyletek koronked ellene allottatok az zent leleknek mykeppen az ty reghy atyaytok ees, azonkeppen ty ees, Meely profitetat nem ha-¹⁰ borgattak az ty reghy atyaytok? Es mynd meg ôleek azokat kyk yewendôt mondna vala az ygaz iftennek ffyarol, kynek ty maftan arwltatoy | Es gylkofy leetek: Halwan azert ez eellyen bezeedeketh fakadoznak vala ew zywôkben: es cykorgattyak vala reea ew fogokat. Mykoron azert Ifthwan tellyes vona zent¹⁵ lelekkel ffel tekeenthwen a' menyorzagra megh lataa Iftennek dyczôfeegheet testy zemeyvel es Iesufth alwan Iften hatalmanak yoghyara, es monda. yme latom az menyorzagot nythwan lenny, es embernek ew ffyat iftennek hatalmas yoghyara allany. Fel keyaythwan azerth ottan nagy zowal: be dwggak ew ffylô-²⁰ ket es eegyetembe reea rohananak. Es kywe vethwen ewtet az waraf kywl, kôwezyk vala. Es az tanok le hanyaak ew rwha-yokat egy yffwynak labayhoz ky hywattatik vala Saulusnak, es kôwezyk vala. Ifthwan Iftent hywaan es mondvan En wram Iesus veed el az en lelkemet. Annak wtanna terdeyre efween,²⁵ keyaytaa nagy fel zowal mondwan. Vram ne veegyed ewnekyk ezth bynnée, Es hogy azt moudotta vona el nywgoweek wr Iftenbe:

E w a n g e l i u m

Ez may zenth Ewangeliomot yrtaak meg az zent Ewange-³⁰ listaak Zent Mathe kenyweenek hwzon harmad reezeeben. Zent Lucacz tyzen eeggyed reezeeben. Es leen eredety az ydôben mykoron ydwezeytenk vona harmyncz harom eztendôs emberfeeghe zereent. Es [az napon] zenth gyergy martyr hawanak elffew napian Ez ewangeliomnak kedeeg elette ereffen meg feddee az fydo-³⁵ kat, es wg mondaa ez ewangeliomot. ||

173 AZ ydôben monda Iesus az fydo feregheknek. es az papy feyedelmeknek: yme en boczatok ty hozyatok proffetakat es bôlczeket es yraftwdokat. Es ew kôzzôlôk nemeellyeket megh ôltôk, es megh fezeytetek, es megh oftoroztok ty fynagogatok-
 5 ban, es el yldeztek varaflol varafra, hogy ty reatok yewyen mynden ygaz veernek yteelety ky kywe enteteek ez feldnek zyneen. Az ygaz Abelnek veeretewl foghwan mynd az zakaryafnak Barachyaf fyanak vereeyglen: ky megh ôleteek az templomnak es az oltarnak kôzôtte. Byzon mondom tynektek hogy ez nemzettre
 10 mynd rea yewnek ezek. Oh Ierwsalem Ierwsalem ky megh ôlôd az proffetakat kyk te hozyaad vannak boczathwan, es megh kôwezed ewketh, hanzor akarttam egybe gyeyteny az te ffyaydat mykeent az ffyaf tyk egybe gyeyty az ew ffyayth es nem akaraad, yme pwztan hagyattatik el tynektek az ty hazatok.
 15 Mert wgy mondok tynektek, nem lattok enghemeth ez napfaghtwl foghwa, myglen mongyatok: Aldot ky yewth wrnak ew nêweeben: |

Ez may zenth ewangeliomot kylemb kylemb zent doctorok kylemben kylemben magyarazyaa. Myndennek elette
 20 Mykenth zenth Mathe ewangelifta yrya az felwl meg mondot Capitulombâ Idwezeytenk Iesus meg tekeenthween es megh yfmerween lelky es testy zemeywel az fydoknak es yraftwdoknak ew vezedelmes eeteeket, es zandekokat ereffen megh fedde ewket ew hamyffagokrol mondwan, yay tynektek yraftwdok es
 25 zerzetefek keppwtalok kyk megh dezmallyatok az kerbely vete-meenyeket es zep yllatw fyweketh, Es el hattatok azokat kyk neehezbe az terwenbe, az ygaz yteeletet es yrgalmaffagot es hytet: Ezeket elezer yllyk vala be tellyefeyteny, es azokat el nem hadny vakoknak vezerlôy, ky pekween az zwnyogot es az
 30 teweet el nyelween, Yay tynektek yraftwdok es zerzetefek keppwtalok kyk hasonlatofok vattok az meg fyeerentet koporsohoz, kyk yollehet tetznek kywl embereknek zeepeknek De maga belôl tellyefek hallottaknak tetemekkel, es mynden dohoffaggal. Azonkeppen vattok ty ees, kik yollehet kywl lattattok embe-
 35 reknek ygazaknak De maga belôl tellyefek vattok mynden keppwtalaffal es alnokfaggal. Ez eellyen bezeedeknek wtanna monda ew nekyk, yme en boczatot ty hozyatok proffetakat es bôlczeket, es yraftwdokat kik mynd [mykent] meg vannak yrwa az

zent ewangeliomba. Lyray myklos doctornak mondafa zeren: Az profetakon es yraftwdokon erty az zenteket es zent apostolokat, mert fokaknak ew kôzzôlôk leen proffetalo lelkek, kyk yewendôket mondottanak: mynt zent Ianos ewangelista Iraftwdok ees leenek, mynt az zent ewangelistaak es zent pal apostol, kynek⁵ yrafawal tellyes anyazent egyhaaz. Nemellyek bôlezek ees leenek, mynt nagy fok zentek es predicátorok, kyk meg erthween az wr Istennek byzon votaas es az mennyey dyczôfeghnek erekkee valo bodogh eeleteet, eegyebeket ees nagy zorgalmatoflâggal tanoytottanak meg reea, mykeppen kereffeek, es¹⁰ mykeppen ydwezŵllyenek Es nemellyeket ewkôzzôlôk meg ôltôk mykent zent Iacabot azon templomban || zent Iŵthwant¹⁷⁴ meg h kôwezween, Zenth peterth es zent Andraŵth meg h fezeythween, es fokakat kylemb kylemb halallal es kenokkal yllethween: Wgy monda towabbaa, es nekyket meg oftoroztok, mykent az¹⁵ zent tanoythwanyokat az tanaczban, es zent pal apostolt: annak felette meg fenyeghethween ewket hogy ne predicallananak es ne hyrdethneek az Iesufnak ew neweet hol oth zent peter wgy monda: ynkaab yllyk Istennek enghedny honnem embernek: Meely haborgwlagokat meg mondot vala ewneky Iesus meegh²⁰ annak elette, ha wgy mond enghemet haborgattanak, ky enny yot tettem ew vele, tyteket ees haborgathnak es yldeznek egy varafrol masra, mert nynezen az tanoythwan fellyeb ew mestereeneel Azert ha eeggykbôl ky yznek masban űŵlatok, hog tellyeseygygyeek be mynden yraf. Es mynden ygaz veer²⁵ yeyyen ez nemzettre ky ez felden ky etletet az ygaz abeltewl foghwa, kyt kayn az ew attyaffya meg ôlee, myert hogy Abelnék ayandekat wr Isten meg tekeentee: kaynnak kedeegh ayandekara nem tekente [meg] mert hamyff vala Istennek elette, mert mykoron zanto ember vona nem aldozyk vala az yobbabol, de³⁰ az alaa valoyaas aldozya vala Istennek Annak okaert nem leen kellemetes ew zent zyneenek elette. Abel kedeegh Barom paztor vala: es mynt meenneel yobbat talal vala ew yohay kôzôt azth aldozya vala wr Istennek Annak okaert kellemetes leen wr Istennek ellette, Wgy mond towabbaa az zakaryasnak Barachye³⁵ ffyanak vereyglén kyt meg ôleetek az oltarnak es templomnak kôzepette, kynek mykoron wr Isten űfel gyoytotta volna lelkeet zent lelekkél, ffeddy vala az yzrael neepeet mondwan: Ezt mon-

gya az wr Isten. Myre haghyatok atal az wr Istennek paran-
 czolattyaat es zent törweenyeet, ky tynektek nem leezen előwe
 mentetekre. Azth halwan az yowaf kyral paranczola hogy
 meeg kőwezneek ewtet, es meg őlneek: Ez keet ygaznak veereen
 5 azert ertetyk myndden ygazaknak veerek, kyketh mynd meg
 őleenek az fydo neepeke kezdettől foghwa az ydeyglen, | Wgy
 monda ewnekik towabba Iesus Oh Ierwfalem Ierufalem, ky meg
 őlőd az proffetakat es meg kőwezed ewket kyk te hozyaad
 Boczathwan vanna te ydweffeeghedre, menezere akarttam egybe
 10 gyeetyeny az te ffyaydat, De nem akaraad foħa, Eeth nemy-
 keppen azth erthettyek, hogy meegh annak elette ees keez volt
 vona az aldote xpus iesus ez vylagra yewny ez vylaghnak yd-
 weffeegheert, De emberek nem voltanak meltok reea az fok
 gonoslaghnak myatta. De meeg mykoron el yewe akkoron meg
 15 wtalaak ew zent Istenfeegheet mynd ew zentywel es tanoyth-
 wanywal, kyk mynd meg akaryak vala gyogyttany az valasztot
 nemzetet De foħa nem akaraak es myndenkoron ellenek mon-
 danak mynd ez mayglan. Lathwan azert hogy meg nem akar-
 naak ennen magokat yobboytany, ky yelentee az ew vezedelmeketh
 20 ees mondwana, yme ydew yew, hogy az ty hazatok ees pwztawa
 marad: es kew kewen nem marad ky el nem teretyk. Mert
 negywen eztendew wtan Az romay feyedelmeket Tytoft es
 Vespelyanofth reea boczataa es mynd enen magokat, mynd vara-
 fokate földdeeből ky veztee es el pwztoyttaa. Wgy mond towabbaa.
 25 Azert mondom tynektek, hog ez napfaaghtwl foghwa nem lattok
 enghemet, myglen mongyatok. Aldote ky yewt wrnak neweeben.
 Ezeket kedeg mondaa az ew zent keennyanak halalana be
 tellyesefyteefeert, ky bel tellyesefedeek elezer Weragh vafarnap,
 mykoron egheez Ierwfalemnek varafa ky yewe Iesufnak eleybe
 30 be menwen ew tanoythwanywal. Mafodzore be tellyesedyk, my-
 koron yew eleweneket es holtakat meg yteelny ew zenth apos-
 tolywal es mynd az mennyey zentekkel, zent angyalokkal.
 Akkoron myndenek meg yfmerween az aldote Iesuf, nylwan valo
 vallafth teeznek ew rola. Es az kegyelmes Idwezeytew ees be
 35 vyzy ewket az ew zent orzagabau az ew zent attyanak es Isten-
 feegheenek nylwan valo latafara, kyt nekwlnek enghegyyen ere-
 kwl erekke Amen. ||

Zenth Ianos ewangilista ynnep napyarol valo¹⁷⁵
epistola:

Ez may zent Epistolaat yrtta meg eredeth zerent Belcz Ecclesiastici xv. egyk kenyweenek tyzen ewtöd reezeeben: meely epistolanak elette wgy vagyon megh yrwa: Bodogh em-⁵ ber az ky koronkeed belczsefseeghben lakozyk, Es ky ygassaghrol gondolkodyk, es ew ertelme zerent Iftennek zent zyneet elmeelködy. Ennek wtanna köwethközik ez may zenth Epistola.

KY Istent fely, yot teezen: es ky ygassaaagh tarto meg leely ewteth, es eleybe kel ewneky mykeent tyztsefseeghbely anya, eel-¹⁰ tety ewtet erek eelethek kynyereewel es ertelmeewel, es ydweffeghes vyznek bölcsefseeghewel ytatty ewtet. Es meg ereffedyk ewbenne, es el nem hayol, es nala tarttya ewtet, es meg nem zegyenewl, es fel magasztatty ewtet ew eeggyes baratynal Es anyazent egyhazban megh nyttya ew zayaat predicallany¹⁵ es bel telty bewlcsefseeghnek es ertelemnek zent lelkeewel, es az erek dyczöfseeghnek halhatatlan rwhayawal megh rwhazy ewtet es erekkee valo nevezettel megh erekefety ewteth az my wrwnk wr iften.

Azon ynnepnek Ewangelioma: |

20

Ez may zenth Ewangeliomot yrtta meg zenth Ianos ewangelista kenyweenek hwzon eeggyed reezeeben. Es leen eredety azon ydöben, mykoron ydwezeytenk vona harmynecz harom eztendös es zent Amborwf doctornak masod napyan, mykoron ymaran wr Iesuf ffeel tamadoth vona hallottaybol. Monda Iesus peternek kö-²⁵ weff enghemet. Byzon Byzon mondom teeneked, mykoron yffyab vonaal be ewedzed vala te magadat es oda meegy vala ahowa akarz vala, De mykoron meg veenewlendez, eegyeb öwedez be teeghedet es oda vyzen howa nem akarod. Azt kedeeg mondaa ky yelenthween mynemew halallal keellene Istent ewneky meg³⁰ dyczötyeny Monda esmeg zent peternek Iesus. ez az ewangeliom.

AZ ydöben monda. Monda Iesus peternek kôweß enghe-
 met, hattra tekeenthween peter lataa megh az tanoythwant, kyt
 zeret vala Iesus kewethveen ky le ees fekewt vala az veegh
 vaczoran ew meellyeen. Es monda: Wram kyczoda az ky teghed
 5 el arwl? Az tanoythwant azert mykoron latta vona peter, mon-
 da Iesufnak. Wram Ez myt lezen zenwedendew? Monda ewneky
 Iesus: yg akarom ewtet meg maradny, myglen el yewök,
 my gondod vagyon neked vele, te kôweß enghemet, ky teryede
 azert ez bezed az attyaffyak kôzôth: mert az tanoythwan megh
 176 nem hall. Es nem mondaa Iesus: megh nem hal: De || yg aka-
 rom ewtet maradny. myglen el yewök: Ez az. tanoythwan, ky
 byzonfagot teezen mynd ezeokröl. es megh yrtta ezekeith: es twg-
 gyok mert ygaz az ew byzonfaagh teetele:

Ez may zenth Napnak ewangeliomaban anyazenth egyhaz
 15 emlekôzik dyczôfeeghes zent Ianos ewangelistarol xpuf Iesufnak
 felette zerelmeß tanoythwanyarol kynek az eedes ydwezeyteu
 az veegh vaczoran mynden lsteny tythkyaath megh yelentee, el
 mwltakrol yelenvalokrol es yewendökröl, proffetawaa tewee,
 ew zent halalaban rezefsee tewee, zent zyleyeenek otalmwl
 20 hagyaa, es ky mwlaßa koron halalnak keennyanal kyl az
 erek dyczôfeeghben vyvee. Bodoghagos zent peter apostol
 mykoron ezeeben vette vona hogy xpus ewtet felette zerety:
 az ew lelky tefty zepletelenfeegheenek okaert, ew ees tellyes
 lelkezerent zerety vala, es maganak yelef baratwl valoztotta
 25 vala. Annak okaerth nagy fokakban zol zolowl ees valáztotta
 vala ewtét xpufnaal: mert myndent nem meer vala peter
 xpustwl meg kerdeny. De Ianos myndent meg meer vala ker-
 deny, myert myndennek kôzôtte yelefkeppen zerety vala xpus
 Ianofth: Myndenben azert peter hogy tarßa lenne ewneky:
 30 mynd eelwen mynd halwan, Mykoron azert hallotta vona peter,
 hogy meg kellene ewneky fezwlny, keewannya vala meg twdny
 Criftustwl az ew zerelmeß barattyanak ees dyczôfeeghes hala-
 laat. Annak okaert mondaa. Wram ez en baratom myt lezen
 zenwedendö? felele Iesuf peternek es monda: ygen akarom
 35 ewtet meg maradny, az az nem akarom hogy ollyan martyrom-
 fagot zenweggyen mynt ty, De kennaal kyl akarom hogy ky
 mwlyyeek ez vylagbol Ez eellyen kegyelmes malaztoffagot ke-
 deeg az tebbý kôzôt erdemlee Ianos, doctoroknak mondafok

zerent. Ez neegy yeles okokeert. Elezer az ew zepletelen tyz-
tallagos zyzeffeeghert. kyt zent Ieronimofnak mondafa zerent
az menyekzöböl hywa el ewtet Criftuf az apoftollfagra Es nem
hagya | Hazaffaghnak törweenyeben leelethny, Sokan kedeeg
teewölgynnek benne, ky lett leegyen az ew yegyefe: hogy femy⁵
emleközet nynczen yrafban rola. Nekik mongyaak hogy Maria-
magdalena volt. De azth nem kel hynny: Mert mykóron Maria
Magdalena keraly nemböl volt Ianof kedeegh egy zeghen halaz
ffya Sem tyzteffeegh: Sem nemzetffeeg nem atta vona, hogy ewk
egybe ferköztek vona De mykeppen zent Albert pyspek es Lw-¹⁰
doffos zent atya mongya Az ew yegyefeenek Anachita volt
newe, Es tyzta zyzeffeeghben meg maratod holtik es az zyz
marianak zolgalo leanya volt mygh eelt:

Mafod okaert kywalt keppen valo malaztal zerette vala
xpus Ianofth az ew gyenghe yffywfaganak okaert. Es yffywfaga-¹⁵
ban hatta vala ez vylagot es ew attyaat Annyaat es mynden
yozagaat Criftuft Iesufth köwethween. Az ollyanokrol kyk azon-
keppen yffywfagokban foghyaak magokat wr Iftennek zent zol-
galattyara: Wgy mond belez egyyk kenyweenek harmyncz
eeggyed reezeben, ky meegh veethközhetyk vala es nem²⁰
veethközeek, gonozt tehet vala es nem teen, kyczoda ez
eellyen yffyw es dyczeeryeek ewtet: mert nagy czoda dolget
tetth ew eeleteeben. De hog az veeneket fe feleggyek el
wgy mond zent Ieronimus doctor. Akar meene ydöf leegyen
ember, Vala ky nagyob bwzgofaggal es zeretettel tarth peni-²⁵
tenciat ez vylagon: azt az wr Iften ynkab neezy es feellyeb
koronazya az dyczöfeeghben, es fokaknak teeb erdemet vezén.

Harmad okaerth mert yollehet zeghen zylektewl vona Ia-
nos: De maga az ew annyarol nagy nemböl vala, mert az ew
annya maria Azzonywnk marianak hwga vala azon atyatwl³⁰
anyatwl. Annak okaert ees felette zerety vala ewtet az aldót
wr Iesuf xpus, mynt rokonfagaat. Es yllyk vala hogy yeles
malaztal ekeffeytenee megh az ew zerelmes ewczeeth. Negyed
okaert erdemle Ianos kywalthkeppen valo malaztot xpustwl,
merth teb yokat ees hagya el Ianos ez vylagon honnem mynt³⁵
az teb tanoythwanyok, yllyk vala azert hog teb erdemeet ees
vennee ||

Mafodzor: Wrwnk Iesufnak xpufnak kywalthkeppen valo 177

zent mylaztyaat erthettyek lenny zenth Ianofhoz: mykoron fok-
 keppen valo vezedelemtŵl meg tartaa. Elezer Mykoron Aſyaban
 predicallana Domicianus chafaar forro kaad olayban vettete: zent
 Ianos kedeegh ky yewe belðle myndden ferelemneel kyl. An-
 15 nak wtanna zanky vetee pathmos newð zyghethben, hol oth la-
 tafarol valo zenth yraa. Azonkezben Domicianoff czazarth az
 ew kegyetlenſeegheert Iſten az vylagon ky [veeg] veeveen es wraſa-
 gabol le vethween zent Ianos az zanky veteefbðl myndden
 bekeſeegghel meg hozathneek EEffefomban, Eleyben kelween
 10 azert az varaſbely neepék azth mongiak vala. Aldot ky yewth
 wrnak neweeben. Es azon be menetywel: Drufianat ky kywe
 mwłth vala ez vylagħbol ffel tamaztaa wrnak neweeben.

Annak wtanna Mykoron meeg ees Aſyaban predicallana, az
 Balwan Iſten papy feyedelmy azt meg Bozzwłwan meg fogaak
 15 zent Ianofth es kezdeegh vynny Dyana Iſten azzonnak tem-
 plomahoz hogy aldozneek az balwannak, kykuek monda zent
 Ianos. Ha az ty Iſtenteknek neweewel xpufnak egyhazaath el
 tðrhetyek, haat keez vagyok aldozny Awagy ha xpufnak ne-
 weeben az templomot el tðrhetem haat hyggyetek az Criſtuſ-
 20 ban. Mykoron az kðz neep neky enghedet vona, zent Ianof
 ymaczagot teeween ottan az eghez templom fundamentomabol
 el eſſeek. Azth lathwan Ariſtodemof new papy feyedelem nagy ha-
 borwſagot yndoyta az neep kðzðt, Es lathwan azt zent Ianos
 monda: Oh Ariſtodemus myth akarz hogy teegyek, ottan felele:
 25 ha azt akarod hogy hygyek az Ieſuſban yme meerghet adok
 ynnod Ha ſemy vezedelmet nem zenwedendez, ottan twdom
 hogy byzon Iſten az te iſtened. Monda zent Ianos, ted meg,
 monda ewneky eegyebeknek adom elezer kyk mykoron el
 nem zenwedhetendyk, te ees ynkab meg retteny tewle, keere
 30 azerth keth halarra valo embereket az byrotwł es mykoron ne-
 kik meg atta vona ynnyok ottan meg ketten meg halanak Zent
 Ianos ees kezeeben veeve az pohart es zent kerezthnek yegyeet
 vethween ew reea, ottan meg ywaa es ſemy ſerelmet | Nem zen-
 wede: Ottan azerth myndnyayan wr Iſtent kezdeek dyczerny.
 35 Monda eſmeg Ariſtodemus papy feyedelem meeg ees egy keth-
 ſeegh vagyon en bennem. Ha ezeket ffel tamaztandod, kyk az
 meeregh myat megh halaanak, haat byzonnyal hyzem. Ottan zent
 Ianos adaa neky az ew kentefeeth mondwan: meeny el veld az

meg holtakra mondwan xpufnak apoſtola boczatot enghemet ty hozyatok hogy wr Ieſufnak neweeben tamaggyatok fſel. Es mynt azt tette vona, ottan fſel tamadanak. Azth lathwan ottan hynek xpus Ieſufban es zent Ianos meg kereztelee ewket mynd hozyaa tartozokkel. Es zent Ianoſnak tyzteſſeeghere nagy zent⁵ egyhazat rakanak. Mykoron azert zent Ianos ewangelifta es xpufnak zerelmes apoſtola ywtot vona egy heeyan zaz ezten-dôre, ymaran kôzeel ew halalahoz: yrwan wrnak zenwedeeſe wtan hathwan heet eztendôben, yeleneek neky ennen maga az eedes Ieſuf xpus es monda ewneki ye' el ymaran en hozyaam¹⁰ en zerelmes tanoythwanyom mert ydee hogy nywgoggyaal meg es az the atyadffyaywal lakozyaal az en aztalomon mennyeknek orzagaban: Es zent Ianos ottan fſel kele, kezde Ieſuf wtan meenny Monda ewneki Ieſuf vaſarnap en hozyam yewz, mykoron az vaſaarnap el yewt vona, hyre leen benne az kôz¹⁵ neepnek es mynd hozyaa gyewleenek, Es tykzotwl foghwa nagy ereſſen predicalwan ewnekyk hog meg maradnanak az zent kereztyen hythben, es xpufnak paranczolatyt meg tartanaak zeghetetlen mert azokee vona az menyorzaagh: Annak wtanna meg aldaa az neepet wrnak neweben Es az nagy oltar elôt²⁰ egy koporfooth afata, az feldeet ky hozdatwan az egyhazbol: Es lee zalwan az veremben ezenkeppen ymathkozeek kezee fel emelwen. Vagyok hywattathwan az the lakodalmadra en eedes wram Ieſus xpus ymaran ym el meegyek halaat adwan raytta te zent yrgalmadnak hogy meltoztattaal enghemet az te meen-²⁵ nyey lakodalmadra hywattathny ky tellyes zywel lelekkkel kywanlak teghedet lathnom. Es ottan fenef ked be fogaa az koporſfoot, es mykoron el zallot vona rola az fenef ked ſemyt nem czak Mennyey mannaat lelenek az koporſfoban ennen magaat kedeeg Criftus fſel vyvee mennyeknek zent orzagaban Amen. ||³⁰

Apró zentek ynnepeerôl való Epiſtola

178

Ez may zent Epiſtolaat yrtta meg bodogſſagos zent Ianos ewangelifta lataſarol való kenynek tyzen neegyed reezeeben. De myert ez yelen való kapitulomnak elette emlekôzzek arrol, meg yſmerween lelky lataſnak myatta [myatta], mynemew nagy³⁵

vezedelmef haborsfagot zenwedne anyazent egyhaz yewendôre az pokolbely Sathantwl es annak wtanna az ew taghyatwl Anti-cristuſtwl hogy azert az ydwezŵlendew hywek meg ne tanto-rodnaanak es kethfeeghben ne efneenek, ymaran ez may epiftola-
 5 nak zereeben es mynd annak wtanna emlekôzyk az Iſteny feghedelemnek hozyank valo nyoytafarol kynel kyl heyyaba tô-rekôdyk ember yot tehethny ez vylagon es ydwezwlly az maf vylagon. Wgy mond azeerth. Latam Syonnak heegyeen az barant allany, az az anyazenth egyhaznak felette allany ôryzethnek es
 10 otalomnak okaerth, az az Cristuf Ieſufth zenyetlen vygyazny hogy az ew dragalatos zent veerevel meg valtót es meg zentelth orzagaat vala mynemew ellenfeeg el ne foglalnaa, mykeent meg ygyerte vala az zent ewangeliomba. En tyveletek vagyok mynd ez vylaghnak veegheyglen.

15 AZ ydôben latam Syon hegyeenek felette az barant alwan. es ew vele Negywen neegy ezerth kyknek ew homlokokon yrwan vala az ennen newôk es ew attyoknak newôk. Es hal-leek zozatot menybôl, oly mynt fok vyzeknek zozattyaat: es oly mynt nagy meeny dergheefnek zozattyaat. Es az zozatot kyt
 20 halleek mynt ha fok heghedewfôk heghedewlneenek ew heghedewyekben: Es eenekelnek vala oly mynth wy eeneket az zeknek: es az neeg lelkes allatoknak es veeneknek elettek. Es ſenky nem mondhattya vala az eeneket hanem csak az zaaz negywen neegy ezer zenttek, kyk megh ôlettek ez feldrôl. Ewk
 25 azok kyk azzonyallattal fertelmet nem zenwettek, de zyzen megh marattak. Ewk kôwetyk az Iſtennek baranaat vala hova menend. Ewk ôlettenek megh emberek kôzzôl tyzedben wr Iſtennek es az barannak. Es ew zayokban hazwgſſaagh nem leeletteteth, Annak okaert mynden maculanaal kyl vannak wr iſtennek zent
 30 zeky elôt:

Azon ynnepnek Ewangelioma

Ez may zenth Ewangeliomot yrta meg eredethzerent zent Mathe ewangelista kenyweenek mafod reezeben. Es leen kez-dety az ydôben: Mykora ydwezeytenk Ieſuf ez vylagra zyletet
 35 vona mafod honak eleyn: Ez ewangeliomot elette kedeegh teezen arrol emlekôzetef mykent az harom zent kyralok yettenek vala

ydwezeytenk iefusht lathny, ymadny es kyraly draga nemes ayandekokkal tyztelny. Es feleletet veeven zenth angyaltwl ew almokban, hogy herodes kyralhoz ne terneenek; Annak okaert mas wton meeneenek ew orzagokban, honnan yettenek vala, Mykoron azerth azok el mentenek vona, akarwan wr Isten el val-⁵ toztathny es el terny herodesnek gonoz zandekaath, yeleneek Istennek angyala Ioseffnek almaban. Ez ymaran az zenth Ewangelium: ||

AZ ydöben Istennek angyala yeleneek meg alomzerent¹⁷⁹ Ioseffnek mondwan: kel ffele es veegyed ffele az gyermeket ew annyawal, es fwwl egyptomba, es legy ott addyglan mygh¹⁰ meg mondom teeneked: mert yewendew hogy hogy herodes kyral halarra kereffe az gyermeket es el vezesse ewtet: Ky ottan ffele kelween veeve fele az gyermeket ew annyawal eeynek ydeyn, es nyomoteek Egyptomba. Es ott leen herodes kyralnak halalayglan, hogy be telneek, ky megh vala mondwan wr Istentewl¹⁵ proffeta myat mondwan: Egyptombol hywam megh az en ffyamat. Lathwan azerth herodes kyral hogy megh czalatot vona az kyralyoktwtl nagyon megh haraghweek raytta. Es hamar el kyldween ew zolgayt mynd megh öletee az apro gyermekeket kyk valanak Bethleembe es mynd ew körwel valo tartományban,²⁰ keth eztendöstewl, es az ydötewl foghwa mykoron megh kerdette vala az kyralyokat. Akkoron bel teleek az zenth Ieremyaf proffetanak mondasa. Syralomnak zozattya naé ffele, az az nagy mezze hallattateek es fok ordoytaas. Rachel syrathwan az ew fyayth. Es nem akara megh vygaztaltathny, myert meg nem²⁵ holtak vona az az erekkee:

Ez may zent ewangeliumnak ertelmeeböl fok rendben valo lelky tanwsagokat vehetwnk my ydweffeegewnkn mellee. De myndennek elette eelyen kerdesewnkn tamad, my ydöben öltte meg herodes ez apro zenteketh. Oka ez mert anyazenth egyhaz³⁰ csak neegyed nappal ylly az ew zent ynnepeket: Cristuf Iesuf zyleteeseenek wtanna: Az kedeegh bewtew zerent ygaz nem lehet hogy akkoron ölettenek vona meg. Erre azert doctorok reea felelnek Hogy ydwezeytenk zyleteeseenek wtanna egy eztendew es neegy nap el mwlwan zenwet-³⁵ tenek. Oka kedeegh ez, mert az ydöben, mykoron wrwnk Iesuf ez vylagra zy letheth vona, herodes kyralth az ew ffyay ydezek be romay wdwarban, es mykoron az ew reeze lett vona

egheezb, annal nagyob kegyetlenfeegre yndwltateek. Es mynd az ew fyayt meg ôletee, mynd az apro gyermekeket, hogy mywel orzagaban nagyob bekeffeegghel meg maradhaffon: mert mykeppen meg hallotta vala az harom zent keralyoktwl hogy az
 5 fydoknak kyrallya zyletet vona, nagy feelelembe efeth vala hogy az kyrallfagot el veztenee eegyetembe az orzaggal: Annak okaerth gondolaa ha mynd meg ôlethneenek az apro gyermekeket, az kyl gyermek kyral sem maradhathna meg, es azonkeppen az orzag maganak maradna De meg vagyon yrwan
 10 Belcz zaya atal, hogy nynczen sem belczsefeegh, sem tanacz az wr Isten ellen. Annak okaert embery hamyl okoffagos tanaczolaaf nem arthata. Az mennyey atya wr Istennek bôlczsefeeghe- nek De meg menekôdeek az zepletelen ygaffaagh, artatlanfaagh es hozyank valo zerelmes yrgalmaffaag myndden vezedelmes
 15 tytkos tanacznak foghlatattyabol es kegyethlenfeeghnek hertelenfeegheebôl: megh az felffeeghes belczsefeegh bôlczen es okoffaggal twdaa el tawoztathny az ew ellenfeegheenek haragos
 180 dyheffeegheet, mert nem vala meeg || ydee ez vylaghnak ydweffeegheet halalth De annak elette zykeegh vala anyazent
 20 egyhaznak fundamentomat ffel vethny zenthfeegheket zerezny, hallottakat tamaztany, korokat vygaztany es az ydweffeeghnek wtaat es efweenyeet zenth ewangeliomzerent hyw embereknek ayanlany, mynd ez eellyen dolgoknak okaert fwtameek el Iesuf egiptomban herodesnek elette, kyt yollehet ew nagy hatalmaff-
 25 sagazerent ottan el vezthet vala, de nem akaraa de el zenwedeo hog abban ees peldaat es tanwfagot adna hyw neepeknak [ad] az bekefeeg zenwedeefre. Mert yob embernek ew ellenfeegheet el tawoztathny ha helet, es az bozzw allafth wr Istennek hadny: ky meg fyzety mynddennek ew erdeme zerent mynd eet,
 30 mynd az maf vylagon.

Mafod tanwfagh adatyk az artathlanfaghnak meltosfagarol, kyben felette kellemetefek leenek az apro zentek wr Istennek myert hogy hafonlatofok leenek xpuhoz kyrôl wgy vagyon meg yrwa bôlcz kenyweenek tyzen harmad reezeeben: mynden
 35 teremtet allat zerety az ew hozyaa hafonloot. Ha ky kerdenee honnan byzonywltatyk meg az ygaz artatlanfaagh, kyt kereztyen embernek kel tartany, rywydeden zenth Daudid ppthanak mondafa zerent Ez neegy dolgok kelnek hozyaa Elezer, [wgy] hogy

fenkyt meg ne banezon es ferczen teetemeenyeewel. Erről monga az soltaar kenynek xxiii. reezeeben. ha ky artatlan kezeywel. Az kezõn magyaraztatthnak embernek teetemeeny, myert myndden dolgot ember kezeewel tezen. Mafodzor ha ky az artatlanfagot megh akarya tartany, zykfeegh, hogy fenkyt ne gylõllyen es fenkyre ne yrygkõggyeek ew zyweeben: Erről mongya zent dauid, Es ky tyzta zywel vagon, Erről wgy mond zent Ianos elfew leweleenek harmad reezeben: Vala ky nem zerety ew attyaffyat es barattyaat, erced Isteny es lelky zeretettel, halalban lakozyk az. Nem zool ez vylaghy zeretetrõl, mert akar my-10 keppen legyen ez vylaghy zeretet soha, es femykeppen nem mondatyk erdemesnek, zent ghergel doctornak mondasza zerent.

Harmadzor, hogy fenkynek zayawal bozlw bezedet ne mongyon Es bezedewel fenkyt meg ne czallyon. Azert mongya zent dauid, ky nem elkwt hamyflan ew barattyanak Mert sok 15 emberth vezthnek zeep bezeddel, kyben hamyflaagh vagon Oh ha ember meg gondolnaa mynemew nagy keferw keenra meegyen pokolba az hamyf bezedew ember byzonyawal nem hogy hazwghfagot zolna, awagy barattyaat meg czalnaa de meegh yngyen sem gondolnaa ees, mert az hazwghfaag erdeghy termee-20 zet, wr Istennek mondasazerent az zent ewangeliomba

Neegyedzer zykfeegh az ygaz artatlanfagnak megh tartafaara, hogy meegh ennen magaat se fercze megh oly teetemeenyeel honnan lelky vezedelme yeyyen. Azerth mongya zent dauid ky nem vette heyaba az ew lelkeet, az az lelky hazon-25 naal kyl nem eelth ez vylagon, Es femy bynth nem tetth kywel az erek boldoghfagot el vezthette vona, kyrõl wgy mond zent Agofton doctor. Ez az byzon artatlanfaagh, hogy se ennen magaat megh ne banezya ember, se eegyebet. Annak okaerth wgy vee-ghezy el zenth Dauid mondasfaat, ha ky eellyen ez vylagon, Ez 30 vezy az erek dyczõfeeghet, ez ellyen vezen aldomasfth az wr Iftentewl, es yrgalmaffagot az ew wratwl teremteyeetewl.

Eellyenek leenek az aprozentek ees hog mynd lelekben testhben artatlanok valanak es femy fertelmeteffeegh, sem hamyflagh ew benne nem leeletteteek. Annak okaert koronkeed al-35 nak az hatalmaf wr Istennek zent zeky elõt es vala howa az Istennek artatlan Barana meegyen othh koronkeed vele vannak: es dyczeeryk ew zenth Istenfeegheet zenetlen nagy halaa adaf-

fal, meel Bodoffagos dyczóffeeghet enghegyen mynekwnk az
aldot kegyelmes wr Iften erekkwl erekkee Amen.

Cantuariay zent Thamas Martirnak ynneppeeról
valo Epistola Et scribitur Ecclesiastici XIII Capitulo et
5 legitur ab ecclesia ad honorem hodie ne solennitatis ||

181 Ez may zenth Epistolaat yrtta meg bôlez egyyk kenyweenyek
tyzen harmad reezeeben: meel epistolanak elette wgy mond azon
Capitulomba: Bodogh ember az ky ew zayabol ky zarmazot
bezeedeeben nem veethközöt vala mykoron: Es ez may epistola
10 tyzen neegyed Capitulomba kezdetik el zolwan wr Iftennek
bölcszeffegheeról awagy zenth malazttyarol, kywel meegh ez vy-
lagon ees meg eekeseyty wr Iften az ew zerelmes hyw zolgayt.
Az maf vylagon kedeegh annaal feelyeb

Bodogh ember az ky bôlezseffegben lakozyk: es ky ygaf-
15 sagban elmeelkódyk es mynden erzeekenfeeghe zerent elette vy-
fely wr Iftennek tekeentetyk, eetety az ollyan embert erek
eelethnek kynyereewel: es ertelemmel, es Idwessleges bôlezsef-
feeghnek vyzeewel ytattya ewtet: Es megh ereffeyty ewbenne
es nem haylodoz tetowa. Es megh tarttya ewtet, es meg nem
20 zeegyenewl, Es ffeel magasztattya ewtet ew baraty közöt es
erekkee valo newezettel erekeseyty megh ewtet: a'my wrwnk
wr Iften :

Ezen Innepnek ewangelioma:

Ez may zent ewangeliomot yrtta megh zent Mathe ewan-
25 gelista kenyweenek tyzen hatod reezeeben Zenth Mark Nyolczad
reezeeben, Zenth Lucacz kylenceed reezeeben Es leen eredety
az ydöben, mykoron ydwezeytenk Iesus vona | Harmynez keth
eztendös emberseghe zerenth. Ez zenth ewangeliomnak elette
mykenth zent Mathe yrya: meg yelentee Iesus ew tanoythwa-
30 nynak mert ffeel kelleny meenny Ierwsfalemba Es otth fokat zen-
wedny az sydoktwl: yraftwdoktwl es papy feyedelmektewl ha-
lalth ees zenwedny, es harmad nap az wtan hallottaybol ffeel
tamadny. Zent peter apostol azt halwan, megh keferödeek raytta,

hogy az ew meftereenek meg kelleny halny. Es monda Tawol leegyen az te tewled wram Nem leezen wgyan a'mynt mondod. Monda Iefus ewneky, meny towa Sathan, mert tantoroytom vagy te ennekem, mert nem erted a'my ygaz Ennek wtanna kôwethkozik az ewangeliom. 5

AZ ydôben monda Iefus ew tanoythwanyak. Ha ky akar en wtannam yewny tagagya megh ennen magaat, es vegye fîel ew kerezth fayaat es kôwelfen enghemet Mert mynden ky ydwezeyteny akarangya az ew lelkeet, el vezty ewtet, az az, ez vylagon. Ky kedeege el veztyendy ewtet az az ez vylag zerent 10 en eerettem: meg leely ewtet, az az ydwezeyty. Merth myt haznaal vele ember ha bator mynd ez vylagot el nyere az ew lelkeenek vezedelmeere Es mynemew valthfagot adhat ember az ew lelkeert, Mert embernek ew fîya yewendew az wtolfo yteeltre ew attyanak dyczôfeegheben ew angyalwal. Es akkora 15 megh fyzety kynek mynd az ew eerdeme zerenh: ||

Zenth Ianofnak Ewangelioma Wgyan ezen 182 ynnepról.

Ez zenth Ewangeliomot yrtta megh zenth Ianof Ewangeliſta kenyweenek tyzen kettôd reezeeben. Es leen eredety az 20 ydôben, mykoron ydwezeytenk Iefus vona harmyncz harom ez-tendôs es kôzel leeween ymaran ew zent halalahoz, az az, a veegh vaczoran: meel' ygheeknek elette wgy monda Iefus ew zent tanoythwany eleth. El yetth az hora hogy megh dyczôytetfeek embernek ew fîya. Hol oth wgy mond Lyray Miklos 25 doctor, wrwnk Iefus xpus az ew zent keen zenwedeeſeenek ydeyn megh dyczôyteteeek myndeneknek elette kylemb kylemb ezoda teetelnek mwtatafa myath Az ſeenes napnak megh ſetetewleefeben, kew zyklaknak egymastwl valo el romlafokban az templom leellahanak meg ſeſleefeeben Es ſel tamadaſanak, menyben 30 menetynek ſeenlew dyczôfeeghes lataſaban. DE myerth mynden dyczôfeeghes tyzteſfeeghet alazatoſſaghnak kel elôl yarny, mynth zent ewageliomy ygafſaagh tarttya, mondwan vala ky enen-magaat meg alazyá, fîel magaztatyk Azonkeppen ez may zent ewangeliomba ees zool az ew keſerw keen zenwedeeſeenek ala- 35

zatof voltarol mondwan ymaran kôwethkôzik az zent ewan-
geliom.

AZ ydôben monda Iesus ew tanoythwanynak: Byzon By-
zon mondom tynektek ha az gabonanak ew zeme az feldben
5 efween megh nem haland, ennen maga marad. Ha kedeegh | megh
haland fok haznod teezen Ha ky ew lelkeet zerety el vezty
ewteth. Es ky megh gyewlôly ew lelkeeth ez vylagon, az erek
eelette tarttya megh ewtet. Vala ky ennekem zolgal, enghem
kewessen Es a'hol en vagyok: oth leezen az en zolgam ees.
10 Ha ky ennekem zolgaland megh tyztefeyty ewtet az en atyam
ky menyben vagyon.

En zerelmes atyamffay Myerth anyazenth egyhaaz ez
may napon emlekôzyk az dyczewfeeghes zenth Thamaſnak mar-
tyromſaagh zenwedeeſeerôl. Azert my ees byzwan az ew zent
15 malazos eerdemeeben laffok megh rywydeden az ew zent
eeleteek kyben dyczeeretes mennyen es felden mynd Iſtennek
mynd embereknek elettek, Mykora azert bodoghſagos zenth
Thamas Angliay bely kyralnak wdwaraban lakozneek. Es fok
zertelen dolgokath lathna az wdwarban kyk ydweſſeeghnek ellene
20 volnanak, hagiaa el az wdwarth es adaa ennenmagat Cantua-
ryabely erſeknek byrtoka alaa, ky hamar napon eſpereſttee tewee
es az kyralnak keerelemeſeere Cancellarioſſaa tewee, hogy
myerth bôlcz vala, vyſelnee gongyaak az zenth egyhaznak,
kyt az kyral oly yghen meg zerete, hogy az erſeknek halala
25 wtan ewtet erſekkee tewee. Mynt kedeegh az letht vona, ottan
nagy lambor tekeelletes emberree valtoztataa ennen magaat. Es
ottan ciliciommal es gyakortaa valo beyteleeſſel kezdee az ew
teſteet gyettrény. Az ew zenth eeleteet kedeegh oly okoſſaggal
tytkollya vala, hogy mynden eeletiben haſonlya vala magaat
30 eegyebekhez Mynden napon tyzen harom zeegheennek moſſa vala
meg labokat terden alwan xpûnak zerelmeert, es eételnek ytálnak
wtanna myndennek neegy peenzth aad vala, hazokhoz terween.
183 Az kyral kedeegh myndenben az ew || Akarattyara akarya vala
ewtet haytany az zent eegyhaznak tôrweenye ellen Azth akarwan
35 hogy myndden zerzeefeketh, kyket anyazent egyhaznak zabad-
ſſaga ellen az ew elette valo pſſpekek zereztenek vona ew
ees Confirmalnaa, ky mykora ſemykeppen nem teennee, Mynd
az kyralnak, mynd az wraknak ereſſ haraghyokban eſeek. An-

nak okaert nagy zydalmassaggal illeteek az zent yambort neky orwnak nekyk arwltatonak kyayttyaak vala. Mykoron azert megh ertette vona hogy fokban azon megh eskwttek merth megh akarnaak ewtet olhy El meene elottok Es mene Romaban Alexander papahoz es onnan meene franciaban. Azonkezben az ky-⁵ ral kylde romaban, hogy az ew dolgaat Confirmaltathnaa, de-mynd keerelmeseet mynd kowethseegheet megh wtalaak. Annak okaert nagy haraghra reemwlween az zent ember ellen. Ottan mynden yozagaat el foglaltataa es myndden nemzethseeghet zanky vettete. Zent Thamas kedeegh myndden napon ymadvala mynd¹⁰ az kyraleert mynd az orzagheert. Egy napynapon meg yelentee ewneky wr Isten hogy haza keellene terny es zent martyromfagnak Coronayawal kellene ky mwlny. Heted eztendew wtan azert ew tyztyben yewe mynden bekefseegghel es nagy tyztessseeggel haza fogadaak ewtet. EEnnehan nappal annak elette¹⁵ myg martyromfagot nem zenvedett vona Egy yffyw mwleek ky ez vylagbol, Es chodakeppen efmeg tamada flfel, [es] wgy mond vala, hogy mykoron meennyeknek orzagaban az zenteknek flflflew karokban vyteteth vona, lata otth az zent apostoloknak karokban eegy yress zeketh Mykoron meg twdakozot vona raytta²⁰ kyee vona, monda ewneky Istennek zent Angyalya, hogy nemy-nemew anglyay nagy papnak tartanaak. Mykoron efmegh egy pap Iambor naponkeed azzonywnk marianak zolgalnaa myfeeth Be vadolaak zent Thamas pyspeknek hogy femytwdo | vona Es ottan el veewee papfagaat. Mykoron kedeegh zent thamas az²⁵ ennen Ciliciomaat akarna meg varrogathny es az ew agya alaa el reytette vona myglen alkolmas ydoot talalna ewneky. Azzon-kezbe azzonwnk maria yeleneek az papnak kynek zent thamas papfagaat el vette vala Es monda meeny el mongyad azth az ersenek, hogy az kynek en zerelmeert naponkeed myfeet³⁰ mondok vala. az Ciliciomot ky eellyen helyet vagyon el reythween meg varrogatta, es az vereff zor fotot kybol meg foldozgatta, wgyan ott hatta, Az zenth azzon paranczollya azert, hogy az athkot kyt reead vetet meg boczassa, hogy kedeeg zent Thamas ez dolgot mynd azonkeppen talaltta vona el chodalkodeek³⁵ raytta. Ottan azert meg oldozaa az papot es parancholaa hogy ez dolgot tythkon tartanaa Myndenben azerth ereffen otalmazza vala az egyhazy ygallagot wgy hogy sem kerelmessel sem

fenyeghetéssel nem enghed vala az kyralnak. Az kyral azert azt latwan meg haraghweek reea es ertte kylde fegywereseketh hogy meg ôlneek ewtet vala hol talalnaak: Mykoron azt latta vona zent thamas Eleykbe kele es monda: kyt kerefték? En 5 yme hol vagyok myt akartok. Mondanak azok. Azeert yettwnk hogy meg ôlesseel, es towabbaa ne eelhess: kyknek ottan monda. En az wr Istennek keez vagyok meg halnom az ygaffagheert es az zent egyhaznak zabathsagaert: ha azert enghemet kerefték az wr Istennek hatalmawal, es erek atok alat paranczolok 10 tynektek hogy eegyebnek senkynek ne archatok. Wr Istennek kedeeg es azzonyom zyz marianak es mynd az mennyey zenteknek es zent dyenes pyfpeknek hagyom es ayanlom az zent egyhaznak mynden ygaffagaat es zabathsagaat. Azt meg mondwan reea rohananak az kegyethlen zolgaat es az ew meg zen- 15 teltetôt feyeet agyon vaghaak es azon egyhaznak pagymontoman 184 ky ontaak az ew zent feyeenek || Veleyth Es azonkeppen meene xpus Iesufhoz zent martyromfaghnak koronayawal Mykoron yrnanak Ezer zaaz bethwen eztendôben. Az egyhazy nepek kedeeg mykoron az hallottaknak myfeyet zolgalnaak erette, 20 azonnal az zent angyalok maf felôl az zenth Martyroknak mifeyeket kezdeek el, mondwan: Letabitur iustus in domino Es az halwan az egyhazy nepek wtannok eenekleek mynd veeghyg, es be yraak az zenteknek kôzyben. Azokra kedeegh kyt ewtet megh ôleek oly nagy wr Istennek haraghya zalla, hogy nekyk 25 ewkôzzôlôk ennen wyyokath fogokkal el harapalaak, nekik meg dyheweenek Nekyk nagy kôzweenyesséeghbe eseenek, Nekyk el bolondwlanak es myndenek nagy nyawalyassagwl vezynek el. Ennek felette ew zent halalanak wtanna ees nagy fok czoda teetemenyekkel yelentee meg wr Isten az ew zeretô zen- 30 tynek erdemef voltaat es dyczôfegheet mynemew tyztefseeghben vona az zentek kôzôt menyeknek zent orzagaban, kyt my nekwnk ees engheggyen atya ffw zent lelek, az ew zentenek erdemee- nek myatta erekkwl erekkee. Amen.

Zent Siluefter papanak ynnepeeröl.

Ez may zenth ynnepnek Epistolayaat es Ewangeliomaat meg talallyatok karacson elöt zent Miklos pyspeknek napyaan: Ezen lewelnek elötte

Nyagyob ayoytossaghnak okaert lassok meg mynemew⁵ tyztöleendő elettel eele ez vylagon, es mymodon meene wr Istennek zent orzagara Ez dyczöfeeghes zent Siluefter papa, kynek ew eeleteenek kezdetyt es veeghezetyt zerzee es yraa megh Cefarea bely Ewsebius pyspek, kyt annak wtanna zent gelasius papa az egheez Conciliomba hethween kereztyen pyspek||ek elöt¹⁰ megh magyaraztata. Wgy olwaftatik azert az ew zent eeleteenben; Bodoghlagos zent Siluefter tamada wr Istennek ysmerety zerent Nemés nemböl es Iambor atyawl anyawl Es adak Cyrinos papnak fíel tartany, ky ewteth dyaky twdomanra tanoytaa. Es zallaf tartafth felette zeret vala es myndennel nagy¹⁵ zorgalmatossaggal zolgal vala Egy napon yewe hozyaa egy Thy-motheus new kereztyen ember, kyt eegyeb nem meer vala be foghadny, myert hogy kegyethlen vona. Annak vtanna eztendő el mwlwan martyromsaghnak koronayaat zenwedee xpufert. Aloythwan kedeeg Tranquillinos feyedelem hogy fok peenze volt vona²⁰ es Siluefterneel maradot vona. Es ky keeretee tewle ha kedeeg ky nem adnaa halalt tennée eerte. Fogataa meg azerth zent Silueftert es kezdee keezereyteny hogy aldozneek az Balwanyoknak. Monda ewneky zent Siluefter, heyt bolond ez eeyel meg halz te. Es awagy akarod awagy hynned kel az Istent kyt my²⁵ hyzewnk. Vettete azert Silueftert az temlechbe Es Tranquillinos feyedelmet hywaak ebeedre, es az hall tetemee akada meg torkan, es anneera leen dolga hogy eeffely koron ky mwleek. Es nagy syraffal ohaytaffal masod napon temethny vyweek. Zent Siluefterth kedeegh hozaak ky nagy eremmel az temlechböl.³⁰ Oly nagy Iamborflaghban tarttya vala magaat hogy meegh az poganok ees felette zeretyk vala mynt attyokat. Azonkezbe hala megh Melkyaf papa romaban. Es yollehet akarattyanal kyl tewweek zent Silueftert papaya Myndennek elette ottan mene zegheny vona romafaghba, newöket be yrataa egy kenyben es³⁵ myndennek gongyaat vyfely vala. Towabbaa zerdaat penteket es zombatot myndentwl hagua beytelny. Es Czeterteket wgy

mynth az vafarnapot ylleny. Mondanak az ghereghek: ynkab
 185 yllyk hogy az || Zombatot ewtöd napon zolgalnaak. Monda zent
 Siluefter az nem lehet mert az zent apostolok wgy hattaak hog
 az zombat wrwnk temeteeseenek napya legyen, mert mykeppen
 5 mynden vafarnap wrwnknak fel tamadafa napya Azonkeppen
 az zombat temeteese napya Azth halwan reea enghedeenek: De
 az czeterteknek ellene mondanak hogy nem kellene akkoron
 ynnepet zerzeny, kynek zenth Siluefter három yeles okaat vetee.
 Elezer mert wrwnk Iesus azon nap meent ffil mennyeknek
 10 orzagaban Mafodzor mert az ew zent testeeth zent vereet ak-
 koron zerzee es zentelee megh. Harmadzor mert anya zent
 egyhaz az Crifmaat azon napon zentöly Arra ees reea enghe-
 deenek Azonkezben Constantinos czazar haborgathwan az kerez-
 tyeneketh zenth Siluefter papa mene ky Romabol az ew hozya
 15 tartozo papywal es lakozyk vala az hegyben: Constantinos cza-
 zarra kedeeg nagy pokloflagot vete wr Isten az kegyetlenfeegh-
 eerth Az Balwan Isten papynak azerth tanaczokbol gyeytete
 egybe három ezer apro gyermekeket hogy ha azoknak meleg
 veeregben meg feredneek, megh vygazneek. Mykoron azerth
 20 ky ment vona az herre hol az feredöt megh zerefneek. Eleybe
 keleenek az apro germekeknek zyley, hayokat megh erezthween
 es nagy obaytassal fyrathwan es reekathwan az ew magzatty-
 kat. Azt lathwan Constantinos czazar monda: Hallyatok es
 hallgassatok meg o romayak az en bezedemet. Az romay feye-
 25 delemfeeghnek meltofagá yrgalmaflaghbol tamad, kynek ellyen
 terwenye ees vagyon, hogy vala ky az hadban germeket meg
 ölne ottan feyeet venneek ertte. Mynemew nagy kegyethlenfeeg
 lezen azert, hogy az my fywnknak azt teegyek, kyt az ydeghen-
 nek meg tytottwnk, mykeppen gyözhetwnk ydeghen nemze-
 30 tet | Ha mynnen magwnk az kegyetlenfeeghtwl meg gyeztetwnk?
 Nam mykoron az ydeghen neepet meg akarwnk gyezny fok
 neepeknék ereywel tehetyek, mykoron kedeeg az gonoffagot es
 az bynt meg akaryok gézny, yozagos mywelkedettel tehetyek
 Azert ember ennen magaban akkoron gyezedelmet vehet, myko-
 35 ron az kegyesseegghel megh gyezy az kegyetlenfeeghet. Le-
 gyen azert gyezedelmes az kegyesseeg ez mastany veer ontasba.
 Mert az wgy vagyon hogy mykoron ember az kegyesseeghnek
 zolgawl alaa vetendy ennen magaat, hamar myndennek wra

lehet, job azért ennekem meg halmom, ez artatlanoknak egheeffe-
ghek meg tarthwan, honnen mynt az ew halalokkal egheeffeghet
lelween, kybe maga byzonyos nem vagyok. Azert hagyaa hog
az ew zyleyeknek az aprokat mynd meg adnaak es nagy fok
ayandeekkal ewket meg ayandekozwan nag eremmel hazokhoz⁵
vytetee, Ennen maga ees az czazar hazahoz teree. Azon mafod
eeyel zent peter zenth paal az czazarnak almaban neky yelenee-
nek mondwan. Myeerth megh retteneel az artathlanoknak veerek
ontafatwl, boczatot myket wr Iesus Criftus tehozyaad, hogy
tanaczot aggywnk mykeppen meg kellyen vygaznod. Az Siluef¹⁰
ter pyspeketh ky az Syraptym newo hegyben el enyezween
lakozyk, hywafd hoziad ew teeneked egy vyzes toot mwtat ky-
ben ha háromzor belee martandod magadat ottan mynden pok-
loflagodbol meg vygazol. Te kedeeg az Criftusnak azzal fyzeffeed
meg, hogy az balwan templomokat mynd el törtyed Es zent¹⁵
egyhzat rakaff helyeeben es ez napfaghtwl foghwa ew zolgaia
leegy. Fel ebredween azért Constantinos czazar almabol, ottan
Siluester papaerth kylde, ky azt velee hog az martyromfagra
hywattatyk. Ottan azért || Wr Istennek ayanlaa mynd ennen ma-186
gaat mynd hozyaa tartozokat ynthween ewket, hogy ereffek lennee-²⁰
nek az zent hyt mellet, kynek yewetelyre Constantinos czazaar ffele
kele es monda ewrwlom hogy hozyaam yettel zenth Siluester
papa ees kezene ewneky es megh bezeellee az ew almaat votakep-
pen es meg kerdee kyk vonanak az Istenek, kyk ewneky ye-
lentenek vona. Zent Siluester pp felele hogy nem volnanak²⁵
azok Istenek, hanem Istennek zent apostoly. Es eleybe hozaa
zent peter zent keepeet, ottan monda az czazaar hogy ollyan
kepwk valanak. Zent Siluester azért meg hywlee az czazaart
es egy hettygh valo beytet hagyta ewneky es hogy mynden
templóczoket meg nyttathna. Mykoron azért az kerezth vyzre³⁰
yewt vona nagy fenesseeg zalla oth ew reeaya es ottan meg
vygazeek az pokloflaghbol es Criftus Iesusfth meg lataa.

Azon elfew napon azért cellyen terweent zerze, hogy az
Criftusfth tellyes romaassaagh ymadnaa mynt byzon Istenth. Ma-
fod napon hogy vala ky az Criftusfth meg karomlanaa ottan megh³⁵
byntethneek. Harmad nap hogy vala ky kereztyen embernek
bozzwt tenne mynden yozaganak hason feleetwl megh foztath-
neek. Neegyed nap hogy Czazaar romaban, azonkeppen az romay

papa feye leenne mynd ez vylagnak. Ewtôd nap hogy vala ky az zent egyhazba be fwthna senky ne banthathnaa. Hatod nap hogy senky egyhazat ne rakthathna az romay papanak aldomasanaal kyl vala meely varaſban. Heeted napon hogy az zenth
 5 egyhazaknak eppewletykre yozaag adafseek az kyraly yozagbol. Nyolczad nap, hogy az romay czazaar zenth peter eegyhazahoz yeyen Romaban es ott nagy ſyralommal vadollya megh az ew byneyt. Ezeket meg zerezwen le fordoytaa palaſtyaat es kezeeben ragadaa az aſooth, Es myndennek elette el kezdee aſny
 10 az zent egyhaznak fundamentomaat Es az tyzenket apoſtoloknak zamokeert tyzen ket kofaar feldet vyn ky az fundamentombol ennen vallan. | Mykoron ez eellyen dolgokat hallotta vona Conſtantinoſ czazaarnak annya zent Elona azzon, ky³ az ydôben Bethanyaban lakozik vala, Lewelet kylde fſyanak Romaban, es
 15 dyczeery ewteth hogy ellenie mondot vona az balwan Iſten ymadafnak, de ereſſ meg feddee hogy az ſydok Iſteneet el meg fezwltet ymadnaa. Conſtantinoſ czazaar eſmegh lewelet yra ew annyanak, hogy yewne hozyaa az ſydo doctorokkal. ew ees az kerezttyen doctorokat elôwe allathnaa es vala meely felnek
 20 ygazb byzonſaga vona azt hynnee. Zent Elona azzon azert hoza el velee zaaz negywen egy bôlcz ſydo doctorokath, kyk kôzôt tyzen ketten valanak yelefek. Conſtantinoſ ees elôwe allataa zent Silueſter papaat az ew papywal Es hagmaak az ygaz laſtaſth keth nagy pogan bôlcz doctoroknak, kyk ygaz yteeletet tenneenek kôztôk, kynek newôk eeggyknek vala Craton, myſyknak zeenofiluſ. Monda azert eggyk az bôlcz ſydo doctorok kôzzôl, kynek vala newe Abyataar. Myert ezek harom Iſtent mongyanak lenny atyat fſywi es zenth lelôt Nylwan az tôrwen ellen yarnak kyben meg vagyon yrwa: Laſſatok mert twlaydon
 30 czak en vagyok es nynczen eegye b Iſten en nalamnaal. Ha keddegh az Criſtuſt azert mongyaak Iſtennek mert fok czodakat tett, az my tôrwenyewnke ees fokan voltanak, kyk fok czodakat tettenek, azert az Iſten newôt magoknak nem twlaydonoytottaak, mykent ez xpûs kyt ezek ymadnak. Erre zent Silueſter ezenkeppen felelee: My czak eegy Iſtent hyzwnk es
 35 ymadwnk de nem ollyan eeggyeſſeeghben hogy az zent fſyanak eremeet tewle el vennôk, meely zent haromlaghnak zemeelyeet az tynnen kenywetekbôl meg mwtathatwnk Atyanak azth mon-

gyok kyról proffeta zool: ew hywa enghemet, en atyam vagy te 1c. fywt kyról azon proffeta: En fyam vagy te zent lelket, kyról azon mongya, az ew zayanak lelke myat myndden || Eref- 187
 feeghek vagyon. Hol oth kedeegh azt mondaa, tegyewn k em-
 bert az my zemelywnkre es hafonlatogwnkra, abban ees mynd⁵
 az Istenfeeghnek eeggyeffeegheet mynd az zemeelyeknek fokaf-
 sargaat ky yelenty, yollehet kedeeg az zemeelyek harmak leegye-
 nek, de maga eegy az Isten. hogy kedeeg azt mondod, mert
 eegyebek ees fok czodakat tettenek yrwan vagyon hogy az
 keweelyeknek wr Isten mykoron ellenek aal, mykeppen dathant¹⁰
 es abyront el fylleztet, Ha kedeegh ez my Iesuf xpus wrwnk
 ennen magaat Istennek mondotta, nam sem vezedelem nem zal-
 lot reea, hanem ynkab vala myt tett es mondott betelleyfettek.
 Azth halwan az byraak mondanak: megh gyeztetothnek twggya
 magat Abyatar, mert meegh okoffagh azt aggya hogy ha Isten¹⁵
 nem volt vona az hallottaknak eeletet nem adhatot vona: Azt
 azert ffele felee allathvan. Az mafodyk kynek yonas vala newe,
 elowe alla es monda: Abraham az kernywł meteleefnek myatta
 ygazwltateek megh: azonkeppen abrahannak ew wtanna valo
 ffyay ees annak myatta ygazwltathnak meg. Azerth vala ky²⁰
 azonkeppen fel nem vehendy az kernywł meteleest, meg yga-
 zwlhat. Reea felele zent Siluefter es monda Twdnnya ylyk
 mert Abraham az kernywł meteleefnek elette volt kellemetes wr
 Istennek es hogy Istennek barattyanak hywattot leegyen. Azert
 nem az kernywł meteleef zenteltte megh ewtet de az ygassaag²⁵
 es az hyt tette kellemetesset wr Istennek elette. Azert nem meg
 ygazwlafra, De valasztanak okaert erdemlee az kernywł mete-
 leesth. Ezth meg gyezween, Az harmadyk elowe alla kynek
 vala newe godolya. Es monda Mykeppen lehet az ty xpustok
 Isten, ha azt mongyatok hogy zyletet, meg kefeerteteth el arwl-
 tatot, rwhayabol ky foztatot meeregghele ytatot, meg oftorozta-
 tot meg oletot es el temettelot, mywel mynd ezek az Istenben nem
 lehethnek. Reea felele zent Siluefter es monda Az ty yraftokbol meg
 byzonyoythattyok mynd ezeket az Cristofrol yrwan lenny. Az ew
 zyletefeerol wgy mond | Ifayas pptha yme zyz ew meheben fogad³⁵
 1c. Az ew keefertetyrol Zakaryas pptha: latam az nagy Iesuf papot,
 alwan az angyalnak elotte, es az Sathan all vala ew yoghyara
 hogy ellenkodneek ewneky 1c. Az ew el arwltatafarol zent Da-

uid, ky az en kynyeremet eezy vala, vezedelmet gondola en ellenem. Az ew mezytelenfeegheröl azon: meg oztaak ewnköz-tók az en rwhamat. Az ew meeregghele ytatafarol Azon: adanak ennekem meerghet eennem. Az ew meg kötőzeefeeröl Ezdras: ⁵ megh kötőzeetek enghemet nem mynt atyatokat ky meg zabadoytaalak tyteketh egyptomnak feldeeböl. Az yteelö byronak zeky elöt fel keaythwan meg alazatok enghemet fíel fygghezthween az faara el arwlatok enghemet: hogy kedeegh el kel vala temettethny wgy mond rola Ieremyas. Az ew el temeteefebe-
¹⁰ n fíel tamadnak hallottak Mykoron azert Godolyas femyt reea nem felelhethne fel felee allataak azt ces.

Az Neegyedyk kynek wram vala newe, elöwe alla es monda: A'mynemew dolgokat eegyebekről yrtanak es mondot-
tanak az proffetaak Siluester mynd az ew Criftoffarol vely. De
¹⁵ byzonyoha meg, hogy ew rola mondaßanak. Reea felele zent Siluester es monda Aggy azert eegyebet kyröl ezek mondaßanak. Ottan monda Constantinos czazaar: Ha eegyebet nem adhatand twggya magaat meg gyeztethnek leenny, mykoron nem tehethnee fel felee allataak azth'es. Ewtödyk kynek doeth vala newe elöwe
²⁰ alla es monda. Ha Daidnak nemzeteeböl ez xpus zyletet es meg zentöltetöt, mykeent mondod azerth nem ylet vona ewneky megh kereztelkódny hogy esmegh megh zenteltethneek. Reea felele zent Siluester es monda: Mykeppen az kernyewl meteleefth xpufnak kernywl meteleefeeben veeghet veet, azonkeppen
²⁵ az my kerészthfeegewnk xpufnak kerezthfeegheben meg zenthöleefnek kezdetet vetth. Annak okaert nem azert kezeztelkódöt megh hogy meg zenteltetöt vona, de hogy meg zentölne, ky mykoron vezteglenee Monda Constantinos chazar: Nem vezteglene doeth; ha vona myt ellene felelne, azt es fel felee allataak. ||
¹⁸⁸ Annak wtanna az hatodyk kynek kwfy vala newe monda: Akarnook megh twdny hallany hogy Siluester az zyznek zyzen valo zyleefeet meg magyaraznaa mert lehetetlennek lattatyk mynekwnk. Reea felele zent Siluester es monda. Az feld kyböl Adam zerezteetek zepletelen vala es zyz, mert embery veernek
³⁵ ytallyara az ew zayaat meg nem nytotta vala Sem az tewyfk[nek] teremteefnek atokyaat reea nem vette vala Sem megh holth embery tefthnek temeteefe nem vala Sem az kygyonak eeeldeere nem hagyatöt vala De mykoron mynd ezek meg tellye-

fettek vona, zykfeegh leen efmeg az zepletelen zyz maryatwl wy Adamnak zylethny, hogy mykeppen az kygyo az az a' Satan az zyz feldböl zyletet embert meg győzee azonkeppen az maf zyz-twl zylethnek myatta meg győztethneek. Es mykeppen az elfew Adamot meg győzee kewanfaghnak es torkosfaghnak myatta 5 paradyeczomba, Azonkeppen az mafyk Adamtwl meg győztethneek, beytelween az pwztaban. Azt ees meg gyezween, ffele felee allataak.

Az hetedyk kynek Benyamyn vala newe elöwe alla es monda: Mykeppen lehet az xpus Istennek fflya, kyt mondo- 10 tok hogy az Sathan anneera kefeertet, hogy ehffeegnek myatta kezereytethneek az kőweket kynyrre valtoztathny Es neha az templomnak magafagara emeltethneek Neha az nagy hegynek teteyre vytethneek, Es kezereytethneek az erdeghet ymadny. Monda arra Siluefter, Mykeppen adam halwan az erdeghnek 15 bezeedeet es ynteeft meg czalateek myatta, Azonkeppen xpuf es halwan azon erdeghnek bezeedeet, de meg wtalwan ewtet, annak okaert nem gyezhetee meg ewtet. My kedeeg nem mongyok wgy mynt Isten meg keefeertetothneek lenny, de mynth ember. Annak okaert kedeeg haromzor keefeerteteek meg hogy 20 my tewlwnk mynden keefertetothket ky rekeztene es győződelemre modot adna es regulaat my modon a' my ellenfeeghwnket meg győzhetnőök. Ezth ees megh győzween fel felee allataak.] — Nyolczad kynek Aroel vala newe, monda. Az nylwan valo dologh, hogy az Isten myndenben felette tekeelletes, my 25 zykfeegh volt azert ewneky hogy emberben yewne es zylethneek. Es mykeppen lehet hogy az Cristuf yghe leegyen. De az[erth] ees nylwan vagyon, hogy bator fflya legen az Istennek, de meeg ees nem lehet atya. Ha azert atyanak mondatyk, haat valtozando az iften es nem tekeelletes. Reea felele zent Siluef- 30 ter es monda. Az fyw ydōnek elōtte mondatyk zylettetween atyatwl hogy teremtenee [azoka] azt ky nem vona. Ez ydōben zyletet anyatwl hogy meg eeleztenee azokat kyk el veztenek vala: ky yollehet czak az ew zent ygheeyewel meg tehette volna, de zent halalawal meg nem valthatta vona ha emberre nem leth 35 vona Az ees nem leen tekeellethlenfeeg de ynkab tekeelleteffeeg, mert az ew iftenfeegheeben nem vala alkolmaf az zenwe-deefre. Atya wr Isten kedeeg mondatyk myndenkoron atyanak

lenny, mert myndenkoron az ew fya volt. Mert az ew fya ew ygheye ew bôlczefeege es erey es yozaga Ha kedeeg mynd ezek voltanak az Istenfeeghben hogy mondhatod ydôzerent lenny az ew atyafagaat, ezt ees meg gyezween, fel felee allataak. Az 5 kylenczedyk kynek Iwbal vala newe monda. Az nylwan vagon, mert Isten az hazafagot meg nem athkozta, de ynka meg aldotta, my okert azert hog az Cristufth kyt ymattok hazafagbol twggyok zylethny es ty tagaggyatok, kyt csak azert teezytek hogy az hazafagot meg wtaltastatok. Es mykeppen 10 mongyatok hogy meg kefertetôt ha hatalma zenwedhetôt, ha Isteny erô, ha wgy vagon, haat egyk Istennek fya, az mafodyk az zyznek fya, ha kedeegh azt mondod, hogy zenwedet az Istenfeeghnek ferelmeenel kyl nem lehetôt. Rea felele zent Siluester es monda, my nem mongyok xpufth zyztwl zyletôthnek lenny hogy az 15 hazafagot karhoztathnook de hogy az zyz zyleeseenek ew nagy meltofagaat tyztôllyôk, mert az zyz ky xpufth zylte hazafagbol zyletet es meg kefertetôt, hogy mynden kefertetôket meg gyôzne, 189 keent zenwedôt, hogy || mynden keenokat alaya haytana halalth zenwedôt hogy az halalnak hatalmaat megh ehnyhtenee. Az Istennek 20 kedeegh es az zyznek ew fya egy xpuff. Azert wgy mynt Isten lathatatlan es zenwedhetetlen. Wgy mynt ember latando es zenwedendô leen. Azt halwan az ees fel felee alla.

Az tyzedyk kynek thara vala newe monda: Byzoñoha meg siluester ezt. Monda zent Siluester. Mykoron az, faat le 25 vaghyaak kyt az nap feene eer, az ffa yollehet a' vagasth zenwedy, de az napnak feene es vylaga semyth ferelmet nem zenwed. Azonkeppen az Cristufban az emberfeeg zenwedween az Istenfeeghnek semy nyomorwfaga nem leth, azt ees fel felee allathwan. Tyzen eeggyedyk kynek Sileon vala newe monda: 30 Ha az te Cristufodrol mondottaak ezeket az reeghy proffetaak, Ez eellyen nagy mewethfeeghnek, zemeeremfeeghnek es halalnak akarnook okaat hallany. Rea felele zent Siluester es monda. Ehezeek hogy mynket meg eleghôytene, zomehozeek hogy az my lelky zaradagwnknak venereeket zolgaltathna. Meg ke- 35 seerteteek, hogy mynket mynden kefertetôbôl ky zabadoytana, meg fogattateek, hogy mynket erdeghnek fogfagabol ky mentene, meg mewetteteek es kôtozteteek hogy mynket az atoknak kôteleebôl ky odozna, meg alaztateek hogy mynket ffl magaz-

tathna, megh foztateek, hogy az my artatlanfagwnknak mezey-
telenfeegheet, ew zent yrgalmaffaghnak rwhayaawal be fedeznee,
tôwyfkkel koronaztateek hogy mynketh az paradyczombely zeep
vyragokkal koronazhathna, meg fezeyteteek hogy az fanak
gonoz kewanfagaat ky myat az elffew ember meg czalateek el⁵
karhoztathnaa, meereghel es eczettel ytateek hogy mynket az
teyyel es mezzel folyo feldnek erekfegherè be vynnee, halalth
zenwede hogy mynket halhataatlannaa tennee, el temetteteek
hogy az zenteknek temeteefeket megh zentelnee, ffel tamada,
hogy az hallottakat ffel tamaztanaa. Menybe mene, hogy az¹⁰
menyorzaghnak kapwyaath meg nythnaa, ylee ew zent attyanak
yoghyara, hogy az ew hyweynek | Kenyergheefeket meg hal-
gathnaa, hogy ezeket hallottaak vona zent Siluefter zayabol,
ottan myndnyayan mynd az Czazaar mynd az byraak es mynd
az zydook nagy eremben leenek dyczeerween az wr Iftent.¹⁵
Az tyzenkettôdyk kedeegh kynek zamry vala newe, nag
haraghra remewle es monda: Czodalok raytatok oh bôlczeffe-
ghes fydo doctorok es byraak hogy ez eellyen kerengheefeknek
hyztek es az ifteny hatalmaffagot embery okoffaggal hyzytek
meg foghatny, De zennyenek meg az bezeedek yeywnk teete-²⁰
meenre. Felette bolondok mynd azok kyk az meg fezwltet
ymaggyaak. Mert en twdom az myndenhato wr Iftennek neweet,
kynek ereyt sem az kôwek el nem byrhattyak sem eegyeb
teremtet allathnak nem ylyk yn'gen csak hallany ees. Es hog
ygazat hyggyetek mondanom, hozyatok egy kegyetlen fene twl-²⁵
kot ede, es mykoron az fyleewel hallangya az nag neweth
leghottan meg hal. Monda zent Siluefter. Mykoron es mykeppen
hallottad es tanwltad te az newet? Zamry monda. Nem ylyk
teeneked az yfteny dolgot meg twdnod, ky az Sydoknak ellen-
seghe vagy. Elôwe hozaak azert az twlkot, kyt zaaz ember³⁰
nehezen tarthat vala, kôtôzween. Es mynt Zamry fyleeben fwg-
got vona ottan az twlok feneket ffel efeek es ky mwleek nagy
ordoytassal. Ottan azert az fydook nagyon ffel keyaytanak,
mondwan. Es Siluefternek Bozzwt teeznek vala. kyknek monda
zent Siluefter. Twggyatok hog nem Iftennek neweet mondaa,³⁵
De az gonoz erdeghnek neweet newezee. Mert az en Iftenem
Iesuf xpus nem csak az eelôket ôlhety meg de meeg az meg
holtakat ees ffel tamazthattya. Ha azert akarya hogy hyggem,

mert nem erdeghnek neweet neweztee, mongya esmegh ef eelezye
 meg kyt meg ôlth. Mert wgy vagyön, meg yrwan az Istenrôl
 En kyt akarok meg ôlök es kyt akarok meg eeleztek. Ha ke-
 190 deegh || Nem tehetendy nylwan twggyatok hogy az gonoz er-
 5 degh neweet newezte es nem Isteneet ky az eelôt megh ôlhety
 az hallottat ffele nem tamazthattya. Mykoron azert a'byraak
 Zamryk reea kezereyteneek monda Tamazya ffele ynkab Siluef-
 ter az nazarethbely Iesuf xpusnak neweeben es ottan mynd-
 nyayan ew benne hyzwnk, twggyatok azt hogy ha meegh zar-
 10 nyön yarhathna ees, de ezt soha nem tehety. Ez bezedre mynd
 reea haylanak az fydo doktorok. Ottan azert zent Siluester papa
 ymaczagot teen az wr Istenhez es az twloknak ky megh holt
 vala fyleehez hayla es monda: halalnak es vezedelemnek newe
 mykent be mentel ez twloknak fyleeben azonkeppen meg ky
 15 meny. az my wrwnk Iesuf xpusnak paranczolattya myat, kynek
 neweeben mondom teeneked twlok tamagy ffele es meeny az
 te nyayad közzee mynden zylygfeegghel. Ottan ffele kele az
 twlok es el meene az ew nyayaban. Azonnal az kyalnee azzon
 zent Elona az byraak az doctorok es mynd az teb neepék kyk
 20 ott valanak ez vetekôdeesen ez zent hyttre tereenek es meg
 kereztelkôdeenek Annak wtanna egy kewel nap el mwlwan
 mondanak az papy feyedelmek az czafarnak. Felseeghes cza-
 zaar, az saarkan ky az veremben vagyön, az napfagtwl
 foghwa hogy az bytet ffele vetted harom zaaz emberel tebbet
 25 ôlth megh az ew lehelleeseewel naponkeed. Tanaczot tarthwan
 azert az czazaar zent Siluester papawal rola, monda: En
 wrwnk Iesus xpus neweenek ereywel meg zentetem, feleleenek
 az papy feyedelmek hogy meg terneenek ha azt tehethnee.
 Mykoron azert zent Siluester ymathkozot vona Neki yeleneek
 30 zent peter apostol mondwan: Mynden batorfaggal zaal le az
 Sarkanhoz az verembe te az keth papokkal, kyk veled vannak,
 mykoron hozyaa ywtandaz ezenkeppen mongy ewneky. Az my
 wrwnk Iesuf xpus ky zyztwl zyleteek meg fezeyteteek es el
 temetteteek, ffele tamada es yl atyanak yogyara, ez yewendô
 35 eleweneket es holtakat yteelny The azert Sathanaf wgyan ezen
 helyen | varyad mygh el yewend yteelny. Es köffd be zayaat
 fonallal. es olly gyerwel kyn kerezth vagyön, peeczeteld meg
 fewlwl. Annak wtanna egheezzen es eppen en hozyaam yewtök

Es az kynyereth kyt tynektek zerzettem ezytek. Lee zalla azert zent Siluefter papa az keth papokkal kyt vele valanak az veremnek fenekeere, zaaz eethwen garadyczon keth zewethneket vyween ew elôtte. Es ottan az Sarkannak zola es be kőtee ew zayaat Es mykoron fel yetth vona talala ket erdenghefeket⁵ az verem zayan holt elewenewl. az Sarkannak dohoff lehellety myat kyt azt keefertyk vala ha le zallananak. Es azokat ees egheeffeggel ky hozaa vele, kyk nagy fok zamtalan neepekkel ez zent hyttre tereenek. Ezenkeppen Romaffaag kethkeepen valo halaltwl zabadwltateek meg. — Annak wtanna zent¹⁰ Siluefter papa halalara ywthwan az eegyhazi nepeket ez haromra tanoytaa. Elezer hogy zent zeretethben eelneenek. Masodzor hogy zent egyhazat zorgalmatoffaggal otalmazaat. Harmadzor, hogy az Istennek yohayt az dyheff farkafoktwl otalmaznaak. Az wtan nagy bodoghffaggal ky mwleek, azon¹⁵ ydöben, mykoron yrnanak [Ewth] harom zaaz harmyncz eztendöben.

Eth el kezdetyk Remete zent palnak eelethe

DIchöfeeghes Remethe zent palnak eeleteet yrtta meg zent Ieronimos doctor, czodalatos es bölez twdomannyal, Az ydöben mykoron yrnanak zyletethnek wtanna keth zaaz ewthwen haat ez-²⁰ tendöben Decius czazaarnak wrafaga alath, mykoron nagy mondhatatlan nagy haborwfaag vala ez vylagon az kereztyenek ellen. Az ydöben ez zent paal vala tyzen haat eztendös germek es deaky bölezefleegben twdos es ertelmes, kynek ew zyley ky mwltanak vala es czak ég || Hazas nennyeewel maradot vala megh ew¹⁹¹ attyanak yozagaban. De yrafnak byzonfaga zarent myre nem kezereyt penznek ew athkozot telhetetlen keewanfaga kezdee ewtet az ew nennyeenek wra haborgathny es halarra kerefny, hogy mywel mynd az tellyes yozag reea maradhathna. Mykoron azt az yffyw ezeeben vette vona: meg rettene raytta es el³⁰ hagywan mynden yozagaat fwtameek az hegyekbe es el enyeztee ennen magaat, hogy fenky megh ne lelnee, mygh az haborwfaghnak veeghe lenne, es [az] ott zolgallya es ymaggya vala napon-

keed az wr Iftenth. De mykoron ezeeben vette vona wr Iften-
 nek zent malazttya myat ez vylaghnak el mwlando voltat es
 vezedelmeet, kezdee laffan laffan towab es bellyeb az pwztaban
 meenny. Talala eggywt egy kew zykla zakadafth, kynek alffo
 5 reezeeben egy zoroff odwth, kynek aytayan egy nagy kew vala
 tamazthwan. Mykoron azt el tazytotta vona egy kyf haylokot
 mynt egy kyf kamoraat talala belöl benne, kynek femy pal-
 lafa nem vala fewlwl de czak reeghy palma faknak agay hay-
 lottanak vala reea meegy kew zyklanak alatta, egy kyfdeed
 10 kwthffew ees zarmazyk vala. Ez helth azert zent paal meg ke-
 wana es meg zeretee. Es lakodalmwl valaztaa maganak. Oth
 azert naponked eeyel es nappal ymathkozyk vala, Beytel vala,
 mykoron meg ehezet vona az palma fanak gymelczeewel eel
 vala, es az kwthfewböl zzyk vala, rwhaat kedeegh es nyw-
 15 godalomra valo agyat az palma fanak leweleeböl zerzet vala.
 Azonkeppen ez bodogh ember nagy eedes angaly eelethben
 eele holtyk. Mykoron azert zaaz tyzen harom eztendöket telteth
 vona Maf pwztaban Bodoghlagos zent Antal es tarth vala pe-
 nitenciat az ew tanoythwanywal: ymaran tyz hean zaaz ezten-
 20 deyglen, de nem twggya vala zent palth az bellfew pwztaban
 angaly eletet tartany. EElylen nemew gondolattya efeek ew-
 neky hog ewnalanaal sem elfew sem yob remethe nem vona
 az pwztaban. Es mykoron nywgoneek meg yeleneek | Ewneky
 hogy ewnalanaal az bellfew pwztaban yob vona, Es hogy meg
 25 keellene ewtet latogathny. Ottan mynth meg verradot vona egy
 estapot veen kezeeben es el erede meg kerefny, mondwan ennen
 magaban, hyzem Iftent hogy az ew zolgayaat ennekem meg
 yelenty kyt meg ygeerth. Mykoron azert meenne az pwztaban
 az elfö napon fok czoda lelkef allatokat talala elöl, nekyk-
 30 twl meg reetten vala, nekik Iften akarattyabol wtat mwtathnak
 vala ewneky, es femyben byzodalma nem hanem czak wr Iftenbe es
 az zent kerezthnek yegyeeben Mafod napon meg azonkeppen. An-
 nak wtanna ywta egy nagy feeteet es homalyaf pwztaban mynt
 ha eey vona. Mykoron menne az fetethben es zenetlen ymath-
 35 kozneek gyakortaa meg akad vala az kewekben laba, mert nem
 laat vala yngen howa leepny ees, es nagy zerghees leezen
 vala. Lata azonkezben egy kyfdeed vylagoffagot es kewannya
 vala ha oda eerhetne, Bodoghlagos zent pal azert hallaa meg

az zerghees, es ottan be meene Cellayaban es be zeeghezee az Cella aytayaat. Mykoron zent Anthal oda ywtot vona zergghethny es keerny kezdee hogy meg nythnaa ewneky mondwan ky leegyek en, honnan es myerth yettem, yol tudod Twdom hogy nem erdemleneem az te zynedet lathny De maga mynd addyglan sem meegyek el eennen, myg nem latom, myre tawoztacz el engemet ky az bestyeket be fogadod. Meg kereftelek es meg leltelek. Azert zergghetek hogy meg nyssad ennekem ees. Ha kedeeg nem erdemlem eeth halok meg aytod elöt hyzem awag testemet temeded el. Mykoron ezenkeppen kenyereghne zent Anthal,¹⁰ felele ewneky onnan belöl zent paal. Wram, fenky semyt wgy nem keer hogy fenyegheffe, te kedeeg fenyeghetz ha meg nem nytom, noha megh halandohoz yettel. Annak wtanna nagy eremmel meg nytaa ewneky. Ottan azert mynt egy malth lataak || Egy-¹⁹² malth megh öleleek es apolhataak nagy ifteny zent zeretettel. Es¹⁵ mykoron wr Iftennek halaat attanak vona le yleenek. Es monda zent paal zenth Anthalnak: yme kyt nagy faraczaghal kereffel ez meg rotadando testhnek veenseegheet az the veenseeghed el temethy. yme latod az emberth, ky hamar porraa leezen. Es mykoron oth eedeffdeden bezeelleneenek Azonkezben yewe egy²⁰ hollo hozyaiok es egy egheez Cypoot. hoza ewnekyk es el meene, ez kedeeg vala Iftennek angyala. Es monda zent paal, yme en zerelmes atyamffya, az wr Iften ebeedet kyldet mynekwnk, yme mel kegyes es yrgalmas az wr Iften, ymaran hathwan eztendey vagyon my wlta myndenkoron ffl ffl cypot er-²⁵ demlettem De yme az te yeweteledre meg ketteztette wr Iften az eledelt. Azert halaat adwan wr Iftennek, azon le yleenek az kwth vyznek felette, Es vetekôdeef leen kôztök ky zeghnee meg az kynyeret. zent paal kezereyty vala zent Anthalt, mondwan mert wr Iften ew erette tette vona az czodaat. Zent Anthal³⁰ kedeegh vyzon ellen, mert myert nagyob es veeneb vona ewneky kellene megh zeghny. mykoron mynd kettônnek kezeebe vona az cypoo, ottan hafon kettee valeek es kynek mynd egy reez ywta benne. Es mykoron ewttek yttak vona azon eeyet nagy Ifteny es mennyey edes zobezeedben vyveek ky. My-³⁵ koron az nap ffl tamadot vona Monda zent paal zent Anthalnak meeg reeghen twdom vala zerelmes atyamffya hogy ez tartomanyokban lakozol, reghen meg ygyeert vala teghedet enne-

kem az wr Isten. De myert ymaran el yewt az ydô hogy el nywgoggyam, Es kyt koronkeed kewanok vala, az az ky felle-nem es wr xpuffal lennem, ymaran csak keel az ygassaghnak koronayaat ennekem megh adny. The azert wr Istentwl boczat-
5 tattaal en hozyaam hogy ez zegheen testeth be fedezyed ffieldel. Halwan azert ezeket zent Anthal, el fakada syrwa es nagy ohaytassal keery vala hogy ne hadnaa el ewtet, De | Fogadnaa tarsfwl ewtet wr Istenhez menny. Monda zent paal ewneky Nem kel teeneked azt kerefnd a' my tyed, de a' ky mafee,
10 yllyk azert hogy meeg fokakat gyeyez te az te peldadnak my-atta az Idwessfeeghnek wtara Es wg yey wr Istenhez De yn-kab keerlek meeny el, hozd ede az palastot ky teeneked Atha-nasius pyspek adot, hogy takaryad be veele az en halando testemeth. Azt keddeeg mondaa zent paal nem hogy zykfeegh
15 vona reea, de hogy az ew halalanak keferwfeeghe kynnyeb lenne mykoron senky nem vona vele. Azt halwan zent Antal es el ameel-kodwan raytta honnan azt twdnaa. Lathwan azert hogy wr Isten vona az emberben: nem meree semyt ellene zolany. De nagy syrassal meg apolgataa mynd zemeyt zayaat orczayaat es
20 kezeyth el mene hamarfaggal az Calastromba honnan yewt vala. Mykoron az keth fraterék eleybe kôtenek vona kyk ewneky zoktanak vala zolgalny, mondanak hol yaraal edyglen tyztô-lendô atyank. Monda yay ennekem bynesnek mert meegh hamyf barath newet vyfelek. Latam yllyesth es Ianosth az pwztaban
25 Es paalth paradyczomban. Es mykoron kerdeneek my dológ vona, monda zolafnak ydeye, vezteghfeegnek ees ydeye vagyon. Es ffele veeven az palastot esmeg wtra erede, mykoron masod nap-nak harmad horaya vona ffele tekeente az eghre. Es lata az zent Angyaloknak kôzôtte zent proffetaknak es apostoloknak
30 fereghekbe zeep feyer feneffeeghben palth mennyorzagiban ffele vyny. Lathwan azt zent [pal] Anthal ottan le efeek es kezdee ma-gaat az feldhez verny mondwan, paal zerelmes atyamffya myre hagz el enghemet, myre meeg el kezenetlen, meel keesen yf-mertelek meg, meel hamar el tawozol en tewlem. Mykoron azert
35 be ment vona zent palnak cellayaban, lataa az testet haat terden aal, feyeet zemeyt es kezeyt az menyekre ffele emelte mynt ha eelne. Mykoron azert ymaczagot teth vona kezde neky
193 zolany || Es mykoron lathnaa hogy semyt nem felelne, mert

erttee hogy leleknel kyl vona. Ottan reea efeek es nagy fyral-
mal kezdee czogolgathny mynd zemeet zayaat. Mykoron azert
kereztyen neepnek zokafa zerent ymaczagaat el veeghezte vona
ffel ôtöztette az testeth es ky vyvee el temethny. Azon kedeeg
felette bankodyk vala hogy afoot nem vyt vona kywel feerth ⁵
afna. Mykoron azert nem vona myt teenny Azonkezben az pwz-
tabol yeweenek keth orozlanok es le efeenek az testhnek laba-
naal es nagy ordoytafth tezneke vala, mynth ha fyrathnaak ew
ky mwlasaath. Elezer meg rettene twlök zent Antal De annak
vtanna meg byzakodeek, mert gondolaa hogy Isten akarattya ¹⁰
vona. ffel kelwen azert az orozlanok es nem mezzee az testwl egy
vermeth asanak labokkal. Annak vtanna, meenenek zent An-
thalhoz mynt kezeet labaat meg nylwan, mynt ha az mwkanak
ywtalmaat keerneek. Ottan zent Anthal az menyorzagra emelee
ffel kezeyt es zemeyt monda En wram Isten, kynek akarattya- ¹⁵
naal kyl meeg az fanak lewele sem hwl el, aggyad meg ewnekyk
mykeent yobban twdod. Es ynte nekyk hogy el menneenek, es
ottan el meeneenek. Ew kedeegh ffel veeve az testeth es el
temetee nagy fyralfal. Symt tebbet oth valo yozaghbol maga-
nak nem veen, hanem az ew palaftyaat, kyt az palma fanak ²⁰
leweleeböl kofaar moddra kötöt vala zenth paal. Es haza meene
az ew Calastromaban, es az fratereknek vota keppen mynd
meg bezeelle, hol es mynt yarth vona. Es yelef ynnepen
myndenkoron reea veezy vala zent Anthal zent palnak palaf-
tyaat. Ennek wtanna vgy mond zent Ieronimos doctor, ynkab ²⁵
valasztanaam zent palnak palaftyaat az ew eedemecwel, honnem
mynth ez vylaghy barffonyof wraknak es kyralyoknak orzaghyt
es kazdaghfaghyt. Mynekwnk ees zent palnak eedemewel aggya
wr Isten az erek eletet. |

Eth el kezdetyk zenth Fabyan Sebestyen ynn- ³⁰
peenek Epistolaya:

Ez may zent ynnepnek Epistolayaat yrtta meg Bodoghfa-
gos zent paal Apostol az sydoknak yrth leweleenek tyzen
eeggyed reezeeben, kyben teezen tanwfagot, mynemew bekef-

feegghel keen zenwedeeffel vyafkodaffal es gyezedelemmel, es zent hythnek ereffeeghewel vetteek es erdemletteek az zent martyrok az mennyey dyczôfeeghnek aldot zent koronayaat es orza-gaat, kyben nagy fok rend bely zenteket newezghet elôwe, kyk-⁵ból myndden ydwezwlô leeleek fok yo tanwflagot, peldaat es erôffeeghet vehet ew eeleteenek taplalafaara. wgy mond azerth.

AZ zentek hythnek myatta orzagokat gyeztenek: ygallagot chelekôttének. es wgy vetteek az erek dychôfeeghnek ygye-
retyk. Bel daggattaak orozlanoknak zayokat megh oltottaak
¹⁰tyznek hertelenfegheet: el fwtamtattaak feenel tôrneke elyth: ffe-
tamattanak ew beteghfeeghokból; ereffek voltanak az hadban; ffe-
verteek az ellenfeeghoknek taborokat; azzonyallatok ees megh
vetteek ffe tamaztafbol az ew hallottokat. Nemellyek kedeegh
oztorwra vonyattanak. es nem akartanak ez vylagh zerent megh
¹⁵menekôdnye hogy mywel yob ffe tamadalth talalnanak holtok
¹⁹⁴wtan cristufban || Nemeellyek kedeegh zegyenfeegheket es veref-
feeghoket vallanak Annak felette foghfagokat temlechoket zen-
wedeenek. Nemeellyek megh kôwezteteenek, megh vagdaltatanak,
megh keeferteteenek es tôrneke myatta megh ôleteenek Tetowa
²⁰fwtofanak vad beereknek rwhayokban; kechke beerekben zyk-
feeghet zenwedwen; zomorwflagot, nyomorwflagot gyettrelmet kyk-
hez melto nem vala ez vylagh Azpwztaban teewôlyôghween: az
heegyekben. Barlangoghban es wdwkban es feldnek vermeyben
mynd ez eellyenek hythnek ereffeegheewel byzonywltatanak
²⁵meg meely hyth mondatyk lenny a' my wrwnk Iesufban xpufban:

Ezen zenth ynnepnek zenth Ewangelio ma.

Ez may zent ewangeliomot yrtta meg zenth Lucacz keny-
weenek hwzon eeggyed reezeeben. Es leen eredety az ydôben
mykoron ydwezôytenk vona harmyncz harom eztendôff es ew
³⁰zent halalahoz kôzel az az veragh vafaarnapon Ez ewangelio-
nak elette wgy vagyon meg yrwan, mondanak nekyk ydwezey-
tenknek. Mester latod ee ez templomnak draga eppewletyt. Es
mykoron reea tekeentet vona monda Lattyatok ee ez nagy
eppewletet, yme ydô yew: es kew kewen ew benne nem ma-
³⁵rad ky el nem tôretik. Mondanak ewneky az tanoythwanyok,

my leezen annak jegye mykoron azok leznek. Ezenkeppen fele ewnekyk mynt ez zenth ewangeliomba meg vagon yrwan

AZ ydöben monda iefus ew tanoythwanyak Mykoron hallandotok hadakozafokat Es haborwfagokat ne akaryatok megh rettenny. Mert zykfeegh elezer ezeknek bel tellyesedny, de nem⁵ ottan veghe leezen. Annak wtanna monda ewnekyk Neep neepre es orzaagh orzagra tamad Es nagy feld yndwlasok leezenek hely zerent, degh halalok es ehffeeghek es mennyből nagy rettenteefek es nagy chodaak. De mynd ezeknek elette recatok vetyk kezöket es megh yldöznek adwan gywleközetekben es¹⁰ öryzetekben. Vonywan keralyoknak es feyedelmeknek eleyben az en newemeert Terteenyk kedeegh az eellyen dologh tynektek byzonfagra. Veffeetek azert ty zywetekben: femyt rola ne gondolkodny mykeppen ewnekyk felellyetek. Mert akkoron en zayat adok tynektek es bölcheffeeghet kynek sem ellene nem alhath-¹⁵ nak sem kedeegh ellene nem mondathuak mynd az ty ellenfeeghyt. El arwltattok kedeegh ty az ty zyleytekawl es atyatokffyaytwl, rokonfaghtoktwl es yfmerö baratytoktwl. Es fokakat megh ölnék ty közzöletek, es gylöfeegben leeztek mynden embereknel az en newemeerth. De azt teweene ty raytatok, ne²⁰ akaryatok feelny, mert meegh az ty hayatok zala sem veez el: az ty feyetekről. Az ty bekefeegh zenwedeeftokban tarttyatok megh az lelkötöketh: erek ydweffeeghre.

y maran lezen emleközeth Zenth Fabian
Sebestyennek eeletekről ||

25

Dycöfeeghes zent ffabyan vala romay dwlf palogaar. Az¹⁹⁵ ydöben mykoron megh holt vona romay wr papa, egybe gywleenek hogy papaat valasztananak ew ees mene oda hogy lathnaa mynt lenne az dologh. Es yme myndeneknek latafaara egy zeep feyeer galamb zalla ew feyeere es mynd nyayan el³⁰ ameelkodanak raytta, es meg erteek hogy wr Isten ewtet valasztotta vona az papafagra. Es ottan papawa zentöleek. Es hogy az leet vona mykent Damafus papa zool rola, ottan kylemb kylemb tartomanra heet dyaconof ffel papokat, Azoknak esmegh heet subdyaconos ffel papokat zerze es el kyldée ewketh, hogy³⁵ meg twdakoznanak raytta hogy otth mynemew martyrokat

ôltenek vona meg es ewneky yrwa hoznaak: Es mykeppen
 haymo doctor mongya, mykoron ffylepp czazaar egy nagy
 zombaton akarna zenthfeeghet venny, meg tyltaa ewneki hogy
 azt nem ylleneek tenny, myglen megh nem gyonnaa az ew by-
 5 neyth es az penitencia tartook kôzzee nem allana, es ennen
 magaat meg alaznaa. Leen kedeegh ez zent fabyan papanak
 Martyromsaagh zenwedese Deciuſ chazaar alat, ky mykoron az
 Balwan Iſteneknek nem akarna aldozny feyeet: veeteteew ewneky
 Azon eztendôben mykoron yrnanak keth zaaz ewthwen egy ez-
 10 tendôben es ew papafaganak tyzen harom eztendeyben

Bodeghſagos zent Sebeſtyen vala Medyolanbely dwf palo-
 gar es kereztyen wr Ieſuf xpuſnak ayoytatos hywfeeghes vyteze,
 Dyoclecianos es Maximianos czazarok wdwaraban felette zerel-
 metes wgy annera, az elfew hadnagyſagot ew tartanaa Es
 15 koronkeed az czazarok elôth zemeel zeerent wdwarlana. Vyfely
 vala kedeegh az vytezlew palaſtoth czak az okaerth. hogy my-
 koron latot vona vala meely kereztyenth keennak myatta el
 haylany, megh byzthathna vona az zenth hythben, kyt zorgal-
 matoflaggal ees teezen vala. Mykoron azerth Marcellianos es
 20 Marcos egy atyaffyak volnanak es ſemykeppen | Nem akarna-
 nak aldozny az temleczbe vetteteenek, ynkab akarwan marty-
 romſagot zenwedny honnem aldozny Azonkezbe meg halwan
 azt az ew zyley Elezer fotameek az ew zyleôk az temleczhez
 kyben valanak foghwan, megh erezthween ew hayaat es megh
 25 zaggathwan ew rwhayaat, ky vethween ew emlôyth, monda.
 Oh en zerelmes ffyaym, megh kôrnyeeekôztenek enghemet nagy
 mondhatatlan keſerwfeeghek. zenwedhetetlen ſyralmak, yay
 ennekem nyawalyaſnak, yme el hagyom en keth zerelmes ffyay-
 mat zernyw halmak myatta. Ha hadba halnanak megh be fwtam-
 30 naam az ſeregh kôzzee es meg zabadoytanaam ewketh, ha
 hamyſſ yteclethben vonanak ky ragadnaam ewket onnan Maſtan
 kedeegh wy halalmak nemeeben latom ewket vetetthween, kyben
 az porozlo hywattatyk hogy meg ôleſſenek, az eelet kywantatyk
 hog el vezyenek, az halaal hywattatyk hogy el yeyen, hogy
 35 eellyen bezeedeket mondana az ew zyleôk

Az ew veen attyokat megh oda hozaak az zolgaak, megh
 hymthween feyeet porral eellyen ſyralmaſ bezeedeket kyayth
 vala az menyorzagra. Oh en zerelmes ffyaym, en veenfeghem-

nek gyamoly es en zemeymnek vylagofflaghy myre kewannyatok
eellyen yghen az zernyŵ halalth. Oh yffywaagh es yffyak fryatok
en velem eegyetembe ez el vezendő yffyakok. foggyanak el en
zemeym fyrwan hogy ne lasaak en zemeym en ffayymnak zernyew
halalokath. Eellyen zokat zolwan az ew veen attyok. Azonkezbe 5
oda ywtanak az ew feleffeeghek ees ew twlaydon magzattyokkal,
nagy ywólteffel kyaytaffal mondwan kynek hattok el mynketh,
ky leezen ymaran ez aproknak eeltetőyök, kyre marad ty nagy
fok yozaghtok, yay myre vagon eellyen kemeen zywetek hogy
nem csak atyatokat anyatokat es felefeeghteket fyaftwl eellyen 10
yghen hattra vetytek. De meegh mynd ez fok yo zerelmes
barattoknak ees femyt nem gondoltok keermeeffekkel. Myre ||
Mentek zabad akarattal az zernyŵ halarra. ez eellyen bezed 196
közöt kezdeenek megh lagywlny az yffyaknak ew zywök. Hogy
azt ezeeben vette vona zenth Sebestyen, ky az ydöben oth 15
yelen vala, yghen hamar közykbe fwtameek es monda. Oh xpus
Iesufnak erőff vytezy Ne akaryatok ez vylaghy hezölködö ha-
myf bezednek myatta az erek dyczőfeeghnek koronayaat el
vezteny. Monda annak wtanna az ew zyleynek ees. Ne akar-
yatok femyt feelny, mert nem tawoznak el tytűletek, de oda 20
mennek hol oth erek lakodalmat zereznek tynektek es menybe.
Twggyatok hogy ez yelen valo vylag el mwlando, ma vagon,
honap nynczen, fenky benne fokaygh nem lakhatyk, es nem ma-
radhat, tellyes mynden nyawalyaaffaggal es yay vezykkel. Az
wr Istennek orzagaban kedeeg femy ollyan vezedelmeffeghek 25
nynczenek. Hogy zent Sebestyen eellyen zokat zolana, Zoe newö
azzon Nikostratufnak feleffeeghe mynd hyzy vala zent Sebest-
yennek predicallafaath De nema vala es nem zolhat vala Czak
ynteeffel keer vala boczanatot zent sebestyentwl le efween
labay elöt. Ottan monda zent Sebestyen Ha en xpus Iesufnak 30
byzon zolgaia vagyok, Es ha ygazak az en mondasym kyket
ez azzonyallat en zambol hallot: Nyffa meg zayaat ewneky
azon wr Isten, ky az meg nemwlt zakariafpphanak zayaat meg
nytaa. Ottan ffele keaytta az azzonyallat mondwan. Aldot az wr
Isten. aldotak az te zadnak bezeedy, es aldottak azokees 35
kyk hallaak, hyzyk mynd azokat, kyket zolaz. Azt halwan az
neeppek nagy tereenek wr Istenhez es policarpus pap mynd meg
kerezőly vala ewketh.

Az ydôben az romay feyedelem ees Cromacius nagy ne-
 hez korffagiban gyettretyk vala, mykoron kedeeg eellyen czoda
 hyrth hallot vona zent Sebestyen felôl, hozyaa hywataa ewket,
 mynd polycarpof pappal es kezdee keerny hogy megh vygaz-
 15 tanak ewtet ees. | Monda ewneky zent Sebestyen hogy elezer
 az Balwan ifteneket el tôrnee es hatalmat adna ewneky ees
 el tôrny mykoron eremefth lett vona raytta, ottan zent Sebest-
 yen es policarpos pap keth zaaz Balwannaal teebbet tôreenek
 el. Mykoron meegh ees meg nem vygazot vona Monda zent
 20 Sebestyen awagy meegh ees nyncezen tyzta hyted Awagy el
 reyteth Balwanyod vagon. Ottan azert megh yelentee ewnekyk
 hogy egy kamoraya vona, kyben czodalatos belceffeegghel es
 nagy dragafaggal meg volnanak yrwan es faraghwan mynd az
 mennyey cyllagok, eghek es czodaak, kyre az ew attya tebbet
 25 kethzaaz gheera arannaal kôltôt vona, kyknek myatta yewendô-
 keth megh twdot vona. Monda zent Sebestyen vala mygh az
 eeppen leezen temmagad eppen nem leez. Mykoron az feyedelem
 reea enghedne, Tyburcios az ew ffya ellene monda mondwan. Se-
 mykeppen en el nem hagyom tôrny ez nemes draga mywet.
 30 De hogy az en atyam eghesfeeghenek ellene ne mongyak gyo-
 hanak keth kemenczet ffel ha el tôrwen az en atyam meg nem
 vygazandyk twggyatok hogy mynd ketten meg eegghettetlek.
 Monda zent Sebestyen, wgy légén a'mynth mondod Mykoron
 zent Sebestyen el tôrnee ottan Iftennek angyla az feyedelem-
 35 nek yeleneek es meg yelentee ewneky hogy az Cristus Iesus
 ewtet meg vygaztotta vona Es ottan zent Sebestyen wtan fut-
 meek es labahoz efseek hogy meg apolgathnaa. De meg tyltaa
 ewteth, myerth hogy meg nem kereztelkôdôt vona. Es aztlathwan
 tyburcius ffya ees ottan neegy zaaz vytezzel es nagy fokan az
 40 ew nemzeteebôl meg kereztelkôdeenek. Zoe azzont kedeeg megh
 fogaak az poganok es mynt addeeg keenzaak, myg az ew lel-
 keet xpusnak adnaa. Monda tranquillinus yme az azzonyallatok
 elôl veznek mynket Iftennek orzagaban myre kel mynekwnk
 ees elnewnk ewt ees meg kôwezeek az poganok. Tyburcius
 45 vytezth ees meg fogaak es kezereyteek hogy awagy aldozneek ||
 197 Awagy mezeytelen labbal clewen zenôn yaryon, ky mykoron
 zent kerezthnek yegyeeet reea vetôtte vona Batorffaggel reea
 lepeek. Es monda, lattatyk ennekem hogy zeep rosa vyragokon

yarneek A'my wrwnk Iesufnak xpusnak neweeben, kynek monda fabyan feyedelem, ky nem twggya hogy az ty cristustok tyteket erdeghy twdomanra tanoytot? Monda Tybwreius Veztegy bodogtalan ember, merth nem vagy melto hogy csak az ew eedes zent neweet ygen newezied ees? Ottan azért haragra⁵ gheryedween az feyedelem, nyakat vagataa, es ezenkeppen martyromsagot zenvede Marcellianoft kedéeg es markoft az kereztfara vonyaak, mykoron azert ott fyghneenek nagy eedefseeggel eneklyk vala az zent dauid ppthanak mondasaat, yme meely yo es meel gyenerwfeeghes az atyaffyak eegyetembe¹⁰ lakoznyok. Monda ew nekyk az feyedelem. Oh bodogtalanok veeffeetek ez kabassagot es zabadohatok meg tymmagatokat. Mondanak ewneky az zentek, soha eellyen yol nem lakoztnwk mynt mastan, yob hog mynket myg ez halando testben vagywnk ezenkeppen hag lakoznwñk. Azt halwan az feyedelem ottan¹⁵ lanchakkal atal veretee ew oldalokat es azonkeppen xpus Iesufhoz meneenek.

Annak wtanna az feyedelem be vadlaa Dyoclecianos Czazarnal zent Sebestyent, kyt mykoron hozyaa hywatot vona az Chazaar, monda ewneky En teeghedet yeles emberkeppen tartotalak en²⁰ wdwaromba Es te az en Idwesseeghem ellen es az Isteneknek bozzwlagara mynd eddyglen tytkon yartal. Monda zenth Sebestyen Az te Idwesseeghedert twggyad hogy koronkeed Istent ymattam ky menyorzagban vagyon Ottan az chazaar vytetee ky az mezöre hogy ott meg kötözneek es meg lewödözneek²⁵ az vytezök, kyk oly yghen be tölteek ew testeet nylakkal hogy | Ollyan vala mynt az zewl es el hagmaak ewtet ott halwan, ky hamar valo napon meg zabadwlwan meene az chazaar palotaya eleebe alla meg az garadyehon, mykoron az chazarok haza yettenek vona az kereztyeneknek keenzafokrol nagy ereffen³⁰ megh feddee ewket. Mondanak ef masnak Ez ee az sebiestyen kyt meg hattwnk ölethny? kyknek monda zent Sebiestyen. Annak okaert tamaztot ffel enghemet wr Isten hogy hozyatok yeyek es meg feggyelek titwtek az ty gonossagtokrol, kyket Cristusnak zolgaynak teezték. Lee fogataa esmeg ott ewtet az chazaar³⁵ es mynd addeeg veretee myg ky adnaa lelkeet es vettetee ew testeet az arúekzekbe hogy az hyw kereztyenek ewtet martyr newen ne tyztölneek. Zent Sebiestyen kedeeg masod napon

zent lucina azzonnak meg yeleneek es meg mondaa az ew tef-
teet hol vona es paranchola neky hogy onnan ky vennee es az
zent Apoftoloknak laboknaal el temethnee. Az ew zenwedese
keedeg leen azon eztendôben, mykoron yrnanak keth zaaz
5 Nyolchwan heet eztendôben Dyoclecianofnak es Maximianofnak
chazarfagoknak ydeyn, kynek ew zent eerdemeenek myatta na-
ponkeed nagy fok yrgalmat chodat es kylemb kylemb haznala-
toffagot teezen wr Isten emberek ydweffeeghekre kynek ew
zent effedôzeffeenek myatta mynket vygaztallon meg, tarczon
10 meg mynden gonoztwl, deghhalaltwl es eegyeb nemew halalos
ellenfeegtwl Es halalwnknak ydeyn aggyon hytben valo ereffe-
ghet, tyzta remeenfeeghet, es az ew zent orzagaath erekkwl
erekkee Amen.

15 Eth lezen emlekôzet zyz zent Agnes azzonnak
eeleteerôl.||

198 Ez may Zenth ynnepnek Epistolaiat es zent ewangeliomaat
ha ky akarya meg lely meg zent Borbala azzon ynnepe napyan
Karachon elôth eellyen yegzeef alat Annak okaert nem zykfeeg
eeth rola emlekôzny: hanem csak lassok meg az ew zent eele-
20 teet rywydeden

Ez dychôseghes zyz zent Agnes azzonnak ew zent eeleteet yrtta
megh Bodoghffagos zenth [Agoston] Amborwf doctor atyank Az
zent zyzeknek tanwfagoknak es pelda zerent valo eeleteknek
elôwe menteere Mondwan Ez zenthfeeges zyz Agnes azzonnak
25 ynnepe napyaat mynden tyztseffeeggel kel yllenewn EEgy felôl
zenegyenek az zoltaar kenybely enekleefek, maf felôl az zent
leczkek EEgyfelôl erwlyyenek kereztyen neepeknok fokassaghy
maf felôl eelteffenek xpuf Iesufnak ew zegheeny. Es azonkep-
pen myndnyayan erwlyywnk vygagywnk wr Istenben Es az zent
30 [zyzek] zerzetben eelô zyzeknek lelky vygaztalaafokra hozyok em-
lekôzettre mykeppen zenwedee az zenth martyromfaghnak vy-
teffegheet zyz zent Agnes azzon. Ew eeleteenek tyzen harom
eztendôs koraban el vèztee az halant es megh leelee az erek
eeleteth, myert az erek eelethek teremteyet zeretee, mert

vollehet yffyw vala eztendõfkoraban, de veen es korof vala ew lelky erdemes voltaban, zeep orczayaban, de annal zeep ew hyteeben, ky mykoron egy napon az ofcolabol haza menne Azon varaf feyedelmeenek fyatwl meg zeretteteek, kynek mykoron ew zyleyt meg kerefte es meg lelte vona kezde ewnekyk nagy⁵ fok ayandekokat adny es ygyerny ha ewneky adnaak hazafwl.

Annak felette vytt vala ew vele nagy dragalatos õtõze-tõketh ayandokwl zent Agnes azzonnak hogy csak ewneky enghedne De bodoghlagos zent Agnes myndeneket meg wtala¹⁰ mynth az ganayt. Azth lathwan az yffyw ees nagy ffl gywlada es kezde gyettrethny az zeretethnek myatta Es gondolaa hogy dragalatosb Ayandekokat kywanna, kezde mynden | Fele draga gyengeket kõweket rwhakath hozyaa hordany, ynty vala ew baraty atal, rokonfaghy atal, mynden ez vylaghy kazdagffago-¹⁵ kat, hazakat, erekfegheket, chaladokat es mynden ez vylagy yokat ygyerny hogy ewneky enghedny

De mynd ezekre bodoghlagos zent Agnes azzon cellyen nemew feleletet theen Tawozyal el en twlem bynnek zylemeere, gonoffaghnak eeleztõye, halalnak zylõye. Tawozzal el en tewlem²⁰ mert ymaran maf zeretõtwl foglaltattam meg, ky ennekem fokkal dragab ayandekokat adot. Es az ew hyteenek gyrwyeewel yegzõt meg enghemet, ky fokkal nemefb teenaladnal mynd nemzettet mynd meltofaggal, ky enghemet meg ekefeytet nagy zeep õtõzettet. Az en yogomat es ñakamat meg kernyekõzte²⁵ nagy dragalatos kõwekkel: raggatot az en fyleymre nagy zeep feenlõ kõweket, es kerwl vett enghemet feenlõ es cyllago draga gyengekkel, yegyvet vetet az en orczamra hogy maf zeretõt ew-nalanal kyl hozyam ne bochaffak: ffl õtõztetõt enghemeth aranyaf barfomba es zamtalan ekeffeeghekkkel eekõfeytet meg en-³⁰ ghemeth, veelhetetlen fok keenchet mwtatot meg ennekem, kyket mynd ennekem ygert adny ha az ew zerelmeeben meg maradandok. Azert nem tehetem hogy az elfew zeretõmnek bozzw-fagara mafra neezyek es ewtet meg wtallyam kywel ymar eeggyefwltem zerettel, kynek nemeffeghe naladnaal felleb valo,³⁵ tehetffeghe erõffeb, tekeentety zepfeeghefb, zerelme gyenerwfeeghefb es myndden malaztban dragalatosb, kynek myatta ymaran az en agyafhazam meg zereztetõt, kynek ew orgona

zaway ymaran ennekem zeep eenekleefth teeznek, ymaran meezet es teyeth koftoltam az ew zayabol ymaran az ew tyztaffagos ôleleefeeben be zorojtattam, ymaran az ew tefthe en teftemmel eeggyefwltetôt es az ew veere az en orczaymat meg⁵ ekefewytette, kynek ew annya zyz, kynek ew attya azzonyal-
 199 latot nem yfmert. || Kynek angyalok zolgalnak, kynek zeepfeegheet Nap es hold chodallyaak, kynek yllattyawal hallottak tamadnak kynek ylteefewel korok gyogylnak kynek kazdaghsagy soha el nem fogyatkoznak Chak ewneky tartom az en¹⁰ hytemet es ennen magamat mynden ayoytatoflaggal ewneky hagyom kyt mykoron zeretendök tyzta vagök mykoron ylletendök zepletelen vagyok. mykoron hozyam veendök zyz vagök, Mynd azon atal az menyekzönnek wtanna nem leezök magzathnaal kyl, hol ott az zyleef faydalomnal kyl törteenyk es napon-¹⁵ keed valo terheffeeg zaporwltatyk.

Halwan ezeket az eze vezôt yffywn nagyon ffel gheryede ew gonoz zerelmeeben es nagyon gyettretyk vala ew zyweeben lelkeeben. Azonkezben agyba efeek es meg korwla belee, Tala-
 laak meg az orwos doctorok az beteghfeeghnek okaat hogy²⁰ zeretet vona. Es teweeck hyrree az ew attyanak, kezdee az ew attya ees az zent zyznek ew fyleyt kylemb kylemb ayandekokkal es ygyeretekkel forraztany, mykeppen annak elette az ew ffya ees tett vala, De Bodogffagos zent Agnes azzon mynddennek ellene monda. Es femykeppen nem akaraa az²⁵ elffew yegyeseenek ew hytyt es fogadafaat meg zeplefeytenye. Mykoron az feyedelem azt latta vona hogy hozyaa nem haythatnaa, kezdee kerdezny ky vona az ew yegefse, kynek hatalmaffagarol Agnes magaat hanna. Leen neky az ew zolgay kôz-
 zöl ky mondanaa hogy ez leah mynd ew kyfdedfeeghetwl foghwa³⁰ kereztyen vona, Es erdegheny twdomanál tellyes vona kynek myatta az Cristofth ew yegefseenek mondanaa.

Halwan azt az feyedelem ottan nag erembe leen, ottan zolgakat kylde wtanna es nagy hertelenfeegghel zeky eleyben hozataa. kyt yollehet elezer zeep es hezölködö bezeedekkel³⁵ kezdee hozyaa vonny: Annak wtanna | Keennak rettenteefewel. De az Cristofnak zyz zolgalo leanya sem heezelkôdeefnek myatta el nem haytatyk Sem feelelemnek myatta meg nem retten De mynd zynneben mynd zyweben egyenlô ereffegben meg

marad vala Es mykent a'meg rettentôt azonkeppen az hezôl-kôdôt meg mewety vala.

[Vid] Lathwan azert Symffronius feyedelem az leanzoban ollyan nag tekeelleteflegget fogaa zora ew zyleyt De myert nemessék valanak nem tehet vala erôth ew raytok hatalmawal, vetee azert ellenek az kereztyenfeeghnek yegyeet. Masod napon azert zent Agnes azzont eleybe hozataa es gyakortaa emlôgety vala elette az ew fflyanak zerelmeet, mykoron mynden bezede heyyabba el mwlneek, monda ewneky Ha chak ez kereztyenfeegnek ew heytfлагаat es erdegly twdomanath te tewled el nem vetendôd,¹⁰ Nem tytkolhatod el az te zywednek bolondsлагаat, Azert tanach teeneked entwlem, ha ezenkeppen meg akarz maradnod zykfeeg teeneked az tyztôlendô Vesta Isten azzonnak erekkee valo zolgalattyaban meg maradnok, az teb zyzeckel eeyel es nappal. REa felele zent Agnes azzon es monda, Ha az te fyadat ky¹⁵ yollehet gonoz zeretetnek gyettretween. mynt ollyan yffyat meg wtalok, olly embert kynek okossлага vagyon, ky ees haal, lath, yllethet es yarhat, es ez vylagh zerent dychô. Ha eellyen embert xpusnak zenth zerelmeert yngen sem akaram lathnom, Haat mykeppen lehet hogy az nema es fyket balwanyokath kyknek semy²⁰ erzenkefeeghek nynchen es semy lelkek nynchen, tyztôlhessem, zolgalhassam es ymadhassam. Es az nyakamat ewnekyk meg haythassam. Halwan ezeket Symffronios feyedelem monda, kewanok az te yffwflagodnak || Tanachot adnom, Es az en Iste-200 nymnek karomlafyt el halogatom, mert az te eztendôf korodat²⁵ ezednek alatta latom lenny, Azert ne akaryad te magadath oly ygen meg wtalnod, hogy az Isteneknek haragyokban esseel. Monda zent Agnes azzon. Te ees ne akariad oly ygen meg wtalnod az yffwflagot en bennem, hogy enghem az te akarodra haythatnaal. Mert az ygaz hyt nem eztendôfkorban leelettetyk,³⁰ de ezesseegben. Es az myndenhato wr Isten ynkab neezy embernek zyweet elmeeyet honnem mynt ydeyt. Az te iftenydet kedeegkyknek haragyoktwl feeltetz, had megharagwnyok bator, ew magok zollyanak, ew magok parancholanak, ew magok ymattasak magokat De myert arra latlak ygezny, kyt ennalam meg³⁵ nem nyerhetz, Azert vala my teneked lattatyk azt teegyed. Monda Symffronios feyedelem. Ez kettô kôzôt valaz eeggyet. Awayg az teb zyzeckel aldozyal Vesta Isten azzonnak Awayg

az gonoz termeezetekkel az bordeel'ba kel menned es tawol lez-
 nek teetwled az kereztyenek kyk teghed az erdeghy twdomanra
 tanoytottanak hogy annak myatta byzyal el zenwethetny es
 fok nyawalyaat Azert awagy aldozyaal az te nemzetednek dy-
 5 cheretyre, Awagy az te kôrôs baratydnak zegyenfeeghekre
 parazna leež Azth halwan zent Agnes azzon nagy batorffaggal
 monda. Ha te nyawalyas twdnaad kychoda az en wram istenem
 ezeket te nem zolnaad. De mynekokaert el yol twdom az en
 wram Iesuf Cristusnak ereyt es hatalmaat mynden batorffaggal
 10 meg wtalom az te fenyeeteefedet, abban byzonyos leween hogy
 sem az te balwan Istenydet nem ymadom, sem ydeghen zemee-
 lyeknek myatta meg nem ferteztetôm Mert en velem vağon
 en testemnek ôryzô'e Istennek zent angyla. Mert atya wr
 Istennek eggyetlen egy zent ffya, kyt nem Ismerz | Erôff kew falom
 15 ennekem. Es ôryzôm ky soha nem alwzyk Es ennekem otal-
 mam, ky soha el nem fogyatkozyk De az te Isteny awagy
 erczek kykból Istekeet chynalnak embery eelethnek zykeeghere
 awagy kôwek, kykból az varaf wezayaat meg pagymontomoz-
 zak. De az Istenfeeg az ollyan heytffagos kôwekben nem lako-
 20 zyik De a'menyorzagban, Sem rezben awagy erczben, de az
 felffew zent orzagban wralkodyk. Te azert es hozyaad hafonla-
 tofok czak mynd ez eellyeneknek tarffaslagoktwl el nem tawo-
 zandotok, mynd az erek tyzre mentek. Monda erre az eze vezôth
 byro, ymaran meg byzonoytom mellywnk mond yob ygazat,
 25 le vonyataa rola ew rwhayaat es merô mezeytelen kezde vo-
 nyathny az bordelba, nagy ffel zowal Az atkozoth zyz leaŋ agnesth
 az Isteneknek karomloyaat, twggyatok paraznafagra adathny.

Ottan azert mynt meg foztatot vona ew rwhayabol, es ew
 hayaat meg erezhween oly yghen megh serwyttee es megh
 30 nyoytaa az ew hayayt wr Istennek malaztya, mynt ha nemes
 rwhazattal rwhaztatoth vona megh. Bel menwen azert az fer-
 telmeteffegnek helyeere, ott wr Istennek angyalaat oly keezen
 talalaa, hogy ottan kernywl veennee ewtet nagy feeneffeghel,
 wgy anneera hogy yngen senky reea sem neezhetne Mert
 35 wğ feellyk vala mynd az egheez cella mynth az feenes nap ew
 erey zerent. Mykora azert le eŋôth vona ymachakra, ottan lata
 ew elôtte egy zeep feyeer rwhaat, es kezeeben veewen, reea
 vewee es monda Halaat adok en teeneked en eedes wram Iesus

xpus ky enghemet ez may napon az te zolgalo leanydnak zamokban zamlaltaal. Es ky ennekem ez rwhat parancholtad kyldeney, Meel rwhazat oly ygben alkolmaf vala ew || Taghyayhoz 201 es oly zepfeegew vala hog' fenky nem ketölködneek benne angyal^y keez myath nem volt vona zerezny azth. Azert az fer-⁵ telmes cella leen ymachagnak helye, es vala kyk be meunek vala, lathwan az nagy fenefseeghet ymaggyak vala, es tyzttaban mennek vala ky, honnem mynt be mentek vona. Yewe el azert az feyedelemnek ew ffya ees ew baratywal, hogy zemeermet tenne az zyzen. Nagy habahwryawal mykoron az teb yffyakat feddenee¹⁰ Be meene az cellaban, es mykoron semy tyztöfseeghet nem tett vona az fenefseeghnek es mynek elötte az zent zyzet yllethnee le efseek es meg foytaa ewtet az pokolbely erdegh. Lathwan ennen kywl azt az ew yo baraty hogy fokayg kezneek, gondollyaak vala hog' gonoz teetemenbe foglalta vona ennen ma-¹⁵ gaat. Eggyk ky nyayaf baratty^a vala mene be wtanna lathny Es lataa hogy meg holt vona. Ottan nagyon ffel fyalkodeek nagy keaytassal monda. Oh kegyelmes romayak segheellyetek, yme erdeghy twdomannak myatta ez gonoz termezet az nemes feyedelemnek ffyat meg ölte. Azth halwan nagy foksaag gywle²⁰ az wezara. Es kezde az dyhes neptewl kylenb kylenb keaytaf lenny. Nekik mondnak vala, hogy erdenghes vona Nekyk hogy artatlan vona Nekyk kedeeg hogy atkozot es gonoz vona. Halwan azert az feyedelem hogy az ew ffya meg holt vona Nagy fokassaghal es nagy keaytassal folyamek az wezara. Es²⁵ mykoron be ment vona, lataa az ew ffyanak holt testeet az felden hewerny holth elewenywl, monda nagy ffel zowal. Oh myndenekneel kegyetleb azzonyallath Az en ffyamon akartad ee az the erdeghy twdomanyodnak mefterseegheet ky yelentyeny? Mykoron gyakortaa mondana eellyen nemew bezedeketh³⁰ Es az | Halalnak okaat ereffen kerdeznee ewtewle. Monda ewneky zent Agnes azzon. Az kynek akarattyaat be akarya vala tellye- feyteny veen hatalmat ew rayta Myert kedeeglen ym mynd egheeffegben vannak azok kyk en hozyam be yettenek, mert mynd nyayan tyztefseeghet teenek wr Istennek, ky el kyldes ew³⁵ zent angyalaat, es meg rwhaza enghemet ez yrgalmaffagnak rwhayaban es megh otalmazta az en testemet mynden fertelemtwl kyt en ewneky zenteltem es attam mynd en zyleteefemtewl

foghwa. Lathwan az angyaly nagy feneffeeghet ymaggyaak vala, es myndden sefelemnel kyl el mennek vala, Ez kedeeg zeegyen-telen, ottan mynd be yewe, hertelenkôdny kezde es dyhefkôdny, mykoron hozyam akarna nywlny, annak okaert wr Istennek
 5 angyala adaa ewtet eellyen zernyw halarra, kyt latz.

Monda az feyedelem. Azon meg latzyk hogy nem erdeggy twdomannyal tettel, ha esmeg keereded azon angyalth hogy aggya meg ennekem az en ffyamat egheezzen. kynek monda zent Agnes azzon. yollehet azth atty hytetek ne erdemlye wr
 10 iftentwl, de myert ydee hogy az en wram Iesus xpusnak ew erey ky yelenteffeek, mennyetek ky mynd ennen, hogy zokot ymachagomat aggyam meg wr Istennek. Mykoron azert ymatkozneek neky yeleneek Istennek zent Angyala es ffele emelee ewtet az feldrôl es meg wygasztalwan ewtet, ffele tamaztaa, az
 15 yffyat, ky mykoron ky menth vona, kezde nylwan keyaytany mondany es pdicallany. Egy az Isten menyorzagon Es felden es tengheren ky mondatyk az kereztyeneknek Istene. Nam az teb templomok mynd heeyaba valok, Az balwan istenek es kyket ymadnak, mynd heeyaba valok, kyk sem ennen magoknak
 20 sem eegyebeknek semy seghedelmet nem tehetnek.

Ez zôbezeed halwan, mynd az byesek bayosok es yewendômondok Es mynd az papy feyedelmek nagyon meg haborodanak Es leen nagy yz vezz az neep kôzôth Es mynd eegyenlô
 202 zowal keayttyaak vala. Vond ky az erdenghefth, || Vond ky az
 25 atkozat, ky myndennek ezeeth vezty. Az feyedelem kedeeg lathwan ez nag chodaat el amelkodeek raytta, Es kethfeegbe efeek. EEgy felôl el sem bochathattya vala az ew tôrweenyeknek ellene, maf felôl erôth nem tehet vala raytta, az ew ffyanak ffele tamaztasaerth. Azert ky vevee magaat belôle es haggya
 30 maf byroth az dologba Aspasius newô vicariofth, ky az neepnek yteeletet tennée. Ottan azert aspasius wicariof nagy tyzet gyoytata es zent Agnes azzont beleé vettete. Mynt azth tetteek vona, ottan keth felee valeek az tyz es myndden felee az dyhes neepkebe nagy fokakat emezte meg. Az zent zyzet kedeeg
 35 semykeppen meg nem haboroytaa. Azth lathwan nem Isteny erônek, de erdeggy twdomannak velyk vala, es nag kyaytasth teezenek vala ellene. Bodogffagos zent Agnes azzon kedeeg El teryeztwen az ew eedes kezeyt az menyorzagra az langhnak

kôzepette eellyen ymachagot teen Wr Istenhez. Oh myn-
denhato, ymadando, tyztôlendô feelendô my wrwnk Iesuf
xpufnak zent attya Aldlak en teghedet, mert az te eegyet-
len egy zent ffyadnak myatta el tawoztatam az dyhes neepe-
nek fenyegheteefeketh es erdeghy fertelmeketh zepletelenw¹⁵
atal hagam, yme mastan ees menyey harmattal meg entettel
enghemet, es zent leleknek myatta ez tyznek tyzhelye meg
alwzyk, langa el ozol es eegheteefe azokra hamlyk kyk zolgal-
tattyak ewtet. Aldlak teghedet tyztôlendô atya ky ez langnak
kôzzôle myndden feelelemnel kyl enghemet te hozyaad enghetz¹⁰
yewnôm, Yme ymaran azth kyt hyttem latom, kyt remeenlettem
tartom, kyth kewantam meg eerttem. Theghed vallak mynd
ayakymal mynd zywemmel, yme ymaran tehozyaad yewôk eelô
es byzon Istenemhez ky my wrwnk Iesuf xpuffal te zent ffyad-
dal es zent lelekkel eelz es wralkodol mynd erekkw¹⁵ erekke
Amen.

Ottan azert Alpafius romay wicarios az kôz neepnek ha-
borwsaghyt el nem zenwedween nyakaat vagataa Es azonkep-
pen az ew rosa zynew zeep vereenek myatta xpuf Iesus ewtet
martyrraa zentôlee Az ew zyley kedeegh nagy eremmel ffel²⁰
veveen az ew zenth | Testeet, temeteek el nagy tyzteffeegghel
egy falwchkayokba az wth felôn, kynek newe nomentana. My-
koron az hyew kereztyenek gyakorlanak az ew zent koporffo-
yaat, nagy nyomorwsagokat zenvednek vala az poganoktwl.
Vala kedeeg zent Agnes azzonnal egy zyz lean barattya kynek²⁵
emerenciana vala newe. ky chak meg hywlôt vala meeg, my-
koron azert az vezedelmet lathnaa naçon feddy vala az poga-
nokath erette, Annak okaert wgyan ottan kôwezeek megh ewtet
ees, es az ew vere hwllafa leen mynd kerezthffege, mynd mar-
tyromsag zenwedefe. Azon horaban leen nagy vyllamaſ, meny³⁰
dôrgheſſ es feld yndwlaſ, kyknek myatta az gonoz pogan
nepepeknek nagyob reeze el vezee, Ewtet ees zent Agnes azzon-
nak zyley eeyel oda yeween, ottan kôzel el temeteek. Mykoron
azert nagy fok chodakat tenne wr Isten az ew zent koporffoya-
nal, egy kewef eztendô el mwlwan, efeek hallany Conſtancianak³⁵
Conſtatinos chazaar leanyanak ky teteytwl foghwa talpyglan
tellyes vala varral, de ennen maga zyz es bôleſh vala, mynt
ollyan keralne azzon. Tanachot adanak azert ewneky az kerez-

tyenek hogy ha meg akarna gyógywlly, yarwlta zent Agnes
 azzonnak koporffoyanak latogathny: Mykoron ott ymathkozneek
 azon pogaŋflagaban el zwŋnyada es almaban neky yeleneek
 zent Agnes azzon mondwan Bator leeg Constancia es hyg
 5 amy wrwnk Iesufban xpuŋban Iŋtennek ffyaban az te ydwezey-
 tedben, kynek myatta ma myndden tested zerent egheeffeeg ada-
 tyk. Ez zoo wtan ffel ebrede es lataa haat meg vygazot.
 Mykoron haza ment vona teen nagy eremeth az ew attyanak
 attyaffyaynak es mynd az egheez romaŋfagnak, keree azert
 10 ew attyaat es attyaffyayt, es zent Agnes azzonnak tyztŋffee-
 ghere nagy templomat rakata, Es ennen maga wgyan ott nagy
 fok zyzeckel zyzen meg marada holtyk zolgalwan wr Iŋtent es
 zyz zent Agnes azzont: hol ott mynd ez ydeyglen nagy cho-
 daakat tett es teezen az wr Iŋten, kykben mynd ennen maga,
 15 mynd az ew zeretŋ hywey dycheertethnek erekkwl erekkee
 Amen. ||

203 Ett lezen emlekŋzet zent Vince Martyrrol

Ez may zent Epistola Es ewangeliom vanna meg yrwan
 zent Tamaŋ pispek es martyr napyan karachon wtan, ha ky-
 20 nek kel meg magyarazny ott meg leely Azert maŋtan wr Iŋten-
 nek es ez dychŋffeegees zenthnek tyztŋffeegees emlekŋzetttyekre
 laffok meg az ew zenth eeleteet es vytezkŋdŋ martyromŋaga-
 nak chodalatos ereffeegehet, kykbŋl meg yŋmerhettyek az ew
 zent erdemef voltanak ees meltoŋfagos voltaat.

25 Elezer laffok meg az ew zent neweenek ertelmeet. Az
 Vynce betwzerent magyaraztatyk byneket meg eeghethween
 awagy eegheteesth meg othwan, awagy gyezedelmet tarthwan.
 Mert ew meg eeghetŋ az az meg emeeztee ew testeeneek gher-
 yedŋzŋ byneyt ennen magaban. Meg gyŋzee az gyettrelmeknek
 30 keŋerw tyzeet ew batorffagos zenwedeeŋeenek myatta. Meg
 gyŋzee ez vylagot ees ewtet tekeelleteŋffeggel meg wtalwan.
 Harmakat gyŋze meg ez wylagon, twdnya ylyk Ez vylaghy
 hamyf tewŋlghŋfeketh, fertelmes zerelmeketh es kethffeeghes

feelelmeketh kynek meg gyôze bôlcheffeeghnek tyztassaghnak
es alhatossaaghnak myatta. Myndennek elette yrtta meg ez zent
vynce martyrnak eeteet zent Agostcn doctor atyank. Annak
wtanna magyarazta meg nylwabban zent prwdencius doctor

Zent Wynce vala nemes nembôl, De hyty es zerzetteffeeghe⁶
zerent annal nemesb vala. Es zenth Valeriuf pyspeknek ffe
papy vala, kynek az yambor pyspek az ew tyztyt hatta vala
vyfelny myert ew nyelweeben bantafa vala. Es ennen maga
czak ymachnak es lelky gondolathnak atta vala magaat. Daci-
anof chazarnak azert hagyomafazerent Valencia newô varasban¹⁰
vyteteenek | Es ott vetteteenek az temlechbe, kyketh mykoron
zyne eleeben hozatot vona nagy haraggal monda. Myt mondaz
Walery ky az zerzetteffeeghnek neue alat az feyedelmeknek
decretoma ellen tee. Mykoron zent waleriuf pyspek chak kyn-
nyen es alattomba felelne monda zent Wynce. Ne akar' en¹⁵
tyztôlendew atyam oly mynt feelelmef zywel kynnen zolny de
zabadon zooly, De azert ha parancholod en zent atyam en
maydan felelôk az byronak, kynek monda, ymaran meeg ree-
ghen teeneked hattam en zerelmef ffyam az en zolaomath:
Maftan ees az zenth hyteert kyeert ett allwnk, teeneked hagyok²⁰
felelly. Ottan zent Wynce fordwla Dacianof chazarra arczwl
monda: EEddyglen semy zoot nem tettewnk ez zent hyt mellet,
de az kereztyenekneel vezedelmef bôlceffeegnek alohad vala
mykoron az byzon Iftenffeeghnek vallafa karomlaskeppen meg
tagattatyk. Ez mondal wtan Dacianuf haragra remewlween, az²⁵
yambor pyspekét zanky vettete, zent Vynceeth kedeeg wgy
mynt dagalyof es vakmerô yffyat hogy ew raytta egebek ees
meg tanwlnanak az oztorwra vonyataa es myndden taghyaat el
zagattataa. Es monda ewneky Dacianus. Mond meg oh Wynce,
mykeppen neezed maftan tennen magadat es az te nyawalyaf³⁰
testedet. Ew kedeeg mofolyodek raytta es monda: Ez az kyt
koronkeed kywanttam en. Azth halwan az chazaar, kezdee ewtet
mynden fele keennal fenyeghethny, ha ewneky nem enghedne.
Monda zent Wynce. Oh mel' bodog vagok en mert myg ynkab
latlak teeghed en reeam haragwny Annawal ynkab twdlak³⁵
yrgalmazny Nem akarom azert hogy semyben az en dychôfee-
gemet meg kyffebôhed De karth ne teegy az en dycheeretemnek
keez vagok azert mynden rendbely keenokra az en ydwezeytem-

nek neweert zenwedny, kel ffeel azert nyawalias es mynden
 204lelkednek gonoffagawal || Indwly meg. Es meg latod hogy
 tebbet tehetek az keen zenwedefbe en wram Iesuf xpusnak
 ereywel, honnem te ky enghemet gyettrez. Ez zoo halwan ffeel
 5zekelleek az feyedelem ez nagy dyheffeeggel kezdee az zolga-
 kat es hohereketh eftappal verny, hogy femyt nem tehethneenek
 ewneky. Monda zent Wynce. Myt mywelz Daciane? yme ten-
 nen magat Bozzwt allaz en eerettetem az kenzokon? Ottan azert
 mynt ha eze el vezôt vona monda az hohereknek. Oh nyawa-
 10lyafok nam femyt nem tehettek ewneky, Nam az tebb gonoz
 tewôketh meg gyôzhetteetek es az keennak ydeyn myndent ky
 kea'ttotanak. Maftan kedeeg czak ez wynce mynden kenzaftokat
 meg gyôzy es femye twggya. Ottan azert az hoherek nagy waf
 gherebenekkel mynd az chontyk le zagkataak ewneky mynd
 15hwfaat mynd bewreeth wé hogy mynd ew tellyef tetteebôl veer
 folna kywe es mynd az bely ees kywe tetzencenek Es monda
 ewneky Dacianuf, kenyerwîl temagadon vynce, hogy az te zeep
 yffywlagodat nyerheffed meg, Es az kenokat kyk meegh read
 yarandok. Monda ewneky zent Wynce O pokolbely erdeghnek
 20merghes nyelwe. az te kenaydat nem ffeelem. De azon felette
 feelôk hogy te tettetôd akarwan en velem yrgalmazny. Merth
 mynnel ynkab latlak teeghedet meg haragwny, annewal yn-
 kab erwîlôk Nem akarom azert hog femyt megh haggy az
 kenokban, hogy vallyad te magadat myndenben megh fogyat-
 25kozny. Ottan azert le veweek az oztorwrol, es veteek val ro-
 steerra hog meg fythneek, oda ees nagy eremest meegyen
 vala halaat adwan myndenben wr Iftennek. Mykoron azerth
 fythneek es az ew az tyzre ferteghne annewal ynkab wywl-
 nak vala az ew febey. Azonkezben fowal ees hymtyk vala
 30alatta, es zwrkallyaak vala alatta az tyzeth, hogy mywel myn-
 den felôl reea zykrazneek az lang es nagob keenth zenwedne,
 wgy annera, hogy mykoron az ew teste taghya ymaran el |
 Eghet vona meegh az ew bely es hwray ees myndenfelôl alaa
 fyghnek vala, mynd ez eellyen dolgok kôzôt xpusnak ew zeretew
 35zolgaya myndden alhatatoffagban meg maradwan, ffeel emelwen
 az menyorzagra ew zemeyt wr Iftennek kenyeregh vala. My-
 koron mynd ezeketh Dacianuf chazarnak hyrree tetteek vona,
 monda: yay mynekewn, mert latom hogy ez ember myat meg

gyeztetwnk. De ymaran ez wtan rekezzeetek egy feteeth temlechbe, vessetek azyw cherepeketh ew alaya, zorohatok kalodaban ew labayt es azonkeppen haggyatok el ott fekwyny mynden embery vygaztalaafnal kyl. Es mykoron meg haland yzenyeetek meg ennekem. Mynt hamarab meg zerzeek az paran-⁵cholatot az kegyetlen zolgaak.

De yme Az felfeeghes kyrál kyerth zent Wynce vytez vyafkodyk vala az nagy keent valtoztataa hertelen nagy dychõfeegre mert az temlecznek feteetfeeghe valtozeek nagy feeneffeegre az cherepeknek kemeenfeege zeep yllatw veragok-¹⁰kaa, labay meg odosztatanak es mennyey zent angyaloknak vygaztalaafaawal meg latogattateek. Mykoron azert ott az zent angyalokkal erwne es vygadna, fokak kezdeegh hallany az nagy zeep angyaly zengeefth Es meg rettenwen az ôryzõk magokban tereenek es mynd ffel veeveek az zent hytet. Azt hal-¹⁵wan Dacianus chazaar el amelkodwan raytta monda. Myt tehetwnk ennel tebbet, yme ymaran meg gyeztettwnk, vessetek lagyab agyra, hogy mywel nagyob dychõ ne legyen, he ez keenba el fogyatkozandyk. Mykoron azert lagab agyra helhetteek vona, egy kewel vartathwan xpusnak adaa ew lelkeeth azon ydõben²⁰ mykoron yrnanak zyletethnek wtanna keth zaaz Nyolczwan heet eztendõben, Dyocleicianof es Maximianof romay czazaroknak wrafagoknak ydeyn.

Mynt azth hallotta vona Dacianus nagyon kezde raytta bankodny hogy ezenkeppen meg gyeztetõt vona, monda, ha meg²⁵nem gyezheteem eelwen de bozzwt veezek raytta awagy holta wtan. || Paranchola azert az zolgaknak hogy az holttestet veth-²⁰⁵neek ky a' mezõre az vadaknak madaraknak hogy yzenkeed el zaggathnaak, de az zent angyaloknak myatta meg otalmaztateek. Azonkezbe yewe eg nagy fekethe eeh hollo es az teb³⁰madarakat ew zarnyawal mynd el yzee rola es nem hagyaa bantany. Es ew feye le haythwan neez vala az teftre es chodallya vala az zent angyalokat kyk ott kerwle valanak. Mynt azth hallotta vona Dacianus monda: Aloytom hogy holta wtan sem gyezhettyek meg. Hagyaa azert hogy egy nagy kõveth³⁵kõthneenek nyakara es az tengherbe vethneek, kyt hogy ha ez feldy vadak madarak meg nem zaggatanak awagy az ten-

gher bely halak myat meg hannaa zaggathatny. Mykoron azert az hayofok el fylleztetteek vona az tette zent angyaloknak ygazgatafoknak myatta hamarab az partra ywta, honnem mynt az hayofok kyk be vyttek vala kyt Isteny yelenethnek myatta
 5 egy hambor azzonyallat ew hozyaa tartozowal talala meg es nagy tyzteffeggel el temetee, kynek ew zenth erdeneenek myatta az wr Isten nagy fok yrgalmakat es czodakat teezen koronkeed kyk yo hyttel ez dyczôfeeghes zenthnek zolgalnak ayoytatoffal. Yme azert en zerelmes attyamffyay mynemew temptaciowal,
 10 keennal es kylemb kylemb gyettrelmekkel veezy ky wr Isten az ew hyweyt ez nawalyas vylagbol, mykeppen megh haggya fanyargathny az gonozoknak hogy anneewal nagyob dychewfeges erdemeth adhaffok ewneky Maftan azert a' meely ffyat leanyat zerety, azon wr Isten meg very es meg feddy mert
 15 azon yfmertetyk meg wr Istennek hozyank valo zent zerelme, kyben tarczon meg ew zent felfeghe erekkwl erekke Amen.

Zent Pal Apostolnak megh fordulattia Napyanak
 Epistolaya: |

EZ may zent Epistolaat yrtta meg Lucas Apostolok Iara-
 20 fokrol zerzett kenyweenek kylenched reezeeben mondwan: Azon Idôkben, az az mykoron zent Isthwannak meg kôwezeese wtan az zent tanoythwanyok varafonkeed predicallananak es hyrdethneek wrwnk Iesufnak zent neweet. Az ydôben Ez Sawlos, kynek fordwlattyat ez may napon Anya zent egyhaz ylly, myert
 25 az tôrwenbe nagy bôlez vala, es yraftwdo doctor, myert Idwezôytenk Iesufth nem hyzy vala, es ez zent hytet wtallya vala hogy mywel Isteny karomlaaf vona az tôrween ellen. kezde Istenkepeeben bozzwt allany az kereztyeneken es anyazent egyhazat haborgathny hogy ha azzal istennek kedwet tenny
 30 Azert az ydôkben Saulus kedeeg akkoron hertelenkôdyk vala az tanoythwanyok ellen mynd fenyegeteessel mynd verefeegghel. Yarwala azert az papy feyedelemhez Damascofban es keere ew tewle zabad lewelet az synagogaban hogy ha kyket hol talal-

hatna az kerezttyn hytben, fyrffyakat es azzonyallatokat kô-
 tözween vynnee be Ierwfalembe. Es mykoron menne az wton
 törteneek hogy kôzelgetne Damascoban, es yme hertelenfeeg-
 gel kerwl veeve ewtet mennyey fenef kôd. Es le efween az
 feldre zozatot halla menûbôl mondwan ewneky Saule Salue myt⁵
 haborgatz engemet || Monda ottan: ky yagy wram felele en²⁰⁶
 vagyok az nazareth bely Iesus kyt te haborgatz, kemeen teneked
 az ezteke ellen rwgodoznod. Es ott retteghwen es el chodal-
 kodwan monda Wram myt akarz hogy tegek? Es monda ewneky
 wr iesus kel' ffele es meny be az varafba, es ott meg mongyaak¹⁰
 teeneked myt kellyen teeneked tenned. Az neepék kedeg kyk
 ewtet kôwetyk vala alnak vala nagy amelkodassal yollehet hal-
 wan az zozatoth de maga fenkyt nem latnak vala. Fel kele
 azert Saulus az feldrôl es meg nythwan zemeyt ha femyt
 nem laat Be vonyaak azert ewtet kezeenel foghwa az varaf-¹⁵
 ban damascoban. Es vala ott harom eeh nappaa vakon es
 eetelne ytalual kyl Vala kedeeg egy tanoythwany damascob-
 ban, kynek Ananyas vala neue. Es monda ewneky almaban
 wr iften Ananya Monda ottan, yme hol vagok wram. Monda
 ewneky wr Iften, kel ffele meny el az wezara ky mondatyk²⁰
 rectofnak es kereffed meg Saulusth tarffombol valot Iudafnak
 hazanaal am ymaran ymatkozyk. Monda Ananyas hallottam en
 nagy fokaktwl az ember felôl mene gonozt tett | Az te zentyd-
 nek Ierwfalembe, de meegh ett es hatalma vagyon az papy
 feyedelmektewl meg kôtôzny mynd azokat, kyk az te zent²⁵
 newedet vallyaak. Monda esmegh ewneky wr iften meny el
 mert valaztot edeenyem ew ennekem, hogy vyfellye az en ne-
 wemet pogan neepeknék kyralyoknak es az Izrael ffyaynak
 elette. En kedeegh meg yelentem ewneky mennyet kellyen zen-
 wedny az en newemeert. Es el mene Ananyas, es be mene az³⁰
 hazban hol ott ymatkozyk vala, es rea vethween ew kezeet
 monda Saul attyamffya, az en wram Iesus kylde enghemet te-
 hozyaad ky az wton yelent meg teneked, hogy laaff es tellyel
 be zent lelekkel. Es azonnal el hwlianak az halyagok ew ze-
 meyrôl mynt az hal heey. Es ffele kelwen meg kereztelkôdeek.³⁵
 Es mykoron eetelt vett vona, meg ereffôdeek. Leen azert az
 tanoythwanyokkal, kyk Damascoban lakoznak vala ennehan
 napyglan. Es ottan be menween az synagogaban predycalla

vala wrwnk Iesufth mert ew vona az byzon istennek ffya. Chyodalkoznak vala keddeeg myndenek raytta kyk ew bezedeet
 207 hallyaak vala || Es mondnak vala Nem de ez ee ky haborgattya vala Ierwfalembe azokat kyk ez neweth newezyk? De
 5 meeg ede ees azert yewt, hogy kôôzwe vyge be az ollyanokat az papy feyedelmekhez; Saulus kedegh annal ynkab el hatalmazyk vala es haborgattya vala az fydo neepeket, kyk damafcosba lakoznak vala, azt byzonoytwan. mert ez vona az Crifthus Iesus.

10

Azon Innepnek ewangelioma.

Ez may zenth ewangeliomot yrtta meg zenth Mathe ewangelista kenyweenek tyzen kylenczed reezeben. Es leen eredety az ydôben mykoron Idwezeytenk vona harmynecz harom eztendôs ew emberfeghe zerent es ew halalahoz kôzel lewen eegykoron
 15 eleybe gyewleenek az tanoythwanyok az edes mennyey mestereknek hogy yewendôôt kergyenek ew tewle. Es myndennek elette felele zent peter.

AZ ydôben monda symon peter iesusnak yme my myndenek el hattwnk es teghedet kôwetewnk. My lezen azert mynekwnk eerette. Iesus keddeeg monda ewnekyk. Byzon mondom
 20 tynektek, hogy ty kyk enghemet kôwettôk az wyyonnan valo zyletetben my |Koron embernek ew ffya yllend ew istenfegheenek zekyben: ty ees yltek tyzen keth zekôkôn; yteelween Izraelnek tyzen keth nemzetyt. Es mynden vala ky ew hazaat el hagyan-
 25 gya: awag attyaffyayt, awagy hwgayt, awag attyaat es annyaat, awagy feleffegheet es ffyayt awag mezeyt az en newemeerth zaaz enneet veezen erette es az erek eleteth byrya.

Imaran Ez dychôfeghes zent palnak meg fordwlattyarol mykent zenth doctorok ertekôznek lassok meg. Bodogffagos zent
 30 palnak meg fordwlattya leen azon eztendôben mykoron wrwnk Iesusnak zenwedese es zent Isthwannak kôwezety. My oka keddeegh leegyen hogy az ew meg fordwlattyaat ylly anyazent egyhaz es az teb zentekeet nem ylly, harom okaat talallyok Elezer peldazateert hogy senky kethfegbe ne esseek akar meely nagy
 35 bynes vona ees, mykoron ellyen nagy bynesth es Isteny karomloot eelleyen nagy malaztra latwnk ywthnya. Masodzor eremnek okaert, mert mykeppen Anya zent egyhaz nagy nyomorwfagot

zenwedet ew myatta haborwfagh zerent, azonkeppen nagy eremeth latot ew meg fordwlattyanak ydeyn. Harmadzor choda tetelnek okaerth merth wr Isten nagy choda dolgot teen ez egheez vylagon az ydöben, mykoron eellyen nagy kegyetlen emberböl hywffeghes predicatorf teen. ffarkafbol artatlan baranth ees ellenfeegböl anyazenth egyhaznak yeles doctorath. Towabba eegyeb neegy rendbely okaat vetyk doctorok myert anya zent egyhaz ylly ez may zent napot EEllezer eellyen nagy meltosagos doctornak [melto] tyztteffegheert. Mafodzor eegyeb zeghen bynefeknek peldazattyoknak byzodalmokert hogy mywel az ew meg fordwlattyanak || haznalatoffagawal myndent penitenciara 208 remöytene. Harmadzor hogy vala ky meg akar terny, azonkeppen kellyen tenny mynt ew teen mondwan, wram mytakarz hogy tegek es azonkeppen erdemlyen ywthny wr iftennek zent malaztyara. Negyedzer hogy mywel myndenneel nylwan legén wr Iftennek 15 ew nagy yrgalmaffaga, mert meeg az nagy bynefektwl fem vonzya meg ennen magat chak hog meg akaryanak terny az wr Istenhez.

Doctorokoak mondafofok zerent harom Nagy Nehez bynek valanak zent palba ew meg fordwlattyanak elette, Elezer vak-20 meröfeegh, arrol emleközyk az zent epistolaban mondwan yarwla nagy mereeffeeggel az papoknak feyedelmeehez mynden zemeermet es feeelmeth hattra hagywan.

Mafod vala nagy dagalyos keweelfeegh, kyröl emleközyk az epistolaban mondwan, mert nagy döillyewel hertelenködyk 25 vala ky zarmazyk kewelfeeghnek twlaydonfagabol.

Harmad vala az törwenbely zenth yrafnak tefthzerent valo ertelme es annak okaert meg yfmerhety meg ez Cristus Iefufth hogy ew legén Iftennek zent ffya kyröl az törwen es az zent ppthaak zoltanak es annak okaert hamyfnak twggya vala az 30 kereztyen hyteth. Erröl emleközyk eeggyk epistolayaban, vala myt tettem, mynd twdatlan tettem az en bolonfagom zerent. Az okaert erdemlettem yrgalmaffagot az wr Iftentwl. Eth ertettyek meg nagy byn legyen az twdwan es vakmeröfeeggel valo tett byn, mert foha yrgalmaffagot nem erdeml wr Iftentwl 35 hanem ha nylwan valo penitenciat tarth rola ezen vylagon es meg gyonña Myert zent pal ees ew meg fordwlattyanak elette nem twd vala erteközny az lelkyekröl az mennyeyekröl es az

wr Iftenrôl Choda keppen fordoytaa meg ewtet wr iften az mennyekbôl zolwan ewneky fenef kôdbe, kyrôl wgy mond zent Agofton doctor atyank, le eyteteek az feldre hogy meg vakwlâ, meg vakwltateek, hogy el valtozneek, el valtoztateek | Hogy el
 5 bohattathneek, el bohattateek hogy az ygaffagheert kylemb kylemb keppen zenwedne. Errôl mondaa wr Iefus Ananyafnak, meg mwttatom en ew neky meennyet kellyen az en newemeert zenwedny. Meg wgy mond zent Agofton rola, le vereteek az kegyetlen es annak wtanna hyw leen. Le vereteek az haborga-
 10 too es predicatorraa leen. Le vereteek az vezedelemnek ffa es valasztot edeenyee leen, mert az harmad napyg myg vakon leen, tanwlaa meg az zent ewangeliomot, kyt eegyebek fok ydeyglen tanwlanak meg, kyrôl ennen maga wgy yra annak wtanna: En wgy mond fem embertwl nem vettem fem tanwl-
 15 tam ewtet, de az en wram Iefuf xpufnak yelenety myat, Azok leenek oka hogy myg eelhete ez vylagon koronkeed gyorff es keez leen wr Ifteneert zenwedny, kyrôl ha ky tebet akar lathny olwaffa az ew epiftolayt kyketh tetowa yrogatot hyw kerezyteneknek es anya zent egyhaznak lelky tanwfokra kynek
 20 ew meg fordwlattyanak es malasztot voltanak bodogffagos emlekôzetyerth mynekwnk ees engheggyen malasztot a'my wrwnk Iefus xpus es halalwnknak wtanna azon bodogffagot hol ott eel es wralkodyk az ew zentywel eegyetembe erekkwl erekke Amen.

25 Azonywnk Maria tyztwlattya napyanak Epif-
 tolaya

Ez may zent Epiftolat yrtta meg zent Malachyas pptha kenyweenek harmad rezeeben, kyben emlekôzyk wrwnk Iefuf xpufnak mynd keth keppen valo yewetelyrôl, az az testben
 30 azzonywnk zyz Marianak mebebôl ez vylagra Es az wtolfo yte-
 lettre eleweneketh es holtakat egy maftwl el valasztany mon-
 wan, Ezt mongya az wr Iften. ||

209 AZth mongya az wr iften: yme en el bochatom en angya-
 lomat es wtat zerez en zynemnek elette, es ottan azonnal el yew

ew zent templomahoz az mennyey wralkodo kyt ty kerefték es az törweennek angyla kyt ty akartok yme hamar el yew azt mongya wr iften Es ky gondolhattya meg ewneky yewetelyt? Es ky alhattya megh ewneky latafaat? Mert ew ollyan lezen mynt az ffel fwallot tyz, es mynt az fwlo tyztoyto ffyw. Mert le yl ffwny ky valasztwan az ezyfték, es megh tyztoythwan leuinek fyayt Es megh zyry ewket mykent az aranyat es az ezyftet. Es leeznek wr iftennek aldozwan aldozatot mynden ygaf-sagban. Es kellemetef leezen wr yftenneel Iudanak es Ierwfalemnek aldozattya, mynt reeghy ydônek napyay es eztendey: 10 azth mongya a'myndenható wr iften.

Azon zent Innepnek Ewangelioma.

Ez may zent Ewangeliomot yrta meg zent Lucach kenyweenek mafod reezeben. Es leen eredety Cristuf zyletfeenek elffew eztendeyben, az az negywen napon wtanna zyletfeenek, 15 es wgy mond. Az ydôben |

AZ ydôben, mynek wtanna bel tôltenek vona azzonywnk maria tyztwlatynak napyay, moysefnek törwenyezerent vyveek ffel Iesuft Ierwfalembe hogy be mwtatnak ewtet wr iftennek, mykent yrwan vagon wrnak törwenyeben, mert mynden ffyr- 20 ffywy magzat mechet nythwan wr iftennek zentynek hywattatyk. Es hogy aldozatot tenneenek erette mykeppen megh vagon mondwan wrnak törweenyeben ket ffel gherlyceet awagy ket galamb ffyakat: Es yme vala egy ember Ierwfalembe, kynek newe Symeon Es az ember vala ygaz eeletew es iften feelew 25 warwan izraelnek vygaztalafaat, es zent lelek vala ewbenne. Es feleletet vett vala az zent lelektewl halalt nemlathwan[hanemannak] mynek elette megh lathnaa wrnak Cristofaat, es yewe zent lelek myat az templomba. Es mykoron be vynneek az gyermeket Iesuft az templomba ew zyley, hogy tenneenek ew erette aldoza- 30 tot az törweennek zokafa zerent. Es ew, az az a'veen Symeon veeve ewtet ew karyayra es meg aldaa wr iftent es monda, ymaran el bochatod az te zolgadat wram az te bezedet zerent bekefeegghel, mert lataak en zemeym az te ydwôzeytedet kyt zerzettet mynden || Neepeknek zyne elôt, vylagoffagot pogan nee- 210 peknek meg yelenetyre es Izraelnek az neepednek erek dychô-fegheere.

Azzonywnk zyz anya Marianak Iften zylew zepletelen
 zylenek Es mennek feldnek kegyelmes keralne azzonyanak ew
 zentfseeghes tyztwlattya wr istennek parancholattya zerent Es
 Moyfesnek tórwenye zerent leen wrnak zyletetynek wtanna
 5 negywen napon Mykoron az ew eedes zent fflyaat ffl vyvee az
 templomba hogy ew erette aldozatot tenne es be mwtathnaa attya
 myndenható wr Istennek, es meg halalnaa hogy ez vylaghra
 kyldette vona az ew zent fflyaat ez vylagnak ydweffegheere Es
 hogy az teb azzonyallatoknak peldayok zerent tyztwlatot venne,
 10 mert az hyzyk vala hogy ew ees azonkeppen fogatta es zylte
 az ew zent fflyat termeezethnek folyafa zerent mynt az teb azzony-
 allatok.

Ifteny ygaffaag zerent kedeeg byzonyawal nem tartozyk
 vala reea az ollyan tórwenzerent valo tyzta, mert nem zylte
 15 vala az ew zent fflyaat embery termezethnek foganattya zerent,
 De zent leleknek yhlefe es erey zerent. Moyfesnek kedeeg tór-
 wenye zool az termezethnek folyaafarol. Azert nem erte-
 tyk moyfesnek bezeede kőzönfeg zerent, ky akaraa azert zekez-
 teny moyfes ez ellyen tórwennek kőteleeből azzonywnk zyz
 20 mariaat myert twggya vala hogy tórwennek felette lezen az ew
 zent fflyanak zyleteefe. De azzonywnk zyz maria akara az tór-
 weennek alaya vettethny neeg yeles okaert. Elezer hogy ew
 magaban az zent alazatoffaghnak fundamentomot vethne, kyról
 wgy mond bodogffagos zent Bernald doctor. Byzonyawal en
 25 eedes azzonyom zyz maria Nynchen tebenned oly ok sem zyk-
 feeg az tyztwlattra De mynem zykeeg vala az te zent fflyad-
 nak ees az kernywl meteleef. Leen azert az teb azzonyallatok
 kőzót mynt eeggyk ew kőzzólók, mert nam az te zent fflyad
 ees ollyan az teb gyermekek kőzóth mynt eeggyk ew kőzzólók.
 30 Mykent | Azert az eedes wr Iesus mynd ew zyletefeetwl foghwa
 myndenben alazatoffagot mwtata Azonkeppen zykeeg vala
 azzonywnk marianak es myndenben alazatoffagot yelenteny, annak
 okaert akara mynd az ew zent fflyawal egyetembe az tórwen-
 nek alaya vettethny. Nam az ew zent fflya Iesus ew zyletefe-
 35 nek ydeyn ollyannak mwtataa ennen magaat mynt az zegheen
 ember, kynek semy yozaga nynchen. Ew kernywl metelefeenek
 ydeyn, mynt zegheen es bynes ember Ez may napon kedeeg
 mynt zeghen bynes es zolga oka ez, mert zeghenyeknek aldo-

zattat valaztaa, towabbaa mert mynd az ew yz zent zyleyeewel
 meg akara tyztwltathny. Annak wtanna mert meg akara val-
 tathny mynt zolga Mykoron kedeeg meg kereztelkôdeek az ees
 nem leen az ew zykegheert sem byneenek tyztwlattyært. De
 az ew zentseeghes alazatoffaganak meg yelenteseert, kôzônseeg-
 5 ghel, azert az ew zent akarattyá az leen myerth ez vylagra
 yewe, es ez vylaghnak magaat meg yelentee, hogy az eredet
 byn ellen, vala mynemew neheseeg, vala my orwolfaag, vala
 my zerzeef, tórwen es kôtelezet ky adatot vala. Istennek ygaf-
 faga zerent. Azokat mynd reea veeve myndent ennen magan¹⁰
 akara meg byzonoytany, mert senky eegyeb sem mennyen sem
 felden nem leeltetee ky eellyen nagy dologhnak meg feyte-
 seere eleeg lehetet vona, hanem chak ennen maga wrwnk Iesuf
 xpus, kynek ew zent alazatoffaga engheztelee meg my eerettewnk
 atya myndenható wr Istennek reank valo nagy ygaffagos haragh-
 15 yaat, Mynemew orwolffagokkal kedeeg meg orwolflaa ez zeghen
 koor vylagot, ymaran naponkeed olwaffok az zent yrafban es
 ha ky kywannya myndenben eedes ayoytatoffagot zerezhet ew
 zyweben. || Elffew orwolffaggal azert az kegyelmes wr Iesus²¹¹
 xpus orwolflaa meg ez zeghen vylagot es mynd tellyes em-²⁰
 bery nemzetet. Mykoron ew kyfdesseegheeben az kernywlmete-
 leefnek ydeyn zent vereet ky hwllataa, kyn az ydôben ky
 peldazaa hogy yewendôre nem kymeelly myndenestewl foghwa
 ees kywe entheny az magaff kerezthffanak oltaran. Masodzor
 masod orwolffaggal meg orwolflaa mykoron ez may napon ew²⁵
 zent zyleynek kezôk atal az templomba ffel vyteteek es atya
 myndenható wr Istennek be yelenteteek, hol oth peldaat ada
 mynden ewtet kôwetew hyw kereztyeneknek, az ew zylettôketh
 az zent egyhazhoz fel vyny es wr iftennek zent aldozattal es hala
 adaffal be yelenteny. Harmadzor meg orwolflaa ez vylagot mykoron³⁰
 azzonywnk yz anyá marianak atala keth gherlyceet es keth ga-
 lambfyakat vyn ffel aldozattra ew erette, mykent meg vala wr
 Iftentwl paranczolwa Moyfes atal, mel aldozat vala zeghenyeknek
 aldozattyá, kyben kywe yelentee hogy az zeghenseeghet ynkab
 kedwelnee honnem mynd ez vylaghy kazdatffagot. Errôl emle-
 35 kôzyk zent dauid pptha zaya atal az zoltaar kenybe mondwan:
 zegheen vagyok en es mwkawal eelô mynd ez kyfdesseeghem-
 tewl foghwa, hol ot tanwffagot adaa myndennek, mynemew wton

es mynemew elettel kellyen az menyorzagot kerefny. Negyed-
 zer meg orwoflaa ez vylagot, mykoron Negywen ee es nappa
 beytele az pwztaban eehen zomehon. Oh zerelmes atyamffay
 mel nagy es draga leen ez ew zent penitencia tartafa: myert
 5 az ifteny zent törwent be yewt vala tellyefeyteny nem meg
 feyteny, meg gondolwan az ew nagy zeghenflegheet ez vyla-
 lagon nem vala honnan meg fyzethny az dezmaat az | Ew zent
 attyanak mert femy yozaga nem vala. fogaa magaat az nagy
 fanyarwflagra nagy penitencia tartafra, hogy awagy az zent
 10 Istennek kellemetes ydökből ky adnaa az tyzedet, hol oth wg
 mondnak zent doctorok, hogy vylagon nynchen oly teremtet
 allat, ky dragab vona wr Istennek elette es embernek ydwe-
 flegheere haznalatofb vona, mynt az ydönek folyafa erről mon-
 gya Idwezeytenk az zent Ewangelionba: oly yrgalma az ty
 15 mennyey zent atyatot, hogy fenkytwl nem vonzya meg az ew
 yowotaat, ky mynd yokra mynd gonozokra ffl tamazttya az
 ew napyaat es myndennek effetaad menyböl ew ydey zerent.
 Ewtödözör orwoflaa meg ez vylagot mykoron zent Ianoftwl tew-
 leetewl alab valotwl megh akara kereztelködny, es zolganak
 20 zolgalattyaat nem wtalaa, de ynkaban yonak ytelee, mondwan
 Ianoftnak ezenkeppen kel mynekewnk mynden ygallagot be
 tellyefeytenwnk. Merth ha ydwezeytenk ez eellyen törwen bely
 paranczolatokath be nem akart vona tellyefeyteny, haat az hytetlen
 fydo neep magaat menthetnee mondwan Az okaert nem akaryok az
 25 te tanwflagodat halgathny es az te törwenyedet ffl venny, mert
 lattyok hog te sem tartod az reghy atyagnak Iftentwl ky adot
 törwent. Annak okaert wr Iesus xpus femyben nem akara
 ellene yarny az moyses törwenyenek Hatodzor orwoflaa meg
 ez vylagot harmynch harom eztendö be telween mykoron nagy
 30 zernyŵ kenokat, zydalmaflagokat zemeeremfeeghököt zenwede,
 es veegre kemeen halalt lata az magaf zent kerezthffanak olta-
 ran, hol oth be tellyefeytee ew zent attyanak akarattyaat, es
 az ennen zent mwkayanak veghezetyt, mynd ez tellyef vylagh-
 212 eert valo aldozatot myndden embery nemnek ellenfeegeet, || Az
 35 erek halallal eegytembe megh ölee, az ew zent vere hwllaftanak
 es zent halalanak orwoflagawal Ezekre foha fenky eeleg es
 melto nem lehet, sem mennyen sem felden, hanem chak ennen
 maga menynek es feldnek aldot wra kyrallya es teremteye,

ymanan hyzem hogy ennen mynden yol erthy, meely nagy alazatoffagra boczataa ennen magaat a'my eedes wrwnk Iefus xpus, my eertewnk, meely nagy zegheenffeghet zenwede ez vylagon, hogy mynket erek kazdagga tehetne az erek bodoghsagban, mely na'g zerelmet mwtata my hozyank mykoron⁵ errettewnk zernyw halalt zenwede, hol oth be tellyefeytee az mondafth, merth ereffeb az halalnál az zeretet.

Neweztetyk kedeege ez may zent ynnep három newel az zent yrafban. Elezer mondatyk tyztwlathtak napia, wgy mynt az eredet bynnek tyztwlatfa zerent, ez eellyen meltofaghtak¹⁰ okaert hywattatyk ydweffeghefnek. Mafodzor mondatyk gyerttya zentôlônek, w'g mynt zent ifteny malazhtak meg vylagofoytata zerent. Ez eellyen meltofaghtak okaert hywattatyk vylagofaghtak. Harmadzor mondatyk ypopanti: az mennyey dychôfeghtak ywtalmaffagaert Ez eellyen meltofaghtak okaert¹⁵ hywattatyk Izrael neepenek dychôfeeghe. Awagy mondatyk dycheerethnek mert ez may napon dycheertetyk wrwnk Iefus xpus háromkeppen, mynt bekeffeg, mynt Idweffeg, mynt vylagofaag awagy dycheffeg, mert ew zerze bekeffeghet Iften kôzôt es ember kôzôt, kyert mondatyk kôzbe yaronak, Ew hozya²⁰ ydweffeghet ez vylagra kyert mondatyk meg valtonak. Ew vylagofoytata meg ez vylagot az zent ewangelionnak predicalafa myat, kyert mondatyk mennyey doctornak. Az mennyey dychôfeghtak adafaert mondatyk erdemnek oztogatoyanak, kyt mynekwnk ees aggyon atya ff. zent lelek. |

25

Zent Balaas Martyrnak Innepe napyanak Epiftola'a

Ez may zent ynnepnek Epiftolaya meg vagyon yrwan Karachon wtan valo zent Thamaſ martyrnak napyan, mynd ew zent ewangeliomawal eegytembe. Azert laffok meg eett my-³⁰ nemew zentffeghes eeleteewel tyztôle az wr iftent myg eece, es mynemew zent martyromſaggal zentôlee meg anyazent egyhaznak ees derekaat, ew zent halalanak ydeyn es wtanna.

Mykoron Bodogffagos zent Balas nagy kegyes alazatoffaban es zent eeletben eelne. Lathwan az hyw kereztyenek az³⁵

ew Iambor eeteet valaztaak mynden akarattyanal kyl pispek-
 kee Sebafta new varafban Kapadociaban. De myert az ydôben
 nagy haborwfagot tezen vala Dyoclecianof chazaar az kereztyen
 ellen ky fwtameek az pwztaban es ott egy barlangban kezde
 5 lakozny, es chak ennen maga remete eetetet kezde vyfelny,
 kynek ott az eghy madarak hordnak vala eenny. Es az pwz-
 taban lakozo vadak eegyetembe mynd hozyaa folyamnak vala
 Es vala myg kezeet reea'ok nem vethnee es ewket meg nem
 aldanaa addyglan ew elôle el nem mennek vala. Es ha mellyk-
 10 nek betegffeeghek tôrtenyk vala, ottan hozyaa folyamnyk vala es
 myndenyk nagy egheffeegben ter vala ew haylokaba.

Mykoron azert egy ydôben azon tartoman bely feyedelem
 vadazny kyldette vona az vytezeket, azon pwztaban ywthwan
 zent Balafnak cellayahoz es lataak haat nagy fok vadak mada-
 15 rak vannak ew elôtte. Es mykoron az vytezek eggyet sem fog-
 hattanak meg ew benne, yzenek azt az ew wroknak. Az fe-
 yedelem kedeeg ottan fokkal teb vytezôketh kylde erette,
 213 hogy mynd zent Balaft || Mynd az teb kereztyeneket foghwan ew
 eleyben vynneek. Azon eeyel azert háromzor yeleneek ewneky
 20 wrwnk Iefuf xpus mondwan kel ffel es teegy aldozatot ennekem
 Azonkezben ywtanak el az vytezôk mondwan yew ky mert az
 feyedelem hyw, kynek monda zent balaaf yowal yettetek ze-
 relmes ffyaym ymaran yfmerôm hogy nem feletkôzôt el en
 rolam az en iftenem. El menwen azert ewelek, zenetlen predi-
 25 cal vala ewnekyk, es fok chodakat ees teen ew elôttôk. Ottan
 azert eg azzonyallat yvée eleybe az ew ffyaat kynek hall chonth
 akadot vala ew torkan es ky mwlt vala. Es le efween ew labay
 elôôt kery vala ewtet nagy fyraffal hogy vygaztanaa meg az
 ew ffyaat.

30 Mykoron Bodogffagos zent reea vetette vona ew kezeet, yma-
 chagot teen ew erette hogy mynd az gyermek mynd eegyeb
 vala ky ew neweeben vala myt kerne wr Iftentewl egheffeeghet
 erdemlene. Vala efmeg egy zegheñ azzonnak egy dyznaya,
 mykoron az farkaf el ragatta vona kenyereg vala zent balaf-
 35 nak erette hogy adathnaa meg az ew dyznayaat, ky mofolyo-
 deek raytta es monda: Azzonyallat ne akary fyrny fe zomor-
 koggyaal raytta mert meg adatyk az te dyznood. Ottan az
 farkaf hattra hozyaa az dyznoot az azzonyallathnak.

Mykoron azonkezbe be ywtot vona az varofba, ottan az feyedelemnek parancholattyara vetteteek az feteet temlechbe. Masod napon ky hozataa el vytetee eleyben es mynt lataa ottan zeep bezeeddel kôzône ewneky mondwan. ewrwl vygagy Balas Ifteneknek barattya. kynek zent balaaf monda: Ewrwl te ees⁵ yo feyedelem: ne mond ewket Ifteneknek, de erdegheknek kyk az erek tyzre vettethnek mynd azokkalkyk ewnekyk tyzteffeghet teeznek | Megh haragwan azon az feyedelem ottan meg veretee ewtet marok vezzôwel es az wtan az feteet temlechbe vettete. Monda ewneky zent Balaaf te heyt bolond aloytod ee¹⁰ hogy az te kenydnak myatta el vohacz enghemet az en Ifteneknek zerelmeerôl, kyt enbennem tartok erôffeytôt? Halwan azt az zegen ezwegy azzonyallat, kynek dyznoyaát meg adatta vala, ottan meg ôlee az dyznokat es feyeet egheezzen ew labaywal gyerttyaat es kalachot vywe zent Balafnak, kyket zent¹⁵ el vewee es meg aldwan eweek benne es monda ewneky, mynden eztendôbe ezenkeppen teegy hogy gyerttyaat vyg az zent egyhazhoz en newembe, es yol lezen dolgod mynd teneked, mynd eegyebeknek vala ky azonkeppen tehend. Annak wtanna hozataa ky az feyedelem; es mykoron az ew balwan Iftenyhez²⁰ nem haythatnaa, akasztataa ffel ewtet egy nagy fara es az ew testeet vaff gherebenekkel zaggattathny Annak wtanna esmegvettete az temleczbe. Heteenazert az zent ayoytatos azzonyallatok kôzzôl kôwetyk vala ewtet es az ew zent vereet zedeghetyk vala az wton, kyket ottan meg fogata az feyedelem es²⁵ az balwan Ifteneknek kezereyty vala aldozny. Es mondanak Oh feyedelem, ha azt akarod hogy nagy tyztôffegghel aldozywnk ewnekyk, engheggyed hogy vygek az vyz mellee ewketh es moffogaffok meg ew orczayokat es ferezzek meg ewket hog zepewllyenek meg es tyztabban ymadhaffok ewket. Ottan az³⁰ eztelen feyedelem nagy erembe leen es meg enghedee ewnekyk, Az azzonyallatok kedee ragadaak az balwanyokat es az vyznek kôzepyben hagyo'taak, es mondanak, ha Iftenek vattok wzyatok ky. Azt halwan az feyedelem nagh haragnak myatta || El vezee ezee, kezdee ennen magaat verny es monda az zolgak-²¹⁴ nak. Myre nem zabadoytottatok meg a' my iftenewnket hogy ne merwltethneenek el, mondanak azok, Chalardffaggal zolwan az azzonyok teweled keereek el te tewled es az vyzben veteek

Mondanak ottan az azzonyallatok: Az byzon Isten chalardffagot nem zenwedhet, De ha azok Istenek voltanak vona annak elette meg twttaak vona: myt akartwnk ew raytok tenny. Es az zoo halwan haragra remwlween az feyedelem paranchola
 5 hogy onath olwaztanak es vallas feezwkweth hoznanak es heet tyzes pancelokat zerezneenek. Es maf felöl heet gyoch ynghö-keth zerzeneenek. Monda annak wtanna hogy myndenyk valasztana ezek közzöl: ky myt akarna, Eeggyknek kedeeg az azzonyallatok közzöl valanak, keth kyfded ffyachkay. Az azert ffl zekelleek
 10 az tebbly közzöl es ragadaa az gyolcz yngheket es az eeghew kemenczeben hagyó'taa. Mondanak ottan az gyermekek ew anyoknak Edes zylenek ne hagy el mynekewnk te wtannak elnewnk de mykeppen te eedes teyeddel ez ydeyglen ffl eeltettel Azzonkeppen eelteif ymaran mynket az mennyey eedeffegghel
 15 ees. Ottan azert az kegyetlen feyedelem az oztorwra vonyataa ewketh es az ew zeep testeketh az vass gherebenekkel zaggatathny es az ew verek helyet teey foly vala ky ew testekből. Mykoron kedeeg az gyettrelemnnek keennyaat nebezen zenwedneek: wr Istennek angyala hozyayok yewe es megh eresleytee
 20 ewketh mondwan: Ne akaryatok feelny. Az a' yo mwkas ember, ky yol es veeghyg mwkalkodyk es annak wtanna erdemeet vezy, es az erdemnek wtanna eremeet valla. Esmeg le veetetee ewket az feyedelem es vettete egy eegghew kemenczeben, kyben wr | Istennek hatalmawal meg alweek az tyz es mynden
 25 serelemnél kyl ky yeweenek. Monda ewnekyk az feyedelem: Haggyatok el ymaran az erdeghy twdomant es ymaggyatok az my Istenewnkket Ottan feleleenek: Veghezd el a' myt kez-tel, mert ymaran az wr Istennek zent orzagara vagywnk hywatathwan. Ottan azert reayok adwan az sentenciat, nyakokat
 30 vagataa. De annak elette ezenkeppen ymatkozanak terden alwan mondwan. Oh erek myndenhato wr Isten. ky mynket az erek fetetffeghtwl el tawoztattal, es ez eedes vylagra attal: ky mynket zent aldozatodra valasztottaal fogad hozyaad a' my lelkewnketh es vyged az erek eeltetre Amen. Annak wtanna az zent mar-
 35 tyromfagot ffl veveek es az mennyey bodogffagra meneenek.

Annak wtanna ky hozataa zent Balaf pyspeket ees. Es monda ewneky Mongyad meg ymaran ha akarod ymadny a' my Istenewnket awagy nem? felelee zent balaas: The kegyetlen

nem feelôk az the fenyegheteefettewl teed azth a' myt akarz, yme ez en testemeth teeneked adom, lelkemet az wr Istennek. Ottan azert parancholaa hog' az vyzbe vethneek, zent Balaaf kedeeg zent kerezthnek yegeet vethween az vyzre es ottan meg kemeenywle mynt az azzyw feld ew labay alat. Es monda: ha⁵ ygaz Istenek az te Istenyd: mwtaffatok meg az ew hatalmokat es yewetek ede ty ees en wtannam. Wtanna menwen azert hathwan ewtôn ottan mynd el merwleenek. Wr Istennek zent angyala oth hozya zalla, monda ewneky: Meny ky ennen balaaf es veed ffel az koronaat kyt teeneked zerzet az wr iften.¹⁰ Mykoron azert kywe ment vona monda ewneky az feyedelem: Myndenestewl foghwa el veeghezted ee hogy nem ymadod az my iftenewnket? || Monda zent Balaas Ifmeryed meg nyawalyas²¹⁵ ember, mert en xpusnak zolgaya vagyok Azert nem ymadom az erdeghôket Ottan azert nyakaat vagataa. Annak elette ke-¹⁵ deeg eellyen ymachagot teen az wr iftenhez: hogy vala ky ew torkanak betegfegheeben awagy eegeb nemew korffagaban az ew feghedelmeet kernee es kywannaa, azonnal erdemlyen megh halgattathny. Es yme zozat yewe hozyaa menybôl, hogy azonkeppen lennee mynt keztte vona. Es annak wtanna ket²⁰ zolgalo germekywel zent martyromfaghnak myatta az wr iftenhez meneenek. Az ydôben mykoron xpus Iesus zyletetynek. wtanna yrnanak keth zaaz keth negwen heet eztendôben kyt mynekwnk ees enghegyen dychôfeeghes zent Balaaf martyrnak erdemeenek myatta attya fyw zent lelek Amen.²⁵

Dichewfeges zent Agota azzonnak zent Inne-
peerôl

Kynek zent Epistolaya es zent ewangelioma vannak meg yrwan zent Borbala azzon napyan karachon elôt. Azert eeth lassok meg az ew zent eeleteet rywideden ayoytatoffaghnak³⁰ okaerth. Dychôfeeghes zyz zent Agotha azzon lakozyk vala karthago new varasban. Neme nemel vala, elmeeyebeen zepletelen testeeben zepfegw koronkeed az egy erek elew Iftenth ymagya vala mynden zenthfeeggel. Quincianof kedeeg Siciliabely tyztarho, mykoron nemtelen vona es fertelmes eeletw, fefween³⁵

es balwanyokat ymadna, zyz zenth Agotha azzont ygekőzyk
 vala meg fogathny. De myert nemef nemből vona, feel vala
 hozyaa nywlly | De myert zeplew eeletiben eel vala felette
 gheryedez vala ew zepfeghebe Es myert fefween vala kywannya
 5 el ragadny az ew yozagaat ees. Es hogy ewtet ees az balwa-
 nyok ymadafara vohatnaa. Mynd azon atal sem tyrhetee
 hanem erővel eleybe vytetee es mykoron latta vona az ew
 elmeeyet es akarattyat ereffnek es alhatatofnak lenny, vytetee
 egy gonoz termeezetű azzonyallathnak kynek Affrodifia vala
 10 newe, kynek kylencz leany valanak meg ollyan zeplő eeletew-
 yek: hogy harmyncz napeeglan tanaczolnak es ynteneek ewtet,
 ha mykeppen az ew elmeeyet es akarattyat el fordoythat-
 naak. Neha fokakat ygerween ewneky. Neha retteghetwee
 keen zenwedeffel, kyknek zent Agotha azzon monda. Az en
 15 zywe elmeem erőff kew zyklan helheztetőt, es wr Iesufban
 xpuſban fondaltatot. Az ty bezeettel zeel, Az ty ygeerettek effek.
 Az ty fenyegheteeſtek wgwgők kyk yollehet haborgathnak, de
 maga az en hazamnak fundamentomat el nem eythetyk. Ezek
 meg mondwan Napönkeed fyrattya vala ennen magaat, es ymat-
 20 kozyk vala zomechozwán az zent martyromfagnak dychőfegheere
 ywthatny. Lathwan azert affrodifia azzon, hogy ereff vona az
 ew hytyben monda Quincyanofnak: kynnyebben lagywihatna meg
 az kemeen kewzykla [honnem] es az ereff val kynnyebben leheethne
 oonnaa, honnem mynt ez leannak ew elmeeyet az kereztyten
 25 hyttről ky el vohatnaa. Ottan azert Quincianof feyedelem eley-
 ben vytetee ewtet es monda ewneky. Mynemew nemből vag
 the. Monda ewneky: Nem chak termezet zerent valo zabad, De
 216 meeg || Wgyán Nemes nemből ees, kyt mynd az en nemzetem
 meg byzönoyt. Monda ewneky Quincianos, Ha zabad wagy myre
 30 tetteted te magadat zolgalo zemeelnek. Arra felelween monda:
 Merth Criftuf Iesufnak zolgalo leanya vagyok, annak okaert
 mwtatom magamat zolgalo zemeelnek. Monda Quincianof, ha te
 magadat zabadofnak mondod, mykeppen lehet hogy zolgalo leeg
 Rea felele:
 35 Mert az a' nagy zabadfaag, kyben az Criftufnak ew
 zolgalattya meg byzonywltatyk. Monda Quicianof Valazd el a'
 myt akarz, Awağ aldozzal az Iſteneknek, awağ kylemb kylemb
 gyettrelmeket zenwegy. Kynek monda zyz zent Agatha azzon.

Legyen olyan az te felefeeghed mynth az te venus Isten azzonyod Es te olyan leegy, mynt az te Iupiter istened. Ottan meg haragweek raytta es arczwi veretee ewtet mondwan: Az byronak bozzwfagara ne akar' vakmerőseggel chachaghny. Agatha felele: Chodallak teghedet belch embernek lenny, es ellyen⁵ nağ heytflagra ywthny, hogy azokat mongyad te Istenydek, kyknek nem kywanod sem the sem felefeeghed kőwethnetek, mert azt mondod hoğ bozzwfag, ha az ew eleteknek peldaya zerent eelneel. Mert ha az te Istenyd byzon Istenek haat yot kywanok teneked: ha kedeeg wtalod az ew tarssaffagokat, haat¹⁰ en velem egy akaraton vagy. Monda Quincianos, myt haznal en elettem ez eellyen fok bezeed, Awagy aldozyl az Isteneknek awagy kylemb kylemb gyettrelmekel | Veegheztetlek ky ez vy-lagbol. Agata monda, ha fene vadakkal fenyeghetz xpufnak newet halwan meg zylygyewlnek, ha tyzzel fenyeghetz, ottan¹⁵ menyből az zent angyalok ydweffeghes harmatot zolgaltathnak, ha veresseeghet awagy keent nalam vagyon az vygaztalo zent lelek kynek myatta myndent meg wtalok. Ottan az temleczbe vytetee myert ellyen nylwan valo bezeeddel feddy vala ewtet. Az zent azzon kedeeg nagy eremmel es vygaffaggal megyen²⁰ vala wr Iesuf xpufert, mynt egy vendegffegben wr Istennek ayalwan ennen magaat.

Mafod napon kywe hozatwan monda ewneky Quincianos: Agatha tagad meg az xpufth es ymaggyad az Isteneketh, ky mykoron nem akarnaa, fel vonyataa ewtet az oztorwra es kez²⁵ dee gyettrethny. Monda zyz zent Agatha azzon: En ez gyettrelmekben wgyan gyenyerkedem, mynt ky yo hyrth halland. Awagy ky azt latangya kyt fok ydőtewl foghwa kywant lathny, Awagy ky fok kenczet talal. Mert mykeppen az tyzta gabonat addegh az kassban nem tehetnek, myglen annak elette³⁰ az ew pylwayabol yol ky nem tyztoyttyaak, Azonkeppen az en lellem sem mehet be az mennyey paradychomba, martyrom-faghnak palmayawal myglem ereffen meg nem gyettrended az en testemet. Ottan haragra remewlween Quincianos, parancho-laa, hogy zyz emleyt gyettreneek, es annak wtanna el methneek.³⁵ Kynek monda zyz zenth Agatha azzon. || Oh yrgalmatlan, kegyet-217 len es kemeeñ enghedetlen, nem zegyenled el mettethny azth, egy azzonyallatban, kyt tenmagad zoptaal te anyadban. Enne-

kem vagyon egheez emleem belöl en lelkembe, kyböl mynden en erzeekenfeeghymet eeltetem, kyketh Criftnak zenteltem mynd en yffwflagomwlta foghwa. Az kegyetlen feyedelem esmegh ottan az temleczbe vettete, meg tylthwan hogy se orwof hozyaa ne menne se enny ynnya ne adnanak Es yme eeffelykoron hozyaa yewe egy veen ember, kynek elette yew vala egy kyfded germek vylagot hozwan, kylemb kylemb orwoflagot hozwan. Es monda ewneky yollehet az kegetlen byro teghed nagyon gyettret legyen, De maga te nagyobban gyettreed ewtet
¹⁰ az te bator feleletydel. Es yollehet akkoron ott valek mykoron gyettretel vala, annak okaert lataam hogy az te emleed gyogywlaftt vehet. Monda ewneky zyz zent Agatha azzon: az en tagaym soha tefty orwoflagot nem vettenek, Es zemerem vona ennekem hogy kyt eddyglen meg tartottam, ymaram el
¹⁵ vezteneem. Monda ewneky az veen ember: zerelmes leanyom, en ees kereztyen vagyok ne zegyenled en tewlem. Monda zent Agatha: honnan zegelhetem, mert yme te veen vagy es meg zeghetet, en kedeg oly kegyetlenewl zaggattattam el hogy fenky en tewlem gyenyewrwfeghet nem vehet. De halaat adok
²⁰ teneked en zent atyam, hog zorgalmatoflagod vagyon en rolam Monda efimeg ewneky. De myre nem hagyod magadat megh vygaztanom. Monda zent Agatha mert vagyon wram az aldott wr Iesus xpus ky chak bezedewel myndent meg vygazth | Es chak bezedeewel myndent megh eppeyt. Ew ha akarya, enghe-
²⁵ met es megh vygazthat, Es mofolywlyan azon az veen ember monda En ew apostola vagyok es ew bochatot enghemet tehozyaad, es hogy twggyad, mert az ew neweeben tellyef egheeffeeghet vetteel. Azon kezben zent peter Apostol el enyezeek elöle. Azth lathwan zent Agatha azzon, ottan le efeek az
³⁰ feldre es halaat ada raytta wr Istennek, mert lataa hogy mynden testeeben tellyeffeegghel meg vygazott vona, Mykoron kedeeg az nagy vylagoflagot lattaak vona az öryzök, meg reteneenek es mynd el fwtnak nythwa hagywan az temlecz aytaat, Es kery vona egy ew közzölök hogy el menne. Es monda,
³⁵ tawol leegyen en tewlem hogy el fwflak es az zent bekefeeghnek koronaiat el vezessim. es az en öryzöymet nyomorwflaghban haggyam. Annak wtanna Negyed nap wtan monda ewneky Quincianos hogy ymadnaa az Isteneket, ne zenwedne annal ees na-

gyob gyettrelmeketh. Monda ewneky zent Agatha. Az te be-
zeedyd bolondfagok es heyaba valok. Oh nyawafas heyt bolond
ember, kynek semmy ertelmy nynchen, mykeppen akarod hogy
en ez kőweketh ymaggyam, es menynek feldnek byzon teremte
isteneeth, ky enghem meg vygaztot el haggyam? Quincianos⁵
monda: ky vygaztot meg teeghed? Agatha felele: Cristus Isten-
nek fya. Quincianos monda, meeg ees az Cristufth merezled
ee newezny kyt en nem akarok yngen hallany ees? Zent Aga-
tha monda: Vala myg en eelők, mynd zammal || Mynd zywem- 218
mel xpufth zolom es hywom. Quincianos monda: ymar meg¹⁰
latom ha a' Cristus teeghed meg vygazt, es paranchola terett
azyw cherepeket el hymteny es kőzbe bőzbe sarat zeneth hym-
teny Es azon mezeytelen testel forgattathny. Mykoron az lenne
ottan nagy feld yndwlaaf leen, es az egheez varafnak nagyob
rezeet el veztee Es Quincianosnak keeth tanachos feyedelmyt¹⁵
meg őlee. Az kőz neep kedeeg nagy keya'tassal egybe gyewle
mondwan, mert Agatanak hamyf yteletyert lenneenek mynd ez
eellyen dolgok. Ottan Quincianos meg rettenwen egy felől az
feld yndwlaafbol maf felől az gywl veznek keya'tassabol Agataat
az temleczebe ragattataa hol oth ezenkeppen ymatkozeek. Oh en²⁰
eedes wram Iesus xpus ky enghemet teremttel es en kyffed-
feghemtewl foghwa myndden vezedelemtewl foghwa meg otalmaztal
en testemet mynden fertelemtewl meg tartottad, ky enny gyett-
relmeket en velem megh gyeztettel es myndenben pacienciat
attal, vegyed el ymaran az en lelket es engheg enghe-²⁵
met az te zent yrgalmaflagodra ywthatnom, mykoron ez yma-
chagot el vegezte vona, ky bochataa ew lelkeet, azon ydő-
ben mykoron yrnanak wr zyletetynek wtanna, keth zaaz ewth-
wen három eztendőben, Decius chazarnak wrafanak ydeyben.
Es az hyw kereztyenek veveen az ew testeet draga kenettel³⁰
meg keneghethwen, nagy tyztőffeggel el temeteek Mynt kedeeg
el temetteek vona egy zeep barfomban es zep őtőzettel ekw-
fewlt yffyw tebben honnem mynt zaaz³⁵ad magawal oda yewe
myndeneknek latafara, kyk mynd wr Istennek zent angyaly vala-
nak. Es teen egy zeep feyeer marwan kewböl zerzet tablaat az
koporffonak feyechez es myndeneknek zeme latafara el enye-
zeek Vala kedeeg az tablan ellyen yraf meg yrwan, zent el-
meeye, zabad akarattyá, Istennek tyzteffeghet es hazayanak

zabadwlafaat, meel' yraf ezenkeppen ertetyk, zent elmeye, az az tyzta zywe lelke volt ennen magaat zabad akarattal atta az martyromfagra, Istennek myndenben tyzteffeeghet adot es hazayaanak zabadwlaft tetth Es ez chodaa ky hyrdethween
 5 mynd az pogan neepék mynd az lydook felette gyakorlyaaak vala az ew koporffoyaat ewtet tyztelwen Quincianos kedeeg keleffel hog' ew kenczyt es kazdagffaghyt meg kerefnee, es mykoron mennee az wton, terteneek hogy az lowak egy maffh rwghnaak, egy folyo vyz parttyanak, eggyk fogawal le ragadaa,
 10 az mafodyk wgy rwgaa, hogy az vyzbe efeek, es azonkeppen zernyw halallal hala megh es mykoron kerefneek meeg az tefteet sem talalhataak megh. Mykoron azert ymaran eztendew el mwlt vona, eg' nagy heegy az varaf kywl kettee valeek es nagy febes tyz langh fakada ky az heegybol es az varafra
 15 kezde yewny, ragadaak az neepék az velomot zyz zent Agotha azzonnak koporffoyarol es ellene fel fygghezteek az tyz ellen es ottan meg alla es nem yewe az varafra, es meg zabadoytaa ewket az ew zent erdeme es nagy halaat adanak raytta wr Istennek es az zent azzonnak. Amen||

Zyz zent Dorottia Azzonnak eelethe.

Agy ennekem en wram Isten en zywembe lelkembe ereffeeghet hog' meg wtallyam ewtet es hatalmat hogy meg gyezheffem ewtet Ez ygheetet eredet zerent mondaa: zent Iwdyt azzon: mykoron holofferneft meg olee. Akkoron tewee ez fe-
 25 lewl meg mondot ymachagot az wr Istenehez. Azonkeppen zyz zent Dorottya azzon keree es ymadaa wr Istent hogy batoroytanaa es ereffeytenee meg ew zyweet lelkeet, hogy ez vylaghy embery vezedelmes gyarlofaagh el ne haythatnaa es meg ne chalhataa es hogy fabricioft meg wtaalnaa, theoffiloft ez zent
 30 hyttre fordoytanaa. Megh halgataa azert ewtet ees az wr Isten es haromban ada ewneky batorffagot Elezer ew lelkeeben mafodzor ew hytyben, harmadzor ew martyromfagh zenwedeseeben. Elezer ew lelkeeben leen bator es alhatatos mert mynd lelkeet

tefteet, akarattyaat es tyztafagos eeleteet az ew mennyey yegeseenek wr Ihūs xpufnak eeppen es egheezzen halalyg meg tartaa es fabriciof feyedelmet meg wtalaa, az wr Istennek zenth fyanak zerelmeert

Mafodzor bator leen az zenth hytben ees, merth nylwan⁵ valo vallasth theen az egy erek elew Istenröl es az ew zent ffyarol mondwan. Az pogan neepeknék balwan Istenek ezyfth es arany, De az menynek feldet | Az egy wr Isten teremtetete, az balwanyok kedeeg mynd erdeghek Annak okaert ynkab akara meg maradny wr Istennek hytyben honnem az balwant ymadny.¹⁰ Harmadzor bator es ereff leen az keen zenwedeffben, yollehet termezetyben gyenghe zyz vona. De maga année ereffeegehe leen wr istennek malaszttya myat hogy ynkab akara zernyw keent es halalth zenwedny xpuf Iesufert, honnem Fabriciosnak enghedny es balwant ymadny es eelny, kyketh mynd nylwab-¹⁵ ban meg lathatwnk az ew zent eeleteeben

Dychewffeeghes zyz zent Dorottya azzon zarmasztateek romay tyztölendew dwf es thanach nemböl, kynek ew attyanak vala newe doro. Annyanak thea, mynd ketten ayo'tatos hyw kereztyenek. Myert az ydöben romaflagban vala nagy haborw-²⁰ fagh az kereztyenek ellen: tanachatot tartanak ennen magokban: hogy femmykeppen ne ymadnaak az balwant keleenek ffel es meenenek ky romabol el hagywan mynden yozagokat es erekfegheket. Es meene el kapadociaban ew azzon feleffeghewel es keth hayadon leanywal kyknek newek vala Cryften²⁵ es kaliften es lakozeek Cefarea new varasban. Es ott hamar valo ydöben ada ewnekyk wr Isten egy lean magzatot egy newezteteek ew attyanak es annyanak newekröl Dorotheanak Es tytkon kerezteleek meg zent kereztyen hyt zereent, es teleek be zent leleknek malasztyawal mynd kyfdesfeghetewl³⁰ foghwa, kynek ereywel naponkeed gyoropodyk vala lelky nemes yozagokban || Felette eekes vala zynceben, termeteeben zeep,²²⁰ the hytyben annal ees zeeb, zyweeben ayo'tatos, lelkeeben zermetes, mynd Cristus Iesufnak valasztatos yegyese es zerelmes zolgalo leanya. Anne ifteny yozagokat, lathwan pokolbely erdegh³⁵ tyztallaghnak ellenfeghe felette meg yrellee es mynden chalardfagos mesterffeghewel wtanna erede. Es azon feldnek feyedelmeet fabriciofth dychöfeges zyz zent Dorothea azzonnak zerel-

meere kyzlelee es yndoytaa hogy ewtet tefty hazaffaag zerent maganak venee. Ottan azerth az feyedelem ertette kyldé es kezde ewneky nagy fok kenczet es kazdagffagokat ygerny hogy chak ewneky törwenzerent enghedne Halwan azokat az eedes
 5 yz zent Dorotea azzon, mykent az wezan labbal nyomot faarth, wgyan meg wtalaa, es nagy byzwan vallya vala ennen magaat xpusnak yegezethween. Hogy azt hallotta vona Fabricius feyedelem ottan nagy haragra yndwltateek es ottan az oztorwra vonyataa. Annak wtanna, onnal olwaztot kaad feredöbe vette-
 10 tee, kyben wr Iesuf xpusnak seghedfeeghe myat oly gyenerwfeegghel feredyk vala mynt egy balsfamomba.

Lathwan azert az pogan neepék ez chodaat, ennen magokban fokan Cristufhoz ternek vala, fabriciuf kedeeg aloythwan hogy erdeghy twdomannyal tennée ottan esmeg az tem-
 15 leczben vettete es kylenéz ee nappaa sem eenny sem ynuya nem adata. De az zent angyalok vele valanak kyk vygaztallyaak vala ewtet. Mykoron azert az feyedelem zeky eleyben ky hozatta vona naggal|Zebbnék lattateek honnem mynt annak elette volt vona, es nagon chodalkoznak vala raytta hogy
 20 anne napyg nem eet ytt vona es ollyan zepfeegew vona. Monda ewneky fabricius ha chak az en iftenymet nem ymadandod, az oztorwra vonyatlak es megh kenoztatlan. Monda zenth Dorotea, ymadom az wr iftent de nem az erdegheket. Az te iftenyd kedeeg mynd erdeghek. Es ottan le esween az feldre, ffel
 25 emelee ew zemeyt az mennyeknek orzagara es ymadaa az egy erekke elew wr iftent, hog mwtathnaa meg az ew nagy hatalmassagaat, es myndenek yfmerneek meg, mert chak ew vona az byzon iften es nem eegyeb ewnalanaal. Azonkezbe emelte ffel egy nagy ozlopot fabriciuf es felewl reea egy balwant. Es
 30 mykoron zent dorottya azzon ymathkozneek nagy fok zent angyalok yeweenek es mynd az ozlopot mynd az balwant wgy török el hogy meeg az fottyaat sem talalaak megh. Es nagon ordoythnak vala az erdeghek az eghben mondwan, O dorotea myt haborgatz mynket ezenkeppen. Mykoron kedeeg az
 35 pogan neepék ez eellyen dolgokat lathnaak es hallanaak nag fokban ternek vala Cristufnak zent hytyre, es nagy fokban ottan martyromfagot zenwednek vala wgyan azon ew vereken meg kereztelködween. Bodogfagos yz zent Dorottya azzon kedeeg

az kegyetlen feyedelem ffelel vonyata az ortorwra labbal ffelel es
 az zep zyzeffeeghes testeet az val gherebenekkel zaggattattya
 vala. Annak wtanna naçon meg oftoroztataa veretee es tyzes
 faklyakkal fysteltetee eghettetee az ew || Zyzeffeeghes genghe 221
 emleyeeth. Es azonkeppen holt eleuenewl az temleczbe vetteteek. 5
 Mykoron masod nap kywe hozatta vona lataak haath femy ferelem
 femy macula ew raytta nynchen. Es nagyon elameelkodianak raytta.
 Monda efmegh az feyedelem ewneky O zeepfeegew lean ymaran
 awagy mastan teer meg. Nam fokat zenwettel had el ymaran
 ez kemeenfeghedet es azonkezbe kydee el az keth nennyéhez 10
 kyk halalnak feelelme myat az Cristustwl el haylottanak vala
 Cristen es kalisten, mykoron azert hozyaa yettenek vona, yntyk
 vala ewtet zent Dorottyat hogy enghednee az feyedelemnek es
 eelne. Monda zent Dorottya azzon ew nekyk kyny bezeeddel,
 my ezefeeegghel zolnanak ollyan vezedelmes bezedet ewneky, 15
 rywyd bezeeddel meg vylagofoytaa ew zywoet ygaz bezednek
 myatta es meg tereytee ewketh Cristufhoz. hogy azt hallota vona
 fabricius feyedelem mynd az keth nennyeet hattal egybe kô-
 tôztetee es az tyzbe vettetees Es monda zent Dorottyanak myg-
 len halogatyz mynket te erdenghes allat Awag aldozyal az ifte- 20
 neknek hogy eely. Awagy nyak vagafnak sentenciayawal halz
 meg. Zent Dorotta nagy wygh kedwel monda. Vala myt meg
 gondolhatyz myndenre keez vagyok az en wram Iesus xpusert.
 En erekkees eelo yegefemert kynek ew genuerwfeeghes kerte-
 ben zeep rofakat es almakat zeedek, es ez napfagtwl foghwa 25
 erekkewl erekkees erwlók vygadok ew vele, kyert myndent ere-
 mest zenvedet. Azt halwan az kegyetlen nagyon ffelel fwalkodeek
 es paranchola zolgaynak hogy az ew zeep orczayaat botokkal
 es palczakkal arezwl verneek, myglen mynd el faradnanak
 raytta es meg se yfimerneek ha volt orczaya awagy nem. | Es azon- 30
 keppen mas napra tartateek, mykoron reegghel ky hoztaak vona
 lataak haath mynden zepfeeg meg wywlt, mert az edes ydwe-
 zôytew meg vygaztotta vala ewtet. Ottan rea adaak az halal-
 nak sentenciayat. Es mykoron az varasbol ky vynneek, Lathwan
 ewtet Theofilos Notarius az orzaghnak yro deakya monda 35
 mewethfegbe ewneky. O Dorotea howa meeg mastan, felele
 zent Dorottya, az en yegefemnek vyragzo kerteeben, monda
 kylgy ennekem rofakat es almakat kyk ott teremnek. Monda

eremeft teezem. Mykoron azert az nyak vagafnak helyeere yw-
tottanak vona, ymathfagot teen es keeree wr iftent hogy
vala ky az ew neweenek tyzteffeeghere awagy az ew ha-
lalanak emlekőzetyre beytel ymachaggal es myfe zolgalaf-
⁵ fal ayo'tatoflaggal meg emlekőzendyk myndden nyomorw-
lagaban meg zabadwllyon, yeleffen zegyenfeegben, zeghen-
feegben es hamyf vadolafban Es ew eeleteenek wtolfo vegheen
byzon tőredelmefeghet es mynden byneknek boczanattyaat er-
demlyeek Az zylew azzonyallatok kedeeg kyk az ew neweet
¹⁰ fegheedfegewl hywangyaak, hamarflaggal meg zabadwllyanak az
ew faydalmokbol. Es mykoron ew zent ymachagaat el ve-
ghezte vona. Ottan zozat yewe menyböl hogy myndenekben
meg halgattatot vona. Es hallaa annak wtanna: yewel ymaran
en valasztottam, yewel en zeep yegefem, mert vala myt kertel
¹⁵ myndent meg nyertel. Hogy azert lee haytana nyakaat az
hoohernek yme elette terme egy zeep fordor hayw germek zeep
feyeer őtőzetben es mezeytelen labbal, kynek rwhazattya oly
fenef vala, mynt ha az eghy Cyllagokkal meg hymtetteek vona
²² 222 hozwan egy kofarban harom rosa || Zalat es harom zeep almaat.
²⁰ Es monda, yme zerelmies hwgom dorotea ezt az te yegefed kyl-
dette paradychombol, monda zent Dorottya keerlek yo wram
vyged Teofilos notariofnak, mert meg ygeerttem ewneky.
es hogy meg mondotta vona el enyezeek előle es az hooheer
ottan el vagaa nyakaat. Es azonkeppen zent martyromfagot
²⁵ zenwedween, xpufhoz mene az erek dychőfeeghnek eremeeben.
gerttya zentőlew honak hatod napyan. Theofilos notarius ke-
deeg az ydöben az kyraly palotaban yl vala yrwan nemyne-
mew ok lewelet. Es yme meg allapeek elötte az zeep germek,
es ffele felee vyvee hywa ewtet es monda ewneky. Ez rofakat
³⁰ es almakat az en hwgom Dorotea kylde teeneked az ew ye-
gefeenek kerteeböl, mykeent megh ygertte volt. Es ottan el
enyezeek előle. Ez germek kedeeg vala Iftennek zent angyala
annak okaert hywaa ewtet hwganak. Mert ez felden valo tyz-
tallagos eelethnek myatta myndden rokonfaga lehet az zent
³⁵ angyaloknak kyröl wgy mond zent Ieronimos doctor. ez vylagon
tefty fertelmeteffeeghnel kil elny nem embery celet. De angialj.
Mert a'my zyzeffeeghes celetben celnek az zent angyalok men-
nyeknek orzagaban termezet zerent wgyan azon celetben eel-

nek ez wylagon kyk zyzeffeeghet tarthnak. De maga wr iften-
nek zent malazttnak myatta. Annak okaert mondathnak Crif-
tus Iesufnak zent yegefynnek es az zent angyaloknak hwg-
ynak. Mykoron azert latta vona ez nagy chodaat theofilos no-
tarius, ottan nagy ffil zowal kezdee dycherny es magasztalny⁵
Cristulth zent Doroteanak Ifteneet mert byzon ew vona az
mynden hato wr Iften ky februariosnak | Hawaban mykoron
mynd ez zeles felden nagy ereff hydeghek vannak Es mykoron
semy zeld aagh sem fanak lewele sem vyraga nem leelettetyk,
akkoron hatalma vagyon, kynek akarya zeep rosa vyragot es¹⁰
wyonnan alma gymelczet kyldhet kynek zent newe aldot legyen
mynd erekkwl ereke. Az zeep rofanak kedeeg yllattynak
myatta fok korok beteghek vygaztanak meg. Nagy fok poklo-
fok es kezwenyefek gyogywlanak meg, kynek ew vallafanak es
predicacioyanak myatta oly mynt mynd az eghez varaf xpusnak¹⁵
zent hytyre fordwla. Lathwan azt az kegyetlen fabricios foga-
taa meg Teofilos notariosth es mykoron az ew akarattyarol el
nem haythatta vona, fokal nagyob es teb keenokkal getteteet
meg es veghezee ky ez vylagbol honnem zent Dorottya azzont.
Mert vegre mynd yzenkeed el metelteteet es vadaknak mada-²⁰
raknak hanyataa meg eenny. De mynek elette az halalth zen-
vednee, myert twdaa hog Cristusnak zent hytyert es newert
megh kel halnya, zent kerezthfeeghnek myatta meg tyztwla
mynden byneyböl es wrwnk Iesufnak Cristusnak zent testeet ve-
reet bozyaa veween es ew eeleteet mynden egyhazy zenthfeeg-²⁵
gel meg ereffeythwen batorffagosban mene az zent martyromsagra.
Es annak az erek dychöfeeghnek zent orzagara wrwnk Iesufhoz
xpushoz hol oth ymaran es vygad erekkewl erekke az teb dy-
chöfeghes zentekkel, kynek zent erdemeknek myatta myne-
kwk engheggye azon dychöfeget vehetnewnk Atya ffyw zent³⁰
lelek Amen. ||

Zent Balynth martyrnak eelete.

223

Bodogffagos zent Balynt, ew ydeyben vala egy tyztölen-
dew pap yambor, De mykoron nagy haborwlag vona az zeghen
kereztyenek közőth myndent ereffeyt es batoroyt vala hogy³⁵

femyt ne feelneenek, de halalyg meg maradnanak az zent hythben. Mykoron Claudiuf czazar azth hallotta vona, Eleybe vyte-
 tee es meg kerdee ewtet mőndwan. My oka Balynt hogy az
 my baratffagwnkat hattra vetetted, es a' my Iftenewnket nem
 5 ymadod ez te zerzetednek heythfagaat el hagywan. Monda zent
 balynth: Oh ha wr iftennek zent malazttyaat twdnaad eellen
 bezeedet te nem zolnaal, De ez balwanyoktwl te elmeedet el
 vonnaad, es az egy erek eelew myndenhato Iftent ky meny-
 ben lakozyk ymadnaad. Monda egy, ky az chazaar előt aal
 10 vala, zent Balynthnak. De myth mondhatnaal az my Iftenewn-
 nek zenthfeeges votokrol? Felele zent Balynt En ew rolok femyt
 nem zolok, hanem hogy mygh el vylagon eeltenek nyawalyas
 halando emberek voltanak, es mynden fertelemel tellyefek..

Menda ewneky Claudius chazaar. Ha az xpus byzon Iften,
 15 myre nem mondaz en elettem ygazat? Felele zent Balynt tw-
 laydon csak az xpus a' byzon Iften, kyben ha hyendez, keth-
 feegnel kyl Idwezwlz, az kőffeegh meg őregbowl es mynden
 ellenfegheden gyzedelmet veez Monda az chazaar mynt az ott |
 Alloknaak. Oh romay neepek hallyatok ee mely ygazat zool ez
 20 ember? Ottan monda az tyztartha. Oh chazaar nam meg chal-
 koztaal, mykeppen hathattyok el kyt mynd kyfdedfeghewnkwl
 foghwa tartottwnk? es azth halwan ottan esmeg el valtozek
 az chazarnak ew zywe. Es adaateek zent Balynt egy feyede-
 lemnek őryzette. Mykoron azert hazahoz vytte vona monda
 25 zent Balynt: En edes wram Iesus xpus ky byzon vylagoffaag
 vagy, vylagofohad meg ez hazat, hogy teghed byzon iftent meg
 ysmeryenek. Monda az feyedelem azt halwan: ezodalok raytad
 hogy eellyen belez ember leween az xpufth vylagoffaghnak
 mondod? De myth mondok yme egy leanyom vagyon, ky fok
 30 ydőtwl foghwa vak, ha meg vygaztanga az xpus, ha enghedek
 az te parancholatodnak. Ottan azert zent Balynt ymachagot
 tetween, meg vylagofoytaa az ew vak leanyat Es azth lathwan
 mynt ew haza nepewel xpufnak hytyre haytaa. Hogy az ha-
 lotta vona az chazar zent Balynthnak ottan nyakaat vagataa.
 35 Azon ydőben, mykoron yrnanak keth zaaz Nyochwan harom
 eztendőben xpufnak zyletetynek wtanna, kynek ew dycheretes
 erdemeenek es martyromfaag zenwedefenek myatta engheggyen
 my nekewnk ees wr Iften lelekben es tefiben valo zepletelen

eeletet, hythben valo ereffeeghet: malazthban valo ky mwlasth
es halalwnknak wtanna az erek dychôfeget hol ott zent Ba-
lynt eel erekkewl erekke Amen. ||

Zyz zent Iwliana Azzonnak Inneperrôl 224

Mykoron zyz zent Iwliana azzon mynd ew yffywlagatwl⁵
foghwa az aldôt wr Iesufnak xpufnak tyzta eeletben es ygaz
hythben ayoytatos zywel lelekkel zolgalt vona, az ew akarat-
tyanal kyl es erewzak yegezteteeek hazaffaag zereent Ewlogios
feyedelemnek, ky poganfagban eel vala. Zent Iwliana azzon
azert yo Idwelleghes tanaczot lelween wr Iftennek malazttya¹⁰
myath, Semykeppen nem akara kylemben enghedny, hanem hogy
az ew yegyese kereztyennee lenne es az zent hytet ffele vennee.
Azt halwan az ew attya ottan le vonyataa rola ew rwhayaat
es ereffen veretee marok vezzôkkel, es annak wtanna az ew
yegyeseenek kezeeben adaa. Eedes Iwliana myert wtalz enghe-¹⁵
met eellyen yghen megh: Monda ewneky: ha az en wramat
iftenemet ymadandod, eremeft enghedek, ha kedeeg nem, soha
en wram nem leez. Monda ewneky az feyedelem: yo azzon azt
femykeppen en nem tehetem, mert az Chazar ottan el veeteth-
nee feyemeth. Iwliana felele: ha ezenkeppen feeled az halando²⁰
chazart myert kywanod hogy en ne feeellyem az halhatatlan
hatalmaſ wr Iftent. Azert teed el mynd vala myt akarz, merth
enghemet te meg nem chalhatz. Ottan azert azt halwan, le fo-
gataa ewtet az feyedelem es nagy zernyen veretee. Es ffele
napon hayanaal foghwa fel fyggheztetee, es olwaztot onath | en-²⁵
tete ew feyeere, De mykoron ew neky femyt nem artot vona:
megh keteztetee vaff lanczokkal, es az feteet temleczebe vette-
tee, hol ott hozyaa yewe pokolbely erdegh angyal kepeben es
monda: Iuliana en iftennek angyala vagyok, ky enghem kyl-
det te hozyad hogy ynchelek teghed az ifteneknek aldoznod³⁰
hogy fokayg ne kenzaffaal és eellyen gonozwl meg ne hally.
Azt halwan zyz zent Iwliana le efeek az feldre es nagy fyraf-
fal ymathkozwan monda: En eedes wram iften keerlek ne hagy
enghem el veznem, De yelenched meg ennekem kychoda az ky

ennekem cellyeneket mond. Ottan zozat leen ew hozyaa meny-
 bôl, hogy foghnaa meg azt ky ewneky eellyenek zolna es val-
 lathnaa meg ewmagawal ky vona. Mykoron azert le ragatta
 vona es meg kerdette vona, ky vona. monda ewneky hog' erdegh
 5 vona, es ewtet azert kyldette vona az ew attya hogy meg chal-
 naa. Monda Iuliana: kychoda az te atyad, felele Beelzebub a'
 my atyank, ky mynket mynden gonoffagh tenny bochaat. Es
 vala mykoron heyaba yarwnk ottan nagy gyettrelmet teeteth
 rayttwnk. Annak okaert twdom hogy az en vezedelmemre yet-
 10 tem ede myert teghed meg nem gézhetlen. Az teb bezedé kôzôt
 kedeeg monda, hogy akkoron ynkab el tawoznak az kerezttyen
 emberektewl, mykoron awag' zenthfeeghet veznek awag' ymacha-
 got mondnak es az Iftennek zent annyaat Idwezlyk. Ottan azert
 zent Iwliana ewneky mynd keth kezeet hattra kôtozee es az
 15 vaaff lanczal, kywel meg kôtozteek vala nagy ereffen oftorozaa.
 Az erdegh kedeeg nagy reewaffal kery vala ewtet mondwan.
 225 En nemes azzoñom || Iwliana Ne teegy erekkee valo meweth-
 feghet rayttam, mert ymaran latom hogy semyt nem tehetek
 az kerezttyeneknek: Azt ees twdom, hogy nagy yrgalmasok az
 20 kerezttyenek: myre azert nem teez' yrgalmasagot en velem?
 Zent Iwliana kedeegh azonkeppen mynd az pyacson veeghyg
 vonyaa es annak wtanna egy nagy meel' saarban vetee. Annak
 wtanna, mykoron az feyedelem eleybe ywtot vona: ffel raga-
 daak ewtet es veteek egy eles terrel be fyzet kerek kôzze, hol
 25 oth anneera forgataak, hog' mynden hwfa, mynden teteme el za-
 kadoza egymastwl, es azonkeppen el zakadozwan, holt elewenewl
 el hagyaa. De kymyndent meg eelezthet, az wr Iften ew zerel-
 mes yegyefeet el nem hagyaa. Azon horaban le zalwan wr Iftennek
 zenth angyala, az kegyetlen vezedelmes kereket mynd el tôree
 30 el hanya egy mastwl, es zent Iwliana azzonth tellyeffeegghel
 meg vygaztaa. Mynt azt lattaak vona a' neepék, kyk ott yelen
 valanak, nagy fokan hynek az wr iftenben, el hagywan ew pogan-
 sagokat es az kegyetlen feyedelem ottan tebbet honnem mynt
 ewt zaaz embert ôletee meg, es zaaz harmyncz azzonyallatokat,
 35 kyk mynd az ew vereken meg kereztelkôdwen martyromfagot
 zenwedenek es azzon mennyeknek zenth orzagara meneenek.

Annak zent Iwliana azzon vetteteek egy nagy tyzes olwaz-
 tot onnal tellyes fazeekban: kyben | Mykent egy nemes kyes

feredőben feredyk vala. azt lathwan az feyedelem ottan meg atkozaa az ew balwan istenyt, hogy nem vona semy hatalmok csak egy leannak ees gyezedelmeere, hogy az ew bozzwyokat raytta meg alhatnaak. Ottan azert reea adaa az sentenciat hog nyakaat vaghnaak: mykoron kedeg vytethneek, azon pokol-⁵ hely erdeg kyt ew annak elette oftorozot vala, nekyk yeleneek egy fekete germek kepeeben nagy keya'tallal mondwan Semyt ne enghegyetek ewneky el se bochassatok, mert az ty istenteket meg zydalmazta, enghemet ees ez eeyel yghen vere: fyzefetek meg azert ewneky ees a' myt eerdemlőt. Mykoron zent¹⁰ Iwliana ffele emelte vona ew zemeyt, hog meg lathnaa ky vona az, ky ollyan bezeedeket mondana. Az erdegh ottan nagyon kezde fwthny es kyaytany yay yay ennekem bodoghtalannak, maydan aloytom, hogy esmegh yghen veer esmeg lee fogh hogy meg ketezyen. Mykoron azert Wr Iesufnak xpusnak zent yege-¹⁵ feet meg olteek vona, es nyakaat vagtaak vona, es azonkezben az feyedelem az tengherre zallot vona, ottan nagy zeel veez tamada. Es harmyncz harmad magawal kyk azon hayoban valanak el merwleenek, es zernyw halallal halanak: kyknek mykoron ew testeketh az tengher vyze ky hanta vona, vadak,²⁰ madarak zaggataak megh. Zent Iwliana azonnak kedeeg zent testeet az hyw kereztyenek nagy tyzteffeeggel temeteek el, ellyen zent martyromfaggal mene wr Istennek zent orzagara, kyt mynekwnk ees enghegyen atya fyw zent lelek Amen. ||

Zent Pether Apostol zekben valo ffele magaztata-226
sanak ynnepé Napyarol.

Ez may zent Epistolaat yrtta megh zent pal apostol Effe-
fombelyeknek yrth lewelenek masod rezeeben meel' epistolanak
elette emlekőzyk wr istennek hozyank valo zerelmeeről mond-
wan. Az myndenhato wr isten ky nagy kazdagh az ew yrgal-³⁰
massaga zerent, az ew mondhatatlan zent zeretetyert, kywel
myuket zerete mykoron meg holtwnk vona az byneknek meg
eelezte myuket xpus Iesuffal es ffele tamazta az ew zent ffyawal,

kynek malazttywawal ymaran ydwezŵltetewnĳ az az meg talaltok az erek Idweŵŵeeghet kyt el vezzettetewnĳ vala bynnek myatta, Ennek wtanna kŵwethkŵzyk ez may zent epiŵtola betewzerent.

ATtyamffyay ymmaran nem vattok vendeegŵk es yewe-
 5 veenyek, de vattok az mennyey zenteknek zamos palogar tarŵŵay
 es iŵtennek hazaban lakozoy: ŵfel eppewltethwen zent apoŵtok-
 nak es proffetaknak fundamentomyn az nagy ŵellŵ zegh kewhŵz
 criŵtus Ieŵuŵhoz, kyben mynden rakott eppŵlet newekŵdyk wr
 iŵtennek zent templomawa, kyben ty ees ŵfel eppŵllyetek wr
 10 iŵtennek | haylokawa zent lelekben. —

Zerelmes atyamffyay my lehet az aldot kegyelmes wr Ieŵuŵ
 xpunak tanwŵfaga wtan fundamentom zerent naĵob es nylwab-
 ban valo regula: kereztyen zent hythnek meg tartafara mynt
 ez zent Apoŵtolnak zent bezeede es tanwŵfaga, kynek ellene
 15 ŵemy tewŵlgheŵ ŵemy tantorodaaf, ŵemy erethnekŵeegh nem
 alhat: mert mynden ooh tŵrwenbely es wytŵrwenbely ygaz Iŵteny
 ygaffagot be foglal, mondvan ŵfel eppŵltethwen apoŵtoloknak
 es profetaknak mondaŵyn es tanwŵfag teetelyn az ŵellŵew zeegh
 kewhez Magyarazwan lyray Miklos doctor ez ygheeket wgy mond:
 20 mykeppen az reghy Iŵtoriaban vagon meg yrwan Mykora ooh
 tŵrwenben rakyak vala az Salamon templomaat. Vala nemyne-
 mew kew ooth akkora kyt az kew rako meŵterek ŵemynemew
 herre nem ygyenghetheknek vala hoga yo es alkolmas vona: kyn
 nagyon chodalkodnak vala De veghre mykora el ŵfel raktaak
 25 vona az kew ŵfalth, kynek zegheletyre ŵemy kŵwet nem talal-
 nanak, ona leen eegyenlew es kellemetes wr Iŵtennek zerzeefe
 myat, kyn peldaztateek az my eedes wrwnk Ieŵuŵ xpus, mert
 azonkeppen leen valaztatos es eegyenlew az keth falnak zeghe-
 letyt egybe ragaztany, az az, az ooh terwent az wy tŵrwenhez,
 30 az ŵido nepet az pogan nephez, az zent hythnek myatta, kyrŵl
 wgy mond zent Daid pptha ees az ŵolthar kenynek zaaz tyzen
 heted reezeben. Az keweth kyt meg wtalanak a' myweŵfek, az
 alkottateek az zeghelethnek feyezetyre: Wr iŵtentŵl leen ez ze-
 227 rezetethwen. Annak okaert czodalatos my zemeynknek elette || Ez
 35 eellyen proffetalafnak yegyzeeŵerŵl es ygaffagarol emlekŵzyk
 etth zent pal apoŵtol, meel' fundamentomon ha ky rakafth es
 eppewletŵt tezen, az az, akar ŵydo legyen akar pogan, ha my-
 kora kereztyenŵeegre teer, haat ottan meg ŵokafwl az zentek-

nek zamok, mert ottan be yrattatik az eelew kenyben. Es ottan az wr Iftennek zent templomava zenteltetyk, Es lezen zent leleknek valasztot edenye, kynek zent malaztyawal mynden yot tehet ember wr Iftennek tyztell'eeghere, es ennen maganak erek ydweffegheere

5

Azon Innepnek Ewangelioma.

Ez may zent ewangeliomnak eredety leen ydew zerent wrwnk Iesuf xpufnak ffeel tamadasanak wtanna, mykoron ymaran harmadzor yelenth vona meg ew zenth tanoythwanyanak, es ebedet zerzeth vona ewnekyk azon tengher porttyn. Wgyan azon helyen, mykoron eettek es ittak vona, wgy mynt nagy eremeeben ew zent tanoythwanyanak lelky es testy vygaztalafoakra zolwan meg kerdee Simon petert ky az teb tanoythwanyoknak feyedelmek es elettek yaroja vala valasztathwan: myt ertene lythzerent ew rola mondwan: Ymaran kowethkôzyk az zenth ewangeliom kyt meg yrth zent Ianof keuweenek hwzon eekgyed rezeben. |

AZ ydôben Monda Iesus peternek Symon Ianof zeretz ee enghemet ynkab ezeknel? Monda ewneky wgy vagon wram, te twdod mert zeretlek teghedet. Monda ewneky ôryzyed az en baranymat Monda ewneky esmegh. Symon Ianos zeretz ee enghemet? Monda ewneky wgy vagon wram te twdod mert zeretlek teghedet. Monda ewneky ôryzyed az en baranymath Monda ewneky harmadzor: Symon Ianos zeretz ee enghemet? meg zomorodeek raytta peter mert harmadzor ees mondaa zeretz ee enghemet es monda ewneky: Wram te myndent twtz, te twdod mert zeretlek teghedet. Monda ewneky ôryzyed az en yohaymat. Byzon Byzon mondom teeneked, mykoron kyffeb vonal, meg ôwedzed vala temagadad, es ott yarz vala hol akarod vala. Mykoron kedeeg meg veenewltel vona el teryezted te kezeydet, es maf ôwedez meg teghedet es oda vyzen howa || Te nem akarod. Azt kedeegh mondaa iesus ewneky meg ye- lenthween my halallal megh kellene dychôyteny iftent

Imaran ez zent ewangeliomnak wtanna lassok meg myert zerzette anya zenth egyhaz ez may zent ynnepeth Mely ynnep magyarwl neweztetyk zent peter zekben helyheztetew ynnepenek kynek harom okaat talallyon mynd eghez ooh terween-

ben es wy tórwenben, kykben harom zekôketh talalwnk yel-
 lefkeppen. Elfew kyraly zeek, errôl emlekôzyk mafod kyralyok
 yarafarol kenynek tyzen harmad reezeben, hol oth wgy mond:
 Daudid kyal ylwen ew kyraly zekyben. Mafod papy meltosa-
 5 gos zeek, errôl emlekôzyk elfew kyraly kenyw: Ely pap yl
 vala ew papy zekyben. Harmad mestery meltosagos zeek, errôl
 emlekôzyk az zent ewangeliom zent Mathe kenyweenek hwzon
 harmad rezeben; Moyfefnek yteelew awagy tanoytoo zekyben
 ylenek az tórwen twdo es zerzetes fydok. Bodoghagos zent
 10 peter apostol azert dycheertetyk az ew zekeben helyheztetef-
 feeghenek meltosagabol, kywel ewtet wr iften ffeel magaztataa,
 mynden rendbely zeknek tyzteffeghewel. Elezer kyraly seknek
 meltosagawal mert ew mynden kyralyoknak felette emelteteek
 ez vylagon, mykoron ewtet vicarioflaa es kezenfeges papawa
 15 zentelee Iesus, neky adwan menynek feldnek es pokolnak ha-
 talmaat. Az halalnak es celethnek kwchaat. Boczanathnak es
 kôtozeefnek ereyt Semy azert hatalmaffagh nem lelettetyk zent
 peter hatalmanak felette, ha ky ellene tórekkôdyk|Inkab el tóre-
 tyk honnem gezne. Mafodzor papy meltosaghnak zekyben ees
 20 yle es ffeel magaztateek mert elezer ewtet zentôle papawa
 es mynden papoknak feyedelmeeye, azt kedeeg erdemlee Crif-
 tushoz valo bwzgosagos zerelmeert es byzon vallasaert, meely
 regulaat ayanla az papoknak, kyk kôzelben yarwnak kezelben
 alnak es nylwabban nyayafkodnak wr Iesussal eeyel es nappal
 25 az zent yraf zerent vele bezeelwen mykent az mennyey zent
 angyalok. Ha ky kedeeg az ew zent regulayaat nem kôwety,
 wgyan kywe yzettetyk menyorzaghibol mynt az pokol Iudas az
 apostolok kôzzôl, Harmadzor yle es ffeel magaztateek doctorfla-
 nak zekyben. Mert ew leen mynd eghez kereztyenfeeghnek
 30 elfew doctora es mestere, kyt meg yfmerhetwnk ew bezeedebôl
 yrafabol es predicallafabol. Mykoron azert Idwezeytenknek
 menybe menetynek wtanna Anthiochyaban ment vona az hyw
 kereztyenek nagy magaf allo zeket zerzenek ewneky. Es ffeel
 ylteteek ewtet hogy mykoron predicallana nylwabban halhat-
 35 naak es erthetneek ew bezedet. Mykeppen doctorok mongyaak
 oth mondaa elfew mifeeyet ees. Hogy kedeeg el kezdette vona
 az zent predicaciot meg hallaa Theofilus az varafnak feye-
 delme monda zent peternek. Peter my okaert ygekôzôl el hay-

tany ez en nepemet? Ottan azert fogataa meg es vettete es
 temleczbe es megl hagyaa hogy se enny se ynnya ne adnanak.
 Mykoron azert ymaran el kezdene fogyatkozny ehfeghnek
 myatta, ffl emelee ew zemeyt es kezeyt a' menyorzagra es
 monda. Oh en wram Iesus Cristus nyomorwltaknak feghedelme, ⁵
 fegheych meg enghemet ez || Maftany nyomorwfagban el fogyat- ²²⁹
 kozoot, kyhez zozat leen mondwan: Péter aloytod ee hogy el
 hagyattaal te en tewlem. Az en meltosagomnak teez ellene, ha
 nem felz en ellenem eellyeneket zolny, yme kôzel vagy on ky
 az te nyomorwfagodrol tegyen. Halwan azert zent pal apostol ¹⁰
 hogy peter az temleczbe vona, es ottan ffl yewe Theoffilus feyede-
 lemhez es tetteteef keppen monda ewneky, hogy myndenben yo mef-
 ter vona, es belcz mester vona, mynd palotakat twdna rakny, kepeket
 yrnya es aranyozny, azt halwan az feyedelem keree ewtet, hogy
 maradna meg ew vele az ew wdwaraban. Annak wtanna egy ¹⁵
 kewes ydew el mwlwan, mene be zent pal peterhez tytkon az
 temleczben. Es mykoron latta vona petert, hogy mynd halalyg
 el fogyatkozot vona, el fakada syrwa es nyakara cfeek peter-
 nek monda. Oh en zerelmes atyamfya peter, eunekem eggyetlen
 egy eremem es en vygasagom. En edes lelkem vegy vala my ²⁰
 vygaztalaflth az en ede yewvetelemen. Zent peter ees ffl eme-
 lee zemeyt es lathwan hog ereflen syrwa, ew ees el fakada, de
 egymafnak nem zolhatna vala. Ottan azert el fwtameek zent
 pal es etelt hozwan nagy nehezen adhata ennye, hog vala my
 kewes erôt venne. Azonkezbe el ky mene zent pal az feyede- ²⁵
 lemhez es monda Oh theoffyle byzonyawal yghen nagy az te
 yo hyred newed es az te tyzteffeghednek meltosaga. De gya-
 kortaa tôrtenyk, hogy ember mynd azokat el vezthety gonof-
 fagnak myatta, kerlek azert gondollyad meg myt tetteel te ez
 el mwlth napokban, mykeppen | Az wr Iftennek zolgayaat kynek ³⁰
 peter newe, kyrôl nagy dolgokat mondna, myert ollyan roz-
 zafl, ollyan nyawalyafl wtalatos ennen kywl de maga bezedewel
 nagy dragalatos es hatalmas, ha ollyant kel teneked meg tem-
 leczôznôd. Nem de ynka ha zabadfaga vona sokakban haznos
 lehethne teeneked En hallottam az kôz neepektwl hogy korokat ³⁵
 beteghoket meg vygazthat es hallottat ffl tamazthat. Monda
 az feyedelem: pal, chak bezed az a'myt mondaz, mert ha hal-
 lottat ffl tamazthat ky ees zabadoythatnaa ennen magaat az tem-

leczbôl Felele zent paal. Mykeppen az ew Criftufa hallottaybol
 ffelel tamadot mykeppen mongyaak, de az kerezthffarol nem akara
 le zallany. Azonkeppen peter ees az ew mestereenek peldaya
 zerent, peter ees ha meeg tehetnee es nem akarya ew magaat
⁵ meg zabadoytany. Monda ewneky Theoffilus feyedelem, ha wgy
 vagyon a'mynt mondod, tegye azt hogy az en fyamat tamaza
 ffelel, kynek ymaran tyzen neeg eztendey vagyon hogy meg holt
 es el zabadoytom ewtet. Azt halwan zent pal be mene zent
 peterhez az temleczben es meg mondaa ew neky mykeppen ffelel
¹⁰ fogatta vona ew erette az feyedelem fffanak ffelel tamaztataat.
 Monda zent peter atyamffya nehez dolgot fogattal. De maga wr
 Iesufnak ereywel kynnyeth. Azonkezbe ky hozaak zent petert
 es mykora az koporffoot meg nythwan ew erette ymathkozot
 vona: ottan az yffyw ffelel tamada. Es nagy erembe leenek raytta
¹⁵ mynd az ew zyley mynd az kez nepp: dycherwen wr Iesuf-
²³⁰ nak nagy ereyth || Az nagy Ifteny dolgot lathwan fokan hynek
 wrwnk Iesufnak hytyben Es nag zeep zent egyhazat rakanak
 kyben nag magaff predicallo zeket zerzeenek. Es zent petert
 belee ylteteek, hol otth heet eztendeek predicalla. Onnan roma-
²⁰ ban mene hol otth hwzon ewth eztendeek predicalla, De az
 elfew ffelel magaztatarol zerzette anya zenth egyhaz ez may zent
 ynnepeth, az zent hythnek es mynd eghez kereztyenfeegnek
 wyonnan valo dychofeghes emleközetire, es my lelky ydwef-
²⁵ feeghes haznalatoflagwnknak elöwe mentere, kyt mynekwnk en-
 gheggyen ew zent malaztffyanak myattya atya fffyw zent lelek
 Amen.

Zent Mattyas apostol valaztatanak Inneperrôl.

Ez may zent epistolaat yrtta megh zent lucach Apostolok
 yarafarol valo kénynek elfew rezeeben, mel' epistolanak elette
³⁰ wgy mond. Mykora Idwezeytenk Iesus ew latafokra ffelel ment
 vona ew zent attyanak orzagara. Es annak wtanna esmeg mynd
 az zent apostolok tertenek vona Ierwsfalemben esmeg az weeg
 wachoralo hazba. Azzonywnk zyz mariawal es az teb zentek-
 kel zent azzonyallatokkal es egyetemben ott ymathkoznanak,

nağ ayo'tatoffaghal meg emlekôzeenek rola hog' az apostoloknak zamok meg kyffebbôdôt vona, ymaran ett kezdetyk el ez may zent Epistola.

AZ ydôben fel kelwen peter az atyaffyak kôzôt monda Vala | Kedegh ott akkoron az nepeknek fokaffaga egyetembe⁵ oly mynt zaz hwz. Atyamffay be kel tellyefedny az yrasnak, kyt meg mondot zent lelek az foltar kénybe dauidnak zaya atal Iwdafrol, ky azoknak elettek yaro leen, kyk meg fogaak Iesufth, ky zamlaltatot vala my kôzynkbe es vettetôt vala fors zereent ez ifteny dologra, ky es veen mezôt az alnokfaghnak ywtalmabol¹⁰ es ffelel akadwan kettee romla, es mynden bely kywe hwllanak. Es ky nylatkozeek ez dolog myndeneknek kyk Ierwfaembe lakoznak wgy hogy neweztethneek az mezô ew nyelvôkôn: akeldemak, az az wernek mezeye Kyrôl meg vagyon yrwan az folthar kenyben. Legyen ew lakodalma pwztafaag es ne legyen senky ky lakoz-¹⁵ yeek ewbenne es ew pyspekseghet maf vegye, zyksfeeg azert ez neepk kôzzôl kyk velewnk vannak gywlelkôzwen mynden ydôben: kyben kôzynkbe yewt, es kywe ment wrwnk Iesus el kezdwen Ianosfnak kerezthfegetwle foghwan, mynd az napyglan || Kyn²³¹ ffelel vyteteek my tewlewnk az ffelel tamadafnak byzonfagara mywe-²⁰ lewnk egynek lenny. Es allatanak kettôt elôwe. Ioseffôt, ky neweztetyk Barfabasfnak, ky vezeteek newezerent mondatyk ygaznak Es Matyasth, es ymachagot teweent mondanak. The vr iften ky myndeneknek zywoket yol yfmerôd, mwtaffad meg mynekwnk egyket ezek kôzzôl mellyket akarod valasztany ez yelen-²⁵ nen valo zolgalattra es apostolffagra, honnan ky efeek Iwdas hogy ew dolgara menne. Es adanak forffot ewnekyk, Es efeek az forff Matyafon. Es zamlaltateek az tyzen egy Apostolokkal.

Azon zent Innepnek Ewangelioma

Ez may zent ewangeliomot yrtta meg zent Ianos kenywe-³⁰ nek tyzen ewtôd rezeeben. Mikoron vona harmynyez három eztendôs es ew zent halаланak mafod nappal elette. Mely zent ewangeliom elôt wgy monda az zent tanoythwanyoknak. En vagyok az byzon zelew thew, Es ty zelew vezzôk vattok. Ha ky en bennem lakozyk es en ewbenne. Az hoz fok gymelczet³⁵ mert en nalamnal kyl semy yoth nem tehettek, ymaran ennek wtanna kôwetkôzyk ez may zent ewangeliom |

AZ ydôben monda Iesus ew tanoythwanyak Ez az en parancholatom hogy zereffeetek egymast, mykent en ees zere-telek tyteket. Nagyob zeretety ennel senkynek nynchen hogy az ew lelkeet vesse ew baratyert. Ty en baratym vattok. ha
 5 te'endytek azokat, kyket en tynektek parancholok. Imaran nem mondlak tyteket zolgaymnak, mert az zolga nem twggya myt tezen az ew wra: Tyteket azert mondalak baratymnak, mert myndeneket kyket hallottam en atyamtwl meg yelentettem tynektek. Nem ty valasztottatok enghemet De en valasztottalak tyteket
 10 es el bochattalak tyteket, ho'g el mennyetek es gymelchet hoz-yatok, es az gymelchetek megh maraggyon, hogy vala myn kee-rendytok en atyamat en newembe meg aggya tynektek.

Mynekokaert ez may zent ewangeliom kôzenfeggel mynd apostolokrol ertefeek, Annak okaert anya zent eghaz meltan
 15 olwassza ez zent Mattyas apostolnak ees emlekôzetyre es ynne-peenek tyzteffeghere. Ez zent Mathyas new kedeeg fydo zoo es mynd deakwl mynd magyarwl fokkeppen magyaraztatyk es
 232 ertetyk Elezer || Mondatyk Istennek ayanlot awag' Istennek ayan-deka, awag' alazatus awagy kyfded. Az elfew meltan mondatyk
 20 ew rola, mert akkoron len Istennek ayanlot mykoron ew wr Isten ez vylagbol ky valaztaa es az hethwen keth tanoythwanyok kôzsee zamlalaa. Az mafodyk es meltan mondatyk, mert ew len Istennek ayandeka mykoron Az apostolfagnak meltofagara va-laztateek es ffele emelteteek kyfded ees leen ennen zemey elôt
 25 annak okaert nagyoth erdemle wr Istennel. Alazatus leen, annak okaert mynd ez vylagon mynd az mafykon ffele magaztateek. Mykeppen kedeegh zent Amboruf doctor monga harom keppen valo alazatoffagh vagon. Elfew gyettrelem zerent valo alaza-toffagh mykoron ky nomorwfagoth zenwed mondatyk meg alaz-tatthnak lenny. Mafod yfmeret zerent valo alazatoffagh ky zar-mazyk mykoron ky ennen magaat meg tekenty meel arant
 30 vagon ew eeteeben, ha Idwefeghnek awag' vezedelemnek helyeen vagon awagy mykoron mynden tyzteffegre aloyttya ember ennen magaat meeltatthlannak lenny. Harmad lelky ayoy-tatoffagh zerenth valo alazatoffagh, mykoron ember megh gondollya az wr Istennek nag' hatalmass' votat, yo votat yteelet zerent
 35 valo rettenetes votat, es annak okaert meg alazya ennen magaat. Az elfew len zent Mattyas apostolban Martyromfagot zen-

wedwen. Az mafodyk ennen magaat megh wtalwan Az harma-
 dyk az Isteny meltofogos fellfeeghet ayo'tozwan es kewanwan
 Annak okaert veghre valazttateek es vetteteek wgy mynt yo
 es yambor Istenffelew ember az gonoz embernek az az Iwdaf-
 nak helyeeben es tyztyben De mynek okaert ez zent Apostol-⁵
 nak eeleteröl es veghezetyről nagy fokan kylemb kylemb-
 keppen zollyanak, | Rywydeden wgy veghezyk hog mywel ez
 zent Mattyas apostol volt nemzety zerent Leuinek nemzetyből
 es Bethleemnek varasabol, Ieles embernek nemeeből tamadwan,
 kyt mykoron ofcolaban attanak vona ew zyley, harmaffaggal¹⁰
 nagy twdos ember leen benne az törwennek ertelmeeben. es az
 zent proffetaknak mondasokban. Ew eelety zerent nagy tekelle-
 tes es eelteff elköczben tarttya vala ennen magaat, mynden ez
 vylaghy hewfagot el tawoztathwan, mynden lelky yozagok-
 ban zoktattya vala ennen magaat, hogy myndden eelete es zokaffa¹⁵
 zerent alkalmasb vona az lelkyekre honnem ez vylaghyakra, es
 mynden dolgaban, mynden bezedeeben alhatatoff vala, es myn-
 denek zemey előth zererelmes. Mykoron azert wrwnk Iesuf xpuf-
 ban hyt vona, es az zent apostollagra veteteth es valaztatot
 vona, Idwezeytenknek menybe menetynek es az vygaztalo²⁰
 zent lelek yewetelynek wtanna, az fydogaghban kezde predical-
 lany, myert tellyes vala zent lelekkel es belez doctor vona az
 Istennek törweenyeiben, Nagy fok czodakat tezen vala az neep
 kőzöt, korokat vygazit vala, vakokat, santhakat gyogytt vala es
 hallotakat tamazth wrwnk Iesufnak ereywel es hatalmawal.²⁵
 Azonkezben vyteteek az papy feyedelemnek eleyben. Es myko-
 ron nagy fokakban vadoltathneek, Monda ewnekyk: mynd ezek-
 röl, kyket en ellenem mondotok nem yllyk es nem zykeeg
 ennekem felelnem mert myert en kereztyyen legyek az nem
 byn, De ynkab dychőseeg es Idweffeges dologh. Monda ewneky³⁰
 az papy feyedelem: ha vala my haladeek || Enghettetyk tene. 233
 ked akarz ee penitenciat tartany? Monda ottan tawoly legyen
 en tewlem hogy az ygassagrol el teryek kyt egyzer meg yfmer-
 ttem es meg fenyeyteek ewtet hogy az hytet tebbre ne predi-
 callana. De mykoron meg nem zenneek rola fogaak meg ewtet³⁵
 az fydo nepek ees vonyaak az tanaczban es keth hamyf tanokat
 allathwan ew ellene rea adaak az halalnak sentenciayat hogy
 megh kőwezneek Es az törwennek paranczolattya zerent elezer

az keth hamyf tanok veteenek kôweketh ew reea. Es annak
 wtanna az kôz neep meely kôweketh halalanak ydeyn veleee ha-
 gya temettethny, kyt halalanak ydey romay tôrwen zerent
 ôleenek megh eles feyzywel vaghwan el ew nyakat Es halala-
 5 nak wtanna treweryfben vyweek temethny. Nemely yrafban
 kedeegh wgy leelettetyk hogy mywel ez zenth Matthyas predi-
 calwan xpus hytit Macedoniaban egy erdenghes ada merghet
 meg ynnya, meel' ytal myndent meg vakoyt vala zeme vylaga-
 twl, kyt mykoron wr Iesus xpus neweeben meg ytt vona femy
 10 ferelmet nem erze. De mykoron az merges ytalnak myatta
 harmad ffeel zaaz emberneel tebbet vakoytottak vona megh.
 Zent Mattyas apostol myndenekre kezeet vethween meg
 vygaztaa ewketh. Azonkezben az yryg pokolbely erdegh egy
 kyl germek kepeeben meg yeleneek az kôz nepnek es tanaczot
 15 ada ewnekik hogy zent Mattyafth meg ôlnek, mert az ew tyztes-
 feegheknek ellene yarna. Mykoron azert harmad napeek keref-
 teek vona myerth ew kôztök jaar vala femykeppen meg nem
 lelhetek Harmad napon azert meg yelentee nekyk ennen ma-
 gaat mondwan | En vagyok kynek ew kezeyt hattra kôtozytek
 20 es azonnal meg fogaak es kôtelek veteenek nyakara nagyon
 keenozwan es azonkeppen az feteeth temleczben veteek, hol ott
 az erdeghék ewneky yelenween chykorgattyaak vala fogokat
 ew reea hog' meg rettenteneek ewtet, de hozya kôzel nem
 mernek vala kôzelgethny Az aldôt wrwnk Iesus azert ky az ew
 25 hyw zolgayt veegre el nem feledy, nagy fenefseeggel hozyaa
 yeween ffeel emelee az feldrôl es meg oldozwan az ew kôteleyt,
 es nagy eedeffeggel ewtet meg vygaztalwan meg nytaa az tem-
 lecz aytayaat es ky boczataa, hogy ky menne es az zent hytet
 predicallanaa, mynden feelelemnel kyl. De mykoron nekyk meg
 30 vakwlwan az ew gonoffagokban ellene mondananak meg ka-
 romlwan wr Istennek ygheeyeet es hytyt monda ewnekyk zent
 Mattyas apostol, ym meg hyrdetem tynektek hogy eelween mynd
 testestewl lelkestewl pokorra zallotok. Azonnal ez bezeed megh
 mondwan meg nyleek az feld ew labok alath: es mennyen
 35 valanak el nyelee. Az tebby kedeg azth lathwan, meg feelel-
 meenek es az zent hyttre tereenek es yol eelwen mennyeknek
 orzagara meneenek kyt mynekwnk ees aggyon atya fyw zent
 lelek Amen

Zent Gerger papa Innepeerôl

Ez may zent Innepek epistolaya es zent ewangeliuma
vannak meg yrwan es magyarazwan zent Miklos pyfpek Innepe
napyaan || Annak okaert Ez may zenthnek ew tyzteffegheere 234
es meltofagos emlekôzetyre lelky ayo'tatofflag zerent lassok meg 5
az ew zent eeleteet mykeppen mwkalkodôt kereztyten anya-
zent egyhaznak eppewletyben Myert ez dychôfeghes zent gergel-
nek ew newe bewtŵzerent magyaraztatyk predicatornak awag
hyrdetônek, awagy nemes es dragalatos predicatornak es doc-
tornak, awagy vygyazonak. Mert yol vygaza myg eele ennen 10
maganak Istennek, es alatta valo hyw kereztyteneknek leen vygazo
ennen maganak tyztta es zepletelen eeletbeneelwen. Wr Istennek,
wr Istenrôl zenetlen gondolkodwan. Alatta valoknak ewnekyk ze-
netlen predicalwan, yelessen ez harom lelky yozagoknak myatta
erdemle meeg ezen vylagon yeles malaztot wr Istentŵl. Az maf 15
vylagon kedeeg wr Istennek zynrôl zynre valo latafaat, kyrôl
zent Agofton doctor atyank ees wgy Az oly ember lathattya
wr Istennek zent zyneet az maf vylagon, ky eeth ez vylagon
lelky yozagokban eel. Iamborfagban yokath tanwl, zenetlen
ymathkozyk, es kynek ew zywe lelke wr Istenhez ayo'tozyk, 20
es mennyeknek orzagara kywankozyk, kyt mynekŵnk ees
enghegyen atya ffyw zent lelek Amen.

Bodogffagos zent Gergel papanak tamadafa es zyleteefe
leen Senator nembôl, kynek ew attya vala romay dwf palogar,
es newe Gordianof, annyanak kedeeg Sylwana | Vala newe. My- 25
koron meeg ew yffywfannak ydeyn nagy deaky belcheseegre
feerkôzeek, annak felette fok yozaag es ez vylaghy yozaag
ywtot vala ew reea. De mykoron yol twdnaa hogy myndenek
el mwlnanak gondolaa ennen magaban hogy el hadna es ennen-
maga zent zerzetben menne, mykoron azert hertelen reea nem 30
foghatnaa magaat, nagy fok gondok es kefeertetek gyakortaa
haborgathnaak, hogy nem ezak ew meg tereesenek remeenfe-
gheet, De meg mynd zywet lelkeet es elmeyeet ez vylaghy
gondok foglalnaak. Mykoron azert az ew attya meg holt vona
haat Calastromokat rakattata Siciliaban, es hetedyket azon roma- 35
nak varafaban, zent Andraf appostolnak neweeben, kyt mynden
keezeffeggel es rwhakkal gazdagon meg eppeytee. Es wgyan

ott zeghen baraat rwhaban lakozyk vala, es rywyd napon nagy tekeelleteffegre ferkôzeek, hogy ha ymaran egyyk vona az tekellates emberek kôzzôl kyrôl annak wtanna mykoron az papaffagban vona wgy mond vala Oh en bodogtalan lellem⁵ ky az az ew foglalattyanak myatta meg febbetween es gond vyfeleseenek terheewel meg nehezwlween, yol ezeeben ywt mynemew volt vala ha az Calastromban lakozwan mykoron mynden ez vylaghyakat laba alaa haytot vala es myndenek wtalatofok valanak, kyk ez vylagon vanna, es semyt nem zokot vala¹⁰ gondolny, chak az meennyeyeket, mykoron meeg az zernyw halalnak ees ew keennyayt, mynt ha ez vylagra zyletet vona 235 es mynden mwkayanak || Erdemeet wgy kywannya vala es oly kemeenfegghel gyetryy vala ew testeet, hogy az ew gyomranak betekfeeghe myatta yngen sem alhatna es gyakortaa halalara¹⁵ kôzelghethnee ew gyettrelmenek myatta. Egy napynapon mykoron ew cellayaban zenth yrafth yrna, meg allapeek elette wr Istennek angyala egy vezett fyllett ember kepeeben, alamyfnak kerween, kynek mykoron zent Gergel haat ezyfth penzt hagyot vona adny es el meent vona, azon napon mafodzor esmeg eleyben²⁰ yewe es nagy fok mondaa hogy veztet vona, meg annee zamw penzt hagyta az saffarnak adny ewneky. Harmad napon esmeg eleybe yewe es kyaytassal kery vala zent Gergelt hogy tenne yrgalmaffagot ew vele. De mykoron meg twtta vona az saffartwl hogy teb semy nem vona az Calastromba az ezyft talchanal,²⁵ kyben az ew zyleye eethket kyldet vona ewneky. Azt halwan ottan neký paranczolaa adny. Az zeghen ember azt el veewen ottan nagy eremmel el mene. Az kedeeg vala istennek angyala: mykeppen annak wtanna meg yelentee ennen magaat. Egy napynapon zent Gergel doctor es papa az romay pyacson³⁰ mykoron el menne lata nemynemew zeep zynew germekeket arwlly kerdee meg az kalomarakat honnan es mely orzagbol hoztaak vona, mondanak azok Britania orzagbol, kynek lakos nepey mynd eellyen zeep zynewk, kerdee megh ewket ha kezerttyenek volnanak. | Mondanak. Nem de poganok. Azt halwan³⁵ zent Gergel ppa nagyon fohazkodeek es monda, yay myt hallok, meely zeep zynew neepeket byr az fetetfleeghnek ew feyedelme pokolbely erdegh. Annak wtanna kerdee meg, my newel newezteth neep az kôz neep, mondanak [Illyricy newek

az az haraghban lakozook, monda yol mondathnak Illyricy new-
nek, mert Iftennek haraghyabol kel ewketh ky zabadoy-
tany.] Anglici newek monda, yol neweztethnek anglicinek, wgy
mynt Angelici, mert angyal yzannel ekwŵŵltethtenek meg. Az tar-
tomannak ees meg kerdee neweet, es mondanak Deyry newe, 5
monda yol mondatyk deyrinek mert Iftennek haraghyabol kel
ewket ky zabadoytany. Elmeg kerdee meg az kyralnak neweet,
es mondanak hog' alle vona newe, meltan mondatyk allenak,
mert az orzagban allelwyat kel enekólny. Annak wtanna ottan
nagy lyetettel wr papahoz mene ees nagy nehezen nyerhetee 10
meg, hogy az orzagban menne predicallany es az nepet ez
zent hyttre tereyteny. Mykoron azert ky ment vona romabol, az
romayak, mynd papahoz meeneenek panazolny mondwan: meg
bantottad romat, el tórtted hogy myert gergelt el boczattad.
Azt halwan wr papa meg haborodeek raytta es ottan wtanna 15
kylde hogy hatra tereytenek, mykoron meg ertette vona lelek
zerent hogy wgyan lenne dolga, hamarŵlaggal ŵyettety vala ew
tarŵlyt hogy hamar ŵfel kelneneenek es el ŵyethneenek, De || Wr 236
papa kőwety el erween parancholat alat hattra kezereyteteek
terny nagy banattal. Ottan azert zent Gergelt az Calatrombol 20
ky vewee es Cardinaroŵŵaa zentőlee. Annak wtanna egy ydőben
az Thyberis vyz oly yghen megh aradaa, hogy romanak az
kew falan ees be megyen vala es nağ fok hazakat ontta el,
mely vyzen yewe nagy fok zamtalan kygyo es egy nagy ŵar-
kan. De mykoron mynd az vyzben holtanak vona, azoknak dő- 25
gheetwŵl meg dőgleteek az eegh es tamada nagy deegh halaal,
es oly vezeel tőrteneek rayttok, hogy wgyan zem latomaŵt ty-
zes nylak yewnek az egből, es vala kyket meg lewnek vala.
ottan meg halnak vala ky myndennek elette pelagius papat őlee
meg es annak wtanna az teb kőŵŵegre zalla. Lathwan azert anya 30
zent egyhazat pāztornal kyl lenny eegy maŵ akarattyawal valaztaak
zent Gergert az papaŵŵagra, mynden akarattyanal kyl. Mykoronazert
ŵfel kellene ewtet zentólny es az zernyŵ halal nagyon gyettrenee
az kőz nepeth, Predicaciot teen az kőz neepnek es proceŵŵiot
zerzee, es letanyat hāgya mondany. Es hogy mynd nyayan iftent 35
ymadnanak kenyerőgween, yntettee vona ewket. Azonkezben
annerā ŵfel yndwla es el hatalmāzeek az deeg halalal, hogy azon
proceŵŵio yarwan keth negyween emberek mwlanak kywe. De

mynd azon atal ees nem zeneek ynteny az zeghen neepet Istent
ymadny, mynd addyglan myg nem az zernyw halal meg zen-
neek es | Wr isten ew veleek yrgalmaffagot tennée. Mykoron az
processiot el veeghezteek vona, ottan az zent Iambor el akara
5 fwthny az varafbol, De nem tehety vala nylwan, mert mynd
eeyel nappal ôryzyk vala az kapwkat ew erette hogy ky ne
mehethnee. De mynd azon atal ees el valtoztatwan ew rwha-
yaat, nemynemew arof neepektwl meg nyeree hogy egy fene-
kes kadban ky vynneek ewtet, mynt azert az meg leet vona,
10 ottan az pwzta erdôre fwta es ott az serwben es wdwkban
kezde lappangozny. Mykoron kedeeg nagy zorgalmatoffaggal
kerefneek, Egy zeep fenef tyzes kew laab yeleneek meg ew
feye feleth azon helyen hol ott el bwth vala, kyn egy be re-
keztet yambor meg lataa, hogy az mennyey zent angyalok lee
15 zalnak vala es ffelel mennek vala. Es azon keppen harmad nap
wtan oda menwen mynd az fok neep fogaak meg es azonkep-
pen az papafagban ffelel emeleek. De mykoron mynd azon atal
meeg az degh halal romaffagot gyettrenée, egy hofwety ynnep-
koron processiot es letaniat zerze es paranchola yarny mynd
20 az varaf kerwl, es az processionak elette hazyaa azzonywnk
yz marianak kepeet hordoztathny, mykenth zollyaak, kyt meeg
reghen zent lucaez ewangelista yrth wala, kynek zyne elôt vala
howa fordoyttaaak vala, az dôgletes egh mynt az serw fyfth
wgyan el fwth vala, es az egh tyztan marad vala. Es az egh-
25 ben az edes yz marianak kepe elôth az zent angyalok az eedes
237 vygaffagos enekleest enek||elween. Oh Mennyey kyralne azzon
ewrwl alleluya. Mert kyt eerdemleel te mehedben hordozny
Alleluya ffelel tamadot hallottaybol mykent meg mondotta Al-
leluya. Ottan az wtan zenth Gergel papa wtanna ragaztaa ez
30 ygheeket mondwan keerwnk ymagy Istent eerettwnk alleluya.

Ottan azert zent Gerger papa lataa az Crescencia war fe-
lett istennek zent angyalat, ky az veeres tôrth meg tôrôlween
hywelyeeben teewee. Az yegeen azert meg ertee wr Istennek
akarattyaak es az yz marianak effedôzeeseet, mert meg allot
35 vona ymaran az deg halal, Annak ôkaert az varat annak wtanna
newezeet angal varaanak. Mynd ezek megh leween mykent an-
nak elette keevantha vala zent Gergel, kyldé el keth yambor
predicatorokat, Agostont es Ianoft Anglya orzagban es az ew

zent ymaczaganak es erdemeenek myatta Criftofnak zent hytyre tereytee.

Annak wtanna fok vona az ew zent eeleteenek meltogaat rend zerent ky yelenteny, mynemw alamyfna! alazatatos volt, mynt Ifteny es attyaffywy zent zeretetben eelt; meely ke-⁵ gyelmes es yrgalma! volt ew eeleteeben, mynth ollyan Ifteny zent malazttal telth ember, mykeppen anya zent egyhazat eppeytette, es gyoroporoytotta ew zent yrafanak myatta, fok vona mynd elöwe zamlalny. De hogy myndenestwl fogwa el ne halgaffok cendesseggel mwlny az ew erdemel woltaat wgy olwa!-¹⁰ fok eeleteeben. Myerth zokafa vala hogy koronkeed az ew aztalara vendeghoket | Hyw vala es alazatoffagbol ennen maga tett vala vyzet myndennek kezeere egy napy napon yewe egy yfmetlen wendeeg ew hozyaa es mykoron reea vetette vona ew zemyt czodalkozwan ew zep zyne valtozasan akara vyzet en-¹⁵ theny ew kezeere es ottan el enyezeek ew elöle; mykoron ezen ewmagaban gondolkodneek, azon eeyel meg yeleneek ewneky az wr Iften es monda almaban, ennek elette valo ydöben enghemet vendeeglettel az en tagaymban, De tegnap wgyan ennen zemeelyembe fogattaal be enghemet. Azt erthwen zent Ger-²⁰ gel papa Masod napon hagyaa az aztalnoknak hogy tyzen keth zegen zarandekokat hozna be az ew aztalara, mykoron meg zerzette vona be mene zent Gerger papa es lataa haat tyzen harman vanna, mykoron meg kerdette vona az aztalnokot hanyan volnanak felele hogy csak tyzen ketten volnanak. Vyzon²⁵ ellen zent Gerger hogy tyzen harman volnanak Esmeg vyzon ellen mondwan, twggya tyztölendö atyaffagod, hogy csak tyzen ketten vanna; mykoron zenth Gerger ppa rea'ok nezne lataa es ezeben vee, hogy eggyknek gyakortaa valtozneek ew zyne, neha yffywfagra neha veenfegre mykoron ffe! költh vona az³⁰ ebeed maganak vywee az yffyat es monda ewneky: ky vagy, honnan es ky neked newed ky ottan felele es monda ewneky nagy bölez batorffaggal, myre kered az en newemet, ky nagy chodalamat. De maga byzonnyal twggyad hogy en vagyok az zegen || Zarandok kynek az ezyfth taczat adaad kyt teeneked²³⁸ anyad kyldet vala eetekkel tellyes. Annak okaert ny!wan twggyad hogy az naptwl foghwa mykoron te azt ennekem adaad valaztot teghed wr iften az ew egyhazanak feyedelme'e es

peter apostolnak wtanna yarowawa lenny Monda zent Gerger
 ppa honnan twdot te azt hogy wr istennek az akarattya.
 Monda ewneky mert ew en angyala vagyok, es maftan enghemet
 valasztot tehozyad hogy teeghed meg otalmazzalak. Es en ata-
 5 lom vala myt keerz, myndenben meg halgattassal ezeketh meg
 mondwan ottan el enyezeek előle. Törteenek egy ydöben hogy
 Trayanos chazaar egy nemynemew hadban syeteteffeegghel menne
 kynek lowa hataan ylween eleybe kele egy ezwegy azzonyallat
 syrwan es monda keerlek hogy az en ffyamnak vereet kyt ar-
 10 tatlan meg öleenek, yteellyed meg. Mykoron Trayanos czazaar
 eremefih lett vona raytta chak hogy egheeffegben meg ternee
 az hadbol. Monda az azzonyallat ky tellyefeyty be az the foga-
 dafodat ennekem ha te az hadba meg halandaz. Monda ky en-
 nekem wtannam leezen. Monda myt haznaal az teneked
 15 ha ma! teend ennekem ygaffagot. Monda az chazaar femyt.
 Monda az azzonyallat. Nem de yob lezen teneked ha ennekem
 ygazat teween erdemeet wegged honnem mafnak haggyad Azt
 halwan az chazaar kegyelmeflegre yndwltateek es le zalwan
 lowa hatarol wgyan ott meg ytelee az artatlan werth. De my-
 20 ert ez azzonyallathnak ew ffyat ölte vala meg. Azon trayanos
 chazarnak ew ffya lowa labawal megh nyomtathwan az wezyan
 Adaa az ew ffyaat az azzonyallathnak ffya helyet nagy fok
 kazdagffaggal. | Annak wtanna Imaran fok ydök el mwlwan Tra-
 yanos chazarnak halala wtan Bodogffagos zent Gergel papa
 25 Trayanos pyaczyan el menne. Es ez eellyen kegyelmes yteelety-
 nek ygaffagos voltarul meg emleközöt vona ywta zent peter
 apostolnak egyhazahoz, Es ez eellyen kegyes embernek vezedel-
 mes votan nagy syrasth teen es kenyergesth Azon eeyel meg yelen-
 tee wr isten ewneky mondwan Yme be tellyefeytettem az te ke-
 30 relmeefedet. Es trayanosnak erekkee valo kennyaat meg en-
 ghettem De towabba ez eelfentwl meg tarczad magadat hog vala
 mel karhozteert ne kenyereg Eeth kylemb kylemb zent doctorok
 fok keppen zolnak mykeppen az leheteth hogy az karhozot
 ember istennek yrgalmaffagaat erdemlette. Rywideden azth
 35 veeghezyk hogy myerth az veeghetetlen yrgalmazo wr isten
 myndeneket twd es ysmeer mynek elette lenneenek, yol twdaa
 azt ew felfeeghe hogy yewendöre lenne oly hyw zeretew zol-
 gaya ky ew erette ymadna es kynek kerelmeefet be kellene

tellycfeyteny. Azert nem adaa ew reea veegh keppen az erek karhozathnak sentencyayaat, De megh tartaa az ew zent yrgalma-faganak bewfeghes voltawal, mynd addeglan zenwedween az pokolnak kennyaat myglen az ew zeretew zenthly ew eretteymad-na, kynek ezen vylagon Bodogffagos zent gergel papa nem⁵ mwlataa el erdemeet mert wr istennek akarattyabol wgy monda ewneky wr istennek kôwety Azt mongya azt wr isten myert az karhoztheert kenyergeel: valaz' ez keth dolog kôzôt awagy pwratoriomba keth napyg gyettreffel, awagy myg eelz ezen vylagon kylemb kylemb testy beteghfeegheket zenwegy. || Azth²³⁹ halwan bodoghagos zent Gergel es megh gondolwan mynd az ezen vylaghy kenth, mynd az maſ vylaghyat. Inkab valaztaa ezen vylaghy nyawalyaat Annak okaerth mygh eele kylemb kylemb beteghfeghôket zenwede, kykrôl eggyk epistolaban megh emlekôzyk rola mondwan, oly nagy kôzwenbe es faydalmakban¹⁵ gyettretem myndden napon hogy meegh ez vylaghy eeletem ces keen ennekem. Naponked el fogyatkozom es chak az halalnak orwoflagat fohazkodom. De sem eelhetek sem halhatok. Mynee fok chodaak es melto dolgok lettenek wr Iſteniwl meeg eeletemben ces, fok vona mynd elôwe forgatny Mykoron azert wr If-²⁰ tennek akarattyabol byrita vona az papaffaget tyzen harom ez-tendeeg haat honapyg es tyz napyg. Es myndden lelky yozagos, mywelkôdettel tellyes vona meg zabadoytaa ewtet az wr ez vylaghy keenbôl es vewee ky ez gyarlo eelethbôl Azon ydôben mykoron yrnanak vala wr zyleteescenek wtanna. hath zaaz hath²⁵ eztendôben Foca romay ezazarnak wrafaga alath.

Mynemew nagy chodakat es remeenleseketh tett es tezen az ew zenth halalanak wtanna az ew zent erdemeert wr Iſten fok vona rolok meg emlekôzny, kykbôl menea nagy dychôſſeghe, erdeme, es hatalmaſſaga hyw nepeknek ſeghedelmeerc,³⁰ mennéknek zent orzagaban meg yſmertettyk az ew zent eeleteenek tekelletes voltabol, kyt mynekwnk ces aggyon atya fyw zent lelek erekkwl erekkee Amen. |

Zent Benedek Apathnak Innepéröl:

Ez may zenth Innepnek Epistolaya megh vagyon yrwan ennek elette zenth Anthal napyan.

Ez may zenth ewangeliomot kedeeg yrta meg zenth Lu-
 5 cach ewangelista ewangeliomrol zerzet kenywenek tyzen kettöd
 rezeeben. Es leen eredety azon ydöben mykoron Idwezeytenk
 vona harmyncz egg eztendös emberseghe zerent es eztendö-
 nek forgasa zerent my ydöben eflyk zent Marghyt azzon napya.
 Ezen ewangeliomnak elette wgy yr ezen zent lucacz. Monda
 10 Iesus ew zent tanoythwanynak. Ne akaryatok felny kyfded
 nyay, mert kellet az ty mennyey zent atyatoknak ty nektek
 adny az mennyeknek orzagaat Ennek wtanna kôwethkôzyk ez
 may zenth ewangeliom.

Ezen zent Innepnek Ewangelio ma

15 AZ ydöben monda Iesus ew tanoythwanynak legyenek az
 ty ehotok ffl ewedezwen es eeggew zewethnekek ty kezetek-
 ben es tymmagatok hasonlatosok ew wrokat varo emberekhez,
 240 mykoron || Haza teryen az menyekzebböl, hogy ha mykoron
 haza yewend es zerghetend azonnal meg nyssaak ewneky Bo-
 20 dogok az oly zolgaak kyket mykoron haza yewend az wr wy-
 gazwan talaland. Byzon mondom tynektek hogy ffl ôwedzy
 ennen magat es le telepettety azollyanokat es el menwen zol-
 gaal ewnekyk. Es ha az maf ydew korban yewend el, awagy
 ha az harmadygban, meg azon vygazasban talalangya ewket
 25 Bodogok az ollyan zolgaak Azth kedeegh twggyatok. Mert ha
 twdnaa az chialados ember, mely horaban az orw el yewne,
 byzonyawal vygazna es nem hadnaa megh asny az ew hazaat.
 Ty ees azert leegyetek keezek mert mel horaban ynßen sem
 aloyttyatok embernek ew fflya el yew.

30 Ez may zent ewangeliomot magyarazwan Bodogflagos zent
 Gergel doctor wgy mond.

Ez may zent ewangeliomnak leezkeyeet zerelmes atyam-
 fflyay ky mynd yol erty, de hogy annal ees nylwan valo
 legyen. rywydeden lassok meg yghenkeed hogy se az twdatla-
 35 noknak se az twdosoknak ne legyen nehez Myert az zent ewan-
 geliom elezer arrol emlekôzyk myt teegyenek azok kyk az

tefty tyztassagot meg akaryaak tartany őwedezyetek ffeł wgy
mond az ty ehethokath az az | Lyray Miklos doctornak mon-
dafa zerent mynd lelkyet mynd teftyet, az az mynd embernek
elmeeyebebe valo gonoz gondolatokat mynd testeebebe valo gonoz
yndwlatokath. Mely vezedelmes Indwlatok az fyrffywnak age-⁵
kaban tamad es azzonyallathnak ehaban zyetyk kyról wgy
monda wr Isten Iob priakanak zolwan. Az ew ereye ew eha-
ban vagon Es ew ereffege ew hafanak agekaban vagon.
Wgy mond azert zent Gergel akkoron ewedezzek ffeł az my
ehwnkath mykoron az tefty gonossagot tyztassaghnak tartassawal¹⁰
megh ehnyttyek. De myert yghen kyfided yo gonoz nem tenny.
De annak felette yozagos mywelkódetekben ees foglallya ember
ennen magaat. Azert mongya az zent ewangeliom Es eeggew
zewethnek leegyen ty kezetekben: Az az hogy yo mywelkódet-
nek myatta my atyankffyanak baratynknak yo Idweffees¹⁵
peldat mwtaffwnk, kyról wgy mond Idwezeytenk ffeenlyenek
az ty vylaghtok embereknek elettek hogy lassaak az ty yo my-
welkódettőket es dycheryeek belőle az ty atyatókat ky men-
nyekben vagon. Azert ez kettew kőzöt wr Istennek egyk az
masyknaal kyl nem kellemetes. Hogy ha ky yollehet yot my-²⁰
welkódyk de maga az gonossagot sem haggya el. Awagy ky
bator zyz legyen. De semy eegyeb yo mywelkódetben ennen
magat nem foglallya. De ha mykoron mynd az kett yoot be-
tellyeseytendy Az ollyannak eegyeb nem zykeek hanem hogy
zenetlen az mennyorzagra ygekőzseek. Es semy bynnek gonof-²⁵
sagawal magaat ne haggya || Megh ferteztetny, Es semy ez vy-²⁴¹
laghy oly dologban magaat ne foglallya ha meeg tyzteffeges
vona ees, kywel az yo mennyey ygekőzetet es zandekot meg
keeffelle Se ez vylaghy hew dychőseghet ne kereffen De myn-
den remenfeget az edes Idwezeytew Iesufnak yewetelyben³⁰
veffee.

Azert mongya az zent ewangeliom hasonlatosok legyetek
az oly emberekhez ky ew wraat varya haza yewny az menyek-
zóból. Az eedes wr Iesuf akkoron meene az menyekzóban,
mykoron ffeł tamadwan hallottaybol es ew zent orzagara ffeł³⁵
menwen az mennyey zamtalan zent angalokat ew hozyaa
eeggyeseytee, ky akkoron teer meg mykoron az nagy yteleth
napyan myndeneknek latafara meg yelenyk. Akkoron kedeeg

mondatyk zergethny, mykoron betegffeghnek myatta az halal-
nak horayaat ezewnke hozya, kynek ottan meg nytyok az
aytoot, mykoron eremest es zerettel varyok es semyt nem fe-
lewnk ky menny ez vylaghol. Azert mongya az zent ewange-
5 liom. Bodogok az oly zolgak kyket mykoron el yewend az wr
wygazwan talal. Akkoron azert vygaz, mykoron ember az by-
zon vylagoffaghnak tekeentetyre ew lelky zemeyt nythwan
tarttya, Vygaz ky mykoron azth tarttya tetemenyeewel kyt hy-
zen hytywel, Vygaz, ky ew tewle mynden restfeghnek es twdat-
10 lanfagnak setethfegheet kywe rekezy, kyról wé mond zent paal
apostol: Ebreggetek ffeł ygazak es ne akaryatok veethközny.
Esmeg wé mond: Ideye ymaran mynekwnk my almwłbol ffeł
kelnewnk. Wgy mond towabba az zent ewangeliom Byzon mon-
dom tynektek hogy ffeł ôwedzy ennen magaat: Es le telepettety
15 az ollyanokat, es el menwen zolgal ewnekyk, Az az meg fyzety
ewnekyk myndden erdemmel es erekke nywgodalommal az erek
dychôfegben: kyról meg wgy mond Idwezeytenk Iesus: Es el
yewnek nap kelettról es nap nywgattrol es le telepednek Ab-
rahammal es ysaakkal es Iacobbal menyeknek orzagaban. Akko-
20 ron kedeeg elegheyt meg mykoron az ew fenefeghes bodogfa-
gawal be tellyeseyt. Es mykoron az emberfeghnek zemeelyeeben
el yewend az wtolfo yteelette, meg yelenty ennen magaat az
yoknak eremekre, kyt annak wtanna meg lattyok ew zent fel-
ffeghes es dychôfeghes Istenfezerent ees.

25 Az wtan teezen zeep ynteeft es tanwlagot Idwezeytenk
az zent ewangeliomban mondwan: elôwe hozwan embernek
mynden Ideyt ha el yewend az eleffew awag mafod awag har-
mad ydonek koraban es ollyan keppen talaland: bodogok az
ollyan zolgaak. Az elfew ydô germekfeeg, kyt ha ember byn-
30 nel kyl atal hagand meg talallya az wr istent. Mafod yffywaag,
harmad allapatnak ydeye Negyed veenfeegh, vala mynemew
elkôczben ember ez ydôket el mwłattya azon keppen vezy haz-
naat peldat vethwen annak wtanna, mykeppen kellen embernek
tenny. Mert ha twdnaa az chalados ember, mykoron az orw el
35 yewue byzonyawal vygazna es nem hannaa az ew hazaat meg
afny Ty ees azert azonkeppen legyetek kezek merth nem twg-
gyatok mel horaban embernek ew ffya el yew kynek mynd
ew halalanak ydeyn vala ky addyglan yot tchet haznaat vezy,

ha nem teyend towabbaa semy ydey sem tehetsfeghe reea nem lezen Amen. ||

Imaran el kezdetik zent Benedek Atyanknak 242
eethe.

Dychöfeges zent Benedek atyanknak ew tekeelletes es⁵
zenthfeges eeleteet myndden regulaf neepeknék peldayokra zer-
zette es yrtta megh Bodogffagos zent Gergel papa mynt hyweb-
ben es ygazban lehetet nagy fok Iambornak byzon bezedé wtan,
hyre newe halvan kylemb kylemb choda teetele lathwan, ky-
nek ew regulaffagabol wgy mynt myndden zerzetefek fokkeppen¹⁰
valo ereffseeghet es eeleteknek mongyaat vetteek Tamada kedeeg
ez zent ember azon ydöben, mykoron xpus Iesus zyletetynek
wtanna yrnanak Neegy zaaz hwzon heet eztendöben. Ez zent
zerzet mynden zerzeteknek elette valo, yollehet voltanak annak
elette ees Baratok pwztaban lakozook, De fenkynek newezety¹⁵
raytok nynchen. Annak wtanna reghen Ezer Noczwan neegy
eztendöben tamada az neema baratoknak zerzetek Karthwfyaban
Annak wtanna esmeg reghen Ezer zaaz hwz eztendöben tamada
az bodogh azzon zerzete premonstratenfium Az prepost zerzet.
Annak wtanna lassan lassan mynd az teb zent zerzetek wr. If-²⁰
tennek zent malazttya myat. Es az zent Iamboroknak teekelle-
tes es ereff eeleteknek myatta az aldöt wr Istennek erek dyche-
retyre, ew lelkeknek ydweffeghekre. Es fokaknak köwethfe-
ghekre. | Hala azert az felwl megh mondöt ydöben egy tyztönledew
eeletw ember mynd malazttal mynd newezettel Benedek az²⁵
az bodogh, ky mynd ew kyfdeed germekseeghetwl foghwa ween
erkeezet hordozwan es myndden ez vylaghy zeplöfegtwl meg
otalmazwan az ew elköczeet Mykoron azert yollehet ez vylagon
eelne tefthzerent es myndenre zabadfaga vona mynd azon atal
meg wtalaa ez vylagot mynd ew chalardfagos vyraghywal egye-³⁰
tembe Es leen tamadafa Nurffyanak tartomanyabol, Es ew ger-
mekseghenek ydeyn adateek ofkolaban romaban deaky twdo-
manra. De mykoron lathna fokakat hogy kylemb kylemb gonoffag
wtan yarnanak ottan wr Istennek malazttya zerent meg rantaa
labat: az gonoz eelethnek es twdomannak zokafyrol hogy ew³⁵
velök erekkeel el ne vezne. Meg wtalwan azert ottan az dyaky
twdomanth es el hagywan mynd erekseegyl mynd ew attyanak

hazy bely yozagokat, kywan vala chak az wr Iftennek zolgalny
 Ez zent Embernek yollehet mynden dolgayt en nem twdom zent
 gergel mondana, De neegy tanoythwanynak ew bezeedekböl yf-
 merttem kyket maftan yrok.

- 5 Mykron azert ez zent ember pwztaban akarna menny, az
 ew daykaya kôwethny akaraa ewtet, myert yghen felette zerety
 vala, ywtanak egy varafban, kynek Effede vala newe. Es mykron
 tyztöflegben tartanak ewket mene el az azonyallat es az zomzeed-
 naal keere egy tekenecheet hogy kyben gabonaat tyztoytana meg
 10 örleny, törteenek hogy mykron az aztalon hatta vona lataa
 243 haat lee efeth es kettée hafadoth || Mykron azt latta vona az
 azzonyallat nagy ereffen kezde fyrny raytta Megh twdwan azth
 zent Benedek nagyon kezde ew ees raytta bankodny es ffele ve-
 vee az tekenechenek mynd kett rezeet es nag fyraffal ymaczagra
 15 adaa ennen magaat. Mykron ffele költ vona lataa haat az teke-
 nelche ollyan eeppen vagon mynd annak elette es femy zeghees-
 nek yegye ew raytta nem tetzyk Ottan azert megh adaa az ew
 annyanak meg vygaztalwan ewtet. Ez dolog nyilwan leen mynde-
 neknek es nagyob chodaert ffele fyggezteek az egyhaz aytan na-
 20 gyob emlekôzethnek okaerth. ky nagy fok ezteyeglen ott fyg-
 ghet, Mykron azert tyztelny kezteek vona az ew Iamborffaganak
 okaert, Az Iften embereenek kedeeg femy nem kellene ez vylagy
 hew dychôfeeg, el wrôzkodeeg ew annyatwl es el fwtameek az
 pwztaban tythkon ennen maga. Es kezde lakozny egy too fenek-
 25 ben, myert ott fok vyz. vona, romafigtwl Negwen meelffeden.
 Azon wton mykron fwthna talalaa megh Barath Iambor kynek
 romanof vala newe, es meg kerdee zenth Benedeket howa men-
 nee, Es mykron meg yfmerthe vona mynd zandekaak akarat-
 tyak, meg tartaa tytkôn nala ez dolgot es segheedfege leen.
 30 Es ottan barat kapaat ada ew reeaya, es meneere lehet vala
 felôle zolgal vala ew neky ew zykfegeeben. Zent Benedek
 azert egy kew zyklanak odwaban rekeztee ennen magaat eyel
 es nappal ymatkozwan es beytelween es penitenciat tarthwan.
 Azonkeppen harom eztendeeg ott eele chak az romanof atyanak
 35 twdafara, ky nem mezze lakozyk vala egy Calastromba. Napon-
 keed | Kedeeg vala myt ew eeteleben el enyezthet vala, frater
 Benedeknek az pwztaban eenny vyzen vala. De myert az iften
 embereewel zem zembe ne mehet vala, myert wth hozyaa nem

vala, felwl az kew zyklarol hozzyw kôtelen hoztta vala az
 Cella eleeben le boczatany vala myt eenný vyhet vala: az kô-
 telnek kedeeg allfo vegheere kôtôt vala egy kyfded chenghetwt
 kynek zawara zent benedek kywe yew vala az cellabol es nagy
 Isteny halaa adaffaal meg eely vala. De hamar valo napon az ⁵
 agh ellenfeeg meg haboroytaa ez eellyen atyaffywy zerelmes
 vygaztalaft es az chenghetwt wgy ytee az kew zyklarol egy
 nagy kewel hogy ottan el tóreek. Annak wtanna egy kewel
 ydew el mwlwan meg eeleghedween az Iambor romanof atya-
 nak eeleteen es meg fyzetee ewneky zerelmes zolgalattyaak az ¹⁰
 erek bodogffagban. Annak wtanna yeleneek meg wr Isten egy
hofweet Ynnepeeben, ky kylemb kylemb eetkeket zerzet vala
 ebedeere, mynt ollyan tyztelfeeghnek napyan. Es monda: yme
 the tennen magadnak nagy gyenerwfeges eetkeket zerzettel. Az
 en zolgam kedeeg nagyon ehezen. Ottan az Iambor plebanus ¹⁵
 ffele kele es kezdee kerefny az Isten embereet az nagy fyrew
 erdeken heegyeken es kew zyklaknak odwaban. Mykoron azert
 meg talalta vona, elezer ymachagot teenek az wr Istennek es
 mykoron le yltenek vona lelky edes bezednek wtanna, monda
 az Iambor plebanos, kel ffele eegyewnk ymaran, mert ma hof- ²⁰
 weet napya vagyon es nem illik teeneked beytelned. felele ew-
 neky es monda: yol twdom hofweet vagyon mert teeghed
 erdemlettek lathnom. Azt kedeeg zent Benedek || Nylwan neim ²⁴⁴
 twggya vala ha hofweet napya vona, myert tawl lakozyk embe-
 reknek yfmeretetywl. Monda esmeg az Iambor plebanos byzonya- ²⁵
 wal ez may napon hofwet Innepe vagyon, azert nem yllyk tee-
 neked beytelned mert wgyan ees azert kyldettem ede hogy az
 wr istennek ayandekaát egyetembe megh eellyek. Megh aldwan
 azerth az wr istent eetelt veenek, es annak wtanna az Iambor
 plebanos esmeg az ew egyhazahoz meene. Annak wtanna tala- ³⁰
 laak meg az barom öryzew paztorok ees, mykoron azert vala
 mynemew vadrnak aloytottaak vona az nagy gazban lakozyan
 femy tyztelfeeghet nem teeznek vala ewneky Hol ott kedeegh
 meg yfmerween wr Istennek embereet, fokban Iarnak vala ew
 hozyaa lelky tanwfaghnak okaerth es ky mynd enny es ynnya ³⁵
 vyzen vala az pwztaban. Annak wtanna egy ydöben mykoron
 ennen maga vona, Neki yeleneek pokol bely erdegh egy fekete
 czoka kepeben es kezde elette repesghettny mynt ha zylyg vona,

De mynt zent kerezthnek yegyeet vetette vona ottan el mene,
 Es annak wtanna ol' nagy testy gyarlofagos kefeerteth tamada
 reea, kyt soha az aldot ember ew eelteben nem erzetth vala,
 Es annera el hatalmazeek raytta, hogy ymaran el akarya vala
 5 az pwztaat, az zent eeletet, az yo zandekot, akaratot, kyt el kez-
 det vala. Azth lathwan az wr Isten nem hagyaa el az ew zolga-
 yaat, de lelekzerent meg harmatozaa ewtet az ew zent malazt-
 fawal, hogy meg yfmernee mynd ennen magaat, mynd pokolbely
 erdeghnek kefeertetyt, Ottan azert magaban terween, ottan az
 10 nagy ferew chalan kőzzee es tőwyfk kőzzee meene, merő me-
 zeytelend es | Mynd addeeg forgataa ennenmagaat kőzte, mygh
 nem mynd talpatwl foghwa werbe keweredneek. Es azonkeppen
 az nagy faydalomnak myatta meg ehnyttee az gonoz kewan-
 faghnak langazo tyzeet. Az wr Isten ees az napfagtwl foghwa
 15 wgy zabadoytaa meg ewtet az testy nyawalyaf gondolathnak
 zykrayatwl hogy soha towabbaa mynd halalyg sem bantotta.
 Ottan azert mynt meg zabadwlt vona ez vylaghy nyawalyaf
 gyarlofagtwl leen mynden lelky yozagoknak mestere es ky
 menween az pwztabol, foka kezdeeg kőwethny lelky tanwfagh-
 20 nak ees ydwesleghnek okaerth, es fokak el haggyaak vala ez
 vylagot es ew tanoythwany leeznek vala. Mykoron el hyrhetet
 vona az ew zenthfeeges eelete, hallaak megh egy Calastrombely
 atyaak, kyknek ew feyedelmek ymaran kywe mvl vala, es ye-
 weenek hozyaa eegyetembe es valaztaak feyedelmee, ky yolle-
 25 het ellent tARTH vala benne mondwan zerelmes atyanrfyay,
 twggyatok hogy nem ffeer egbe az en erkeczem az ty zokaf-
 tokkal. Azert legyen bekefeegtek benne. De mykoron meg gez-
 tetet vona eel vala az kalastromba az ew yambor zokafa zerent
 es fenkyt nem hagy vala feflet elkechben eelny. Azth lathwan
 30 az fraterek hogy nem yarhatnak az ew gonoz zokafok zerent
 meg banaat hogy feyedelméwl vetteek vona magoknak es gon-
 dolaak hogy megh eetethneek ewtet. Mykoron tanachot tartot-
 tanak vona, adanak meere'ghel egyeleytet ytalth ew neky. Es
 245 mykoron az ywegh pohaar borth eleyben vytteek vona || Mynt
 35 ollyan feyedelemnek, hogy az zerzethnek moggya zerent megh
 aldanaa, zent Benedek kezee ffeel emelween zent kerezthnek ye-
 geet vetee ew reea, Es az edeegy kyben az vezedelmes halal
 el enyeztethween az zent kerezthnek veteefere ottan yzen keed

tőreek. Ottan meg ertee az iftenes ember, hogy halalos ytal volt ewbenne. Es ottan ffel kelween monda. Meg bochassa tynektek wr Isten atyamffyay. Myre akarattatok cellyen dolgot tenny en rayttam. Nem de nem mondam ee tynektek hogy nem alkhathnaank meg eggywt, eelween. Mennyetek el es az ty zo-⁵ kaftok zerent kereffetek tymagatoknak feyedelmet es lelky atyaat, Mert en nem lezek ymaran ty atyafok soha. Ottan esmeg annak elette lakozot pwztaban mene es mykeppen zokta vala, lakoztaath wr Istennek zent zemey elöt magaban teree.

Mykoron azon pwztaban lakozwan fok lelky yozagoknak¹⁰ tekeelleteffeeghewel wr iftennek zent malazttya myat bel telth vona es meg bewefedet vona. Es az ew yo hyre newe, ky hyrhetet vona. Es fok tanoythwany lettenek, wr iftennek seghedfeeghewel, tyzen keth Calastromokat rakattata, kykben myndenykben tyzen ket zam, baratokat zerze wr iftennek dycheeretyre¹⁵ Es ew magawal chak kewefeth tarta meg, kyket teb es nagyob teekelleteffegre akara ffel magasztathny lelky yozagokban. Wgy anneera hogy meeg az romay dwfok ees ewneky horgyaak vala ffyokat yo erköchre tanoytany kyk közzöl valazta nala tartany, hogy | Ewneky zolgalnanak. Mawrosth es placidossth Maurof²⁰ myert hogy yo certef elköczew vala, kówety vala az ew meeftereet mynden tekeelleteffeegben, placidos keedeeg meeg kyfided, germek ydöt tarth vala. Vala kedeeg azon ydöben ottan közel valo Calastromban ky nem alhat az karban Isteny dycheerethnek ydeyn. De mynt az fraterrek ymachagra attaak vona ennen²⁵ magokat, ottan ky meegyen vala az egyhazbol es kywl bwdofyk vala, mykoron fok yteefnek wtanna magaat meg yobboytotta vona, vyweek zent Benedeknek, kyt nagy ereffen meg fedde es az Calastromba kylde. De mykoron harmad wtan meg azonkeppen cheleködneek, esmeg meg yzeneek zent Benedeknek.³⁰ Ottan monda: ym ennen magam oda meegeek es meg feddem ewtet. Mykoron oda ment vona az veternyeet el veghezwen zokafok zerent ky mynd ymachagra tewe ennen magaat, meg tekeentee zent benedek az frater, ky meg nem maradhat vala az ymachagnak helyeen, haat egy kyf fekete germek kapaya³⁵ allanaal foghwa ky kezdee vonny. Monda zent Benedek az ott valo feyedelemnek, kynek pompeyanos vala Es frater Maurofnak. Nem de nem lattyatok eé, kychoda az ky ez frater kywe

vonzya. Mondanak. Nem. Monda zent Benedek ymatkozywnk
 hogy ty ees lathhaffatok meg, ky wtan meegyen ez ky fwto
 frater. Mykoron ket egheez napon ymatkoztak vona frater Mau-
 rof erdemlee megh, De az feyedelem pompeyanos nem lathataa
 246 meg. Mafod napon az ymachagnak wtanna, meene || Ky, es talalaa
 kywl bwdofwan az fraterth Ottan ffel fogataa es egy marok
 vezettewel meg verôghetee. Es az naptwl femy kyzlelety nem az
 feketee germek myat. De mynden teekelleteffeggel meg marad
 vala az ymachagnak helyeen. Es femy hatalmaffagot nem tehet
 10 vala raytta ymaran pokolbely erdeg, mynt ha ew vereteth vona
 meg az Isten embereetwl

Annak wtanna egy napynapon tôrteeneek hogy az kyfided
 placidos frater mene vyz hozny, mykoron meg mereytenee az
 edeent le hayolwan ennen maga ees nyakra efeek az vyzben,
 15 es ottan el ragadaa az vyznek febefseeghe. Es mykoron vona
 wgy mynt egy lewefucere az zaraztwl zent benedek ennen ha-
 zool az ennen cellayaban ymathkozwan, ottan meg yfmeree zent
 lelek myat az dolgot es nagy kyaytassal kezdee hywny frater
 Maurofth, mondwan hamar sieff frater Maure, mert az germek
 20 az vyzben efett Oh meely nagy chodalatos dolog kyt soha zent
 peter apostolnak senky nem hallot. Ottan frater Mauros ott leen
 es aldomaftth keerween, az ew zerelmes mestereenek paranchol-
 lattyara. el fwtameek es az germeket ki vona az vyzbôl ha-
 yanaal foghwa, femyt yngen sem gondolwan ha felden awagy
 25 vyzen yaarth vona. Mykoron kedeeg az zarazra ywtoth vona,
 magaban terween hata meghe tekeente es meg yfmeree az dol-
 got, hogy az vyzen yaart vona es el chodalkodeek raytta. Azt
 halwan zent benedek, nem velee azt az ew erdemeetwl leuny
 De azon fraternek hamar valo enghedelmeffeenek velee leuny,
 30 hogy myert az lambor frater Mauros ottan enghedelmes volt
 vona, az ew parancholattya, az germek kedeeg nylwan meg
 vallaa, mykoron ky vonyattatom vala az vyzbôl felettem | Latom
 vala az eu lelky atyamnak palastyaat, kyn nylwan ertetyk hog
 az ew zent erdemeenek myatta lett vona az ollyan yeles dologh.
 35 Az teb dolgay es choda teetely kôzôt emlekôzzywnk meg az ew
 zent hwgarol ees. Dychôseghes zyz zenth Scolastica azzon, hal-
 wan az ew attyaffyanak es wranak yo hyreët neweet es iften-
 ben valo zent celeteet, meneel vala hozyaa eztendônkeed lelky

nemes vygaztalaſnak es tanwfaghnak okaert, kyhez kywe yew
 vala hozaa ernehany fraterrel tanol az kalaſtromtwl es ott zool
 bezeel vala ew velee, Idweſſeegról, wr Iſtenrewl es az mennyey
 dychôſeegról es annak wtanna el tawozwan egy maſtwl bočzw
 veetellel, ky mynd nagy iſteny eremel kalaſtromaban megyen ⁵
 vala. Terteeneek egy ydôben hogy mynd az egheez napot iſteny
 es ydweſſeeges nyayas bezedben mwlattak vona el: es eſthwe
 leeween wgyan azon zallaſon veenek eetelth ytalh. Es myko-
 ron keefew eſthwe ylceenek az aztal feleth, monda az zent
 azzonyallat ew attyaſſyanak. Keerlek teghed ne haggy el en- ¹⁰
 ghemet az eethzaka magamnak, De zollywnk bezeellywnk vala
 az mennyey dychôſeegról, felele ottan ew neky mondwan. Myt
 zolaz zerelmes hwgom, twdod ee hogy nem yllik ennekem ſem
 vala meely fraternek cella kywl halny, azért nem tehetem kee-
 relmeſedet. Azth halwan az zent azzon ottan azon aztalnaal ew ¹⁵
 kezeyt egybe kweholwan az aztalra haytaa feyeet es ymachagot
 teen az myndenható wr iſtenhez es meg haytaa, mykoron ſfel
 emelte vona ew feyeet, yollehet annak elette nap zeep tyzta
 ydew vala, De ottan oly vyllamaſok meeny dôrgheefek es zapor
 eſſek tamadanak hogy ſem chak az iſten || Zolgay haza me- ²⁴⁷
 hetnek vala De meeg chak az aytoon ſem leepheteenek kyve
 azth tewee akkoron az eedes keeny hwllataſnak hatalma es az
 zent ymachagnak erey, hogy mynd az hatalmas wr Iſtent meg
 enghetztelee mynd az termezetet el valtoztataa: Mykoron zent azth
 nyhwan meg ertette vona kezde nagy banattal bozzonkodny, ²⁵
 mondwan Az mynddenható wr iſten meg bochaffa teeneked yo
 ez teetemenyedet, my okaert teed ezth? Monda ewneky yme
 teeghed keerelek es nem erdemleem hogy meg halgaſl wr iſtent
 keereem es meg halgata enghemet. Azert ha az kalaſtromba akarz
 menny, meeny el ymaran, es hagy el enghemet, Azert nem kewe ³⁰
 keetelem eggywt maradanak es mynd azon eeyel nagy eedes be-
 zeelleſben maradanak meg egmaſſal. Maſod napon ky mynd Bolezw
 veeween hazokhoz tereenek. Mykoron harmad napra ywtottanak
 vona es zent Benedek cellayaban ymatkozneek ſfel emelween ew
 zemeyt az menyorzagra, lataa az ew hwganak zent ſcolaf- ³⁵
 tica azonnak lelkeet mynt egy zeep galambot az eghen ſfel
 menny wr Iſtennek zent orzagara. Ottan nagy eremmel halaat
 adwan az wr Iſtennek, meg yelentee az attyaknak hogy kywe
 mwlt vona ez vylagbol. Ottan ertette kylde es az zerelmes hw-

ganak dychewfeges vytezkedew testeet azon koporsóban teete-
tee, kyt ennenmaganak zereztetet vala, hogy kyknek egy ifteny
zerelmes akarattyok vala mygh eeleenek Azonkeppen holtok
wtan ees mynd testeet mynd lelekkel el valnanak egymastwl.

5 Nem fok ydew el mwlwan annak wtanna, Egy kalaström-
bol zoktak vala ew hozyaa yewny egy apathwr eg Seruandos
new fraterrel, ky chak ffl pap vala meeghen, hog egy | Maf-
twl lelky Idwessleges nayaffagot venneenek, myeert lelky
eedessfeeggel mennyey bõlchessfeeggel es zent leleknek malazt-
10 tyawal tellyefek valanak, az wr iftennek zent orzaganak dy-
chewfegheerõl nagy edessfeeggel bezeelhethnek vala, mert kyt
foghatando keppen nem lathatnak vala awagy lelky fohazko-
dassal es edessfeeggel kostolhatnaak. Mykoron egy napy napon
ymaran esthwe lett vona egy nemynemew toronnak felfew ree-
15 zeben meene ffl zent benedek Az alffo rezeeben kedeeg Ser-
uandos dyaconus ffl pap nywgoweeek el. Mykoron az fraternek
mynd el nywgottanak vona, zent Benedek kedeeg ymathkozneek
es kywe neezne azon toronnak ablakan, es a' myndenhato wr
istent kenyerghethnee, yme azonkezben az eeyely chendessfeegh-
20 nek ydeyn el tekente es lata nagy fenessfeegget le zalwan ky
mynd az egheez eey feteetffegget meg vylagofoytaa, mynt ha
nappal vona. Es mykoron azon chodalkozneek, lata nagy choda
dolgot az nagy fenessfeegben, kyt annak wtanna meg bezeelle
az fraternek elõt. Wgy lattatyk vala ew zemey elõt, mynt ha
25 egy nap feenben mynd ez zeles vylagh eleybe hozatot vona es
mynd ez egheez vylagot meg latta vona. Es ez aldót ember
mykoron ez latafban el amelkodot vona, Lataa azon fenessfeegben
kapwan bely German pfspeknek lelkeet fok zamlatan zenth
Angyaloktwl menyorzagra vitethny. Ottan azert ez choda lataf-
30 nak akara byzon tanoot kerefny: nagy ffl zolwan kezdee ky-
248 aytany Seruandos Dyaconosth, ky azon toronnak alffo || Reze-
ben Nywgozyk vala: mykoron ffl menth vona hozyaa ew ees
meg lataa egy kewef reezeet az na^g fenessfeeghnek, mert ymaran
ffl ment vala az nagyob reeze. Mykoron azon chodalkozneek
35 zent Benedek kezdettwl foghwa mynd veeghyg vota keppen meg
bezeellee ewneky az nagy choda dolgot Ottan azert zent Be-
nedek azon horaban el kylde, hogy meg twdnaak mynt vona
dolga az kapwan bely pfspeknek, kynek ew lelkeet mennyor-

zagra lataa menny. Mikoron az kôwet oda meent vona, lataa haat kywe mwlt ez vylagbol. Azt ees meg twdaak hogy azon horaban mwlt vona kywe, mykoron zent Benedek meg ysmeree menyorzagra ffl menny Mynd ez eellyen Isteny zerelmes embernek fok zamtalan chodaltatos dolgayt fenky be nem foghattya⁵ es meg sem yrhattya. Mynemew kedeeg nagy meelfeeges belchefeeg volt ewbenne mynden meg ysmertiety az ew regulassaganak nemes voltabol, es statutom zerzeefenek mesterffeges zerzeefebôl

Azon eztendôben azert mykoron ky mwleek ez vylagbol¹⁰ fok tanoythwanyak meg yelentee ew ky mwlasanak napyaat. Hatod nappal azert ew halalanak elette megh afataa az seerth, Es ottan ereeff few faydalom efeek ew reea. Hatod napon vytetee magaat az oratoriomban, es mykoron wrwnk Iesusnak zent testet zent veereet hozyaa vette vona, kerwle allanak az ew¹⁵ eedes zerelmes tanoythwany, ky kezeeyt labayt, ky edes zemeyt, zayaat orezayaat appolgattyak vala nagy fyrassal Es azonkeppen az edes ymachagnak kôzôtte el bochataa az ew edes lelkeet | Azon horaban Mynd tawol valook mynd kôzel valok fok tanoythwany almokban meg lataak ez zent embernek kywe mv-²⁰ lassaat. Azonkeppen lattyak vala. Haat az ew cellayatwl foghwa mynd az menyorzagyk nagy zeep wth vagyon, kyth kylemb kylemb zeepfeeghel be vontanak vala, es nagy feness lampafok valanak mynden felôl kewrwle, es ygenesfen nap kelettire vala ffl emelkôdwen, kynek felette aal vala egy tyztelendew fyr-²⁵ ffywy zemeely, zeep feeyeer ôtôzetben, es monda azoknak kyt ez choda dolgot lattyak vala, twggyatok ee kyee ez wth, kyreea felelween hogy nem twduak. monda. Ez az zeep wth, kyn ez may napon az tyztendô istennek embere Benedek menyeknek zent orzagara meegyen. Ottan azert meg ysmereek³⁰ hogy zenth Benedek ky mwlt vona ez vylagbol. Es temetteteek el kereztlô zent Ianosnak egyhazaban nagy tyzteffeeggel, hol ott naponkeed fok chodakat teezen wr isten az ew zent erdedemef voltaert. De meeg az pwztaban lakozoo wdwban ees chodaak leeznek. hol annak elette penitenciat tartta. ha kynek³⁵ erdeme es hyty azt erdemly ew Idwessfeekre, es byneknek bochanattyokra, kyt mynekwnk aggyon atya fyw zent lelek. Dychôfeges zent haromsaag erekkwl erekkee Amen.

Azzonywnk zyz Marianak foganattyanak
Inneperól || Epistola.

Ez may zent epistolakat yrtta meg zent Ifayas proffeta ez elfőőth kenywenek tyzen eeggyed reezeben, az wtanna valot 5 heted reezeben, kyknek betewzerent valo magyarffagy ezenkeppen vannak.

AZth mongya az menybely wr isten. Vezzew tamad yeffeenek gyökereeből es vyragh yew ffel ew gyökereeből es zaal ew reea wrnak zent lelke, belcheffeehnek es ertelemnek lelke, tanachnak es 10 ereffeghnek lelke, twdomannak es kegyeffeegnek lelke es bel tely ewtet isteny feelelemnek zent lelke. Nem yteel zem latath zerent Sem fedd valakyt fyleknek hallafa zerent. De yteel ygaffagban zeghenyeket, es fedd kémeenfeghben ez feldy eggyegyewkeert. Es megh very ez feldet ew zayanak vezzeywel Es ew ayaky- 15 nak lelkeewel meg őly az kegyetlent. Es lee az ygaffaag ew echanak zoroityoya es az hyth ew aģekanak őwedzety.

Epistola

AZ ydőkben zola wr isten akaz kyrálnak | Mondwan. Keer' teeneked chodaat wr Istentewl awaģ pokolnak fenekeere 20 Awagy menynek magaffagara. Es monda akaz kyrál. Nem kerek es nem kefeertem az en wramat istenemet Es azt halwan monda zent Ifayas proffeta Halgaffatok azert Danidnak haza. Nem de nem kyfded dolog ee. tynektek embereknek bozzwffagofoknak leennetek mert bozzwffagofok vattok az en istenem ees? An- 25 nak okaert ym choda yegyēt aad tynektek emmenmaga az menybely wr isten. Mert yme zyz meheeben fogad es fyat zywl es hywattatyk ew nowe emanwelnek. Vayat es meezet eeyk hogy twggyon gonozt el tawoztathny es yooth valaztany.

Ewangelium.

30 Ez may zenth Ewangeliomoth yrtta meg Bodogffagos zenth Lucaez ewangelista kenyweenek elffew reezeben kynek betew zerent valo magyarffaga ezen keppen vagon. ||

250 AZ ydőben kyldeteek el Gabriel archangyal istentewl galyleanak varafaban kynek nowe nazaret ffrffynak yegzet zyz-

hez kynek Ioseff vala newe dauidnak hazabol Es az zyznek
 newe Maria. Es be menwen az angyal ew hozyaa monda.
 Idwez leegy malasztal tellyes. wr vagyon te veled, te vagy aldót
 azzonyallatoknak kezette: ky mykoron azth hallotta vona, meg-
 haborodeek az ew bezeeden es gondollya vala mynemew vona ⁵
 ez kezenet. Es monda az angyal ewneky Ne feel maria merth
 malasztot leltel wr istenneel yme fogatz te meehedben, es fflyat
 zylz' es hyvod ew neweet Iesufnak Ez nagy leezen es az men-
 nyey felleeghnek fflyanak hywattatyk, es aggya ewneky az wr
 isten, ew dauid attyanak zekyt, es wralkodyk Iacobnak haza- ¹⁰
 ban mynd erekkee es az ew orzaganak veeghe nem leezen.
 Monda ottan maria az angyalnak Mykeppen leezen ez, mert en
 fflyrfflywt nem ysmerök. Es felelween az angyal monda ewneky,
 az zent lelek hozyaad yew es az felleeghnek yozagos erey
 meg arnyekoz teghedet. Annakokaert ees az zentfleeeg ky te tew- ¹⁵
 led zyletyk, hywattatik istennek fflyanak. Es yme Ersebeth az
 te rokonfagod ew ees magzatot fogadot ew meheeben ew veef-
 feegheeben. Es ez honap ymaran hatod ewneky, ky hywattatyk
 magnal kyl, mert semy dolog nynchen lehetetlen wr istenneel.
 Es monda maria yme wrnak zolgalo leanya: legyen ennekem ²⁰
 az the bezeedet zerent.

Ez az dychewseges zent Nap kyt wr isten, proffeta mon-
 dasa zerent kywalt keppen teremte ez vylagon az teb napok
 kôzôt. Annak okaert mynddennek nağ lelky eremmel es zerel-
 mes ayo'tatoflagal kel ylleny es tyztelny. Mert ez may napon ²⁵
 vonyaa le ew zent meheben az zepletelen yz maria atya myn-
 denhato wr Istennek zenth fflyaat, az edes Iesust. Ez may napon
 meez illatok mwtataanak az kemeen eghek, mert atya wr Istén
 le vethween ew hozyank valo nagy kemeenfeges haraghyaat,
 yrgalmaflagot hymte ez zegen vylagra. Ez may napon eggye- ³⁰
 sewlteteek egybe az ky yelenthethlen Isteny termeezet em-
 bery termezettel az edes zyznek zepletelen meheben. Ez may
 napon az zent Dauid kyralnak nemzeteeböl tamadot zeep yz
 valasztateek bogy Istennek zent annya lennee Es menynek fel-
 det aldót kyralne azzonya || Ky my ertewnk zenetlen efedezyk ²⁵¹
 dychôseges zent baromfaag wr Istennek elette Annak okart nem
 ylyk mynekewnk ees enny fok zamlalbatatlan yozagokrol el fe-
 lethkôznewnk es halalatlanoknak lennewnk. Mert ew myatta

celhetw̃nk bekewel ez vylagon ew myatta tchetw̃nk yoot ew atala eerdemhetw̃nk malasztot ew myatta mehetewnk my halalwnknak ydeyn az erek dychõfeghnek orzagara ees.

Myndennek clette azert kel mynekw̃nk mynden ayo'tatos
 5 zerelmeflegel gondolny, mynemew nagy meltofagos leen ez may zent kõzõnet, Azzonywnk zyz mariahoz, yelessen ez harom dolgokbol Elezer Isten felõl, mert mykora meg gondolta vona wr Isten az ew teremtet allatyt el vezny erekke es mynd ez egheez embery nemet el karhozny, meg kenyerw̃le raytta, es
 10 yrgalmaffagra remw̃lween gondolaa, hogy meg zabadoytanaa erdegnek keenos kõteleebõl, es nagy haragbol kywel el vetette vala ew zyneenek elõle Adamnak es ewanak byneyeert mynd ez vylagot, kyre femy wtat nem leele eegyebet zent Bernaldnak mondafa zerent, hanem hogy ennen maga el yewne es ez
 15 gyarlófagos halando bynes testhnek termeezetyt fel vennee, myert az ew fellseeges ifteny termeezetyben zenwedeeffre melto es alkolmas nem vona. Annak okaert zylethny akara zepletelen zyztw̃l, bynes embernek magabol, hogy mynden byneket melto lenne meg bochatany. Ez eellyen nagy ifteny dolgot tanachot
 20 es zerzeest akaraa tanacholny es kõzleny atya mynden wr iftennek bõlchelleege ew zent angyalawal es Adamnak zepletelen magzattyawal az edes zyzseeges zyz mariawal, hogy be telneek az ew edes zenth bezeede kyt reeghen zent Ifayaf proffetanak zaya atal meg hyrdetet vala ez vylagra mondwan, az en gye
 25 nyerw̃seeghym embereknek ew ffaywal vannak, kyn erethnek Iesus es maria Annak wtanna mynden | Ifteny zent malasztban eelew hywek kyk meltan mondatthnak Ifteny ygassaaag zerent valo teremtet embernek ffay, kyk az erek dychewsegre kezdettewl foghwa valasztatosok az wr iftentw̃l De myert meeg az
 30 yol eelew neepék ees nem mehetnek vala iftennek zent orzagara, azt banaa meg az edes Iesus azt bozzwlaa meg hogy az ew zeretõy az ew hywey es taghyay ew vele lehethnek vala. nem vygadhatnak vala: Kezereytetek hogy ennen magaat meg alaznaa ew eerettek, testet vennee es halando lenne
 35 latando lenne es az ew zent halalának myatta az erek dychewseegnek wtaat kyt ember el teewetztet vala meg kerefnee es ember ffaynak megh zerzenee. Ez eellyen nagy zeretethnek gheryedetes zabadffagarol yrwan zent pal apostol Effesombelieknek yrth lewelecnak masod rezeeben wgy mond

Az myndenhato wr iften ky nagy kazdag ew veeghetetlen yrgalmaſſaga zerent, az ew mondhatathlan nagy zent zeretetybõl kywel mynketh zerete mykoron meg holtwnk vona bynbe, meg eelezte mynket az ew zent ffyaban wr Ieſufban criſtufban hogy ymaran myndden eeletwnk es mynden nyayaſſagwnk mennyekbe 5 legyen es ne ez felden, oda ygéközywnk oda vagoogywnk, mert ymaran nynchen ez vylagon meg maradaſwnk, kyrõl wgy mond zenth Agoſton doctor atyank: Embery allathnak ew teremteſenek oka es veegezety az erek bodogſſagnak dychõſeghe, az okaert teremtet, az vegre teremtet, wgy mynth ennen magatwl 10 az wr iften. Mynd ez eellyen dolgokbol, hogy az ew zent teremteethy el ne vezneenek kezereyteteek ez may napon Azzonywnk zyz mariahoz ew zent angyalaa kyldene, Es meg yzenny Adamnak leanyanak, merth el yettenek az ydõk mykoron es mykeppen Iſten ez vylagot meg valtanaa || Es pokolbely erdeghnek byrodal- 25 mabol ky zabadoytanaa, es ezen embery gyarlo termeezethnek bynes teſthnek zemeelyeben ewtet az ew wraſagabol le eytenee es mynden hatalmaat meg tõrnee, mykeppen az reghy proffetaak yewendew keppen meg proffetaltaak vala.

Imaran laſſok meg mykeppen yewe Iſtennek zent angyala 20 azzonywnk zyz mariahoz Rywydeden mykeppen zent doctorok zolnak rola Ez eellyen Iſteny dolgokat wgy mynth az zent proffetaknak kenywõkben vagon meg yrwan. Azzonywnk zyz maria gyakortaa olwaſta vala, annak okaerth yol hyzy vala es varya vala nagy edes ayoytatõſſaggal es kewannya vala tellyes zywel 25 lelekkal hogy ha az ydõt eerhethnee hog mywel eremeſth akarna zolgalny az zepletelen zyznek myndden zykſegheben. De azth nem twggya vala mymodon lenne, mert ſem yraſban nem olwaſta vala, ſem zent angyaltwl nem ertette vala mykeppen lehetne hogy termeezethnek felette Iſten emberree lenne, es zyz zylethnee, ennen 30 magarol kedeeg ſemyt yngen ſem veel vala hogy ew lenne az Iſtennek valasztot annya, hanem chak hogy annak alazatos zolgalo leanya lehetne, es lathatna teſty zemeywel az edes mennyey magzatot.

Mykoron azert ez may napra ywtot vona es ez eellyen ifteny 35 zollogrol gondolkodneek, Az wr iftennek zent angyala kywel gyakortaa bezeel vala nagyob ſeneſſeeggel es retteneteſſeggel neky yeleneek es mykeppen el vala valazthwan zent haromſaag wr iften tanachabol az kõwethſeeget azonkeppen ky yelentee mondwan. Id.

wez leegy malaztwal tellyes wr vagyon te veled. Azth halwan az
 eedes maria meg rettene mynd az zent angyalnak latafan, mynd
 az ifteny Idwezlethnek nagy votan. Annak wtanna mykeppen
 egymaffal bezeellettek nylwan meg vagon yrwan az zent ewan-
 5 geliomnak rezeben | Ez zent Idwezlethnek meltofagarol kerdees
 tamad zent doctorok kôzôt, hogy ha myndden Idwezlethneel
 meltob legyen ee. Nekyk azt mongyaak hogy nynczen meltob
 Idwezlet, mynt Idwezeytenknek Idwezlety, zent Ianos yrta meg,
 mykoron ffel tamadot vona wr Iesus halottaybol mondwan: pax
 10 vobis, bekefeeg hozyatok, mert ez Idwezlet zent Agoston doctor
 atyanknak monda, nynchen nagyob kezenfeeges yo embery
 nemnek Idweffegeere mynt az zent kekefeeg kyt wr Iesus zerze
 Isten kôzôt es embernek ffyay kôzôt kyrôl teb magyarazaath
 tettewnk hosweet nap wtan valo vasaarnap kereztyyen zent doc-
 15 torok kedeeg kyk ez may zent ewangelimot magyarazyaak fok
 okokkal byzonyoyttyaak, hogy mywel enneel meltob es nagyob
 kôzôniet es Idwezlet nynchen, kywel wr iftennek akarattyabol az
 zent Angyal Idwezlee ez may napon Azzonywnk zyz mariat. Elfew
 ok. meltofagos hatalmassag, mert elezer zerezteetek es yzente-
 20 teek el az egheez zent haromfagnak tytkos tanachabol zent
 angyaltwl. Mafod ok az zolgalathnak meltofagos volta mert femy
 teremtet allatot nem valaztanak reea, hanem az mennyey fel-
 ffew kar hely zent angyalth. Harmad ok az Idwezlet zemeelnek
 nagffaga ky leen az edes zyz maria Negyed ok az Idwezleth-
 25 nek chodalatof volta, kyben elezer ky yelentetyk az zepletelen
 zyznek artatlan volta; mykoron azt mondaa Idwez legy; mert
 az yghe aue ideft sine ve dicitur yaynaal kyl valonak monda-
 tyk, mert fordoythwan az elfew ewa anyanknak neweet, ky
 yaynak Es keferwfeghnek annyanak magaraztatyk, Azzonywnk
 30 zyz maria kedeeg Ifteny malazthnak es aldomasnak zent annya-
 nak hywattatyk Mert a' meely athkot be hoza ez vylagra azt
 253 az zyz maria kywe rekeztee es aldomaft hoza helyette. || Annak
 okaert mondaa Mafodzor malazttal tellyes, kyn az ertetyk hogy
 soha az edes zyz maria bynbe es bynes nem volt. De koron-
 35 keed wr iftennek elette kellemetes volt es malaztos. Harmad-
 zor, ky yelentetyk az ew meeg ez vylagon valo nagy dyche-
 feges volta, mykoron azt erdemlee hogy Iftennek ffyanak zent
 annya lenne, hol ott azt mondaa az zent angyal wr vagyon te

veled. zent agofton doctor atyank hozyaa teezy, mynd elmeedben lelkedben es mehedben. Negyedzer ky yelentytyk az ew kywalthkeppen tyztôletes volta, mondwan: aldót vagy te azzonyallatoknak kôzette, ennen vett fundamentom zerent newezetet maganak, hogy mynden hyw kereztyyenek bodog azzonnak 5 newezyk es hywyaak. Ewtôd oka es meltofaga az zent Idwezlethnek mert mynden rendbely kôzônethnek zeer tartafa ew benne leelettetyk Akar ember dycheerye az mennyeyeket akar ez vylaghyakat, annak okaert mynden felôl meltofflagofnak yteeltetyk

Pelda. Ez zent Idwezlethnek Idweffeeges yozagarol eellyen 10 peldaat yr zent Anselmus doctor. Vala egy ydôben egy ember, ky azzonywnk yz marianak zeretetyeert mynden napon chak Aue mariat olwal vala Terteeneek zarandokfaagh yarny menny, mykoron egy vadon erdôre kewlt vona fogaak meg ewtet az tolwayok gondolwan hogy peenz vona hala, meg ôleek ewteth 15 es temeteek el az wthfelôn es az zarandok yftapoth yteek le feyee fôlôth emlekôzettre idôyartaba az azyw eſtap azzonywnk marianak erdeme myat meg fogoneek es nağ zeep leſten ffa leen ew benne, mykoron azon el mennee egy pyſpek, tekeente ffeel az fara es lataa haat az fanak lewelen | Mynd aue maria 20 vagyon meg yrwan, el chodalkozwan raytta kerdee meg azon lakozoo neepeket, my dolog vona, Es meg yelenteek ewneky az dolgot. Azth halwan el amelkodanak raytta es ottan az lambor pyſpek meg afataa az ſeerth es yme nagy chodanak chodaya tellyeffeeggel eppen talalaak az zarandeknak teſteeth 25 fekwny az koporſſoban, es az nagy faanak gyekere haat zayaban vagyon, kynek leweleen az Aue maria vala meg yrwa Ottan meg yſmereek ſſtennek malazttyabol, hogy az ember ew eelteben gyakortaa olwalſtha az Aue mariath. Es dycheereek az wr iſtent es azzonywnk mariat, ez choda dologh lathwan, Es 30 annak wtanna az zeghen hyw kereztyyenek gyakorta mennek vala azon herre es azzonywnk marianak erdemeert fok yrgalmat tezen vala wr iſten az zegen neepnek zykeeghe zerent Mynd ez eellyen dolgokbol yſmertetyk meg meel meltofagos legyen ez zenth ydwezleth, wr iſtennek es azzonywnk yz ma-35 rianak meel kellemetes, zegen bynes Adamffyaynak meely ydweſſeeges, kyt mynekwnk ees nyeryen az edes yz any a maria.

Towabbaa valo tanwfaghnak okaert laffok meg mynemew zenthfeeges eelethben eelth ez vylagon az edes Istennek zent annya mynek elette atya wr iftennek zent ffaat ew zepletelen meheben fogadnaa. De hogy nywabban ezewnke vehesek,
 5 Doctoroknak mondafok zerent tyzen keth regulaat talalhatwnk annak yfmeretyre kykben myndden zenthfeeges eeleteet meg yfmerhettyek, kyknek harmaath fundamentom zerent talallyok meg az zoltaar kenynek xxxiii. reezeben, harmaat aranzayw
 254 zent || Ianofnak mondafy kôzôt magyarazwan az zent ewange-
 10 iomot Harmaath zent Bernald doctornak mondafy kôzôt es wtolfo harmaat, zent Gerger es Rikhardos doctoroknak mondafy kôzôt. Mondam hogy az elfew harom regulat, kyket azzonywnk zyz meg tarta mynd ew kyfded yffywfagatwl foghwa az zoltaar kenynek az felewl meg mondott helyeen hol oth zent Da-
 15 uid emlekôzween az mennyey zent eeletrôl zent lelek myat wgy mond ky vagyon oly ember ky eeleteth kywan es zereth yo napokat lathny. Az wtan ennen maga reea feyezy es wgy mond Teryen el az gonoffagrol es teegyen yooth kereffen be-keffeeghet es abban eellyen Az ygaz zenthfeegnek azert elfew
 20 regulaya hogy ember teryen el az gonoffagrol az az myndden bynth meg wtallyon es ellene allyon myre mert myndden gonoz vëetek ellenkôdyk az yo eelethnek es az menyey bodogfagnak. Mert wgy vagyon meg yrwan zent Ianos latafarol valo kenyben Semy fertelmes be nem meegyen az wr Istennek zent
 25 orzagaban. Ez elfew regulaat nagy tekeelleteffeggel meg tartaa az edes zepletelen zyz maria ky soha nem vethkôzôt sem halalof keppen sem bochanando keppen, mykenth zent doctorok vallyaak, mert mynek okaerth meg ew foganattyatwl foghwa telles volt Istennek malazttywaw; semy bynnek helye ew benne
 30 nem volth.

Mafod regula mondatyk lenny mwkalkodafnak neheffegeben, mert w'g zent dauid pptha: Es teegy yot: kyrôl wgy mond zent Gerger doctor: kewes yo embernek chak gonozth nem tenny, De annék felette yoban foglallya ennen magaat, Ez ma-
 35 fod regulat ees meg tartaa nagy zorgalmatoffaggal, mert mynd ew tellyes eeleteet ez vylagon reendelee eeyel es nappal yozagos nywelkôdetekben, azert soha ewtet senky nem latta resthfeegben es twnyaffagban hewolkodny, De neha kezy mwkaban

foglalta ennen magaat | Neha ymathkozot, Neha zent Irafth olwafoth, Neha Isteny es mennyey zent gondolatokban foglalta ennen magaat. Neha halaa adafban es kenyergefben, es egy horaat sem hagyot el mwlny yozagnaal kyl. Ezenkeppen myndennek yo pelda volt ez vylagon, mynt kellyen eelny Idwefseeg⁵ zerent.

Harmad regula mondatyk laborwlagban valo bekefeeg tartaaff. Azert monggya zent David proffeta. kereff bekefeeghet: mynemew kedeeg hazna legyen zent Iacob apostol ky yelenty leweleenek elfew rezeeben, mert az bekefeegnek tekeelletes¹⁰ dolga vagyon, zent Gerger meg wgy mond. Az zenteknek es yo eeletw nepeknek ez vylagon valo Iambor eetek nyomorwlagóknak zenwedeeseeben ysmertetyk meg Wrwnk Iesus xpufnak mondafa zerent Bekefeeg zenwefben tarttyatok az ty lelketeketh. Ez nemes yozagnak ees regulayaat nagy egheez-¹⁵ zen meg tartotta az eedes zyz maria. Mert az ew bekefeeg zenwedeeseet semy gonoffaag meg nem gyezhette. Wgy olwafatyk ew rola, hogy yollehet nağ bozzwffagot zenwedet legyen az bynefektwl es az gonoz Sydoktwl ew edes zent fflyanak keen zenwedefekoron De mynd anne nyomorwlagnak ydeyn sem fe-²⁰ lelth chak egy bozzw bezedet ees erette, ky zenwedhet ennel nagyobat ez vylagon? soha senky. foghya ky foghattya, hakynek a' Iesus maria keel tanwllya es tarcha meg ez regulat. Ymaran yarwlwan az maaf rendben valo harom regulanak zenthseeges tanwlagara: wgy mond aranyzayw zent Ianof magya-²⁵ razwan zent Mathe ewangelistanak ewangeliomat. Harom kywalt keppen valo dolgok vannak kyk ezen vylagon, kyk az mennyeknek orzagara meltowaa teeznek es meg zentelnek emberth. Elfew eroff testy lelky tyztafaagh, Masod yozagos mywelkôdethnek bewseeges volta, Es az yo teetemeenben zenth lelek malaztyanak³⁰ yelen vota, || Zertartaaf zerent. Negyed zenthseghnek regulaya²⁵⁵ meg tekeellettetyk zywnek es gondolathnak tyztta kewanlagaban, hogy embernek ew zywe es elmeeye semy ez vylaghyakath, semy testyeketh semy el mwlandokath ne kywanyon, kyben az ew tyztha lelky zerelme meg ferteztseegh, kyról zent Isa-³⁵ yas proffeta wgy mond wr Istennek zawaat zolwan, kenywenek elfew rezeeben. Mofoggyatok meg legyetek tyztaak, hanyatok el myndden gonoz gondolatot en zemeymnek elôle. Meg wgy

mond wrwnk Iesus az zent ewangeliomba, zent Mathe yrtta meg kenywenek ewtód rezeeben. Bodogok az tyztta zyűek mert ewk megh lattyaak wr istent zynról zynre. oh meel' nagy meltosaag ez ha ember ezeeben, meel' kynnyen meg yfmerhety mynden ember

5 ewbenne ha ydwesseeghnek helyeen vagon awag' nynchen. Wgy mond rola bodogsfagos zent Agoston doctor atyank. Mynden ember ollyan Istennek elette, mynemew zeretet vagon ew benne. Ha feldet zeret, haat feld, ha a menyorzagot zerety haat menyorzagh, ha Istenth zerety ha isten kyról wgy mond zent David

10 az zoltar kenybe zent lelek myat. En mondom, mert mynd istennek vattok. Ez nemes zent regulaat meel' nagy zorgalmatossag-gal meg tartotta legyen az edes zyz maria meg yfmerhettyek zent Amborwf doctornak bezedeeböl mondwan. My lehet nemefeb, az istennek annyanaal? My lehet fenefseeghefb ew nalanaal?

15 kyt az erek mennyey fenefseegh meeg kezdehnek elette ennen maganak valasztot? My lehet tyztassagofb ewnalanaal ky xpuf Iesufth mynden fertelemnel kyl zylthe, merth mynd testeeben, mynd elmeeyeben tyzta es zepletelen vala. Semy hamyff chaldarssaggal ze le ew tyzta gondolattyaak meg nem homalyofsyttaa.

20 Meg wgy mond, koronkeed yo es tyzta gondolattal yar vala, zyweben alazatos vala bezeedeeben eerteff, lelkeeben bôlcz zolafaban rythka, zent yrafban tanwsfagos, kezy mwkaban zenetlen foglalatos, zemeermes bezeellefben chak az wr istent zorgalmatos vala kerefny es tellyef zywe zerent zerethny, yme azert

25 zerelmes atyamffyay meely tekeelletessaggel es pelda zerent celt az edes zyz maria ezen vylagon ees. Semy yften ellen valo dolog nem leeletteteek ew benne myg eele ez vylagon. Ewtód zenthseeghnek regulaya vagon az ygaz es zenth ygekôzetben vetethween. Ha ember mynden dolgaban regula es mood zerent akar

30 eelny reea kel ygekôzny, reea kel neezny my leezen az veeghe, wgy ysmery meg ha yo awagy gonoz, ha ydwesseeges awagy karhozatos. Erról mongya zent Amborus doctor, az oly ymachaag wr istennek zemey nem kellemetes, kyre ember nem ygyekôzyk mykoron ymathkozyk merth azt sem twggya myt mond, azth sem twggya myth

35 keer istentewl. Bel vagon yrwan az törwen kenben es, mert wgy mond az wr isten ynkaab neezy es vezy az ygyekôzeteth honnem az teetemeenth. Az okaert mongya zent paal apostol: vala my dolgot teeztek, myndent wr istennek dycheeretyre te-

gyeetek Ez aldót zent regulaat ees nagy zorgalmatoffaggal meg tartaa az eedes zyz maria. Mert femyben nem akaraa magaat foglalny, hanem honnan wr iften dycheertethneek, mykeent zent Amboruf doctor mongya

Hatod zenthfeegnek regulaya. vaçon vettethwéen az vy-⁵ gaztalo zent lelek malazttnak eelefeeben es nala tartafaban. Kezenfeghes zent doctoroknak ygenlew vallafok hogy soha ember meg nem zentöltethetyk hanem chak zent lelek malazttnak ötlefe myat || De hogy femy yooth ne tehessen ember Iften-²⁵⁶ nek malazttnaál kyl wgy mond rola zent korintombelieknek¹⁰ yrth mafod leweleenek harmad rezeben. Nem vagywnk eleghek chak valamyt gondolwnk ees my magwnkwl, wgy mynt my magwnkwl, de mynden tehetfeegewnk az wr iftentewl vasyon. Azonrol az törween kenyben meg wgy vasyon meg yrwan, hogy meeg az wr iftennek zent parancholattyaat sem tarthattya¹⁵ fenky meg malazthnaál kyl Azert vetteteek ky Adam es ewa paradychombol, azert vetteteek le Luciper ew angyal arffywal menyorzaghbol hogy wr iftennek malazttnak ellenc veethkőzeenek. Azert ember sem mehet oda zent malaztnaál kyl. Ez ellyen edes zent malaztot az eedes zyz maria soha el sem vez-²⁰ tette De myndenkoron tellyes volth zent malazttal, mykeent az zent angyal zayabol hallook az zent ewangeliomba.

Imaran yarwlwan az harmad rendben valo zenthfeghes regulanak tanwfagara kyröl zent Bernald emlekőzyk es zerzerent heted.

25

Heted zenthfeeghnek regulaya eetalben ytalban valo meertekletes eelet. Wgy vaçon erröl meg yrwan az törwen kenyben: Az torkoffaag femy mennyey dolgot nem haagy embernek gondolny, menewel ynkab sem tenny Ezenröl emlekőzyk wrwnk Iesus az zent ewangeliomba, zenth Lucach yrta meg kenywe-³⁰ nek hwzon eeggyed rezeben. Oyyatok ty magatokat, hogy az ty zywetek meg ne nehezwlteffenek meg torkoffagal es rezeghfeggel. Zent peter apostol meg wgy mond: Atyamffay yzanol legyetek es vygazyatok mert az ty ellenfeegtek kewrwletek forgolodyk kerefween kyt meg marhaffon Ez ellyen yozanfagh-³⁵ nak regulayaat az edes zyz maria nagy meertekleteffeggel meg tartotta mykent zenth Amborwf doctor yrya, hog soha ew termezetynek felette soha nem eelth. |

Nyolczad zenthfeghnek regulaya vagon az tyzta zent zeretethnek gheryedeteffegheben. Az byzon zereteth oly nagy yozzag hogy femy ew nalanal kyl nem haznos. Sem hyth sem remeenfeeg, sem ygassaag, sem eegyeb yo teetemeenyek embernek
 5 Idwefeghere Bodoghlagos zent Bernald doctor wgy mond, hogy mynden leleknek zenthfeeges volta meerettetyk zeretethnek mennee voltaboz, wgy hogy ha nagy zeretety vagon haat nagy ennen magaban, ha kyfded, kyfded, ha femy zeretety nychen femy. Ez zent yozagot mynere tartotta legen az edes zyz maria
 10 meg ysmertetyk az mennyey zent magzathnak zyleteesen. Ha fenky azt nem erdemlette mennyen felden, myth az aldott zepletelen zyzeknek es zyzeffegnek zent annya azert Istennek wtanna fenky sem mennyen sem felden sem volth sem lezen nagyob zent az edes zyz es zerelmes anya marianaal

15 Kylenched zenthfeegnek regulaya vagon teekelletes alazatosfagnak fundamentomaban kyt ennen maga wrwnk Iesus meg byzonywnk az zent ewangeliomba, zent Lucach yrta meg: Vala ky ennen magaat meg alazya ffelel magaztatyk, zent Gerger es zent hwgo pifpekek wgy magarazyaak, vala ky menneel
 20 ynkab eeth magaat meg alazya, annewal ynkab nagyob lezen menyorzagban Mynere ezt ees az zyz maria meg tartotta legen, az ennen zaya atal zarmazot zent yghcekbol meg yfmerhettyek, mondwan. Mert meg tekeentee wr iften az ew zolgalo leanyanak alazatosfagaat. Annak okaert mondnak ymaran enghemet
 25 bodoghnak mynden nemzethfeeghek. Yme zerelmes atyanyffay mynemew zent dolgoknak myatta kerefte az edes zyz maria az zenthfeeghnek meltofagaat es mykeppen zerzeth peeldaat yo eeletre mynden menyorzagra ayo'tozo nepeknek. ||

257 Negyed zenthfeeghnek regulafaga kowethkôzyk, kyról
 30 zent Irafhely zent doctorok Rikhardos zent Bern. zent Gergel wgy mondnak: zerzerent ymaran kowethkôzyk tyzed regula az az atyaffywfaghnak Idwefeghes eppewlety awagy vygaztalafa es mafnak yo peldaat adny, mafth yora ynteny, mafnak yo tanachot adny, mafth yora tanoytany, mafnak zykeegheben
 35 yelen lenny, mafth ygazgathny es meg tantoroytany. Mynd ezeokról wgy mond zent Gerger: Annee halarra melto az ember meenee gonoz peldaat gonoz fanwfagot, gonoz eeletet wtanna valoknak haag. Az edes zyz mariarol soha keddeeg nem olwaffok

femy yrafban, hogy maſth meg tantoroytott vona. De vyzon ellen vala ky latta es yſmertte mynndenek yo pelda volt es Idweſſeghes vygaztalaaf, az yo halaa adafnak zokafa ees ew tewle zerzetteteth Deo gracias, kynek ees zokafa vala, mynden dolog wtan halaat adny wr iſtennek. Tyzen eeggyed zenthſeegh-⁵ nek regula'a mondatyk mynden lelky yozagokban valo eköſewleef Erröl wgy mond zent Gergel doctor. Nem eelegh Idwezſlew leleknek gonoz nem tenny. De annak felette yooth teegyen. Merth ha az wr iſten adot yorol es malaztrol zamot veeznek haat az reſthſeegerth ember el karhozyk. Megh wgy¹⁰ mond: nem eelegh embernek chak egy yozagban eelny ha Idwezſlwy akar, De fokban es myndenben hogy mynden bynnek ellene alhaſſon. Annak okaert az yz maria mynden yozagokkal tellyes vala, mert ſemy bynnek zykraya ewbenne helt nem lelhet. Tyzen kettöd zenthſeeghnek regulaya az wtolfo¹⁵ veeghyg meg maradafnak rendeeben vetteteth. Wgy mond rola zent Gerger doctor, heyaba kezd es tezen ember vala yoth, ha az veeghezetynek elette el haggya. De ky az yoban veghyg meg marad az Idwezſl, | Wgy mond wr Ieſus az ewangeliomba. Azerth mongya zent Bernald doctor ees hogy chak azoknak²⁰ ygeerte wr iſten az erek dychöſeeghnek erdemeet ky az yoban veghyg meg marad. Mely zentſeghes regulanak tekeletteſſegheet az edes yz meely eghezzen meg tartotta legyen mynd halalyg. Az ew zenthſeeghes erdemes volta meg mwtattá. Yme azert hol vanna az nemes lelky regulaak kykben az edes yz²⁵ maria rendölee az ew eeteet ez vylagon.

P e l d a.

Vala egy ydöben egy ayoytatos zemeel ky zenetlen kery vala ew ymachagaban az yz mariaat hogy ewneky meg yelentence, mynemew dolgokon es mykeppen ymatta az wr iſtent³⁰ ez vylagon eelteben. Es mynemew yozagokert erdemlette ew az nagy zenthſeeghet. Meg halgataa ewtet az edes yz maria es neky yelenween monda. Mykoron meeg en kyſded valeek EEſſely koron en ſſel kelök vala, es az templomba menwen ezek valanak az keerelmeefym. Elezer hogy az wr iſten adna³⁵ ennekem oly malaztot, kynek myatta az ew zent parancholatyt be tellyefeythetneem, Es myndent zerethetneek kyt ew zeret, Es myndent gyſlölhetneek kyt ew gylewl.

Mafodzor hogy wr iftent myndennek felette es baratomat
 az ew zent akarattya zerethneem. Harmadzor hog az lelky
 yozagokban, alazatoflagban bekefeeg tartaliban, kegyeffegben,
 tyztalagban haznalhaffak es ew zent zyne elôt kellemetes le-
 5 heffek. Negedzer hogy eerhethneem az ydôt mykoron az zep-
 letelen zylnee az Iftent es ez vylagnak meg valtoyaat es er-
 deimleneek ewnekyk kegyef zolgalatot tehetnem De mykoron
 azt ennekem enghette vona az wr iften, az wtan nem keerttem
 hanem halaat attam naponkeed az wr iftennek rayta. Ewtôdzôr,
 10 hogy mynd ez zeles vylagon valo teremtet neepet tarchon
 meg wr iften az ew hyw zent zolgalattyaban Wgy monda ef-
 258 meg annak || Wtanna, hogy mynden ifteny malasztot es mynden
 lelky yozagot az kywalt keppen valo meg zenteleefnek ma-
 lazttyanal kyl kywel enghem wr iften zeretet. Nem kyfded
 15 mwkanaal kyl kerefghettem, De zenetlen ymachaggal es gher-
 yedetes kywanatoflaggal meelyffeeges alazatoflaggal es ayo'ta-
 tofflaggal Nagy fok fyraffal es kenyhwllataffal es tefty gyettre-
 lemmel eerhettem enny fok yonak tekelleteffeeghere. Azth meg
 mondwan el enyezeek elôle az zyz maria es ewtet nagy lelky
 20 edeffeegben hagyaa, Es myg eele nagy ayo'tatoflaggal zolgalaa
 az zyz mariat.

Maf pelda wgyan ezenrôl. Vala egy zeghen ôzwegy az-
 zony allat es valanak ewneky keth kyfded zyz leany. Mykoron
 az anya hallotta vona predicacioban azzonywnk zyz marianak
 25 ez vylagon valo eeleteet, ezeeben vevee es az ew peldaya ze-
 rent kezdee az kyl leanyokat azon yozagokra tauoytany, hogy
 az zyz marianak peldaya zerent eelneenek. Es mykoron az zyz
 marianak oltara eleeben vytté vona ewket ayanlaa neky az ew
 ket zyz leanyat mondwan: En zenthfeeges azzonyom, yme ez
 30 en keth zyz leanymat, kyk az te eeletednek peldaya zerent
 eelnek, te zenthfeegednek adom ces ayanlom ez napfagtwl
 foghwa, the leegy ew nekyk Annyok es otalmazoyok. Es an-
 nak wtanna nagyob ayo'tatoflaghnak byzonfagaerth fogaa az
 leanyoknak kezeyt es tewee az zyz maria kepeenek kezyben
 35 es haza meeneenek. Es azon nap wr iftennek zent angyalá mene
 hazokhoz egy zeep yffyw kepeen es vyn zaaz ghera ezyftet
 ewnekyk, hogy az ew zeghenfeegheket taplalhathnaak vele es
 ne kezereytethneenek hazankeed yarny. Es hogy gondnaal kyl

zolgalhatnanak az ew mennyey zyleyeknek. Azth lathwan polbely erdeg meg yrellee az ew tyzta eeleteketh Es mynd az kerwl valo zomzeedfagot ellenek tamazta | Gonoz hyrth newet kôthween az zyz leanyokra, hogy gonoffaggal taplalnaak az ew eeleteketh. Azok kedeegh az ew mennyey zent zyleyeknek ayan-⁵ laak ennen magokat, kenyereghween, hogy otalmaznaa meg ewketh Mykoron az egyhazhoz mentenek vona egy azzonywnk marianak ynnepe napyan, nagy choda dolog, yme myndeneknek latafara Iftennek zent angyla le zalwan menyeknek orzagabol, hoza keth zeep rofa kozorooketh es tewee az keth¹⁰ zyz leannak feyeeben mondwan, ezt az Cristusnak zent annya kyldette az zyzseegteknek byzonfagara es el enyezeek elôlök. Es meg zabadwlanak az gonoz hyrból az nagy yeles choda dolgot lathwan, es az felde wrasaag es az kôzneep hamarffaggal keth nagy kalastromot rakatanak az zyz marianak tyztseeghere, es az keth zyzeketh feyedelmee teweek es nagy fok zyzeknek elettek yarowa, kyk eyel nappal zolgalwan az edes zyz marianak, gyoropodwan azon zenth yozagokban mynd halalyg es ymaran erwlnek vygadnak es orzagolnak az edes Iesussal es az zyz mariawal erekkwl erekke, kyre mynekwnk ees²⁰ engheggyenek erôth es malasztot my eltwnkben. es halalwnknak wtanna az erek dychewfegheth Amen

Zent Amborus doctornak Inneperôl.

Ez may zenth Innepaek mynd Epistolaya mynd ewangeliuma vannak meg yrwan zenth Gergel papanak Innepe napyan.²⁵ Annak okaerth nagyob ayo'tatoffaghnak tanwlagos voltaert es ez zenth Doctornak tyztôletes voltaert lassok az ew zent eeleteek. || Bodogffagos zent Amborus vala Romay dwf palogarnak²⁵⁹ ffya, kynek es Amborus vala newe. Mykoron egy napy napon az palotaban nywgodnek yme myndenek latattyara nagy ray³⁰ meeh yewe reea mynt mykoron erezteneenek es mint zemeet zayaath el bamlaak mynt ha az kaptarba menneenek. Es annak wtanna fel kerekôdeenek az egbe mynd addeeg myg ember lathataa. Ottan monda az ew attya meg rettenwen azt lathwan,

Ha ez germek eellend vala my nagy leezen ew benne. Myko-
 ron azert ffel newekedet vona, deaky twdomanra adaak es
 hamar nagy belez ember leen ew benne. Lathwan az yffywnak
 yo ezeet elmeeyeet romay chazaar Valentinianos ffel vewee
 5 ewteth tyzteffegre, kyldee el ligurianak es emilianak tartoma-
 nyban feyedelmewl. Mykoron mediolanban yett vona es az
 ydöben ott pispekek nem vona egybe gyewle az kôz neep,
 hogy pispeket valasztananak törteneek nagy haborwfaag az
 erethnekek kôzöt es az kereztyenek kôzöt. Mykoron zent Am-
 10 borus bekefeeg zerzeefnek okaert kôzykbe meenth vona ottan
 egy hôchöyeeben fekew germek ffel zolala monda: Amboruf
 leegyen pyspek. Ottan mynd nyayan enghedeenek neky ffel ky-
 aythwan Amboruf pyspek. Mynt kedeeg azth hallotta vona Meg
 y'ede raytta es kezdec fenyegetny es keenzatny azokat kyk
 15 keya'ttyaak vala De mynd azon atal az kewz neep nem zenyk
 vala keya'thwan. Amboruf pispek Azth halwan haza mene es
 az ellfew eelteebeben foglalaa ennen magaat. Annak felette gonoz
 termezeteket ees nylwan wdwaraban haagy vala mennyi hogy
 az ollyan | gonoz hynek myatta az neepnek akarattyaat tewle
 20 el tawoztatnaa. De mykoron semyt sem haznalna eeyel eeffely
 koron tytkon ky meene az varafbol. De mykoron nagy fokat
 yaarth vona eethzaka Lataa reegghel haat meeg ees azon varaf
 kapwyan vagyon, ottan meg tartaak ewtet es meg ôryzeek,
 mygh az chazarhoz meenenek. Azth halwan az czazar nagy
 25 erembe leen hogy az ew bezeede be tellyesedet vona mondwan:
 meeny el és ne wgy chelekôggyel mynt byro, De mynt pyspek.
 Annak wtanna nyoleczad napon meg hywelteteek es az pyspeky
 zekben ffel emelteteek. Annak wtanna neegyed eztendew be
 telwen romaflaghba meene, Es nagy fok ffelöl az erethnekektewl
 30 zamtalan haborwlagokat zenwede, zemeeremfegheket es bozzw-
 lagokath. Mykoron emeg mediolanban yevt vona ott ees raytta
 tamadanak az hwztot erethnekek, hogy kywe yznyek ewtet az
 tyztböl, kyk kôzzöl nagy fokakon bozzwt aal vala az wr iften
 erette. Azert az fok erethnekfeeghnek ellene elezer ew zerzee
 35 hogy az zent myfeet enkelwe mondanaak myndenek hallasara.
 Mediolan bely zent egyhazba, es az zent patremot mynden yeles
 ynnep napon meg eenekleneek ez zent hythnek ereffegheere es
 az hwztoknak zeegyenfeeghekre. Mykoron azert azt tette vona

nagy fok erdenghekek, kyk az zent egyhazhoz yewnek vala halwan nagy kyaytaffal ky mennek vala mondwan mert zent Amboruf elõth nem alhathnak, es ew tewle yghen ffeelnek. Azonkezben egy az erethnekek kôzzõl, ky az tebbyneel kegyetlemb vala, halwan zent Amborufth predicalwan ez zent hythnek⁵ ereffeegerõl || Lataa az zent angyalt fyleeben zolwan mynd az²⁶⁰ ygheeket, kyket predical. Ottan az zent hyttre teree es. nagy batorffaggal otalmazya vala ez zent hytet Egyk az Balwan papok kôzzõl erdeghy twdomanyawal erdegheket hywa es el kyl-dee ewketh hogy zent Amborufth meg fognaak De mykoron¹⁰ esmeg meg tertenek vona meg mondaak hogy nem chak ewneky nem arthatnanak, De meeg chak az haaz felee sem mehetneenek, mert myndenfelõl tyzzel vona meg kernyekezween. Egy ydõben mykoron egy ember kyben erdegh vala mediolanban be menth vona ottan el hagiya az erdeg, De mykoron ef¹⁵ meg ky menth vona, ottan esmeg belec meene. Meg twdakozwan az dolgon. monda az erdeg hogy zent Amborufthwl yalo feelteeben nem merth vona be menny. Egy ydõben esmeg Iustina keralnee azzon ef az gonoz erethneket, egy ember kerelmefnek es adomannak myatta reea haytanak, hogy zent Ambo-²⁰ rufth eeyel agyaban meg õlne. De mykoron az gonoz ember ky vonta vona fegywereet hogy nyakaath vaghnaa, ottan meg aza es meg merewõdeek ew karya es semyt nem tehete az wr iften zolgayanak. Egy erdenghes kezde nagy ffeel zowal keaytany hogy zent Amborufthwl gyettrethneek. Ottan fele zent²⁵ Amboruf mondwan: hazwez mert nem Amboruf gyeter teghedet, de az te yrygfseeghed, mert ez vylaghy halando embereket latod oda az nagy dychõseegben menny, honnan te nagy zegyenfegghel le esteel. Amboruf nem twd sem kewelkõdny sem yrygkedny. Azth halwan az bodogtalan ottan meg neemwla,³⁰ Oly zenwedetseeghet teezen vala ez zent ember, hogy mynden napon beytel vala, chak zombatot, vasaarnapot es yeles ynnepeket veezen vala ky. Es oly bewfeges kezew hogy vala holy myt kaphat vala ennen | Magaat el hagiwan az wr iften zeghenynek oztya vala, Es oly keferwes mafnak nyawalyayan,³⁵ hogy vala ky ewneky gyonta byneet, oly ereffen fyratta, hogy az gyonoot ees fyrasfra yndoytotta. Es oly alazatos myndden dolgaban hogy vala meely zent kenyweket zerez vala mynd

ket kezeywel yrya vala, mykoron année egheffeege volt. Es oly kegyes es edes zyŵ, hogy vala mykoron vala mely papnak awagy lambor pispeknék halalaat ballya vala, oly ereffen syrattya vala, hogy soha vygaztalaſth nem vezen vala Mykoron
 5 kedeeg meg kerdetteek raytta myert syrathnaa az zent embe-
 reket ky mwlny kyk ymaran az erek dychôſegre mentenek Azth felely vala. Ne alohatok hogy azon syrneek, mert ky mwlt, De hogy en elettem el ment, es hogy nagy nehezen talalnak eſmeg maſth helette ky ollyan melto vona az papſagra. Es oly
 10 ereff ew alhatatoſſagaban, hogy ſem chazaroknak ſem feyedelmeknek ew byneket es gonofſſagokat el nem fedezy vala, De nylwan es mynden batorſſaggal feddy vala ewket.

Mykoron egy ydôben romaban menne, zalla meg egy falwban, egy nagy kazdag emberneel thwſſyaban kerdee meg
 15 az chalados emberth my eeletben eelne. Monda ewneky, yo wram az en eeletem koronkeed bodog es yo zerenchaſſ volt, ymie nagy zamtalan yozaghym vanna, zolgaym chaladym ſokan vanna, ffyaym, leanyam es onokaym zamtalan, Es myndenek akaratym zerent voltanak es ſoha ſemy ellenem valo haborwfa-
 20 gok nem bantottanak. Azth halwan zent Amborwſ doctor nagyon el ameekodêek raytta, Es kyk vele valanak tarſſynak zolgay-
 261 nak || Monda, kellyetek ffel es mynth hamarab ennen el fwſſwnk, merth wr Iſten nynchen eeth ez helyen Syeſſetek ffyaym ſyef-
 ſetek es ſemyt ne keeſſetek hogy mynket ees az wr iſtennek
 25 yteelety eeth ne talallyon es ezeknek byneken velek eegye-
 tembe el ne vezyenk. Mykoron azert fwthnanak es vala me neere ymaran onnan az herrôl el tawoztanak vona, Nagy her-
 telenſeggel meg nyleek az feld es az embert mynd ew hozyaa tartozoywal el nyelee, hogy meg az helyek ſe lathneek meg.
 30 Hogy azt latta vona zent Amboruſ monda yme en zerelmes atyamffyay meg yſmertetik mel kegyelmellen yrgalmaz azok-
 kal, kyknek eeth ezen vylagon vala my keſerewt haagy lathny-
 ok, Es meel kemeenſeggel haragzyk azokra, kyknek eeth myn-
 denben elôwe meneteth aad. Wgyan azon helyen kedeeg nagy
 35 meelſſeges verem mondatyk lenne. Ez eellyen choda dolognak erek emlekôzetyre mynd ez may napyg. Annak wtanna wr iſtennek zent lelke yzgathwan, nagy kywanſaga yndwla az mennyei bodogſſaghuak nagy dychôſegheerrôl. Es hog ez vy-

lagon femy yo dolog es lelky gyoropodaf nem vona, sem egyhazy neepekközöt sem paraft feyedelmek közök, nagy fohazkodással kery vala wr iftent. hogy ez vylagbol ky vennee. Es mykoron meg nyertte vona, meg yelentee az fratereknek hogy chak hofweet napyg hanna velek az wr iften, es az napfagtwl foghwa veeghet vete az zent yrafnak, De chak az mennyeyekre vagyodyk es kezewl vala. |

Mykoron azert mynd az oolaz orzag bely feyedelmek meg hallottaak vona ez zent embernek halalos betegflegeet hozyaa yeweenek es keeryk vala ewteth hogy hanna vala mely ham-10 bort wtanna az pyfpekfeegben, hogy ne lenneek paztornaalkyl, mynt az el tewedet yohok. Neegeen azert egybe gyewlwen az ew papy közzöl arrol bezeelwen kyt tenneenek ew wtanna feyedelme es mykoron Symplicianoft newezteek vona, nagy lassw bezeddel zent Amboruf nagy tawol lewen nagy ffeel zowal ha-15 romzor kyaythwan monda, veen ember, de lambor. Azt halwan az papok el amelkოდanak raytta es el fwtanak onnan. Azert ydew be telween wgyan azt teweek feyedelmee zent Amborufnak wtanna. Mykoron azert az wtolfo hora el közelghetet vona nagy ayo'tatoffaggal wrwnknak zent testeet zent veereet hozya vee-20 wen es az edes kezeyt el teryezthwen es mynd testy zemeyt mynd lelkyeketh az menyorzagra ffeel emelwen wr Iftenhez mene-nagy dychöfeggel. Mykoron az testet hofweet napyan az zent egybazhoz vytteek vona Az apro germekek közzöl sokan lataak. Nekyk wgy mynt egy nagy ytelew zekben ylne Nekyk wyyok-25 kal mwtogattyaaak vala ew zyleöknek, mykeppen az erek dycheuwegre ffeel menne nagy fenefseeggel. Nekyk az ew testeenek felette nagy fenef Cyllagot lathnak vala, Es az köz neepekk ezek halwan, dycheryk vala wr Iftent, hogy az ew Confessoraat ollyan nagy dychöfeges erdemre vitte vona. Ez eedes zent30 Amboruf doctor Cristus Iesusnak zerelmes vytezee ayo'tatos Confessora az ew ereff hytynek || Ereffegheert zerezteek wr Iften-262 twl hogy ew lenne zent Irafban anya zent egyhaznak egyk kew ozlopa az ew nagy malaztos es ygaz Belcheffegenek melffegerth, kyröl wg mond zent Ieronimos Doctor: Ez bodogflla-35 gos zent Amborus doctor nagy meelffeghnek magaffagara ragat-tateek mynt az eggy madaar, meg meerween az nagy ereffeeget mynt az meel tenghert, kynek mynden sentenciaya ez zent hyt-

nek, anya zent egyhaznak es myndden lelky yozaghnak ereff
 kew Ozlopy. Zent Agofton meg wgy mond Egy erethnek fem
 mery meg mafolny zent Amborufth, kynek zent yrafywal dy-
 chekôdyk romay zent egyhaz ky ollyan leen deaky tudomanban
 5 mynt az zeep liliom veraagh az teb belez doctorok kôzôth
 Myert myndenkeppen nagy leen wr iftennek es ez vylaghy
 embereknek elettek, mynd celeteeben mynd mywelkôdetyben
 Anneewal nagyob ymaran ew zentfseeges erdemeert az mennyey
 dychôfeeghnek bodogffagaban kynek ew zent erdemeert engheg-
 10 gyen mynekewnuk wr iften ez vylagon zent malazthban eelhet-
 newnk az maf vylagon erek eeletben lakozhatwnk mynd erek-
 kwl erekkee Amen.

Zent Gergy Martyrnak Inneperôl.

Ez may zent Innepnak Epistolayat yrtta meg bôlez eggyk
 15 kenyweenek tyzen neeged rezeeben ecclesiastiei quarto decimo
 meely Epistolanak elette wgy mond: Bodog ember ky foha
 nem veetkôzók ew bezedeeben nyelwe myat | Annak wtanna
 ottan kôwetkôzyk ez may zent epistola moudwan

Epistola:

20 BODOgh ember ky belcheffseegbe lakozyk, es ky ygaffag-
 ban elmeelkôdyk es ertelemzerent gondollya iftennek tekeen-
 tetyt. EEtety ewteth wr iften erek celethnek kynyereewel es
 ydwefseeges Belcheffseeghnek vyzeewel ytatta ewtet es meg
 ereffewltetyk ew benne az az wr iftenben es el nem hayol az
 25 ygaffagrol, es, meg tarttya. ewtet es megh nem zegyenewl az
 bynefekkel es ffel magaztattya ewtet az ew hywey kôzôt Es
 erek newezettel meg ôrôkôföty ewteth my wrwnk wr iften.

Ewangaliom

Ez may zent ewangeliomot yrtta meg Bodogffagos zent
 30 Ianos ewangelifta ewangeliomrol zerzet kenyweenek tyzen ew-
 ted rezeeben, es leen eredety az ydôben mykoron harmyncz
 harom eztendôs: es ew zent halalos kôzelghetween. Es ez ewan-

geliomnak elette wgy monda az ydöben ew tanoythwanynak, ymaran nem fokat zolok bezeellek tynektek, mert el yewt ez vylagnak feyedelme es en bennem semy nynchen eweyee. De hogy meg yfmerye ez vylaag, mert zeretem az en atyamat és mykent parancholatot adot ennekem en atyam azonkeppen my-⁵ welkôdôm: ez wtan kôwetkôzyk az zent ewangeliom. ||

Ez may zent Ewangeliom Mynden zenttról²⁶³ olwaftatyk Pynkefth napyglan.

AZ ydöben monda iefus ew tanoythwanynak En vagyok az byzon zelô tew es az en atyam mywes ember. Mynden zelô¹⁰ vezzôt ky en bennem gymelchet nem hoz, el mettzy, es myndent ky gymelchet hoz megh tyztoyttya hogy teb gymelchet hozyon. Ymaran ty tyztaak vattok az en bezedemnek myatta, kyt mondeek tynektek: Lakozyatok en bennem es en tyben-
netek Mykeppen az zelô vezzô nem hozhat gymelchet ennen¹⁵ magatwl, hanem ha az zelô tewn maradan, Azonkeppen ty sem, hanem ha en bennem lakozandotok En vagyok az zelô tew, ty kedeegh zelô vezzôk, Ha ky en bennem lakozyk, es en ew benne, az ollyan hoz fok gymelchet, mert en nalamnal kyl semyt nem tehettek, ha ky en bennem nem lakozandyk, kywe²⁰ vettetyk mykent az zelô vezzô, es megh azz, es ffel gyeytyk. ewtet es | Az tyzre vetyk, es meg eegh Ha azert enbennem lakozandotok, es az en bezedym ty bennetek lakozannak vala myt akarandotok keryeetek es meg lezen tynektek Ez eellyen-
ben dychekettetyk az en atyam hogy fok gymelchet gye'cche-²⁵ tek es en tanoythwanym leegyetek. Mykent zeretet enghemet az en atyam En ees wgyan zerettelek tyteket. Lakozzatok azert az en zerethfeegembe. Ha az en parancholatymat tartan-
gyatok, haat lakoztok az en zeretffeegembe, mykent en ees en atyamnak parancholatyt tartottam es lakozom az ew zere-³⁰ meeben. Ezeket azert zolam tynektek hogy az en eremem tybennetek leegyen es az ty eremetek bel tellyefeggyeek.

Eeth el kezdetyk zenth Gergy martyrnak dychôfegeſe eete. Myert reghy ydöben volt az ew zent tamadaſa, ydeyt az okaert es napyaat semy yrafban nylwan nem talalhattyok. De³⁵ myert akar mykoron lett legyen Anya zent egyhaz Byzonnyal vallya hyzy, es az zent Martyromok kôzzee zamlalwan nagy

tyztesfeeggel ylly az ew zenth ynnepeeth Mykeppen kedeeg
 zenth martyromlagot zenwedet legyen, es mykeppen vyafko-
 dot pokolbely erdeggel az Sarkannyal, ez vylaghy feyedelmek-
 kel kereztyen zenth hyth mellet es mynee zamtalan neepeket
 5 haytoth legyen az zent hyttre ew ayo'toff pdicallaffanak es erde-
 264 meenek myatta megh yfmertetyk az ew zent eeleteböl. || Dy-
 chöffeeges zent Gergy martyr tamada kapadocia orzagbol, kynek
 ew attya vala haad vyfelew vyteez feyedelem. Az ew attya
 halalanak wtanna mykent reghy zokaaf vala zalla rea az vytef-
 10 feegh Es mykoron egy ydöben lowa hataan menne Lybianak
 tartomanyaban Es az warafban kynek Sylena vala newe pogan
 kyral byrwan Mel waraf mellet vala egy nagy reeghy allo thoo,
 Es lakozyk vala ew benne egy nagy halalos Sarkaú kynek
 meeg fok ferweres nepek sem arthatnak vala De mynd el
 15 zzy vala ewketh Es ffel hagwan az varassnak kew falaara az ew
 nagy dohoff lehellesefewel-meg döglety vala az varasth es zam-
 talan nepek halnak vala meg dög halalnak myatta. Annak
 okaert zerzeenek oly zerzeesth. Az kyral a' varasbely paloga-
 rokkal hogy mynden napon keet keth yohot adnanak ewneky
 20 hogy chak reeayok ne yewne. Mykoron kedeeg el fogyot volna
 ymaran yohok. zerzeek azth hog egy barmot es egy embert
 adnanak ewneky kyre az sorf effneek, hog chak az fokassa-
 got meg otalmazhathnaak. Mykoron azert ymaran mynd ffyok
 leanyok el fogyot vona, egy napon efeek az sorf az kyralnak
 25 leanyara, ky vala eeggyetlen eeggye az kyralffaghnak. Azth lath-
 wan az kyral hogy az ew leanyaat az farkannak yteelteek
 vona, Monda az palogaroknak: Mynd aranyamat mynd ezyfte-
 met el veegyetek es orzagomnak hafon feleet, chak haggyatok
 meg ennekem az en leanyomat es ne hallyon eellyen zernyw
 30 halallal meg. Mondanak az fok nepek Twggyad kyral hogy ha
 az te leanyodban bel nem tellyeseytended az zerzeesth, mynd
 hazadat, mynd te maghadat meg eeghetewnk. | Hogy az kyraal
 azth hallotta vona ottan el fakada syrny es syrattya vala az
 ew eedes leanyaat mondwan: Yay ennekem en edes leanyom,
 35 myt teegyek ymaran en teeweled es myt zollyak, ha latom en
 ymaran az te meenyekzödet, Es az neepre fordwlwan monda:
 keerek tyteketh engheggyetek ennekem awagy chak nyolez
 napy haladeekot, hogy syraffam az en zerelmes leanyomat.

Mykoron az neepék meg enghetteek vona, Az nyolch napok bel telween, esmeg nagy haraggal az varaffbely neep meg hozyaa yewe mondwan: kyal myre vezted el az zegheny neepet az te leanyodeert, yme ymaran mynd meg halwnk az farkannak lehellese myat. Lathwan azert az kyal hogy semykeppen nem⁵ zabadoythatnaa meg az ew leanyaat ffl ôtôtetee ewtet zeep kyal rwhakban es nagy fyraffal meg ôlelghetee es apolgataa ewtet es monda: Yay ennekem en edes leanyom, en teetwled magzatokat varok vala en kyal ôlembe ffl tartanom es eel-tethnem. De ym el meegy hogy az farkantwl meg zaggattaffaal.¹⁰ Yay ennekem en edes leanyom, varom vala, hogy kylemb kylemb feyedelmeketh hywaffak az te menyekzôdbe, es az en kyal palotaymat kylemb kylemb draga kewekkel ffl ekefeychem es ez vylagy eremetek vygafagokat lassak, ymaran kedeeg el meeg hogy az farkantwl el zaggattaffaal. Es azonkeppen¹⁵ meg ôlelghetweeen ewtet nagy fyraffaal el bochataa ewtet mondwan. Oh yob volt vona ennekem, ha te eletted megh holtam vona, honnem te twled ezenkeppen el marattam vona es teghed el veztettelek vona, Ottan azert az zeep kyal magzat le efween ew || Attyanak labay elôth aldomasfth keerween ew²⁶⁵ tewle. Mykoron azert nagy fyraffal meg aldotta vona el bochataa ewtet es vytezeket kylde el ew vele kyk el kefeerneek es meg ôryzneek mynt lenne dolga Mykoron azert az zeep kyal magzat az thoo zelen lee ylth vona es ott fyrathnaa ew yffywfagaat es ew nemzetesfegeeth, Az mennyey kegyelmes wr²⁵ istennek akarattya zerent Dychôseges zenth Gergy vytez lowa hatan ywthwan az waraf mellee lataa az zeep kyal magzatot az thoo mellet fyrnya es meg kerdee ewtet my dolga vona, es monda ewneky az kyal' leanya yo yffyw vytez yl' ffl hamar lowadra es ffwf el hamar es ne hally meg en velem eegye-³⁰ tembe. Monda ewneky zent Gergy vytez Ne akar feelny zere-tew leanyom, De mond meg ennekem myth vaarz eet, mynd az fok neep neezween. Monda ewneky az kyal' leanya. Mynt latom yo yffyw, nagy erôff zywed vagon teeneked. De myert kewanz en te meg halnod, fwf el ennen hamar. Monda zent³⁵ gergy vytez. Ennen en addyg el nem meegyek myglen ennekem meg nem mondod my dolgod vagon. Mykoron azert myndden dolgaat ky yelentette vona ewneky Monda ewneky zent

gyerg' vytez zerelmes leanyom ne akar' feelny, mert az en
wram Iesuf xpufnak neweben teeghedet meg segheytlek. Monda
meeg ees az kyal' leanya yo vytez en velem el ne veez' de
tenmagadath mynt hamarab lehet zabadoyth meg eeleg ha en
5 magam el vezek, Mert enghemet sem zabadoythacz meg es tee-
neked egyetembe el kel vezned. | Mykora ezeket bezeelleneek,
yme az nagy farkan ffelemelee ew feyeet az thobol es rea'ok
kezde yewny. Ottan az kyal' leanya reezkethny kezde es
monda zent gyerg' vyteznék, fwff el yo wram, fwff el hamar-
10 ftaggal. Ottan azert zent gergy lowara yle es zent kerezthnek
yegyewel magaat meg yegyzee es az farkany ellen nyomoteek.
Es czwezayaat ereffen meg fogotozwan es ennen magaat wr
istennek ayanlwan neky eklelee es az farkant az feldre le eytee.
Es monda az leannak ood el ewvedet es veld nyakara az far-
15 kannak, semyt ne feely yo leanyom. Mykora azt tette, wgyan
kôwety vala ewtet mynt az zylyg bestye. Azt lathwan az
varafbely neepe myndnyayan tetowa fwthny kezdenek, ky az
hëgyre, ky az erdôre, mondwan: yay mynekewnk mert ymaran
mynd el vezewnk. Zenth gyerg' kedeeg ynth vala nekyk
20 mondwan Ne feellyetek. Ne feellyetek, mert azert bochatot ede
enghemet ty hozyatok wr isten, hogy ez farkannak keenyatwl
meg zabadoytanalak, Chak hogy az Cristuf Iesufban hyggyetek,
es myndentek meg kereztelkeggyeek, es ottan ez farkanth meg
ôlôm. Azth halwan ottan mynd az kyal' ew hozyaa tartozok-
25 kal mynd az kôz neepe meg kereztelkôdeenek. Zent Gergy
kedeeg ottan ky vonyaa fegywereet es nákaath vagaa az Sar-
kannak es paranchola' hogy ky vonnaak az varafbol. Es ottan
nyolez zamw ekrekkel ky vonyataak az varafbol egy nagy
mezôre Azon napon azert kereztelkôdeenek meg hwz ezer em-
30 berek, germeknel kyl es azzonyallat kyl Az kyal' azert Azzo-
nywnk zyz marianak es zent gergnek neweeben nagy zent
266 egyhazat rakattata. || Meely oltarnak alola eelô kwth few zar-
mazyk kynek ytallya mynden betegffeegheket meg vygazth.
Annak wtanna az kyal' nagy zamtalan fok penzt ada zent
35 Gergnek, kyt mykora nem akart vona el venny zeghenyek-
nek bagyaa hogy ozyaak. Zent gergy azert az kyalt neegy
dolgokra tanoytaa Elezer hogy wr istennek egyhazanak gongyaat
vyfelnee, papokat tyztelne, Isteny zolofmaat zorgalmatoslagal

halgatna es zeghenyekről mynddenkoron meg emlekőzneek Es annak wtanna meg apolgatwan az kyralt, onnan bwlchw veeven el meene.

Martyromfaga

Azon ydöben mykoron zyletethnek wtanna yrnanak tyzen⁵ harom heeyan harom zaaz eztendöben, wralkodwan romafagban Dyoclecianof es Maximianos, vala az ydöben ég tyztarto, kynek Dacianos vala newe, kynek ydeyben az ew kegyetlenfeegeert egy honapyglan tyzen heet ezerneel tebben zenwedeenek martyromfagot. Mykoron azert ollyan nagy haborwfagban fok¹⁰ kereztyenek feelelemnek myatta az ygaz hyttewl el zakadnanak meg tagadwan es balwant ymadnanak. Azt lathwan zent gergy vytez megh keferedwen raytta, ottan az zent martyromfagra kezewle, myndden yozagaat zeghenyeknek oztogataa es az vytezy ötözetet le vetee Es az kereztyeneknek rwhayokban¹⁵ ötözwén yghen hamar kőzygben meene, hol ott az kereztyeneketh keenozyaak vala es nagy fíel zowal monda: Az pögan neepeknek yftenek mynd erdeghegek az egheket kedeeg wr yften teremte Ottan az feyedelemnek eleybe vyveek es monda ewneky. Mynemew | Mereeffeeggel meröd az my yftenewnkét erde-²⁰ geknek newezny. De mond meg ennekem honnan valo vagy es ky legyen neween. Monda zent gerg Ennekem gergy newem es Capadociaban nemes nemből vagyok palestinat Crisufnak segheedsfeeghewel meg gëzttem De myndent el hattam hog az Crisufnak nagyob zabadfaggal zolgalhatneek. Mykoron lathnaa²⁵ az feyedelem hogy semykeppen hozyaa nem haythatnaa fíel vonyataa ewteth az oztorwra es mynden testeet tagyaat el zag-gattataa, oldalaat eeggew faklyakkal syttetee hogy meeg az belfew belynek hwray ees ky tetznek vala es hagyaa hogy fowal meg hymteneek es azonkeppen az temleczben vethneek.³⁰ Azon eyel neky yeleneek ydwezeytenk Iesuf nagy fenefieggel es nagy edeffeeggel meg byztataa ewtet, kynek ew edeffeeges lataffabol oly yghen meg byzakodeek hog Semye twdnaa az keen zenwedeesth. Lathwan Dacianos hogy ewtet keennal meg nem gezhetnee egy erdengeft elöwe hywata es monda ewneky,³⁵ yme latod hogy az kereztyenek az ew erdeghy twdomanyoknak myatta az keen zenwedeft meg chwffollyaak es az my yftenewnknek aldozattyokat Semye twggyaak. Monda az erden-

ghel mester Ha az ew mesterseegeet meg nem gerhetendem
 feyemmel eeryem meg. Zerze azert az ew mesterseege zarent
 nagy ereff meerghet es zent gergynek adaa. Bodogflagos zent
 gergy zent kerezthnek yegyeet reea vethween, ottan flhel haytaa
 5 es semyt ferelmeet nem erzee Elmeg annal ereffeb meerghet
 zerzee azt ees ottan flhel haythwan, semy ferelmeet nem erzee.
 267 Azt lathwan az erdengef mester, || Ottan labahoz eiseek es bo-
 chanatot keere nagy syraflal es fogadaa hogy kerezttynnee
 lenne. Azt halwan az feyedelem ottan feyeet veetete es zenth
 10 martyrommaa teewee.

Mafod napon ky hozaak zenth gergeth es keth elew eles
 törrel megh fyzet kerekre veteek, De zent gergy ymachagot
 tetween ottan yfteny hatalmaflaghnak myatta az forgo kereek
 ottan yzenkeed el törteteek es zenth gyergy meg zabadwla.

15 Harmad napon hagyaa az feyedelem, hogy egy onnal
 olwaztot nagy kaad förödöben vethneck, ky zent kerezthnek
 yegeet vethwen nagy batorflaggal bele meene. De wr yftennek
 hatalmawal mynth eg nemes feredeben meg feredee mynden
 ferelemnel kyl.

20 Negyed napon lathwan Dacianos feyedelem hogy keennal
 semyt nem haznalna, fogaa zeep zora Es monda ewneky Latod
 ee en edes ffyam gergy vytez, meely kegyelmefek az my yftenewnk,
 ky tegedet ewtet karomlot nagy bekeffseggel zenwednek es
 keezek myndent meg bochatany ha meg akarandaz terny.

25 Teed azt zerelmes ffyam, a'myt teeneked mondok, es fo-
 gad megh a' myre ynthlek, hogy had el ez te kemeenfeghedet
 a'myt keztel es aldozyl az my yftenewnknek, hogy nagy
 tyztellseegre veeteffel my tewlewnk. Mofolyodwan azon zent
 gergy monda ewneky. Myre nem yntetteel enghemet erre ennek
 30 elette eellyen zeep bezeeddel yme keez vagyok reea a' myre
 yntez. Azert

Ewtöd napon paranchola az feyedelem kezenfeges zowal
 megh kyaytany, hogy mynden neepey oda gyewlneenek. Es
 lathnaak gerg | Wytezth ymaran aldozny. Fel ekeffeythwen azert
 35 mynd az egheez varaft nagy eremmel lathwan gergy vytezth
 aldozny az yfteneknek. Mykoron azert bel mentenek vona az
 templomba myndnyayan, zent gergy terdeere eiseek es ymach-
 got teen az wr iftenhez, Es keeree az wr iftent hogy mynd az

templomot mynd az Balwant el ternee es el fyllestenee hoky meeg az helyek se maradna meg, ky lenne az ew zent newe dycheeretyre es az neepnek megh fordwlattyara erek emleközeth Ottan azert tyz zalla le menyböl es az templomot mynd az ysteneekkel es az papokkal meg emeeztee, Es az feld meg⁵ nylwán meeg az maradeekyth ees el nyelee

Hatod napon. Azt halwan Dacianos feyedelem eleybe vy-tetee zent gérgeth es monda ewneky Mychoda erdegffeeg ez te tewled gonoz ember, ky eellyen vezedelmet tettél. Zent Gergy monda. Ne hyggyed, mert aldoztam én, ha kedeeg akarod yewel¹⁰ én velem, es laaff esmeg aldoznom. Monda az feyedelem, yol erttem az te rawaffagodat, mert enghemet ees el akarnaal fyllesteny mynt az templomot az ysteneekkel es az papokkal.

Monda zent gergy, mongyad meg ennekem nyawalyaf Ha az te ystenyd ennen magokat meg nem segheythetteel mykep-¹⁵ pen segheythnek meg teghedet.

Heted napon monda Dacianos ew feleffeeghenek Alexandrianak: El fogyathkozwan keel meg halmom mert latom hoky ez embertwl megh || Gyeztetdm. Monda ewneky: Oh te dyheff²⁶⁸ kegyetlen hoheer Nem de nem mondottam ee en teneked gya-²⁰ kortaa hoky ne banchad az kereztyeneketh mert az ew ysteneek vyafkodyk ew eerettek. Azert twggyad ymaran byzonnyal mert én ees kerezttyn akarok lenny. El ameelkodwan azon az keral', monda: yay hoky vezyk, nem de te ees el haylottal ee. Ottan azert paranchola hoky ffeel fygghezteneek hayanaal²⁵ foghwan es nagy ereffen oftoroznak. Monda azonkezbe zent gergnek: Gergy ygaffaghnak vylagoffaga, howa aloytod meegyek mert meeg kerezteletlen vagyok. Monda ewneky zent gerg Semyt ne ffeel ketelkódween leanyom, mert az te vered hwl-lafa veetetyk teneked kerezthfeeg helyet es erdemre. Azt³⁰ halwan ymathffagot teen az wr istenhez es ky bochataa lelkeeth.

Nyoleczad napon Bodogffagos zent gyergy ky hozattateek az temleczböl es ellyen sentenciat ween hog mynd az egheez varafon meg hordoztathneek es annak wtanna nyakaat vagh-naak. Mykoron azert az ew zent martyromfaganak horaya bel³⁵ tellyefedet vona, keeree az hohert hoky egy kewef ydóth halaztana myg ymachagot tenne. Terdeere esween azert nagy fok zamtalan kerezttyn neepék latafaara nagy ayoytatoffaggal

ymathkozwan, Elezer keeree az wr ystent ennen magaerth mondwan: En edes wram Iesuf xpuf keerlek az te zenth newednek tyztôletes meltoffagaert, hog az en lelket el ne zakazyad az te zent malaztottwl erekkwl erekkee. Mafodzor. Es vala ky az
 5 te zenthfege | Newedert az en keen zenwedefemrôl ayoytatof-
 faggal meg emlekôzendyk es ew zykegheenek ydeyn enghemet
 hywand halgattafeek meg.

Harmadzor. Es vala ky az en halalomrol zerzet kenywet
 nala vyfelendy es olwafangya awagy chak olwafwan halgatan-
 10 gya azon horaban bochataffanak meg myndden byney. Es vala ky
 nala hordozangya, myndden meny yteestewl, hadban valo veze-
 delemtewl es yteethben valo hamys tanoktwl meg zabadwl-
 taffanak. Towabaa vala meely hazban leend az en zenwedefemrôl
 15 valo kenyew otth Nema, fantha, fyketh, chonka bonka germek
 ne fylethefeeek Es vala ky vala myt twd keerny az en newembe,
 mynden keerelmeese bel tellyefeytefeek mynden kethfeeghnel
 kyl. Mykoron ew ymachagaat el veeghezte vona, menybôl ysteny
 zozat leen ew hozyaa, hoky myndenek azonkeppen bel tellye-
 fedneenek amynth keertte vona, annak wtanna le haytaa nya-
 20 kaat es azent martyromfagot nyaka vagaffal el veeghezee.
 Az hyw kereztynnek azth lathwan nagy tyztefseegghel az ew
 aldot tetteet el temeteek. Dacianos kyrál kedeeg, mykoron az
 ew palotayaban menne, azon wton tyz zalla le menybôl es wgy
 emeeztee meg hoky meegh az poraath sem twdhataak howa leen
 25 Ezenkeppen leen zenwedese zent gergy martyrnak, kynek ew
 dychôfeeges keennya halala es zent ymachaga legyen my byne-
 ynknek byzon bochanattya es halalwnknak wtanna byzon Coro-
 naya az erek dychôfegben, kyt aggôn m.||

Zent Mark ewangeliftnak Inneperôl

30 Ez may zent Innepnak Epistolaya es zenth ewangelioma
 megh vannak yrwan es magyarazwan, zent gerg martyr nap-
 yan ennek elette

Annak okaert my ydweffeges tanwlagwnknak elowe meen-
 tere es ez dychôfeeges zent ewangeliftnak tyztefseegere es

emlekôzetyre lassok meg az ew zent eeleeteet es martyromfaag zenwedeseenek moggyaath, kykkel wr yftennek orzagaat es zent egyhazaat meg dychôytee ez vylagon

Mykeppen doctorok magyaráztaak az ew neweenek mel-
tofagaat nağ tekeelletes vala ew eeleteenek yarafaban hogy ⁵
nem chak az kôzônfeeggel ky adot parancholatokath de meeg
az feellyeb valokat ees ereffen es meg zeghetetlen meg tarttya
vala. Belch ees vala ew twdomanyaban mert vala myt az ew
mestereetwl zenth peter apostoltwl latot hallot vala mynd zywee-
ben es ezeeben tarttya vala. Towabbaa vala nağ alazatos ¹⁰
eeletew, wgy olwastatyk ew rola. hogy az ew hywelkôs wy-
yaat el vagtta vala hogy chak pappaa ne lehethne, az papfag-
nak nagy meltoffagaert. De az ew mestereenek zent peter
apostolnak ymachaga hatalmafb leen, ky ewtet meg vygaztaa,
es annak wtanna pyspekkee zentelee ewtet es alexandriaban ¹⁵
kyldee predicallany. | Zent Mark ewangelista azert vala leuinek
nemzeteebôl zenth peter apostolnak kerezthfya es yfteny twdo-
mamba tanoythwanya es ew vele romaban meene. Mykoron
azerth zent peter Romaffaghba predicallana kereek az hyw ke-
rezttyenek zent Markot hogy erek emlekôzettre az zent ewan-
geliomot meg yrnaa ewnekyk. Es ottan enghede reea Amynt
az ew mestereenek zayabol hallotta vala es meg tanwlta vala
nagy hywfeeggel meg yraa, hol ott zenth peter myndenkeppen
ygaznak latta vona lenne, meg confirmalaa es olwasny hagyaa.
Lathwan azert zent peter ez ew tanoythwanyaat hogy teekel- ²⁵
letes vona az zent hytben nem hagyaa vezteg yllny, De el
kyldee ewteth Aquilegyaban predicallany hol ott nagy fok zam-
talan neepeket fordoyta meg. Es meg yraa ewnekyk ees az
zent ewangeliomot. Az ydôben azon varasban vala egy yeles
dwfl palogar kynek ermogor vala neue. mykoron zenth Mark ³⁰
latta vona hogy tekellletes vona ez zent hytben, vywee romaba
zent peterhez hogy ewtet azon varasban pyspekkee zentelnee.
Mykoron azert az yambor az tyztet ffel vette vona, kewes
ydew el mwlwan fogaak meg az hytetlenek es zent martyrraa
teweek. ³⁵

Annak wtanna zent peter zent Markot kyldee el Alexan-
driaban hog ott ees predicallana, es kewes ydew el mwlwan
nagy fok zamtalan neep teree ez kerezttyenseegre. Mykoron

azert bel menth vona Alexandriaban ottan az ew lababely ky zakadoza lababol wr yfennek akarattá zerent Ottan monda zent leleknek yfmeretyböl. Byzonyawal zabadossa tette wr Isten az en wtamat Es nem feelek hogy az pokolbely Sathan meg 270 banthaffa kyt a' meg holt teetemenyekböl || Megh oldozot. Lathwan wgyan azonnal egy embert zakadozot farwyaat varrogathnaa, neky adaa az ew rozz lababelyt ees varrogathny, mykoron azt tennee ottan nagon meg fertee az ew bal kezeet es ffele keaythwan monda, egy az iften. Azt halwan zent mark monda: by- 10 zonyawal yo zerenchaffaa tette wr iften az en wtamat. Ottan farth zerzee es meg kenée az varga kezeet es ottan meg vygazeek. Azth lathwan az ember ottan be vyvee hazaban, es kezde raytta twdakozny ky vona. Es meg vallaa hogy cristus Iesuf zolgaya vona. Monda az ember: akarnaam en meg lathny 15 ewtet. Felele zent Mark. en meg mwttatom ewtet teneked. El kezdwene azert az bezedet, meg predicalaa ewtet wrwnk Iesufth ky vona es azth halwan az ember mynd ew hazabely neepeywel megh kereztelkódeek.

Mykoron hyre leth vona benne az varaf bely neepeknék, 20 wtanna erezteenek hogy meg fognaak. Azth halwan zent Mark, az embert kyt meg vygaztot vala, kynek Annyan vala newe, pyfpekke zentólee azon varafban. Es ennen maga meene pentapolyf newo varafban. Es ott keth eztendeeg predicalwan yewe esmeg hattra Alexandriaban, mykoron az hyw kerezttye- 25 neket meg fokafwlwan talaltta vona nagy erembe leen raytta. Halwan kedeeg azt az pogan papy feyedelmek es akaryaak vala meg foghny. Mykoron azert egy hosweet ynnepeeben zent Mark ewangelista Myfeet mondana ottan mynd oda gyewleenek es nákon kóteek ewteth es rangattyak vala ewtet ede towa az 30 meg dyhet neep mondwan vongyok ez ekór paztort | Buculus egyhazhoz, meely egyhazat azon varafban rakattatot vala egy kew zyklanak alatta Annak wtanna veteek az temleczebe es wr iftennek zent angyala hozya yewen meg wygaztala es byztatta ewteth Az aldót wr iesuf xpuf ees megh latogataa ewtet es 35 meg byztataa mondwan Bekefeegh hozyaad Mark en ewangelistam. Ne akary feelny mert en te veled vagyok vt meg zabadoychalak teghedet. Mykoron azert meg verradot vona esmegh nyakon kóteek ewtet es teetowa rangattyaak vala ew-

teth nagy bewfeeggel folywan az ew vere. Ew kedeegh wntalan nagy eedes halakat aad vala raytta wr iftennek es ymaad vala erettek. Azon ymachadnak kôzette, mykoron wr iftennek ayanlotta vona az ew lelkeet mondwan, Wram az te zent markodban ayanlom az en lalkemet, ky mwleek ez vylagbol, Nero⁵ chazarnak ydeyben. Mykoron ydwezeytenknek zyleteese wtan yrnanak ewthwen heeth eztendôben.

Mykoron az pogan neepék az ew zent testeet meg akar-naak eeghetny, hogy az kerezttienek martyr neeven ne tyztel-neek. Ottan zeel veez es nagy kôwef effew tamada az egben¹⁰ es nagy meeny dôrghees, es ky mynd azon olalkodyk vala mynth el zalatbatnanak onnan. Az hyw kerezttienek azert el ragadaak az tessét es az ew rakattatot zent egyhazban nagy tyztesséeggel el temeteek, hol ott meene zamtalan chodakat tett leegyen az wr yften az ew zent erdemeenek myatta sok vona mynd be¹⁵ yrnya. Myert mastan veneczyeben vagyon az ew zenth testee-nek erekyeye. Mykeppen oda hozatot leegyen lassok megh. ||

Az ydôben mykoron yrnanak zyletethnek wtanna Neegy²⁷¹ zaaz hathwan nyolez eztendôben Leo newô chafarnak ydeyn az venecz'eefek mykoron Alexandriaban mentenek vona arwal²⁰ ott az papokath kyk zent Marknak testeet ôryzyk vala adoma-nyokkal es keerelmefekkel meg haytaak hogy zent Mark ewan-gelistanak testeet hadnaak el vynny. Mykoron kedeeg az testet az koporffobol ky emeelneek oll' nagy zeep yllat hataa el mynd az egheez alexandriaat hogy myndenek chodalkoznanak raytta²⁵ honnan vona az zeep yllat. Mykoron azert az tengheren mee-neenek es az teb hayofoknak meg yelentetteek vona, az eeggyk nem hyween, monda Netalan tan vala meely egyptombely ember testeet vyzytek, zent Mark testeenek aloythwan, Ottan azert zent Mark hayoya choda keppen reea ygazodeek nagy hertelen az³⁰ maf hayora es ottan el tôree az oldalaat, es mynd addeeglan fem hagyaa el myg nem byzonnyal hynneek mert zent Marknak teste vona. Mykoron meeg ees nem hynnee eeggyk hayos ottan el ragattateek az erdegtewl, es mynd addeeglan gyettre-teek myg nem zent mark testehez vyweek es ott zabadwla³⁵ meg, halaat adwan az wr yftennek es myg eele zent marknak koronkeed ayoytatossaggal zolgala. Azon ydôben mykoron yrna-nak ezer keth zaaz Negywen egy eztendôben vala papiaf newô

varafban az zent Damoncof ffyay kôzôt egy yffyw frater kynek Iwlianof vala newe ky mykoron halalara ywtot vona Es az priorth meg kerdette vona raytta mynth vona dolga es meg mondotta vona hogy halálnak vona ffya ottan Nagy eremmel
 5 kezde vygadny es | Monda aggyatok helth atyamffyay aggyatok helth mert maydan ky meegyen az lelek az testbôl az nagy eremnek okaert kyt hallok es ffel emelee ew kezeyt az meny-
 orzagra mondwan Veed ky ymaran az en lelketem ez tem-
 leezbôl Oh en bodogtalan ember, ky zabadoyt meg enghemet
 10 ez testnek halalabol. Azonkezben el zwnnyada es lataa zent Markot ew hozyaa yewny es az agya mellet allany, es zozat leen hozyaa mondvan Myt kerez eett oh zent mark? ottan felele yme ez halandohoz yettem mert wr iftennek az ew eelete es zolgalattya felette kellemetes. Monda esmeg az ifteny zozat,
 15 myre hogy chak tennenmagad kywalt keppen yewttel ew hozyaa, felele zent Mark. Mert kywaltkeppen valo ayoytatoffaga volt en hozyaam. Es ahol az en testem nywgozyk, zorgalmatof-
 faggal latogatta meg. Azert en ees megh latogatom ewtet es meg otalmazom ew halalanak ydeyn. Azonkezben nagy fok
 20 zentek yeweenek oda mynd feyeerben ôtôzwen. Es monda ewnekyk zent Mark, myt yartok eett? feleleenek azok hogy ez fraternek lelkeet iften eleeben vygyek. Ottan azert az beteg frater ffel ebredwen oda hywataa az feyedelmet. es mykoron ez latafth votakeppen mynd meg bezeellette vona, wr Iftennek
 25 es zent Mark ewangelistanak ayanlaa ew lelkeet es nagy erwendetef hala adaffal kywe mwleek ez vylagbol es az erek dychôfegre meene, kyt aggyon mynekewnk ees atya ffyw zent lelek Amen.

Senay zyz zenth katherina azzonnak Inneperôl: ||

272 Ez may zent Innepnnek Epistolayat es ewangeliomat ha ky kywannya meg talallya magyarazwan karachon napyaanak elette zent Barbara azzon napyan.

Illyk kedeegh kywalthkeppen zolanwnk ez nemef tyztassagh-
 nak tykôreerôl es myndden zenthfeeges yozagoknak formaya-

rol es mennyey ydweffeges eelethek nemes peldayafol Senay
 zyz zent Katherina azzonrol Criftus Iefusnak zerelnef yegyefee-
 ról, ky my ydenkben tamada wr yftennek aldót zent malazttya
 zerent, Bodogffagos zent Damonkos atyanknak harmad zerzety-
 ból, kyról zent lelek wr iften meg emlekôzween wgy monda⁵
 belch zaya atal, ky meg vagyon yrwan belch eeggyk kenywee-
 nek wtolfo rezeeben. Prouerbiorum vltimo Capitulo Dicens Multe
 filie congregauerunt diuicias tu super greffa es vniuerfas.

Sok leanzo zyzek gye'teenek. kazdaghsagokath, De te
 myndeneketh felwl haladaal, yollehet mynd wr yftennek¹⁰
 mynd ember ffaynak latattyokra mynd ez ydeyglen fok yffyak
 vyfeltenek es tartottanak zepletelen lelky es testy eeletet ez
 vylagon, De maga wgy mynt myndeneket felewl haladaa Senay
 zyz zent Katherina azzon, ky az ew tekeelletes yo eeleteenek
 okaerth be ees yrattateek pyus papatwl az zenteknek kyzyk¹⁵
 ben, mykeppen yobban meg hallyok veegre Az ew zentffeeges
 eeletynek kedeegh nylwabban valo meg yfmeretyre, es ew
 wtanna valoknak lelky yozagos mywelkôdeteknek gyoropodafok-
 ban valo voltaert harom dolgokat keel meg lathwnk, kykból
 meg yfmertetyk ez zent Katherina azzonnak ew nagy meltof²⁰
 laga. |

Elffew mondatyk lehetffeegefnek.

Mafod kywalthkeppen valonak

Harmad ffel magaztatafnak.

Elezer azert kel meg lathwnk hog ha zyz zent Kathe.²⁵
 rina azzont lehetffeeges volt az azzonyallat zemeelben anne
 nagy bewffeeges tyzteffeegekkel meg ayandekozhatny, kyket ew
 hozyaa hallwnk, oka ez, merth fokath vannak kyk ellene mond-
 nak, yelessen az ollyanok kyk mynd kywl belól meg hydeghet-
 tek ayoytatoflagban, mynd az wr yftenhez, mynd az ew zeretô³⁰
 zentyhez. Nem hyhetewnek aloythwan hogy egy azzonyallatban
 enny zamtalan yfteny dolgok es lelky yozagok lehttenek vona
 mynt ew rola zolnak ef yrnak. Vyzon ellen, ha a' myndenhato
 wr yften az azzonyallat zemeelt meg akartta vona wtalny es ew
 zent zyne elól el vethny, haat yngyen sem teremette vona. To³⁵
 wabbaa, ha ewket ees az erek dychôfeegben nem akarnaa vynny
 hat ewket annee zent malazttal es lelky yozagoknak bewfee-
 gewel nem zerette vona.

Mynd ez eellyen dolgoknak azert byzonfagara doctoroknak
 mondafok zerent heet nemes tyztöltetseegeknek meltoslagawal
 nemelfeytee meg az wr yften az azzonyallaty termeezethnek ze-
 meelyeet. Elezer teremteef zerent, kynek byzonfagaat ha ky
 5 meg akarya ysmerny olvassa Moysefnek elffew kenyweet. Mert
 zent Thamaf doctornak mondafa zerent zent Agofton meg azont
 vallya Mert chak yftent illety az tehetffeeg es hatalmassaag hog
 ffyrffiyat es azzonyallatot femyböl teremezen termezethnek fege-
 273 delmeert. || Es naponkeed valo hazbely zykeeghnek megh zer-
 10 zeefeerth, mert az azzonyallat ynkab twggya az haznaal valo
 dolgot megh zerzeny honnem mynt az ffyrffyw. Masodzer ffel
 magaztala az azzonyallaty zemeelth wr yftenth megh yegzet
 meltoslaggal az az hog mykeppen az ffyrffiyat wr yften teremtee
 az ew zent zemeelyenek es hasonlatoslaganak abrazattyara, azon-
 15 keppen az azzonyallatot ees okoslaghnek es ertelemnek terme-
 zety zerent, De kylembek chak zemeelnek teremtese zerent Es
 hogy az ffyrffyw kezdeté az azzonyallathnak Erröl wgy mond
 zent pal apostol Corintombelyeknek yrt leweleeben. Az ffyr-
 ffyw zemelye az yftenfeegnek es az azzonyallat zemeelye az
 20 ffyrffywnak. Masod helyen meg wgy mond: Az azzonyallatnak
 feye az ffyrffyw. Az ffyrffywnak feye Cristuf iesus Cristus Iesuf-
 nak feye wr yften

Harmadzor ffel magaztata wr yften az azzonyallaty zemeelt
 Ifteny zent malazthnak meltoslagawal. Mert mynd ooh terwen-
 25 ben mynd wy terwenben fokakat olwaswnk yewendö·mondokat
 es proffetyffakath, kyk mynd arra voltanak valazthwan wr yften-
 tewl hogy mywel ewk ees ne effneenek kethsegeben mert nem
 volnanak yalaztathwan azon yfteny malazttra es ydwessegre
 mynt az ffyrffyak

30 Negedzer ffel magaztataa wr yften az azzonyallaty zemeelth
 anyay valaztasnak meltoslagawal. Mert mykoron akaraa hozyaa
 eeggyefeyteny ez embery termezeth, Nem angyalawl sem ffyr-
 ffywtwl akara zyletethny, De azzonyallathnak zemeelyeböl zyz
 anyaat valazta maganak kynek ees apne malaztot enghede hogy
 35 mynd erdemmel | Mynd dychöfeegnek koronayawal az ew zent
 fflyanak Iesufnak wtanna mynden teremtet allatot fewlwl mwlna
 mennyen felden mynd angyal y mynd embery termezeth, Es
 myndenektewl tyztöltethneek es dychertethneek

Ewtödzer ffeel magaztataa wr iften az azzonyallat termeezetet erwendetess yelenettel. Mert mykora menynek es feldnek dychöfeiges kyrallya ew hallottaybol ffeel tamada, elezer az azzonyallatoknak engedee magat meg lathny es yllethny, es ewk leenek elezer az erek eelethnek kőwety es predicatory hogy⁵ mywel femyben meg ne wtaltathneek az azzonyallaty zemeel, hogy myert elezer paradychomban ew myatta kezdetee el az halalnak keferewsege.

Hatodzor ffeel magaztataa wr Iften az azzonyallaty zemeelth chodalatos martyromfagnak ereffegeewel. Nemeellyek ew zyzeff¹⁰ seeges eeleteknek meg tartassaeert. Nekyk ez zent hythnek ayoytatossagaert. Nekyk xpus Iesusnak zerelmeert, Nekyk az menyorzagban valo nagy dychöfeegnek erwendetessegeert Mynden ez vylagyakat meg wtalwan el hattanak. Az kegyetlen kyralyoktwl Chazaroktwl es feyedelmektewl kylemb kylemb keferew¹⁵ kenokat gyettrelmeket es martyromfagokat zenwedween, nagy ereffen vytezkötnenek, kynek moggyaak es zamaat fok vona ky yelengethny. Azert ez eellyen nemew hatalma gyzedelem ereffeeg es lelky yozagokban valo veegy es holtyg valo meg marada femykeppen nem leheteth wr Iftennek es zent leleknek²⁰ kywalthkeppen valo ereynel es zent malazttyanaal kyl. Annak okaerth ewk ees newezetefek es dycherettre meltook mynd anyazent egyhazban mynd mennyeknek zent orzagaban ||

Hetedzer ffeel magaztataa wr Iften az azzonyallaty zemelth,²⁷⁴ dychöfeiges ffeel tamada zerent kyröl wgy mond zent Agofton²⁵ doctor atyank, az köznöfeiges dychöfeiges ffeel tamadaiban ky mynd az ew zemelye zerent tamad ffeel es azonkeppen mennek es leznek az erek dychöfeigben ffyrffyw mynt ffyrffyw, azzonyallat mynt azzonyallat, zyz mynt zyz: ky mynd az ew erdeemeenek es eeleteenek dychöfeige zerent. De az termeezethnek³⁰ keennya es gyettrelme oth nem lezen ky ezen vylagon ez fogyatkozyk. Ha azert az erek Ifteny nagy es veghetetlen böicheffeeg myndeneknek teremtefeeben az azzonyallaty zemelth ellyen choda es kylemb kylembkeppen meltowa tette. Myre nem kel hynnye hogy ez Senabely zyz zent katerina azzont³⁵ ees kywe hatta vona az ew zeretö zenty közzöl. Nem lehetetlen wr Iftenneel femy bezed, mynt zent Lucacz yrya az zent ewangelionba. Zyletetteteek azert wr Iftennek akarattyä zerent zyz zent

Katherina azzon Senanak ew nemef warafaban yambor es Isten feelô atyatwl anyatwl kynek attya vala Benencafa Iacab Es annya lappa. Mykoron kedeeg ewth eztendôs vona yz zent katherina azzon nem adaa magaat ez vylagnak. De adaa es
 5 ayanlaa magaat mynd testestewl lelkestewl azzonywnk yz marianak es gyakorlatof ydwezlettel tyztely vala Criftus Iesufnak zent zyleyeet, es semy gondot nem vyfel vala ez vylagra, de myndden remenségeet vetette vala az mennyey dychôseegben, kykben naprol napra mykeppen haznala es newekôdeek wr
 10 Isten malaztya zerent ymaran lassok megh. |

Mafod tanwfaagwnk leezen yz zent Katherina azzonnak eeleteben heet yeles es kywalthkeppen valo lelky yozagokrol kykben eele es haznala wr istennek malazttya myat, kykben meg ysmertetyk az ew zenthseges mywota.

15 Elfew yozag mondatyk zepletelen zyzesseeg, kybôl yelessen dychteertetyk ez harom okaerth Elezer az ew yffywfaganak okaerth, mert mykoron meeg heeth eztendôs vona, nylwan valo fogadastl teen, hogy mynd halalyg zepletelenseegben maradna meg, kynek mynd kezdety mynd vegezety leen zent lelek wr Isten, ky
 20 az ew zent malazttya myath bel tellyeseytee az ew embery ezeenek es zabad akarattyanak tekeelletesseegheet. Eellyen dolgot olwafwnk zent Myklos pyspekrôl ees, ky meeg ew gyengeessegeben ees zerdaat penteketh beytel vala. Hogy azert yz zent Katherina azzon ees azt ennen ereybôl ne tette legyen. De wr
 25 istennek malazttyabol meg ysmertetyk ellyen Isteny latafbol. Mykoron meeg chak hatod eztendôs vona, egy napy napon mykoron haza menne ew hazaf neennyeenek hazatwl, ffele tekeenthwen az eggre es lataa wrwnk Iesufth az zent Damoneos ffyaynak egyhazok felôth oly mynth egy pyspeky rwhaban
 30 yllnye, es az zent apostolok mynd kewrwle alwan. ffele emelwen azert Iesuf az ew zent kezeet es kereztet vethween Katherinara meg aldaa ewtet Ez latafth mykoron ezeben vette vona oly yghen megh ereffedeek wr Istenben hogy az napfagtwl fogwa semyt eegyebet nem kerefne hanem chak tytol helt hol ott nylwabban
 35 ymathkozhatneek es ynth vala eegyeb leanyokat ees mynd bezedewel mynd peldayawal ymatkozaafra es ydweesseegnek wtaara.

Mafod ok mondatyk ellenzeefnek oka, kybôl meg yfmer-
 275 tetyk az ew zyzessegheenek || Tartasa, mert yollehet az ew zyley

lathnanak kylemb kylemb choda dolgot az ew leanyokban, De maga meeg nem twggyak vala hogy ew zyzeffeeget fogadot vona. Annak okaert mykoron tyzen keth eztendôt eerth vona yntetyk vala az ew zyleyeetewl, hogy zebben yarna mert ymaran hamar hazaffagra kelleny mennyi. De ew femyt nem gondol vala vele,⁵ De annal ees ynkab syraffa es penitenciara fogya vala ennen-magaat, hogy ha vala my nagy halalos bynth tett vona.

Azth lathwan az ew zyley, keereenek eg egyhazy embert reea, hogy mywel az ew leanyokat tanacholnaa hogy zerzenec hozyaa magaat mert hamar hazaffagra kellenec mennyi. Az¹⁰ Iambor kedeeg meg yfmerwen az zyznek akarattyak meg vy-gaztalaa es meg ereffeytee ewtet wr Istenben. Et yntee reea hogy ew leany hayaat nyrne el, kyre ottan keez leen, es be tellyefeytee. Azth lathwan az ew zyley, elezer nagyon meg haragwanak ew reea, es nagy feneyteekkel tarttyak vala.¹⁵ De egy kewef ydew el mwlwan ky yelentee ewnekyk az ew zywe tytkyaat hogy mywel zyzeffeeget fogadot vona. Es ottan zerelmekben effeek es meg aldwan ewtet nem bantaak akarat-tyaat annak wtanna.

Harmad ok mondatyk lelky tyztassaag tartaffnak oka. Mert²⁰ wr istennek zent malazttyanak myatta nem chak kywl valo testy tyztassagot mynt embertwl lehetffeeg meg tartotta mynd halalyg Törteneek egy hwlhagatban hogy zyz zent Katerina keeffyg ymathkozneek, myert mynd testeewel lelkeewel az mennyeyekre vala fygelmezween. Neki yeleneek az aldót wr²⁵ Iesuf xpus es monda: Katherina myert mynden ez vylagyakat megh wtaltal az en zerelmemeert, En es teegedet nagy tyztetfeeggel el akarttalak hazafoytany Ottan elöwe yewenek az zyz anya Maria, zent Ianos | Ewangelista zent paal apostol, zyz zent Damonkos es zent David pptha wgy mynt az ew kyntornayaat³⁰ verween. Es azzonywnk zyz maria kezeet fogaa zent katheri-nanak es kezdee kerny az ew zent fyaat Iesuft hogy hozyaa vennee ewtet, ky ottan neky enghede es veween xpus Iesus az gyerwt ew wyyaban tewee mondwan yme yegyezlek teeged ennekem te teremtednek es megh valtodnak hytben az ydeyg-³⁵ len, mykoron en velem eegyetembe be yewz az mennyey menyekzoben Es az te zyzeffeeget koronkeed meg otalmaztatyk zeplötelen. Ezek meg leeween el enyezenek elöle.

Mafod yeles lelky yozaagh kyben eele zyz zent katherina mondatyk ew zyweenek lelkeenek wr Iftenben valo mereeffege es batorffaga, kynek myatta ees ez vylagot meg wtalaa es zent zerzeteffegben meene, hogy xpusnak nagyob zabadon es tyz-
 5 tabban zolgalhatna, Es meene zent Damonkos atyagnak harmad zerzeteeben, ky mondatyk penitencia tartasnak zerzete

Meely zent zerzeteffeg harombol byzonywltatyk meg hogy ygaz leegen Elezer mert zent Damonkos atyanktwl zerzetteteth Lombardyaban, kyert fok vyafkodafa volth az erethnekek ellen,
 10 kyk annak elette byrtaak, kyketh mynd az teeb zent atyakkal egyetembe onnan kywe yzween, ew helyettek zerzette az zent penitencianak zerzeteffegeet. Masfodbol ygaznak lattatyk, mert anya zent egy haaz be vette mynt ygaz zerzeteffeghet es zent papaak Confirmaltak. Negyed honorius hwzon kettöd Ianos papa,
 15 kylenched Bonifacius es heted Innocencius, kyk mynd nagy fok zabadfagot Bwlchwt es oldozatokat enghettenek. Harmadzor
 276 merth || Az zent zerzetet a myndenhato wr iften meg zentelte es ffelel magasztatta, ky meg byzonywltatyk kylemb kylemb zok zent azzonyoknak zenthfeeges eleteknek es choda teeteleknek
 20 myatta kyk közzöl egy yeles zerelmes xpusnak yegyese ez zenth katherina ees, kyröl mastan zolwnk bezeellwnk. Mykeppen kedeeg valasztotta legyen maganak ez zenth damonkos atyank zerzeteet meg lathattya ha ky ew eleteet akarya olwasny. Hol ott wgy olwasfatyk. Egy napy napon mykoron ymathkoz-
 25 neek hog wr iften tartanaa meg ewtet az ew zyzeffegeenek fogadafaban el reewölteteek es nagy fok zent atyaak azon zerzetböl neky yeleneenek kyk közöt zent Damonkos atyank ott vala myert hogy kywalthkeppen valo zerelmetef ayoytatoffaga vala hozyaä, kynek eeggyk kezeeben egy liliom zaal vala lan-
 30 gazwan. De meg nem eegwen es az maaf kezeeben az zerzethnek rwhaya. Es azon latafban mondanak Katherinanak, mynemew zerzetet akarna valasztany, felele: En zenth Damonkos atyam zerzeeteet kywanom ffelel veennem. Monda ottan ewneky zent damonkos. Ereff leelekket leegy zerelmes leanyom, mert
 35 a'meel zerzetet kywantaal ewtözöl. Es ez lataaf el enyezeek elöle es nagy byzodalmat veen wr Iftenben. Mykoron kedeeg az ew zyzeffegeenek tartasaath meg yelentette vona az ew zyleynek es azok nagy eremmel meg aldottaak vona. Ottan Senaban

az apachakhoz meene es mykeppen ew kyfdedseegetewl fogwa kywanta vala, be ôtozeek nagy lelky ayo'tatoflaggal es yfteny zent zeretettel.

Harmad yeles lelky yozaag kyben eele zyz zent katherina mondatyk ez vylaghy tefty kemeenfeeg, kyth meg yfmerhe-⁵ twnk ez harom alaa mondandokbol Elezer eetelben es ytalban. Mafodzor rwhazatban es haalo agyban, harmadzor | vygyazafokban es ymachagokban. Elezer mondam hogy kemeenfeeget tartot eeteleeben ytalaban, mert rytkan olwaftatyk mynd ew kyf- ded germekseegetwl foghwa hogy hwlth eeth vona, kynek ¹⁰ annak wtanna myndeneftwl foghwa el vetee ew tewle. De chak kyneeret es gymelchet eet, tyzen keth eztendős koraban kedeeg fyew gyekerrel eelth. Borth kedeeg mykoron ywth oly yghen meg vyzeztt hogy alyg erzette az bor zagaat. De annak ees ellene monda tyzen ewt eztendew wtan. Gyakortaa kedeeg ¹⁵ nagy fok napyglan sem eetelth sem ytalth hozyaa nem vett. Gyakortaa mynd hetedzaka eehen zomehon beytelth, wg zolgalta az wr yftent. Mafodzor meg yfmertetyk az ew magahoz valo kemeenfege, rwhazatban es aagyon valo halafban. Ewncky eegyeb rwhaya nem volth hanem chak ynghe. Es sem telbe ²⁰ sem nyarba egy kontöfleenel teb nem volt. Ew yngheenek alola, neha Ciliciomot, neha vaff lanczot vyfelth, hogy kedeg nylwabban kowethetnee zent Damonkos lelky attyaak lelky eelethben myndden napon haromzor neegzer oftorozya vala ewnen magaat. Agya keedeeg chak azon azzyw dezka es egy remeek ²⁵ ffa feye alat. Ezeeben tathwan zent paal apoftolnak mondaaat: Meg gyettrem az en testemet es zolgalattra hayttom, hogy eegyebeknek yoot predicalwan, enmagam gonozzaa ne legyek. Es azonkeppen az gyarlo testhnek akarattyak hayttya vala az leleknek es okoflaghnak akarattyara, es ew lelkeet wr iftennek ³⁰ akarattyara, hogy se testherent se lelekzerent ne tehetne eegyebet, hanem amy wr yftennek newe dycheretyre vona es ennen maganak ydweffegere. Harmadzor meg yfmertetyk az ennen magahoz valo kemenfege zentelen valo vygyazafoknak es ymathkozafoznak terheeböl. Merth annera ywtot vala, hogy ³⁵ keth napon awagy harom napon || Fel horaat awagy eeggyet nyw- 277
godot. Az nagy eenffegböl azerth annee azallagra ywtot vala, hogy mykoron ez vylagbol ky mwlt vona, lataak haat az ew

agyeeka ew belyhez es hwrahoz ragadot vona. Oly yghen meg zaradot vala ew halala felee, hogy ew teste feleny sem vala mynt meeg ew kyfded leanzo koraban ees volt, kyröl wgy mond az nagy pius papa az ew bullayaban ez zent zyz azzon-
 5 rol. Ez zent zyznek ew zenwedetessége nagyffagos es chodalatos ew ez wylagy eeleteenek kemeenfege. Mert mykoron bornak hwfnak eeledelet ew tewle myndenestwl foghwa el tawoztatta vona Es semy bewchwt sem akarna hozyaa venny, veegre anneera ywta hogy sem kyneret sem eegyebet nem eenneek ez
 10 vylaagh zerent, hanem chak mennyey meennawal eelne, mynt yo kereztyenek zoktak hozyayok venny az oltary zentfseeg zerent, kyben mynd az wr Iften dycheertetyk

Negyed lelky nemes yozaag kyben eele es haznala zent Katherina mondatyk kegyességh, kyben meely yghen el hatal-
 15 mazot vala, meg yfmertetyk ez harom rendbely zemeelyeken, twdnnya ylyk az zegheenyekekhez, az korokhoz betegekekhez es az zegheen bynefekhez. Elezer azert kegyess vala az zeghenyekhez, kyröl wgy mond pius papa az bullaban. Az Cristus Iesus zeghenynek bew kezzel oztogat vala: esmeg wgy olwastatyk
 20 eeleteeben, hogy zabadfaga volt az ew attyatwl alamyfnaat adny vala kynek akarth vona ew attyanak yozagabol. Egyzer törteneek hallany, hogy egy zegheeny ewzweg azzonyallat ew hozyaa tartozoywal naon eehezneek zomehozneek, yollehet nagy beteg vona akkoron, ottan azert ew ymachaganak myatta
 25 kynnyebfeget nyere wr iftentewl, es ffele kelween reeggel, gabonat, | Borth olayth nagy bewen ennen vallan az zeghen azzon hazahoz vyween le tewee hazaban nagy czendességgel ees ez dolgaban hafonlatos leen bodoghffagos zent Myklos pyppekhez. Annak wtanna terteneek esmeg egy napon, mykoron az zent
 30 egyhaznaal vona egy keere alamyfnaat tewle, es mykoron nem vona myt adny az olwaso zem kőzöt vala egy ezyfth kerezt yeeg zemewl, ottan azert azt ees el oldaa es az zegheennek adaa. Azon eeyel neky yeleneek wrwnk Iesus Cristus es monda Katherina yme tegnapy napon ezt aadaad ennekem. En ees meg
 35 fogadom teeneked hogy az wtolso yteelethnek napyan, mynd az zent angyaloknak es embereknek latafokra, azth az te eremednek nagyfagara megh mwtatom, kyböl meg yfmertetyk az zeghenyekhez valo zorgalmatoffaga.

Mafodzor vala kegyes es yrgalmas az nyawalyaf korokhoz beteghekhez, mert nagy zorgalmatoslaggal zolgaal vala ewnekyk, vala egy nyawalyas koor poklos azzonyallat kynek katherina zolgalny zokot vala, mykoron meg keztté vona wtalny az ew ghereentef voltaat: egy napynapon meg tyztoytaa ewtet es az wndokfagot gyeytee egy medenczeben es monda. En teghedet az en zerelmef yegefemnek wr Iesuf xpufnak zerelmeerth meg yzlak, es teghedet gyarlo tefth meg gyeterlek. Annak wtanna leen, hogy meg zewneek mynden wtalattya, De koronkeed zeep yllatwnak erzettetyk vala ewneky maf embernek rwthfaga.¹⁰ Mafod napon meg yeleneek ewneky wr Iesus xpus es meg mw-tataa Katherinanak az ew zenthfeeges sebeyt mondwan Katherina myert az en zerelmemeert ollyan wtalatos ytalth veel hoz-yad, nem leezek halalatlan teeneked eerette. Es Katherina zayaat ywtataa az ew zent oldalanak zent sebeehez mondwan¹⁵ En eedes leanyom apollad || Megh es ygyaal az een oldalambol²⁷⁸ eedes ytalth kywel az te lelked mynden eedeffeeggel bel tellyefeeggyek es testedet ees bel tellyefehe, kyt en eerettem meg wtalaal, kyben ottan bel tellyefedeek az wr Istennek malaz-tof volta.

20

Harmadzor vala kegyes es yrgalmas zent Katherina az zegheen bynefekhez, mert gyakortaa ymathkozwan ew eerettek nagy fokaknak tezen vala fedelmet ew zenthfeeges ymachaganak es erdemenek myatta, kyknek zamokat fok vona chak gondol-nya ees, myneewel ynkab yrny, menea gonozokat tereytet²⁵ hattra, menea yokat meg ereffeytet yoban, menea fokakat meg vygaztalt lelekzerent tefthzerent, neha bezedewel, neha yrafawal, neha yzenetywel, neha ymachagawal. Annak felette menea lelkeketh ky ragadot pokolnak torkabol es meennyet ffel ygazoytot menyeknek dychofeeges bodogffagara. Czak az³⁰ wr Isten vethety zamaat. Mynemew kedeeg malazttal eellyen dolgok lehttenek, ky mynd ezeeben vehety. Azert dycheretef-nek lattatyk az aldót wr Isten az ew zerelmes hyweyben

Ewtöd yeles lelky yozaagh kyben eele zyz zent katherina mondatyk nagy paciencia tartaff, yelessen ez harom alaa mon-³⁵ dandokban. Elezer haborfagokban, Mafodzor kefeertetekben, harmadzor keenzenwedefekben. Elezer bekefeeges volth kylemb kylemb haborfagokban, ky meg byzonywltatyk eellyen pelda-

bol. Vala Senaban azon zerzethben egy zolgalo leaú kynek palmerina vala newe ky pokolbely erdeghnek yzgatafa myat oly yghen ellene jaar vala Katherinanak hogy az nagy gylőfeeghnek myatta yngen neweet sem akarya vala hallany es newezny, Katherina kedeeg azt lathwan koronkeed ymaad vala eerette. Mykoron azert az gonoz leaú nagy korffagban | Efeth vona Katherina azth halwan hozyaa meene meg latogathny az nyawalyaf soror kedeeg ottan meg kemeenyedeeek ewmagaban es hagyaa hogy ky yzneek katherinaat az hazbol, ew kedeeg nem zenyk vala eerette ymathkozny. Es wgy leen hogy meg győzee ew zent ymachaganak myatta es az kegetlen alazatoflagra es tőredelmefeeigre terween bochanatot keere es zenthfeegget veewen ew hozyaya, ky mwleek ez vylagbol. Mykoron esmeg maf sorornak zolgalna ew betegfseegeben az ees kylemb kylemb bozzwfagokkal yllety vala Katherinaat. Terteenek hogy ew ymachagaban bozzonkodnek raytta wr Iftennek. Neky yeleneek wrwnk Iesus xpus tarthwan egy aran koronaat, mafth egy tőwyf koronaat ew kezeeben es monda, Katherina valazd el eeggyket ennek ez vylagy eeletedben. Ha eet az aran koronaat valaztot, haat az maf vylagon tőwyf koronaat keel vyfelned, ha kedeeg eeth az tőwyf koronaat valaztot haat az maf vylagon aran koronaad leezen. Azt halwan katherina ezeeben vewee magaat es ayanlaa magaat bekefeeg zenwedefre es ky veween ew kezeeből az tőwyf koronaat tewee Katherina ennen feyeben. Annak okaert fok ydeyglen zenwede fee faydalmat. Es azon keppen meg ereffedween wr yftenben annaal ees ereffeben ffele etezeek az zent paciencianak fegywereeben. Az beteg Soror azert lathwan katherinanak bekefeeg zenwedeffeet, tőredelmefeeigre tőre es bochanatot keerwen, ymaran nylwan zenthnek es bodognak predicallá vala. Mynd ezenkeppen nagy fok zemeelyektewl fok zamtalan bozzwfagot zenwed vala, gonoz hyrt neweth es gonoz bezeedeketh, de Katherina wr Iftennek malazttya myat mynd nagy alazatoffaggal es bekeffeggel zenwedy vala, kykből mynd dycheertetyk a' myndenhato wr iften. ||

279 Masodzor vala bekeffeegees erdeghy kefeertetekben kyerth wgy mond pius papa az Bullaban, vyafkodyk vala Katherina gyakorlatoffaggal az erdeghekkel es fok nywghatatlanfagoknak myatta fok bozzwt zenwed vala. De myndenkoron zent paal apof-

tolnak mondafaat vety vala ellenek: mykoron beteg vagyok akkoron ereffeb vagyok. Wgy olwaftatyk eeleteeben, hog' wr Iftennek enghedelmeböl gyakortaa oly yghen gyettyryk vala es ostorozyaak vala az erdeghek Katherinaat, hogy myndenek chodalkoztanak raytta, kyk az ew tetteet lattaak. Dē myndene-⁵ ket nagy halalattal veezen vala az wr Iftentewl.

Harmadzor bekeffeeges volt kylemb kylemb keen zenwe-deefekben es zabad akarattya zerent valo kemeen penitencia tartasban, kylemb kylemb testy korffagban betegffeegben, kyról byzonfagot teezen pius papa az bullaban. Feye fayafnak myatta¹⁰ wgy mynt koronkeed gyettretyk vala, mynddenben eremesth tarffolkodwan az ew eedes zerelmes meg valtohahoz ez vylagon, kyról zent pal ees meg emlekôzyk. Ha az xpus Iefussal zenwedewnk, annak wtanna vele ees wralkodwnk az maf vylagon Katherina ezeket mynd zyweben tarttya vala es eremesth zen-¹⁵ wed vala wr Iftennek zerelmeerth.

Hatod lelky yozaag kyben zyz zent katherina eelee es haznala ez vylagon, mondatyk lelky es testy alazatoffaag, ky meg ysmertetyk yelessen ez harmakbol. Elezer feelelemböl. Ma-fodzor wlatatoffagbol. Harmadzor nyayaffagbol Elezer mondam²⁰ hogy az ew nagy alazatoffaga meg ysmertetyk feelelemböl. Mert mykoron mynd kezdetewl foghwa az aldot wr Iesus cristuſtwl kylemb kylemb latafokkal es ylenetekkel mynd emette mynd almatta megh | Kezdet vona latogattathny, koronkeed nagy feelelemben volt ezeeben tarthwan az zent attyaknak kefeer-²⁵ tetyth Mert gyakortaa fokakat chalt megh pokolbely erdeg yo angyalnak kepeeben. Annak okaert az wr Iftennek ayanlya vala ennenmagaat, es wg' leen, hogy wrwnk Iesus xpus neky yelenwen meg tanoyttaa ewtet mynd yfmernee meg mykoron az lataaf yo es ygaz vona, es mykoron gonoz awagy hamyf.³⁰ Törteenek hogy Katherina az ew lelky Confessoranak meg ye-lente az ew latafyban. Es az Confessor halwan teebolyogny kezde rayta es reea kezde neezny haat oly mynt el valtozot vona az ew zyne, oly mynt az Cristus neezne reea. Ottan nagy ffel zowal kezde mondany Oh kychoda ky mastan en reeam³⁵ neez. Katherina felele. Az ky vagyon az wr iften es ottan termeezettre valtozeek esmeg az ew zyne Es az Confessor ottan byzonnyal meg yfmernee az zyznek ew zenthfeeges voltaat.

Masod kybôl meg ysmertetyk az ew nagy alazatoffaga monda-
 tyk ennenmaganak wlatattya. Azt kedeeg vewee es tanwlaa
 ennen magatwl wrwnk Iesuf Cristuſtwl, neky yelenwen es mond-
 wan: Twdod ee leanyom ky vagy es ky wagyok en? Ha ez
 5 kettôth nylwan meg yſmerendôd bodog leež Mert te az wagy
 ky nem wagy. En kedeeg az wagyok, ky wagyok, ha eellyen
 yſmeret leend az te lelkedben, ſoha meg nem chalhat teeged
 az ellenſeeg. Mert te ſemybôl teremthwen teremtet allat wagy.
 Es ha az teremtet allat ennen maganak marad el eſyk es
 10 ſemye leezen. Es ennen magatwl koronkeed haylando bynre.
 ky ſemynek mondatyk Es ennen magatwl ynſen yoot ſem gon-
 dolhat. Azert az veghetetlen wr yſtenhez haſonlathwan ſemynek
 gyeztetyk lenny, Azert az az, ky nynchen. De mynek okaert
 280 az wr yſten || Mynden leetelnek eredety es kwthfeye es ew tewle
 15 zarmazyk mynden teremtet allathnak leetele, azert chak ennen
 maga mondhattya: en wagyok. Harmadbol meg yſmertetyk
 Katherinának alazatoffaga, nayaffagot tathwan myndenekhez,
 kyrôl wgy olwaſtatyk hogy ſem ez vylaghy dolgokban ſem
 lelky haznalatokban magaat nem vonta ha mykoron wr Iſtennek
 20 akarattyabol ydweſſeegesnek yſmertte, harom eztendeeg wgy
 tartotta az cellaat es az veztegeſſeget hogy ſenkywel nem bezeel-
 let hanem ha mykoron zenth egyhazhoz meenth EEyely vy-
 gyazafth wgy tartotta hogy veternye harang zoygh el nem alwth
 myg az fraterék ſfel nem kôltek Annak wtanna azt mondotta:
 25 ymaran az en atyamſſyay ſfel kôltenek Iſtent dycheerny, wr
 iſten tarchad meg ewket mynden gonoztwl, en egy keweſſee
 el nywgozom. Nappal kedeeg kywe nyomotyk vala keweſſee,
 hogy yo bezeedewel teetemenyeewel es yo peldayawal ſokak-
 nak haznalhatna ydweſſegekre, kykbôl nylwan meg yſmertetyk
 30 mert az ew zerelmes yegefeenek xpuſnak peldazattyara wgy
 akartta ez zent zyz azzon, hogy mynden ez vylaghy ydweſſee-
 ges dolgokban reeze legyen az teremtew wr Iſtennek elette.
 Heted zent lelky yozaag kyben eele zyz zent Katherina, mon-
 datyk yoban valo veeghyg meg maradaas kyrôl wgy mond zent
 35 Ieronimos doctor Lucianof remethenek yrth leweleeben kyk
 yoth kezdnék ſokan vanna De kyk veegre vygyeek keweſen
 vanna zyz zent Katherina kedeeg nem chak hog veegre nem
 vytte vona a' myt kezdet De naprol napra yozagrol yozagra

nyomoteek kyk kôzzôl harom yelef dolgokrol emlekôzyk pius papa az bullaban Elfew ky neezy az ew zenthfeeges voltanak kezdetyt mondwan yz katherina Sena new wafrafbol tamadwan, es yo zêerbely zylektewl zylethwen, eeleeb ayanlaa magaat Crif-tusnak Iesufnak zyzesseegenek fogadafawal, honnem mynt ystent⁵ ew ydeye zerent meg yfmerhetnee.

Mafod ky neezy az ew eeleteenek folyafaat, kyrôl ees wgy mond Semy bezeed ew zayabol ky nem zarmazot, ky zerzetesseeghnek es zenthfeegnek ellene lett vona. De awagy yo eeletrôl awagy ydwessfeegrôl Istenrôl menyorzagrol es zerel-¹⁰ mes tanwlagrol zarmazot.

Harmad ky neezy az ew vtolfo napyaat, kyrôl ezen mond azon bullaban. wgy mynd harmyncz harom eztendey bel tel-ween, romanak warafaban hwnyaa be zemeet, ky mykeeppen meent legyen menyeknek ew dychôfeeges orzagaban, es my-¹⁵ nemew kylemb kylemb choda ysteny dolgok akkoron tórtente-nek es ylenetek fok zemeelyeknek nylwabban meg vannak yrwan az ew zenthfeeges eeleteenek zereeben.

Harmad tanwlagwnk lezen yz zent katherina azzonnak eeleteeben. Ew kywalthkeppen valo meltoffagos es zenthfeeges²⁰ ffeel magaztataffanak wr Istentewl, heet malaztoff es chodalatos tyzteletessegeerôl, kyk kôzzôl elfew mondatyk lelky yfmereth-nek vylagoffaga. Mafod yewendô mondafnak malazos latafa Harmad Isteny yleneteknek vygaztalafa. Neegyed lelky eeled-nek eedesseghe. Ewtôd choda teetemenyeknek leetele. Hatod²⁵ bodogffagos ylenetek. Heted nylwan valo zentek kôzzee zen-teleef.

Elfew wr Istentewl valo malazos tyzteessege, kywel yz zent Katherina ffeel magaztattateek mondatyk lelky vylagoffaag, kynek ew lelky yfmeretyrôl es bôlchessseegerôl wgy mond || Piuf²⁸¹ papa azon Bullaban. Senky ew hozyaa nem mehetet latogataf-nak okaert. ky belcheb es yob nem lett vona annal honnem mynth oda meent. Mert ez zent azzonnak ew belcheseeges twdomana twlaydon Istentewl volt nem ez embery tanwlag myath Az zent apostoloknak moggyok zerent Annak okaert³⁵ eeleb lett mesterree honnem mynt tanoythvannyya ky azon nyl-wan megh yfmertetyk, merth akar az zent yrafbol akar wr ystentrôl, akar eegyeb nemew nagy meely belcheseegbôl ew tewle

twdakoztak legyen, mynndenek nagy belchefeeggel felelth es
 eleghet tett, es mynndeneketh alazatos baran keppen bochatot el
 kyket annak elette mykeent rawazokat es dyhes farkafokat
 fogadot be, wgy hogy nekyk chodaltaak ez zent zyzben az
 5 nagy Ifteny belchefeegget, Nekyll mynnden yozagokat Iftenneeben
 oztogathwan zeghenfeegben foglaytaak ennenmagokat mynd
 halalyg.

Mafod tyzteffeegh mondatik yewendew mondasnak ötlöth
 malaztoffaga, kyröl wgy mond piuf papa azon Bullaban.

- 10 Volth ew benne yewendew mondasnak lelke es nagy fok
 dolgot mondot es latot meg annak elette, mynek elette lenne-
 nek es nagy fok tytkos dolgokat megh yelentet kyröl fok
 bezedekkel meg vanna yrwan az ew zenthfeeges eleteben,
 wgy olwastatyk ew rola Vala Sena newew varasban egy Myk-
 15 los new zentelth vyteez, ky mykoron | Sok helyen nagy fok
 vyteffeegeket tet vona, Nemykoron yewe haza Senaba. kezdee
 ewtet ynteny az ew azzon feleseege, hogy bezeellene zyz zent
 Katherinawal. De mykoron reea nem haythhatnaa, az ew
 azzon feleseege, keree zyz katherinaat hogy ew erette ymadna.
 20 Egy eeyel yeleneek megh Katherina az vytezneek es yntee ew-
 tet hogy ha Idwezwlly akarna az ew azzon feleseege bezeede-
 nek enghedelmes lenne. Az vytez fel ebredween almabol meg
 mondaa az latafth ew tarssanak, Es annak wtanna Katherinahoz
 meene, kynek ott ew bezedeenek es zemeelyenek myatta töre-
 25 delmelfeegre effeek, es zyz Katherinanak tanach adasa myath
 gyonafra meene, es mynden byneyt meg gyonaa Elmeg zyz
 katherinahoz teree meg yelenthwen hogy mynden byneyt meg
 vadlotta vona az Confessornak. Az zent zyz fel felee hywaa es
 meg yelente ewneky egy rwtslagos byneet kyth tytkon tett
 30 vona, es azt meg nem gyonta vona. Azt halwan az vytez el
 ameelkodeek raytta es el meene ottan meg vadolwan azt ees.
 Es annak wtanna myg eele zyz zent Katherinat nagy tyztef-
 feegghel tartaa.

- Egy ydöben az ew Confessora maf fraterrel eredeenek zyz
 35 zent Agnes azzonnak koporffoyahoz es fogaak meg ewket az
 tolwayok, mykoron zyz zent Katherinat hywtaak vona ottan
 meg zabadwlanak, az ew zent ymachaganak myatta es mynnden
 egheffeeggel haza yeweenek Towabba nag fok yewendew ve-

zedelmeket meg mondot anyazent egy hazra mynek elette lenneenek, kyk meg vannak yrwan az ew eeleteben. ||

Harmad tyzteffeegh mondatyk Ifteny vygaztalafnak latafa. 282
Mergh zyz katherina gyakortaa meennyey latafokat erdeml vala lathnya wr iftentewl: yelessen mykoron ayoytatos ymachaga-⁵ nak ydeyn ew elmeeye zerent el reewtetyk vala es el ragattatyk vala kyról wgy mond piuf papa Gyakortaa zent lelek myat el ragattatyk vala es az eeghben ffl emeltethween Ifteny elmeelkódeeffekkel eel vala, kyben oly yghen el haal vala, hoky ha ky ylette ees nem erzette. 10

Meg yelettetyk towabbaa az ew nagy malaztos vota kyt ez vylaghy gyarlo eelethben nem fok zenthnek olwafwnk endethetween leenny, hoky az aldor wr Istennek zent ffla Iesus ez vylaghnak meg valto yegyt az zent melto febeket enghette vona, hanem csak zent palnak, zent ferencznek es ez zyz zent¹⁵ katherina yegéfeenek.

Neegyed tyzteffeegh mondatyk az aldor oltary zenthfeegböl veeth edes eeledeleenek gyenerwfege. Mert mykent egy tyzta zyŵ egyhazy ember mynden napon zokta vala hozyaya venny, az aldor wr Iesus xpuſnak eedes zerelmeert, kyról wgy²⁰ mond piuf papa az bullaban: Talaltak neeha ez zent zyzet beyt few zerzatwl foghwa mynd pynkeſth napygh eetelnel ytalnal kyl Beytelny; chak az oltary zentfeeghnek veeteleewel eelhetny.

Wgy mond towabbaa. Nyolez egheez eztendeeg vala fa-²⁵ lewelekkkel es gyekerekkel eelth. Es mykoron eenny hywttak, mynt ha halarra meent vona. Ha mykoron az zentfeeg vee-terre, ha mynt az meennyey eedes elederre yarywlt vona ol eremefth es vygan meenth. |

Ewtód tyzteffeegh mondatyk choda teetelnek kywaltkeppen³⁰ valo malaztoſlaga. Mert mynd ew eeleteeben mynd halalanak ydeyn es halalanak wtanna meg yelentee az ew zentfeeges es erdemes voltaath. kylemb kylemb choda teetelekkkel kyról wgy olwaffok ew zent eeleteeben. Vala Senaba egy alexia new nemes azzon, ky zyz zent katherinanak tanachabol az harmad³⁵ zerzetet ffl vette vala es wgyan vele lakozyk vala zolgalwan ewneky. Mykoron zykeeg lett vona az Nemes azzon hazanaal meg pyneezwle az gabona Annak wtanna wyyawal meg kerdee

zyz katherinaat ha az pyneezes gabonaat kywe hanna. felele
 ewneky. Semykeppen ne tegyed. De meeh el hozy vyzet es
 tegy kowazt fyff kynyeret az atyagnak es fororoknak. myko-
 ron azt tette vona neeg annee leen bennee mynth aloyttyak
 5 vala es mykoron ky zetteek vona oly yo yllatw kynyerek
 valanak az bydes gabonabol hog folha nem lattanak vona ollyan
 eedes zeep yllatw kynyereket. Ez choda dolog meg ysmerte-
 teek es fokban mynd vyzeet mynd kynyereet ereklye keppen
 kezdeek tartany. Annak wtanna torteenek nag degh halaal es
 10 vala kyk ez zent zyznek efedeznek vala mynd meg vygaznak
 vala chodakeppen, kyról wgy mond piuf papa az Bullaban:
 Nagy es zent vala zyz katherinanak az kezenfeeghees neep kô-
 283 zôth. || Ew yo hyre newe. Mert mykoron korok beteghek es
 zelletefek ew hozyaa hozattathnak vala mynd ottan meg vygaz-
 15 nak vala Es anneera el hyrhet vala az ew zentfeeges vota
 hogy nem chak alaa valo zeeghen neeppek De meegh nagy
 wrak, papaak es chazarok eelneenek az ew tanachawal.

Hatod tyztesfeeghe mondatyk bodog ylenetefeghe. Mert
 mykoron azon ezfendeben mykoron yrnanak wrnak zyleteefe
 20 wtan ezer harom zaaz eztendoben, zent gyeré hawanak wtolfo
 napyan egy vafarnapnak harmad horayan Cristuf Iesufwl meg
 aldot zyz zent Katherina azzon Romanak varafaban nagy fok
 yo teetelnék wtanna ez gyarlo vylagbol kywe mwlt vona. Azon
 napon zent Raymundus newew mester, zent Katherina azzonnak
 25 Confessora eredee el Bononyaban az tanachban es keery vala
 wr ystent es azzonywnk mariat ymathkozwan, hog otalmaznaa
 meg ewtet myndden haborwfgatwl. Ottan zozatot hallaa mond-
 wan: Ne ffeel semyt mert en eeth vagok te eeretted meny-
 orzagban ees vagyok te eeretted, en teghedet meg otalmazlak,
 30 leeg bator. Es el ameelkodeek raytta honnan vona ew hozyaa
 ez zozath Es meg ysmeree hogy azon horaban mwlt vona kywe
 az ew eedes gyonto leanya zent katherina, kyról wgy mond
 pius papa az Bullaban, az ew halalaanak wtanna ees yllethween
 az ew zent testeet fok korok beteghek vygaznak vala megh.
 35 Es naponkeed vygaznak kyk ew hozyaa folyamnak. |

Heted tyztesfeeghe mondatyk az ew -testeenek es zent
 ynnepeenek anyazenth egyhazban valo meg zentoleefe es zentek

kôzee valo yrafa es zamlalafa, kynek moggya ezenkeppen leen.
Romaban Ew zent halalanak wtanna.

Romay piuf papa egybe gyŵlween az ydôben egyhazy es
orzagokbely feyedelmekkel es kezenfeeges neepekkel. Elezer
az aldôt zent Myfeet meg zolgalwan annak wtanna az zenth⁵
prediciot el veeghezween az ew zent eelteenek mywoltarol
zent peter apostolnak egyhazaban. Es annak wtanna yarwlanak
az zyzeffeeghnek edenyeehez meg zentelny. EElyyen ygheekkel:
Erek myndden hato wr Istennek atyanak es fywnak es zent lelek-
nek tyzteffeeghere, kerezttyn zent hythnek ffeel magasztatafara¹⁰
es egheez kerezttynfeeghnek ôregbewleesere. My wrwnk Iesuf-
nak xpufnak es ew apostolynak zent peternek zent palnak hal-
mawal es my hatalmwukkal Sena bely Nemes nembôl tamadoth
zyz katherinat kynek tette az predicator zerzetbely atyak
eghazaban vagyon helyhetween lelke az menyey Ierwsfalembe¹⁵
az zent zyzeknek karok kôzôt ffeel magasztathwan wr Istentŵl
erdemlet zent Coronaya zerent. Mynd ez my kôzônfeeges atyank-
ffyaynak tanachabol, ky magyarazwan: vallyok es mongyok
ewtet zenthnek lenny, mynd nylwan mynd tytkon ewtet ylle-
ny, tyztelny es Bôchŵlly || Kyth romay zent egyhaz tyztôl Az²⁸⁴
teb zentek kôzzee zamlalny es yrnya haggyok es paranchollyok
Hagywan az ew zent ymnepet eztendenkeed ylleny zent Gerg
hawanak elfew napyan, mynd tellyes kereztyen anyazent egy-
haztwl Es ezenkeppen az myndenbato wr iften ky chodalamat
az ew zentyben zyz zent katherinat mynd keth helyen az az²⁵
wralkodo es wytezkôdew egyhazban nagy dychôfeeggel ffeel
magasztalta, kyt ymaggywnk eedes zywel leelekkkel, hogy az
ew zenthfeeges eerdemeenek effedôzeefenek myatta meltoztaffon
mynketh myndden haborwfaban es lelky testy kefeertetben
mynden helyen meg otalmazny es az mennyey zent eeletben³⁰
be yrny hol ott wr iftennel es azzonywnk zyz mariawal es
mynd az mennyey fok zentekkel zent angyalokkal eel es orza-
gol zyz zent katherina azzon erekkewl erekke Amen.

De Sanctis Filipp et Iacobo Aplor.

Ez may zent ynnepnek Epistolaiat yrtta meg belch eggyk kenyweenek ewtôd rezeeben Sapiencie quinto kynek bôtew zerent valo magyarfaga ezenkeppen vagyon

5 Az ydôben az az azyewendew yteelethnek napyan, hol ott nylwan leezen mynden embernek yo es gonoz teetemeenye, mynt eelth ez gyarlo vylagon, Alnak az ygazak nagy Byzodalommal, azok ellen | Kyk eeth ewketh nyomorgattaak es kyk az ew mwkayokat el vetteek Lathwan zomorkodnak ewk ees zer-
 10 nyŵ feelemmel es chodalkoznak ez nagy hertelenfeegen ydwef-
 feegnek remeentelenfeegen. Mondwan ennenmagogban peniten-
 ciara fordwlwan, es ew zywkben lelkekben ohaythwan. Ezek
 azok kyketh neha mykoron ez vylagon eeltewnk meg mewet-
 tewnk chwfoltwnk bozzwfaghnak kepeeben Mert my heytok
 15 bolondok aloytottok az ew eeteeket hewfagofnak leenny es az
 vegfew napokat tyztfeegnel kyl De yme mykeppen zamlaltat-
 tanak az wr ystennek ffyay kôzzee. Es az ew zamok az meny-
 nyey zentek kôzzee. Ez eemay zent epistola Es meltan olwaf-
 tathnak anyazent egyhazban az zent apostolokrol. Megh lath-
 20 wan es yfmerwen az bôlch zent lelek myath Criftusnak zenth
 Apostolynak ez vylagon valo nyomorwfagokat az hytetlen by-
 nefektewl. Es az yteelet napyan valo nagy erôff hatalmaf
 batorfagokat es dychôfeegeket, mykeppen mynd yokat gonozo-
 kat es mynd ez zeles vylagot meg yteelyk az gonozokâth erek
 25 tyzre es halhatatlan keenra. Es az yokat az erek dychôfeegre
 es erek eremre kezdetewl foghwan mynd veeghyg ez ertelme
 ez may zent epistolanak.

Ez may zent ewangeliom.

Ez may zenth Ewangeliomot yrtta zent Ianos ewangelista
 30 kenyweenek tyzen neegyed rezeeben Es leen eredety az ydô-
 285 ben mykoron wllwnk Iesus Criftus emberfeghe zerent vona
 harmyncz harom eztendôs ew zent halalanak elette mykoron
 az wtolfo veegh vachoran volnanak.

Ewangeliom.

35 Az ydôben monda iesus ew tanoythwanynak Ne haborog-
 gyek meg ty zywetek lyztek ee istenben en bennem es hyg-

gyetek En atyamnak hazaban fok lakodalmak vannak. Ha ymaran meg nem mondottam vona tynektek mert el meegyek tynektek helt zerezny, es ha el menendök es tynektek helt zerzendök esmeg el yewök es tyteket en hozyam veezlek, hogy ahol en vagyok ty ees ott leegyetek, mert ahowa en mee-⁵ gyek twggyatok az wtat ees twggyatok. Monda ewneky Tamas apostol Wram nem twggyok howa meegy, es hogy twdhattyok az wtat? Monda ewneky Iesus: En vagyok az wth ygaffaag es erek eelet Senky nem yewhet en atyamhoz, hanem en atalom. Ha meg ysmertetek vona engemet: en atyamat ees byzo-¹⁰ nyawal meg ysmerteetek vona es ez napfagtwl fogwa meg yfmerytek ewtet, es ymaran lattatok ewtet. Monda ewneky fylep apostol. wram mwtaffad meg mynekwnk az | Atyadat es eeleegh my nekewnk. Monda ewneky Iesus: yme ennee ydeyglen voltam tyweletek meeg sem ysmertetök ee meg enghemet. Fylep¹⁵ akky enghem laat lattya en atyamat ees. Azert mykeppen mondod te, mwtaffad megh atyadat, meeg sem hyzed ee mert en, en atyamba vagyok es atyam en bennem. Az bezeedeket kyket en zolok tynektek en magamtwl nem zolom. De atyam en bennem lakozwan, ew teezen mynden dolgot. Nem hyzytek²⁰ ee mert en en atyamba vagök es atyam en bennem, hanem haat az ew teetemeenynek hyggyetek. Byzon Byzon mondom tynektek, ha ky en bennem hyzen ollyan dolgokat teezen ew ees meellyeket en teezek, de meeg nagyobakat ees teezen, mert en atyamhoz meegyek. Es vala myn keerendytek en²⁵ atyamat en newembe, azth teezem.

Wr iefufban xpufban zerelmes atyamffay. Myert ez may zent Ewangeliomnak mynd bewtŵ zerent mynd lelek zerent valo ertelmey nylwan vannak. Annak okaert kel meg lathnwnk ez dychöfeeges zenteknek ew eeleteket es veegheket³⁰ mykeppen vytezködeenek ez vylagon Criftus Iesufnak peldaya zerent Es zaporoytaak Anya zent egyhazat fok lelkeket nyerveen, es predicallafoknak myatta. || Zenth Fylepp apostol zent²⁸⁶ leleknek yewetelynek wtanna meene zytyyaban. Es mykoron ott hwz eztendeegh predicallot vona, fogattatek meeg az pö-³⁵ ganoktwl es keezereytetyk vala hogy az balwan yfteneknek aldozneek. Ottan azerth nagy hertelen yewe ky egy nagy Sar- kan az balwan kepnek fundamentomabol, Es az papy feyede-

lemnek ffyat, ky ott zolgal vala meg ôlee Es annak wtanna
 keth feyedelmeketh, kyknek zolgay zent Fylepp apostol meg
 ketezteek vala. Es az teb neepeket oly ygen meg dôglete dohof
 lehelletywel hogy mynd korfflagoffaa lenneenek. Monda azert
 5 zenth filepp apostol: hyggyetek ennekem es ez balwan tôrriyee-
 tek el es az helyet Cristuf Iesufnak zent kereztflyaat ymaggya-
 tok hogy atty beteghytek meg vygazyanak es hallottaytok ffel
 tamaggyanak. Azok ottan kyk gyettrethnek vala nagy ffel zowal
 mondanak: tedd azt chak hogy vygazzywnk meg es ez balwant
 10 ottan mynd el tôryôk. Ottan azert zent fylepp apostol paran-
 chola az Sarkannak hogy oly pwzta herre meenne holy senky-
 nek ne arthatnaa Es ottan el meene, es towabbaa ott nem
 marada. Annak wtanna zent fylepp mynd meg gyogyttaa ew-
 keth es az harom hallottakat ffel tamaztaa. Es azonkeppen
 15 mynd Cristuf Iesufban hyween. Annak wtanna meeg ees ezten-
 deg predicalla ewnekyk, Es pyspekeketh papokat es ffel papo-
 kat zentelween meg aldaa ewketh es meene Ieropolim new
 varasban, es az gonoz erethnekfeget el reekkentee kyk azt
 predicallyaak | Vala hogy mywel xpufnak byzon embery testee
 20 nem volth vona. Valanak kedeeg ez zent fylepp apostolnak
 keth zyz leany, kyk yewendôt mondnak vala es fok chodakath
 teeznek vala zent lelek malazttya myat. Mykoron kedeeg ez
 zenth fylepnek el kôzelgettet vona halala napya, meg mondaa
 azt meeg heeted nappal annak elette az hyw kereztyeneknek.
 25 Vala kedeeg az ydôben kethneegywen heet eztendôs ember.
 Annak wtanna mynth ollyan veen embert az hytetlen poganak
 fogaak meg es az aldot wr Iesuf mestereenek peldayazerent
 fezeyteek meg ewtet, es ollyan bodog martyromfagnak dychô-
 fege myat meene wr Istenhez. Es keth felôl mellette az ew
 30 keth zyz leanyt, kyknek zent erdemyben ayanlok a' my zegen
 lelkwnek Amen.

Zent Iacab Apostolrol.

Ez zenth Iacab vala Alpheusnak ffya, es mondatyk vala
 wrwnknak rokonfaganak. Es ygaz Iacabnak Vala kedeeg ez
 35 zent Iacab ew zyne zemelye zerent hasonlatos wrwnk Iesufhoz
 wgy hogy nem fok ember ysmertte meg eeggyket mafyktwl.
 Es myndenkoron Cristuffal yaar vala. Mykoron kedeeg wrwnk

Iesufth meg fogny meneenek az Sydok Iudas Apostol yegyet
 adot vala ewnekyk, myn yfmerneek meg ewtet zent Iacabtwl
 hogy ha ew, myert yfmery vala, kyt meg apolna azth fognaak
 megh. De myerth ez zent Iacab nagy zent eeletbhen eel vala,
 erdemlee hogy Ierofalemben ewt tenneek elezer pyspekkee. ygaz⁵
 Iacabnak ees hywyaak vala ewtet, mert meeg ew annyana
 meheetewl fogwa meg zenteltetet vala wr istentewl Soha sem
 bort sem bozaat nem ywt, hwfth sem eett|| Soha nem borothwal-287
 kozot soha magaat sem kenthe Sem feredöt koronkeed gyoch-
 ban es feyeer rwhaban yarth. Oly gyakortaa ymathkozik hogy¹⁰
 az ew terdee wgyan ffeel chomosot vala mynt az tewe hata.
 Azert az ew nagy Iamborfagaerth elfew ew mondott myfeet az
 apostolok közzöl. Ez zent Iacab apostolok mynt zent Ieronimus
 doctor yrya, mynd halalyg zepletelen zyzesseget tartot. Nagy
 pentekken kedeeg mykoron a' my kegyelmes wrwnk keenth¹⁵
 zenwedet vona es el temetetet vona mykent Ieronimos yrya
 fogadaft fogada Iacab apostol hogy addeeg sem eetelt sem
 ytalt hozyaa nem venne myg embernek ew ffa hallottaybol
 ffeel nem tamadna, Mykoron azert hosweet napyan wrwnk Iesuf
 az ew zent Apostolynak yelent vona, monda ewnekyk, vessetek²⁰
 aztalth es kynyeret, es mykoron meg aldotta vona. monda
 Iacabnak kel ffeel atyamffya eegyel mert embernek ew ffa hal-
 lottaybol ffeel tamadot Ew pyspekfeegenek azert heted eztendey-
 ben, mykoron az zent apostollokkal predicallothanak vona Annaf
 es Kayffaf pyspekeknek elettek mynd az teb Sydokkal, es²⁵
 közel vonanak meg kereztelkódny Bel ywta egy gonoz ember
 es monda nagy ffeel zowal. O yzraelnek nepey es feyedelmy,
 myt myweltök, myre haggyatok magatokat meg chalny ez
 erdenghef neepektewl. Es anneera ffeel yndoytaa az nepekek
 zyŵket hogy meg akaryaak vala kewezy az zent Apostolokat,³⁰
 Az gonoz ember kedeeg ffeel hagwan | Az predicallo zekben es
 zent Iacab apostolth alaa tazytaa, es az napfagtwl foghwa mynd
 eeltyg fantala. Mykoron azert harmyncz eztendök bel töltenek
 vona, lathwan az sydok hogy zent palth meg nem ölhetneek
 myert hog Chazarra vette vona dolgaat Mynden kegyetfenfee-³⁵
 geknek dyhessegeet fordoytaak ez zent Iacabra, okot kerefween
 hozyaa mykeppen el vezdhetneek. Egy napy napon azert hoz-
 yaa gyewleenek es mondanak ewneky, keerwnk teegedet hyd

hattra az kôz neepet, mert felette el tewedet az Nazaretbely Iesuf wtan. Aloythwan hogy ew leegyen az Criftus, keerwnk azert teeghedet, hogy agy yo tanachot az kôz neepnek hofweet napyan mykoron mynd ffel yenek ymatkozny, myndnyayan
 5 azert megh allwnk raytta vala my teeneked ygaznak lattatyk, myert hogy ygaz ember es fenkynek zemelyeet nem neezed. ffel allattataak azert ewtet az templomnak folyofoyara es nagy zowal mondanak. Oh ygaffagos ember, kynek bezeedeenek myndnyayan enghednewnk keel Myert az az kôz neep teewô-
 10 lyôk az meg fezwlt Iesuf wtan, mongy ygazat mynekewnk my lattatyk teeneked. Ottan zent Iacab apôstol nagy ffel zowal felelee mondwan Myre kerdetek enghemet embernek ffyarol yme ew yl az hatalmaf yfteny erônek yoghyara yewendô yteelny eleweneked es holtakath. Ezth halwan az hyw kerezttynenk
 15 nagy erembên leenek es eremesth halgattak vala ewtet. Az zerzetes es yraftwdo fydok kedeeg mondanak: Gonozwl teewôk, hogy eellyen byzonfagot hagyank mondany. Azert hagywnk
 288 ffel, || Es vesswk alaa ewtet onnan, hog az teb kerezttynenk meg rettennyenek es towabbaa ne mereezlyeek hynny. Es eegytembe
 20 nagy ffel zowal mondanak, Oh, oh merth az ygaz ees tewôlgee. Es ffel hagwan le hagyoytaak ewtet onnan, es kezdeek ewtet kôwezny mykent Ifteny karomlout, mondwan: kôwezyek meg az ygaz Iacaboth. Ew kedeglen tedre efwen ymaad vala ew eerettek mondwan: Keerlek wram, Bochaffad meg ewnekyk
 25 merth nem twggyaak myt teeznek. Azth halwan monda éeggyk az papy feyedelmekközzôl. Haggyaatok haggyatok el atyamffay, myt myweltek, yme ez ygaz tyeerettek ymaad Azonkezen eeggyk egy hasaab fawal agyon ytee zent Iacabot, es ottan ky onthaa agyaweleyt, Es ollyan zent martyromfaggal ky mwl-
 30 wan, meene az erek dychôseeghnek erwendetes bodoghfagara kynek bewfeeges zent eerdemeenek myatta otalmazyon megh mynket mynden gonoz keeseertettewl, hamyff hyr vezteeftwl, hertelen halaltwl es erek karhozattwl, Atya fyw zent leelek eegy erekkee eelô wr iften Amen.

Criftus zent kerezth ffayanak meg leeletyról.

Meg alazaa ennen magaath Criftus Iesus atya myndenható wr Istennek es zeplótelen yz anyá marianak eedes zeep zent ffya, enghedelmes leewen mynd halaalyg es kerezthnek halalayglan Annak okaert ees ffel | Magaztalaa ewtet atya wr Isten,⁵ es ada ewneky newet, ky mynden neewnek felette vagyón Ez ygheeketh yrtta megh Bodogffagos zent paal apostol eegyky. Epistolayaban ad phylipenes secundo. Zolwan bezeelween zerelmes atyamffay, ez may zent Innepnek meeltosffagos voltarol mynden hyw leeletnek eedeffeeg adatyk ew elmeeyeben, az¹⁰ gonozoknak keddeeg tówyfk ótletyk ew zemek kózyben, kyról emlekózween ezen zent pal apostol yrwan Coryntombelyeknek yrth elfew leweleenek elfew rezeeben wgy mond. Mert az kerezthffanak newezety az el vezendó byneseknek heytffaaag bolondffaaag. Azoknak keddeeg kyk ydwezwlnek az az mynekwnk¹⁵ kereztyeneknek Isteny yozaagh. Meg wgy mond towabaa. Az hytetlen Sydook yegyét es chodaat keernek Az ghereghek Belcheseget kerefnek. My keddeeg hyw kereztyenek predicallyok a' meg fezwlt Criftusth ky az hytetlen Sydoknak teewólgeefnek lattatyk Az poganoknak keddeeg bolondffaaagnak. De myert em-²⁰ bery nemnek meg valthfaga be tellyefewltetetek az aldót Criftus Iesus myat az magaf kerezthffan, Es eennen zarmazeek myndden ydweffegewwnknek eredety es malazttya, ymaggyaak ylyk es tyztellyeek zenethlen dycheerettel az aldót wr Istennek es yz marianak zent ffyaat, ky ellen meg rettemyenek es feelemye-²⁵ nek az hytetlen sydok es gonoz poganok, kyknek semmy reezek nynczen es nem leezen Istennek zent orzagaban. || Ymaran laf-²⁸⁹ fok meg wrwnk iesuf xpus zent kerezthffayaanak eredetyt, meltofagaat es haznalatoffagaat. Myndennek elette mykeppen zent doctorok zolnak rola. Az zent kerezthffa eredet zerent tamada³⁰ es megh leelettetek ez may napon fok keppen. Elezer lelee meg Seth Adamnak harmad ffya ez feldy paradychomba. Mert mykoron halarra beteghedet vona Seth meene paradychomnak kapwyara hogy az yrgalmaffagnak fayanak olayaban keerne hogy meg keenne ew attyanak testeet es meg vygazneek, ky-³⁵ nek meg yeleneek zent Myhal arkangál es monda. Ne akar mwkalkodny es fyrny az yrgalmaf fanak olayaert, mert semy-

keppen meg nem nyerheted, hanem mykoron bel telennek ewth
 ezer ewth zaaz eztendök De meen el vyd ymez fa agat es
 temesd el te atyadnak feyeenel, es mykoron gymelchet terem-
 tend akkoron az te atyaad meg vygazyk. Es mykoron haza
 5 meent vona talalaa az ew attyaat Adamot haat meg holth, es
 wgyan ott el temetee ew feye feleth. Az fanak agaath ky ffe
 newekedween nagy fawaa newekodeek. Erröl zolwan zenth
 yrafhely doctorok hogy eennen zarmazot vona az zent kerezth-
 ffa, es nem choda hogy annee ydeyg meg maradot vona egheez-
 10 zen mert lehetfeeges wr Istennek akarattya zerent, hogy para-
 dychomba hol ott emberek megh nem halnak myg wr isten
 akarya. Azon helyen teremtet faak sem rotadnak megh, myg
 isten akarya Alkolmas vala kedeeg wr istennek azth tenny, hogy
 onnan azon herröl adathneek ky az ydweffeehnek orwoflaga
 15 hol otth embery nemnek vezedelmeere meereg es erek halaal
 zyletet vala, az az paradyczomba. | Adam atyank azeert az ydö-
 ben vygazeek meg, tamada ffe es leele tefty leelky ydweffee-
 ghet. mykoron az paradychombely fanak aga az az wrwnk
 Iesufnak zent kereztfaya gymelczet teremte. Nag peenteken.
 20 Mert az ew zent halalanak wtanna lee zalwan lymbofra, ky
 hozaa Adamot es mynd az zent Atyakath Isteny hatalmassaga-
 wal. Annak okaert ez dragalatos zent paradychombol ky zar-
 mazot nemes elew ffa wr istennek akarattyabol meg marada
 mynd Salamon kyralnak ydeyeyglen, ky mykoron latta vona zeep
 25 voltaat, hogy yo volna mynden myben, vyve el az herröl es
 yltetee el az ew lygheteeben, kyröl wgy mond egy zent doctor
 Iohannes Beeleth, hogy mykoron az alch mesterek ez ffaat myben
 akarnaak helyheztethny soha yo es alkolmas nem lezen vala.
 De neha rywydnek necha hozyw leelettetyk vala. Nem choda
 30 kedeeglen, mert nem twggyak vala, mynemew mymre valasztotta
 vona ewtet yewendöre az wr isten. Annak okaert meg wtalaak
 ewtet es veteek ewtet gathnak egy faros wyzen, hogy mynd-
 nek atal yarnanak ew raytta, es labbal nyomottathneek ew
 zydalmassagara ky nem lett vona melto tyztfeeegre. Törteneek
 35 azert hogy az Saba orzaag hely keralne azzon hallanaa Salamon
 kyralnak nagy yo hyreet neweet, yewe nap kelettröl Ierwa-
 lembe Salamonnak bölech bezedcet hallany. Mykoron kedeeg
 ywtot vona az patakra kyn az ffaat atal vetetteek vala, mynt

ha ky meg mondotta vona ottan megh yfmerree lelkeeben, merth
 ez vylagnak wra teremteye azon vona meg valtando ez wylagot
 zent halalawal. Annak okaert ees nem akara raytta atal menny,
 De le efwen ottan ymadaa ewtet. Erről emlekőzeek meg a'my
 eedes wrwnk Iesus || Az zent ewangeliomba zenth Mathe yrtta 290
 meg kenyweenek tyzen kettöd rezeeben Az ydöben el yew es
 ffe! tamad nap kelethnek kyalne azzonya ez nemzettel ky
 yewt vala Salamonnak belchessfeegheet hallany es el karhoztat-
 ty a ewtet. Wgy mynt azt mondanaa. Nagyob hyty vala az
 pogan keralnee azzonnak wr Istenben halwan az ppthanak bel-
 chesfeegheet es meg yfmerween az patakon atal vetet ffanak
 meltosfagaat, kyt azon helyen eröf! hyttel ymada, honnem mynth
 az egheez sydofaghnak, ky nem akara hynny es meg ternye
 fem atya wr istennek fok choda tectelyre fem az ew zent
 fffanak wrwnk Iesusnak zent predicallafara mynd ez may na-
 pyglan ees, mykent yol lattyok. Mykoron azert az keralne
 azzon haza tertt vona yelente megh az Isteny yelenetet Sala-
 mon kyalnak hogy yewendöre nemynemew ember az ffan meg
 fezwlendö vona, kynek myatta az Sydo orzag el törethneek.
 Halwan azert azt az belch kyal az feldnek meelfegheere
 temettete el ewtet hogy soha fenky meg ne lelnee. De az wr
 istennek tytkyaat tanachaas fenky nem twggya es akarattyath
 fenky el nem enyezhet. Azon helyen azert yewendöre zerezte-
 teek egy halaf thoo, ky orwofaghnak tawanak newezteteek.
 Mert mykeppen zent Ianos yrya ewangeliomrol zerzet keny-
 weenek ewtöd rezeeben. Az tonak kôrös kôrewle koronkeed
 nagy fok | Korok beteges fekewzneek vala. Wr istennek kedeeg
 zent angyala ydew zerent le zaal vala az toban, es meg yndwl-
 tatyk vala az wyz, es egy valaky elezer az korok kôzzöl az
 vyzben mehet vala, myndden betegffegheeböl meg vygazyk vala.
 Meely tyztwlat doctoroknak mondafok zerent nem chak az zent
 angyalnak yelen votabol, de az oth el temetet kereztfanak ees
 ereyböl hyhettyek left lennye. Mykoron azert az kegyelmes
 ydwezeytenk Iesus Cristus halanak napyay el kôzelghettenek
 vona, Az az nagy hettre ywtottanak vona. az zent ffa lataak
 haat ffe! labbadot az vyz zynre az feldnek meelfegheeböl cho-
 dakeppen Azt lathwan az Sydok ydwezeytenknek zent halalara
 kerezthffaat zerzeenek helöle Es ezenkeppen bel teleek az Sabay

keralnee azzonnak yewendew mondanak elfew reeze. Masod reeze kedeeg, az az hogy Sydo orzaaghnak ees a' myat kellenee el vezny, akoron teleek be, Mykoron az gonoz hytetlen Sydok Cristus Iesus halanak wtanna az zent kerezthffaat veewek es nagy meely verembe vethween el temeteek Es tebygleen keth zaaz eztendönel el enyezween az feld alat, mynd Constantinos czazarnak ydeyglen, kynek annya zent Elona azzon lelee meg. Annak wtanna kynek Istoriaya rywydeden ezenkeppen vagyon. Mykoron egy ydöben Constantinos czazarnak hada tamadot

10 vona Maxencius czazarral, vywanak meg az alfelden az dwna mellet Constantinos chazar mykoron nagyon meg rettent vona, ylenek meg ewneky almaban az zent kerezthnek yegye, zozatot es halla, mondwan Ez zent yegnek creywel gyözheted

291 megh az te ellenfeegedet. Mykoron az || Zenth kerezthnek yegyeeh

15 aranbol meg zerezette vona, kezeeben vyfely vala. Mafth ees zerezettee, azt zaztho keppen az Seregh elöt hordoztattya vala. Es annak myatta wr iften dyadalmat ada ewneky meg gyezween Maxencius chazarth es nagy halaath ada iftennek raytta. Annak wtanna nem fok ydew bel telween, kereztyennee leen.

20 Es meely yghen ffeel magasztalta leth leegyen wrwnk Iesus xpufthnak zent hytyth bel yannak yrathwan zent Siluefternek wr papanak eeteeben. Azert meg hagyaa es keeree ew annyaat zent Elona azzon, hog eegyebet benne ne tenne, hanem meg kerefnee az aldöt zent kerezthffaat kyn ez vylaghnak teremteye

25 meg valtotta vona embéry nemzetet es nagy melto tyztelettel ffeel magasztathnaa ewtet. Mykoron azert az zent azzon Ierwfalembe yewt vona, nagy haddal, be hywataa mynd vala hol az tartomanba veenek es bewlehet valanak. Azt halwan kedeeg az oth valo neepeky mynd meg retteneenek raytta my dolog vona.

30 Nelyk ew közzölök mondanak, byzonyawal veelem hogy az meg ffezwth Iesusnak kerezth ffanak akarya meg kerefny, azerth lassatok hogy senky ewneky meg ne mongya, merth twggyatok byzonnyal hogy azonnal a'my reeghy atyaynk törweneenek el kel törethny es mynekewnk mynd el kel veznewnk Monda eegy

35 ew közzölök kynek Iwdas vala newe. En nylwan twdom hog eegyeb oka annak nynchen, azt zent kerezth ffan kedeeg senky nem twggya hol vagyon. De en hallottam hogy az en | Ewfewm Zacheus meg yelentette volth az en atyamnak Symeonnak. Es

mykoron meg akar vala halny ennekem meg mondaa. Laffad wgy mond ffyam, mykoron az kereztt faat meg kezdyk kerefny, ottan meg mongyaad hol vagyon, hol nyomorwffagot myatta ne vall' mert annak wtanna foha towabbaa nem orzagol. De azok orzagolnak, kyk az meg fezwltet ymagyaak, mert az Criftus⁵ iftennek ffya volt. Ottan mondeek ewneky: yo atyam, ha byzonnyal meg yfmerteek volt az reghy atyaynk hog' byzon iftennek ffya volt, haat myeert fezeytetteek meg ewtet. felele ottan es monda Twggya azt meennyek feldnek teremteye hogy foha az ew tanachokba nem voltam. De meeg ellenek ees zoltam.¹⁰ Mynek okaert ew koronkeed feddy vala az yraftwdoknak byneket es vafothffagokath azt nagy yrygffeegböl teweeek hog' ollyan zernyew halallal megh öleek. Az aldott Iefus kedeegh harmad napon ffel tamadwan az tanoythwanyoknak zemek latafaara meennyekben ffel meene kyben mykoron hyt vona az te atyad-¹⁵ ffya Ifthwan prothomartir az gonoz dyheff neepeek azt ees meg kőwezeek. Laffad azert yo ffyam hogy awagy ewtet, awagy az ew tanoythwanyt meg ne karomlyad awagy zydalmazyad. Mondanak az Sydook Iudafnak mykoron ez eellyen bezedet hallottak vona Byzonyawal foha my eellyen dolgot nem hallottwnk.²⁰ De maga laffad ha ym az keralne azzon eleyben menendewnk foha ez dolgot meg ne vallyad

Bel hywataa azert ewket az kyalnee azzon twdakozywan raytta hol oth fezeytetteek vona megh az || Aldott Criftus Iefufth.²⁹² Es mykoron Semykeppen meg nem akarnaak yelentyeny, meg²⁵ fenyeettye ewket hogy mynd tyzben hanyathnaa ha ygazan meg nem akarnaak mondany. Azok kedeeg nagyon meg yedeenek előwe tolyaak Iudafth mondwan: Nemes azzonywnk ymes ygaz embernek es ppthanak ffya Az reeghy atyaak törweeñeth yol twggya Es vala myn tewle twdakozyol, mynd ygazan meg ye-³⁰ lenthetty. Ottan azert mynd el hagywan ewket Iudafth meg fogataa es vallathny kezdee es monda: yme eelet es halaal te eletted vannak, valazd el mellyket akarod: awagy mwtaffad meg ennekem az golgatanak helyeet hol oth meg fezeytetteek ez wylagnak wraat teremteyeet, hogy az ew kerezthffayaat leel-³⁵ heffem meg, felelee ottan Iudas es monda. Nemes azzonyom mykeppen twdhatom meg az helth, ha ymaran keth zaaz eztendeyneel teb vagyon hog' az dolog volt es nem voltam az

ydôben ez vylagon. Monda az kyalne azzon. Az meg fezewltre
 mondom hog' êhel zomeehal kel meg hahnod, ha meg nem ye-
 lented, es ottan egy meely zaraz kwbban vettettee ewtet. Hol
 oth mykoron egy egheez heten volt vona, heted napon keree
 5 hogy ky venneek fogadwan hogy mondanaa hol ot az zenth
 kerezthfa el reekkentetôt vona. El meneenek azert az herre,
 es ott ymachagot tetween, yme nağ choda dolog, ottan meg yndwla
 az heely, es oly mynt nagy draga kenethnek fyfty es balfa-
 momnak zeep yllattya erezteteek wgy hogy el chodalkozwan
 10 rayta, Iudas ottan monda, keth kezee ffele emelween. Oh ob,
 byzon mondom | Criftus Iesus te vagy ez vylagnak ydwezeyte-
 yee. Es ottan ffele ôwedezween kezdee nagy ereffen afny az
 helth. De mykoron hwz leepefth afoth vona Talalanak harom
 kerezthffakat, kyket ottan az keralnee azzon eleyben vywe kyk
 15 kôzôt mykoron nem twdnaniak valasztany, wyweek az varof kô-
 zepyre, varwan wr iftennek ylenetyth. Azonkôzbe tôrtenek
 haat yme egy yffyat kezdeenek ky vynny hol el temethneek.
 Iudas nagy hamarffaggal yarwla es tartaa meg az koporffoot,
 es mykoron ketteywel yllete vona az kerezthffanak es ffele nem
 20 tamadot vona az hallot. Az harmadykat ees hozyaa ylletee es
 ottan ffele tamada az hallot. kezde ottan Luciper az pokolbely Sathan
 nagy ffele zowal ywôteny kyaytany az egben mondwan Oh Iu-
 das Iudas, myre tewd ez dolgot, ellene chelekôdeek az mas
 Iudasnak, mert az en kyzleletemnek atala el arwlaa Criftus.
 25 Te kedeeg en akaromnak ellene meg yelenteed az ew kerezth-
 ffayaat. Az mas Iudasnak myatta nagy fokakat nyereek. Te
 myattad kedeegh nagy fokakat veztôk. Annak myatta fok yde-
 yglen orzagleek, De te myattad ky yzetem az orzagbol. De by-
 zon meg fyzetôm yol az te rayttam teth bozzwfagodat, ky bel
 30 teleek az ydôben, mykoron nagy kenokat teetete az hytelle-
 nekkel ew raytta es zent martyromfagot zenwede ez zenth hyt
 mellet. Iudas kedeeg femyt nem gondolwan az erdeg bezedee-
 wel, vyzon ellen bozzonttya vala ewtet mondwan. Az aldor wr
 Iesus Criftus teghed pokolnak fenekeere vessen az erek tyzre
 35 atkozot Sathan. Iudas azert ottan meg kerezthfakôdeek es Quiria-
 cus leen newe, es az Ierwsalembely pyppeknek halala wtan
 293 tewweek || Ierwsalembely pyppekkee. Az keralne azzon kedeeg
 mykoron latta vona hogy az harom vaff zeeghek ylen nem

volnanak keree az pyppekot hogy meg kerefne Es mykoron Quiriacus pyppek esmeg oda ment vona, hol otth az kerezthfaat meg lelte vala, ymachagra adaa magaat, es yme lataa haat nagy zep aranyas zynnel feenlnek az felben mynd az harom vass zeghek. Es ffeel veween nagy halaa adassal vywee a' ke-⁵ ralne azzonnak, es zent Elona azzon terdeere esseek es ffeew haytassal nagy tyztesszeeggel el helheztetee ewket, az kerezthfaat kettee rezeltetee, es ezyftes tokban helheztethween hagua wgyan ott Ierwsfalemben. Az mas reezeet mynd az vass zeghekkkel vywe ffeyanak Constantinus chazarnak. Hol ott wgy Ewsebius Cefariabely¹⁰ pyppek hogy az egyyket zent Elona azzon[nak] varraa ffeyanak lowa seekeeben az ketteyth ffeakyaban helhetee hogy femynemew ellenfeeg ewneky ne arthatna, es ez zent hythnek ereffeeg kezebe lenne hatalmaga homlokan es ffeeyeen dychertethneek.

Mynemew nagy hatalma legén kedeeg az zent kerezthfa-¹⁵ nak ymellyen peldabol yfmerbhettyek meg. Vala egy erdenges mester: hytete el egy hambor Notarius deakoth hogy ha el menne velee fok keenchet adna ewneky. Az zegheen neky enghe-²⁰ dede. Es mykoron el vytte vona egy nemynemew pwzta herre, hol ott nagy fok erdeghek valanak, es yme lata egy nagy ze-²⁵ rechen kyralth egy nagy magass zekben ylwen | Es ew kewrwle fok zolgakat czwezakath koppyakat tarthwan. Monda az fekethe-³⁰ kyral: ky pokolbely Satan vala, az erdenges mesternek: Ky-³⁵ choda az germek ky veled vagyon, felele: A' my zolgank. Monda az kyral ha akarz enghem ymadnod es en zolgam lenny²⁵ es az Criftus Iesufth meg tagadny, En yogomra yltetlek tege-²⁵ det. Legottan az Notarius zent kerezthnek yegyeeet vetee ew reeaya es Criftus Iesus zolgayanak vallaa lenny ennenmagaat. Azonnal mynd az fokfagw fereg erdegh ffeel chantana es el fwta onnan Annak wtanna Nem fok ydew el mwlwan Constan-³⁰ tinapolban wgyan azon Notarius meene be az ew wrawal zent Soffya azzonnak egyhazaban. Es yme chodalamat dolog, lataa az ew wra: haat ydwezeytenknek kepe mynd az notariufra neezne. El ameelkodeek raytta az wr. Allataa azert az notariufth mas felee. Oda ees ottan reea fordoytaa az ew zemeyt Allataa³⁵ megh harmad felee De yme oda ees ottan reea kezde neezny. Felette el amelkodeek raytta az wr es monda: yo ffeyam keer-³⁵ lek ne tagaggyad meg mynemew yot tetteel te eeletedben es

my nemew eerdemes vonaal iftennek elette, hogy mynden felee
 eellyen yghen reead neezne Idwezeytenk keepe, felele ottan es
 monda: yo wram femy nemew yot nem twdom hog tettem
 vona eegyebet hanem hogy az pokol bely Sathan elôt meg nem
 5 tagattam vona ewtet. azonnal ezeeben vewee az wr Idwezey-
 tenknek hozyaa valo kegyelmes voltaak, az zent kerezthnek
 294 nag || Hatalmaffagaat Es myg eleenek az wr nagyob tyztelsee-
 gel tartaa az yffyw notariust az ew Iamborlagaeert.

[Zent Orban papanak ynnepcerôl

- 10 Bodogffagus zent Orban papa tamada azon ydôben, myko-
 ron Idwezeytenk Iesus xpusnak zyleteese wtan yrnanak keth-
 zaaz hwz eztendôben Magyaraztatyk kedeeg ewneky newe vy-
 lagoffaag, tyz, awagy felelet: Byzonyawal myg eele ez vylaghon
 vylagoffaag leen ew tyztelseeghes maga meg tartaffaban. Tyz leen
 15 Ifteny es atyaffywy zent zeretethnek zenetlen valo gheryedôzee-
 feben. Es felelet. byzon twdomanyanak haznalatoffagaban. Myert
 koronkeed wr Iftennek zent malazttyaban lakozyk vala mykent
 az vylagoffaag wgyan zerelmêtes vala myndeneknek latafaara,
 kywanatos nyayaffagra meg zykkadot ez vylagnak wtafftyara,
 20 gheryedôzew az yoknak gondolattyara, haznalatus ez vylaghy
 ydwezewlô neepeknêk tanwfaagh teetelette, knêk ew eetele
 ezenkeppen yrattatoth meg rywydeden

- Dychôseegees zent Orban papa wr Iftennek valasztafa zerent
 meene be az papafagban Kalixtus papanak wtanna. Ez zent
 25 Orban papanak wrafaga ydeyn leen nagy kereztttyen haborga-
 tas az pogan neepektwl mykoron lathnaa hogy femykeppen
 ellenek nem alhatna, helt ada az wrafagnak es kezde hol et,
 hol oth lappagny az zeghenyek kôzôt mert halarra kerefyk
 vala ewtet. Zalla be azert egy kegyetlen az papaffagban, kynek
 30 Alexander vala newe kynek ew edes zyleye Bamea, vala ke-
 reztttyen. Annak okaert ees koronkeed nagyou kenyeregh vala
 az ew ffyanak hogy ne | Haborgathnaa az zegheny kereztttyene-
 ket. De mynd azon atal ees az Almachius feyedelem az waraf-

nak byraya nagy kegyetlenfeeghet teezen vala az zeghen kereszttyeneken. Azon ydôben zenwede zent Cecilia azzon ees martyromfagot. Annak wtanna mykoron hallotta vona hogy zent Orban papa ballaghna az zeghen kereszttyen neep kôzôt es myndent el temethne kyk meg ôlethnek vala, nagyon meg haragwek es wtanna kylde hog meg keresneek es foghwa hoznaak. Mykoron egy seteet barlangban meg talaltaak vona ymatkozwan fogaak meg három papokkal es három dyaconofokkal. Veteek ewket az temleczbe, Annak wtanna ky wytetee eleyben ewket. Es myndennek elette az vetee zemeeben hogy az atko-¹⁰ zot Cecilia azzonnal az nemes ffyrffyakat Valeriusth es Tyburciusth Annak felette ewt ezer neepeketh hytettek vona el az kereszttyen hyttre, Es hogy Cecilia azzon nagy fok keenche nala vona. Monda ewneky zent Orban papa: Mykeppen en latom nagyobban vonzon teeghed az telhetetlen kywanfaag az wr¹⁵ Iftennek zentynek haborgatafara honnem az iftenek ymadafanak bewchewlety. Cecilia zent azzonnak kedeeg keenche az zeghenyek kezee myat mennyekben vytetôt. Azth halwan haraghra reemewle es hagua hogy zent Orban papaat mynd ew tarffaywal onos botokkal verneek. Es az zent papa chak az wr Iften-²⁰ nek zent neweet hyya vala segheedfegewl Azt halwan az feyedelem mosfolyodeek raytta es monda: Ez ween ember bôlchnek aloytattya magaat azert zool eellyen tytok bezeedeket. De mykoron az gonoz kegetlen byro ewtet meg nem gyezhetnee, esmeg az temleczbe rekeztetee. Es yme yeweenek ew hozyaa²⁵ három] ||

Incipit Prologus in vitam beati Stanizlay epif-295
copi craccouienfis

WR Iesus zyletetynek wtanna mykoron yrnanak ezer hwzon ewt eztendôben. egy Iambor kereszttyen herczegh, kynek Bolez-³⁰ laus vala newe lengel orzagban. Az nagy reeghy batalmas es Iambor kereszttyen herczeghnek ffya kynek Mefco vala newe, kyrôl nyilwan emlekôzyk az orzaagh Cronicaya, kynek zent lazlo kyrál, leanya ffya vala. Azert azon Iambor Boleflaus herczegh-

nek ydeyn, halwan hyreet Otto romay chazaar, zenth Alberth
 pyspeknek: myeert ew Iambor hytew kereztyen vala, yewe
 lengel orzagban: ayo'taffagbol zent alberth pyspeknek testeehez,
 ky akkoron tyztöltetyk vala gnyfnam newo varafban. Es Bolef-
 5 laus herezegh nagy yo kedwel es tyztöffeeggel fogadaa, mynt
 ollyan felfeeges chazaart mynd orzaag bely wrakkal. Azt lath-
 wan romay chazar hogy az herezeg ollyan hatalmas es kaz-
 dagh volna, es mynddenben gyorfflagot vyfelne ew byrtoka
 alat valokhoz monda az romay wraknak kyk vele valanak. By-
 10 zonyawal ylyk hogy ez Iambor feyedelmet atyankffyawaa es
 baratwnkkaa fogaggyok, kynek myndden emberfegheet es Iam-
 borfagaat lattyok. Annak okaert akaraa kyrallyaa zentölny, mert
 melto volna reea Ottan ennen maga feyeböl le vewee chazary
 koronayaat es Boleflaunak feyeeben nomaa, es lengyel orzag-
 15 ban mynd ew hozyaa haylo orzagokban es tartomanyokban
 Coronaf kerallyaa zentölee Annak okaert ees adaa az chazaar,
 lengyel kyralnak kyraly tyztöffeegben zent Moryez martyrnak
 czwczayaat es wrwnk Iesufnak eeggyk val zegheet, kyk mynd
 ez may napyglan tartathnak erek emleközettre Crakkay zent
 20 egyhazban. | Boleflaus kyral ees az Chazary meltosaghnak tyztö-
 letyre, ayandekwl erek baratffaghnak es ayo'tatus emleközeth-
 nek kötelezetyeert neky adaa zent Albert pyspeknek yoghyaat
 ky yo newen veween bochw veetellel el valanak egy maftwl.
 Otto romay chazaar haza terween orzagaban nagy eremmel,
 25 Boleflaus kyral kedeegh az wtan kewefet eelween ew Iambor-
 flagus eeleteenek eerdemeerth ky mwlwan, meene az meennyey
 zent paradychomnak hazayaban nagy dychöfeeggel, es teweeek
 kyrallyaa az ew ffyat kynek mesco vala newe, kynek sem eze
 sem Iamborflaga nem vala hafonlatus az ew Iambor attyahoz
 30 De mynd azon atal ees Otto chazaar az ew attyanak zerelmeert
 adaa neky hwgaat hazas tarffwl, ky azon gonoz es fellöt er-
 köchben hafonlatus leen hozyaa es hamar valo napon el vezteek
 orzagoknak nagy rezeeth, mynt layof magyary kyralnak ees
 leen dolga, mert azzon ember tanachaan yaranak, es gonoz
 35 halallal halanak megh, Maradot vala kedeeg Mesco kyralnak
 egy kyfded fyachkaya kynek kazymyr, mafod newel karol vala
 newe, kyt az ellenfeegöknek elöttök az lengyel wrak, mynd
 ew annyawal vyweek nemöt orzagban, mygh korof ember lenne.

Wgyan azon ydôben zyletôt vala zent Stanyzlo pyspek ees ez
 vylagra Cracconak varafaban, kyrôl akarwnk zolany azon ydew
 kôzben Kazymyr ymaran ffele ferdewlween. myert hogy ky yze-
 tôt vala orzagabol nyomotot vala Gallya orzagban es allot vala
 be zent Benedek appath zerzeteeben. Eennen hazol az lengyel
 wrak myert nagy nyomorwfagban valanak, tanachot tartanak es
 keezôrôyteteenek meg kerefny az zanky vetôth orzaghuak ôrô-
 kôfeeth, es mykoron meg talaltaak volna, nagy kyraly ayande-
 kot adanak ewneky. Az apathwrnak meg azonkeppen hogy
 mywel ky bochatanaa az zerzetbôl az kyralfagban. feleleenenek
 ewnekyk hogy nem lehetne zentffeeges wr papanak aldomafa-
 naal kyl Azt halwan az lengyel wrak ottan hamar bel bochat-
 wan kôwetôketh es wr papanak aldomafaat hozwan hogy || En-296
 ghedne az zent enghedelmeffeeghnek es el ky menne az orzaagh
 otalmaert ffele vennee az kyraly meltofagot, hatalmath ees ada
 ewneky azon Benedek papa hogy hazas tarffot vehetne az ky-
 raly maghnak megh maradafaerth. Kazymyr kedeeagh nem mond-
 hata sem tehete ellene Es mykoron az kyralfagban feerkôzôt
 volna veen feleth maganak Rwllya orzagbol eegy nemes feyede-
 lemnek leanyâth kynek Debronega maf keppen Maria vala newe,
 kytwl leenek Kazymyr kyralnak neegy ffyay, thwdnya yllyk
 Boleflaus, Verland, Mefco, Ethne. Az felwl megh mondôt wr
 papa teeb yowal zeretee az orzagot wr iftennek es lengyel or-
 zagnak erek dycheeretyre, mert mykoron sem erfekfeeg sem
 pyspekfeeg nem volna az orzagban wr papay aldomafaat kyldee
 az orzagnak hogy Cracconak varafaban, hol kyralnak lako helye
 vagyon, leenne ffele pyspekfeeghnek ees lako helye, kytwl mynd
 az egheez orzag helye pyspekhet onnan neweztethneenek es
 tartananak mynth eegy erfektewl, azon eztendôben mykoron
 yrnanak wr zyletetynek wtanna Ezer negywen ewth eztendô-
 ben. Annak wtanna tyzen harom eztendew bel telween Kazy-
 myr kyral ez vylagbol ky mwleek. Annak wtanna ezer ewth-
 wen kylencz eztendôben Aaron Craccay pyspek es ky mwleek
 Ew wtanna Lompert erfek, ez zenth Stanyzlot Cananokkaa
 tewee es mykoron meg holt volna Lompert az wtan mykoron
 yrnanak Ezer hethwen keth eztendôben, zent Stanyzlot tewee
 pyspekkee. Es nyoleczad eztendew wtan Boleflaus kyralfagaban

martyromlagot zenwede az zent egyhaznak otalmacert es ygaf-
fagaerth.

Azon zenthnek legendaya.

Zent Stanyzlo pyspek tamada Cracconak varafabol lengyel
5 orzagban. Iambor es iften feelew zylektewl: kyknek kywaltkep-
pen valo ayandekbol atta vala wr iften ez zent magzatot, kynek
mykoron ezechkeye lett vona wr iftennek zent malazttya lako-
zyk vala ew benne zyweeben lelkeeben ew teremteyeehez |
Ayoytatus wala erköcheeben tyztallagus testeeben, tyzta ee-
10 teeben, zemermes nyayallagaban eertelmes bezeedeben, meer-
tekletes yteeletyben ygallagus. Lathwan azert az ew zyley az
gyermeknek yo eeleteet adaak tanwflagra es hamar valo ydewn
nagy bölcsh tamada ewbenne. hyre leen benne Lompeert pys-
peknek, hozyaa hywataa es Craccay egyhazban Cananoklagot
15 ada ewneky, ky ollyan leen az ew Iambor eeleteenek myatta
az teb Cananokok kôzôt, mynt az nemes fenes Cyllagh az ho-
malyos kôdben. Es mykoron Lompert pyspek ky mwlt volna
ygyenlew akarattal teweek zent Stanyzlot pyspökkee, mykoron
yrnanak wr zyletetynek wtanna Ezer hethwen keth eztendôben.
20 Mykoron äzert ffel vette vona az paztorlaghnak gongyaat Nem
leen haylando ez vylagra, el sem valtozeek erköcheeben. De wr
iftennek zent malazttnak myatta ezeeben tarttya vala my-
eerth valasztotta volna ewtet Crifstus Iesus az ew egyhazanak es
nepeenek feyedelemfeeghere otalmara es paztorlagara. Annak
25 okaert vygaz vala eeyel es nappal mynd ew maganak ydwef-
segheen, mynd az zegheen neepnek kereztyyensegheen, ennen
magaat myndennek alatta meg alazwan Crifstusnak peldaya
zerent. Äz vak merô byneseket kemeenfeggel meg feddy vala.
Semy zemeelnek nem enghedween. Annak okaert ees Boleflauf
30 kyralt Kazymyr kyralnak ffyat myert gonoz eeletben foglalta
vala ennen magaat, gyakortaa ynty vala hogy meg yobboyta-
naa magaat, ha az hatalmas teremteu wr iftennek haragyaat
el akarnaa tawoztathny. De az gonoz kyralt vyzon ellen ez zent
Iambor pyspeknek gonozt gondol vala ellene mykeppen el vezt-
35 hetnee. Zent Stanyzlo pyspek mynd azon atalees zenetlen ymat-
kozyk vala eerette. De mykoron lathnaa hogy semyt nem haz-
nalna mert napponkeed fokafoyttya vala gonoffagaat. Az Iambor

pyspek ees ymaran nem baratközyk vala vele hogy rezes ne lenne gonoffagaban es mafnak gonoz peldaat ne adna. ||

Zent Stanyzlo pyspek kedeegh felette na^g gondot vyfelween ²⁹⁷
 wr istentewl neky ayanlot erekfeegről. Annak okaert anya zent
 egyhaznak erekfegheet zaporoytany akarwan egy pether newd
 vyteztewl veen, ara zeghwe, az vyzla newd vyznek parttyan
 egy falw bely yozagot myndden zabadfagus wrafagawal. Senky
 akkoron törweenzerent ellene nem mondwan, kynek meegh eel-
 teeben az Iambor pyspek belee yktataa magaat. Annak wtanna
 az Iambor vytez ez vylagbol ky mwleek. Azt lathwan az vy-
 teznek rokonfaghy, leleek zenth Stanyzlo pyspeket Boleflaus
 kyral eleeben az yozageert, kyknek yollehet ygaffagokat megh
 ytelween, de maga mycert az kyral haragus vala zenth Stanyzlo
 pyspekre, myndden ygaffagnak ellene, az haragus azt vegezee,
 hogy awagy pyspek ky kelne az yozagbol menny, es meg en-
 ghednee az veernek yozagaat, awagy az instrumentom lewelet
 elöwe hoznaa, awagy eelew nyelnek byzonfagaat allathnaa
 elöwe. Zent Stanyzlo pyspek ydewt keere halaztany mynd ezek-
 nek Es mykoron az törween nap el yewt volna az byzon tanok
 az haragus kyralnak dyheffegetewl meg reettenween, senky
 elöwe nem meree allany. Lathwan az Iambor pyspek hogy
 mynd az byzonfaag mynd az ygaffaag el fogyatkozot volna,
 hogy az zent egyhaznak erekfeege meg ne kyffebödneek nagy
 batorfaggal wr istenben vetee remeenfeegeet. Es mynd azon
 atal bel meene az törween napon az gywleközetben Es monda
 nagy ffel zowal: O kyraly meltosaag es lengyel orzaghy feye-
 delmeknek ygaffaag tcewdy myert nynchen ez földén az ygaf-
 faag: engheggyetek ennekem harmad napot es elötekben hozom
 azt, ky ennekem byzon es ygaz aaron atta az yozagot. Azt
 halwan nekyk el amelkódanak raytta, nekyk kedeeg bolondfag-
 nak aloytaak az bezedöt. De mynd azon atal arra veegezee
 hogy el varnaak az harmad napyg. Zola ottan zenth Stanyzlo
 pyspek az ew hozyaa tartozoknak | Mondwan. O wr iesufban
 vytezkódew tarffaym, Baratym es atyamffay twggyatok hogy
 ez mastany dolog twlaydon istent yllety es az ew egyhazaat Es
 az megh fezewlt Ieswf cristusnak erekfeege kyeert my mastan
 vyaskodwnk, kytewl zarmazyk myndden dologhnak yteelety.
 Azeert ewneky haggyok el valaztany. My kedeegh ez harmad

napyg foglallyok magwnkat zenetlen valo ymachagban, beythen,
 vygyazasban es isteny dycheeretben, es vala myt keerwnk yo
 hyttel ew felffegetewl mynt az zent ewangeliomban megh mon-
 dotta meg aggya O mynden hyweknek hallasara choda dologh.
 5 mykora az harmad nap bel tólt volna, az Iambor pyspek ffe
 ótőzeek pyspōky rwhayaban myse zolgalny. Es Boleflaus kiral
 mynd az lengyel wrakkal el yewe oda az hagyot herre nagy
 fok zamtalan neep ew velők. Mykora mynden isteny feelelem-
 mel az zent Myfeet el veegezte volna: Azon myse mondo rw-
 10 haya raytta leween, pyspōky estapya kezeeben, koffyoma feyee-
 ben, el ky nyomoteek az egyhaaz aytayara, mynd ew hozyaa
 tartozo Criftns zolgaywal, es a' hol az peter vytezt el temetteek
 vala, meg nyttataa az seerth Es mynd ew hozyaa tartozokkal
 tedre efween, es ew zemeyt kezeyt zyweet ffe emelween az
 15 menyorzagra wr istenhez, nāgy fyrassal monda: O myndeneknek
 teremte wrā istene yrgalmaž my velewnk, ky mynd eelőkōn
 myn holtakon wralkodol, otalmazyad meg az te reezedet es
 okodat, es aggyad gyezedelemre az te ygassagus yteeletōdet,
 keerwnk teegōdet hyyad meg az halalbol eelette az te peter
 20 zolgsadat, es tamazd ffe zeghent az pornak hamwyabol ymaran
 harom eztendō wtan, hogy teegyen byzonfagot az ygassagrol
 es dyehewytfseegh az te zent newed ky dycheretes erekkwl
 erekkee Amen. ffe kelween azert az ymachagrol, az pyspōky
 estapyawal meg ytee az holt testōt az seerben es monda: Atya-
 25 nak es ffwynak es zent leleknek neweeben kel' ffeel pēter ky
 alwzz es tamagy ffe hallottaydbol, hogy byzonwltsseek meg
 te benned zent haromfaghnak ereye hatalma es mywelkōdety ||
 298 Kel' ffe, kel' ffe, kel' ffe mondom teeneked es aal' elōwe: Aggy
 tyztōletōt az wr istennek, az ygassagrol byzonfagot teeween,
 30 hogy bewōllyōn megh az ygaz kerezyeneknek hytōk es rekeg-
 gyōn be az hamyl bezedew embereknek zayok. Yme ez eellyen
 bezedōknek wtanna azonnal ffe kele az Iambor pyspek kezeet
 noythwan ky emelee ewtet az koporssobol es az fokassaggh
 kōzze vywee. Megh alwan azeerth zent Stanyzlo pyspek az Con-
 35 ciliomba monda Boleflaus kiralnak es mynd az fokassaghnak:
 yme hol vagyō az yozagnak erekōse, ky megh holt vala, mas-
 tan kedeeg eel, kynek nyelew byzonfaga tēressēb, honnem az
 byzon leweel awag eegyeb tanoknak vallasa, kergyeteek megh

ymaran ennen magaat, mongya megh ha zabad yozagot adot, nylatkoztaffeeg meg az el enyezeti ygallaagh, es tawoztaffeek el ty zemetek elől myndden feteetfeeghnek es kethfeeghnek homalyoffaga. Kergyeteek meg azerth ennen magaat, ky wr iftennek hatalmabol eelween es ffeel tamadwan eleytekben yewt, ky-⁵ nek zemeelyeet yol yfmeryteek. Azt lathwan mynd az kyrak, mynd az fok neep, nagy ez vezeeffel chodalkodnak vala ez eellyen wy choda teetelen Azokban kedeeg, kyk perelnek vala zent Stanyzlo pyppekket yngyen leelek sem vala, mynd meg neemwlwan. Annak wtanna az fel tamadot peter vytez, zolwan¹⁰ az ew attyaffaynak, kemeen bezeeddel yntee ewket, hogy meg yfmerneek ew magokat es penitenciat tartananak, myeert az zent Iambort es ygaz embert, Cristusnak hyw zolgayaat annee gondban es bozzwlagban hoztaak volna, kytewl ha towabbaa meg nem zennek az erek keenra vytethnek. Monda towabbaa ewne-¹⁵ kyk. ty twggyatok hogy semy kôz yozagtok nem volt en velem az erekfeghöz es nynchen semy gondotok, kyt en Stanyzlo pyppekket attam aaron ha ygazan meg akaryatok vallany. Az wtan tereytee bezeedeet, monda az kyralnak es mynd az fokaf-
saghnak En azt vallom, hogy ez zent Iambor embernek eerdeme²⁰ myat tamattam ffeel maftan, es wr iftennek zent akarattyabol yettem ede kôzytôkben hogy byzonfagot teegyek az ygallagrol mynt meg hallottatok | Azeert az tanobyzonfagok kyk ez dolgot lattaak, hallottaak es twggyaak es nem akarnak ygazat mondany. Ha penitenciat nem tartandnak rola az ygallagnak el²⁵ nyomasarol, soha Iftennek zyneet nem lattyaak. Boleflaus kyral azert es mynd az egheez tanach Stanyzlo pyppeket erek wrafagaban hagytaak es meg Confirmalaak az erekfegben. Mykoron mynd ezek meg lettenek volna monda zent Stanyzlo pyppek peter vyteznék: Ha akarod es lattatyk, ym keerôm az wr iftent³⁰ hog ennehan eztendeegh eel velewnk. Felele. Te zenthfeegodnek tyztôlendew atyam halaat adok myndden yo akaratodon. De ynkab kewanom, hogy teegy esmeg nywgodalmamnak helyeere az koporffoban, mert meeg egy kewel ydew el mwlwan mykoron meg tyztwlandok az en byneymbôl pwrgatoriomban nag³⁵ eremmel az erek dychewfeegre meegyek. Es mykoron azonkeppen esmeg el temettetôt volna, keeree hogy ymadnanak eerette es ky bochataa leelkeet. Annak wtanna zent Stanyzlo pyppek

az fok neep hallafaara nagy zeep Idweffeeges predicaciot teen,
 ymadwan az zegheen peter vytezeert, es pyspeky hatalmawal
 meg aldwan az neepeket, nagy eremmel es halaa adassal hazok-
 hoz meneenek. Mynd ezek megh leween zent Stanyzlo pyspek
 5 nagy gondot vyfel vala az ew egyhazarol, es myndent ynth vala,
 tanoyt vala, mykeppen eelneenek es mykeppen magokat leelek-
 ben testben Idweffeeges yozagban gyoropottathnaak. Ha kynek
 vala myre enghedelmet hagyot volna es nem tette volna enghed-
 detlen leween, azokat nagy ereffen megh feddy vala. Az zegheen
 10 byneseket kedeegh, kyk mykoron wr istenhez akartanak terny,
 nagy atyay yrgalmaffaggal hozyaa fogaggya vala. Es vala my-
 koron ewneky kenyergettek, nem tagazwllya vala be fyleyt
 elettoók, de eremest meg halgattya vala, az zegeen arwakat
 ewzwegyöket az hamyf pathwarofoknak kezekből nagy gyorffaf-
 15 saggal meg veedy vala, es az ew egyhazahoz tartozoban vala
 299 mene zegeen volt myndennek || Bewfeeggel oztogatot alamyfnaat
 es koronkeed taplalta az wr isten zeghenyth. Az ew aztala
 myndennek nyllwan es kezenfeeges volt, yollehet kewef volt az
 fözeleek, de maga myndent meg elegöytöt az Cristusnak zere-
 20 tety Ez zent malaztban eelew isten embere oly zeep modon
 rendölte vala, mynden zeeghenhez bodoghoz es myndden ydö-
 nek folyafahoz, hog foha tehetfeege myat senkyt meg bantot,
 alatta valokkal sem hagyot meg bantany, es myndenben wgy
 eelt ez vylaggal hogy el ne haytanaa meg se bantanaa ewtet
 25 az wylagh. Az zent martyromfagot kedeeg felette zomeehözya
 vala, twdwan hogy yo es hywfeeges wra volna az aldöt Cris-
 tus Iesus, ky ew elötte meg kostolta volna a' my megh valth-
 sagwnkeerth, ew ees kewan vala ky felfeny hogy Cristussal
 lehetne. Azonközbe Boleffaus kyal megh emleközeek ew orza-
 30 ganak fok ydewtewl valo pyztoytafan, kele ffeel mynd az len-
 gyel wrakkal nagy eröwel hogy esmegh hattra nyerne es he-
 lycere allathnaa orzagaat, mynt az reeghy Iambor kyalalyoknak
 ydeyekben volt. Es mykoron fok eztendeegh yart volna ew or-
 zaganak kywle. Ennen hazol hazok neepey közöt zertelenfeegöt
 35 hallanak lenny Es az wrak azon haragra remwlween wgyan
 bwlchw veetlen az hadbol haza yeweenek es nagy zertelen
 halalt teenek. Azt halwan az kyal ew ees hamar haza lata, es
 az ew haragos kegyetlen dölyyeeben tyz anne zérnywfeegöt

kezde tenny. Azt lathwan zent Stanyzlo pyppek hogy az dyhes farkaſt az wr iften nepeenek magwaat zakaztſtya wr iftennek ayanlaa magaat es mynden tehetſſeegewel, mynt egy ereſt kew ſſaal az zent egyhaaz mellee tamada es nem kymeellee Criſtus Ieſus peldaya zerent lelkeeth az artatlan yohokeert halarra adny.⁵ Egy yeles napon nagy predicaciot teen, hol az kyral ees yelen vala, annak wtanna tereytee bezedeeſt az kyraly meltoſagra es megh ewtet az nagy kegyetlenſeeg teeterról. Annak wtanna | Megh atkozaa ewtet es ky tyſtaa az zent egyhazbol. Azt kegyetlen kyral azt halwan ſſel zökölleek helyeeről es naſ dyheſſeeggel haza¹⁰ meene mynt egy kegyetlen ſſaraho megh kemeenewlween ew gonoflagaban Az Iambor pyppek kedeegh az predicaciot el veegezween ſſel alla myſe mondany zent Myhal egyhazaban. Azonközben mykora ygaz az aldot oltary zentſſeegöt ſſel mwtathnaa bel ywtha Boeſſlaus kyral mynt az dyheſt farkaſt, mynd ew¹⁵ vezedelmes hoheer zolgaywal es el feledween mynd ennen magaat mynd ifteneet Nem ada tyztöſſeegöt ſem az zentſeeggel, ſem az zent helnek, reea kylde hogy ky le vonnaak az oltarroj yme choda dologh vala menezet hozyaa akarnak vala foghny annezor mynd hattra eſnek vala az kegyetlenſeegnek zolgay.²⁰ mykora az zolgaak az lathaak volna megh reetteneenek es nem neegyedzer meg foghny, ennen maga kedeeg varya vala az egyhaz elöt mygh ky hoznaak, de mykora ſemy nem kelne benne kezdee feddeny az zolgakat: Ennen maga be ſwtameek az Cancellorban es le ragadaa az wr iftennek zent papyaat es ky²⁵ vonyaa az egyhazbol es mynd yzenkeed koncöltataa es beſtycknek es eghy madaraknak hanyataa meg emeezteny. De yme azon közben wr iftennek akarattyabol wyzla vyzról neegy keſelyew madarak yeweenek es az zenth martyrnak zent teſteet ſenkynek nem hagyaa banthany. Mykora myndez ifteny choda³⁰ dolgokat lattaak volna, nekyk ayo'tatuſſaghnak okaert oda meeneek es ſſel gyeythween az zent teſthnek remekeyt, es mykora egy maſ mellee raktaak volna, ottan egheezzee leen az zent teſt mynt ha ſemy ſeb reea nem eſőth volna. Azt ees lathwan az zegheen neep nagy halaa adaffal azon zent Myhal egy³⁵ hazaban nagy tyztöſſeeggel es ifteny feelelemmel el temeteek, es az lampaſ kyt feyeenek ſſel fyggeztöttek nagy fok eztendeegh zenetlen eegöt myndden ſeegedelem neel kyl.

Pelda Irattatyk. ||

300 Mykoron ymaran eztendew mwlt volna egy nemes azzony-
 allat ymatkozik vala zent Myhal eegyhazaban, es yme wgyan
 zem latomafth lataa zent Stanyzlo pyspeknek az oltaron allany
 5 es myfeth mondany es mynden felől ew kewrwle nagy zeep
 zemeelyeket allany es ewneky zolgalny Es mykoron el veghezte
 volna, monda ezenkeppen ewneky: En vagyok Stanyzlo Crac-
 cay pyspek, meen el azert es mongyad azth en wtannam valo
 pyspeknek es az Cananokoknak en atyamffyaynak hog az en
 10 testemet vygyeek az megyes egyhazban, mert eeth alkoholmas
 tyztessfeegnel kyl fekszom es az en tetemeym az porban hewer-
 nek. Az lambor pyspek azert es az Cananokok meg hyween az
 ayo'tatuf azzonyallat mondafanak. Es azon eztendoben mykoron
 wr zyletetynek wtanna yrnanak ezer nyolczwan nyolcz ezten-
 15 doben az zent testet vyweek az few egyhazban nagy tyztessfeeg-
 gel es marwan kew koporffoban helheteek hol ott alkoholmas
 dycherettel tyztoltetyk. Mykoron azt hallotta volna az atkozot
 Boleflaus kyral, az nagy yrygfeeghnek myatta meg bozzwlaa hogy
 holta wtan ees ellyen tyztossfeegot tettek volna ez zent Stanyzlo
 20 pyspeknek es martyrnak, nagyon megh yede es megh rettene
 ennen magaban mynt ollyan kegyetlen gylkus ky yzetteteek
 orzagabol wr iftentewl es yewe magyar orzagban es hamar
 valo napon halhatatlan korffagban eseek es nagy gonozwl mw-
 leek ky ez vylagbol. Mefco ffya ees mykoron vele eegytembe
 25 ywth volna ew yffywffaganak vyragaban leween, meeregh myat
 veegezteteek ky ez vylagbol. Es ezenkeppen az gonoz atyanak
 mynden maradeka ky zaggattateek es mynden tyztossfeegnel
 kyl el ragattatanak ez eedes vylaghy eeletbol, hog senky ne
 volna ky ylne wtanna az kyraly meltofaghnak zekyben, wr
 30 iftennek ygallagus yteelety zerent. Eeth veege vagyon zent Sta-
 nyzlo Craccay pyspeknek eeleteenek. azon eztendoben mykoron
 magyar orzag nagyob reezre el vezee mynd laos kyrallal es az
 wrakkal Ezer ewt zaaz hwzon heet eztendoben. |

Zent Sophya Azzonnak eeleteeról ew harom zyz leanyval

AD laudem sempiternae ac sancte Trinitatis Beatissimarumque mulierum videlicet Sophie filiarumque suarum fidei spei et charitatis decorem monumentum perpetuae honoris Accipiamus prothematē⁵ hodiernae solennitatis dictum Davidici Cantici ps LXXXVIII dicentes confitebuntur celi mirabilia tua domine, et veritatem tuam in ecclesia sanctorum cuncti populi terrarum etc. Dychōseeges zent haromfaag wr istennek veeghetellen dycheeretyre es ez ew zerelmes zol-
galo leanyvak erekkee valo tyztōsseegōkre vehettyek my bezee-¹⁰
dewnknēk eleynek zent dauid proffetanak mondafaat az felwl megē yegzōt Capitulomban mondwan: Nylwan vallyaak mynd az eghek te chodalatus dolgaydat wr isten Es mynd az zentōknēk eeggyeseege te ygassagodat Cristus Iesusban tyztōletes es zerel-
mes atyamffay ha meg tekeentyek ez zent azzonyallatoknak¹⁵
eeletōket yozagus mywelkōdettyōket zenwedeefōket halalokat es veegezettyōket, Chodalatusnak lattyok az ew zeretew zenty-
ben wr istennek ereyt hatalmaat es malaztus ygassagaat, kyk-
bōl myndden ygaz leelek byzodalmat vehet, myndden bynes ember remeenfeegōt leelhet. Myndden teewolgō wtat talalhat es²⁰
el fogyatkozot orwoffagot.

O zerelmes atyamffay gondollyatok reea magyarazat zere-
rent meel zentseeges aldot es Bodog leen ez azzonyallat ky
eerdemlee wr istentewl hogy Sophya lenne kerezt newe. Byzo-
nyawal mondom ew meltosaga zerent alyg eerdemhetōt volna²⁵
nagyob es tyztōletōfb newet meenynek alatta es földnek földtē
ky oll hafonlatus es twlaydon leenne istennek zent fya newee-
hez, mynt az Sophya new, || ky deakwl Sapiencia, ertelem ze-³⁰
rent bōlcheseegnek magyaraztatyk. Mert zent Sophya azzon ew
embery termeezety zerent leen meltosagus chodalatus yozagus³⁰
mywelkōdetōkben isteny vylagossagban lelky elmeelkōdeefben.
es halhatatlan martyromfaag zenwedeefben Mafodzor mondatyk
bōlcheseegnek kerezttyen zent hytnēk byzon vallasanak myatta
kynek fundamentoma zent Agofton doctōrnak mondafa zerent
ez harom yeles lelky yozagokban vagyon, hytben, remeenfeeg-³⁵
ben es zent isteny es atyaffwy zeretethen. Meel yozagok tekeel-
leteffeeggel valanak zent Sophya azzonnak zyweeben, lelkeeben

es elmeyeeben. Azon zent newezetők zerent valo harom zyz zent leanywal.

Sequitur legenda festi

Dychőseeges zent Sophya azzon tamada Perfya new orzag-sbol, yeles nemes nemből kynek attya Mamfredus, annya kedeeg Sandalia, vala kedeeg ez Mamfredus perfya bely kyal, ky ew nagy hatalmassagawal heet fee orzagokat haytot vala byrodalma alaa. Azon ydöben wralkodyk vala romay papafagban Anacletus papa es az kegyetlen Deciuf romay chazarfagban. Mykoron
 10 ez kegyetlen ember felette yghen haborgatnaa az zegheen kerezttienöket, Anacletus papa fwta ky elette es meene ghörög orzagban hol ott az ydöben wralkodyk vala Demetör kyal, es nagy eremmel hozyaa fogadaa Anacletus papaat. Myeert kedeeg ez Demeter kyal Iambor, isten feelö es kerezttien volna.
 15 hozyaa hywataa Constantinapolbely patriarchaat es orzagabol mynd az fee ffee wrakat, mondwan: yme lattyatok hogy en el veenewltem es nem twdom halalomnak napyaat, Deciuf chazaar kedeeg el hatalmazot anya zent egyhaaz ellen. Annak okaert lattateek hog ez veen demeter kyal keerethne megh Sophya
 20 azzont hazállagwl Mamfreduf kyalnak leanyaat. Ew demeter kyal fflyanak, kyt az wrak meg ees zörzeenek wr istennek akarattyabol. Azonközben mwleek kywe az veen demeter kyal hagywan az orzagöt ew fflyanak, demeter kyalnak, zent Sophya azzon wranak, Azon ydöben mwleek kywe Deciuf chazar ees.
 25 Es zalla Adoryan chazar az feyedelemseegben Azon ydöben zent Sophya azzonnak keerelmeseere mynd wrawal es anacletuf papawal es harom zyz leanyawal meneenek romaban Es az Iambor demeter kyal ottan martyromfagot zenwede. Zent Sophya azzon kedeeg mykoron azon horaban ymatkozneek halla
 30 angyal eenekleest az egben. Es ottan ffel költöghetee mynd harom zyz leanyt es yme zent angyal yeleneek ew elöttök alwan es nag zeep koronaat tarthwan kezeeben myndenyknek feye fölöt. zent Sophya azzonnak kedeegh heet zeep Coronakat. Es mondanak az zent angyalok. Hallatok ee az my eeneklees
 35 fewnket. Akkoron vywök ffel meennyeknek orzagaban Demeter kyalnak ty atyatoknak leelkeet, ky ez may napon erdemle martyromfagnak Coronayawal meg Coronaztatny. Twggyatok

azert hogy tynektök ees meg vagyon zerezttween wr iftentwl az erek dychõeegnek Coronaya kyt veyendök vattok zent martyromfaghuak myatta. Az ty azzon anyatok kedeeg heetzör zenwed es myndenzer Coronaztatyk Es el enyezeenek elölök az zent angyalok. Azt lathwan es halwan zent Sophya azzont Ierw-⁵ falembely Ianus patriarchatwl tanachot kerde. myt kellene tenny. ky azt tanacholaa neky hogy Constantinopolban nagy zeep eegyhazat rakathna, kynek maffa ne lenne ez vylagon. Es meg fogadaa zawaat. ha ky latta twggya es nagy kyraly eeköf-
feeggel zeepfeeggel es kazdagfaggal ffeleppeytee Es Ianus¹⁰ patriarchaat benne pyspekkee tewee. Es mykoron az zent egyhazat megh zentölteek volna, dychõeeges zent Sophya azzon-
nak erdeme myat hwz heeyan keth zaaz ezer emberneel tebbet kerezttöleenek meg. Es hogy az zent ewangelioniinak mondafa zere-
nt myndden gondnaal kyl es zabad zywel leelekkel zolgalhatna wr¹⁵ iftennek, myndden kyraly byrodalmaat wrafagaat yozagaat hagyaa Terquilinosnak az ew wra attyaffyanak, Ew maga kedeeg harom zent zyz leanywal Nyolezad eztendew wtan yewe esmeg Roma-
fagban. Annee keenchöt yozagot hozwan ew vele hogy Roma-
fagban xxiii zent egyhazakat rakattata, kykben mynd ez may²⁰ napyglan fok ifteny dycheeretök leeznek. Annak felette nagy fok seregh zegeenyeket eeltet vala es zent egyhaaz zolgalokat, || Kyknek nagy fok hyfpwtalyokat ees zerezttöt vala az Isten³⁰² zegeenynek. Annak felette myg zabadon eelhete ew zentfeeges eeleteenek es yo pelda adafanak myatta nagy fok azzonyallatokat²⁵ vonzon vala az zent kerezttien hyttre es tyztafagnak tartafaara wgy hogy fok palogaar es dwf azzonyallatok vonnaak meg magokat ew hazaf tarffoktwtl ez vylaghy eeletöt meg wtalwan. Vala az ydöben egy dwf Romafagban, kynek Antyochus vala newe, kynek ees. azzon felesege el hafonlot vala twle. Meg³⁰ bozzwlaa ez dolgot es meene Adrianus chazarhoz vadolaa be zent Sophya azzont eerette mondwan feelfeeges es hatalmas chazaar, Mastan nemynemew azzonyallat yewt ez varafra, ky eegy wr iesuf iftent hyrde, kynek senky sem zolgalhat, hanem ha myndden hazaffagtwtl, es ez vylagy gyenyerrwfeeges elettwl el³⁵ tawoztattya ennen magaat. Annak okaert ees yme az my hazaf tarffwnkat mynd el zaggatta my tewlwnk. De sem akarnak chak velewnk ees eenny ynnya. Azt halwan Adrianus chazaar nagyon meg haragweek, es eleyben vytetee zent Sophya azzont mynd

ew három zyz leanywal, kyk mondhatatlan nagy zeepôt vala-
nak es bôlchet myndden yrafban. Mykoron azert ez zent azzony-
allatok bel meenneenek az hatalmas chazaar eleeben meg yeg-
zeek ew homlokokat es meellyôket vytezkôdew zent kereztnék
5 yegyewel, ayanlwan magokat Kriftus kyrálnak hogy lenne
otalmok: Mynt zert az chazaar reeayok tekeentôt volna az ha-
rom zyz leanyokra el ameelkodeek zeepfeegôkôn es nem zol-
hata azonnal nekyk. Egy kewef vartatwan az ew annyokat ees
eleyben hywataa es monda honnan valo vagy te, es my oka
10 hogy meg haboryttod Az romay palogaar azzonyokat ew
wrokkal. Es az hatalmas iftenôket kyk ez vylagot faragtaak
meg tagattatod, De maga mond megh Elezer ky newed Felele
zent Sophya azzon mondwán En kerezttynen vagyok. Adrianus
monda Nem azt kerdôm, mynemew hytew vagy. De newedet
15 kerdôm. | Monda ottan zent Sophya azzon ky myndennel meltob
előzôr azt keel felelnôm. Teft zerent kedeeg Sophya newem
Perffya nemes orzagban zylettetween Gôrôg orzagnak kedeeg
kyralne azzonya ky maftan Romaban yettem az en leanymmal
az eelô wr iftennek aldozatot tennem. Azt halwan Adrianuf
20 chazaar ôryzettre vetee ewket egy Senator dwfnak palotayaban
Azonkôzben mynt az yo zyle zylôttyt ynty vala, hogy batorok
lenneenek, hogy ez vylagot meg wtalnaak, hogy az erek eelet-
nek dychôseegert ne rettenneenek se keentwl se halaltwl, mond-
wan. O en zerelmes leany, kyk az zent ewangeliomy bôleche-
25 feegben ertelmefek vattok keerlek otalmazyatok meg habôr-
fagnak ydeyn kyt bekefeegnek ydeyn tanwltatok Mert el yewt
az ydô es az hora, hogy az aldôt Criftus kyrál kyben ty yffyw-
fagtoktwl fogwan remeenfeegtôket vetôtteetôk, kyben hyttetôk,
kyt zerettetôk ketifeegnel kyl meg Coronaaz az zent Coronawal,
30 kyt ymaran yelenet zerent meg lattatok. Ennekôm ees nagy
erememre leezen ha halalyg meg maradandok leeztôk. Monda
zyz zent hyt elffew leanya leegy bator: O tyztôlendew azzo-
nyom es zerelmes zylem my rolwnk. Bochaff elôtted az keen-
nak zenwedeseere es meg yfmerôd byzon erôffeegewnket es
35 alhatatoffagwnkat. Mert yol hyzyôk hogy az aldôt wr iefus
xpus, kyt az te eedes tanoytafodnak myatta meg yfmertewn-
k, látwan menybôl az my tyredelmeffeegewnket meg batoroyt
mynket. Monda ottan az eedes zyle ew zeep zylôtteynek. Ha-

aat adok tynektôk en eedes leanyom hogy meennyey fegôde-
 emben vetôtteetôk ty remeenfeegtôket mert wgy en ees vygan
 neegyek wtannatok. Harmad napyg azeert mynd ezenkeppen
 yztatwan egy maft, wr iftenben. Wr iftennek zent augyala
 zewe hozyayok es meg batoroytaa ewket hog ne feelheenek, s
 le eremmel zenwedneek az zent martyromfagot. Harmad nap
 ytan azert Adrianuf chazaar ky vytetee || Es zolwan elezer Ad- 303
 rianus chazaar az harom zyz leanyoknak nagy kegyelmes be-
 zeeddel mondwan: O genghefeeges yffyak hallyatok es vegyee-
 tók ezetekben az en bezedômet, es kenyerwlyetók ty eeletto- 10
 kôn, es veen zyletókôn es ez vylaag byro hatalmas ifteneknek
 aldozyatok, es yme azt fogadom hogy mynd ennen leanymmaa
 fogadlak tyteket es byzon fenatuf wraknak tyztyben zamlallak
 tytôket

responfio fidei coram Iudice.

15

Azt halwan az harom nemes zyz leanyok Elezteeb felele
 az elfew kynek hyt vala newe. Kerezttyn moddal mondwan.
 En az zent hytnék yozagus erdemeet kerefôm kyt kylemben
 meg nem talalhatom hanem ha halalt zenwedók Criftofert. Ad-
 rianus chazaar azt halwan mynt kerezttyn zent hytnék kegyet- 20
 len ellenfeege meg haragweek es paranchola hogy zeep lean
 hytôt, tyzes rofteelra kôtozneek es mykoron ott nywgodneek
 myudden ferelemmel kyl monda nagy ffel zowal. O en eedes
 wram Iefus Criftus, tekeench meg te zolgalo leanyodat. Azon-
 nal Criftus Iefus neky yeleneek mondwan. Nag feneffeeggel es 25
 mennyey harmattal kerwl veween ewtet: meg byztatataa: Leegy
 erôff hyt en zerelmes leanyom Mert az te hytôdnek erôffege
 zerent yewttem maftan te hozyaad es ez maftany gyettrelmed-
 eert tegôdet erekkee valo Coronawal Coronazlak. Azt halwan
 Adrianus reca adaa az Sentenciat hogy nyakaat vagnaak. My- 30
 koron azert kywe vytetôt volna, eellyen ymachagot teen. O
 erek myndenhato wr iften, ky az zent hytnék leelôye zôrzoeye
 es zeretôye vagy, tekeench te zolgalo leanyodnak kecerelmee-
 fere es enghegyed meg hogy mynnden ky en halalomnak
 napyarol meg emlekôznek, ygaz hyttel ez vylagbol ky mwlwan 35
 meg ydwôzôyteffenek. Felele neky wr Iefus mondwan: yewy
 kywe az feteetfeegbôl | En zeretôm, az meennyey chodalatus
 vylagoffagra es a' myt keertel meg engettetôt. Annak wtanna

nagy alazatosfaggal le haytwan nyakaat, martyromfagot zenwede. Es azonnal nagy zeep yllat zarmazeek ky ew testeebôl, aloythwan kyk ott allnak vala, mynt ha zeep yllatw vyraggal tôlth mezôn volnanak, es el ameelkodwan mondnak vala, O teremtô
 5 iften, my dolog ez es honnan vagyon. Azonnal egy erdenges ffel keyaytwan az fok neep kôzôt monda: Myt chodalkoztok ezen. Nem lattyatok ee hogy az zyz lean zent hyt a'meennye y vyragok kôzzee vytetyk ffel nagy vygaffaggal.

Sequitur passio sancte spei

10 Annak wtanna zyz lean zenth Remeenfeegh elôwe hozatateek, es eegy val zekeenben rekezteteteek be hogy meg eegettethneek. De yme chodalatus ifteny hatalmassaag, az tyznek langa ky terewlween, ewt ezer emberekneel tebbet ôle meg az poganok kôzzôl. Azonnal monda zyz lean zent Remeenfeeg ew
 15 azzon zyleyeenek, mynt ymatkozyam, mert yme latom az en yegôfmet en elôttem, egy kenywet tARTHwan, kyben azt yrtaak keer myt akarz, es adom teenekôd. Monda az ew zyleye, eedes leanyom keerd azt, hogy vala ki az te yegyôfôdnek dycheere tyre te zenwedefôdrôl meg emlekôzendyk, byzon remeenfeeg-
 20 ben mwlleek ky es kethfeegnek vezedelmebôl meg zabadoytasseeg. Ottan felele Cristus mondwan: yewy el en zerelmes hwgom a' myt keerttel meg halgattam, es azonkeppen annak ees nyakaat vagaak es zent martyromfagnak Coronayaat vewee.

Sequitur pugna sancte Charitatis

25 Annak wtanna az harmadyk ees zyz lean zent zeretet kywe hozateek es el ameelkodeek az nagy keenokon, kyket ymaran ew annyazylôttyn tôttenek vala, kyt byztat vala az ew eedes zyleye mondwan. Emberkôggyeel zerelmes leanyom twgyad hogy az te eeletôdnek otalma wr iften, es myndeneknek
 30 kyk ew benne byznak. Ottan azert az gonoz hoherôk mynd ket
 304 kezeyt el || Vagaak Ottan monda nagy erwendetes leelekkel. Cristus Iesufnak zent apostola mongya, myndent el zenwed, myndent tehet, myndent tyr az ygaz zeretet. Es ymadaa az wr iftent, hog vala ky ew rola meg emlekôzendyk zent zeretetnek
 35 yozagaban gyoropodhasseek, es annak wtanna zent martyromfagot zenwedween, meennyekeknek orzagara vyteteek. Es yme mynd harom zent zyzek ew kywe mwlafoknak wtanna nagy feenneffeeggel ew zyleyôknek meg yelôneenek mondwan. O ze-

relmes zylenk meel nagy meltofagus tyztólet vaar tegôdet meny-
 orzagban. Mert zent haromsaagh wr isten kywalt keppen valo
 dychôfeeges helt zerzôt teenekôd az erek bodogfagban. Az bo-
 dog latafhol azert ollyan leen zent Sophya azzonnak zyné
 mynt az feenes nap. bel telween nagy isteny malazttal es kyk⁵
 lataak aloytaak az pogan neepek kôzzôl hogy isten azzonya
 reewtetôt volna. Adrianos chazaar keddeeg maga gondolattyaban
 kezdee zent Sophya azzont nagy zeepôn kerdeny, myt latot
 volna. Es felele, hogy meennyey lataf volna, merth latam az en
 eedes leanymnak erdemes voltokat, kyket nagy keennal ky vee-¹⁰
 gezeel. Es mynemew meennyey zent Coronaat zerzôt az dychô-
 feegnek kyrallya, ky teenaladnaal erôfb nemefb, es myndden
 wrafaga zerent hatalmafb. ky nagy fok zenwedeefemnek wtanna
 enghemet ees megh Coronaaz, teeneked keddeeg erek keen zerez-
 tetôt. Azt halwan Adrianus chazaar meg haragweek es le vo-¹⁵
 nyataa rola ew rwhayaat es tyzen ket vytezôkkel mynd addeeg
 veretee, myg nem lattatneek el fogyatkozny. Annak wtanna
 oldalaad kywe syttetee, elôf valaknak myatta labayt atal veré-
 tee es ynayt kywe meteltetee, hogy towabbaa ne eelhetne, es
 lattatyk vala hogy mynd zayan mynd orra likayn az agya ve-²⁰
 leye kywe zarmazneek. De mynd azon atal monda Adrianus cha-
 zarnak. O nyawalyas | Ember twggyad hogy ez eellyen keen
 zenwedeefek enghemet felette kellemetôflee teeznek az mynden-
 hato wr istennek elette. Annak wtanna esmeg az feteet temleczbe
 rekeztetee. Es yme zemeel zerent wr Iesus Cristus ne yelenween²⁵
 nagy feenefleeggel ewtet megh vygaztala. De hogy meeg fokat
 kellene ew eerette zenwedny ky yelentee Mykoron meg mondot-
 taak volna Chazarnak hogy Sophya az temleczben kywe mwlt
 volna ez vylagbol, hamar paranchola hogy meeg az testet ees
 az arnyeekek zekben vetneek, hogy senky zent newen ne tyztólnee³⁰
 yme azert mykeppen zenwede martyromfagot elôzôr.

Sequitur secundum martyriom

Mafod napon mykoron Adrianus chazaar yteelô zekyben
 ylne az zegheen kereztyeneket yteelween, yme Dychôfeeges zent
 Sophya azzont ky hozwan istennek angyla az arnyeekek zekbôl³⁵
 wr istennek akarattya zerent ffeel tamaztaa, es azonnal esmeg az
 zent azzon meene chazaar eleeben. Mykoron latta volna elezer
 meg rettene raytta es monda: My dolog ez te tewled erdenges

azzonyallat hogy meg halwan ffele tamagy felele zent Sophya
 azzon, az en egheeffeegem ffele tamafom es celetôm: Cristus
 Iesus kyben ees hyzök. Ottan dyheeffeegre remewlween hagyaa
 zwrokkaal ffele gyoytot eeggew kemenczeben vettetny es ott
 5 meg emecztetny. De yme iftennek angyala le zalwan meennyey
 harmatot hymte az kemenczenek középyben es semyt neky nem
 arthata az tyzes langh. Azt halwan Adrianus chazaar hogy So-
 phya az mennyey angyalokkal nyayaskodnek az tyzben lang-
 ban, ky veetete es neeg reezre vagataa az zent azzont es az
 10 eebeknek hanyataa. De yme harom nemes zyz leanyok oda fw-
 tamanak es az zent azzonnak testeet ffele gyeytegetween egyben
 rakogataak, es iftennek angyala le zalwan esmegh ffele tamaztaa.
 Azon ees nagy halaat adaa wr iftennek zent Sophya azzont ||
 305 Ezen keppen zenwede mafodzor martyromfagot

15

Sequitur 3m martirium

Az ydôben Adrianus chazaar meegen vala ky mwlatny lani-
 cana new wezan. Esmeg eleyben kele dychôfeeges zent Sophya
 azzon ott az helyen hol maftan vagyon zent Ianus pal egyhaza.
 Es lathwan nagyon el ameelkodeek raytta es hat horayg mynd-
 20 den ezee el tawozeek ew tewle. Es annak wtanna eleyben vy-
 tetween, meergôt adanak ynnya, kyt mynt egy nemes balsamot
 el nyelween semy ferelmet nem erzee. Annak okaert esmeg
 vettete az temleczben gondolkodwan raytta my halallal el
 vezthetnee. Azon eeyel wr Iesus neky yelenween nagy feenes-
 25 seeggel meg vygaztala ewtet. De hogy meeg teebbet kellene
 zenwedny neky meg yelentee. Mykoron mafod napra költenek
 vona monda zent Sophya azzon Chazaarnak. O bodogtalan, ez
 en dolgomat erdegy twdoman myat veelôd lenny, ky twlaydon
 iftennek hatalma myat leezen. De nem twdod o nyawalyas
 30 ember, hogy az te elmeednek vakfaga tegôd meg fozt az erek
 dychôfeegtewl. Monda ottan chazaar az romay wraknak: nagy
 ffele zowal: O romay neepe, kyk mynd ez zeeles vylagot byr-
 yatok, mynemew ez my zemeeremfeegewnky hogy ez eegy gô-
 rôg erdenges azzonyallat mynket mynd nyayan ezenkeppen gya-
 35 laz meg? Azt halwan palladius tanach bely ember, ky zent
 Sophya azzont temleczeeben tartotta vala fogwan monda. O Cha-
 zaar mynd te tanachofyddal el vezôt ezôtök, keerlek ky tehet
 cellyen dolgokat, hanem chak az elfew ok, kyt az reeghy

romay bôlehek es feyedelmek byzonnyal meg yfmertek. Ez azzonyallat azt predicallya, vala myt azert ez Sophya azzon mond, twggyatok byzonnyal ygaznak lenny. Azt halwan Adrianus chazaar | Ottan feyeet veetete es martyromfagot zenwede. Zent Sophya azzont kedeeg az tyberyl vyzben vettete. De zent⁵ angyalnak myatta onnan ky hozattateek nagy fokaknak latafokra. Es monda neky az zent angyal: Sophya Cristuf Iesufnak zerelmes yegôse, tamagy ffele zent haromfagnak neweeben, ky ottan ffele nytwan zemejt labara alla, es Cristuft kezdee predi-callany mynt annak elette yme harmadyk martyromsaag zen-¹⁰ wedeese.

Sequitur quartum martirium

Azt lathwan Sabellius feyedelem monda. O mynemew Sophya azzonnak istene, ky eelleyen yghen zerety ewtet, hogy ez my chazaar wrwnk femykeppen nem vezthety el ewtet Es¹⁵ keeree hogy meg kereztfolnee ewtet, kyt zent Sophya azzon megh erôffôythween az zent hytben mynd hozyaa tartozokkal. Anacletus papawal meg kereztfoltete eeltes neepeket wgy mynt heet zazat azzonyallatok es germôkôkneel kyl Azt halwan az vezedelmes Adrianus chazaar, kezdee meellyeet verny meer-²⁰ gheeben mondwan: yay ennekem bodogtalannak mert meg gyôztetôm Es ygheen hamar On kaad fôrôdôben vettete, kyben mykoron forgatnak. monda: Segheych meg engem wram Iesus meennyey kyal. Azt halwan Adrianus chazaar, monda, vagyon ee ennalamnaal eegyeb kyal, felele: vagyon, de nem ollyan²⁵ mynt te, mert az ew orzaganak foha veege nynchen. Az te orzagod kedeeg xv nap wtan te tewled el veetetyk. Monda Adrianus: de azt ees meg latom. Annak wtanna Sabellius feyedelemnek mynd haza nepeewel feyeet veetete, Es zent Sophya azzont az eztôrôre ffele fezeytetwen es mynd addeegh el zaggatta-³⁰ taa, ew testeet, vas gherebenekkel myglen az ehonttya es ky lattatneek es harmad napon esmeg kywe mwleek, es testeet az eebeknek hanyaak. ||

Sequitur Quintum martirium

306

Azon eeyel keleenek ffele az yo azzonyok kyket zent hyttre³⁵ hozott vala es ffele gyeetôgetween az zent testôt vyweek zent felix pyspeknek hazahoz hol ott wr iften ymaran ewtôdzôr esmeg ffele tamaztaa, Es hollal meg ky meene az varafban wrwnk

Iesufnak neweet hyrdetween. Azt latwan Adrianus chazaar monda, ymaran nem zenwedôm el az hatalmas ifteneknek boz-zwfagaat, paranchola hamar, hogy fogayt ky tórneek zayabol kezeyt el vagdalnaak, emleeyt ky zaggatnaak, eegyeb tefteet
 5 el hannaak egymaftwl, hogy erекkee el vezne es azonkep-pen teweek az gonoz zolgaak.

Sequitur sextum martirium.

Esmeg le zalwan iftennek angyla ffel tamaztaa ewtet. Azt latwan az romay neepék. hozyaa gyewleenek twdakozwan
 10 raytta ky tamaztanaa ffel myndenzer, felele nekyk mert az ky ffel tamadaaf es eelet, es azt halwan XXXII ezer emberneel tebben hynek wrwnk Iesufban. Azt halwan Adrianus meg ha-ragweek es harom keepôkkel atal veretee ewtet, es annak wtanna nyakaat vagataa. Azt lathwan az zegeen kereztyenek, raytta
 15 rohananak az chazarra es el fwta elôttôk azonnal iftennek ygallagos yteelety zerent el ragattateek pokolbely erdegtewl es zernyew halallal hala meg.

Sequitur septima refuscitacio.

Mykoron kedeeg az yo ayoytatus kereztyenek bankodna-
 20 nak es fyrnanak az zent azzonnak halalaan, yme yeweenek menybôl heet zent angyalok es ffel emelween az földrôl mon-danak ymaran Cristufnak zerelmes yegôse veege vagyon az te keen zenwedee-fednek. Azert eelegy meg es algyad meg azokat, kyk teegôdet zeretnek es dycheerneek, Azonnan esmeg ffel ta-
 25 madwan. monda. O roma bely neepék Algyatok velem eegye-temben wr iftent, ky földet es meennyet teremtôtte, mert nagy yrgalmallagaat mwtatta meg en bennem nağ fokaknak Idwef-seegôkre. Hamar hywyatok hozyam wr papaat, es el yeween mynd az egyhazy Iambor papokkal oltary | Zentfseegôt veen hoz-
 30 yaa nagy fyrallal es ayoytatuffaggal. Annak wtanna eellyen ymachagot teen. O en eedes wram Iesus Cristus ky wagy atya-nak byzon bôlechefeege, ky az en magzatyumnak yo veeget adaal latnyok, maftan kedeegh enghemet ees myndden yora ygazgat-taal, keerlek teegôdet, hogy vala ky az my halalwnkrol tyztô-
 35 lettel meg emlekôzendyk, myndden kerelmeseeben meg hal-gattafeek, kyk kedeeg zegeenfeegben awagy fogffagban es eegyeb nyomorwlagban, te zent yrgalmaduak myatta meg vy-gaztaltassanak, kynek wtanna feleletôt halla menybôl hogy

myndenek meg halgattatnak azonkeppen Towabbaa meg wgy olwastatyk rolok hogy vala ky ez zentôknek eeletôket olwassa, azon napon gonoz halallal meg nem hal. Ew halalanak kedeeg ydeyn byzon tôredelmessfeegnel kyl tyzta gyonafnaal kyl oltary zentfeegneel kyl es hyneel remeenfeegnel zent zeretetnel⁵ es ifteny malazt naal kyl kywe nem mwlhatyk. Es ez zentôk kyk ew nekyk zolgálnak halalok ydeyn yelen leeznek mynden gonoztwl meg otalmazwan. Meg wgy olwastatyk hogy vala meel hazban ew eeletôk meg yelend yrwan fenky ott gonoz halallal meg nem hal. Az haaz meg sem eeghet tyzneek myatta.¹⁰ Es annak felette vala ky Naponkeed azzonywnk marianak es ez zentôknek hwz Aue mariat olwasand, myndden haborwlagban zegeenfeegben, foglagban, betegfeegben ewket hywan meg segeyt-tetnek ketffeegnel kyl. Mykoron azert dychôfeeges zent Sophya azzon hetedzôr nagy bodogwl ky mwlt volna, zozat hallateek¹⁵ menybôl mondwan: yewel ymaran en zeretôm teeneked meg zertzôt bodog ewrômben mert towabbaa semy keferwt nem zenwedz. Es nagy zeep angyal enekleessel mennyeknek orzagara vyteteek. Anacletus papa kedeeg az zentôknek testôket nagy tyztôffeeggel tartaa, myglen Constantinapol belyek erttôk²⁰ yeween gerek orzagban vyveek, kyknek zent erdemeknek myatta aggya wr iften kewantok yot erekkwl erk. Amen. ||

Remethe zyz Zenth Anthal ewfewnknek ky 307
hozafaarol.

De hac Inuencione Beati Anthoni Abbatis et heremite diuerfi²⁵ diuerfimode fenciunt eadem malui latinis quam maternis digerere sermonibus habetur n in Cathalogo fetorum LI. III cap. centesimo decimo loco Constancy legi d're Iustinianus primus Qmq Ibid Constancius fuisse cenfeatur Attamen fasciculus tpm hoc minime ad mittit Nam ibid tpe Iustiniani hoc factum fuisse per hibetur senioris, qui vbi³⁰ supra templum Sanctissime Sophie construxit Si vero Constancius legatur legenda haut sustinet cum id' ipse Arrianus esse probatur Inventor autem huius rei Imperator xpianissimus ac denotus ab omnibus in titulatur Reete ergo et antiquitati tpm et scriptorum vicio

condempnandus relinquitur. Qm quid tpe Constantey d'mdo decessum, Iustiniani vero translatus verissime fore credamus.

Elsew Cap.

AZ ydôben mykoron Iustinianus newô chazar wralkodneek
 5 Byzanciom awagy maf newel Constantinapolban howa egheez
 ghôrôgh orzaagh tARTH vala az ydôben. Mykoron ez Iambor chazarnak magzattya nem volna felette bankodyk vala raytta hogy nem volna kynek hadny ew yozagaat es wrafagaat holta wtan. Annak okaert ees zenetlen ymatkozwan es beytôlwen
 10 kônyeregh vala wr istennek Dychôfeeges zent Sophya azzon egyhazaban kyth meegh reeghen ennen maga rakatoth vala. Az zent azzonnak newe dycheeretyre. Megh tekentee azert az kegyelmes wr isten az ew nagy alazatoffagat es ada ewneky egy leanzo magzatot kyt Teophilus pyspekkel meg kereztoeltetee
 15 es leen newe Sophya, zent Sophya azzonnak newe emlekôzetyre. | Mykoron ez leanzo tyz eztendôs leth vona, mynddenek latafara, hallafara, nagy zeep, nagy bôlch, nagy ezes vala. Azon ydôben tôrteneek hogy ew zolgalo leanywal mene bē ew attyanak gymelch kerteeben mwlatfageert, es mykoron az gymelchben eettenek vona meneenek az kwthfeere vyz ynnya
 20 Es mykoron Sophya ywt vona ottan nagy erdegh meene belee. Azonnal nagyon kezde ordoytany mynt az orozlan, kezde bewghetny mynt az ewkôr. Azt lathwan az leanyok meg retteneek es nagy reewaffal kezdeenek keyaytany: felfeghes chazar
 25 syeff hamar segheych megh az te zeep leanyodat, hogy azt halottaak vona, ottan mynd az gymelch kertben fwtamanak es kezde az chazar nagy syraffal kenyergheny mondwan. Ô menynek feldnek wra teremteye O embery nemnek kegyes meg valtoya leegy yrgalmas es seghehed megh az en leanyomat.
 30 Es mykoron hozya kezelghethne leanyahoz, kezde ordoytany es fogayt chykorgathny. De mykoron zeep zowal zolt vona ewneky ottan meg zôneek es kezen foghwa hazaban vywee. Ottan esmeg el kezdee az ordoytaft nyelweet ragny, myndent kezde marny es ennen magaat tôrny faggathny. Sem kôteel sem lancz
 35 sem beko nem tarttya vala. Azt lathwan az Iambor feyedelem nagy keferwfeegben efeek es hazat zerezetete ennen maganak hol ott lakozneek, mert senky hozyaa nem mehet vala. myko-

ron ewt eztendők el mvltnak vona, kezdeenek az fertelmes
 lelkők belőle kyaytany es mondany nagy ffl zowal: Az egyptom
 hely Anthal remethe yz ky ennen mynket, ky napon keed
 mynket eeghet, mynd egheez eztendeegh chak azont kyayttyaak
 vala. Ez kedeegh leezen vala wr iftennek kywaltkeppen valo⁵
 akarattyabol, mert bel töltenek vala az ydők, mykoron az
 teremteu wr iften az ew zerelmes zolgayaat mynd ez zeles
 vylagon ffl akarnaa magasztany, mykeppen meegh eelteeben
 meg ygerte vala. Azth halwan az Iambor chazaar nagyon bw-
 fologh vala raytta, gondolkodwan mykeppen kyldene eerte es¹⁰
 hol ott talalnaak meg az zent testöt kyt soha annak elette
 nem || Hallot vala. Annak okaert mynt bewleh ember tanacchal³⁰⁸
 akarwan eelny hywataa be Constantinapol hely theophilus pfs-
 peköt es orzagaban valo yraftwo bölccheket, twdakozyw raytta,
 ha ky hallotta vona es olwasta vona az zent atyaak eelteeben¹⁵
 az anthal remetenek eelteet, es hol ott volna el temetethween
 ewneky teste mert az tyztwlatlan lelkők az en leanyombol
 wntalan azt keyayttyaak hogy az Anthal egiptombely remethe
 leezen mynketh ennen ky yzendew Teophilus pfspek mynd az
 teb bölcchekkel lathwan az Iambor chazarnak nagy zomorwfagaat²⁰
 meg kerefteteek mynd egheez görög az zent Irafokat es az
 reeghy zent atyagnak eelötöket, kykben megh talalaak dyche-
 seeges zent Anthal Confessornak es remetenek eelteek, mykep-
 pen meegh ew yffywsagatwl foghwa nagy kemeenseeges eelth-
 ben es penitenciaban zolgalt vona wr iftennek. Es halalanak²⁵
 ydeyn mykeppen meg parancholta volna ew tanoythwanyak
 hogy oly tytkon es oly helyen temethneek el hogy chak az
 wr iftennek volna twdafara es ew magok twdnaak, hogy soha
 senky megh ne talalhatnaa erekkee.

Mykoron eellyen nyilwan valo dolgokat talaltanak vona³⁰
 yrafban zent Anthal ewfenknek eelteeröl, De az helth hol ott
 el temetteek vona, femykeppen nem twdhatnaak. Ottan ffl kele
 Teophilus pfspek es hagyaa hogy veztegleneenek mondwán:
 Myerth zerelmes ffaym kellemetes volth zent Anthal ewfenk-
 nek senkynek hol ott leegyen az ew zent teste yfmeretyre ne³⁵
 lenne. Annak okaert hog ennen maga az wr iften kynek yf-
 meretyre vagon az ew nagy yrgalmaffagabol meltoztallon meg
 yelentyen, myndden azt hagyom es parancholom, hogy alazyok

meg my magwnkat, hamwban es Ciliciomba es beytöleefben, kyleneced napyg ayo'tatof ymachaggal kenyereghyewn es egy zowal egy zywel ygyenlew akarattal keeryek hogy yelenche megh mynekewn meltatlan zolgaynak az ew zerelmes Confes-
 5 foranak testeet es aggya yfmerettre ez vylaghnak | az nagy dragalatus kenchöt, kynek myatta zabadwltafseek meg az Iambor chazarnak leanya az förtelmes lelköktwl.

Mafod Capitulum

Az kegyelmes wr iften megh halgataa ewket es azon eeyel
 10 almokban mynd az chazarnak mynd az Iambor pyspeknek nekyk yeleneek wrnak zent angyala mondwan Iustiniane, monda hallom: ky vagy te wram. felele: istennek angyala vagyok, te hozyaad iftentewl bochathwan. Myeert koronkeed wr iftennek akarattya zerent es parancholattya zerent eeltel. Annak okaert
 15 meg halgatta wr iften kenyergheefedet es yewttem mastan hozyaad megh yelentenem mykeppen meg leelheted Anthal remetenek testeet es ezen varasban hozhatod az te leanyodnak egheeffegheere. Azt halwan az chazaar ottan fel yle agyaban es akaraa hogy ylleffe ewtet. De nem enghetteteek. Monda esmeg
 20 Gabriel Archangyal, hywassad hozyaad Teophilof pyspektyzen kettöd magawal, iften feelew egyhazy nepekkal es kylgyed el ewket Egiptomban, En kedeegh myndenwt velök leezök es sem vyzen sem felden nem hagyom el ewket es el enyezeek elöle az zent angyal reeggel hollal azert mykoron ffil költ
 25 volna azonkeppen mynd meg bezellee az ifteny lataft az pyspeknek. Az Iambor pyspek ees azonkeppen meg bezeellee azon latafth az chazarnak elette. Mafod napon azert wr iftennek akarattyazerent ffil kelween el eredeenek Ierwsalem felee, es mykoron yo zelök lött vona az tengheren. tyzen hatod napra
 30 be ywtanak Ierwsalembe Constantinapolbol es oth ymadiwan Cristus kereztfayaat Meneenek Bethleemben Cristusnak Iazola lathny, onnan ffil kelween meneenek be Alexandriaban ott az kalomarakkal eeggyefwlwen hwzad napra ywtanak Nilof vyz mellee, meel vyz paradychombol ky folwan egheez egiptomot
 35 atal follya Es zallanak meg Egiptomnak hataran egy varasban kynek Effeseos neue es twdakoznak vala raytta hol oth
 309 lakozot vona zent Anthal remethe az ew || Iratorywal. Azok

mondanak: hallottok hogy eegy nagy fyrew erdöben fok yde-
 yglen lakozot, ha oda akartok menny hwzon ewtöd napra el
 eerytök. De semy varaft addyglan nem eertök wtat sem talal-
 tok eegyebeth erdey vad yarasnaal. Azt halwan zent kerezth-
 nek yegyewel meg yegyzeek ennen magokat es lelköket ayanl-
 wan az wr iftennek mafod napon el eredeenek mondwan zent
 Daud proffetanak mondafaat, kellyen ffeel az wr iften es tekoz-
 lattassanak el az ew ellenfeghy es fwffanak el mynd kyk ewtet
 gyewlölteek ew zent zyneenek elöle. Es harmad nap wtan
 efeenek heegyes kewzyklaak közzee es nagy zernyŵ pwztaban¹⁰
 es ott hwz napyglan yarwan talalanak nagy fene vadakat oroz-
 lanokat medweeketh vnicornyfokat es tigrif newö vadakat. De
 zent Anthal ewfenknek feghedelmeeth kerween bekefeeggel el
 mwlataak. Es ywtanak egy kyetlemben, hol ott elezer zent
 Anthal kezdöt vala penitenciat tarthany Es yme eleygben yewe¹⁵
 eegy nagy ydeyew zeep veen remethe. Es mykoron egy mafnak
 közöntek vona, kezen fogaa Teophilus pyspek es vywee az
 kyetlen valo zent egy eegyhzak aytayara. Mykoron Theophi-
 lus pyspek kerdeznee az veen remeteeth, ky rakatta volna az
 zent egyhzat es ky lakozot volna elezer eeth eh helyen Semyt²⁰
 az veen remethe rega nem felelee, De ynteeft teezen vala hogy
 vezteglene. Ottan meg ertee Teophilus pyspek hoó regulaf nee-
 pek lakoznanak ott es paranchola az teeb tarffaynak ees hogy
 veztegleneenek es meg ne bantanaak az oth lakozo fratereket,
 es az veen remethe el enyezeek elölök, kyt annak wtanna²⁵
 megh twdaa, hogy ennen maga zent Anthal volt. Azon közben
 az kyetlenből zent kereztel es zeweethnek vylaggal eleygben
 yeweenek hwz fraterék, mert megh yelentötte vala ewnekyk
 wr iftennek, hogy eellyen nepek meeneenek oda, ef egymafnak
 bekefeeghnek yegyee zolgaltathwan bel vyveek ewket az³⁰
 Claftromba nagy eremmel es ifteny dycheerettel es meg mo-
 fogataak labokat, wr iftennek parancholattya zerent. Annak
 wtanna nagy Sylenciom tartaffal vyweek ewket az | Refrenben
 hol ott emeelnek. Es cheengethween meg mofaak kezöketh es
 le ylteteek. Mafth ees cheengethween eegyky ffeel kele az frate-³⁵
 reknek es nagy zeepfeegew fyeer kynyereth oztogata az aztarra
 eleygben, es nemynemew zalata fyweet kynek ees nagy zeep
 yllattya vala Esmeg harmad cheengeteenek, hozanak myndennek

vyzet eleybe ynuyok, mykoron haromzor haromzor ywttak volna az feyedelem yo zokaaf zerent esmegh cheegete. Ottan fíel keleenek halaa adaffal es nagy alazatoffaggal bel meneenek az zent egyhazban eenekólween Miserere mei deofth, mykoron mynd⁵ el veegezteek volna Monda az feyedelem Teophilus pyspeknek az vyzet kyt ebeeden ywtok hoztaak nemynemew kwthfeeból kyt wr iften az ew zolgaynak adott, kynek nagy yo yze vagyon hogy wgyan eel ember vele. Ma kwt fíee ees vagyon kynek zawarof vyze vagyon Azt atta volt wr iften az my zent¹⁰ Anthal ewfewnknk, kyból chak labat mofwnk, nyeert hogy ennen magaban melegfeegös. Az zeep kynyeret kedeegh kyt eleynkben oztanak soha nem twggyok hol fytyk. De azt twggyok hogy naponkeed keth orozlanok yewnek az pynczeben, kyk annee kynyeret hoznak, kywel meg eeryók, kyketh hyrrel hal-¹⁵ lwnk hogy azonok volnanak az orozlanok, kyk dychewseeges remethe zent paal testeet zent Anthal ewfewnkkel el temetteek volna, es mykoron vala my vendeegewn k yewnek akkoron tebbet hoznak kyt hyzyók zent ewfewnknk zerzeefeból lenny az ew zolgaynak eeletekre.

20

Harmad Capitulum.

Az kegyelmes wr iftennek a zerent akarattyabol zent Anthal ewfenk zerzette ez helt es hwzon neegy fratereket belee mynt ym lattyatok. Mykoron kedeegh yelef tyztöletes ynnepók yewnek keth annee kenyeret hoznak my eeledelewnkre. Mykoron ees myfere²⁵ meegywnk eenekleny az zent egyhazba kyt zent Anthal ewfenk rakatot wr iften annyának tyzteffegeere az lampafokat eeghwe ta-
³¹⁰ lallyok kyket meeg zent || Ewfenk eelteben gyoytot megh es azwlta meg nem alwt sem olaya meg nem fogyatkozot. Annak wtanna monda az feyedelem Teophilus pyspeknek lass bezeeddel³⁰ Eenekólyók meg az vechernyet Es mykoron votakeppen nagy ifteny feelelemmel el veegezteek volna kezdee Teophilus pyspek mynd kywól belól az zent eegy hazat neezóghetny, kynek rakafaban semy ffa myw nem vala. Es az Calastrom az egyhaz fala mellet zerezettheen. Es valanak az zent egyhazban harom zent³⁵ oltarok az nagy oltaar elót harom eeggew lampafok. es keth felól az keth oltar elót keth keth eeggew lampafok Az zent oltarok kedeegh myndden zeer zamaawal tyzta Cristfalbol valanak. Es az nagy oltar elót hwzon neegy ylew zekók, es az feye-

delmee kôzepôt, feellyeb az tebbynel mynt eegy pyspeky ka-
 thedra. Es sem az zent egyházban sem kywl semy zozat es
 semy zôngheef nem hallattatyk vala, de vala ew kôztök nagy
 chendesseegh. Ha mykoron vala meel fraternek zykeegge törté-
 nyk ottan meg Cerazot tablara meg yegzy es az feyedelem⁵
 elôt magaat meg alazwan meg mwtattya yrwa zoonal kyl es az
 lambor feyedelem az ew bewleheseege zeren kynek mynd meg
 zerzy zykeeggeet. Azt lathwan Teophilus pispek monda: my-
 keppen lehet eellyen nagy veztegseeg eelô testben, felele az
 feyedelem, hyggyed tyztôlendew atyam hog ymaran negywen¹⁰
 egheez eztende vagyon, mykoron my kôzzôlewuk zent Anthal
 ewfenk el tawozot es mynket eet hagyot Soha my az wita
 foghwa embery zoot nem hallottwnk hanem tytewletek Annaal
 kyl mykoron zent mifeet eeneklewuk Monda Teophilus pyspek
 yo zent atyam yllyk ee mynekewuk eet veletök lakozwnk.¹⁵
 Monda az feyedelem myt kerdez enghem azon, ha meg yelen-
 tette tynektek az wr iften mynemew dologban kellyen yarnotok
 es meg helyetekre mennôtök Azon zo bezedekôzôt yme eegy
 zeep feyeer madarka be yewe az egyház ablakan langazo tyzet
 hozwan ew zayaban es az lampafokat mynd meg gyoytogataa²⁰
 az oltarok elôt esmeg el ky meene. Teophilus | Pyspek azt
 lathwan megh kerdee my dologh volna, felele az feyedelem
 Twggyad yo atyam, hogy myndden yeles ynnepeken azon
 modon teezen. Annak wtanna Theophilus pyspek megh yeentee
 yarafoknak okaat mykeppen es myeert Constantinapol hely cha-²⁵
 zaar ewket zent Antal testeinek meg kereffeseerth kyldôtte
 volna kynek leanyaban kylencz fôrtelmes lelök volnanak, es
 naponkeed azt kyaytanaak hog addyglan ky nem meeneenek
 myg nem zent Antalnak testeet oda vynneek. De ym meen-
 nyet yartwnk mynd vyzen mynd feldôn sohol meeg meg nem³⁰
 talalhattok. Azert az nagy iftenre keerewnk kenyerwlyyetök
 raytwnk, hogy ha twggyatok hol ott el temetettôt az draga
 zent keench eerdemlyök ty atalatok meg leelhethnewuk, es
 adhaswnk halakat raytta az teremtew wr iftennek, felele az
 feyedelem. En zerelmes atyaym es Cristusnak zolgay, yme³⁵
 lattyatok hogy az wr iften mynket eeth helheztetôt zent Antal
 ewfenknek erdemeebôl mynd yteelet napyg Ew maga kedeeg
 my tewlewuk el tawozeek keth tanoythwanywal. Annak wtanna

myt mywelt hol ott lakozot my nem twggyok, chak hogy azt
 olwaffok merth mykoron ew zent halala el kôzelghetôt volna meg
 paranchollya ol helyôn el temethny magaat hogy fenky ne twd-
 naa Azert my sem twggyok ha nem ha az wr iften ew nagy
 5 yrgalmassagabol meltoztathneek meg yelenty. Azert mynd ty,
 mynd my harmad napyg eeyel nappal ymathkozywnk hogy wr
 iften yelenche meg tynektôk zolgaynak mynd az wtat, kyn
 twggyatok oda menny, mynd az helt hol ott el temettetôt az
 ew zent testeenek draga keenche. yme az wr iften meg hal-
 10 gataa az ew hyw zolgayt es harmad nap wtan mykoron mifeet
 eenekleneenek el yewe Gabriel archangyal nağ feeneffeggel
 hozwan kezeeben eegy lewelet es le tewee az feyedelem elôt
 Azzonywnk zyz marianak oltaran Az fraterck kedeeg azt lath-
 wan meg retteneenek es mynd holt elewenyewl le hwllanak
 15 az feldre. Monda azert az zent angyal az Calastrom feyedel-
 meenek: Ved ffel ez lewelet es olwafd megh, es a' mynt meg
 vagon benne yrwan mynd azonkeppen teegyetek mert meg
 halgattatot az ty ymachagtok es azt meg mondwan el enye-
 311 zeek elôle az zent Angyal. || Az Iambor feyedelem azonkôzben
 20 hattra tekeenthwen lataa az fratereket haat mynd az feldôn
 fekâffneek es monda kellyetek ffel zerelmes atyamffay es ne
 akaryatok feelny. Azok halwaan zawaat ottan ffel keleenek es
 fenkyt nem latanak. Es monda az feyedelem zerelmes atyaym
 es yo atyamffay az meennyey lataaf kyt latatok Gabriel archan-
 25 gyal vala az felfeeeges wr iftennek byzon kewete ky mynekewnk
 yeleneek es ym eegy leweleth hoza kyben megh vagon yrwan
 hogy yegyzyeetek ty magatokat az eelew zenth kerezthnek
 yegyewel es mennyetek el az ygaz wton mert wr iften vele-
 tek vagon es bel tellyefeyty az ty kywanfaghtokat. Es my-
 30 koron el erettôk eleetôkben keel eegy feeneffeeeges Cyllagh
 wthnak vezerlôye es elôttetôk meegyen es vala hol megh aal
 oth vagon el temetethween bodogffagus zent Antalnak teste.
 Ty azert ott ymachagot tetween affatok megh az helth es meg
 leelytôk az draga keenchôt kyt kewantok Mert bel tôlt az ydew
 35 hogy az eeleteenek yo hyre newe ffel magaztaffeek mynd ez
 zeles vylagon. Oly zent malaztoffagot enghedôt kedeeg ewneky
 az wr iften ew eerdemeenek nagy voltaert, Hogy vala ky vala
 myt ew tewle keerend akar mynemew zykscegeben ottan meg

leezen enghettethween. Az zent mifeet azert azonközben el vee-
gezween Teophilus pyspek az lewelet kezeeben veween es az
feyedelemnek mynd ew fraterivel ymachagokat es aldofokat
keerween Bwlchwt veewen el erede. Es mykoron ky erettenék
volna megh yegzeek ennen magokat es eleygben yewe az zeep⁵
feenes cyllagh es zozatot hallanak meenyből mondwan kôwef-
feetök ewtet. Es wtanna eredeenek nagy fyrwan az felfeeges
teremtôtewl fegheedfeegôt keerween, mykoron azert nagy
erôff yaratlan wtakon bwdoftanak volna, ywtanak Iofen newô
mezôre hol ott nagy eedes yzew fyweket es almakat talаланak,¹⁰
es eenek benne halaat adwan az teremtew wr iftennek. Onnan
towab nyomothwan ywtanak nagy rettenetes magaff | Heegyekre
howa az napnak feene nem eerthet es sem faak sem fywek nem
newekôdhetnek de merghes feerghek farkanyok orozlanok tyg-
ris vadak pardofok es nagy pathkanok mynth az erdey roka¹⁵
lakoznak es zamtalan basiliscus vnikornifok lelettethnek, ky-
nek zamokat newôket termeezetôketh chak az wr iften twggya.
De az kegyelmes wr iftennek hatalmawal ferelemnel kyl el
mwlatook ewket. Az feenes cyllag kedeeg myndenwt elôttewnk
meegyen vala. Annak wtanna tyzen kylenczed napyglan yarwan²⁰
kezdeteek ereztethny nagy bydôl dohos yllat kynek myatta
mynt az holtak le hwllanak az feldre es kenyereghnek vala az
wr iftennek hogy awagy chak leelkôk ne vezne el erekkee

Negyed Capitulum.

Az kegyelmes wr iften megh zabadoythwan es otalmaz-²⁵
wan ewket, megh byzakodanak lelôkben es mykoron ffele kôl-
tenek vona latanak egy nagy dohoz allo tooth es zamtalan
meerghes feergheket ewbenne, kybôl nag fywal reewal hallat-
tatyk vala ky zarmazny embery zozat zerent, hol ott kenoztat-
nak, kyk Cristus Iesufth meg tagattaak es az ew zent paran-³⁰
cholattyaat nem akartaak meg tartany es nagy bekeffeeggel el
mwlataak. Annak wtanna negyween ee nappaa yarwan ywtanak
eegy nagy chodalatus es dychôfeeges zeep mezôre, hol ott
myndden fele gymelch faak valanak tellyes zeep zagw es eedes
yzew gymelchôkkel. Ott es az fenes Cyllagh meg alla es men-³⁵
bôl zozat leen hozyayok. Affatok meg eeth ez helyen es meg
leelytök az dragalatus keenchôt kyt kerezetök. Mykoron

meeg fem twdnaak meely helyen volna yme yewe hozyayok
egy kyfdded madarka, feyeer mynt az hoo, orra verell mynt
pyroff rosa, es le zalwan eeggyk fara kynek aga boga le
haylot vala mynd az feld zynyg es alol ollyan vala mynt egy
312 zeep Camora es alola nagy yo eedes yzew || Cheerghetegh ky
ytallya mynd eetel ytal gyanant haznal vala. Es kezde tapfolny
zarnyaywal wgy mynt azt yelentenee, eet affatok meg. Azt lathwan
Teophilus pyspek mynd ew tarffaywal, ymachagra adaak ennen
magokat es kezdeenek hallany nagy zeep gyenyerwfeeges
10 eeneklefdket es eedes yllatokat erezny. Es az Iambor pyspek
ffel emelween zemeyt ad menyorzagra lataa Bodoglagus zent
Antalth az zent Angyalok kôzôt allany es az zegheen bynesek-
eert kenergheny wr istennek Azt lathwan Teophilus pyspek
nagy halaat ada raytta mondwan: Teremtew wr isten ky myn-
15 deneket twtz, az en yaraomnak ees twdod okaat, keerem te
zent Istefseegôdnek kegyelmefsegeet hogy ennekem bodogta-
lan bynesnek meltoztalffaal meg yelenty az te isteny tytkodat
es kylg mynekewnk segheedseegôt kynek ereywel meg nythaf-
fok az helth, hol ott vagon az nagy kewanatus keench. Es
20 hog az mondotta volna yme el yeweenek keth nagy orozlanok
az pwztabol, kyket lathwan, elezer nagyon meg retteneenek,
De annak wtanna az teremtew wr istenben byzwan meg batoro-
danak Az orozlanok kedeeg mynt ha ewrwlneenek farkal cha-
warnak vala elôttok Teophilus pyspeknek labay elôt le fekwnek,
25 es mykoron meg mwtatta volna ewnekyk az helt ottan kezdeeg
afny, es az feldet egy maf wtan ky hanny, mykoron eg nagy
kôwet eertenek volna megh allanak towab afny Az Iambor
azerth le zalla mynd ew tarffaywal, lataa haat az kwen yraf
vagon ky metween, Deaky, ghôrôgh es sydoy bewtwwkel, my-
30 keppen oth dyehôseeges remethe zenth Anthalnak tosteet el temet-
teek volna Ilarion es az prior ew tanoythwany. Mykoron azerth
ez fel yrafth meg olwafstaat volna nagy erembe leenek raytta
azonkôzbe zenetlen angyaly eenekleefeketh halnak vala, dy-
cheerween wr istent. Es ffel emelween az kôwet nagy zeep
35 yllat zarmazyk vala ky, wgy hogy lattathneek ewnekyk mynt
ha paradychomba volnanak. Meg lelween | Azerth az nemes ken-
chôt lataak haat remete zent palnak palma ffa aghbol kofaart
modra kôtôt kôntôse raytta vagon, es alol berbôl zerzôt Cili-

ciom. Es ffeel veweek onnan zent ywan hawanak harmad napyan
Es mynd az egheez tartomanban ky ewtleteek az nemes zeep
yllath. Es nagy halaa adaffal ifteny feelelemmel es dycheeret-
tel azon wton kyn oda mentenek haza tereenek. Az keth oro-
zanok ees veleek eegyefembe, az feenes Cyllagh myndenewt⁵
elettk yarwan, mynd addeglan mygh esmeg azon Calastromba
ywthnanak honnan ky erettenek vala.

Ewtöd Capitulum

Az kegyelmes wr iftennek azert malazttyaat halwan az
Calastrombely feyedelem, ottan mynd az fraterekkel kereztkkel¹⁰
zewethnekökkal zentölt vyzzel es ifteny dycheeretekkel tyztöf-
feeggel ky meeneenek eleyben az ew zent ewfeyöknek testee-
nek es wgy vyweek be az Calastromban Azon napon ewth
poklofok vygazanak meg yllethween kyk oda meentenek vala.
Es az Conventhnek keermecseere ott hagyaa az palma agbol¹⁵
kötöt ewtözetöt erek ayoytatoffaghnak emleközetyre Es Bwl-
chwt veween ott az fraterektewl egy mafnak magokath ayanl-
wan wtra eredeenek haza felee Es yeweenek el onnan az zent
testel keth fraterek, es teleenek zaam zerent az keth orozlannal
tyzen haton. Mykoron tyz napy yaro feldet yettenek volna²⁰
talalanak harom holt testeket az wton meg ölwe es meg reette-
neenek raytta Es mykoron az edeent kyben az zent test vala
az testökre tötteek volna monda Teophilus pyppek: Wrwnk
Iesus Cristusnak neweeben es zent Anthalnak tyztöfsegeere kel-
lyetek ffeel, es yme ottan ffeel keleenek es le esween az zent²⁵
testnek elötte mykoron vytethnenk az ellenfeegöktewl pokolnak
keennyara zent Anthalnak erdeme myat meg zabadwltatank. Es
mykoron kerdeneek ewketh myerth vetöthenek volna karho-
zatträ || Ew nagy fyrwa chak azt mongya vala yay az ollyan³¹³
embereknek kyk wr iften parancholattyaat meg nem tarttyaak³⁰
mert mynd oda vettethnek. Es mykoron az harom ffeel tamadot
emberek hozyayok eegyefewltenek volna, annak wfanna hwz
napyg yarwan eseenek nagy kemeen heegyes wölgyes helyökre
hol ott chak kylemb kylemb fene vadakat lathnak vala. De
zent Anthalnak otalma myat mynd bekeewel el mwłataak es³⁵
ywtanak Nyluf vyz mellee Epheseof newö varasban Azon weza-
ban lakozyk vala egy nagy erőff es kazdag ember kyraly nem-

ból tamadwan, kynek Daniel vala newe Es valanak förtelmes
 lelkők ew benne Annak okaert ees nagyon meg vasztak lan-
 czoztaak vala ewtet, halwan hog zent Anthal testeet oda vyn-
 neek nag mezze eleygben fwtha es kezdeenek belöle az erdegők
 5 kyaytany O nagy Anthal remethe ne akar mynket eely erőffen
 gyöttreny. Az zegheen ember eze meg yeween nagy fyrwan
 kenyeregh vala mondwan. O zent Cristufnak Confellora zaba-
 doych meg enghemet. Mynt kedeegh yllette volna az edeent
 kyben az zent test vala, ottan ky meneenek ew belöle morogh-
 10 wan az egben az förtelmes lelkők. Daniel azert mykoron meg
 zabadwlt volna, mynden yozagaat el hagywan hozyayok eeggye-
 fewle es tellyelléeggel hwzan telenek ew vele es soha holtyg
 az zent testh mellől el nem tawozeek, de eeyel es nappal zolgal
 vala ewneky. Annak wtanna ywtanak egy war alaa, oth ees az
 15 egben kyaythnak vala az förtelmes lelkők mondwan: O nagy
 Antal remethe cett sem hatz nywgodwnk, keerwnk ne gyetöry
 eellyen erőffen, Azt halwan az war belyek le zallanak eleyben
 hogy meg twdnaak my dolog volna. Mas felöl meneenek be tyz
 fene farkasok es az war bely bestyeket le hwllathwan ewt gyer-
 20 mőköket ragadanak el. Mykoron azth hallottaak volna kenyer-
 gheenek zenth es mynd hattra hozaak az gyermeköket az bes-
 tyeek ffil tamadanak az farkasok kedeeg az zent testhez yeween
 aldomafth | Varnak vala, oth nagy halakat adwan zent Anthalnak
 keleenek az tenghörre es meneenek be Alexandriaban. Ottan
 25 tamada nagy föld yndwlaaf Az erdegök es kyaytany kezdeenek
 az egben mondwan. O zenthseeges Anthal ne eeghell mynket
 eellyen erőffen. Azt halwan mynd az tengher parttyara fwtnak
 az zent testöt yllethny. Es menea korok betegök oda mennek
 vala mynd meg vygaznak vala. Azon ydö folyasban vala egy
 30 vyteznék egy fflya kynek Effron vala newe, vadolak be ez yffyat
 az varaf byro zekyben es yteleek halarra hogy akasztat erdem-
 lene. Es mykoron ky vynneek az ew zyley es rokonfaghy ayanl-
 yaak vala zenth Anthalnak hogy zabadoytanaa megh mert
 byntelen volna. Az zeghen zyley es rokonfaghy mykoron onnan
 35 hazol ymaran nyolczad napyg fyrattaak volna keleenek ffil
 hogy awagy az testeeth le venneek az akazto ffarol es el temett-
 neek Mykoron azert oda közelgethneenek monda Effron nagy ffil
 zowal az kereztfarol yewetök hamar vegyetök le ennen. Monda

az ew attya nag eremeenben. Eelz ee effron zeretew ffyam, felele eelök meeg, veegyetoök le hamar ennen Mert zent Anthal kyt ollyan eedeideden keereetoök en eerettem, az ydötewl foghwa iftoökömmel foghwa tartot meg, eheu zomehon chak az ew zeep bezeedeenek vygaztalafawal celtem ez napyglan. Es le voveen⁵ az kerezttfarol nagy halaa adaffal es eremmel bel meneenek az varasban. Azt halwan az alexandriay feyedelem monda, ky zabadoytot teegöd meg. Es effron mykoron mynd votakeeppen meg bezeelötte volna elötte ottan az feyedelem mezeyt labbal az tengher parttyara fwtameek az zent testöt ylletny Es hywata¹⁰ nyegwen eröfl ffyrffyakat hogy eröwel bel vyteffe az warasban. De mykoron ffl akarnaak venny ottan mynd le hwllanak az feldre es heeth horayg lelköt nem ereznek vala ew bennök Azt lathwan az feyedelem ottan meg feeelmek es mykoron reeayok tötteek volna az edent kyben az zent test helhezteöt¹⁵ vala ottan ffl || Keleenek egheeffeggel Es annak wtanna nem³¹⁴ mereezleek ylletny kereek azert Teophilus pyspek hogy vala my rwhayaat hadnaak ott nalok erek emleközettre. Es nemy-nemew rwhayanak feleet nekyk adaak, es ottan be meneenek az varasban halaat adwan raytta Es rywyd napon nagy zent²⁰ egyhazat rakattatanak zent Anthal Confessornak tyztöffeegere, kyben erekkee dycheertetyk az ew zent newe.

Hatod Capitulum.

Az kegyelmes wr iftennek azeert akarattyabol Teophilus pyspek, mynd ew tarffaywal ffl kelween Nagy ifteny dychee-²⁵ rettel esmeg az tengörre yleenek ewezween Ierwsalem felee De nem mereenek be menny az varasban nappal hanem eeyel hogy hyrök ne lenne benne Az förtelmes lelkök kedeegh zenetlen kyayttyaak vala az egben mondwan. O nagy Anthal remethe ne akary mynket eegethny gyettreny. Azt halwan egy³⁰ zeegen yak santha ottan magaban kezde kenyergeef keppen mondany. O zentfeeges Anthal Cristusnak Confessora ad meg en zemeymnek vylagoffagaat es labaymnak ereyt. Es mykoron az zent testhöz ywtot volna azonnal megh vygazeek es jaar vala, es bel menween az varasban hyrdety vala hogy zent An-³⁵ thal meg vygaztotta volna. Ottan ky meneenek lathny. De nem talalhataak meg merth ymaran el mentenek vala onnan. Azeert

ees nagy zomorwlagban maradanak. Es mykoron ywtottanak
vona Colonnnyaban myndenwt nagy fok hyedelmek leeznek vala
az zent tefthnak orwoffagus erdeme myath Mykoron ott Con-
stantinapolban meenew hayot talaltanak volna, fogadaak meg
⁵ zaaz hwz aran foryntban Es mykoron bel zallottanak volna az
tengörre, kezdeenek ott ees az tyztwlatlan leelkók kyaytaft tenny
az egben. O zent Anthal ne haborgaff mynketh ydōnek előtte,
enghegyyed hogy meheffewn | El eennen Bekewel Az barkaafok
halwan zent Anthalnak neweet Mondanak Teophilus pyppeknek
¹⁰ es ew tarffaynak myre tytkollyatok el mytewlewnk ez zent
atyanknak tefteet es keneheet, my ees ew zolgay vagywnk Es
vala mykoron kyaytottwnk ew hozyaa vezedelemnek ydeyn
ottan nekewnk yelent az arboz ffanak felette, nylwan lathwan
es kenyerewlt my raytwnk megh zabadoythwan tenghernek ha-
¹⁵ borwyaban. Es hattra adaak ewnekyk az hayo beert. Es nagy
magaff eftaap gyerttyakat alkotanak es meg gyoythwan kereff
kewrewl eeghetyk vala ew zent tefteenel. Az pokolbely gonoz
zelletók kedeegh fyrnak ohaythnak vala az eghben ordoythwan Es
mykoron ewezneenek az tengher középôt nagy zeel veez tamada
²⁰ hogy erekkee el ne vezneenek kenyeregnek vala zent Anthal-
nak mondwan O zenthfeeges Anthal Cristus Iefusnak zerelmes
Confessora leegy segheedfeeg zeegheen zolgaydnak. Es yme ottan
nekyk yeleneek bodogffagus zent Anthal az hayonak vytorlaya
felet nagy zeepp vydam zynnel es mankoth tARTHwan ew kezee-
²⁵ ben meg vygaztalaaw ewketh mondwan. En vagyok ne akaryatok
feelnny. Az zoo wtan ottan meg cheendzewdeek az zeel veez es
alkolmas zeel tamada De efmeg harmad nap wtan eezak zeel
tamada reeayok ky efmegh ffel yndoytaa az tenghert. Azt
lathwan Teophilus pyppek megh haborodeek raytta es lee ef-
³⁰ ween az zent tefthnek elette nagy fyrwan kenyereg vala hogy
ne hannaaw ewket el vezny, De vyfelnee ewketh yó wton.

Mykoron azert negywen napyglan azon haborwlagban
lettenek volna akarattyok ellen ywtanak egy nagy rettenetes
kew zyklaas zyghet mellee, hol ott mynden nemew kowach zer-
³⁵ zamok valanak. Es zozath leen hozyayok menyböl mondwan:
Ne meenetók közel mellee. De mykoron egy levefny földön
meenneenek mellőle hallanak nagy dörgheefőket zörgheefőketh
aloythwan mynt ha az egheez zyghet yngadozna az nagy ko-

wacholafban. Azon közben ky yeweenek wgy mynt tyzen ketten lataak haat nagy fekethe tyzes es zwrkos emberek: lathwan az wr iften zolgayt az tengheren Nagy ordoytaft kezdeenek || Tenny es nagy fokban fwtnak ky az zyghetböl hayora raga-315 dozwan hogy mynd megh olneek ewketh. De azonközben wr iftennek zent angyala megh alla zent Anthal tefteenek felette byztathwan Teophilos pyspeköt mynd ew tarffaywal az ellenfeegöket kedeeg mynd hayoftwl az tengherben meröytee es nagy fok ydeygh lattatyk vala oly mynt az tenghernek vyze mynd fenekyk eeghne nagy zernyew ordoytafokat halwan. My-10 koron azert wr iftennek yrgalmallaga zerent az nagy vezedelemböl meg zabadwltanak volna es yo wttra ygazwltanak volna halakat adwan dycheeryk vala az kegyelmes teremteu wr iftent, Negywen nap wtan ywtanak Calcedon newö varafban, ott ees mykoron hyr lett volna benne az varafban, nagy fok 15 korok beteghök yeween az zent tefthez myndden korffagokbol meg vygaznak vala, es az förtelmes lelkök zent Anthal Confessornak hatalmaat meg nem alhattyaak vala De mynd barmokbol mynd emberekböl ottan ky mennek vala nagy reewaffal mondwan. O nagy zent Anthal byzonyawal nagy gyettrelmet 20 teez raytwnk vala howa meegy.

H e t e d C a p i t u l u m

Az kegyelmes wr iftennek azert zent newe myndenewt ffelel magasztathwan az ew zent Confessoranak choda teeteleeben Teophilus pyspek mynd ew tarffallaghywal halakat aad vala 25 az teremteu wr iftennek raytta Annak wtanna hamar napon ywtanak Sofaaf newö varafban: ott ees hyr leween benne mynt ky fwtnak az tengher parttyara lathny mert myndenwt az egben lakozo förtelmes lelköt megh yfmerween hyrt teeznek mynt byzon köwetök zent Anthal Confessor oda yewefee-30 nek. Vala azert az varafban eegy ember kynek vala egy ebron newö ffa, kynek nyaka hata meghee tekerödöt vala meeg ew zyletefeenek ydeyn kyerth mykoron az ew attya kenyerghöt volna, nagy fyralmas ymachaggal, meg halgattee es mynt ffelel költ volna ottan meg vygazeek. Onnan ees ffelel kelween ywta-35 nak Stauriom newö varafba, ky ymaran rokon közel vala Constantinapolhoz, | Es mykoron el hyrhet vala nagy hamarlag-

gal az tengher parttyara fwtanak lathny Az nyawalyaaf tyztw-
 latlan lelkök ees meg yndwlanak Sophya azzonnak testeben
 es kezdeenek az chazar leanyabol ky zolny mondwan: yme
 hol yew, ymaran ym közel vagyon, ky mynket eennen ky yz
 5 Es nagy ffl zozattal kyayttyaak vala mondwan: O nagy Anthal
 remete myre fyetteel eellyen hamar ede yewnöd hogy mynket
 ky yzneel ez my lakodalmwnkbol, kyben ymaran heet ezten-
 deegh lakoztwnk. De ha azt teezöd awagy ne gyettreneel, ee-
 ghethneel eel ygen. Iustinianus chazar azt halwan mondhatat-
 10 lan nagy eremben leen, es paranchola ygheh hamar hogy ha-
 yokat zerezneenek es mynden vygalaggra valo zerzamokat elöwe
 kerefneenek. Es nag fok eegyhazy neepeket egybe hywata es
 hagyaa hogy mynd kapakban es myse mondo zent rwhakban
 ötözneenek. Es azonkeppen kereztdökkal zentölt vyzzel, ayoyta-
 15 tus ymachaggal Isteny dycheeretes eenekleeffel eleybe meennee-
 nek az zenth keenchnek Es nagy haddal az chazaar ees ffl
 kezewle mynt meltoffagosban lehete, nagy Trombita zowal, fyp
 dob heghedew kyntornalyas, vala myt ember el newezhet nagy
 mondhatatlan zeep dycheeretes zengheeffel eleyben meneenek az
 20 zent tefthnek Es mykoron tawol lattaak volna yewny, megh
 yndoytaak az nagy zöngheest, el kezdeek az zent eenekleest,
 ffl emeleek zömöketh kezöketh az eghben, Nagy eedes zywel
 leeleekkel kezdeegh nagy ffl zowal kyaytany yrgalmaz my
 velewnk. yrgalmaz' my velewnk bodoghffagus zent Anthal Cris-
 25 tus Iesufnak dychewsegees Confessora az the zent erdemednek nagy
 voltaert mwtaffad meg ymaran mynekewnk te zent zynedet kyt
 fok ydewtöl foghwa kywanwnk vala lathny. Azonkezben az
 egyben ees meg yndoytaak az meennyey zent augyalok, kyk
 myndenewt az zent tefthnek kefeertetyben valanak az ew an-
 30 gyal yzozattyokath dycheerween az teremtew wr iftenth az ew
 hyw zolgaywal Es azonkeppen mynd feldön meennyen es ten-
 gheren nagy chodalatus zenghees vala, kynek moggyaak foka
 316 senky kywe nem yelenthety. Es akkoron || Bel teleek Cristus
 Iesufnak ygyeerety kyt meeg reeghen meg mondot vala zent
 35 Anthal zolgayanak mondwan: myeert eröffen vyaskodaal es nem
 tagadaal meg enghemet az pokolbely Sathannak elötte, newe-
 zetöffe teezelek teeghódet myndden neepeknk közötte es ffl
 magaztatom az te newedet mynd ez zeeles vylagon. Az wtan

kôzelben ywtanak egybe nagy tyztôffeeggel kôzôneenek egy
 mafnak es meg apolgataak egymalth bekefeeghnek yegyeerth.
 Ottan monda Teophilus pyspek az felffeeges chazarnak, yo
 horaban fogadot volt teeghôdet az te anyaad meheben merth
 ezenkeppen erdemletted megh lelny es byrny ez nemef draga-⁵
 latus keenchet. Azerth tarch ezedben menea yowal latogatot meg
 teeged az teremtew wr iften ez vylagh zeient. Azt halwan az
 chazaar ottan le vetee laba belyt es le efeek az zent testhnek
 elette es nagy fokayg ymatkozeek nagy fyrassal. Es be menea-
 nek Constantinapolnak varafaban es annak elette az chazaar¹⁰
 rakattatot vala egy zeep kapolnak zent Anthalnak neweeben
 hogy ott helheztesse ewtet. Azerth ees nem twggyaak vala ha
 oda vygyeek awagy az megyees egyhazhoz, ky az nagy zent
 Sophya azzonnak neweere vala zentôltethween. Annak okaerth
 hagyaa az ew zent akarattyara howa akarnaa magaat vytethny,¹⁵
 foganak tanoyttatlan bykakat be es azonnal zent Sophya azzon
 egyhazahoz vyweek. Azt lathwan halaat adanak raytta ew zent
 akarattyanak. Azon kôzbe ky hozaak oda az zent testhez az
 chazaar betegh leanyaat Sophya azzont, kyben kylenez fôrtelmes
 lelkôk valanak, kyert oly yghen meg vafasztak, lanczoztak vala,²⁰
 hogy labayn fem alhat vala. Kezdeenek ottan az pokol zelletôk
 nagy ordoytaft tenny mondwan O zent Anthal ne gyeter' ne
 eegheef mynket, ha ymaran ky yz ennen az my hazwnkbol
 aggy wtat hogy meheffewn el. Teophilus pyspek kedeeagh az
 chazaral es mynd az fok Iamborokkal nagy fyrwan ymatkoz-²⁵
 nak vala varwan wr iftennek yrgalmaffagaat. Azonkezben az
 tyztwlatlan lelkôk nag ordoytassal meeny dôrgheeffel feld yn-
 dwlaffal el ky meneenek es az leaú ollyan leen mynt ha meg
 holt volna Teophilus pyspek kedeeagh hozyaa yarwlwan | Kezeenel
 foghwa ffele emelee ewtet es ottan meg vygazeek: Es nagy ffele³⁰
 zowal monda Soha mygh eelôk ez zent draga keench mellôl el
 nem tawozom. Merth en lataam almomban, mykeppen dychôfee-
 ges zent Anthal very es oftorozya vala az pokol zelletôketh.
 Zerezte azert Iustinianus Constantinapol bely kereztyen cha-
 zaar azon zent Sophya azzon egyhazaban egy yghen zeep emlekô-³⁵
 zetôth elefant tetembôl kywôl belôl megh meg aranyasztathwan
 es draga gyengyel kôwekkel meg eekôfôytethween es nagy
 tyztelffeeggel belee helheteek az zent testôt es tyzen keth pe-

chettel megh yegezween es felette gheregh es fydo bewtwel
 eellyen yrafth yraitha EEth nywgozyk bodogfagus zent Anthal
 Confessornak es remeteenek teste, kyt teophilus pyspek ky ho-
 zot egyptomnak pwztayabol Az keth orozlanok kedeeg es az
 5 keth farkafok soha holtyk el nem tawozanak az tefth mellől Es
 naponkeed kylemb kylemb chodaak leeznek vala az zent tefth-
 neel. Akar mynemew korffagban lettenek volna ees. Es eeyel
 nappal nagy zeep yllat zarmazyk vala ky az zent testböl, hogy
 myndden fele kenetöt oda rekeztöttek volna Byzonyawal ezek-
 10 nek felette sem bezeddel sem yrafal ky nem yelenthettetyk ez
 dychőfeeges zent Confessornak zamtalan choda teetelyt es yoza-
 gos voltaat, vala ky es vala hol az ew zent newe hywfeeggel
 erőfeeggel ayoytatossaggal es tellyes byzodalommal neweztetyk
 es hywattatyk, hogy azert mynekewn ees myndden nyomorw-
 15 sagwnkban es zykfeegewnknben mynd eeletewnknben mynd hala-
 lwnknak ydeyn hatalmas seghedelmewn leegyen wr istennek
 elette eellyen ymachagöt mongywnk.

Örek myndenható teremtenk wr isten ky myndennek en-
 ghetz zent Anthal Confessornak effedőzeefeere halalus tyzet lel-
 20 kőbe megh ehnytteny es el tawoztathny es zegheen koroknak
 betegh testőkben kynnyebfeegöt adny. Teegy mynket ees kegyel-
 mesen az ew zentfeeges eerdemeenek myatta pokolnak gyoytoo
 tyzeetewl meg zabadwltatwnk Es egheez elmeewel testel az
 erek dychőfeegben te zent zynednek eleyben bodogwl meetheth-
 25 newuk Az my eedes wrwnk Iesufnak Cristufnak zent malazt-
 tyanak myatta ky te veled eel es zent lelekkel egy byzon isten
 es wr erekkewl erekkee Amen ||*)

319 Ett lezen emleközeth Padway zent Anthal confessorrol.

30 AKarwan bezedöt tenny dychőfeeges padway zent Anthal
 Confessornak meltofagus eeleteről wr istennek zent malazttya-
 ban es az ew zerelmes zenth Confessoranak eerdemeeben byz-

*) Az eredetiben egészen üres levél.

wan meltan vehettyók bezedewnknnek fundamentomanak Idwe-
zeytenknnek mondasaat zent Mathe ewangelista keze wtan keny-
weenek ewtód rezeeben kynek bewtewzerent valo magyarlaga
ezenkeppen vagyon Nem lehet el enyeztethny az heegy tetón
rakatot varafnak. Meely zent ygheeknek tanwfaga meltan vee-⁵
tethnek zent Anthal Confessorrol, ky ollyan leen anyazent egy-
haznak magall teteyn ew nagy bölcsefeeghenek es eedemes
eeleteenek myatta mynth egy eekófen rakatot varall, kyben annee
fok Iambor palogarok lakoznak mencee zamtalan lelky Idweffee-
ges yozagok ez zent Confessorban gyoropodanak, Annak okaert¹⁰
harom Idweffeeges tanwfagwnk leezen my lelky eppewletewnkre
ez bodog zent Confessornak malaztus eeleteeból ew zent newee-
nek dychófeeges emlekózetyre es zenthfeeges voltanak fíel ma-
gaztatafara Elfew tanwfaag leezen ew zerzeteffeegeenek valaz-
tatarol. Masod predicallafanak meltosagarol. Harmad az erek¹⁵
dychófeegben valo fíel magasztatarol. Mondam elfew tanwfagwnk
leezen dychófeeges zenth Antalnak zent zerzetben menceeferól,
kyról mynt meg hallyok wgy vagyon eeleteeben meg yrwan.
Mykoron lakozneek ew attya hazanaal es myndden isteny ma-
laztal es Iamborfaggal tellyes volna, mynt az yo yllatw pa-²⁰
thika meene be zerzetben zent agoston doctor regulayanak
alaya zent vynecze martyrnak Calastromaban, hol ott keth [
Eztendeegh lakozeek. Onnan meene mas kalastromban azon zer-
zet alaa, ott kylencz eztendeeg lakozeek. veegre harmadzor
meene zent Ferencz atyank kyfíeb zerzeteeben nagyob maga²⁵
meg alazafanak okaerth hol ott nagy zentfeeges keppen eele-
tyz eztendeegh. De az elfew reeze ew eeleteenek mondhatatlan
chodalatofnak lattatyk, twduya yllyk hog cellyen nemes yffyw
ew ez vylaghy veragzo koraban ollyan hamar tekeelleteffeegre
foghya ennen magaat. De doctorok zolwan rola, mykeent mas-³⁰
tany ydóben törtenyk ollyan dolog kyk wr isten malaztyaat
kówetyk az zenth lelek yhlefeenek nem monduak ellene, mert
vala ky zent zerzetben meegyen soha nem lehet kywalt keppen
valo malazthnaal kyl ha veeghyg meg maradando leend. Azon-
keppen padway zent Anthal ees mykoron meeg yffywdad volna.³⁵
Ez harom dolgok yndoytak ewtet az zent zerzetben, ydew, ok,
zeretet. Elezer ydew, mert nem halogata ydót neky, naprol
napra es lffywfagrol veenfeegót. De hogy ew veenfeege bodog

lehetne meeg yffywſagaban el kezdce az zent eelctôt, ezceben
 tarthwan zent yfayas. proffetanak mondafaat: yo embernek mynd
 ew yffywſagatwl foghwa hordozny az wr iftennek ygayaat De
 myeert zent leeleknec malazttya vala ewbenne zent Amboruf doc-
 5 tornak mondafa zèrent nem twda ſemy keſedelmet az yozagus
 mywelkôdethnek halaztany, gondollya vala hogy mene napot mene
 eztendôt el mwlatyna annewal kewefeb yot es erdemet gyeyt-
 hethne: gondollya vala towabbaa mel' draga volna az zent ydew:
 kyrôl embernek nagy zamot kel tarthany, gondollya vala hogy
 10 vala myt yot awagy gonozt ew yffywſaganak ſazekaban megfôzne
 ollyannaa lenne ew venſeegeenek hermeezeeben: gondollya vala
 veegre az zent B. rnal doctornak ees mondafaat, peldazerent. My-
 keent lehetetlen az wth ſelôn valo teremteſ ſanak gymôlcheenek
 megh cerny, azonkeppen lehetetlen ez wylagôn eelew yffwynak
 15 veegre Iamborraa lenny kyre nem zykſeegh maaf byzonſagot hoz-
 320 nwnk nylwan || Yol lattyok azeert Bodogſſagus padway zent An-
 talnak peldaya zerent nem keel ſenkynek karhoztathny ha my-
 koron az yffyak zerzetben kewankoznak mert wr iftennek ky-
 walt keppen valo tanaachabol leezen pelda mynekewnk towabba
 20 Remethe zent paal, zent Anthal, kyk tyzen hath eztendôſ korok-
 ban meneenek ky az erôſſ pwztaban, pelda zent Ianos baptiſta
 zyz zent ewfraxia, kyk heet eztendôſ korokban vonyaak el ma-
 gokat ez vylaghy nyayallagatwl eegyebek nagy ſokan kynek za-
 mokat chak az wr iften twggya, kyk meneere haznaltanak nylwan
 25 vallya anya zent egyhaaz, mert yo fundamentomon eppewleenenek
 ſſel Criſtus Ieſus mondafa zèrent zent Mathe yrtta meg kenyweenek
 [†] ha tekeelletes akarz' lenny meen el aggy myndent el es
 kôweſſ enghemet es lezen keenen menyeknek orzagaban. An-
 nak okaert ſenkyt nem kel meg tyltany vala ky zabad akarattya
 30 zerent Criſtusnak ofkolayaban akar menny: mert Criſtusnak
 téezen vele bozzwſagot ſenkyt erôwel ſem kel bel kyzlelly
 mert ſem Criſtusnak nem kellemetel ſem veegre allando nem
 leezen, kyrôl wgy mond zent Agoſton Nem keel ol' yot tenny
 honnan gonoz kôwetkôzyeek meg wgy mond: ſenky ennen
 35 akarattyanak ellene yot nem tehet, bator yoban foglallya ees
 ennen magaat. Towabbaa ſoha ſenkit nem keel ygyeerettel ado-
 mannyal es zerzees alat az zerzetben yndoytany mert zentſſeegh
 arwlo leezen es ynkab atokban eſyk honnem meg aldatneek.
 Hazwſaggal ſem keel el palatolwan az zeerzethnek terheet es

fwlflagaath elette, merth ynkab erdeghnek haloyaban eyty ennen magaat, honnem ky feytenee magaat belôle De ez eegy ygaz dologh hogy vala ky maft zeerzetben yndoyt twlaydon Idwef-seeghnek okaert es wr iftennek zolgalattyaert, zent thamas doctor mondafa zerent nagy eerdemre lezne meltook. Terween azert bodoghlagus padway zent Anthalnak zeerzeteffeghere twlaydon zent leeleknnek | Ihlefeeból yndwltateek hogy zerzetben menne hogy az ew tyzta zyweet lelkeet ez vylaghy hewfagok el ne valtoztathuaak az yo zandekrol akarattrol.

Mafod dolog ky ewtet az zerzetben yndoytaa mondatyk 10 yo ok, az az zerzetef eeethnek tekeelleteffeeg, kynek telyeffeeg ymez három yozagban vagy on Elfe zegheenfeeg fogadaaf, hogy mynd ez vylagot mynd vylaghyban valokat el haggyon az wr Iftennek es az erek hazanak zerelmeert, mert nem lehet hogy ember mynd keth vylagot el byrhaffa, chak iftent yllety 15 az nagy hatalmaffaag, ky ennen magaab an tekeelletes. My keddegh ha ede nem ywhettewnk my tehetfeegewnkkel, az maf zent orzagban ynkab nem mehetewnk mi hatalmw nkal. Mafod zerzetbely tekeelleffegh mondatyk tyztafaag tartaff kyben ky yelentetyk, hogy ember mynden ez vylaghy gyenerewfeegtewl 20 magaat meg vonnya, ha az erek mennyey dychöfeeghnek gyenerewsegheere akar bel ferközny. Harmad zeerzetbely tekeelleteffeg mondatyk zent enghedelmeffeg kyben myndden zabad akarattyaat el keel hadny Idwezeyteknek peldaya zerent. En mennyey zent atyam ne az en akaratom de attyeeed legyen 25 Azonkeppen az yo zerzetefnek ees kel tenny, hogy vala myt ewneky monduak hadnak parancholnak azt tegye es azoknak ellene femyt ne meryen cheleködney ha yo zerzetef akar lenny Harmad dolog zent Anthalt yndoytaa az zerzeteffegben mondatyk martyromfaghnak zerétety. Mert az zerzeteffegh mygh eröfeb 30 eelettel zereztetöt. Annawal fanyarwb es nehezeb mynt keddeeg ember eet ez vylagon nagyobban fanyargattya testeeben lelkeeben. Annawal nagyob martyromfagot zenwed. Annak okaert ees mykoron zent Anthal kananoky regulaban volna, nagyob penitencia tartaffnak okaert meene zent ferencz atyank kyfseb zeerzeteeben 35 hol ott nagy zentfeegkeppen eelween mynd halalygh meg marada, kyböl wr iften es az ew zent neue dycheertetyk erekke. ||

Mafod tanwflagwnk leezen padway zent Anthal Confessornak 321

eeleteböl az ew bölcheeffeeges byzon predicacioyanak meltofa-
 garol kyben nem embery awagy ez vylaghy kereföt twdoman
 vala, De tanwlatlan mennyey bölcheeffeegh ees vala mynt ree-
 ghen az zent apoftolokban. Annak nagy ygazan nagy byz-
 5 wan es bwzgosfaggal predicallaa az zent ewangeliomot,
 kyböl nağ erdemet es tyztöffeegöt erdemle wr iftennek elette,
 ky meg yfmeretetyk ymez harombol Elezer hogy az zent yraft
 nagy ertelmefen predicallotta es magyarazta kyt annak elette
 yol megh tanwlt vala gyakortaa valo olwafaafnak, zent
 10 ymachagnak es ifteny gondolathnak myatta, wgy hogy meltan
 mondhattya vala az zent palnak mondafaaf ky meg vagyon yrwa
 [†] En az bölcheeffeegöt sem embertewl nem vettem sem tanwl-
 tam De wrwnk Iefuf Criftusnak yelenetyböl erdemlettem. Annak
 okaert meltan erdemlette vala az zent doctorfaghnak tyztyt ifel
 15 venny, mert az zent yraf yol es ygazan erthween ygaz tanw-
 fagot twd vala tenny. Towabbaa byzon lelky orwol ees vala,
 mert ky ymaran ennen magaat meg tyztoytotta vala es kylemb
 kylemb lelky yozagokkal tellyes vala, eegyebeknek byneket es
 lelky feböket meg twggya vala vygaztany, kyt tanoytaffal kyt
 20 ynteeffel kyt kedeeg feddeffel, kynek mynd ew my volta zerent
 orwoflagot oztogathwan, wgy anneera, hogy kyk az ew zent
 predicacioyaaf hallyaak vala el amelkodwan az ew nagy ertel-
 meffeeghen, bölcheeffeeghnek zekrenyeenek newezyk vala, mert
 mykora chak azon eegy nyelwen zolt bezeellöt, kyben zyletöt
 25 kylemb kylemb nyelwö neepek megh ertetteek mondafaaf, mynt
 reeghen az zent Apoftoloknak.

Mykora kedeegh vereellenfis varafban ment volna Andraf
 Apathwrhoz ky nagy doctor vala zent yrafban es latta volna az
 lambor apathwr ez zent Anthalt ottan meg yfmeree az ew |
 30 Nagy iftentewl adatot bewlchefeegheenek meelfegheet, eeleteenek
 erdemes voltaaf es monda ew rola gyakortaa vagyon az hogy
 ahhowa az zent zeretet bel feerközyk embery twdomannak yf-
 merety nem ywthat, es ez vylaghy bölcheeffeeghnel kyl az tyzta
 lelkeűek es zywyek kynnyen bel feerköznek az dychöffeeges
 35 zent haromfaghnak yfmeretyre twdafara es latafara. Mynt ol-
 waftatyk zent Ianos baptiftarol, ky foha ofkolaban nem volt,
 foha egy ygheet sem tanwlt, azert wgyan nağ predictor volt.
 Azonkeppen ez padway zent Anthal ees myeert nem fokath lakot

vala zent Ferencznek hagyomafabol, nylwan olvassa vala az
 zent yrafth eegyebeket tanoythwan kyn myndenek mondhatatlan
 chodalkoznak vala, honnan volna ewneky annee bôlechefeegé.
 Mafodbol megh yelentyk az ew predicallafanak meltofaga,
 mert nem zabad akarattyá zerent alla ffeel predicallany mynt 5
 kynek meel twdomanya nem lattatyk vala lenny, De ew feye-
 delmeenek parancholattyabol es zent enghedelmeffeegheböl. Har-
 madbol meltofagofnak lattatyk az ew zent predicallafa, dychö-
 feeges meennyey malazthnak feghedelme zolgaltathwan. Annak
 okaert ees nagy hatalma vala az ew bezedeenek, kyröl wgy 10
 olwaftatyk, hog mykoron egy napon Aryminom newö varafban
 predicallana, hol ott fok erethnekek lakoznak vala, akarwan
 ewket az zent hythnek ygaffagara hozny azok kedeegh yngyen
 hallany sem akaryaak vala, de ynkab megh chwffollyaak vala
 mynt egy bolondot. Annak okaert meene az tenger parttyara es 15
 zola az vyzbe lakozo halaknak mondwan. Hallyatok wr iften-
 nek ygheyeet tengherbe es vyzbe lakozo halak, kyt nem akar-
 nak hallany az hytetlen erethnekek. Es yme choda dolog azon-
 nal nagy fok zamtalanon gyewleenek oda eleyben es mynd ffeel
 farttyaak vala feyeket az vyzböl, kyknek zent Anthal el kezdee 20
 az zent predicaciót mondwan En zerelmes atyamffay ty halak.
 Nagy halaa adaffal tartoztok az ty modotok zerent az ty fel-
 ffeeges teremtetöknek, ky eel nemes eeltetew allatot adot ty-
 nektek lakodalomra, annak felette otalmat howa veznek ydeyn
 leegyen howa fwthnotok otalomra Es vylagoffagot hgy lassatok 25
 teetowa yarny EEetelt ytalt hgy nagy fok eztendeegh || Elhef-322
 setek, tyteket az teremtew wr iften az vyz ezennek ydeyn
 feerelemneel kyl megh mykoron eegyeb lelkef allatok mynd el
 vezynek ty eelteteetök az wr iftennek zent fflyaat es mynd
 eegyeb embereknek fflyayt, ty az adoot Cristufeert es zent pe- 30
 tereerth megh fyzeteetök myeert mynd eellyen nag fok ayan-
 dekkal zeretöt tyteket meenynek feldnek teremteye, nagy halaa
 adaffal tartoztok ew feelflegheenek, mynd ez eellyen bezeedek
 wtan nagy yndwlatot teenek az zegheen halak, zayokat ffeel
 nyttwan mynt ha halaat adanak az ew my voltok zerent. 35
 Ottan monda zent Anthal nagy ffeel zowal Aldot az felffeeges
 wr iften, mert ynkab dycheeryk tyztölyk az vyzben lakozo
 halak az aldót teremtöt iftent, honnem az hytetlen Erethnekek.

Az nag chodaat lathwan halwan az varafbelyek es mynd az
 crethneket tōredelmefseegre efeenek es eegyetembe kereek
 zent Antalt hogy tenne predicaciot ewnekyk. Ottan nagy zeep
 bōlch predicaciot teen ewnekik az zent hythnek ereffegheerōl,
 5 kywel mynd az hytetleneket meg tereytee mynd az hyw ke-
 rezttyneneket meg erefeytee es nagy erwendetes aldomaffal bo-
 chataa hazokhoz ewketh. Annak wtanna az zegheen halakat ees
 megh aldaa es nagy eremmel azok ees el menceenek. Masod
 ydōben mykoron esmeg Lenifarcensis varafban predicallana
 10 eegy teer helyen Azonkōzben tamada nagy feergheteg es nagy
 effew wgy hogy az zegeen neep el kezd vala fwthny az pre-
 dicaciorol zent Anthalazeert ynte az neepnek hogy meg marad-
 nanak. Es mykoron ymachagot teet volna wr istenhez yme
 chodalatus dolog az feerghetegh es az effew el kerewlee ewket
 15 es az neepet megh nem eeree. Azt lathwan nagyon dychereek
 wr istent es az ew hyw zolgayaat Vala esmeg azon padway
 varafban eegy neegy eztendey leanzo gyermek, kynek mynd
 kezey labay meg fwwgorottak vala hogy mynt az kygyo wgyan
 chwz maz vala, kyth. mykoron zent Anthalhoz vytenek volna,
 20 ymada ew erette es eeppen meg vygazeek. Mas ees vala, ky
 mykoron hozya gyont vala es meg vadolta volna byneet hogy
 annyaat meg rwgodozta, azt hagyaa neky hogy el vagnaa labaat,
 az zegeen eeggyegyew haza menwen ottan el vagaa. Az zegheen
 legheennek zyleye azt lathwan yghen megh panazlaa | Zent Anthal-
 25 nak Azt halwan megh vygaztalaa az azzonyallatot hogy yol
 tette volna, es mykoron hozyaa ment volna ymachagot teween,
 egybe tewee az keth tagot el ottan egybe forrada. Azt lath-
 wan nagy halaat adaanak raytta wr istennek es az ew zeretew
 zolgayanak byzonnyal twdwan merth isten embere volna.

30 Harmad tanwfagwnk leezen padway zent Anthalnak cele-
 teenek rywydeden valo megh magyarazafarol es meennyen fel-
 dōn valo zentfseeges ffeel magasztatafarol. Ez nemes Criftus
 Iesufnak Confessora es ayoxtatus zerelmes zolgaya eredeth ze-
 rent tamada hyspaniabol es varafbol kynek Vlixebona newe
 35 portwgalyanak tartomaban ky az nagy tenghernek parttyan
 vagon. Attyanak Marthon vytez annyanak Maria vala newe,
 kyknek yffywfagoknak vyragaban adaa wr isten ez nemes ffr-
 fwy gymelchōt, es mykoron ffeel newekedōt volna es deaky

twdomanban vala my kewefet tanwlt volna nagyobban gyoro-
 podyk naponkeed ifteny zerelmeflegnek yfmeretyben es vyla-
 ghy ragadwantwl laffan laffan magaat meg vonwan chak leelky
 dolgokban foglallya vala ennen magaat. Annak okaert mynd
 kyfdesfeeghetewl foghwa yo zokafa zerent wgyan vele eegye-⁵
 tembe newekôdyk vala az yo eertef elkewleh ees, nagyobban
 kedeegh az ifteny zent hyt remeenfeegh es zent zeretef ky
 megh yfmeretetyk az nagy lelky erôffeegbôl es az zent marty-
 romfaghnak kewanfagos zenwedeefeebôl kyeert ees az elfew zeer-
 zeteet el hagywan, meent vala kyflef zent Ferencz atyanknak¹⁰
 zent zeerzetyben, hol oth mykeppen haznalt legyen lelky tefty
 yozagoknak gyoropodafaban zent predicallafban, zegheen bynef
 lelkkôknek nyereefeeben erehnekeknek meg fordoytafaban ko-
 roknak betegheknek vygaztalafaban, es eegyeb fok choda tee-
 teleknek zaporofagaban, zenth haromfaghnak es Criftus Iefusnak¹⁵
 zenth neweeben, ymez harom yeles dolgokbol nylwan meg
 yfmerhettyek. Elezer ifteny es meennyey dolgoknak yelenetybôl.
 Mafodzor holta wtan valo zentek kôzzee valaztafabol. Har-
 madzor megh halgatafbol. || Mondam hogy elezer meg yelentetyk³²³
 padway zent Anthalnak ew nagy erdemes volta meegh holta wtan²⁰
 ees ifteny yelenetbôl, kyrôl wgy olwastatyk azon zent ferencz
 zerzetynek regulayaban hogy ez zent embernek ky mwlafa
 napyan mykoron Wercellenfis appathwr ky ewneky yo barattya
 vala celteeben volna ew Camorayaban wr iftenben elmeelkôd-
 ween, yme ottan hozyaa yewe zent Anthal kezenween ewneky²⁵
 es monda: yme Appathwr wram padwaban hagmaam az en
 zamaromat es ym hazamban fyetôk es ottan meg fogaa az appa-
 thwrnak torkaat kyben betegffege vala es meg vygaztaa ewtet
 es ky yewe elôle, mykoron az appathwr ky yewth volna wtanna
 nem lathataa howa leen el. De akkoron nem vewee ezeeben hogy³⁰
 ky mwlt volna ez vylagbol. Aloytaa hogy hyfpaniaban fyethne
 honnan valo vala. Annak okaert ees kezdee kerdezny az frate-
 reket ha lattaak volna frater Antalt kyk felelween hogy nem
 lattaak vona. Ew kedeeg ereffen vallya vala, hogy azonnal
 hozyaa yewt volna es ewtet betegffegebôl meg vygaztotta volna.³⁵
 Mykoron nagy fokaygh veelekôdôt volna raytta ottan magaban
 terween, kezdee gondolny hogy netalantan az erek hazaban
 meent volna ez vylagbol ky mwlván, megh yegyzee azert az

napot es az horaath, ydew el mwlwan byzonnyal megh twdaa, hogy azon napon mwlt vona kywe. Mafod dychôfeeges volta kywel wr iften ez zent Anthalt flél magasztataa, mondatyk Anya- zent egyhazban valo meg zentôleefe es az meennyey zentôk
 5 kôzzee valo zamlalafa. Mert kylenczed Gergel papa mykoron myndden erdemes eeleteenek zer tartafaat megh neezte volna, ew- tet az valasztot erdemes zentôk kônyweeben bel yraa, ew ky mwlasanak napyatwl foghwa. Es vlixibonaban, honnan tamadot vala nagy ynnepôt zerzeenek ylleny az ew zent neweenek em-
 10 lekôzetyre, mynd erekkee valo allandokeppen kyt az wr iften nagy choda keppen meg yelente, mert meely napon ky mwlt volna yme mynden zent egyhaznaal az harangog ennen magog harangoznak vala es az kôz neep kôzôt nagy erem vygafaag tamadot, es fenky nem twggya vala honnan volna, mynd addyg-
 15 lan ees myg nem hyrôk len benne hogy zent Anthal kywe mwlt vona ez vylagbol es wr iften eremet zerzôt volna az ew zent halalanak emlekezetyre. | Es mykoron yrnanak Cristuf zy- letetynek wtanna ezer keth zaaz hathwan harom eztendôben. Nagy zent egyhazat rakanak az ew zent neweenek emlekôze-
 20 tyre es az zent testôt oda helheteek. Es mykoron helyeerôl flél vetteek volna, yollehet nagy fok ydew el mwlwan ew halalanak wtanna, lataak haat meegh ees az eedes zeepôn zolo es predi- callo nyelwe ollyan eep, celô, veress, zeep, mynt ha azon na- pon mwlt volna kywe. Azth lathwan zent Bonauentura atyank
 25 ky az ydôben generalis minifter vala az zerzetben, monda nagy fyrassal es ayoytatossaggal. O aldôt nyelw ky koronkeed az te- remtew wr iftent aldottad es eegyebekkel ees aldattad ymaran mastan meg lattatyk meely nag eerdemel vagy wr iftennek elette. Es meg apolgathwan hagyaa hogy kywl tenneek
 30 tyztôsseegh herre. Harmad tyztôsseeges volta zent Anthalnak kywel ewtet wr iften zeretee, hamariagus megh halgatafa, kyk ew hozyaa folyamnak es ewneky kenyereghnek, hogy kedeegh az zentôk megh twggyaak ottan mykoron zegheen nyomorwlt bynes neepeek hozyayok effedôznek wgy mond rola zent Ryk-
 35 hardus newô doctor neegyed kenyweenek negywen ewtôd re- zeeben hogy az mennyey dychôfeegben lakozo zentôk nylwan meg twggyaak es meg ysmeryk mykoron ky ew hozyayok fohazkodyk es effedôzyk. Awagy ky mynemew tyztôsseegôt ew-

nekyk teezen eeth ez vylagon Az wr iftennek ygheyeenek ty-
 kôreeben neezween, kyben myndent megh lathnak vala my
 dolgok leeznek ez vylagon, feldôn, feld alat vyzben es ember-
 nek zyweeben ees. Mynt pelda mykoron vala meely haazban
 egy tykôr vagyon, myndent meg lathat ember benne vala my⁵
 az hazban vagyon vala ky awagy ky meegyen awagy bel yew.
 Menewel ynka az wr iftennek zynrôl zynre valo latafaban,
 kyben myndden teremtôt allatok meg lattathnak. Hogy kedeegh
 dychôfeeges zent Anthal meg halgalla leegyen az ew hozyaa
 ayo'tatuffaggal folyamokat, ymeellyen byzon peldaat olwafwnk¹⁰
 rola. Mykoron az tartoman bely keralne azzonnak eeggyetlen
 eegy leanya ky mwlt volna tyzen eegy eztendôs koraban. Az kyal-
 nak es az wraknak akarattyoknaal kyl meg tartaa harmad
 napyg az holt testôt. Zent Antalhoz valo || Byztaban ymathkoz-³²⁴
 wan es kenyereghwen es mondwan: O zent Anthal en ees az te fel-¹⁵
 ded bely vagyon. Azert keerek aggyad megh nekem az en leanyomat,
 yme azonnal ffeel tamada az kyfde leanzo es monda az ew zyleye-
 nek. Wr iften bochassa teneked en yo zylem, myre bantaal megh
 en hemet. Mert yme az zent zyzeknek tarffagokban valeek az
 bodogfagban. De zent Anthalnak ymachaga myat kezereyteth-²⁰
 wen, meg nyere wr iftentewl hogy ez vylagra terneek. De azt
 nyilwan twggyatok hogy tyzen ewtôd napnaal towab veletek
 nem leezek. Mafod pelda. Azon Vlixbonanak varafaban tôrte-
 neek hogy zent Anthal hwganak ewt eztendôs fflya az tergher-
 ben hala. Es mykoron harom hora wtan az halazok az holt²⁵
 tettét ky fogtaak volna, akaraa hogy az ew attya el temesse
 De az ew keferwes zyleye ffeel ragadaa ôleeben es nagy fflyaf-
 fal monda: Oh zent Anthal en zerelmes atyamffya ha kegyel-
 mes vagy eegyeb ydeghenekhez kyk zykfegekben te hozyaad
 folyamnak Ne leegy zegheen anyad zyietteehez kemeen es ke-³⁰
 gyetlen leenny, leegy yrgalmas en hozyaam ees aggyad meg
 az en fflyamat, kyt ha meg eeledend az te zent zerzetedben
 zantham adny, yme legottan az gyermek ffeel tamada. Es nagy
 halaath ada raytta es yewendôre adaa zerzetben es mynd hala-
 lygh nagy zent eeletben eele es annak wtanna bodogwl mwlek³⁵
 kywe es az erek dychewfeegben meene. Ha zerelmes atyam-
 fflyay mynd elôwe newezghetnôk az zamtalan choda teetelyt
 kyket tett es teezen naponkeed wr Iften ez zenth Anthalnak

erdemeenek myatta nem volnank eleghek chak meg gondolnya
 ees. Azeert vala mynemew zykfeegben ew hozyaa folyamnak
 kethfeegneel kyl megh halgattathnak, myees azon tekeelletes
 hyttel byzodalommal ayoytatoflaggal az ew zenthfeeghechez es
 5 erdemef voltahoz ragazkodwan, keeryek hogy nyerye elezer my
 byneynknek bochanattyaat es wr iftennek malazttyaat. Annak
 wtanna zabadohon megh my lelky testy ellenfeegewntewl es
 hertelen halaltwl dodhalaltwl, es az erek karhozattwl, es my
 halwnknak ydeyn leegyen yo vezerwnk az erek dychõfeegre
 10 hol ott ew vagyon, orzagolwan Crifthus Iesuffal erekkwl erekkee
 Amen. |

Dychõfeeges Zenth Orban Pyspeknek es Papanak Innepeerõl.

Ha twdnaa az chaladus ember meely horaban az orw el
 15 yewne byzonyawal-vygazna es nem hadnaya megh asny az ew
 hazaat.

Ez zenth ygheeket yrtta megh Idwezeytenknek mondafa wtan
 zent Lucach ewangelista ewangeliomrol zõrzõt kenyweenek tyzen
 kettõd rezeeben, es ew ertelmeenek tanwfaga zerent meltan ve-
 20 hettyõk bodoghlagus zent Orban pyspeknek es wr papanak mel-
 toffagus emlekõzetyre. Mert ez wr Iesuf Criftnak zerelmes Con-
 fessora es feldõn valo valasztot vicarioffa Anya zent egyhazba.
 Byzon paztor leen es chaladus gondot vyfelween az zegheen ke-
 rezttyen neeprõl mynt az yo chaladus ember ew haza tajyarol
 25 Towabbaa vygyaza gyorffalaggal elezer ennen magokon, meg
 õryzween testõket byntwl ez vylaghy eeletõket gonoz hyrtwl es lel-
 kõket erek karhozattwl Vygyaza ewnekyk hagyot paztorfagon ees
 mynt meg hallok towabbaa, kykbõl myndden hyw kereztyennek
 Idwesseeges pelda adatyk es nagy lelky tanwfaagh, mert byzonya-
 30 wal nynchen nagyob dologh ez vylagon, mynt kynek mynd ennen
 maganak õryzety O zerelmes atyamffay ha zywem bely tytkot
 es ertelmet ky yelenthetneem chodalkozneek myndden Adamffya
 raytta. De hallgaffatok ercheetõk. tanwlyatok es tarechatok megh
 ha lehet ha nem lehet, kyt nylwan en ees vallok keeryetõk

feghedelmet reea wr iftentwl Idwezeytenknek mondafa zerent.
 Zent Ianos yrtta megh kenyweenek [†] rezeeben. En nalam-
 naal kyl femyt nem tehettök, az az senky femy yot femy
 Idweſſeeges dolgot nem tehet wrwnk Ieſufnak || Malaztzyanaal 325
 kyl, kynel kyl ha my yok lattathuak lenny, halwa es hazna-
 latlan leznek. Zent Agoſton doctor mondafa zerent oka annak
 mert mykeppen az embery teſth nem eelhet embery leeleknel
 kyl Azonkeppen az lelky yozagok az erek eelettre eelendök
 nem lehetnek Criſtus lelkeenel kyl. Vala kyben azert Criſtus
 lelke nem leend az nem Criſtus rezeere vagyon zent paal apof-
 tolnak monda zerent. No azert zerelmes atyamſſyay yme lattya-
 tok meel yghen megh hydegödöt ez vylagh az aldot Criſtufnak
 hytyben, meely mezze tawoztanak ez vylaghy neepék az meen-
 nyey zent orzaghuak remeenſegheetewl, ha yngyen femy volna
 meely yghen el fogyatkoztanak az nagy zereteten, kyt wr
 iftennek ſſya menyböl hoza ez vylagra es myndennek veegkeep-
 pen valo parancholatwl hagra mondwan. Ez az en paranchola-
 tom hogy zereſſeetök egy maſth mykent en zerettelek tyteket
 megh wgy monda, azon yſmernek meg tyteket hogy en tanoyth-
 wanyam vattok ha egy maſth zeretendytek. O mynemew ifteny
 teſtamentom leen ez zerelmes atyamſſyay. Oky vagyon ez maſ-
 tany ydöben ky meg tarecha es bel tellyeſöhe, ha ygazath
 akarwnk zolany byzonyawal femy rend bely embörek közöt
 nem latt yok meg gyökerezethween Nelyk zollyaak bezeellyk
 az zent yrafbol. De ha reea kelnek latt yok haat chak az bym-
 boyaban ſem talalwnk ew zyweeben. Azerent mynden yonak
 tekeelleteſſeeg zykſeeghnek ydeyn byzonwltatyk megh zent
 Gergel papanak mondafa zerent. De teryewnk bodoghſagus zent
 Vrban papanak dychecreteſ eeleteenek peldazattyara, kyben by-
 zonyawal fundamentom zerent meg gyekerezöt nem chak az
 zent Iſteny es atyaſſywy zeretet, De mynd eegyeb lelky nemes
 yozagokkal ees tellyeſ vala. Annak okaert harom nemes lelky
 tanwſagokat vehetwnk kywalt keppen az ew zent eeleteeböl,
 kykben ees dycheertetyk az ew zentſeegös volta az ſelwl meg
 mondöt zenth ewangeliony ygheeknek byzonſaga zerent. Elſew
 mondatyk zorgalmatus öryzet. Maſod alkolmas vygyazaaf, Har-
 mad ydweſſeeges otalmazaas.

Mondaam elſew tanwſagwnk | Lezen zorgalmatus öryzettröl,

hol ott mynekewn eellyen kerdeefewn tamad. My oka hogy az
 zenteknek peldayok zerent nagy zorgalmatoffaggal kel őryznewnk
 ez vylagon a' my lelkewnk keth Rea felelnék doctorok: teeboka-
 erth. elfew oka az leeleknék dragalatus volta. Mert myert az aldott
 5 wr iften ewtet femyből teremtetted leegyen az ew zent zyneenék
 abrazattyanak hafonlatoffagara, nylwan meg yfmertetyk az ew
 nagy dragalatos volta es zeep volta, mert femy teremttő allath-
 bau wgyan megh nem lattatyk zenth haromfaghnak yo volta mynt
 az embery leeleknék. Annak felette halhatatlan volta, mert wr
 10 iften twlaydon az ew zent lelkeeből adott eeletőt az embery
 leleknék, kyről wgy mond zent leelek wr iften bőlch zaya
 atal Ecclesiastici x. Zeretew ffyam myndden zylygfeeghben megh
 tarckhak az te leelkődet es tyztőletőt aggy ewneky az ew eer-
 deme zerent, mert twggyatok zerelmes attyamffiyay ha ollyan
 15 draga nem volna soha Criftus annyat eerette nem zenwedőt
 volna. Azert megh yfmertettyk hogy nagy kaart valnak kyk
 eellyen draga allatot karhozattra vyznek gonoz eelethek myatta,
 eett ez ponctot myndden ember ezeeben vegye, mert femy na-
 gyob oka nynchen myeerth az hatalmas wr iften eellyen yghen
 20 haragwt ez vylagra hogy az embery bolondsaag fok lelkőt vy-
 zen karhozattra. Masod okaert keel őryznewnk a' my lelkewn-
 keth, mert fok erőf es zenetlen valo az ellenfeeghnek rayttwnk valo
 kefalkodasa, kyről wgy mond zent Amborwf doctor: Michoda ez vy-
 laghy eelet hanem chak az vygazo ellenfeeggel valo zenetlen vyafko-
 25 daaf, kyről zent Iob vii. meg wgy mond: byzonyawal vyteffeg em-
 bernek eeletez vylagon. Haky kerdenee, kychodaak az ellenfeegök
 kyk my ellenewnk yarnak. Reea felelween rywyleden. Neegy rend-
 ben vannak Elezer: Embery testhek es erzeekenfeeghnek vyz-
 zaa vonyo kewanfaga, ky ellene rwgodozyk az leleknék valo
 30 akaratnak, yo zandeknak yo teetemeennek, tyztassaghnak,
 kyről bőlch ecclesiastici xii wgy mond. Ne hyg te ellenfeegök-
 nek mynd erekke az az tennen testednek, mert mynt az vafat
 az rosda megh emeezty az az testhek alnokfaga az leleknék
 326 yozagaat. || De ez ellenfeegh ellen őryzkőduy keel hogy megh ne
 35 challyon el ne bytessen. Nem keel tanacchan yarny, Nem keel akarat-
 ty a zerent eelny De ynkab zent dyenes doctornak mondasa zerent Ad
 Demophilum megh keel Castigalny mynt az atya ew ffyayt wr zol-
 gayat vytez yo lowaath Azonkeppen kel tenny az leleknék ees ew

teskeen hogy ember tyztesséegöt vallyon myatta a' hol yllyk.
 Masod ellenfeeg mondatyk ez el mwlando chalard vylaagh ky
 az ifteny zeretsséegöt es baratsaagot my bennewn meg habo-
 royttya, kyröl wgy mond zent Iacab apostol III cap. ha ky ez
 vylaghnak barattya akar lenny wr iftennek ellenfegghelye ze-
 reztetyk. Azonrol zent Agofton meg wg mond mynewel ez vy-
 lagh nagyobban hezölködyk ew zerenchayawal annewal veze-
 delmefb De ez ellenfeeghnek ellene keel tamadny wlatatoffag-
 gal hogy ember myndden gyoytozo zykrayat myndden el rey-
 töt gyökereet ky zaggaffon ew zyweeböl mert az wr iftennek
 zeretety es ez vylaghnak eggywe nem feerhetnek, wgy mond
 rola zent Amboruf doctor: ha ky meennyeyekre akar syethny
 es az ew lelkeet vezedelemtewl megh akarya otalmazny ez vy-
 lagot labay alaa nyomoggya, es felette haghyn. Harmad ellen-
 feegh pokolbely erdegh, kyröl wgy mond zent Bernald doctor
 magyarazwan Daudid proffetanak mondasaat, mykeppen Nem
 alwzyk sem zwnnyadoz wr iften ky Izraelth öryzy otalmazya
 Azonkeppen Nem alwzyk sem zwnnyadoz az agh ellenfeegh
 ky haborgattya Izraelth. De ez ellenfeegh ellen vygyazwnk
 keel az gonoz kyzleletöknek eröffen valo ellene allaffal Zent
 Iacab yrtta meg Cap. III allyatok ellene az pokolbely kefeer-
 tethnek es el tawozyk ty tewletök. Zent Ieronimos meg wgy
 mond: koor betegh az ellenfeegh senkyt megh nem gyezhet, ha-
 nem chak ky ewneky enghed. Negyed ellenfeeg mondatyk az
 zegheen echa zakadot halaal ky soha eeleghet nem mond soha be
 nem telhetyk mygh nem mynddent meg emeezt, kyröl wgy mond
 zent Agofton doctor, kyt ha nem mondana ees nylwan latt yok.
 Az ember ffaynak eelete semy nem eegeb, hanem naponkeed
 horankeed valo halalnak wta, kynek ewfweenyee sem hatal-
 mas | Sem kazdagb, sem zegheen, sem bodogh atal nem haghattya, de
 akar akarya akar ne reea keel meenny Neha menneel yob koraban
 es mykora yngyen sem veelnee, kyröl wgy mond zent paal ad theffa
 v. az wr iftennek napya embernek halalara oly tytkon yew mynt
 az orw, ky nem chak embernek yozagaat, tyztyt, hatalmaat, de
 mynd ez vylagot, mynd eelefeet el ragaggya es el veezy ky
 ellen vygyazwnk keel. Annak elette ydeen koron a' my gonoz
 eeletwnk ket meg yobboytany, byneynket megh gyonny es byzon
 penitenciat tartany, kynek byzonfagara wgy mond zent Agoft-

ton doctor. Nem halhat az gonoz halallal megh, ky koronkeed yol eelend De yay vyzon ellen soha yo halallal nem halhat ky koronkeed gonozwl eelend. yme azert zerelmes atyamffyay Idweffeeges tanwfaagh mykeppen kellyen eelnyewn es myne-
 5 mew ellenfeegektewl magwnkkal meg kel otalmazny.

Harmad okaert keel zorgalmatossaggal meg őryznewnk a' my lelkewnketh mondatyk az byzontalan balaal kyról ennen maga Idwezeytenk Iefus tanwfagot adwan wgy monda az zent ewangeliomba zent Mark yrtta megh kenyweenek 13 mondwan.
 10 Vygazyatok azert thwdnya ylyk az halalnak ellene, mert nem twggyatok mykoron az felfeeges yteelew wr el yew az az halalnak yteetyre eethwe ee awagy eeffelykoron, tykzo koron awag hollal, hogy heertelen el yeween ne leellyen tytóket alwan. Mert vala myben es mynemew eelethben dologban yoban
 15 awagy gonozban talaland yay azonkeppen yteel, kynek erőf hatalmas sentenciaya soha hattra nem vonyattatyk. Ez az rettenetes hora kyról zent paal emlekózyk Sydoknak yrth leweleenek [†] Reettenetes esny az eelew wr istennek markaban Annak okaerth en towlem tanach zerelmes atyamffyay hogy yo
 20 eelethneel kyl es gonoz eelethben valo vakmerőseeggel senky wr istenre magaat ne haggya mondwan wr istenre hattam magamat, mert a' mynt talaal wgy yteel. ||

327 Neegyed okaert zorgalmatossaggal kel őryzny embernek ew leelkeet az erek eelethnek el veztefeenek feeelmeerth mert ha
 25 ember nem őryzendy liamar el vezty es vele eegyetembe myndent el vezt es myndden remeenfeegnel kyl soha erekkee megh leely. Ez zerelmes atyamffyay az nagy feeelmes es fyralmas dologh ez az mondhatatlan kaar Vallaaf ez az nagy yay vezyk, kywel halando neepék semyt nem gondolnak es egy ponetban
 30 pokolnak bydes vermeere zálnak. Erről emlekózyk zent Bernald doctor mondwan. O bodogtalan gyarlo embernek ffay kyketh ez vylagnak egy kyfde nyalank kewanfaga el hayt, es meg foglal, myndenben kedwók zarent eelween Es holtok wtan egy zem pyllantafban az erek karhozattra esnek, hol ott nem
 35 chak leelekbén de mynd testben lelekbén vehetetlen keenoztathnak, kytewl mynket wr isten ew zent yrgalmaffaga zarent megh otalmazyon.

Mafod tanwfagwnk leezen alkolmas vygyazafrol, kynek

ertelmeere doctorok mondasok zerent Idwesseeges kerdeef tamadhat. Mykeppen keel az zent Confessoroknak peldayok zerent vygazny. oka ez kerdeefnek, mert wgy monda wrwnk Iesuf az zent ewangeliomba zent Mark yrtta megh kenyweenek 13 rezeeben zolwan az zent apostoloknak, kyt tynektek mondok myn-⁵ dennek mondom. Vygazyatok, erten ylyk hogy meg ne chalassatok el ne vezzetok el ne karhozzatok, kyre reea felelween zent doctorok elezer zenth Agofton wgy mond Ha ky vygazny akar zykeegh hogy mynd testy zemeet mynd lelky zemeet nythwa tarcha es alwgyeek De tectowa uryzen es nezyen,¹⁰ merth myndden felol wtannwnk olalkodyk az chalard ellenfeegh Es ha ember resth twnya es zwynyadozo leend yngyen ezeeben sem hol el esyk, kyrol wgy mond zent Gergel doctor. Alwzyk az oly ember ky chak ez vylaghyakban vettette zorgalmatossagaat remeenfegheet es myndden gondolattyat azon ewrwl ha¹⁵ mykoron nyer es yo zerechaya vagyon kyeert mynd ifteneet mynd Idwesseegheet el hatta felette. | Towabba alwzyk az oly ember ky hynnek fertelmes agyaban fekzyk es gonoz eeletben mwlattya el az iften atta ydboth, kyben yot keellene tenne es penitenciat tartany Alwzyk az oly ember ky naprol napra halo-²⁰ gattya meg terefeet es gyonasaat es wgyan meg vakwlt az gonossagban Ez eellyeneknek zool zent paal apostol Sydoknak yrth leweleenek ewtd rezeeben mondwan, kel fl el ky alwzz es tamagy fl ballottaydbol es megh vylagosyoth teeged az kegyes Cristus Iesus. Byzonyawal zykeegh zerelmes atyamffyay ereffen²⁵ vygazny myndden embernek mygh ez vylagon eel es nagy gondoth vyfelny ew wtolfo napyarol es Idwesseegheenek megh otalmazafarol.

Harmad tanwfagwnk leezen Idwesseeges otalmazafrol, es annak zykeeg alat keel myndden embernek tewletwl hatalma-³⁰ bakath ereffeekbeket es eerdemeekbeketh kerefny mygh eel, kyk ew halalanak ydeyn es wtanna myndden zykeegeben megh segheythetyk, wrwnk Iesuf Cristusnak mondasfa zerent, kereffetek ty magatoknak baratokat ez vylaghy alnok kazdaghsagbol, hogy mykoron el fogyatkozandotok veegyeeek ew haylokokban.³⁵ De sohol my yob es haznalatofb baratokat nem talalwnk my Idwesseegewnknek tamogatafaara mynt az dychewfeeges zentoket, kykben semyben zykeegok es fogyatkozafok nynchen. De

oly tellyefek oly kazdagok oly malasztok hog' meegh masth ees
 megh segheythetnek. Azeert zent David proffetanak mondafa ze-
 rent dycheryek es tyztöllyök myndden tehetseegwnk es ay-
 oytatofagwnk zerent eedes testel zywel leelekkel es ez vylaghy
 5 yozagwnkkal az meennyey zenth hazaanak wdwarnak es Bodog
 orzagnak palogaryth, lakozoyth zent angyalith, kyk az fellee-
 ges dychewseeges zent haromsaghy wr istennek wdwarnak zol-
 galnak zenetlen dycheerwen es ffel magasztatwan erekkewl
 erekkee Amen, kyk yol twggyaak lattyaak es ysmeryk az my
 10 nyawalyas gyarlofagwnkkat zeghedelmesseegewwnkkt es napon-
 keed valo fogyatkozafwnkat. kyeert yollehet ymadnak es ke-
 nyereghnek, De anneewal ynkab zorgalmaztathnak, meneewel
 328 mynket lathnak nagyob || Ayoytatofaggal ewnekyk zolgalwnk,
 kenyereghnewnk es effedőznewnk. Mert vala my yora my ele-
 15 ghek nem vagywnk, azth wr istentewl az zentek atal kel megh
 ny ^{ny}sewnk. De myeert koronkeed haylandokbak vagywnk az
 gonoflagra, honnem az yo mywelkődettre. Annak okaert zenetlen
 valo zykseegewnk valo az meennyey dychőseeges zentőknek
 seghődelmőkre kyre keezők az wr istennek zent zeretetyeert es
 20 a'my raytwnk valo kenyerewletefseegőkert. Masod okaert
 kezereywtethnek mynketh segheytenye wr istennek akarattyab-
 bol ees, mynt megh vasyon yrwa proffeta atal hogy nem akar
 az wr isten senkyt el vezny az ew twlaydon yo voltabol, De
 hogy megh teryenek es eellyenek az meennyey zentők kedeegh
 25 ygyenlew akaratwk az wr istennel, kyböl ewk ees yndwltath-
 nak mynket segheyteny otalmazny es mellettewnk zolany, kyk-
 nek lelky attyokffyay vagywnk anyazent egyhaznak kepeebe-
 nyek mynd ewk, mynd my taghyay Cristuf Iesufnak zent hy-
 tynek myatta Harmad okaert kezereywtethnek my rolwnk gondot
 30 vyfelny az nagy Isteny es atyaffywy zent zeretethböl kywel an-
 newal tellyefek mygh tyztabban es kőzelben lattyaak az
 felleeges teremteu zent haromsaghnak zent zyneeth Mert twg-
 gyaak hogy Cristus meg parancholta mynddennek attyaffyat ze-
 rethny. Annak felette meegh ellensegeet ees eett ez vylagon De
 35 nem az mas vylagon. Mert az meennyey dychőseegben az paran-
 cholat nynchen hogy wr istennek ellensegeet az az kyk karho-
 zattra valasztattanak az zentek zerethseek hanem chak kyk
 Idwesseegre menendők. Towabbaa zorgalmafok my rolwnk

gondot vyfelny mynt attyokffayrol rokonfagokrol yo yfmerő
 barattyokrol tarffokrol es netalantan yo teewőyőkről, mert fokban
 vannak mennyeknek orzagaban kyketh ez vylaghy emberek
 megh segheeytőttek alamyfnyayokkal ymachagokkal es myfe mon-
 dafokkal. Annak okert ymaran ewk ees annewal nagyob zere-
 tettel es zorgalmatoffaggal ymadnak my eerettewnk es segheyth-
 nek myndenben ew tehecheegők zerent, kyről fok zamtalan-
 peldakat olwafwnk zent yrafban, kyről wgy mond zent Ieroni-
 mos doctor, ha az zent apostolok martyrok Confessorok | Zent
 zyzek ymattanak eerettewnk es wr istennek ayanlottanak ayo'-
 10 tatof ymachagokkal mygh eeth ez halando vylagon eeltenek,
 mygh valtozandok voltanak es hozyank ygyenlők romlandok
 voltanak mygh ewk ees remeenfeegben. Haat myth aloythatwnk
 es gondolhatwnk ymaran mykoron mynd ez vylaghy testy lelky
 zykeegőköt ffehlwl mwltanak es myndenben my hozyank ygyen-
 15 letlenne lettenek es erekkee valo dychőfeeghnek valtoztan lan
 koronayawal megh ekefewltettenek, myth veelhetewnk rolok, meely
 nagy zeretettel kenyereghnek my erttewk, meely erőff gondot
 vyfelnek my rolwnk őryzween otalmazwan es segheythween
 mynket hogy my ees oda mehetneenk hol ewk vannak az erek-
 20 eremben. Azth kedeeg eremesth enghedy lenny az aldot kegyel-
 mes wr isten keth yeles okaerth hogy az zentek gondot vyfel-
 lyenek my rolwnk halando emberekről Elezer az meennyey isten
 zolgaynak es mynd az egheez dychőfeeghes zent orzaghnak na-
 gyob erdemekeerth Mert ha mwkara fyzet az wr isten, ha az-
 25 yrgalmasok es kyk lelkőketh Idwezeythnek awagy kyk massal yot
 teeznek el nem veztyk erdemeet, haat az meennyey zentők eer-
 demhethnek mynd addeglan mygh ez vylaag el nem veegezyk
 mygh chak eegy eelő ember leezen ez feldnek zyneen ky az
 zentőknek tarffaffagokban menendő. Masodzor a' my el mwlattha-
 30 tatlan zykeegwnknek okaert, mert mynd addyglan zykeegő-
 fők vagywnk my ees az zenteknek es zent angyaloknak őry-
 zetőkneel kyl mygh ez vylagon eelwnk mygh az leelek el valyk
 az testewl, es mygh wr istennek ygaz yteelety myath el valyk
 dolgwnk kynek mynd ew eerdeme myath. Azert zerelmes-
 35 atyamffay en tanachom zereneth ne vallywnk es ne zakagywnk
 el az meennyey zentőknek barachagoktwl teegewnk tyztőffeegöt
 es zolgallywnk ewnekyk mygh eelewnk hogy leegen kykhöz

byzhatnwnk mykóron ky mwlwnk ezth mongya zent Agofton
 329 doctor. || De myeert ez may napon anyazent egy haaz ylly es
 tyztóly dychewfeeges zent Wrban papanak es Confellornak zent
 ynnepeeth az ew zentfeeges eeleteenek martiromfaganak eer-
 5 demes voltanak es meltofaganak okaerth Ne vessők hattra az
 teeb zentőknek mert nagyot tehet wr istennek elette, ky eett
 ez felden eelween ees eerdemlette leegyen az few vycarioffagot
 zent peter apostolnak kepeeben, es kynek kezeeben volt zentöl-
 tethween mynd eelethnek mynd halálnak kweccha mynd pokol-
 10 nak mynd menyorzaghnak hatalma. Azert maftan nagyobban
 byr mynd ez eellyen hatalmakon mykóron az teremtew wr
 istennek zent zyneenek elötte dychekódyk es erekkewl erekkee
 orzagol az teeb zentőkkel kynek hatalma es zent eerdeme lee-
 gyen my eeletewnknek otalma byneynknek bochanattya mynd
 15 erekkee Amen. Hogy kedeegh. a' my zywnk lelkewnk nagyob
 ayoytatuf zeretettel gheeryedezyen az ew zent zolgalattyaban
 lassók megh rywydeden az ew zent eeleteet es vyteffeeegheenek
 mongyaat Cristuf Iesufnak es anya zent egyhaznak zeretety-
 eerth.

20

Legenda.

Bodogffagus zent Orban papa tamada azon ydöben myko-
 ron Idwezeytenk Iesus Cristufnak zenth zyletety wtan yrnanak
 keth zaaz hwz eztendöben. Magyaraztatyk kedeegh ewneky
 newe vylagoffaghnak tyznek es felelethnek Byzonyawal mygh
 25 eele ez vylagon vylagoffagok leen az feteethfeegben yaro bynes
 Adamffyaynak anyazent egyhaznak es maga ygazgatafanak.
 Tyz leen isteny es atyaíywy zent zeretethnek zenetlen valo
 gheeryedőzeseeben Es felelet ew byzon twdomanyanak bölcheff-
 feeges haznalattyaban. Myert koronkeed wr istennek zent ma-
 30 lazattyaban lakozyk vala mykent az tyzben az vylagoffaagh. An-
 nak okaert zerelmetes, kedwes es keewanatus vala myndeneknek
 latafaara nyayaaffagara megh zykkadot vala ez wylaghyaknak |
 Wtattyara. Vyzon ellen gheryedőzö vala az lelky es mennyey
 yoknak elmeelkódefeere, haznalatus ez vylaghy twdatlan nee-
 35 peknek tanoytafara, foganatus Idwözűlew adanffyaynak ygaz-
 gatafokra mert az vygaztalo zent leeleknek bölcheffeeghes
 malazattya nem vala hewolkodo ez isteny zenth emberben.

Mykoron azert wr istennek reea valasztafa zerent bel menth volna az papafaghnak wrafagaban. Zent kalixtus papanak rokon wtanna. Törteneek hogy az ydôben ez wylaghnak byneerth wr istentewl enghetteteek nagy mondhatatlan haborwfaagh Anya- zent egyhaaz ellen az pogan neepektewl, kynek mykoron zent⁵ Orban papa Criftusnak vykarioffa lathnaa hogy az nagy dyhef- feeghnek ellene nem alhatna helt ada az wrafaghnak es ky nyomoteek az papafagbol es kezde hol eeth hol ott lappaghny az zegheen kerezttynenek kôzôth Mert halarra ees kerefyk vala ewtet aloythwan fok keenchôt ew nala, awag kedeeg velyk vala¹⁰ ha az feyedelmet el haythatnaak az kerezttyn hyttrôl az kôz neepet hamarab keezereythetneek balwan ymadafra, zalla be azeerth istentewl tawozot kegyetlen az papafagban, kynek Alexander vala newe, es ew zyleyeenek Bamea, vala kedeeg ez azzonyallat Iambor es kerezttyn. Annak okaert ees koronkeed¹⁵ kenyeregh vala az ew ffyanak hogy zenneek megh az kerezttyn neepnek haborgatafatwl, De mynd azon atal ees az Almachius feyedelem es az varafnak byraya nagy zernyw keenzasth teezen vala es haborwlagot az zegheen kerezttynenekôn kynek mynd erekfcegeet yozagaat el foglalwan. Azon ydôben zyz²⁰ zent Cecilia azzon ees zenwede martyromlagot Criftus Iesufnak hyty mellet. Annak wtanna hallaa megh Almachiuf feyedelem, hogy zent Orban papa az zeghenyek kôzôt Ballaghna es halloftakath temethne zent Thobias regulaya zerent, kyket megh ôlnek vala Criftus Iesufnak zent hyty mellet Nagyön megh ha-²⁵ raghweek Es ottan wtanna kylde hogy meg kerefneek es foghwa hoznaak. ||

Mykoron azerth ez zent Iamborth egy seerew harasztban³³⁰ megh talaltak volna ymatkozwan ennen magaert es anya zent ogyhazeert ottan meg fogaak ewtet harom papokkal es³⁰ harom zolgalo deakonofokkal, vyweek az kegyetlen feyedelemnek eleyben es rekezteek be ewket egy feteet temleczen. Masod napon mykoron yteelew zeky eleyben hozatta volna ewket monda myndennek elette bozzwkeuppen ewncky hogy az atkozoth erdenghes Cecilia azzonnyal az keth nemes ffyrffyakat³⁵ Valeriofth es Tibwrciofth az kerezttyn hyttre hytetteek volna es veleek eegyetembe ezer embereketh haytottanak volna el. Masodot azt vetee eleyben hogy Cecilia azzontwl fok yozaagh

maradot volna recaya ky ewtet nem yllethnee, felele ewneky zent Orban papa es monda mykeppen en latom nagyobban vonzon teegôdet az telhetetlen kywanfaagh az wr iftennek zentynek haborgatafara, honnem az balwan iftenek ymadafanak
 5 bewchewlety zent Cecilia azzonnak kedeehgh keenche az zegheenyek keze myat mennyekben vytetôt. Azt halwan az dôlffôs feyedelem ottan megh haraghweek hoky semyben kewanfaga nem lehetôt volna, es parancholaa hoky az zent veen Iamborth mynd ew tarffaywal onos botokkal verneek, mykoron ollyan
 10 kegyetlen sentenciat eerdemlettek vona ayanlyaak vala leelkôket az wr Iftennek. Azth halwaan az kegyetlen Byro hoky wr iftennek ayanlanak ennen magokat mofolyodeek raytta es monda: Ez nyawalyas veen ember bôlchnek aloyttya magaat azeert zool eellyen tytok bezeedeket. De mykoron az gonoz
 15 byro ewtet meg nem gyôzhetnee, akarattyara sem haythatnaa, esmegh az temleczbe rekeztetee gondolkodwan rola myt tenne ewnekyk. Es yme yeweenek ew hozyayok harom [re. pal.]
 331| *) || Palogarok az temlecz tartowal es zent Orban papa ewket azon temleczben meg kerezttôlee, kyknek az elôttôk yaro
 20 Anolinof vala. Halwan azt az kegyetlen feyedelem hoky az Anolinof kerezttyennee leth vona ottan eleyben vytetee es mykoron nem akarna aldozny az balwannak ottan feyeet veetetee. Annak wtanna zent Orban papaat ees mynd ew tarffaywal az balwan iftennek eleyben vytetee hoky zent temyent gyotana
 25 ew aldozattyara, De mykoron az zent veen atya ymachagot tett vona wr iftennek ottan lewe efeek az balwannak ozlopa es hwzon keth papy feyedelmeket mynd ew hozyayok tartozokkal kyk az aldozattra tyzet zolgaltathnak vala azon tyz meg emeêztee, hog a' dolog lett vona. nagy keserew keenokat teenek ew
 30 raytok es aldozattra keezereyteteenek. De mykoron az balwant meg pekdesteek vona az zentek es zent kereztnék yegyeewel magokat meg yegzetteek vona egymast wr Iesuff xpufnak parancholatya zerent nagy eedefeldeden meg apolgataak Es azonkeppen nagy halaa adaffal az zent martyromfagnak koronayaat
 35 nyakok vagafanak myatta be tellyefeyteek es azon keppen nagy

*) Az eredetiben itt egy ires hasab, de mint a kézirat maga is megjegyzi: Semy fogyatkozaaf nynchen.

eedes tarffalaggal meneenk be az mennyey dychôfeeghnek
veeghetetlen eremeeben kyt meg zerzet wr iften az ew zerel-
mes zolgaynak. Annak wtanna meg fyzetee az gonoz hytetlen
feyedelmeknek es ew folgyokat merth az karpafius ky az zente-
ket keenoztatta vala az erdegtwl el ragattateek, es az balwant⁵
kyt annak | Elette tyztôl vala es ymaad vala ymaran nagyon
karomlya vala es wrwnk Iesus Cristusnak zent hytyt mynden
tehechegheewel ffel magasztallya vala Es azonkeppen meg foy-
tateek erdegtewl. Halwan azt armenyaban az ew azzon
feleffege, ottan nagy eremben leen es ew eggyetlen egy lea.¹⁰
nyawal kynek lucina vala newe es mynd tellyes hozyaa tartozo
nepepywel zent kereztfieget veen zent fortunatus pyspektewl,
Es myg eele nagy yrgalmaflagban zolgalaa az wr Iftent az zen-
teknek ew tefteket el temety vala zeghenyeket rwhaz vala, es
azonkeppen myndden yozagokban foglalwan ennen magaat bo-¹⁵
dogwl mwleek ky es wr Iftennek orzagara meene, kyt myne-
kewnk ees aggyon atya ffyw zent lelek Amen.

Zent petronilla Azzonrol.

Dychewfeeges zyz zent Petronilla azzon mykeppen zent
Marcellus papa yrta meg hyw kereztyeneknek ayo'tatus emle-²⁰
közettyekre vala Bodogffagus zent peter apostolnak eggyetlen
egy leanya ky mykoron ew zynceeben zemelyeeben felette
yghen zeep vona wr Iesus Cristushoz kedeeg zeplôtelen eeletee-
ben es bwzgo zeretetyben annal ees zeeb es eekesb vala. De
az ew attyanak akarattyabol közween korffagban fekzyk vala²⁵
kyben az dragalatus zyz nagy halaa adaffal bekeffeget tart
vala. Mykoron egy ydôben az tanoythvanyok || Oda gyewlte-³³²
nek vona, Monda tytus zent peternek yme te atalod mynden
beteghek meg gyogytathnak myre hagyod petronellaat veztegh
fekewny? Nem de ynkab kellene ee? ew raytta kenyerwl-³⁰
nôd felele zent peter, mert wgy yob ewneki. De maga hogy
ne lattafseek az ew egheeffeegenek lehetetlenffeeg az en bezee-
dymnek meg vonyafabol. Ottan monda Pettronylla kel ffel es

zolgal mynekewn. Ottan az zent zyz azzon fel kelee nagy
 egheeffegben es myg ott lakozaanak nagy gyorffaffaggal zol-
 gala ewnekyk. Annak wtanna monda zent peter Petronylla
 eedes leanyom meeny el esmeg az agyra ffekwgy lee. Ottan el
 5 meene nagy enghedelmeeffeggel es kezde esmeg nagy few fa-
 yafban faradozny. De mykoron ydew yaratta az edes Iesus
 Cristus zent zerelmeeben tekeelletes lett vona, meg vygaztaa
 ewtet myndenestewl fogwa. Vala az ydöben egy nemynemew
 magabiro Ispan kynek flaccus vala newe, megh zeretee ez zyz
 10 leant es kery vala hogy hazas tarffwl neky enghedne. Felele
 zent petronella es monda kereff ennekem nemel tyzta zyzeke
 hogy ewk tarffaym leween tyzteffeggel meheffek az te hazad-
 hoz. Azt kedeeg teezy v la zyz zent leañ petronella hogy azon-
 kezben twdhatnaa wr istennek akarattyaat, myt ew velee akarna
 15 tenny, Azonkezben azert kezde tenny ymachagokat, beyteketh es
 fyralmas vygazafokat, Es mykoron wrwnk Iesus Cristusnak zent
 testeet vereet vette vona ew hozyaa, halalara kezewle es myko-
 ron agyba efet vona, harmad napon kezde az ew zywe lelky olwa-
 dozny az menyorzagra valo kewanfagaban, meg halgataa ewtet
 20 wr isten es kywe mwleek ez wylagbol. |

Mykoron Flaccus azt latta vona azt velee hogy meg wtalta
 vona ewtet, fordoytaa zyweet Felicola newö zyzre ky zyz zent
 petronellanak zerelmes tarffa vala. Es parancholatot ada ewneky
 hogy ez kettew közöt valasztana Awagy ewneky enghedne awagy
 25 az Balwan isteneknek aldozneek. Mykoron zyz zent felicola
 azzon eggyket sem akarnaa tenny Meg haragweek az flaccus
 feyedelem es hagyaa hogy heted napig se enny se ynnya ne
 aduanak es tartanaak nagy öryzet alat az feteet temleczen.
 Annak wtanna ky hozatwan lataa ewtet tekeelletesnek lenny
 30 akarattyaban ffel vonyataa az gyenghe zyzet az oztorwra es
 ereffen meg oftoroztathwan meg öletee ewtet es testeet vettete
 az arnyeeke zekben De zenth Nicodemus onnan ky veetethwen
 nagy tyzteffeggel el temetee. Mykoron azt hallotta vona az
 kegyetlen feyedelem Nicodemost eleyben hozataa, kezereythween
 35 aldozny az Balwanyoknak. De mykoron nem akarna aldozny
 mynd addeeglan veretee vafaff botokkal myg nem az ew lelkeet
 kywe nem ereztee. Es testeet vettete az tyberisnek vyzeeben,

De az ew kaplana onnan ky vewee es draga kenettel meg keneghetween nagy tyztességgel el temetee, kyknek ew zent erdemeknek myatta az kegyelmes wr iften ew zent yrgalmaffagabol tarchon meg eelwen myndden haborfagtwl es halalwnknak wtanna engheggye az ew zent orzaganak dychőfegheet 5 erekkewl erenkkee Amen.

